

4
9-G
14

6
40 M
1

CAlpurnii ⁊ NEmesiani Poetarum Bucolicum carmen Una cum Commentariis Diomedis Guidalotti Bononiensis.

IOANNES BAPTISTA PIVS. BACCHVS ET Ceres Iouem Adeunt Rogantes Pacem Et Pastoralem: Florente Vt Prius Terra: Quietem.

Dum quatit ausoniam mauors: dum uexat crimnis
Cornipedisq; ruit italis ora pede.
Alma ceres Almusq; Iouem dionisus adire
Non timuit: donis anxius usq; suis
Me nouus: ipsa ceres: phaethon: noua fata minatur
Clamat: & aetherio nata tonante feror!
Hinc rogat & precibus gemitum semelius euan
Confundit calui secla neronis amans:
Et dextram lycourge tuam. sic undiq; turbant
Barbaricae bromii uitea culta manus
Risit: & arrisu totum permulsit olympum
Iuppiter & laeto numine spondet opem.
Arua ruit miles: pecuaria dissicit: instat
Pastorum dirimens ocia martis amor
Promitto uobis saturnia secula. cycnus
Aurea pierio surget in astra sono:
Qui sacra calpurni uestigia semper adorans
Pastores suaui ducet ad arua lyra:
Ismara quos iuuet: & magnum uestire falernum
Vitibus: & cereri spicea serta dare.
Dixit & egresus musae praedulcis alumnus:
Qui diomedaeo pectore nomen habet:
Nectareamq; lyram tetigit. comitantur appollo
Pan capripes: spicis tempora cincta ceres.

LODOVICVS GHISILARDVS DIOMEDI: S.D.

h Ominem te durum uel crudelem an potius inuidum: q pulcherrimū opus & exactissimū tā diu tenes & intra claustra coherces. Queusq; nebis inuidebis & blattis indulgebis! si ne p ora uirū feratur & iisdem: quibꝰ lingua romana spaciis puagetur maximā tibi laudē paratū iri nō ābigo & a mortalitate datuꝝ uidicias. dices ut soles - si palā proferetur multos fore: q uitilitigent qđ si hoc idē ueteres factitassent - nos nepotes tāq̄ ranae scriphiae muti essemus. At illi posteroꝝ utilitati cōsulere maluerūt - q̄ subducti supcilii uitupero nū garrulitatē subterfugere: quā his uerbis uarro repcussit. coꝝ ego oēs sino praeterfluere qa uerae laudis exptes sunt - & tu ergo securus incūbe rēis - da uela uētis & cū epigrāmatario sic Rūpatī qsqs rūpitī iuidia. Vale.

INclyto Principi ALexandro BEntiuolo ILlustrissimi IOānis BEntiuoli Secundi Filio Diomedes Guidalottus Bononiensis cliens.

q

Vod ego imprimis optaui optandūq; duxi Colende domine nostris euenire uotis/ ut in aliqua parte mortalibus subuenire possem/eo nunc temporis (si uoti sim compos) accidisse gaudeo quo strepitu armorum clangore tubarum deiectione imperii tota concutitur italia. Tum q molibꝰ molestiarum & turbulentissimarum tempestatum dum hec studiis litteratum tempus impertiti sumus impolui: Tum q hæc ea in lucem damus ætate qua tinniētes ex quottidiana rerum inouatione a continuo quo obsurduerant aures fuerant fragore releuandæ: Etenim iudicaui ut quorum animus simplici præditus candore tenuioribus his nostræ fructibus applicaretur arbusculæ & si parum inde utilitatis reportaretur (quod ab animo nostro peritus remotum uolui) fors ut saltem cognosceret nō nobis nos tantū q alius proficere uoluisse euidentissimo etiam signo pro aliena ingenio elaborante palma: q ut me tibi totum explicē ex illo tempore quo auus me meus Antōius Cattaneus ad studia litterarum ueluti detrectantem applicuit impensius hac mihi in harena desudandum censui ut aliquid exiguis pro uiribus quāq nisi tyronibus prodessem/quo/& ipsum suæ erga me pietatis non pœniteret & eius in me merita hoc exaggerata cumulo q ānimum excolerē non prætermiserit/in quantum possem frustrata non essent: Videbam non paucos omni adulescentes nixu partim ad leges partim ad philosophiam ad dialecticen alios ingenue contendere quorum me exemplo castigabam desidiæq; arguebam Ignauiū non excitari segniq; torpere ueterno: his aculeis nebulam (ut sentio) abstersi arctioremq; somnum qui me complexus fuerat aliquantisper euasi: cuius indiciū rei cōmentariola nostra quæ nuper in Calpurniū rudia ueluti exciderūt futura censui/qq & qplurimos admiraturos sciam a siluis nos & carmine auspicari pastorio dicturosq; Quid mihi cum Calpurnio! Extabāt alia difficilioraq; & interpretatione indigentia cum quibus & asciscendæ laudis gratia & mortalibus proficiendi decore magis elaborandum fuerat: Atqui institutū potius hoc fuit animi ut per uestigia præ

Antonius Cattaneus

clarisimorum semper/antiquissimorumq; petissime ingrederer: Sue curreba & ipsum poetarum achillem non arma subito. Sed siluas aggressum. ut qui tenui exordio ad maximum celebratis culmen euadere uoluerit. Sed nec quisq est illustrium (ut inquit ille) poetarum. qui non aliquid operibus suis stilo remissiore praeluserit. quod fuit in causa. ut nos quoq; humiliori principio mox fortasse grandiora praeueniremus: Insuper menti obuersabatur primam aetatem illam uetustissimorum pastoriam fuisse. & quemq; de antiquissimis. nobilissimisq; d gisse pastorem. ut si inde humana unde uita primordium habuit auspicaremur/non indecens fore arbitrarer: haec fuit ad buccolicum carmen ordiendum impulsio. Et quoniam imprimis Calpurnii lectione (post Virgilium quidem) non tam oblectabamur q̃ tenebamur. In re nostra. adulescentulorumq; rudium iudicauimus haec qualiacumq; sint anno uigesimo secundo nostrae aetatis elucubrata in uulgus emittere: quae obseruantiae erga te indicium nostrae. & fidi pignus amoris tibi consecrauimus: ut pote cui omnia obnoxia mea mecum ab ineunte aetate uoluerim. nullum enim me scias ab te uestigium abscessurum meaq; praecipue (Si modo ulla erunt) tropaea. tibi esse constituta: hoc me tui praeclara in musicis uirtus. ingenium uersatile. animi robur. cādor ingenuus/ornamentum sine despectu dignitatis. & decor. & mores tibi debere uoluerunt: haec eadem te adeo uniuerso bononiensium coetui cōmendauere. ut omnium/in te conuertas oculos praeoccurrentiū. & ut dicitur de solari herba tecum circumflectas: Macte fortuua esto. diiq; tibi cuncta uniuersaeq; domui Bentiuoleae qua iam coeperunt aura secundent: ut si quando: quae tuo ductu commentariola edimus. in detrectatores inciderint. te patrono aduersarios oblocutoresq; ammoliantur. qui tuo summoti clypeo in sua miseros conuertant morsus uiscera. discantq; tandem capellas errare nostras non sine custode uigilantissimo. VAle.

Eiusdem Diomedis Elegiacum Carmen

u Ernum tempus erat cum nox euanida miscet
Et tenebras luci cum Tenebrisq; diem
Sydera uenturis caelo dispersa sereno
Praebebant cursus abdita syderibus
Et croceus duris spumabat forte lupatis
Aethon quem frenat diua pudoricolor
Morphea tum uarias (ut fama est) mille figuras
Ludere & incessus. plurima uera loqui
Sensimus irriguo perfundere lumina somno:
Nam me sic campos traxit ad elisyos
Omnia tum bibulis quae haerebant dicta priorum
Auribus: intento lumina nostra dabant
Et dulces cantus: uariantia prata choreis
Et plausus tenues percutiente pede
Florida silua uiget per laetos myrthea campos
Purpuream uestit non paliurus humum
Sed uiolae lasso pullantq; papauera collo
Narcissus casiae lilia Tymbra rosae
Dulcia tinnitus fundunt examina circum
Nec minus interea garrula cantat auis
Hic genus antiquum bacchi lectissima proles
Carmina Threiciae personat apta lyrae
Hic semper uiridi cum laude insignis homoerus
Cuius ad exemplar graecia tota canit
Hic sua perpetuo qui carmina digna cothurno
Soluit cum terris obtulit arma uirum
Ponticus & battus numerosus horatius odis
Et iunctus Naso docte Catulle tibi
Proximus his aderas Blando pater ore Properti
Et quos non modicus sit numerare labor:
Ast alii proceres qui phoebo digna locuti
Circunstant: uittis excoluere caput
Quisq; pium uatem nouit dum carmina cantat
Interpres fidus subsequiturq; suum
Vendicat andini hunc sublimis musa Maronis — Seruius
Hunc qui fraternos struxit in arma rogos — Lactantius
Nec te soliuagum passus peragrare Terenti — Donatus
Exposuit uafrum qui tua scripta getam

Domitius | At sacer innumeros domiti lustrare solebas
Philippus.B. | Cui dederat iuueni plurima palma decus
Ioannes Baptista.P. | Aureus absentem tantum quaerebat asellus
Et qui romanos luserat arte sales
Hos simul aspiciens diuino afflatus honore
Optaui meritis talia dona meis.
Et quoniam praesens aderam. sic intimus arsi
Affari ut possem numina sic propius
Si placet & fas sit mortalem poscere tantum
Irrita non ueniant nunc mea uota precor
Scilicet huic turbae postremum iungere curet
Me quis: si sua quis scripta notanda putat
Despectus fueram: sensi: deductaque ad aures
Vox ignota quidem est non mihi uana tamen
Quod cupis O teneris non sic concedimus annis
Est nimis haec humero sarcina magna tuo
Id fortasse dabit paulo mox fortior aetas:
Firmanda est stabili nunc tua cymba pice:
His tristis gressus flexi per opaca uiarum
Obuius ostendit nam locus ipse uiam
Nec mora flectentem non mea spernabilis umbra
Detinuit tunicis: arripuitque manum
Et bene quod tentas nobis iam perfice dixit
Non tu mi cura destituendus eris
Iam pridem siluas cecini: non ultimus inter
Sicelidas musas: castalidumque decus
Quod me ne fugias: quis sit Calpurnius illos
Qui te despiciunt numina sancta roga
Dixit & interea porrexerat usque libellos
Susciperem: somno diffugiente leui.
Omnia cum somno prostrauit lucifer albus
Non frustra at libros strinxerat ipsa manus
Obstupui: & dixi non haec sine numine diuum
Eueniunt: casus scribere sic monuit
Dii faciant possim talis modo gentibus ire
Sint frugi ut cunctis somnia nostra bonis

F I N I S

DE BVCCOLICO CARMINE:

c Alpurnũ poetæ expofituri buccolicũ carmen operę preciũ facturi uidebimur fi quædã ueluti prælufioria de buccolico carmĩe dixerius.& quoniã primordia femp auide re℞ pqui rer̃ folemus buccolici carmis originẽ ordiemur quæ cũ uaria fit recefẽ dũ ẽ qd ab ãtiquisfimis quibꝰq; fup hac re explicatũ fuerit.originẽ buc colici carmis (ut fcribit donarus)fur q a lacedemõiis paftoribꝰ emanaf fe dicãt:a quibꝰ dianæ primũ carmẽ hoc redditũ affirmãt:cũ eidẽ deæ ꝑpter bellũ qđ tori græciæ illo tẽpore pſæ inferebãt exhiberi p uirgines de more facra ñ posfẽt.Alii ab orefte circa ficiliã uago id genus carmi/nis dianæ redditũ loquũtur p ipfũ & paftores quo tepore de fcythia cũ pilade fugerat fubrepto numinis fimulacro & lato i fafce ligno℞ uñ fa fcelidẽ dianã phibẽt nũcupatã apud cuius aras oreftes p facerdotẽ eius/dẽ nũinis iphigẽiã fororẽ fuã a pricidio fuerat expiatꝰ.Alii apollini no mio paftorali.s.deo q̃ tẽpeftate admeri pauerat boues.alii libero nym pharũ.f.& fatyrorũ & id genꝰ numinũ principi.Alii mercurio daph-nidis patri paftorũ oĩm principi/Alii in honore panos fcribi putãt pe-culiarẽ paftoralis dei/tẽ fileni/filuani atq; faunorũ.illud tam ꝓbatif-fimũ eft ex donati fententia buccolicũ carmen originẽ ducere a prifcis tẽporibꝰ quibꝰ uita paftoralis exercita erat:Buccolica aũt(ut docet dio medes)dicũr̃ poemata carmĩe paftorali cõpofita a quo & talis buccoli-ci carmis narrar̃ origo:fcribit.n.opinionẽ ẽe circũ pagos & oppida foli tos fuisfe paftores cõpofito carmine præcari pecorũ & frugũ oĩum ꝓuẽ tũ atq; iñ i hunc diẽ manere nomẽ & ritũ buccolicorum Dicta uero buc-colica funt:ut docet feruius:a cuftodia bouũ ideft ἀπὸ τῶν βουκόλων qm̃ præcipua apud rufticos aĩalia funt boues.Nã cũ tria fint paftorũ gñra auth.dõato quæ dignitarẽ i buc.habẽt quorũ qui minimi funt αἰ/πόλοι dicũtur a græc.iidẽ a nobis caprarii paulo honoratiores qui ποίμενες.i.opiliões dicũtur honeftisfimi & maximi βουκόλοι quos bubul cos dicimus uñ magis decuit paftorali carmini nomẽ ipõi q̃ ab eo gra-du qui apud paftores excelẽtisfimus iuenitur:hoc metri genus ut fcri-bit diomedes:fũt qui primũ daphnĩ cõpofuisfe dicãt/i quo floruit theo critus i fuo gñre admirabilis:ut iquit quĩtilianꝰ quẽ imitatus ẽ Virgi lius:uñ cecinit prĩa fyracufio dignata ẽ luder̃ uerfu:uirgilium aũt poe ta nr̃ fecutus ẽ/ut pluribꝰ i locis demõftrabimꝰ:apud latinos excelen tiorẽ.Nõ prætereundũ buccolicũ carmẽ ẽe tenue & ufq; adeo ab heroi co diftare ut uerfus quoq; huiꝰ carminis fuas quafdã cæfuras habeãt & fuis diftinguãtur legibꝰ nã cũ tribꝰ ꝓbetur metrũ cæfura fcãfione mo dificatiõe nõ erit.buccolicus uerfus/ut iqt dõatꝰ:nifi i quo & pes prius

partem orationis absoluerit & tertius trocheus fuerit etiam cesura et quartus pes Dactilus magis q̄ spondeus partem orationis termi nauerit quintus & sextus pes ex integris dictionibus fuerit quod a Theocrito seruatum testatur ipse a Virgilio minus: His explicatis intentionem poetae uideamus: Intentio poetae est ut principem lau/ det Augustum quem in prima quarta & ultima praecipue celebra/ uit aegloga cuius rei diligentiam explicando in quantum potero enitar recensere Bonum modo Boni consulant.

DE VITA CALPVRNII.

d E poetae uita nulla certa proferri possunt aliqua tamen ex coniectura magis q̄ q̄ authorem habeant certum ex ipsius scriptis Indicabimus. siculus fuit ut ex titulo ope ris est iudicare hoc est ex insula sicilia in confinio italiae posita ex qua & theocritus Syracusius unde apud Virgilium Sicelides mu sae quare ad imitationem Theocriti fortasse Buccolica scripsit latine sicut illae graece scripserat in quo genere dicendi quantum potu erit uel doctiores iudicare possunt mihi quidem & ipsum dicendi genus superare uisus est: Modicis fuit parentibus nec minus facul tatibus ūde ipse de se dixit aegloga ultima nudaq; pauptas & adun co fibula morsu obsuerant Apud Nemesianum alterq; & Moece natem fauorabilis ad modum ut per ipsum mendicitatem sese ex uisse testetur cum inquit aegloga Quarta Certe ne fraga rubosq; colligerem uiridiq; famem solarer hibisco tu facis & tua nos alit in dulgentia farre: fratrem habuit minorem natu quem ad musas se cum attraxit qui sub amyntae persona aegloga predicta alterne ca nens cum ipso inducitur poeta unde dixit haec eadem nobis medita tus frater amynthas quē uicina meis natalib9 admouet aetas Sed cum multi ambigant Calpnrnius an Calphurnius legendum sit & scribendum assero ex authoritate Pompeii Calpurnium scribi debere sine aflatu eius enim sunt uerba Calpurnii a Calpo Numae regis filio sunt oriundi ex quo apparet aspirationem addi non de bere & haec sunt quae pauca de eius uita colligere potui.

F I N I S.

AEGLOGA PRIMA.

DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIs COMMENTARIA IN CALPVRNII SICVLI BVCOLICVM CARMEN AD NEMESIANVM CARTHAGINENSEM.

TITI CALPVRNI SICVLI BVCOLICVM carmen ad Nemesianum Carthaginensem Incipit.

Ornitus & Corydon Interlocutores Aeglo. I.

Or. n ONDVM Solis equos decliuis mitigat Aestas
Quamuis & madidis incumbant praela racemis
Et spument rauco feruentia musta susurro.
Co. Cernis ut ecce pater q̃s tradidit Ornite uaccae
Molle sub hirsuta latus explicuere genesta?

n ONDVM SOlis equos. Inducuntur pastores duo uaccas i unũ compulisse & solis ardentis uitare calores: ex quibus unum sub psona ipsius auctoris debemus accipere: qui sub orniti persona Augustum celebrare gestiens, laudes eius a socio commonitus in corticee scriptas legere fingit: Mos enim pastorius est, ut amores/deliciasq; suas in corticibus arborum falce denotent seu aliquo instrumento ferreo uel testimonio paridis, de quo oenone apud Ouidiũ obiiciens illi quondam se gratissimam fuisse: Incilae seruãt a te mea nomina fagi Et legor o enone falce notata tua: Virgilius in gallo certum est me in siluis inter spelaea ferarum male pati tenerisq; meos incidere amores arboribo. Ornitus nomen fortasse ab ornis deductum: inter quas uitam rustici ducere consueuerunt: siue ab auiariis potius, ορνιΤωγεσ.n. graeci auiaria uocant: hoc est loca in quibus aues commorantur: ipsaq; auis ornis appellatur. uir. in secundo Georgicon, sanguineisq; inculta rubent auiaria baccis: ubi hec Seruius Auiaria secreta nemora quae aues frequentant: de ornithis hoc est auiariis, fit mẽtio a. M. Varrõe in secũdo de re rustica his uerbis: Nec putãt se habere uillã: Si nõ multis uocabulis retineant graecis, quin uocent particulatim loca procaeco nam, palestrã, apoditerion peristilon, ornithõa, peristereon oporotheceen: de his etiam Columella libro nono rei rusticae: in uilla est quod graeci appellant ornithones, peristereones, ichtiotrophia atq; etiam cum datur liquoris facultas ichtiotrophia sedula cura exercentur. Ea sunt omnia (ut latinae potius loquamur) Sicut auium cohortalium stabula nec minus earum quae conclauibus septae saginantur, uel aquatilium animalium receptacula: ornithia etiam (ut quidam annotauerunt) appellatur tempus quod est septuagesimo die post brumam, ab aduentu auium aduenientibus tunc hirundinibus ciconiis, coturnicibus, & ceteris aduenis: Sicut halcionii dies ab auibus halcioniis nomen traxere: ab auiariis etiam Auiarius nuncupatur: in cuius sunt cura auiaria: Columella Libro nono de re rustica, Idq; quo diligentius faciat ima pars ouorum notanda est atramento, quod signum habebit auiarius an a gallina conuersa sint: & alibi sic tamen ut illustria sint loca quo commodius habitet Auiarius Scribit Plutarchus i uita Thesei ioxum menalippi filium ornito Socium fuisse in cariam deducendae coloniae: celebratur etiam nomen hoc a Statio in. ix. The. his squallidus ecce genas & inani uulnere pallens ornitus. Corydon: ut scribit Ser, in alexi Virgiliano: fictum nomen a corydali auicula uidetur quoniam dulce canit: ad quod alludens Virgilius in Thyrsi cecinit, ex illo corydon corydon est tempore nobis: intelligens tunc uere nomen illi corydonis inditum fuisse ex argumento dulcitudinis: celebratur etiam a Theocrito in aegone his: sic tibi cõtingat corydon carissime quicquid exoptas, uoti! q; tu is sic Iuppiter adsit. Nondum solis equos: character est drammaticus, Nam cum tres

Mos pastorius.

Ornithones
Auiaria
Auis Ornis

Ornithia dies post Brumã

Halcionii dies
Auiarius.

Corydon
Corydalis Auis.
Locus Virgi.

sint dicendi characteres exagematicus/in quo tantum poeta loquitur/ut Virgilius in tribus libris Georgicorum: alius mixtus ubi & Poeta aliquando loquitur/& alios item loquentes inducit drammatico usus est Poeta/in quo nusquam ipse loquitur/Sed personæ introductæ totum actum perficiunt: Pastor ornitus/siue Armentarius: Sic enim armenti custos appellatur: cũ proprie pastor dicatur ouiũ: Sicut & Opilio ut apud. M. Varronẽ in secundo Rei rusticæ alius enim opilio & alius arator/Nec si possunt in agro pasci Armentarius non aliud ac bubulcus. Admiratur aduersus corydonem declinante & uergente iam æstate ad autumnum/ꝙ adeo inualescant solis radii/ut uix æstum ipsi sufferre queant: Decliuis æstas dicitur uergens ad autumnum qui Temperies est quædam inter Iuuenem & senem/ut cecinit Ouidius Libro decimo quinto meth. his. excipit autumnus posito feruore iuuentæ Maturus mitisque inter iuuenemque senemque temperie medius: sensus est/quamuis æstas/sit decliuis & prope finem non tamen feruor solaris nec calor immoderatus delenitur/ut ad autumnum uergere uideatur/immo torrentior est nec solitam præ se fert temperiem. Mitigat placat/permulcet/& frangit. Mitigare est enim leniorem reddere: Plinius libro. xii. nat. hist. arbores postea grandioribus fruge succis hominem mitigauere: Mitis placidus & benignus dicitur: & e contrario immitis crudelis/implacabilis/& immite edictum ab Ouidio austerum & inhumanum. Solis equos. Scribunt Poetæ curtui phœbeo adiunctos esse equos quattuor/quorum nomina legimus apud Ouidiũ in secundo meth. Interea uolucres pyrois eous & æthon solis equi/quartusque phlegon/hinnitibus auras flammiferis implent: pedibusque repagula pulsant: Claudianus uero in consulatum honori ethonem auroræ nuncium his uersibus esse scribit: Quin etiam uelox auroræ nuncius æthon qui fugat hinnitu stellas: roseoque domatur lucifero/quoties equitem te cernit ab astris inuidet: inque tuis mauult spumare lupatis: ꝙ cum in tertio Tristium legas hos utinam nitidi solis prænuncius ortus afferat admisso lucifer albus equo. intelligas ethona prænuncium auroræ/de quo diximus: Sol ut scribit Fulgentius in primo mythologicon. & Macrobius in primo Saturnalium dicitur aut ex eo ꝙ solus sit/aut ꝙ solite per dies surgat/& occidat/cui quadrigam ob illam causam ascribũt/ꝙ aut quadripartitis temporum uarietatibus anni circulum peragat/aut ꝙ quadrifido limite diei metiatur spacium: equis tamen ipse solaribus diuersa ab Ouidio nomina assignat: quæ ibi commodius auens lector animaduertere poterit: hunc græci ουλιον απωλλωνα uocant. idest sanitatis auctorem/quem athenienses αλεξικακον. idest mala repellentem appellant: ut & obiter Macrobium emacules deprauatum in primo Saturnalium/ubi appellantem mala appollinem passim legitur cum repellentem legendum sit: existimauit zeno solem purissimum esse ignem: ac terræ mollem magnitudine sua uincere/empeclcoles ignis ingentẽ massã lũaque maiorem ut refert Diogenes: Solem autem oculum mundi/ac mundi mentem opinantur auctores/quo temperato morborum omnium fuga est: hinc ei attributam medendi fuisse potestatem existimauerunt: auctor Macrobius in primo Saturnalium: a Sole fit insolare uerbum/quod significat ad solem explicare/& solem recipere: & insolatio. Plinius de cæra: candidissima uero fit post insolationem etiamnum recocta a sole etiam nomen est solifugæ animali quoniam solem fugiat. Incumbant præla insistant. Incumbere. est alicui rei totis uiribus insistere. Vir. ualidisque incumbite remis: Sed dicimus hominem proprie & significanter incumbere studiis/& litteris: Cicero in primo de oratore/Quamobrem pergite ut facitis adulescentes/atque in studium in quo estis incumbite: ut & uobis honori & reipublice emolumento esse possitis.

Nos quoq; uicinis cur nõ succedimꝰ umbris?
Torrida cur solo defendimus ora galero?
Hoc potius frater corydõ nemus. ista petamꝰ Or.
Antra patris fauni: gracilis ubi pinea densat

Tres characteres
Exagematicus.
Mixtus
Drammaticus.
Pastor.
Opilio
Armentariꝰ
Autumnus temperatus
Mitigare
Mitis
Immitis.
Immite edictum
Nomia equorum solis.
Ethon prenũcius aurore.
Locus ouidii.
Sol unde.
Quare quadriga soli ascribatur.
Vlios apollo.
Alexicacnos apollo.
Macrobii codex emaculatus.
Solem ignis massam.
Sol oculꝰ mũdi.
Temperatus sol fuga morborum.
Quare potestas medẽdi attribuat soli.
Insolare.
Insolatio.
Solifuga.
Incumbere.
Incũbere studiis.

AEGLOGA PRIMA.

Præla uasa dicuntur unde uuæ premi consueuerunt: ut auctor est acron, in explanatione carminis horatiani libro primo, cecubum & prælo domitam caleno tu bibes uuam. Virgilius in secundo Georgicon. tu spisso uimine quallos collaque prælorum fumosis diripe tectis: ibi hec Seruius: Præla trabes sunt quibus uua iam calcata premitur, de prælis fit mentio ab epigrammatario in primo. non hæc peli/gnis agitur uindemia prælis uua nec in tuscis nascitur i/sta iugis: Plinius in.xiii. de chartis loquens trāsuersa po/stea crates peragitur, premū/tur deinde prælis & siccātur sole. M. Varro libro primo rei rusticæ prælum longum uigintiquinqꝫ pedes fieri do/cet: ad hoc opus Torcularia etiam adhibebantur, quæ & in usu apud nos remanserunt, de his fit mentio a Plinio libro.xviii.nat.hist.intra.xxii.hos annos inuentum paruis prælis & minori Torculari/ædificio breuiore, & malo in medio decreto Tympana imposita uinaceis Superne toto pondere urgere & super præla construere cōgeriem.

Silua comas: rapidoqꝫ caput leuat obuia soli
Bullantes ubi fagus aquas radice sub ipsa

Racemis madidis. uuis iam disruptis & in mustum redactis. Racemus. dicitur ea pars uitis unde uuæ depen/dent: Virgilius in daphnim Siluestris raris sparsit labrusca racemis. Pli. libro.xv. naturalis historiæ dependent alia pediculis, ut pyra, alia racemis ut uuæ, palmæ, alia pediculis & racemis, ut hederæ, Sambuci: Seruius super eo loco Virgiliano in secundo Georg. & turpis auibus prædam fert uua racemos: ait racemum esse botrionis partem: cum βοτρυσ a græcis, Racemus a nostris dicatur: diuus cyprianus ad magnū scribens quā do dominus sanguinem suum uinum apellat de Botris, atque accinis plurimis expressum, atque in unum coactum: gregem item nostrum significat comixtionem adunatæ multitudinis copulatum: Virgilius tumidis bumaste racemis. Et spument rauco spumare dicuntur musta & feruere hoc est bullire cum post uindemiam statim in uase in termixta racemis reponuntur. Plinius libro.xiiii.nat.hist. Ratio autem condiendi musta in primo feruore, qui nouem diebus cum plurimum, peragitur, aspersu picis ut odor uino contingat, & saporis quedam acumina, uehementius id fieri arbitrantur crudo flore resinæ, excitarique lenitatem: e diuerso crapulam compesci & feritatem nimiam frangique uirus: Feruentia musta. feruore agitata: feruet enim res concita uel igne ali/quo subiecto uel flagris Plautus in amphytrione quem pol ego isthec ob dicta faciam feruentem flagris. & animus feruere dicitur ira commotus: persius satyra quinta Ergo ubi commota feruet plebecula bile fert animus calidæ fecisse Silentia turbæ maiestate manus: hinc feruor & februare deductum quidam existimant quod significat purgare & lustrare, quoniam hoc adolendo & flammis feruentibus fieri solebat, similiterqꝫ feruidus & feruenter aduerbium. fretumqꝫ inde dictum existimat uarro mare a similitu die feruē tis aquæ, quod in fræctum sæpe concurrat æstus, atqꝫ efferuescat. Rauco susurro so/no ex feruore emisso, raucum respondente: uidentur enim musta dum bulliunt, raucas quodamodo murmurationes emittere. Virgilius in tityro susurrum appellauit murmur quod ad prouocādum somnū præualet: Iuuenalis uero accusationes insimulationesqꝫ tacitas cum inquit Satyra quarta. pompeius tenui iugulos aperire susurro: Persius satyra tertia. haud cui uis promptum est murmurqꝫ humilesqꝫ susurros, Tollere de tēplis & aperto uiuere uoto: deprecationes hominum tacitas ac latenter extra labella emissas .s. intelligens: unde magicū susurramē ab apulcio intelligitur summissum & clam pronū tiatum quale magici ne a prophanis exaudiantur emittere solēt, eius sunt uerba in primo de asino aureo næ inquit istud mendacium tam uerum est, quam si qui uelit dicere

Torcularia.
Racemi.
Botris race/mus.
Animaduer/sus locus ser.
spumare
Feruere
Feruor
Februare
Feruidus
Feruenter
Fretum unde
susurrus
susurri accu sationes
Iuuenalis
Persius
susurramen magicum

magico susurramine amnes agiles reuerti / mare pigrum colligari / uentos inanimes expirare / solem inhiberi lunam despumari stellas euelli diem tolli / noctem teneri:

Paradigma

Ecce

Cernis ut ecce pater. Corydon exemplo armenti sub umbra cubantis commonet ac inuitat antra petere omitum est autem paradigma quo est exempli hortantis uel deterrentis enarratio ut notat Donatus. Ecce. demonstrantis est ut scribit idem Donatus: Virgi. in mœri / Ecce dionei processit cæsaris astrum: & in secundo Enei. Ecce autem gemini a tenedo tranquilla per alta: Sensus est: cur & nos non petimus umbras sicuti uaccæ quas tradidit pater. Sub genesta cubant: Explicuere. præteritum est primæ coniugationis: quæ cum in as ut scribit Priscianus in Octauo: addita ui Terminentur / excipiuntur hæc quæ in ui diuisas faciunt præteritum / subtracta as / ut domo domas domui / plico plicas plicui uel plicaui quod maxime ex compositis cognoscitur / nam cũ præpositione magis per ui diuisas cum nomine uero compositum per aui terminat præteritum perfectum / ut implico implicui / duplico uero duplicaui facit: est autem ex secunda forma præteriti perfecti primæ cõiugationis: quæ licentia ãtiquitatis uel consuetudinis a licentius uitat & in litteram definit ut Diomedes scribit. Explicuere

Præterítũ primæ coniugationis

expansere Martialis in xeniis Miraris quotiens gemantes explicat alas / & potes hũc sæuo tradere dure coquo: notat Gelius libro. xv. ueteres enunciasse expassum & passum a pando / non expansum / & pansum: cuius hæc sunt uerba: Ab eo ꝙ est pando passum ueteres dixerunt non pansum & cum præpositione expassum / non expansum / & passis manibus / & uelis passis dicimus / quod significat deductis atque distentis: Itaque Plautus in milite glorioso a littera in e mutata per compositi uocabuli morem dispessis dixit pro eo ꝙ est dispassis: alias explicare significat ostendere / & explanare. Marcus Tullius in uerrem / uitam alterius totam explicate & in Tertio officiorũ explica atque excute intelligentiam tuam / ut uideas quæ sit in eas species firma notio uiri boni: ubi explicare trutinari examinare & perpendere potius significare uidetur ꝗ quod ait Nonius Marcellus exercere: Iudicent tamen doctiores / non enim quod nobis uidetur cæteris omnibus probandum erit. Genesta: arbor quam tingendis uestibus aptam nascere scribit Plinius libro. xvi. nat. hist. sponte sua ueniũt ut cecinit Maro libro secundo Georgicon. campos que & flumina late curua tenent ut molle Siler. lentæq; genistæ: Inuenio apud Columellam Libro Quinto rei rust. genistam perarida postulare loca: Seri autem semine / quod cum est natum / uel de fertur uiuiradix / uel relicta / cum id tempus excessit / omnibus annis more segetis / iuxta terram demeti potest: cuius cum sit firmum tum etiam lentissimum est uinculum: unde lentæ genistæ appellantur a Theocrito illo uersu in Bucholico ludicro hic sedes apium frutices lentæque genistæ: quas humiles nuncupauit Maro in secundo Georgicon. propterea quod non multum excrescunt: Serendi tempus circa Calendas Martias salici & genistæ esse scribit Plinius: eamque in siccis locis semine seri oportere. Hirsuta aspera & foliis rigentibus / sic Virgilius de Castaneis /

Passum & expassum

Díspessis manibus explicare

Animaduersus Marcelli locus

Ciceronis locus explicatꝰ

Genesta

Genesta adtingendas uestes

Lentæ genistæ

Humiles genistæ

Tp̃s serendi genestam

Hirsutus seuerus.

❡ Stant & Iuniperi & castaneæ hirsutæ:

Et in damone appellauit hirsutum supercilium asperum / ac rigidum: hirsutus aliquando pro seuero accipitur: Ouidius in secundo Tristium.

❡ Sumpserit annales nihil est hirsutius illis /

❡ Facta sit unde parens ilia nempe leget:

Et in primo de arte amandi hirsutas comas arborum dixit duras / & rigentes / cum cecinit in gradibus sedit populus de cespite factis / q̃libet hirsutas frõde tegente comas: Ita quoq; cecinit in Tertio Fastorum.

❡ Corda micant regis totoq; e corpore sanguis

❡ Fugit & hirsutæ diriguere comæ:

Iuuenalis uero hispida membra hirsuta & dura appellauit Satyra Secũda his uersibꝰ

❡ Hispida membra quidem: & duræ per brachia setæ

❡ Promittunt atrocem animum: sed podice læui

❡ Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ:

Vmbris. umbram απο του ομβρου hoc est hymbre quidam appellari putant/ propterea q omnis umbra humiditatem habet:ab umbra umbrosus locus appellatur umbris refertus & umbratilis uita ociosa & plena desidiæ/Et umbraticus homo uilis & abiectus:Plautus in Curculione quid refert me fecisse regibus ut mihi obedirent/ si hic me hodie umbraticus deriserit:Et umbracula dicta sunt uelamina/quibus ingentes ca/lores amouere consueuit ue/tustas:Claudianus in consu/latum honorii. Neu Pluuiis

Vmbra unde
Vmbrosus
Vmbratilis uita
Vmbraticus
Vmbracula

Protegit & ramis errātibus implicat umbras

cedas neu defensura calores Aurea summoueāt rapidos umbracula soles: Ouidius in secundo fastorum Aurea pellebant tepidos umbracu/la soles:de his meminit & Ti/bullus in Secundo Aut e ueste sua tendent umbracula sertis iuncta:coronatus stabit & ipsæ calix:umbracula tamen umbras Siluarum seu arborum appellauit Virgilius cum cecinit in hortulo/opaca præbent arbores umbracula:Macrobius in sexto Saturnalium super illo Virgiliano / hic candida populus antro imminet & lentæ texunt umbracula uites hec reliquit:sunt qui extiment hoc uerbum umbracula. Virgilio auctore com/positum/cum Varro rerum diuinarum libro decimo dixerit nonnullis magistratibus in oppido id genus umbraculi concessum:& Cicero in Quinto de legibus : uis ne igitur quoniam sol paululum a meridie iam deuexus uidetur neque dum satis ab his nouellis arboribus omnis hic locus opacatur descendatur ad lirim / eamque quæ restant in illis alnorum umbraculis persequamur:

A Marone ñ compositum hoc uerbum umbracula

Torrida cur solo. Sensus est:cur solo pileo de/fendimus ora a solis feruore cum uicinæ umbræ nos melius tueri possint. Torridum appellamus exustum/& ualde exsiccatum: Virgilius & torrere parant flammis/ Et tor/ris fax dicitur:unde & uerbum Torridare quod comburere significat:Actius in mele/agro eum suæ uitæ finem ac fati internectionem fore meleagro / ubi Torris esset inter/fectus flammeus: Ouidius libro Octauo Methamorphoseon dextraque auersa tre/menti Funereum torrem medios coniecit in ignes:Fulgentius ita torridos obtutus solis appellauit his uerbis in primo Mythologicon : Diuertor arborei beneficium umbraculi præsumens/quo me erranti foliorum in textu phœbi a Torridis defensa/ret obtutibus.

Torridus.
Torris.
Torridare

Galero. Galerum appellamus Tegumentum capitis / ad æstus euitandos & imbres: Virgilius fuluosque lupi de pelle galeros : Statius in primo Thebaidos obnubitque comas / & temperat astra galero: Suetonius in Nerone/post crepusculum statim arrepto pileo / uel galero popinas Inibat : hinc galeritus dicitur galero ornatus/ & galerita auis a similitudine galeæ quondam uocabatur / quæ postea uocabulo gallico Alauda nuncupari cœpta est : & qui galeis utebantur Alaudæ nũ/cupati. Cicero in prima Philippica /Addo etiam iudices manipulares ex legione A/laudarum/Suetonius in dictatore unam etiam ex transalpinis conscriptam uocabu/lo quoque gallico Alauda enim appellabatur / quam disciplina cultuque Romano institutam & ornatam postea uniuersam ciuitate donauit. Plinius libro undeci/mo Naturalis historiæ. Atque ab illo galerita appellata quondam / postea uocabu/lo gallico etiam legioni nomen dederat : ubi ab illo .s. galero nuncupatam galeri/tam intelligi uoluit Plinius non a parco siue para ut quidam existimauerunt : hinc coniecerunt aliqui hanc esse corydalim illam / de qua superius propterea quod apud græcos κορυς galea dicitur : Martialis in apophoretis donat causiam contra calo/rem : quamuis in omnibus ferme codicibus lemma inscriptum sit / non causia / Sed Gausapa, fedissimo errore : In Pompeiano Tectus spectabo Theatro nam uentus populo uela negare solet : pileus uero Similiter Tegumentum capitis/apud Roma/nos insigne fuit libertatis nam dictum est a Plauto in Amphytrione quod ille faciat

Galerus
Galeritus.
Galerita A/uis
Alauda
Alaudæ.
Locus Plinii declaratus
corydalis uñ quæ sit auis corydalis
correctꝰ mar/tialis locus
Pileꝰ insigne libertatis

Iuppiter ut ego hodie raso capite caluus capiam pileum: cuius rei causa disertissime
IOANnes BAPTista PIVs refertur a columine aetatis nostrae IOAnne BAPtista Pio praeceptore nostro / de quo merito illud dici / potest quod a Claudiano de Theodoro scribitur.

¶ Quicquid socratico manauit ab ordine: quicquid
¶ Docta cleanteae sonuerunt atria Turbae
¶ Inuentum quodcumq; tuo chrysippe recessu
¶ Quicquid Democritus risit: Dixitq; tacendo
¶ Pythagoras: uno se pectore cuncta uetustas
¶ Condidit: & maior collectis uiribus exit

Quem ob hoc parcius laudo quoniam uehementius diligo / Tum quia solis irradiatio nullae stat indiga lucis: Nemus. dictum ab hoc uerbo νεμω hoc est pasco

Nemus und quoniam in his greges & caetera animalia pascuntur. Nemora autem ut scribit Pompeius significant siluas amoenas. Varro in primo de lingua latina quos agros non colebant propter siluas aut id genus ubi pecus possit pasci & possidebant ab usu suo saltus

Saltus nominatur: haec etiam graeci νομας nostri nemora uocant: a nemorae nemorale di

Nemora citur / quod est nemoris / & nemorensis: unde nemorensis rex Sacerdos ille nemoris dia

Nemorale. nae sacri de quo ita refertur hystoria a Seruio libro Sexto aene. Orestes postq̃ Thoatem

Nemorensis rex. regem in taurica regione occiderat / cum iphigenia sorore / & simulachro dianae aufugit idque non procul ab aricia collocauit: in hoc templo post mutatum ritum sacrorum

Ritus Regis Nemorensis explicatus adamussim. fuit arbor de qua ramum infringi non licebat / dabatur autem fugitiuo / ut si ex ea arbore ramum effringere potuisset cum fugitiuo eius templi sacerdote monomachia / hoc est singulari certamine contenderet: nam fugitiuus ille erat sacerdos / ad pristinae fugae imaginem: dimicandi uero dabatur facultas / quasi ad pristini sacrificii reparationem: hoc loˉ gioribus uerbis explicaui / ut plenam historiam / & originem illam dimicandi intellige

Locus Suetonii. res cum apud Suetonium in CAligula fiat mentio Regis nemorensis his uerbis. Nemorensi regi quod multos iam annos potiretur sacerdotio ualidiorem aduersarium subornauit: de translatione hac sacrorum meminit flaccus in secundo argonauticon.

¶ Mora nec terris tibi longa cruentis

Locus Valerii flacci. ¶ Iam nemus aegeriae / iam te ciet altus ab alba
¶ Iupiter: & soli non mitis aricia regi

de his regibus ab ouidio fit mentio libro tertio fastorum.

¶ Regna tenent fortes manibus / pedibusq; fugaces
¶ Et perit exemplo post modo quisq; suo

Restitutus iureconsulti codex. Obiter restituendus est iure consulti codex titulo de uerborum significatione ubi ita legimus noualis est terra precisa que año cessat quam graeci tu ueto restitue: νεομα uocant quoniam inde sylua tollatur ut scribit seruius in buccolicis ista petam antra: antrū

Antrum dicitur excauata spelunca: Virgilius in tytiro.

¶ Non ego uos post hac uiridi proiectus in antro
dumosa pendere procul de rupe uidebo
Ouidius in decimo tertio methamorphoseon de polyphemo
Nostriq; cupidine captus
Vritur oblitus pecorum antrorumq; suorum
Iuuenalis satyra prima.
Et eoliis uicinum rupibus antrum. uulcani:

Antrum. cum. e. sine aspiratione scribendum Anthropon graeci hominem appellāt unde anthropophagi populi humanis uiuentes carnibus a ποτου φαγιν τους ανθρωπους hoc est ab hominibus edendis hos in quibusdam solitudinibus habitare Scythiae haud q̃q̃ scythicam natienem arbitratus est Herodotus libro. iiii. histo. cui sup hes ursta peuldubio omnia fineq; gentibus esse existimauit de his fit mentio a Plinio libro sexto naturalis historiae his uerbis deinde fabulosa ad occidentem uersus nigroe quorū rex unum oculum habeat in fronte agriophagi pantherarum & leonum carnibus maxi

me uiuentes pamphagi omnia mandentes antropophagi humana carne uescentes/
fauni dicti sunt dii siluestres,& ruricolæ: Marcus uarro faunos deos esse putat latinorũ
Fauni unde
quod quia in siluestribus locis traditum est solitos fari/ faunos dictos putat: Ouidius in
tertio fastorum.
Sic quatiens cornua faunus ait
Dii sumus agrestes/qui cum dominemur in altis
Montibus arbitrium est in
sua tecta ioui
Fauna uero dea dicta ops a
Fauna dea
fauendo/quod omnibus ani
mantibus faueret.terra eniꝫ
cõmunis mater est: Scribit
Lactantius libro primo diui
natum institutionum faunũ
in latio qui & saturno nefa/
Faunus qui

Co. Quo me cunq; uocas sequor ornite : nam (mea luce

ria sacra constituit & picum patrem inter deos honorauit/sororem suam sentam faunã
eandemq; coniugem consecrasse:quam.C. Bassus fatuam nominatam Tradit /quod
Fatua unde
mulieribus fata canere consueuisset/ut faunus uiris:eandem uarro author est tantæ pu/
dicitiæ fuisse/ ut nẽo eã:quo ad uixerit:præt uiꝝ suũ mas uiderit nec nomẽ eius audierit
&idcircoilli mulieres in operto sacrificant,& bonã deã nõinãt:hinc conqueritur Iunena.
satyra sexta nota esse que in sacrificiis bonæ deæ peraguntur cum operta & secreta pe/
Bona, Dea
ragi debeant. ¶ Nota bonæ secreta deæ cum tibia lumbos.
Locus Iuue.
¶ Incitat & cornu pariter uinoq; feruntur
¶ Attonitæ crinemq; rotant ululante priapo
Menades:de faunis Statius libro secundo siluarum.
¶ Vos dicite causas
¶ Naiades:& faciles/satis est,date carmina fauni
pinea silua:pinus arbor est hortis maxime conueniens/Virgilius in Thyrside.
¶ Fraxinus in siluis/pulcherima pinus in hortis
folium habet capilamenti modo pretenue/longumq; & inucrone aculeatum/ut scribit
Pinus
Plinius libro decimo sexto naturalis historiæ/siluestrem pinastrum appellari scribit ideꝫ
Pinus hortis conueniens
plinius mira altitudine,& a medio ramosam quæ copiosiorem fundit resinam:est auteꝫ
resina/ut hoc obiter enarremus nihil aliud quam humor ex arboribus fluens/in iisdemq;
Pinaster.
residens pinus:utile dat lignum nauigiis ut scribit Maro libro secundo georgicon.
Resina.
¶ Dant alios aliæ foetus,dant utile lignum
Nauigiis pinus:unde sæpius pro naui accipitur a poetis:ouidius libro.ii. de arte amãdi
Pinus pro naui.
¶ Quid properas iuuenis:mediis tua pinus in undis
Nauigat:& in primo tristium pinea texta sonant pulsi stridore rudentes idem in primo
Locus Virg.
fastorum et iam dardanidæ tãgent hæc littora pinus.hic cecinit uir.in buccolicis et nau
Pinea tecta
tica pinus mutabit merces ab ouidio libro xiiii.meth.pinea tecta naues appellantur:
Pineta
¶ Fert ecce auidas in pinea turnus
Pityos pinus
Tecta faces:pineta autem dicũtur loca pinis referta:pinus & ipsa a græcis pythis uoca/
Locus plutarchi
tur unde scynis pytiocampa a plutarcho dictus in thesei uita quoniam incuruatis pinis
homines miserabiliter necabat ad quod alludens claudianus libro.i.contra ruffinũ ce/
Locus Claudiani
cinit uel scinis isthmiaca pinu uel rupe ꝓfũda sciron scribit plinius libro xxiii.nat:histo
riæ nucleos nucis pineæ sitim sedare acrimoniam stomachi rosionesq; & cõtrarios hu/
Nuclei nucis pineæ.
mores consistentes ibi & infirmitatem uirium roborare. Densat spissat opacat & den
sum reddit densum(ut coniicere possum significat partem illam telæ absolutam hoc ẽ
Densum apd Varroneꝫ qd significet
densatam quæ pectine a textore feritur dum opus perficere festinat,ex his uarronianis
uerbis in primo de lingua latina / densum a dentibus pectinis / quibus feritur.den
sare autem significat cogere & spissare /sicut densum spissum & constrictum
Densare

Virgilius in Bucholicis.

Hic intet densas corylos / modo nanque gemellos
Spem gregis ah silice in nuda connixa reliquit.
Idem in tertio æneidos.
Et densis hastilibus horrida myrtus.

Dū negat ãplexus nocturnaq; gaudia nobis

Sēsus ē cur ñ petimꝰ hæc antra ex densitate pinoꝶ opacata potius / quarum oppositione nulla erit uis solis ad nos penetrare ualens / Leuat caput. hoc est. intercludit omnem uiam phœbo & aditum. hic capur accipitur pro ingressu & primo aditu quo occluso nullus est locus phœbeis radiis / Sic accipitur apud Plau..m in asinaria: cū loquitur leonidas ego caput huic argenro fui hodie reperiundo, & sequitur libanus ego pes fui / Respondet arginppus / quin nec caput / nec pes sermonis apparet. hoc est neque principium neque finis: ergo hic leuat caput / hoc est principium aditus:

Caput pro aditu
Locus Plau.
Bulla

Bullantes aquas. hoc est bullas facientes: Bulla dicitur in aquis Tumor repente nascens atque paruo inde momento euanescens: quæ Ioue ut plurimum pluuio fieri solet / quæ cum quodam subitario impetu exoriatur / ac cito effluat, merito hominibus comparatur: unde prouerbium est illud Varronianum libro primo de re rustica / homo bulla est / & eo magis senex: a bulla fit bullare / ut apud Cornelium Celsum. Si utina bullat: Bullantes aquæ ita appellantur a Plinio libro nono naturalis historiæ. præterea bullantium aquarnm sufflatio / lunæque effectu conchatum quoque corpora augescentia: Aristoteles in problematis reddit rationem cur bullæ spetie hemisperii exurgere soleant: ꝙ .s. tamquam de centro in aera sursum equaliter circum undique ad nituntur quomodo hemisperium emergere necesse est / portio autem spheræ inferior aquæ planitie abscinditur / in qua .s. centrum situm est: Bulla etiam erat insigne puerorum nobilium / ut scribit Macrobius libro primo Saturnalium / unde bullatus dicitur bulla insignitus / Scipio in Oratione contra legem Iudiciariam / plus medius fidius in eo ludo uidi pueris uirginibusq; quingentos / in his unum / quod me rei .p. misertum est / puerum Bullatum petitoris filium non minorem annis duodecim cum crotalis saltare: a bulla fit etiam ebullate quod significat more bullæ euanescere Persius Satyra Tertia Sub lingua immurmurat o si ebullet patrui præclarum funus: olim cum cinna criminatus ꝙ Pompeium interfecisset depræhensus esset ab insidiatore, Et bullam quam precii magni habebat illi obtulisset non inquit ille uenio fideiussionem obsignaturus / Sed de scelerato tyranno uindicaturus / auctor Plutarchus in Pompei uita. Fagus. Arbor est glandifera a ποτου.φαγειν. dicta idest comedere ut scribit Seruius in Bucholicis: prisco enim sæculo homines glandibus uescebantur / Virgilius in inuocatione primi Georgicon.

Homo bulla
Bullare
Cur bullæ sint spetie hemisperii.
Bulla isigne puerorum
Bullatus
Ebullare apd Persium.
Dictum insidiatoris cuiusdam in cinnam
Fagus unde.
Faginus.

Liber & alma ceres uestro si numine tellus
Cahoniam pingui glandem mutauit Arista:

Boetius in Secundo de Consolatione facili quæ sera solebat Ieiunia soluere glande cum de ætate prisca loqueretur: a fago faginus deducitur ut.

Inter pampineas ponetur faginus ulmos.

Idest fagineus & ex fago factus: Scribit Plinius libro .xvi. naturalis historiæ fagi / (nam glandem gratissimam esse muribus / glires saginare

Tutdis.ꝑ experi: ideo autem bullantes aquas sub radicibus fagi posuit quoniam in uorticibus siue gurgitibus ut nos appellamus.aquæ retentæ bullare solent.similiterq̃ si obiice seu saxi siue arboris impediãtur ne cursum peragãt suum: Protegit cooperit Virgilius in secundo æneidos clipeos ac tella sinistris protecti obiiciunt: Implicat ramis errãtibus implicando connectit:& simul constringit umbrosum locum efficiens:

Implicare.

Implicare hic significat ra/mos connectere & quodam intextu ordinate/methaphora a uestibꝰ sumpta/quæ in plicas deduci solent.quam uocẽ nũc etiam bononienses retinent apud Virgilium significat im/pedire libro secũdo æneidos illo uersu implicat & miseros morsu depascitur artus: alias positum pro ornare .ut scribit marcellus Affrannius in brundusio.in parte inferiori hic implicabitur caput fateor:quo me cunque uocas sequor sensus est:potes me quocun q̃ lubet uocare etiam si sacrificandum sit & templa sint adeunda:quoniam purus & mun/dus a mulieris contagio non prohibeor ad sacra accedere:designat autem morem sacri ficantium.& diuina celebrantium qui nisi purgati a concubitu uel alia pollutione/sacra attingere metuebãt:hinc prolatum est illud a Persio indignanter quidem satyra tertia hec sancte ut poscas tyberino in flumine merges mane caput bis terq̃ & noctem flumi/ne purgas:iubet.n.dñius in leuitico homo in quo fuerit uitium & macula non accedat offerre dona deo: & in exodo sacerdotes qui accedunt ad dominum deum sanctifican/ter.ne forte derelinquat eos dominus:solebant autem polluti uel cæde uel stupro Se aq̃ purgate quoniam aqua circumfert & lustrat.ut scribit plutarchus in problematis/ unde dictum est a uirgilio in secundo eneidos Me bello e tanto digressum & cæde recenti at trectarre nefas/donec me flumine uiuo abluero scribit Marcus tullius libro primo de legibus aspersione aquæ labem corpoream Tolli.& castimoniam corporis præstari:flac cus in secundo argonauticon linque o mihi cæde madentem bacche domum/ sine feda rum te funere põtus expiet & referam lotos in templa dracones: expiationem hanc aquaticam intelligens:scribit macrobius libro tertio saturnalium diis superis sacra factu rum corporis ablutione purgari cum uero inferis litandum est satis actum uideri.si as persio sola contingat.quod obseruauit Virgilius in quarto eneidos.cum sacra diis infer ris instituit dido sic inquiens:Annam chara mihi nutrix huc siste sororem/ dic corpus properet fluuiali spargere lympha: putat idem Macrobius non tam apud Virgilium conqueri Iunonem æneam contigisse & contra suum uelle Peruenire in italiam quam quod optato potiretur tybridis alueo quia sciret eũ hoc amne purificatum posse sa/cra sibi rite perficere nam ne suplicari quidem sibi ab eo uellet Apud nos usus est in sa/cerdotio aqua labem purgandi cum ante quã assumat sacerdos panem azimum idest in fermentatum(ita appellantibus canonistis / sacram hostiam) manus aqua prius ablu/ere mos sit hinc exiit illud psalmistæ Asperges me dñe hysopo & mundabor lauabis me & sup niuẽ dealbabor diuus cypriãus ad magnũ scribẽs siquidem ĩia ẽ ecclesia quæ a cristo diligitur/& lauacro eiꝰ sola purgatur/quomõ qui i ecclesia nõ ẽ aut diligi a cristo aut ablui & purgari lauacro eiꝰ potest:de purgatione aquæ Iuue.satyra sexta:ter matuti no Tyberi mergetur & ipsis uorticibus tumidum caput abluet.tu tamen ibi lege timi/dum idest superstitione incussum: Mea leuce mea amasia & puella mihi dilecta.leuce nomen puellæ conueniens.leucus enim albus dicitur.unde & a plinio dictum leucargi lion uocari candidam Argillam xvii.naturalis historiæ.idem libro decimo sexto hoc lignum proximum medullæ est in abiete græci leucon uocauere.tu ibi album intelli ita græcis appellantibus/ ergo leuce a candore dicta & declinabitur leuce leuces sicut daphne daphnes:Plynius libro .xx. Author Siluestre rapum in aruis maxime nasci fru ticosum Semine candido,duplo maiore quam papueris / quo ad albicandam

Peruia cornigeri fecit sacraria fauni.

Vestes plicãt

Locus uir.

Implicare ornare.

Sacra attin/gere nephas nisi purgatis

Aqua circun fert & lustrat

Locus uale/rii flacci.

In sacris supe riorum lauãt

In sacris infe rorũ aspgũt

Locus uir.

Locus Iuue.

Leucus.

leucargillios terra.

Locus Plinii

Leuce.

Siluestre ra/pũ ad albicã dam cutem

Siluestre ra/pũ ad albicã dam cutem. Lac asininũ adcandorem confert.

cutem in facie,totoq; corpote utantur / mixta urina pari mensura : putat idem custo diri lacte asinino candorem : ob quod prolatum est illud a Satyrico Poeta Satyra sex ta atque illo tunc lacte fouetur propter quod secum comites educit asellas. Noc turna gaudia.dicuntur concubitus,& ioci amatorum / quoniam noctu plerumque inter ueniunt : Plautus in Asinaria / Tot noctes reddat spurcas / quot putas habuerit : Ouidius in secundo de Re/medio amoris / dixerit ut ue nias pacta tibi nocte uenito: Idem est data nox dubita no cte uenire data / ubi noctes concubitus pacti significan

Nec tibi defuerit mea fistula:quã mihi nup

Nox pro cõ cubitu
Locus Oui.
Iuppiť amõ
Peruium
Inuium
Sacrarium
Donaria
Lectisternia

tur: Cornigeri fauni.ide... cornua gerentis / finguntur enim cornuti fauni Oui/dius in Tertio Fastorum sic quatiens cornua faunus ait quo insigni Iuppiter amon etiam colebatur arietina scilicet facie : ut auctor est Herodotus libro historiarum se cundo: & quarto : Peruia sacraria accessibilia peruium enim dicitur per quod iri potest / Sicut inuium sine uia / Quod inaccessibile : Sacraria autem (ut docet Serui/us super eo loco. Virgilii in.xii. æneí. & diri sacraria ditis) loca dicuntur in tem/plo,in quibus sacra reponuntur / Sicut donaria ubi dona reponuntur oblata / & lec/tisternia / ubi in templo homines sedere consueuerunt : Suetonius in Augusto / Na tus est Augustus .M. Tullio Cicerone & Antonio consulibus.ix.kl. Octobris pau/loante solis ortum regione palatii ad capita bubula / ubi nunc sacrarium habet / ali/quanto postquam excessit constitutum : Notandum est aliud esse sacrum locum a/liud sacrarium. Sacer locus est: locus .consecratus Sacrarium. in quo sacra reponun

sacer locus
sacellum
sanctuaria
Locus Pli.
Locus Virg.

tur / ut notat Vlpianus Titulo de Rerum diuisione : hic sacraria Sacella intellige Fauni idest paruum locum cum ara Sacratum / ita significante Sacello / quod ex sa cro diminutiuum est ut scribit Gellius libro sexto noctium atticarum : Sanctaria ue ro / siue sanctuaria (ut quidam legendum esse existimant ex lectione antiqua plini ana libro .xxiii. in sanctuariis mithridatis maximi regis deuicti) dicuntur loca arca/na / Et secretiora / quæ a græcis αΔιΤά appellantur / unde dictum putarim a Vir. libro secundo æneidos. Adytis penetralibus idest secretioribus ubi sancta reponũ

Promere
Promus
Condus

tur. Prome igitur calamos. Ornitus inter eundum prouocat corydonem ad cã rilenam / cui fistulam promittit a lygdone sibi compactam. Promere : significat reposita proferre / unde promum ille apud Plautum qui res in penu reconditas pro fert / Se dicit appellari atque condum / q̃ similiter condat / ita loquens in pseudulo condus / promus sum : procurator peni : Plinius Cecilius libro primo epistolarum / affirmat etiam esse hanc philosophiæ & quidem pulcherrimam partem agere nego

Calamus

cium publicum / cognoscere / iudicare / promere / & exercere iustitiam. Calamos est proprie calamus harundo gracilior / quam pastores ad cantilenas adhibent : ex his enim fistulas faciunt / quibus concertare consueuerunt: Vir.in Alexi pan pri/mus calamos cæra coniungere plures instituit : & in daphni nec calamis solum æqui

syringa
Orchomenio
Calamus rhe ni bononien/sis sagittis a/ptior.
Locus Vir.
Theca cala/maria
Fistula

peras / Sed uoce magistrum: Plinius libro Sextodecimo nat. hist. calamum concauũ syringam nuncupatum utilissimum esse fistulis docet / orchomenium uero de quo in ferius dicemus tibiis utiliorem / uincit in hoc italia q̃ nullus sagittis aptior sit cala/mus q̃ in rheno amne nostro Bononiensi : aliquando calamus pro stilo accipitur / in quam significationem prolatum est illud a Vir.in Tytiro / scribere quæ uellem cala mo permisit agresti : Apuleius in primo de Asino Aureo modo si papyrum ægy/ptiam argutia nilotici calami inscriptam non spreueris inspicere: Theca calamaria ab epigrammatario hoc est calamorum repositorium ita describitur in apophoretis : sor titus thecã calamis armare memento / cætera nos dedimus / tu leuiora para: Fistula ob/lectamentũ pastoriũ / qua amores suos inuicem decãtare solent. Vir.in palemõe.haud

unquam tibi fiſtula cæra iuncta fuit: Sidonius in panegyrico/poſtque chelim placuit fiſtula rauca Ioui/lemma eſt apud epigrammatarium in apophoretis fiſtula inſcriptum: Quid me compactam ceris & arundine rides quæ primum extructa eſt fiſtula talis. erat. Scribit Plinius in.vii.nat.hiſtoriæ pana inuentorem fuiſſe tibiæ/monauli mercurium: obliquæ tibiæ mydam in phrygia/geminarum uero tibiarum marſyam deſcribitur ab oui. Poliphemi fiſtula centum compacta arundinibus libro.xiii.Meth. Statius in Tertio Siluarum famulantis fiſtula phœbi cum phœbum more paſtorum aliquando cecinisse denotaret. Lygdon nomen paſtoris hic λυγΔοσ. ut ſcribit Suidas auctor græcus ſpecies ē marmoris/eodemque auctore accæpimus λυγΔιμοψ cicutam appellari corroboratque opinionem ſuam hoc carmine græco ex epigrammatis γλυψασ επωλγ. λυγΔιροψ τισ ερμειαψ: poteſt autem uideri alluſiſſe ut eſt opinio quorundam ad lydiam tibulam: quoniam in lydia optimi fiſtulatores fuerunt: unde legimus apud Herodotum in hiſtoriis halyatem regem lydiæ quum bellum mileſiis faceret concinentes habuiſſe fiſtulatores & fidicines/atque fœminas etiam tibicinas in exercitu. antiquitus enim tubæ ita non fuerunt in uſu/& ut ſcribit Thucydides lacedæmonii in prælii Tibiarum modulis uti conſueuerunt: de qua re luculentum eſt caput apud Gellium libro primo noctium atticarum:

Matura docilis compegit harundine ligdon.
Et iam captatæ pariter ſucceſſimus umbræ.
Sed quæ nam ſacra deſcripta ē pagina fagoſ

Pan iuentor tibiæ
Monauli mercurius.
Obliquæ Tibiæ midas
Geminarum tibiarum marſias
Lygdon
Lygdos marmor.
Lygdina cicutæ
Fiſtulatores in bellis.
Lacedæmoni tibiis uſi i prelijs.

Captatæ/umbræ ellectæ & nobis præceptæ. Capto. ſunt qui negent hoc uerbum frequentiam ſignificare: Sed blandiciis quibuſdam uenari ſeu gratiam ſeu hereditatem uelint ut apud Martialem in ſexto Scis te captari: ſcis hunc qui captat/auarum: Et ſcis qui captat quid mariane uelit/& alibi capto tuam: pudet heu: Sed capto maxime cœnam: Tu captas alias. iam ſumus ergo pares: hinc captatores dicti cœnarum & hereditatum Aucupes: Cicero captator ille popularis auræ: Iuuenalis captatorem macellum appellauit Satyra Sexta quo captare ſolent hereditates heredipetæ munera ex macello empta ſubinde mittentes an apud Vir.tamen frequentatiuum ſit omnes poſſunt iudicare in alexi nunc etiam pecudes umbras & frigora captant hor. in arte Poetica aut dum uitat humum nubes & inania captet: ingeniorum capturæ deceptiones appellantur a Plinio libro.xxiiii naturalis hiſtoriæ cuius uerba ſubieci hæc ſola naturæ placuerat eſſe remedia parata uulgo/inuentu facilia/ac ſine impendio/ex quibus uiuimus/poſtea fraudes hominum & ingeniorum capture officinas inuenere iſtas. Succeſſimus ingreſſi ſumus/et ſignificat cum felicitate: unde ſucceſſus pro felici euentu accipitur: Ouidius in epiſtolis, careat ſucceſſibus opto quiſquis ab euentu facta notanda putat. Sed quæ nam ſacra omitus tollens oculos ad fagum propinquam exclamat admirabundus, cum carmina inciſa in arbore animaduertat/quæ iuſſus mox propius leget. Properanti falce: ut dicitur currenti calamo: falce enim opiliones incidere ſolent in corticibus oblectamenta ſua/Talis uſus fuit apud antiquos/cum adhuc non eſſet chartarum miniſterium ut in corticibus & in cæra ſcriberent plautus in auiularia ne ulla ſit cæra ubi facere poſſit litteras: quo uero inſtrumento cæra notabatur hoc eſt in notas redigebatur graphium eſt dictum. Ouidius in ſecundo Amorum quid digitos opus eſt graphium laſſare tenendo hoc habeat ſcriptum tota tabella ueni: Et graphiarium/repoſitorium graphii: Martialis in apophoretis hæc tibi erunt armata ſuo graphiaria ferro ideſt graphio intus incluſo tale apud nos eſt calamarium ubi calami reponuntur: quamuis hanc pauci hodie obſeruent dictionem.

Capto
Captatores.
Locus Iuuenalis/
Captura deceptio
Succedere
Succeſſus.
Incorticibo & cæra ſcribebāt antiqui
Graphium
Graphiariū
Locus Mar.
Calamarium.

Notæ

Notauit.notis incidit.notæ enim litteræ dicuntur singulariæ ex quibus uerba conficiuntur/Suetonius in dictatore/extant & ad Ciceronem item ad familiares domesticis de rebus/in quibus si qua occultius proferenda erant.per notas scripsit idest sic structo litterarum ordine/ut nullum uerbum effici posset:notas primum cōmentum fuisse Tyronem Tullium Ciceronis libertum auctor est Eusebius:a nota fit notare q̄ significat notis inscribere /Quintilianus in primo

Quis primus notas commētus.

Notare

alterum pluribus sane diebus quantum notando consequi potuerant:notariiq̄ similiter a notis nuncupati /qui notis quibusdam uerbum semper significātibus cum Catonis lu culentā in senatu orationem quandoq̄ collegissent hinc originem traxisse feruntur : est etiam notare legale uerbū unde titulus est apud iurecō/

Notarii unde

Origo notariorum.

Quā modo nescio quis ꝓperāti falce notauit!
Aspicis ut uirides etiam nunc littera rimas Cor
Seruet!& arenti nondum se laxet hiatu!
Ornite fer propius tua lumina.Tu potes alto
Cortice descriptos citius percurrere uersus.

sultos de his qui notantur infamia:apud epigrammatarium poetam in apophoretis de notario distichon est tale.currant uerba licet manus est uelocior illis:nondum lingua suum. dextra peregit opus:Ausonius de notario/cui multa fandi copia punctis peracta singulis ut una uox absoluitur. Aspicis ut uirides ut demonstret nouas esse notas corydon / ait eas nondum aperto cortice aperiri/ut consueuerunt succo abeunte per longum spatium incisæ diffindi/& laxari. Arenti hiatu exucco & languido/humor namq̄ fugit loca & pates corticis incisas. Hiatus.proprie oris dicitur/ab hio q̄ significat discindor/similiterq̄ terræ scissio quam græci κασμα uocant : Plinius libro secundo naturalis historiæ/ neq̄ aliud est in terra tremor q̄ in nube tonitruum/nec hiatus aliud q̄ cum fulmen erumpit incluso spiritu luctante & ad libertatem exire nitente:hinc hiulcus dicitur fissus & rimosus locus. Vir.in secundo Georgicon hoc ubi hiulca situ findit canis æstifer arua:ab hio compositum est inhio/quod significat uehementer appeto/Plautus in aulularia nunc petit cum pollicetur/Inhiat aurum/ut deuoret: Vir.in secundo georgicon nec uarios inhiant pulchra testudine postes:hiscere uero(ut notat Marcellus)est ꝓprie alloqui Actius in armorum Iudicio/hem uereor plusquam fas est captiuum hiscere: Tu potes alto/sensus est:cum tu sis altioris staturæ ornite poteris melius q̄ ego possim/altiores uersus ad lōgitudinem tui corporis accommodatos transcurrere: Propius/uicinius & magis prope Martialis in primo hic ubi sydereus propius uidet astra colosus. Et ꝓdius quoq̄ dictum est auctore Marcello/quod significat interius longius a prodeundo/quasi porro eundo/ Varro in ungula diuina primum uenit in urbem atq̄ intra muros deinde accedit prodius/atq̄ introit domum. Alto cortice/ubi inscriptæ sunt notæ:cortex enim est etiam ad extremitatem arboris quem & quisq̄ pumilio animaduertere posset. Percurrere/cursim legere:nos dicimus hodie transcurrere si quod opus aliquando festinanter legimus. Nā tibi longa satis/Adducit rationem cur ipsæ melius possit carmina perlegere/quæ altiora sunt: cum eni inquit semine largo a patre sis procreatus tuo/internodiis oblongis & corpore staturoso hoc est magnæ staturæ(ita enim significat staturosus)commodius ob altitudinem ad quam oculi mei non perueniunt tu leges/ego audiam. Longa internodia membra procera ac longa: Internodium dicitur inter nodos spatium.pli.libro.xyi.naturhistoriæ de canis loquens/nauigiorum etiam uicem prestant(si credimus)singula inter nodia:item alibi/pluta autem genera/alia spissior densiorq̄ geniculis breuibus internodiis: Scribit Aristoteles in problematis hominum uariam staturam ex duplici prouenire causa uel ob locum angustum/uel ob exiguitatem cibi/quod etiam partu iam edito nonnulli efficere conantur:ut qui catellos in caueolis conclusos teneant:hic Calpurnius internodia intelligit spatiū ossis quod est solidi a iunctura ad iuncturā:ita accipitur. A plinio de araneis loquente in.xi.omnibus internodia terna in cruribus:& de Scorpionibus item:constat & septena caudæ internodia:sæuiora esse.

Hiatus

Hiatus terre/ casma

Hiulcus

Inhio

Hiscere

Propius

Prodius

Staturosus

Internodium.

Quando hominum Varia statura.

Largus pater. uel in emittendo semine liberalis:uel immensus & magnus:ut apd Virgilius in primo Georgicon certatim largos humeris infundere rores:& in primo æneidos multa gemens largoq; humectat flumine uultum:Plautus in milite largiloquam linguam appellat uerbosam/& nugis plenam:potes etiam ad hoc referre quod ex sententia aristotelica ad nostram deriuo:scribit enim ipse in problematis prolem cæterorum animantium magis q̃ hominū esse similem quoniam homo in coitu uario uagoq; fit animo:ut largum intelligas patrem qui se totum tibi in coeundo tradiderit ut mos est tu sticorum quorum mens minus abstracta est/q̃ eruditorum: quibus sæpissime filii inculsissimi procreantur:

Largus. Largiloqua lingua. Cur magis similes fœtus animalium q̃ hōīnu3 parētibus. Eruditorum filii insulsi

Nam tibi longa satis pater iternodia largus
Procerumq; dedit mater non inuida corpus.
Or. Non pastor non hoc triuiali more uiator
Sed deus ipse canit.nihil armentale resultat.
Non mōtana sacros distingunt iubila uersus

Scribit Iulius Firmicus in tertio si uenus domina genituræ fuerit effecta corpus sub se nascentium futurum.longum & candidum:Sed quoniam putauit anaxagoras liberos eius parentis faciem referre qui seminis amplius contulisset ut scribit Censorinus de die natali intelligamus largum ut superius scripsimus in semine dando:plures tamen adduximus opiniones quia non idem omnibus placere potest:ob uanam hominum appetentiam: Procerum corpus.longum.& staturosum Plinius cecilius libro primo epistolarum ad hæc proceritas corporis decora facies:demissus capillus:Scribit Macrobius in primo de Somno Scipionis.caducorum corporum hæc duo esse ꝓpria sentire/uel crescere/atq; esthetycon.i.sentiendi naturam de sole phyticon autem.i.crescendi naturam/de lunari ad nos globositate ꝑuenire: sic utriusq; luminis beneficio hanc nobis constare uitam.qua fruimur/quã præcipue duo hæc moderantur. Non inuida mater.quæ tuæ magnitudini minime inuidiosa fuit/Sed locutus est rusticæ & uulgariter:Inuidū appellamus alterius bono inuidentem & inuidiã crimen ipsum/quo nullū pniciosius humanis ē mentibus ingenitum.nam sicut rubigo ferrum ita inuidia animū hominis. ubi insita est consumit/ut scribit Basilius in oratione illa/quã de inuidia cōposuit:Inuida ætas appellatur ab horatio in primo carminū/ꝙ nos fugiat/& ueluti nostra nobis bona eripere conetur:dum loquimur fugerit Inuida ætas:carpe diem q̃ minimum credula postero. Nō pastor.omitus orsus carmina exclamat.non esse illos uersus triuiales/uulgares/Sed diuinos & ab ipso deo fauno cortici incisos. Triuiali more.uulgari/& plebeio/ut in triuiis esse consueuit. Triuium appellamus locum/in quem tres uiæ confluant: ad quod rustici conuenire sæpissime solent. Virg.in.Palemōe/nonne tu in triuiis indocte solebas stridenti/miserū stipula disperdere carmen. Tibullus in primo/Seu uetus in triuio florida serta lapis. Scribit Seruius cōsuetudinem fuisse/ut p triuia & q̃driuia ulularent & flebile canerent in honorem dianæ/ad reddendã cereris imitationem:quæ ꝑserpinã in triuiis clamore requirebat eadem.n.est diana ac ꝑserpina:Vt nocturnis hecate triuiis ululata p urbes: Vnde & triuia ipsa diana appellat̃ q̃m in triuiis ponit̃ apud oppida græca/uel quia luna dicitur in cælo tribus uiis moueri/in altitudinem/latitudinem.& lōgitudinem/ut docet Varro libro tertio de lingua latina:hinc dictū est a Catullo elegant & doctissime in laudem dianæ:Tu potens triuida & nocte es dicta lumine luna:& ab ennio.ut ibi ritanis triuia dederit stirpem liberæ:a triuio fit triuialis & triuiale:quod significat uulgare & plebeium:Suetonius in Augusto aut ẽt triuiales ex circo ludos interponebat:a Quintiliāo Magistri triuialis scientiæ dicũtur:hoc est uulgaris & omnibus expositæ: Deus ipse.faunus.

Nihil armentale.nō sapit rusticitate3/& pastoriū stilū: Armentū/ut scribit Varro in primū de lingua latina dictū ꝙ boues ideo maxime parabãtur/ut inde elligerent ad arandū inde aramenta dicta postea tertia littera extrita.& armentarius dictus est custos armenti Apuleius in septimo de Asino Aureo. Ergo igit̃ euocato statim armentario equisione/magna cum præfatione deducendus assignor:Annotauerunt grammatici hãc esse inter armentum & gregem differentiam/ut pro grege ꝓprie minora pecora intelligamus pro

Sub uenere magni nascunt̃. De liberorũ ꝓcreatione. Procerum. Vnde sit crescẽdi natura. Inuidus. Inuidia. Inuidia ut rubigo. Inuida ætas. Triuium. In triuiis flebile carmen. Eadem diana ac ꝑserpina. Triuia diana. Locus catulli Locus Ennii Triuialis Triuiales magistri Armētū und Armentarius. Grex.

Armentum
Armentum ceruorum
Armentum qđ in agro natum non creat.
Armentale.

armento uero maiora: græce armentum αγελη dicitur: nec pertinet hoc uocabulũ ad boues & equos tantũ. nam & Virgilius in primo æneidos armentũ ceruorũ ita nũcupauit; hos tot a armenta sequuntur a tergo: et longum p ualles pascitur agmen: Armentũ ut inquit uarro libro secũdo de re rustica id qđ in agro natũ est non creat/ Sed dentibus tollit: At causa fit ut cõmodius nascatur frumentũ in segete et pabulũ in nouali bos domitus: ab armento inde deductũ armentale: qđ significat rusticanũ & triuiale: est autẽ hæc græca figura armentale resultat ut Scribit Seruius super eo loco Virgilii in primo æneidos nec uox hominẽ sonat. Non montana. scribo nec montana ex sincero codice.

Mira refers. Sed rũpe moras. oculoq; sequaci CO
Quãprimũ nobis diuinum perlege carmen
Qui iuga qui siluas tueor satus æthere faunꝰ OR
Hæc populis uẽtura cano. iuuat arbore sacra
Læta patefactis incidere carmina fagis

Iubila
Iubilare.
Quiritare

Iubila dicuntur proprie rusticorum. Iubilare auctore pompeio. est rustica uoce inclamare: Scribit Varro libro secundo de lingua latina iubilare esse rusticorum/ ut quiritare est urbanorum/ quod significat fidem quiritium clamando implorare: Aprissius io bacche quis me iubilat uicinus tuus antiquus. Apuleius libro octauo de asino aureo iubilationibus solitis & huiuscemodi uocibus: nobis inhortantur: silius in decimo quarto & letus scopulis audiuit iubila cyclops:

Rũpere moras.

Rumpe moras dissolue tarditatem: Rumpere moras/ significat festinare & moram frangere. Ouidius in epistolis. Tolle moras tantum: properaque fœdera iunge/

Sequax natura

Oculo sequaci. litteras sequente legendo: sequax natura appellatur a Plinio. q̃ ad inflexionem quocũq; lubet possit deduci: cuius sunt uerba in decimo naturalis historiæ. adeo sequax natura est ut ipsis uiuentiũ corporibus feruenti cæra flectantur: idem libro. xiiii. uillas & domos ambiri singularũ palmitibus ac sequacibus loris memoria quoq; dignum inter prima Valerius quoq; Cornelius existimauit; Hederæ sequaces a Persio appellãtur/ quæ sequendi retinent naturã in muris statuis atq; arboribus & a seneca sequaces aristippi dicuntur eiusdem sequentes doctrinam & disciplinam: quã uocem hodie quoq; retinent Bononienses: ut sequaces appellent alicuius clientes amicos & stipatores.

Hederæ sequaces.
Sequaces qui apud Senecam.
Perlegere.
Perspicere.

q̃primũ: q̃ subito plege. accurare lege ita. n. significat plegere: Sicut pspicere ad plenũ uidere ut scribit Dõatus in ãdria Terentii/ Oui. perlege quodcũq; est quid epistola lecta nocebit? Qui iuga. carmina sequentia inscripta cortici leguntur ab omito

Iuga.
Iugosus.
Tueor.
Omniparens æther.
Iuppiter pro æthere.
Anaximenes
Thales
Heraclitus
Epicharmus.

Iuga. dicuntur montium arduitates: Virgi. dum iuga mõtis aper fluuios dum piscis amabit: & iugosus pcliuis: Oui. tu mõ duricem siluis depone iugosis: Tueor. deffendo hic alias aspicio: papinius in siluis iuuat ora tueri mixta notis belli placidaq; gerentia pacem Virg. excipiunt plausu pauidos gaudentq; tuentes dardanidæ: Satus æthere faunus. hoc dixit qm̃ æther oia pgignere dicitur. uñ a Nemesião appellaẽ oiparens æther: Scribit Ser. in secundo Georg. super eo loco Virgilião. Tum pater oipotens fecundis imbribus æther. Iouem pro æthere accipi cui attribuunẽ aer. & æther/ quæ duo mixta terræ & humori uniuersa procreãt. locutus ãt uideẽ secundum anaximenis opinionem qui aera principium oium rerũ esse autumauit/ ut scribit Laer. in secundo de uita & disciplina philosophorũ: de qua re uariæ sunt opiniones: a Thalete. n. aqua principium assumitur/ ab heraclito ignis: ab epicharmo & phisicis/ principia quattuor elementa pponuntur: & sic principia uaria tradunẽ. Cicero lib. quinto Tuscu. questionum/ Inde est indagatio natã initiorũ tãq̃ seminum/ uñ essent omnia orta gñrata ꝯcreta/ quæq; cuiusq; gñris/ uel inanimi/ uel animati uel muti/ uel loquentis origo.

Fauni numina rustica
Faunus custos poetarum
Locus horatii.
Faunus idem qui pan.

Faunus. deus: Sunt rustica numina fauni/ ut inquit Oui. libro primo metha. & poetarũ custodes/ uñ dictum est ab horatio in tertio carminum/ nisi faunus ictũ dextra leuasset mercurialiũ custos uirorũ/ iidem ab ausonio paganica numina. his appellantur/ inter oreadas panope fluuialis amicas fugit lasciuos paganica numina faunos/ faunus autem idem est q̃ pan ut demonstrat ouidiꝰ libro. ii. fasto. his uersibꝰ tertia post idꝰ nudos aurora lupcos. aspicit & faũi sacra bicornis erũt. quæ mox sequẽ pana deũ pecoris ueteres coluisse ferũt Arcadas arcadiis plurimꝰ ille iugis & paulo post transtulit euander siluestria numina secum hic ubi nunc urbs est tunc

locus urbis erat. Læta carmina.iucunda & læticiæ plena/ut uela dabant læti.lætum ēt
significat pingue.ut apud Virg.in primo Georg.quid faciat lætas segetes: alias læthum
cum aspiratione:quod pro morte summit/ab obliuiōe dictum:quā græci λήθην appel
lant auctore Pompeio. Patefactis fagis.idest demonstrato fago/ubi sunt descripta / uel
in loco patenti. Vos populi gaudete mei.Sensus est:exultate nunc coloni/ & gaudete/

Letū pingue
Lethum

Vos o præcipue nemorum gaudete coloni.
Vos populi gaudete mei. licet omne uagetur
Securo custode pecus:nocturnaq; pastor
Claudere fraxinea nolit præsepia crate.
Non tamen insidias predator ouilibus ullas

qm̄ armentis,& pecudibus im
pūe errare licebit.absq; metu
abigei/& lupoꝝ/omniaq; pla/
cida quiete tranquillata super
uenient. Securo pastore. cui
opus non erit timere insidias
ṗdonū / aut lupoꝝ:formæ.n.
pastorū legendæ sunt firmæ
ac ueloces mobiles,expeditis

forma pastoꝝ
qualis esse de
beat.

membris.qui non solum pecus sequi possint/Sed etiam a bestiis/ac predonibus desende/
re:ut docet Varro libro secundo rei rusticæ:quibus uacationem ꝑmittit faunus. Pecus
ut scribit Seruius super eo loco Virgiliano in primo æneidos ignauū fucos pecus a præ/
sepibus arcent:omne animal est quod humana lingua/& effigie caret:in cuius suffragiuz
est illud horatii libro primo carminum omne cum proteus pecus egit altos uisere mon/
tes:ibi enim pecus de piscibus intelligere necesse est:Marcellus iureconsultus ait pecori/
bus legatis quadrupedes contineri que gregatim pascuntur a pecu 'autem pecu/
niam dici et peculiū asserit his uerbis Colu. in septimo de re rustica/ itaq; sicut ueteres
romani preceperunt/ipē quoq; censeo tā pecorum q̄ agrorum cultū pernoscere/ nā in ru
sticatione uel antiquissima/est rō pascendi eadem questuosissima pp quod noīā quoq; pe
culii tracta uidentur a pecore quod nō solū ueteres possederūt.Sed adhuc apud quaidā
gētes unum hoc usurpatur diuitiarum genus:Scribit plutarchus in problematis/ueteres
ulos nūmo ouē bouēq; insignitū hn̄te ut eēt in pris documēto ſbaz antiquoꝝ in gregibus
fuisse/collocatā/quo fit/ut multi apd ueteres/bubulci/porcii appellati sit ut auctor ē fe/
nestella:claudere circūdare et Sepire:uir.in bucco. claudite iā riuos pueri sat.prata bibe
rūt.præsepia dicuntur loca ad quæ boues religantur ut nocte ibi cibū capiāt Columella
libro secundo rei rusticæ:Sed ante ad præsepia boues religari nō expedit quā sudare itaq;
anhelare desierint:Iuuenalis cum uellet notare damasippum/seu alium quez 'intelligat.ē
enim hoc diuinare de nominibus & personis:censum & patrimōium impendisse equis alē
dis dixit qui bona donauit præsepibus præsepia equorum intelligens non scortorum cu
bilia ut putauit quidaz citās illud ciceronianum uerum audis in præsepibus audis in stu
pris:nam si apud ciceronē & alios scriptores in tali significatione inuenitur. ad sensum
satyrographi quadrare non potest ex sequentibus talis interpetratio.nam sequitur & ca
ret omni maiorum censu dum peruolat axe citato flamineam puer autumedon nam lora
tenebat ipse lacernatæ cum se iactaret amicæ hæc enim carmina sunt ad declarationem
quomodo donarit bona præsepibus:translatiue a plauto usurpatur in curculione cum in
quit palinurus Seruus. Tormento retineri non potuit ferreo quin reciperet se huc eium
ad præsepe suū præsepe appellās phedrōi domū ubi tāq̄ ad praesepe solitꝰ fuerat parasitꝰ
cibum capere: Crate fraxinea fraxineo contextu in modum cratis quibꝰ praesepia parāt
apuleius libro.iiii.de asino aureo caula firma solidis cratibꝰ ouili stabulatione cōmoda
crates bacharum a palladio dicunt in.x.quae apud nos hodie craticiae quibꝰ fructus soli
expansos exsiccare consueuimus:a crate craticium parietem dixerunt quo munire & se
pire instructurā rustici aedifitii mos fuit uilicoꝝ:cratis etiā ordo appellat & structura.uir.
& cratem pectoris ense trāsadiit :oui.in.xii.meth.Fraxineā misit mentis quoq; uiribꝰ ha
stā quae lateꝝ cratem prupit:est etiā cratis supplicii genus de quo intellexit plautꝰ in pœ
nulo ita loquente milphio Sub cratim ut iubeas sese supponi itaq; eo lapides imponi mul
tos ut sese enices :ad qđ allusisse uidet lucretius in tertio cum inquit urgeriue superne ob
rutum pōdere cratis ubi ad hāc rē pertinentia multa a pio nostro copiosissime disserunt.

Pecus.
Locus horatii
pecunia ūde
Peculium
Nummus
insignitus bo
ue & oue
Præsepia
Locus Iuue:
Error georgii
uallensis prae
sepe lupanar
Locus plauti
Cratis
Crates apud
palladiū quid
significent
Craticius pa
ries
Cratis supli
cii genus
Locus lucre.

Fraxinus
Fraxinus ꝑ hasta
Fraxinus citro similis
Fraxinus ꝯtra serpentes
Bumelia
Locus plinii.
Bu auget
Bulima
Pompei codex restitutꝰ
Marisca
Medicinae ex fraxino
Praedator
Hostes
Praedones
Praeda uñ
Praemiũ uñ
Templũ iouis ꝑdatoris
Locus cice.
Peculator
Ouilia
μοιμνη ouile
Ouile in cãpo martio
Abigere
Abigei qui
Locus iure ꝯsulti correctꝰ
Pena abigeorum
Explicata iure ꝯsulti uerba.ad gladiũ parati
Gladiatoruꝫ origo.abacti boues

Afferet:aut laxis abiget iumenta capistris:
Aurea secura cum pace renascitur ætas.

fraxinus arbor est insiluis pulcherima ut inquit maro in bucolicis cuius materies ad plurima utilis est hæc arbor multum homeri preconio et acchillis hasta nobilitatur ut scribit plinius libro.xyi.naturalis hystoriæ:unde sæpiꝰ fraxinum pro hasta inuenimus apud poetas:oui.in xii.metha.ferrataq; collo fraxinus:ut casu iacuit resupinus.adacta est:ab eodem fraxinea hasta appellatur ,ut pote ex nobiliori ligno:scribit. pli.fraxinum quæ fit in ida troadis ,in tantũ citro esse similem ut ementes fallat cortice ablato:illud mirum tantã esse uim eiꝰ contra serpentes ut si frõde ea gyro claudatur ignis et serpens.in ignem potius quam in fraxinuꝫ fugiat serpens :inuenio apud eundem Plinium bumeliam in macedõia uocari fraxinum amplissimam lentissimamq; ideo quoniam a grecis μελια fraxinus dicitur et μελιγ οσ fraxinus et quia bu greci magnis et amplis rebus præponere consueuerunt a magnitudine.s.bouis/unde.et bulimam magnam famem nuncupant ,ita bumelia amplissima fraxinus dicitur ab excelsitudine quod omnes supereminead :corruptus est pompei codex in hac dictione, ubi mare scãficum per mariscam ficum passim legiẽ: illius sunt uerba bulimam greci magnã famem dicunt ,assueti magnis et amplis rebus præponere bu ,a magnitudine scilicet bouis,quod grandes pueros bupedas.appellant,et mare scanficum busicon,tu ibi lege et mariscaꝫ:bussicon:est enim marisca ex ficis magnitudine enormi, sed inferiꝰ plenius de ficorum generibus dicemus:Scribit Plinius libro uigesimo quarto naturalis hystoriæ Semen quod inest foliis fraxini mederi iocineris & lateris doloribꝰ in uino,& aquam quæ subit cutem extrahere cum foliis Scilicet corpusque obesum leuari o/nere ad maciem sensim: Prædator.diciẽ illæ qui præda & rapina uiuit græce ληστης prædo appellatur,& ut scribit,iureconsultus de uerborum & rerum significatione hostes sunt qui nobis aut quibus publice nos bellum decreuimus,cæteri latrones ,aut prædones sunt:præda ut scribit Varro libro primo de lingua latina,dicta est ab hostibus capta quod manu parta ut parida præda:præmiumq; a præda dici uoluit:Templum iouis prædatoris fuisse legimus quod aliquid ei ex præda capta deberetur.ut mos fuit apud romanos partem prædæ deuouendæ:ad quod alludere uidetur Cicero libro quinto Verrinaꝝ ita inquiens quibus ex hostium spoliis de qua uictoria qua ex præda,aut manubiis hæc ab te donatio constituta est:Est autem differentia maxima inter prædonem ,& peculatorem:nam peculator dicitur qui facit furtum pecuniæ publicæ ut docet asconius pediãus prædo ãt ex quacũq; præda:Cicero libro secundo Verrinaꝝ accusationũ depeculatoreꝫ ærarii uexatorem asiæ atq; pamphiliæ:prædonem iuris urbani labem atq; ꝑniciem ꝓuinciæ Scciliæ. Ouilia.dicuntur stabula ouium:Virg.in Tytiro illius aram sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus:græce μοιμνη ouile dicitur:Scribit Colu.libro octauo rei rusticae stabula frequenter esse euerrenda & purganda humoremq; omnem urinae deuerrendum esse qui cõmodissime ficatur perforatis tabulis quibꝰ ouilia cõstruunẽ:ut grex supercubet:fuit etiã ouile locus in cãpo martio prope aedem isidis ut docent strabo liuiꝰ & cæteri scriptores.Iuue.sat.sexta,calidaq; petitas a meroe potabit aquas ut spargat in ædeꝫ isidis antiquo quae proxima surgit ouili, Abiget abigere est armenta ex pascuis subtrahere & depraedari ut notatur digestis de abigeis,libro.xlyii: lege prima cuius hec sunt uerba Abigei auteꝫ proprie hi habentur,qui pecora ex pascuis,uel armẽtis subthrahunt & quodamõ depredãtur & abigendi studium quasi artem exercent equos de armẽtis uel oues de gregibus abducentes ceterum si quis ouem oberrantem uel equos in solitudine relictos abduxerit non est abigeus sed fur potius sed & qui porcum uel caprã uel origem(ita enim legendum est non herbicem)abduxerint non tam grauitet ꝗ qui maiora animalia abigunt plecti debent:abigei cum durissime puniuntur ad gladium dãnari solent quam pœnam utlucidius intelligas scito nihil aliud esse ad gladium damnari ꝗ parati ad gladiaturam ad quam sontes & damnati destinabantur ut inde romani spectatores in praelia ituri minus gladios & arma timerent assueti spectaculis ut docent qui de institutione gladiatoꝝ tradiderunt ad gladium tamen parati sunt qui ad pœnam ca

pitalem interpretetur a quibus non ego dissentio. Abacti boues dicuntur subtracti & abducti: Ausonius pretiumq; imponis abactis bobus Et in partem scelerum de iudice transis: Cicero in oratione contra pisonem, uectigalia nostra perturbarunt, urbes cœperunt, uastarunt agros, socios nostros in seruitutem adduxerunt, familias arripuerunt, pecus abegerunt: idem in Tertio Verrinaꝝ, præterea greges equaꝝ eius abigendos curasse: abactores iidem appellantur qui abigei. Apuleius libro septimo de Asino aureo, abactorẽ indubitatum, cruentumq; percussorem criminantes, ad casas interim suas uinctum p ducunt: crimen ipsum abigeatus dicitur: Scribit firmicus martem & lunam in aquosis proprie signis constitutos pecorum abactores efficere. Iumenta. quæ a iuuando dicta sunt, ut scribit Columella libro septimo, cuius uerba suppolsui: nec tamen ulla regio est, in qua modo frumenta gignanẽ quæ non ut ouium ita armentorum adiumento iuuetur: unde etiam iumenta nomen a re traxere quod nostrum laborem uel onera subuectando, uel arando iuuarent: Scribit tamen iureconsultus de legatis tertio iumentis legatis boues non contineri & de uerborum significatione ait Pomponius armentorum nomine magis boues contineri, q̃ iumẽtorum: græce iumentũ κτῆνος dicitut. Laxis capistris. uel dissolutis uel ob longitudinem lentis, ut possint deduci: a capistro fit capistratus: Ouidius. Inq; capistratis tygribus alta sedet: & uerbum capistrari, Plinius, Si inter arbores uitesq; aratur fiscellis capistrari ne germinum tenera præcerpantur. ubi capistrari, pro implicari, & impediri positũ

> Et redit ad terras. tandem squallore situq;
> Alma themis posito. Iuuencq; beata secuntur

Abacti boues.

Abactores iidem apelantur q abigei.

Abactores

Abigeatus

Iumenta unđ

In iumentis boues non contineri.

Capistratus

Capistrari

Locus plinii.

Aurea ætas. Aduentat inquit ætas illa: quæ iam regnante Saturno altrix placida mortalium fuit, omniaq; dira & scelerata abeunt: aurea ætas dicta est illa, quæ sub rege Saturno pomis & fructibus homines aluit: Ouidius in. xv. Meth. at uetus illa ætas, cui fecimus aurea nomen, fœtibus arboreis, & quas humus educat herbis fortunata fuit: Hesiodus in primo geo rg. aurea primum sæcula dii superi totum sparsere per orbem. Tempore quo cœli imperium Saturnus habebat proxima successit terris argentea ptoles auro deterior, sensuq; & moribus impar (ut idem est auctor) Tertia post illam successit ænea p les: quarta fuit soboles melior cui plurima toto iustitiæ herebant animo præcepta uerendæ diuinum genus heroum primumq; uocari, semidei immensos illi potuere per orbes: Quinta ætas ferrea fuit tempore ipsius hesiodi ut idem asserit ferrea nunc ætas quam curæ & mille labores nocte dieq; premunt: huic successura erat, plumbea moxq; terrea quam ultimam omnium existimauerunt: & hoc ut distinctionem ætatum quam prisci fecerunt, intelligas. Secura pace. quæ homines securos facit: sicut pallida mors pallentes morbi & tristis senectus, q; homines pallidos, & tristes faciant: ab ouidio pax candida dicitur candida pax homines: trux decet ita feras: pacis autem templum fuisse romæ notũ est uel hoc satyrographi carmine. nullas nummorum erreximus aras, ut colitur pax atq; fides hoc confectum flauii Vespasiani impensa & opere: auctores sunt Suetonius in uita flauii, & Iosephus de bello iudaico. Renascitur. quoniam ante fuerat, Sed postea desierat sic Virgilius in pollione, Iam redit & uirgo, redeunt Saturnia regna, Iam noua progenies cælo demittitur alto. Et redit ad terras. quoniam abierat cum filiabus. Sq̃llore situq; alma themis posito. signa sunt mesticiæ, squallor & situs, unde rei squallidi proprie appellantur: Quintilianus libro sexto non solum autem dicendo sed etiam faciendo quædam lachrymas mouemus unde & producere ipsos qui periclitentur squallidos, atq; deformes & liberos eorum, ac patentes institutum: Gellius libro secundo noctium atticarum quicquid igitur nimis inculcatum obsitumq; aliqua re erat ut incuteret uisenti bus facie noua horrorem. id squallere dicebatur, sic in corporibus incultis squammosisq; alta congerie sordium squallor appellabatur, cuius significationis multo assiduoq; usu totum id uerbum ita contaminatum est, ut iam squallor de re alia nulla q̃ de solis inquinamentis dici cœperit: fulgentius libro primo Mythologicon, squallebat uiduus sulcis ager & herbidis sentibus oliuifero uertici minabatur.

Autea ætas.

Argentea ætas.

ænea ætas

Quarta ætas

Terrea ætas

Plumbea ætas

Terea ætas

Secura pax

Templum pacis.

squallidus

squallor.

Themis. Themis. Dea fuit in maximo honore apud rõanos in cuius tutela fas depositum esse putabant immo eam id esse existimabant quod fas est ut auctor est Pompeius: hanc deã

Themis fati loqua — futurorũ praescientia Iovi antistare caeteros auctor est Lucianus, cuius oraculi sedes fuit in monte parnasso? unde dictum est ab Ouidio libro quarto meth. Themis hanc dederat parnasia sortem, quoniam ibi frequentabatur: Hesiodus in Theogognia scribit The

Locus ouidii

Themis iouis coniunx — min iouis coniugem fuisse ex qua natae sunt iusticia, lex & pax: huius etiam fit mentio a Lactantio libro primo diuinarum institutionum his uerbis abstinuit se tamen una Thetide q responsum fuit maiorem patre suo futurum quisquis ex illa natus esset & primum in eo prudentia non defuisse: cui iussi Themis futura dixisset ipsae nesciret.

Saecula maternis causam qui lusit iulis.
Dũ populos deus ipse reget: dabit ĩpia iũct as
Post tergum bellona manus spoliataq telis

Alma ab alendo. — Alma autem ab alendo dicta quod fas & iusticia omnia alant: ita alma ceres a Virgilio dicta q homines alat, & almus dies: a nasone alma uenus q omnibus almoniam rebus praestet: & ab Apuleio in quarto de Asino Aureo quoniam principium omnium rerum existimetur.

Alma uenus

Germanicus — Maternis causam qui lusit iulis. Germanicum intelligit cui dicauit Ouidius fastos suos quos cum causis inscripsit ut patet in principio sui operis. Tempora cum causis latium digesta per orbem, lapsaq sub terras ortaq signa canam excipe pacato Caesar germanice uultu hoc opus & timidae dirrige nauis iter: Fuit autẽ germanicus hic. C. CALigulae pater, drusi & iunioris antoniae filius, a TYBerio patruo adoptatus, ut refert suetonius in uita cai CALigulae, uir adeo Romano Populo gratus, ut cum piso aegrum illum propter uenenum subministratum grauissimis uerborum, ac rerum acerbitatibus nullo adhibito modo affecisset, pene in reditu a Populo Romano discerptus sit, capitisq damnatus: de beniuolentia erga illũ populi Romani uel ex his suetonii satis constat: sic uulgo fauorabilis, ut plurimi tradant, quoties aliquo adueniret uel sicunde discederet, prae turba occurrentium, prosequentiũue, nonnũq eum discrimen uitae adiisse: E germania uero post compressam seditionem reuertenti praetorianas cohortes uniuersas prodiisse obuiam, quamuis pronunciatum esset, ut duae tãmodo exirent, populi autem Romani sexum, aetatem, ordinem omnem, usq ad uigesimũ lapidem effudisse se: Germanici dicti plures sunt imperatores: a germania deuicta: unde legimus Domicianum germanici nomen assumpsisse, septembremq mensem & octobrem ex appellationibus suis germanicum, Domitianũq transnominasse, auctores sunt suetonius in domitiano, & Macrobius in primo saturnaliũ, hoc nomen a Traiano etiam sumptum est, ut testatur plinius in panegyrico.

Causae fastorum libri

Beniuolẽtia populi to. erga germãicũ

Germanici unde

September germanicus

October domicianus

Traianus germanicus — Maternis iulis. alludit ad stirpẽ maternã ipsiꝰ germãici, cuiꝰ mater fuit Antõia octauiae Augusti sororis ex ãtõio filia & ex iulii caesa. plapia: & potes itelligere q lusit cãs matnis Iulis hoc ẽ fãiliae Iulioꝝ in cuiꝰ hõrẽ fasti descripti fuere: seu ad oui. seu ad suos ꝓprios germanici alludat. fuit. n.

Ingeniũ germanici poe. — ingenio poetico preditus ut scribit suetonius ut qui causas orauit etiam triũphales atq inter cetera studiorum monumenta reliquit et comedias grecas: cui subscribit ouidius libro primo fastorum Que sit enim culti facundia sensimus oris ciuica pro trepidis cum tulit arma reis: scimus et ad nostras quum se tulit impetus artes ingenii currant flumina

Iulus lanugo — quanta tui iulum autẽ & iulos appellamus lanuginem illam qua primuꝫ genae uestiũtur unde et iulios denominatos uolunt: seruius super eo uirgiliano in primo aeneidos Cui

Iulius unde — nunc cognomen iulo additur: scribit Victo Mezentio ascanium esse ceptum iulium uocari a prima barbae lanugine quae uictoriae tẽpore illi nascebatur: cũ ascanius ab ascanio phrygiae fluuio ãte cognominaretur: iuli a plinio lib. xvi. naturalis historie uocãtur corylli fructus compactiles ut panicule breues in quibus est semen inclusum. illius sunt uerba ferunt et auelane iulos compactili callo ad nihil utiles

Ascanius

Iuli qui sint ap plinium — Maternis iulis quoniam multa in fastis in laudem iuliorum recẽsentur ouidius in quarto fastorum uenimus ad felix aliquando nomen Iuli Vnde domus teucros iulia tangit auos:

Iulius mensis qui antea quintilis uocabatur in honorem Iulii caesaris dictatoris legem ferente. M. antonio Marci filio consule Iulius appellatus est quod hoc mense ad quartu3 Idus quintilis iulius procreatus fit:ut scribit Macrobius libro primo saturnalium:& Suetonius in dictatore: Dum pupulos deus ipse:sensus est dum Augustus princeps imperabit terris bella quiescent:& dea bellona morsus contra semet conuertet: non ulterio contra populos omniaq; ad pacem & tranquillitatem redi gentur: Deus ipse princeps Augustus Impia bellõa quae bella minime pia exercet:ē āt Bellona dea quae bellis praeē eadem ꝑ pallas . ut patet ex his ouidianis uersibus libro secundo metha. uertit ad hanc torui dea bellica lūinis orbes, Et tāto penitus traxit suspiria motu Vt pariter pectus positamq; in pectore forti aegida concuteret :Luca. in septimo Sanguineum ueluti quatiens bellona flagellum Bistonas aut mauros agitans si uerbere saeuo:Palladia stimulet turbatos aegide currus:de hac meminit Petronio arbiter:At ꝯtra sedes herebi qua rupta dehiscit emergit late ditis chorus:horrida erynnis. Et bellona minax.facibusq; armata maegera.Silius in quinto ipsa facem quatiens ac flauam sanguine multo.sparsa comam medias acies bellona peterrat.Bellona a bello dicta est nunc quae duellona a duello:ut scrit Varro libro primo linguae latinae. Antiqui eni3 duellum bellū dixerunt,quod duabus partibus de uictoria contendentibus dimicatur:inde & perduellio qui pertinaciter retinet bellum perduelles quoq; hostes uocitarunt:Plautus in amphitrione.perduelles penetrant se in fugam,ibi meis animis aditus est Vortentibus telobois Crimen perduellionis apud iure consultos est idem quod lesae maiestatis:ut si quis ad hostes confugerit,uel hostes quoquo modo iuuerit:Sed sicuti haec dea multis praest rebus ut armis lanificio ingenio ita urbium praesidit 3 putatur unde a graecis ασ̄τικουσ̄κ appellatur propter quod protulit catullus qualemcūq; quod o patrona uirgo plus uno maneat perenne saeclo ubi patronam uirginem non musam non melpemone3 intelligit poeta sed palladē ingenio fauente3 sicuti urbibus praesidentem graece enim asticusi idest patrona appellatur quoniam ciuitatibus patrocinatur:unde dictum est a marone in alexi pallas quas condidit arces ipsa colat: Scribit Macrobius libro primo saturnalium minieruam esse uirtutem solis quae humanis mentibus prudentiam subministret. ideoq; hāc deam iouis capite prognatam memorari quoniam de summa aetheris parte orta sit ūde origo solis est:Fulgentius libro secundo mythilogicon de uertice iouis natā putat dici qr ingeniu; in cerebro positum sit:ideo armata3 ,quod munita sit:ideo huic gorgona in pectore addi, quasi terroris imaginem ut uir sapiens terrorem contra aduersarios gestet in pectore:ideo cristatam & galeatam poni ut sapientis cerebrum & armatum sit:& decorū longa hasta ideo praeditam quod sapientia longo uerbo percutiat: Iunctas manus lego uinctas a uinciendo sic Virgilius in primo aeneidos Et centum uinctus ahenis post tergum nodis fremet horridus ore cruento:uidetur aute3 alludere ad fores templi iani quas romani tempore belli aperiebant pacis uero claudebant :unde clausius & patulicus iano ipse dictus est a clausis & patentibus portis:ouidius libro primo fastorum: Nomina ride bis modo namq; patulcius idem et modo sacrifico clausius ore uocor:Scilicet alterno uoluit rudis illa uetustas nomine diuersas significare uices:Aperiendi autem uel claudendi templum ratio haec fuit Romulo contra sabinos pugnante cum iam uincerētur romani calidam aquam ex eo loco scaturisse dicunt a qua sabini fugati sunt.hinc ergo mos deductus ut pugnaturi templum aperirent in eo loco constitutum ad spem pristini auxilii Alii dicunt Romulum & tatium hoc templum icto iam foedere edificasse propterea; ianum duas habere facies quasi ostendat duorum regum coitionem.auctor seruius & macrobius scribit idem macrobius in primo saturnalium Miticos refferre iano regnante omnium domos religione ac sanctitate fuisse munitas iccircoq; ei diuinos honores esse decretos et ob merita introitus & exitus aedium eidem consecratos.

In sua uesanos torquebit uiscera morsus
Et modo quae toto ciuilia distulit orbe
Secū bella geret. nullos iā Roma philippos
Deflebit nullos ducet captiua triumphos

Iulius mensis unde
Bellona pal.
Bellona
Duellona
Duellum
Perduellio
Perduelles
Crimen perduellionis
Crimen laese maiestatis
Minerua multis praeē rebus
Asticusi minerua
Locus catulli
Locus uirgi.
Minerua io lis uirtus
Cur minerua ex capite iouis aedita
Ingenium in cerebro
Quare armata pallas
Cur galeata
Cur hastata
Vinctus
Iani templu3
Clausius Ianus Patulcio
Rō claudēdi & aperiendi templum
Quare iano bifrons

Ianus sol

Ianum quidam solem demonstrari uolunt & ideo geminum quasi utriusq ianuæ celestis potentem qui exoriens aperiat diem occidens claudat: portæ iani clausæ sunt regnante augusto cum pax esset facta cum parthis & bella toto orbe cessarūt auctor paulus orosio in primo scribit Suetonius ianum quirinum ab augusto ter clausum fuisse quod docet philipus Beroaldus preceptor meus ter legendū esse non tertio, a quo uelut fōte perenni multa emanarunt, emanantq quotidie doctrinarum condimenta: sed de ipso pauca, ne illum ingenium suum diuino dono aureum, meis obolis ditare contendam ut inquit augustinus scribens ad hyeronimum:

Locus suetonii.
Philippus Beroaldus.

Omnia tartareo subigentur carcere bella.
Immergētq caput tenebris, lucemq timebūt.

Spoliata telis: quæ illi de manibus eripientur cessante discordia: Torquebit in se met rediget & conuertet Suos morsus: morsu se lacerās: quoniam armis priuata erit

Væsanus
Vægrande
Væcors
Veiuppiter
Væparticula

Vesanos stultos & male sanos: pompeius uægrande significat male grande, & uecors mali cordis: uesanus male sanus: Gellius libro quinto noctium atticarum, ueiouez appellauerunt dempta atq detracta iuuandi facultate: ue: n: particula quæ in aliis atq aliis uocabulis uariatim per has duas litteras cum. a. littera media immissa dicitur duplicez significatum eundemq inter se diuersum capit: nam & augendæ rei, & minuendæ ualet, sicuti aliæ particulæ propter quod accidit ut quædam uocabula, quibus particula ista præponitur ambigua sint & utroq uersum dicātur: uæscum uæhemens, & uegrande de quibus alio in loco uberiore tractatu admonuimus: uesanos autem & uecordes ex una tantum parte dici quæ priuatiua est quam græci στερητικον μοριον idest priuatiuam patriculam dicunt: In sua uiscera in interiora corporis: uiscera ut scribit seruius super eo loco uirgilii in primo æneidos, Tergora deripiunt costis & uiscera nudant: nō intestina tantum sed omnis caro sub tergore est: unde in albano latinis uisceratio dabaē idest caro: nominatiuus est hoc uiscus: Et modo quæ toto sensus est: bella ciuilia quæ dispalauit pridem per totum orbem secum geret cessante furore ciuili: distulit dilarauit, & propagauit: differre modo significat spacium temporis dare: ut apud uirgiliuȝ in sexto distulit in seram commissa piacula mortem: modo diffamare & duulgare ut apud lucilliū libro. xxix. gaudes cum de me ista foris sermonibus differs: & apud uarronem de uita patrum libro tertio, Si modo ciuili concordia exequi rationem præter rumores fama differaht, licebit nos quoq carpant auctor marcellus: Toto orbe quia pugnante cæsare & pompeio, pene totus mundus conflixit hinc & illinc pompeio uel cæsari deuoti unde cecinit Lucanus in septimo segnis pauidusq uocatur, ac nimium patiens soceri pompeius & orbis indulgens regno qui tot simul undiq gentes iuris habere sui uellet pacemq timeret, Apud queȝ ita conqueritur pompeius: quantuȝ scelerum quantumq malorum in populos lux ista feret: filius in tertio decimo de cæsare & pōpeio loquēs quātas moles cum sede reclusa hac tandem erumpent terraq mariq mouebunt heu miseri quotiens toto pugnabitur orbe: ad quod respiciens petronius arbiter ita cecinit, Alta petit gradiens iuga nobilis appennini unde omnes terras atq omnia littora posset accipere: & toto fluitantes orbe cateruas: Nullos deflebit rōa ph. sensus est: nulla erunt bella ciuilia in philippicis campis sicuti antea fuerunt ut ob cladem & ingentem romanorum stragem dolenda sint orbis parentibus: philippi ciuitas est thessaliæ in qua primo cæsar & pompeius, postea augustus & brutus cuȝ cassio dimicauerunt: uirgilius in primo georgicon, Ergo inter sese paribus concurrere telis: Romanas acies iterum uidere philippi: petronio arbiter Cerno equidem gemino iam strictos marte philippos: et Luca. in fine septimi de philippis meminit his hesperiæ clades & flebilis unda pachini Et mutina & leucas puros fecere philippos: a philippo autem macedonum rege & eius cōditore philippi dicti sunt & ab his philipense bellum quod in his gestum: Suetonius in augusto, bella ciuilia quinq gessit, mutinense, philippense, perusinum, siculum, actiacum.

Viscera
Visceratio in albano.
Viscus
Differre.
Totus mundus conflixit ꝛ cæs. & pō.
Philippi.
Philippi unde.
Philippēse bellum.

Deflebit ualde flebit. quoniã innumeri ciues illa clade perierunt: unde dictum est a lucano Quæ seges infecta surget non decolor herba, Quo non romanos uiolabis uomere manes. Ducet captiua triumphos. idest nulli captiui romani ducentur in triumphum romanum, sicuti tempore uictoriæ cæsaris a quo scipio & pompei filii deuicti in triũphum deducti fuere cum de ciue romano nephas esset triumphare: & hic fuit nouissimo ipsius cæsaris ut auctor ẽ suetonius qui hispaniensis dictus est, quoniã in hispania pompeii filii deuicti fuere ut scribit plutarchꝰ in uita cæsaris hoc ultimũ a cæsare gestum bellũ de quo cum triumphũ ageret dolore per maximo romanuȝ afflixit populuȝ: non enim exteros ab eo duces aut barbaros in eo debellatos reges ait quum optimi uiri, & certe romanorum præstantissimi filios ac stirpem per quosdam fortunæ successus funditus delesset, inter patriæ miserias pompas ac triũphuȝ actitaret quibus in rebus exultare iniquissimum erat: Captiua pro ipsis captis. dicitur autem roma captiua quoties de suis triũphatur ciuibus: horum magnam turbam a cæsare interfectam author est plutarchus: captiui dicuntur qui in bello capiuntur: unde captiui plautina inscribitur fabula ex duobus illis captiuis in prælio interceptis. uirgilius in secundo æneidos quid ue ferat memoret, quæ sit fiducia capto: Subigentur domabunt. & uincentur: Subigere enim significat superare & sub ditiõe habere ut apud uirgilium in primo æneidos Ternaq; transierint rutulis hiberna subactis, itaq; hic accipitur: alias subigere acuere, ut apud uirgiliũ in. xii. æneidos subiguntq; in cote secures, modo exercere, & mollire. ut apud ciceronem libro secundo de oratore. subacto mihi ingenio opus ut agro nõ semel arato, sed nouato author marcellus: Subigere aliquando in obscenum significatuȝ accipitur: unde iocus ẽ sutoris cuiusdam interogati a planco quo se artificio tueretur: gallam subigo quod nõ infacete in adulterii exprobrationeȝ ꝯuertit cũ sutoriũ instrumẽtũ intelligeret auctor ma. lib. ii. satur. Tartareo carcere inferna ꝓfũditate: sũt. n. tartara ut inqt ser. sup eo uir. bis nigra uidere tartara: loca inferoꝝ ꝓfundissima: plato in. iiii. de flũinibꝰ ap̃ inferos q̃ sint in his unuȝ tartarꝝ appellat: a tartaro fit tartarinuȝ ut corpore tartarino ꝓgnata pallud uirago & tartareꝰ ut ap̃ ualeriũ flaccuȝ tartareo tũ sacra ioui: tartari aũt origo græca est auctore Marco uarrone li. ter. de lingua latina hoc plurimi carcereȝ inferorum appellauerunt: uñ dictũ est a tertulião in apologetico, in imum tartaꝝ demerserit q̃m carcereȝ pœnaꝝ infernaꝝ cuȝ multis affirmatis: đ tartaro fit mentio ab apuleio li. sexto đ Asino aureo his uerbis nam si spiritus corpore tuo semel fuerit seiugatus ibis quideȝ ꝓtecto ad imuȝ tartaꝝ, sed iñ nullo pacto redire poteris: Bella a beluis dicta sunt quia beluaruȝ sit ꝑniciosa dissẽsio. antiq duellatores dxñt, & bellatores duellatores: Plautus in captiuis ualete iudices iustissimi domi belliq; duellatores optimi bellum aliqñ dicitur elegans & prudens auctore marcello: a bello fit bellicosus, quem bellosum antiqui dixerunt cecilius tantum, bellum suscitare conari aduersarios contra bellosum genus, & bellator & bellatrix. claudianus de nuptiis honorii, stent bellatrices aquilæ seuiq; dracones: immergent ingurgitabunt sese mergere enim est sub aquis se immittere unde mergi aues q; se mergant sunt appellati in aquaq; captẽt escã, auctore uarrone: immergere significat intus mergere, sicuti immittere intꝰ mittere: Lucemq; timebunt non audebunt ante ora mortalium profere se, sed tenebris obducta latebunt: Candida pax aderit sensus: est depressis bellis ac longe fugatis omnia quieta cuncta pacis erunt candore referta non simulata pace, quemadmodum ante expugnato hoste externo ciuilia excreuerunt bella: sed candida & pura, nulloue maculata liuore: Candida pax uel sincera & plura uel albo colore culta. & ueste candida: nam ut inquit plutarchus in problematis, solum album sincerum ac purum & minime inquinatum est: fidem quoq; cultam manu albo pãno in uoluta refert seruius, ut ostendat fideȝ esse debere secretã ad hoc alludens:

Nefas de ciue tomano triumphare
hispaniensis triumphus

Candia pax aderit. Nec solũ candida uultu:
Qualis sæpe fuit: quæ libera marte profuso
Quæ dõitto ꝓcul hoste tam̃ grassãtibꝰ armis
Publica diffudit tacito discordia ferro.

Roma captiua
Captiui
Subigere
Subigere in ob scenum significatũ
Gallam subigo
Galla
instrumentũ sutorium
Tartara
Tartarum
Tartarinum
Tartareus
Bella unde
Duella
Duellatores
Bellum ellegans
Bellicosus
Bellator
Bellatrix
Mergere
Mergi unde
Immergere
Immittere
Candida pax
Album sincetum et purum
Fides debet esse secreta

Locus Iuue. Aræ ab atticis paci constitutæ Tēplū pacis

Iuuenalis uidelicet quod uno eodemq; modo coleretur eas coniunxit ita scribens satyra prima/ Vt colitur pax atq; fides:uictoria/uirtus:olim paci aræ publice sunt factæ ab atticis eiq; deæ puluinar institutum cum lacedemonii ab atheniensibus pacem reposcerent & in mari duces essent: Author æmilius probus in timotei uita: Templū pacis foro proximum fuit ut scribit Suetonius, de quo ait martialis Limina post pacis palladiumq; forū

Locus petronii arbitri

ad pacem alludens petronius arbiter q̄ niueo colatur panno & manibus alba ueste indutis ita reliquit. Pax prima ante alias niueos pullata lacertos: Abscondit galea uictum caput atq; relicto orbe fugax ditis petit implacabile regnum.

Omne procul uitium simulatæ cedere pacis,
Iussit:et insanos clementia condidit enses.

Libera marte profuso soluta a bellis exteris, unde occasio data ciuilibus plerumq;:ocia enim ciues sæpe ad discordiam excitarunt quod nunquā apparuit romanis cum exteris bella gerentibus quandoq; etiam inter se discordes romani hoste interueniente aliquo inter se reconciliati sunt ut legimus apud liuium plutarcū & cæteros scriptores hinc carthaginis diruptionem auertebat scipio sciens donec foris essent hostes nullam intus dissensionem interuenturam: iuuenesq; ita exercitatos futuris hostibus timori fore nam ut scribit uegetius libro secundo de re militari, ii tumultum precipue mouere solent qui in sedibus ociose, delicateq; uixerunt, nam asperitate insoliti laboris offensi quem in expeditione sustinere necesse est præterea metuētes prælium qui armorum exercitia declinant ad huiusmodi præcipitāt audaciam:

Ocia causa bellorū ciuiliū Sētētia scipionis ne euerteretur carthago Ociosi Seditiosi Diffundo Fundo

Diffudit ualde fudit, hoc est sparsit/& dilatauit & est præteritum a fūdo.n.enim ante do habentia o in i mutāt in præterito perfecto & si ante.n.u.uel.i.habuerint amittunt.n.ut fundo fudi.& scindo scidi: Auctor priscianus libro decimo: Publica discordia odia ciuilia:& est accusatiuus pluralis sicuti apud uirgilium in secundo æneidos atq; ora sono discordia signant: catholica sentētia est illa salustiana concordia paruas res crescere discordia maximas dilabi qđ repetitum est ab orosio libro secundo his uerbis, uerum tamen sapientissimi omniū athenienses/etiam suis malis satis docti concordia minimas res crescere/ discordia maximas labi cunctaq; uel bona/uel etiam mala/quæ foris geruntur, internis esse radicata & emissa principiis domi abstersere odia/& foris bella presserunt: hinc dictū est a petronio arbitro factum est in terris quicquid discordia iussit: Apud eundem poetam talis est discordiæ descriptio: huius in ore concretus sanguis, contusaq; lumina flebant, stabant irati scabra rubigine dentes/ Tabo lingua fluens: obsessa draconibus ora: Antiqui discorditatem p discordia dxn̄t auctore marcel. pacuuio in hermōa q̄tāq; ex discorditate cladē iportē familiæ grꝗ. Διχομοια ν discordiā appellant Διακωμον discordem: Tacito ferro paulisper gescenti i; mox euaginādo .i. quia tacite serpit discordia: Oē simul uitiū sensus est: ipse Aug. simulatā pacem longe discedere iussit:& omnia conciliata reddidit: dixit autem uitium simulatæ pacis/quia quotiens res aliqua bona deteriori additur/& cum ea miscetur dicit uitiari ut unguenta & cætera quæ adulterantur ex falsis & surdis ūguentis: sic & pax commixta cum simulatione, cū non sit pura candida & ex natura sui/dicitur uitiata: Persius satyra tertia hæc calabrum coxit uitiato murice uellus: uitiare aliquando est stuprare & pudiciciam imminuere/ut apđ plautum in aulularia liconides istius uitiat filiam: Terētius in eunucho uirginem quam heræ dederat dono miles uitiauit:

Ora discordia Concordia parue res crescunt Discordiæ descriptio Discorditas Discors

Yngventa uitiantur Pax uitiata Vitiare

Insanos enses. pro ipsis insanis qui fratri nato parētiue nō pepercere: uñ dictum est a lucāo libro tertio pharsaliæ ille locus fratres habuit locus ille parentes: Scribit appianus libro secundo in prælio pharsalico illo quod gestum est inter pompeium & cæsarē, ciues simul cognatos amicos/nonnullosq; fratres concertasse in illaq; pugna ex parte cesariana equestris ordinis ad quadraginta ex illustrioribus/& ex reliquo exercitu quinq; supra uiginti millia cecidisse, ex parte pompeiana sex millia solum interiisse Clementia legendum est dementia ex antiquis codicibus.

Bellum pharsalicum Numerus pemptorū in pharsalicis campis.

Nulla cathenati ut fuit mario romam repetēte/ qui nulli pepercit nā ut scribit plutar/ Signū qđ
chus in eius uita signum dederat uti omnes occurentes, quos ipse non salutabat & om/ dederat
nes quorum saluti non responderet, in uiis necarent. de qua re lucanus in secundo/ Nobi Marius.
litas cum plebe ruit/lateq; uagatur ensis. & a nullo reuocatum est pectore ferrum: idem
paulo mox Saeua tribunitio maduerūt robora tabo: uel referas ad syllae facinus nam ut
scribit appianus in primo de
bellis ciuilibus/ senatores om/
nes qui cum mario preneste
bella gesserunt/ partim inter/ Senatores
fecti sunt/ partim in uincula interfecti.
coniecti quos Sylla aduensēs
interfecit ad unum: potes &

Nulla catenati feralis pompa senatus
Carnificum lassabit opus nec carcere pleno

ad hoc referre quod scribit suetonius in augusto/ quare caeteri & in his: M. Fauonius illae
catonis aemulus quum cathenati producerentur imperatore antōio honorifice salutato
hunc foedissimo conuicio coram ꝓciderunt/ quod accidit philipense post bellum/ quod Cathenati
gestum est contra brutum & cassium: Cathenati senatus. idest cathenis uincti cathena/ labores.
ti labores appellantur ab epigrammatario quadam serie cōnexi & continui ut cathena il Feralis
lo uersu in primo. expectant curiaeq; cathenatiq; labores: Feralis pompa. lugubris & di/ Feralia
ra: & dicitur proprie funeralis hoc est quae corpori humano exhibetur: unde & feralia festa
quae fiebant in honorem mortuorum. sicut apud nos die quot annis illis dedicato. de se
talibus ouidius libro secundo fastorum: hanc quia iusta ferunt dixere feralia lucem ulti/ Feralis pom/
ma placandis manibus. illa dies: Feralem pompam funeralem itaq; appellauit. L. Apu pa
leius libro octauo de asino aureo his uerbis funus uero toto feralem pompā; prosequē/ Feralia offi/
te populo deducitur ad sepulturam ab eodem feralia officia nuncupantur exequialia li/ cia
bro nono/ ob hoc ita ferales cupressos dixit uirgilius in vi. quoniam exequiis sunt dicatae Locus uirgi.
ut suo dicemus loco: Carnificum opus carnifices appellantur hominum tortores & oc/ Carnifices
cisores: quos lingua uernacula boias uocant a bois fortasse inectendis: Suetonius in Boiae
nerone uiginti uno die abiecti tractiq; inter eos pueri & feminae immaturae puellae: quia
more tradito nephas esset uirgines strangulari uiciatae prius a carnifice dein strāgulatae
carnifex a graecis Δημιοσ dicitur/ carnificina uero est locus ubi trusidantur homines: Carnificina
Suetonins in tybeno/ carnificinae eius ostenditur locus capreis unde damnatos per lon Carnificinaȝ
ga & exquisita tormenta praecipitari corā se in mare iubebat: carnificinam facere signifi facere
cat officium carnificis exercere: plautus uel carnificinam hunc facere possū perpeti: apud
eandem putat amator in cistellaria primum amorem carnificinam comentum apud
mortales fuisse: carnifices epulae dicuntur a claudiano/ quae uelut carnifex hōinem excru/
ciare solent ueneno illis commixto. ita enim inquit in gildonem: Locus claudi
❡Fixus quisq; toro tacita formidine libat ani
❡Carnifices epulas incertaq; pocula pallens Lassus
❡Haurit & intentos capiti circūspicit enses: Delassatus
❡Lassabit lassum reddet. Iuuenalis satyra sexta: ❡Et cedit donec lassis cedentibus exi. Lassitudo
Intonat horendum / lassum enim appellamus/ fessum & nimio labore depressum: Sta/
tius in primo siluarum/ lassum steropem brōtemq; reliquit: delassatus etiam dicitur ualde Carcer
fatigatus: plautus in asinaria, ibi labore delassatum noctem totam stertere: & lassitudo
ipsa defatigatio: Plautus in captiuis quanta callo calamitas quanta laniis lassitudo quan
ta ꝓporcinariis. Carcere pleno carcer ut scribit liuius libro primo in media urbe Robur
imminēs foro fuit ab anco martio romanorum rege aedificatus ubi ciues inclusi detine/ Locus plauti
bantur/ & ut plurimum necabantur/ ex robore precepitati. qui locus est in carcere ex quo Locus apu.
sontes detrudebāt ad necē: uñ dictū est a plauto in curculiōe loqēn te cappadoce lenone Loco lucretii
ego uos ābo in robusto carcere ut peatis minitāte suppliciū illud carceris. iñ est illd Apu Locus iuue.
leianū o miꝝ cōmentū o scelus dignum carcere & robore. & apud Lucre. fit mentio robo PHILIPpus
ris istius cum inquit robur pix/ Agmina. taede. Ad quod uergit illud satyrographi poetae Beroaldus
ex secūda satyra horrida q̄le facit residēs in codice pellex quae tñ añ nos recognouere Phi IOAnnes
lippus Beroaldus & Ioannes baptista pius patriae soles praeceptoresq; nostri. baptista pius.

Curia unde. Curiæ ueteres: Curia hostilia. Curiones. Curionia sacra. Curio ab apuleio. Agnus curio

Infelix curia. quæ sine patribus nulla uidetur: curia a curando dicta curiæ duorum generum fuere ut Docet uarro libro primo de lingua latina/nam curiæ ueteres ubi curarēt sacerdotes res diuinas & ubi senatus humanas: curia hostilia ab hostilio rege ædificata a curiis dicti sunt curiones qui creabātur ut in his sacra celebrarent: unde & curiona sacra/ quæ ab his fiebant: curio ab apuleio appellatur qui plurima curet scire. cuius subieci uerba ex libro primo de asino aureo non quidem cuno sum/s3 qui uelim scire uel cuncta/uel certe plurima: Agnus curio dicitur a plauto qui ossa atq pellis totus est ita cura macet ut ipse inquit in aulularia:

> Infelix raros numerabit curia patres
> Plena quies aderit. quæ stricti nescia ferri
> Altera Saturni reuocet latialia regna.
> Altera regna numæ. qui primus ouantia cædē
> Agmina romuleis & adhuc ardentia castris

Patres,

Raros patres. quoniam parti cæsi, prim expulsi fuerāt bellis ciuilibo unde cecinit petronius arbiter/Gaudet roma fuga debellātiq quirites Rumoris sonitu mœrentia tecta relinquūt: & Lucāus in primo/Tu tātū audito belloꝝ nomine roma desereris: nox una tuis non credita muris: scribit Plutarchus sertoriū quondā Senatorios ex urbe expulsos solitū nūcupare senatum/duces q & questores ex eis deligere/ & patriis legibus cuncta administrare: patres: Scribit plutarchus in romulꝫ uita ex optimatibus romulū centum creasse senatores. quoꝝ collegium ex ætate senatuꝫ uocauit illosq patres dictos. uel quod hi solum qui patres forēt creari possent uel a patrocinio/quod existimarent patronum quendā fuisse ex his qui euandrū consecuti sunt qui imbecilloꝝ curā gessisset eisq præsidio fuisset. & ab eo huic rei eiusmodi appellationem mansisse uel q ipsi probabilius quia primores & potentes oporteret paterno officio & indulgentia humilioꝝ causam in fidem suā curamq suscipere: his itaq posterioribus diebus ascriptis in eum ordinem pluribus patres conscripti uocati sunt: scribit Liuius in primo ab urbe condita a. L. Tarquinio centum patres fuisse creatos/non tam ad rem publicam augendam quam ad regnum suum firmandū & corroborandum/qui deinde minorum gentium (ut ipse ait) sunt appellati factio. haud dubia regis cuius beneficio in curiam uenerant. plena quies. quæ ad plenū cuncta quieta faciat. Nescia stricti ferri quæ euaginatum ensēꝫ non agnoscat: strictum ferrum appellamus nudum & euaginatum: Suetonius indictato re utq animaduertit undiq se strictis pugionibo peti toga caput obuoluit: martii. in primo Pectore nec nudo strictos occurris in enses: Virgilius in undecimo aeneidos strictum rotat acer leucagus ensem: aliquando stringere pro uulnerare leuiter accipitur ut apud uirgilium in octauo æneidos hunc primum leuis hasta themillæ strinxerat: præstringere uero significat uisum fallere & decipere cicero pro rabirio posthumo nec illius animi acieꝫ pstringit splēdor sui nōis/Plau. pstringā oculoꝝ aciē in acie hostibus: hinc prestigiatores dicti q aciē oculoꝝ pstringāt quos designauit Hora. ita scribēs in primo carminū/callidū quicquid placuit iocoso condere furto: prestigiæ inde dicuntur deceptiones & dolosæ machinationes diuus cyprianus Scribens ad cornelium/namq ii quibus in præterituꝫ præstigia obtendebantur & dabantur uerba fallacia qui simul ad ecclesiam regressuri dicerentur posteaquam uiderūt illic pseudopiscopum factum frustratos & deceptos se esse didicerunt Latialia regna latium ut scribit seruius in enarratiōe eīꝰ loci uirgiliāi in primo æneidos/Inferretq deos latio duplex est: unum a Tiberi fundos usq alterū usq ad uulturnum fluuium dictum quod in eo saturnus fugiens Iouem latuerit: scribit autem solinus auctoritatem plinianam in omnibus secutus latium antiquum antea a tyberinis hostiis adusq lyrim amnem pertinuisse: Sempronius autem qui author uetustissimus ad manus nostras nuper peruenit a lyri usq ad Tyberim saturnum cum priscis aboriginibus fuisse originem & montem capitolinum aureo seculo a saturno habitatū: ubi & nūc aurea roma terrarum caput: fabius uero pictor hæc scribit libro primo etruriam a ianiculo ianuslatium a saturno saturnus cognominauit ad radices enim capitolii Saturnus condiderat ut ianus ianiculum. Aaltera regna numæ numa pōpilius romuli in romāo

Senatus und. Patres unde dicti. Patres cōscripti. Strictum ferrum. Stringere uulnerare. Præstringere. Locus hora. Latium duplex: Latium und. Mons capitolinus a satur/no habitatus ianiculum. Numa pompilius.

regno successor fuit. de quo hæc liuius in primo ab urbe condita Inclyta iusticia regiaq;
ea tempestate numæ pōpilii erat: curibus sabinis habitabat consultissimus uir ut in illa
quisquam ætate esse poterat omnis diuini atq; humani iuris: hic accitus romam post obi
tum romuli regnum adeptus est: ad unum omnibus numæ pompilio regnum deferen
tibus: ut scribit idem Liuius/ Numam pomponii uiri spectati filium e quattuor fratribus
minimum fuisse Scribit Plu
tarchus/ eumq; forte diuina
quadaʒ die natum qua romu
mulus urbem condiderat: hu
ic præcepta samiū pythago/
rā quidam dedisse existima/

Pacis opus docuit. iussitq; silentibus armis

uerunt/ quod tetigit Ouidius in tertio fastorum siue erat a samio doctus: quos tamen re/
probat Liuius, asserens suopte ingenio illi temperatum fuisse uirtutibus animum/ instruc
tumq; non tam peregrinis artibus quā disciplina tetrica & tristi ueterum Sabinorum
quo genere quondam nullum incoruptius fuit: Numa in monte quirinali primum dein
de propter ædem uestæ in regia quæ adhuc ita appellatur habitauit ut scribit solinus: &
cum regnasset annis tribus & quadraginta diem obiit non celeri neq; repentino obitu, sʒ
Senio ac leni deficiens morbo: ut scripsit Piso non longe maior octogenario/ sepultus
sub ianiculo ut recensuit Solinus: Ouantia cæde agmina exultantia propter romulū
qui cum cennensibus antennatibus crustuminis mox cum Sabinis, fidenatibus et ueiis
bellum gesserat/ ut meminerunt Plutarchus in eius uita & Liuius in primo ab urbe con/
dita: unde dictum est ab Ouidio libro primo fastorum scilicet arma magis quam sydera
romule noras: Curaq; finitimos uincere maior erat: Ouare minus est quam trium/
phare/ nam ut scribit Gellius in quinto/ Oualis corona myrtea est qua utebantur impera
tores qui ouantes introibant urbem: ouandi autem ac non triumphandi causa est cum
aut bella non recte indicta neq; cum iusto hoste gesta sunt aut hostium nomen humile
& non idoneum est/ ut seruorum pyratarumq; aut deditione repente facta sine puluere
(ut dici solet) incruentaq; uictoria obuenit/ cui facilitati aptam esse ueneris frondem cre
diderunt/ quod non martius/ sed quasi ueneris quidam triumphus foret: Scribit pompe/
ius ouantes dici lætantes/ ab eo clamore quem faciunt redeuntes ex pugna uictores mili
tes geminata o littera: existimauit Seruius ouationem ab oue dictam quod ouantes uno
equo uterentur & a plebeis siue equitibus romanis ad capitolum ducti de ouibus sacra fa
cerent cum in triumpho bos imolaretur: scribit Plinius libro decimoquinto naturalis
historiæ primum posthumiuʒ libertum cum de sabinis triumpharet ouantem ingressum
urbeʒ fuisse/ quoniā leuiter rē sine cruore gesserat: eumq; myrto ueneris uictricis corona
tum incessisse: quia postea hæc ouantium fuit corona excepto Marco crasso qui de fugi
tiuis & spartaco laurea coronatus incessit. ouatum aurum appellauit Persius Satyra ter/
tia quasi precibus uictum & a diis expugnatum translatione decentissima/ ob quod ioua
tio consequatur: putauit IOannes Baptista Plautius iuuenis non minus doctrina
quam moribus ornatus mihiq; singulari adiunctus fide. in comentariis suis quæ nuper in
Persium ædidit ouatum ab ouo deflecti quod oui albo æra & marmora argenti & auri
laminis decoranda illinebantur: Ardentia inflammata/ nam ut inquit Lucanus in pri/
mo pharsaliæ nullus semel ore receptus pollutas patitur sanguis mansuescere fauces &
claudianus in secundo contra ruffinum pollutæq; negant arescere fauces: Primus quia
romulo successit ut diximus: Inter sacra tubas docet Liuius quemadmodum clau/
so Iani templo Numa cum omnium finitimorum circa societate ac fœderibus iunxisset
animos/ positis externorum periculorum curis ne luxuriarent ocio animi quos metus
hostium disciplinaq; militaris constituerat: imperitaʒ multitudinem & illis sæculis rudē
ad religionem deorum attrahere conatus sit hoc comento: simulat sibi cum dea egeria
congressus nocturnos esse eius se monitu quæ acceptissima diis essent sacra instituere
Sacerdotes suos cuiq; deorum præficere unde ipsam ægeriam numæ coniugem appella
uit Ouidius in tertio fastorum, quod tamen multi fictum & fabulosum existimauere pu/

Natalis numæ pompilii

Numa non instructus a pythagora

Sabinis genus nullū incorruptius

Vbi habitauit

Mors numæ

Vbi sepultus

Ouare

Ouādi ratio

Cur oualis corona sit Myrtea

Quis primus ouās ingressus urbem

locus persii

Ioannes baptista plautius

quo pacto ad religionem numa romā attraxit

Egeria nūæ coniux

tauit Plutarchus esse possibile, quoniam caritas deo insit cum homine: & mixtum cui misceatur communionem uicissim æqualem reddere. Non inter bella Sonare. sensus est: sicuti Romulus adhibuerat ad prælia tubæ signum: ipsæ numa ad sacra conuertit, quibus conuenire putauerunt harmonicam rationem nam ut scribit Liuius. Ita duo Reges Alius alia uia ille bello. hic pace ciuitatem auxere. Tuba. signum est militare quo excitatur milites ad pugnam obeundã, de qua intellexit uirgilius in. vii. æneidos de misceno loquens, ære ciere uiros martemq́ accendere cantu: Petronius Arbiter Armorum strepitu celum furit, & Tuba mortem sideribus tenus acta ciet: q̃q̃ in codicibus corruptis armis pro tenus legatur, Scribit Vegetius in Tertio Semiuocalia esse signa, quæ per cornua aut tubam aut buccinam dantur: Tubam quæ directa est appellari buccinam quæ in semetipsam æreo circulo flectitur: cornu quod ex uris agrestibus argento nexum temperatum arte & spiritu canentis flatu emittit auditũ nam indubitatis per hæc sonis agnoscit exercitus: utruʒ stare uel progredi an certe regredi oporteat: utrum longe prosequi fugientes an receptui canere Oliʒ inter athenienses & lacædemonios induciis annuis factis illud decantatuʒ est, laceas utinam hasta mea q̃ diutissime: & illud: eos qui in pace somnum capiunt non tubarum strepitus sed gallorum excitat cantus: auctor Plutarchus in nicia: est & tuba exequialis de qua Persius Satyra Tertia hinc tuba candelæ tandemq́ beatulus alto compositus lecto: & Propertius in secundo Ah mea tum qualis caneret tibi cynthia somnos tibia funesta tristior illa tuba. ad hãc alludere uidetur etiam Virgilius in Quinto cum inquit & tuba cõmissos medio canit ag gere ludos: de funebribus enim loquitur ludis: a tuba tubicines dicuntur. sicut a lituo liticines: siticines autem appellatos fuisse scribit Gellius libro uigesimo noctium atticarum illos qui apud sitos canere Soliti essent, hoc est uita functos. & finites ac sepultos eosq́ue habuisse proprium genus tubæ qua canerent a cæterorum tubicinum proprietate differens, quos sicinnistas uocant. n. littera duplicata qui rectius locuti sunt: Siticinnium enim genus ueteris saltationis fuit: Calpurnius uero hic tubam sacris accõmodam intelligit. quã, diuinis rebus adhibere mos fuit ãtiquorũ: refert Plutarchus in pblematis numã põpiliũ magnos honores tibicinibꝰ attribuisse pp sãctitatem & cultũ deorũ. q cũ ipsi illis spoliatos se postea uiderent ex urbe Tibur oẽs ꝯtulerunt, Sed postmodũ p libertum romam reportati ac magistratibus recõcliati: Institutũ est eo die quo romã. s. Idibus Ianuariis redierant eodem habitu ornati p urbem incederent: q autem tibicen in sacris adhiberetur declarat Censorinus de die Natali his uerbis de musica loquens. nam nisi grata esset imortalibus diis, qui ex anima ꝯstãt diuina pfecto ludi scenici placãdorũ deorũ causa instituti nõ essent nec tibicen omnibus supplicatiõibus in sacris ædibus adhiberetur nõ cum tibicine triumphus ageretur marti non apollini cythara, non musis tybiæ cæteraq́ id genus essent attributa: non Tibicinibus per quos numina placantur esset permissum aut ludos publice facere aut uesci in capitolio. aut quinquatribus minusculis. i. idibus Iuniis urbes uestitu quo uellent personatis temulentisq́ puagari: ex quibus uerbis Plutarchi locus supra memoratus corrigendus est, ubi præcipiti errore legitur idibus Ianuariis cũ legendum sit iuniis: Festa enim hæc iunio mense celebrabantur ut docet Ouidius in sexto Fastorũ quæ ideo quinquatres minores appellantur ad differentiã maiorum quæ erant post diem quintum idus Martii, ut scribit Marcus Varro Libro Secundo de Lingua Latina: Lituus aliquando ad similitudinẽ litui augurum retortus pro tuba accipitur ut apud Virgiliuʒ in. vi. & lituo pugnas insignis obibat & hasta: his addere libet quæ carmina ad eius statum temporis allusisse scribit Plutarchus in eius uita. ad hanc quidem rem facientia: hic callentis opus humor dominatur arachnes: Enses ancipites hastaque longior, Aerea iam nusquam superest tuba: Ducere somnos non ipsi placidos palpebræ tollitur: nam ut idem refert, neque bellum neq́ seditio neque tumultus rege Numa in re publica fuisse traditur.

Inter sacra tubas non inter bella sonare

Caritas in ẽ deo cũ hõine
Tuba
Locus uirgi.
Correctus petronii loc:
Semiuocalia signa.
Tuba.
Buccina
Cornu.
Qui sõniuʒ in pace capiũt excitanẽ a gallis.
Tuba exequialis.
Locus persii
Locus uirgi.
Tubicines
Liticines
Siticines.
Tuba sacris accommoda
Tibicenes in magno honore apud numam.
Tibicinum festa dies.
Tibicen omnibꝰ supplicatõibꝰ adhibetur
Correctꝰ plutarchi codex
Quinq̃tres minores
Lituus.
Carmina ad statũ numæ accommoda
Nulla seditio in re pu. regante nu.

Iam nec adūbrati fesus est: Iā ñ ingrēt corruptelis & mūeribꝰ cādidati ꝯsulatū & hono res ut antea fecerunt sed ordo & lex erit consulatus recta & incorrupta ut sola ambiat uirtus scribit Suetonius in dictatore cæsarem luciū luceiū ex cōpetitoribus sibi adiunxisse pactum ut ille quoniā inferior gratia esset pecuniaq; polleret nummos de suo comuni nomine pronunciaret, solebant enim sibi pecunia suffragatores conciliare: refert plutarchus in cæsare populum epulo corruptum solitum cū funda in campum uenire ut largitori suffragaret, unde cecinit petronius arbiter Nec minor in cāpo furor est emptiq; quirites ad predam strepitumq; lucri suffragia uertunt: uenalis populus uenalis curia patrū est fauor in precio senibus quoq; libera uirtus exciderat: sparsisq; opibus conuersa potestas ipsaq; potestas auro corrupta iacebat: Adūbratū honorē: appellamꝰ fucatū ac ūbra sola non re uera existentem nā sicuti umbra locū ubi fit fuscum & tenebrosum reddit ita honorem offuscat quisquis non recto tramite ad honorem peruenire contendit. adūbrare apud ciceronem significat decoramentis quibusdam exornare ut mos est pictorum qui figuris suis umbras pro extrema exornatione adhibere conuenerunt. huius sunt uerba in secundo de oratore: quare nolite existimare me ipsum qui non heroum ueteres casus fictosq; luctus uelim imitari atq; adumbrare dicendo neq; actor sim alienæ personæ sed auctor meæ cum mihi Marcus aquilius in ciuitate retinendus esset. quæ in illa causa perorandā fecerim sine magno dolore fecisse: Mercatus data mercede & stipendio nam adumbratus honor appellatur quoniam uetus honor non est qui ex suffragio pecuniarū peruenit uirtute enim ambire oportet non fautoribus ut inquit plautus in amphitrione Mercari significat emere in hoc loco, sicut apud uirgilium in primo æneidos, mercatiq; solum facti de nomine byrsam: unde mercator qui mercaturam exercet & Mercatura exercitatio ipsa emendi & uendendi: cicero libro quinto tusculanaꝝ questionum nam ut questuosa mercatura fructuosa aratio dicitur non si altera semper omni damno, altera omnis tempestatis calamitate semper uacet sed si multo maiori ex parte extat in utraq; felicitas sic uita non solum si undiq; referta bonis est, sed si multo maiore & grauiore ex parte bona propendunt beata recte dici potest: Mercimonium a plauto in amphitrione dicitur cōtrectatio mercium cui rei præsulem mercurium esse uoluerunt quem mercurium quasi mercium curam dixere ut auctor est fulgentius libro primo mythologicon & si aliter scientia interpretari ab augustino in septimo de ciuite dei ob hocq; illi uirgam serpentibus nexam adiiciunt quod mercatoribus det aliquando regnum ut sceptrū & uu lnus ut serpentium est dare ita ipsius aliquando lucrum quandoq; dominium hec tamen ultima uerba in codicibus impressis desiderantur Tacitus consul. a nullo declaratus magistratu ut mos fuit: scribit Appianus in secundo cæsare romam reuersio adhuc trepidante populo illum dictaturam usurpasse cui per. xi. tantum dies præfuit consulem uero se in futurum designauit pompeiumq; isauricum collegam assumpsit: Vacuos sine consulibus quibus erat succedendum: primi consules post exactum Tarquinium superbum comitiis centuriatis a præfecto urbis ex comentariis seruii tullii creati sunt. L. Iunius brutus &. L. Tarquinus collatinus auctore liuio libro primo ab urbe condita: Inane Tribunal. uel uacuum nam aduentāte cæsare consules effugerunt ex urbe ut auctor est plutarchus in pompeio uel fine iusticia inane quodamodo: Tribunal dicitur locus excelsus. in quo qui tribubus ius reddūt cōsidere solent: plinius libro decimolexto naturalis hystoriæ illic misera gens tumulos obtinet altos aut tribunalia structa manibus ad experimenta altissimi æstus: Suggestus uero dicebatur unde concionabundi imperatores milites alloqui ꝯsueuerant: cicero in quinto tusculanarum questionum idemq; cū in comunibus suggestis cōsistere non auderet concionari ex turri alta solebat: scribit plutarchus catonem concionantem e suggestu a ministro quodam arreptum fuisse cum pōpeio & crasso aduersaretur: Tribunal cespititium a flauio uopisco appellatur ex cespite factum: hic tamen pro tribunali magistratuum accipitur ut diximus:

Iam nec adumbrati faciē mercatus honoris

Pecunia suffragatores conciliabant

Adumbratꝰ honor

Adumbrate ap ciceronē.

Virtute Ambire oportet.

Mercari

Mercator

Mercatura

Mercimoniū

Mercurius

Cur uirga serpentibꝰ nexa mercurio

Restitutꝰ fulgentii locus

Cæsar cōsulē se fecit.

Primi consu.

Tribunal.

Suggestus

Cato e suggestu raptus.

Tribunal cespititium

Fasces

Fasces pro consularu

Vnus tantũ consul fasces haberet:

Cur securibo adalligentur fasces

Virgæ corrigunt

Secures ab scindunt

Ne quis inter consulẽ et litorem

.Q.fabii Max.exẽplũ

Iocus ꝑtoris cuiusdam

Superes non ades

Superesse

Adesse

Auferre

Ferre

locus plauti emaculatus

efferri

Cardines habitationũ

incole

Circumcole

Anticole

Antipodes

Romulus aguratocondidit

Locus ciceronis

Fasces.uero ne hoc excutientibus oculis prætereamus dicebantur a fascibus lictores qui ante consules cum uirgarum fascibus securibus adaligatis anteibant: Suetonius in cæsare dictatore/ Antiquum etiam rettulit morem/ ut quo mense fasces non haberet accensus ante eum iret/ Claudianus in consulatum honorii/ Tertia Romulei summant exordia fasces: ubi fasces pro consulatu intelligũtur qui magistratus annuus fuit ut docet Liuius in secundo: cautũq; erat ne si ambo fasces haberent duplicatus terror uideretur/ ut unus tantum fascibus esset insigni/tus: Brutus prior concedente collega fasces habuit ut idem est auctor/ qui nõ acrior iudex libertatis fuerat/ q̃ deinde custos libertatis:

Nec uacuos tacitus fasces & inane tribunal
Accipiet consul. sed legibus omne reductis
Ius aderit. moremq; fori uultumq; priorem
Reddet. & afflictum melior deus auferet æuũ.

Scribit Plutarchus in ꝓble. morem fuisse adalligãdi uirgas securibo ut uirgaꝝ dissolutio mora & tarditate iram frangeret & moderaret/ & q̃m malicia partim medicabilis est/ partim curari non põt/ uirgæ quod mutari posset corrigerent/ Secures ãt quod emendari: ñ posset abscinderent: lego apud Valeriũ in secũdo institutũ fuisse a maioribo ne quis se inter ꝯsulem & ꝓximũ lictorem q̃uis officii cã una ꝓgrederetur interponeret/ filio dũtaxat & ei puero ãte patrem cõsulem ãbulãdi ius erat. qui mos adeo pertinaciter retentus est/ ut. Q. Fabius maximus quinquies ꝯsul uir etiã pridem sũmæ auctoritatis & tũc ultimæ senectutis a filio consule inuitatus ut inter se & lictorem ꝓcederet/ ne hostiũ samnitiũ turba ad quoꝝ colloquia descendebãt elliderer: id facere noluerit. Ius aderit. presens erit/ iocus est apud Geliũ lib. primo. noctiũ atticaꝝ pretoris cuiusdã, cui cũ aduocatus quidã assisteret postularetq; ut quã cãm diceret remq; quæ agebaf nõ attingeret/ & ꝑtor ei cui res erat dixisset aduocatũ eũ nõ habere, quũq; is qui uerba faciebat reclamasset ego illi uir clarissime superssum/ Respõdisse ꝑtorem festiuiť refert. Tu plane superes ñ ades cũ superesse. superuacare significet/ Adesse uero se aduocatum alicui ꝑbere: Plinius cecilius in Tertio epist. Aderam inquit beticis mecũq; Lucius Albinus: aliqñ uero significat presentiã sui præbere ut apud Virgilium in primo æneí. corã quem queritis adsum trouis æneas: Et apud Ouidium in tertio fastoꝝ/ Mars ades: & nitidas casside solue comas. Vultum priorem. reformatis & reductis legibus ad suã primã faciem. Melior deus. Augustus. Auferet. abolebit/ Auferre significat tollere & asportare: Terentius in Andria/ Vos isthæc intro auferte Scribit Donatus auferri ea ꝓprie quæ cum fastidio cernantur. Ferri ea quæ cũ honore tractantur: Mendum est apud Plau. in amphytrione ubi auferere passim legitur cuȝ legendũ sit efferere quod est mortuoꝝ proprie: uerba eius sup posui ut errorem euidentius recognoscas: faciã ego hodie te superbũ nisi hinc abis: sosia: quonam mõ/ cui respondet Mercu. Auferere/ nõ abibis si ego fustem sumpsero: tu uero lege efferrere. Aeuum afflictum. ætatem multis calamitatibus affectã. Exultet quecũq; notum. Quattuor mundi partes describit hoc est cardines habitationum orientem scilicet occidentem/ septemtrionem/ & meridiem: quoꝝ unam partem colere dicuntur q Incolæ/ alteram qui circũcolæ/ tertiam qui Anticolæ/ Quartam qui antipodes uocati sit ut scribit Cleomedes de ꝯtemplatione orbium excelsoꝝ: super his cardinibus est & lõga apud Macrobium disputatio libro secundo de somno Scipionis. Scribit Liuius in primo ab urbe condita Numam sicut Romulus urbem augurato condiderat regnum adipisci uoluisse in arcemq; deductum ad meridiem uersus cõsedisse. ubi augur ad leuam eius capite uelato sedem cepit/ dextra manu baculum sine nodo aduncum tenens/ quo regiones finiuit ab oriente ad occasum/ dexteras ad Meridiem partes/ læuas ad Septemtrionem deffiniens. cum totum mundum mente concipere uellet qui his quattuor partibus contineturhos itaque cardines ita descripsit Cicero in Libro de Re. Pu. uides habitari raris & angustis in locis & in ipsis quasi maculis ubi habitatur uastas solitudines interiectas/ hos q; qui incolunt terram non modo interruptos ita esse ut nihil inter ipsos ab aliis ad alios manare possit/ Sed partim obliquos/ partim transuersos partim omnes aduersos stare uobis a quibus expectare gloriam certe nullam poteris: Sed ut Lucidius intelligas poetæ

Sensum secto per notum depressum significari meridiem quoniam meridionalis uentus est notus Auster a nostris appellatus: per boream erectum Septentrionales partes quae altae sunt ac plurimum ab orizonte sublatae sicut australes humiles & ad orizontem depressae ut Scribit Cleomedes de contemplatione orbium: quod refert & hyginius de mundi & spherae declaratione his uerbis / polus is qui Boreus appellatur peruideri potest semper / Notus autem ratione dissimili semper est a conspectu semotus: hae duae partes a graecis mesuranium & eurogeon appellantur sicut ortus & occasus Anatole & clisis:

Exultet quaecunq; notum gens ima iacentē
Erectumq; colit boream: quaecunq; uel ortu

ut auctor est Iulius firmicus libro primo matheseos: Notum iacentem meridionalem plagam depressam quam ita describit Lucanus in nono pharsaliae Iamq; iter omne latet nec iunt discrimina terrae ulla: nisi etheriae medio uelut equore flammae / Syderibus mouere uias nec sydera tota ostendit lybicae finitor circulus orae: Erectum boreā: septentrionalem plagam unde uenit boreas: Ortus qui a dextera parte est sicut occasus a sinistra: naturalis enim mundi statio in boreo polo finita est ut omnia a dextris partibus exoriri in sinistris occidere uideantur: exortus ut docet hyginius est subita quedam species obiecta nostro conspectui: occasus uero pari de causa est ut erepta ab oculis uisa: Sed quoniam in partes & mundi cardines incidimus qui per uentos plerumq; denotari consueuerunt non erit absonum si quae de uentis cardinalibꝰ a Plinio & Gellio mutuati sumus exponere sunt ergo cardinales uenti quattuor Eurus siue uulturnus: ita enim a latinis appellatur ex autoritate Pliniana a graecis Eurus: Auster siue notꝰ Africus siue libs: fauonius siue Zephirus: quos ita describit: Virgilius in primo aeneidos Vna eurus notꝰq; ruunt creberq; procellis Africus paulo post aquilonem quartum illis adiungens. Notus ut scribit Gellius in secundo meridionalis est uentus is latine auster / graece notis nominatur quoniam est nebulosus atq; humectus νοτισ enim graece humor nominatur Auster ut notat macrobius in secundo de somno Scipionis, ita in origine sua gelidus est ut apud nos comendabilis est blando rigore septentrio aparctias dictus / Sed quia per flammam torridae Zonae ad nos cōmeat admixtus igni calescit / & qui incipit Frigidus calidus peruenit Boreas uero ab estiua & solstitiali orientis meta uenit / latine Aquilo graece Boreas dicitur / eumq; propterea αιθρηγενετην serenitatem facientem appellatum uolūt: hinc dictum est a propertio & nobis Aquilo cynthia uentus erit: hoc est Serenitas & iocundior uita ita Plinius libro decimoseptimo naturalis hystoriae hyemem Aquiloniam hoc est aquilone regnante serenam appellauit his uerbis: hyemem quidem aquiloniam esse omnibus satis utilissimum: quod & sensit Lucanus scribens in nono pharsaliae Arctos raris Aquilonibus imbres accipit / & nostris reficit sua rura Serenis: ideoq; sudificus a Virgilio dicitur idest sudum & serenum faciens ab Homero και βορεης αιθρηγενετης μεγα κυλινδων idest sudificusq; altos aquilo rotat impete fluctus Scribit Herodotus libro septimo hystoriarum athenienses boreae templum ad illissum amnem extruxisse quod contra barbaros (ut ipsi existimabant extitisset) Aquilones prodromi a Plinio appellantur idest praecursorii qui caniculae exortum diebus octo ferme antecedunt: iidem post biduum exortus cōstantius diebus quadraginta proflantes ethesiae / quos latine anniuersarios dicimus: hunc aquilonem uentorum Saluberrimum omnium existimat idem Plinius Noxium austrum & magis siccum: hos situ tamen mutare naturam certum est siquidem Auster africae serenus est Aquilo uero nubilus: hic Ismaricus a Dyonisio de situ orbis uocatur / quod ismara colat & hyperboreos montes: unde & erectum appellat eum poeta quoniam ad montes elleuatur: Priscianus in interpetratione Dyonisii post hanc est geminum mare uastum fluctibus atris fluctibus Ismarici boreae quod tunditur atris:

Notus meridionalis uētus.
Septētrionales ptes altae
Mesuraniū Aurogeon Anatole Clisis
Locus Lucae
Ortus a dextra. Occasus a sinistra
Quid sit exortus.
Quid sit occasus.
Eurus uulturnus.
Notꝰ auster Libs Africus Zephirus fauonius.
Notis hūor.
Septentrio Aparctias
Boreas Aq.
Locus pptii.
Hyems Aq.
Locus plinii
Locus Luca.
Locus Ho.
Tēplū Bor.
Aquilones pdromi a pl.
Ethesiae āniuersarii.
Aqlo ōniuʒ saluberrimꝰ.
Noxius Au
Auster africae serenus
Ismari. Bor.

Eqnoctialis circulꝯ hysemerinos a graecis

Medio sub ethere.hic non intelligas meridionalem plagam de qua superius Sed equi/
noctialem circulum hysmerinon a græcis appellatum, ad cuius orbem cum peruenit
Sol equinoctium conficit/hunc mediam Zonam perustam secare putat Macrobius:unđ
ambiguum est eam partem habitabilem esse: Cernitis ut puro.ex augurio quod euen
turum est prædicit/ut apud Virgilium Venus/ aspice Bissenos lætantes agmine cygnos

Vel patet occasu.medioue sub æthere seruit.
Cernitis ut puro nox iam uigesima cælo
Fulgeat:ut placidum radianti lucē cometem
Proferat:ut liquidū nutat sine uulnere sydus
Nūquid utrūq; polum sicut solet igne cruento

Cometæ Crinitæ

Nox fulget.splendore & lu
næ & stellarum quod tamen
nisi sereno cælo contingere
non potest & in æthere punsi
cato: Placidum radianti lu
ce cometem. Scribit Plinius
in secūdo naturalis hystoriæ
cometas quos græci ita uo/
cant nostri criniras horrentes
crine sanguineo & comarum modo in uertice hispidos esse quorum cum multæ Tradan
tur speties uidendum est & indagandum quem intelligat Calpurnius pro placido: Ter/
rificum enim magna ex parte est sydꝯ,ac non leuiter piatum:adducot autem ex authori/
tate pliniana ut candidum cometem a poeta nostro intelligi Asse.ere ausim/ quoniam
nullum est sydus hac luce radianti præditus.Sed aut in mucronem sunt fastigiati nullo
splendore/aut iaculi modo aut cornus spetiem habenres aut ardentes ueluti faces: fit iāq;

Candidꝯ Cometes

candidus cometes(ut uerbis utar plinianis)argenteo crine ita refulgens ut uix contueri
liceat specieq; humana dei effigiem in se ostendens:notat Seruius grāmaticorum home/
rus Cometas esse bonos si facti sint ex uenere uel Ioue:opinio est regni permutationem

Cometae boni ex uenere uel ioue

Portendit regno come.

Stella q̄ in ortu christi apparuit n̄ fuit cometes

portendere cometem unde dictum est a Lucano mutantem regna cometeȝ/& a Iuu.Sat.
.vi.Instantē regi armenio pthoq; cōetē obseruatū ē nūq̄ in occasura celi pte cōetē uide/
ri:hinc māifestꝯ pcipit error illoꝝ q̄ stellā quæ in ortu redēptoris nostri appuit putant fu
isse Cometē:quæ ab oriente ad meridiē uersus occasū mouebatur/ quod non facit come/
tes.ut retulir chrisostomus: Radianti luce.idest argentea qui color liquidꝯ est & purus
unde sequitur liquidum Sydus. Proferat. demonstret: Nutet. resplendeat: nutare
enim uidentur radii & in quodam persistere motu:est autem proprie capitis nutare:ut
notat Marcellus de quo uerbo plura inferius: Sine uulnere. refert inquit Plinius in
quas partes sese iaculetur aut cuius stellæ uires recipiat.quasq; similitudines reddat & in
quibus locis emicet:tu intellige a quo nullum bellum seu uulnus portendatur: Nun/
quid utrunq;.Scribendum est:non per utrunq; polum.ex integro codice:& est sensus ta/
lis:non currit lampas multo igne per utrunq; polum portendens futura bella quæ his ple
rumq; signis deprehendi consueuerunt/sed candidus & solam denunrians quietem:

Lampas
Pogoniæ
Aconitae
Xiphiae
Chryseus
Pitheres
Hippeus
Corec.pl.co.
Locus Virg.

Lampas .ut inquit Plinius ardentes imitatur faces/sicut pogoniæ inferiore ex parte in
speciem barbæ longe promittitur Iuba/Aconitæ iaculi modo uibrantur:Xiphiæ gladii
nitore fastigiatæ.Chryseus aureæ:pithetes doliares sunt/hippeus eqnis iubis/ Tryphon
Ignea spetie a rege accepto nomine legendumq; Tryphon est apud Pliniuȝ non Typhō
ur passim inuenirur:Lampas describitur a Virgilio in secundo æneidos his uersibus/ de
cælo lapsa per auras stella facem ducens multa cum luce cucurrit.Illam summa super la/
bentem culmina tecti Cernimus idea claram se condere Sylua/ Signanremq; uias/ tum
longo limite suleus dat lucem & late circum loca sulphure fumant: Talis fax germanico
caesare gladiatoꝝ spectaculum edente praeter ora populi meridiano transcurrit: ut au/
thor est Plinius:harum duo traduntur genera Lampades de quibus diximus:/ & Alterū

Bolides
Srella post mortem cae.
Locus Virg.

genus bolides appellatae quae perpetuo ardentes longiorem trahunt limiteȝ: At quō/
dam non talis erat:rapto caesare legimus stellam crinitam aedente ludos augusto per sep
tem dies continuos fulsisse: quo signo significari credidir uulgus caesaris animaȝ inter
deorum immortalium numina receptam:ad quod allusit Maro in buccolicis dionei pro
(cessit caesaris astrum : Sed ego nullo

pacto de hac intelligendum esse censeo cum salutare terris id fuerit ut auctor est plinius uerum de bolide poetã intellexisse contenderim (excepto tamen meliori semper maiorũ iudicio quibus digitũ leuare consueui) auctoritate suffultus pliniana, clarius equidem enarranda. ita enim scribit in secundo: duo genera earũ lampades uocant plane faces alterũ bolidas quale mutinensibus malis uisum est: ubi mutinense malum intellige bellũ quod augusti tempore aduersus antoniũ hirtio & pansa consulibus intumuit, hystoriam refert Plutarchus in uita antonii & Suetonius in augusto: Potes etiã referre ad signa quae post caesaris mortem apparuisse ꝯstat: de quibus Vir. in primo Georg. de sole loquens, ille etiam extincto miseratus caesare romam cum caput obscura nitidum ferrugine texit: & paulopost non alias caelo ceciderunt plura sereno fulgura nec diri totiens arsere cometae: Ad quae allusit Tibul. in secũdo cum inquit haec fore dixerũt belli mala signa cometem Multo ut in terras deplueritq; lapis: sed & illud post mortem caesaris contigisse nulli ẽ dubium: Scribit appianus in quarto lupos per forum discurrisse: bouẽ humanã emisisse uocem: infantem ut subito genitus est allocutũ: Simulachra quaedã sudorem, quaedam sanguinem emisisse: Imbres pluisse lapideos cõtinuaq; fulmina in templis & statuis decidisse: quod significauit horatius in primo carminũ his Iam satis terris niuis atq; dirae grandinis misit pater & rubente dextera sacras iaculatus arces terruit urbem: Retulit & Eusebius tres romae soles uisos in eundem orbem coiisse quod signum fuit ꝯiuratiõis futurae inter Octauiũ Augustum Antoniũ & lepidũ.

Spargit: & ardenti scintillat sanguine lampas
At quondam non talis erat. cum caesare rapto
Indixit miseris fatalia ciuibus arma:
Scilicet ipse deus Romanae pondera molis

Locus Plinii.

Lo. Tibulli.

Prodigia que post caesaris mortem.

Quid significauerint tres soles coeũtes

Fatalia arma. ad quae fato impellebantur: fatum enim ineuitabile est & ut inquit Iuuenalis fata regũt hominem, Itaq; conqueritur ceres apud Claudianũ sic numina fatis uoluimur & lachesis nullo discrimine saeuit: immo fato stat Iuppiter ipsae ut inquit Tertullianus in apollogetico Fata ut scribit Seneca nos ducunt & olim constitutum est quid gaudeas quid fleas: Miseris ciuibus. ꝓpter brutum & cassium. & ꝓscriptiones triũuirales. Scilicet. semper cum ironia ponitur ut notat Donatus ita apud Terentium in andria id populus curat scilicet? Ipse deus. princeps augustus. Excipiet. suscipiet: excipere ut notat Marcellus est suscipere, Virgilius in tertio aeneidos heus quis te casus deiectam ꝯiuge tanto excipit: Cicero in uerrem, filiorum suorum postremum spiritum ore excipere liceret: alias significat seiungere: excusare, opprimere & manere: quandoq; captare: Cicero libro Tertio de Oratore quaedam dari ex hac uita ad pertractandos animos hominũ & ad excipiendas eorum uoluntates. Romanae pondera molis. onus R. pu. Romanae ut pote primariae in orbe ciuitatis, de qua ita iuppiter apud Valerium Flaccum in primo argonauticon: Arbiter ipse locos terrenaq; summa mouendo experiar quae nam populis longissima cunctis regna uelim, linquamq; datas ubi certus habenas. Moles. dicitur magnitudo alicuius rei ut apud Virgilium in primo aeneidos, molemq; & montis. i. mõtis molem & magnitudinem itaq; exposuit Seruius Virgilianus interpres: Moliri (ut notat Marcellus) significat extruere dictum a molibus: Virgilius moliriq; arcem & manibꝰ subuoluere saxa unde demoliri dictum est destruere: cassius hemina de censoribus libro Secundo & iam aurea in Capitolio signa quae erant demoliũtur Marcus Tullius libro Tertio officiorum demoliri ea quorum altitudo officeret auspiciis: multa sunt quae ab impressoribus ita saepe mutantur ut auctoribus quandoq; indignas inurant maculas ut hic in codicibus Marcelli omnibus legitur Demoliri dictum est construere: fulciturque auctoritatibus supradictis quae contra sententiam suam resultare uidentur: sed quoniam auctori huiusmodi uerbi significationem ignotam fuisse non est credendum puto legendum esse, non construere. Sed destruere: ita significante demoliri notissimo pene apud omnes significatu.

Fatum ineuitabile.

Fato stat Iuppiter ipsae.

Fata nos ducunt.

Scilicet

Excipere suscipere.

Excipere captare.

Valerius Flaccus.

Moles.

Locus Virgi.

Moliri.

Demoliri

Locus Marcelli correctꝰ.

Lacerti — Fortibus lacertis.perstat in methaphora nam moles lacertis sustinetur/ Lacerti.pro
Lacertuli — brachiis pleruq accipiuntur/Tibullus in primo ipsa bipenne suos cedit uiolenta lacertos
Lacertosi — ita hic . aliasenim est animal : cuius diminutiuum est lacertulus quo usus est Apule
ius in libris de Asino Aureo:a lacerto fit lacertosus qui dicitur lacertis magnis & fortibꝰ
Milo Crotõi ẽsis — præditus:lacertis polluit Milo crotoniensis qui cum cuneis arborem adactam reuellere
tentaret/reserratis in fissuram
manibus tandem palmarum
suarũ quas olim ceperat uicto
riam feris tradidit/ Auctore
ualerio in nono capite de mor
te non uulgari. Vt neq trã
lati.Sensus est adeo omnia sta
bilie ut roma non sit occasu/
ra & imperium Romanũ/ nisi

Fortibus excipiet sic in concussa lacertis
Vt neq translati sonitu fragor:itonet orbis
Nec prius ex meritis defũctos Roma penates
Censeat:occasus nisi cum respexerit ortus.

Fragor — natura rerũ deficiente: Fragor.dicitur sonitus eo q frãgit aera:Papinius in laudem do
mitiani:continuus septem per culmina montis it fragor & magnæ fingit uaga murmu/
ra romæ:Silius in primo hic subitus scisso densa inter nubila cælo errupit terram quati
ens fragor:Plinius in scdo nec sine fragore turbinem uocant:& alibi uortex ãt hic mean/
Stridor distat — do distat a turbine quo stridor a fragore.ex quibus uerbis percipimus stridorem differre
a fragore — a fragore. Translati orbis.romæ euersæ/quæ caput est totius orbis terrarũ. Nec pri
us et meritis. Scribendũ est ex meritis tali sensu:nec roma desolatũ prius regnũ ex me
ritis suis uidebit.ꝗ occasus orientem respexerit quod accidere non potest. Ex meritis.
s.hominũ flagitiosorũ ob quorũ merita sæpius urbes precipitantur:ut legimus de Sodo/
mo & Gomoro/ubi sinum de cælo tactum humum nigram & in cinerem solutam testari
Sodomum — scribit Solinus non longe ab hyerosolimis remotum:& haec in laudem principis augusti
Gomorum — cuius sub umbra cuncta bona emergent.Verissimum est.n.illud tales fore rectos qualem
Tales Recti qualis rector — habuerint rectorem docet diuus Cyprianus scribens ꝯtra heresiarchas primũ fœlicitatis
gradum esse non delinquere:Secũdum delicta cognoscere/q illic currit innocentia inte/
Pnmus felici tatis gradus ñ deliquere — gra/quæ seruet.hic succedat medela quæ sanet. Defunctos penates.desolatos & euer/
sos:Sunt uero penates dii domestici & proprie romanorũ ut docet Macro. libro tertio Sa
turnaliũ:Varro humanarũ libro secundo dardãum refert deos penates ex samothrace in
phrygiã & æneã ex phrygia in italiã detulisse:penates dictos fuisse putãt per quos peni/
Penates dii — tus ispiramus:per quos habemus corpus p quosq rationem animi possidemus:hos ab hi
Dii patrii — ginio patrios nũcupatos esse idem docet Macro.quod obseruauit Virgi.in secũdo aenei
Locus uir gilii — dos/cũ inqr dii patrii seruate domũ paruũq nepotẽ:& alibi patriiq penates. penates(ut
docet pompeius)alii uolunt ut habeant nominatiuum singularem penas alii penatis:
Patrii pena/ tes — Penetralia.eodem authore dicuntur penatium deorũ sacraria:quae penitus intra sunt/ uñ
dictum est a Virgilio in secũdo aeneidos Apparent priami & ueterũ penetralia regum:
Penetralia — cum secretiora domus patefacta fuisse describeret:hinc penetrare penitus intrare dicimus
Penetrare — authore Donato:Virgilius in primo aenei.illyricos penetrare sinus/atq intima tutus re/
Terra globo sa — gna liburnorum. Respexerit.uidere poterit:constat.n.terram ob globositatem qua elle
uatur inter occasum & ortum impedire/ut qui ad partes occidentales positi sunt/ orienta/
Exemplum — les aspicere non ualeant.propter impedimentum globositatis qua figura esse terram te/
pulcherrimũ — stant Cleomedes hyginius/Plinius & caeteri:ueluti si e regione duo oppida ponantur
in planicie/& ab aliquo monte medio separentur/opposita erunt quidem sed pp elleuatio
nem mõtis inuicem se accolae uidere non poterunt:libet subscribere Macrobii authorita
tem ex libro primo de somno scipiõis:Et quia globositas terrae habitationes oium aequa
les sibi esse non patit non eadem pars caeli oium uerticem despicit & ideo unus omnibus
meridianus esse non poterit/sed singulis super uerticem suum proprius meridianus effici
tur.Plinius libro decimo octauo naturalis historiæ/super omnia est mundi cõuexitas ter/
rarũq globi differentia/eodem sydere alio tempore aliis aperiente se gentibus:hanc terrae
Locus uirgi lii — globositatem describit Virg.in primo.Georg.his uersibus:Mũdus ut ad scythiam riphe
asq arduus arces ꝯsurgit:premit lybiae deuexus in austros/hic uertex nobis semp subli/
mis at illum sub pedibus stix atra uidet manesq profundi.

Numine plenus.afflatus diuino quodam spiritu ueluti phebades,quibus pectus anhelum & rabie fera corda tument maiorq; uideri nec mortale sonans ait lata est numine q̃do iam propiore dei. ut inquit Lucanus in primo pharsaliæ:tunc enim mentes intrant iu petuȝ si credimus filio ita scribenti Ast ubi quælitas artis de more uetusta intrauit mentes superum sic deinde proiatur:itaq; describitur apud Virgilium in .vi. Sacerdos numine plena at phebi nondum patiens immanis/in antro baccatur uates: magnum si pectore possit excussisse deũ Tanto magis ille fatigat os rabidum:fera corda domans fingitq; premendo. tales enthei uocantur idest deo pleni/unde enthei poetæ/Enthea tempora appellauit Papinius diuina li.primo Syluarum ita scribens,hic Thyrsos hic plectra ferunt hic enthea lauro tempora:minoa crinem premit ille corona:

Numine plenus.

Cor. Orni ite iamdudum uelut ipso numine plenus
Me quatit.& mixtus subit iter gaudia terror
Sed bona fœcundi ueneremur numina fauni:
Or. Carmina quæ uobis deus obtulit ipse canẽda
Dicamus.teretiq; sonum modulemur auena
Forsitã augustas feret hæc meliboeus ad aures

Enthei. Entheí poetae. Enthea tempora.

Mixtus inter gaudia terror:terror quantum ad deum qui fit ex subita & quadam insolita uisione unde est apud poetam in quarto/Anna soror quæ me suspensã insomnia terrent: Gaudia :propter bona nobis euentura:cum ratione animus mouetur placide atq; constanter tum illud gaudium dicitur/ut docet Cicero libro quarto tusculanarum quæstionum quod si inaniter & effuse animus exultat,tum illa leticia gestiens/uel nimia dici potest:scribit Plinius in septimo gaudio chilonem sophoclem & dyonisium siciliæ tyrannum obiisse /Matremq; illam uiso filio quem in pugna cannensi falso cecidisse nuncio perceperat:id accidit quod uis uitalis ac agnata calliditas immoderate in oblectationem effusa differtur ut docet alexãder aphrodiseus in problematis: Bona numina .amica & pia ut sis bonus o felixq; tuis Boni appellantur omnibus uirtutibus ornati & instructi ut docet Marcus Tullius libro quinto tusculanarum quæstionum tantumq; boni nomen efficaciam habet ut Iouem non plus posse quam uirum bonum autumẽt:unde dictum est a satyrographo poeta Rari quippe boni numero uix totidem quot thebarum portæ uel diuitis hostia nilita bono bellus diminutiue dicitur:hinc iocus est epigrammatistæ in primo Bellus homo & magnus uis idem cotta uideri/Sed qui bellus homo est cotta pusillus homo est: Fœcundi fauni.fœcunditateȝ promittentis: fœcundum appellamus abundantem & fertilem uñ fœcundus ager & fœcunda fœmina filiis abundans dicitur:Iuuenalis Satyra fecunda fœcundam Iulia uuluam solueret: Obtulit commostrauit & ostendit ita Virgilius in sexto Strictamq; aciem uenientibus offert: Dicamus.recitemus ut Dicite quandoquidem in molli consedimus herba: Tereti auena. oblonga & rotunda est enim epithethon proprium: Melibeus:sub nomine melibei amicum suum intelligit apud principem fauorabilem de quo & in ægloga quarta dicemus: Melibeus:dicitur ο τιμελει των βοων idest qui curam gerit bouum Authore Seruio: Ad Augustas aures.idest principis Augusti:& haec sufficiant pro hac aegloga prima Lucidius q̃ possibile fuit supra nobis ennarrata:

Terror Gaudium Laeticia. Chilo Sophocles gaudio periere. Dyonisius. Cur gaudio ꝑuenti exanimentur Iouem ñ pl9 q̃ uirȝ bonuȝ Bellus. Iocus martí. Fœcundus Fœcundus ager. Fœcunda fœmina Offerre Melibeo uñ

¶FINIS COMMENTARIORVM IN PRIMAM CALPVRNII AEGLOGAM.

DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS COMMENTARIA IN SECVNDAM CALPVRNII SICVLI AEGLOGAM.

Palemon ui.
Intacte uirgines
Locus uirgi.
Crotale
Crotala

INTACTAM CROTALEM. Hæc secunda æglogа tota amatoria est ubi Asthacus & idas amore puellæ crotales incensi de more pastorio conuenientes certant sub iudice Thyrso deposito prius pignore: deinde legibus a iudice acceptis: tandem pares abscedunt: talis est æglogа apud Maronem quæ inscribitur palemon ubi neuter uictor, neuter abit superatus. Intactã crotalem. nõdũ imminutã intactas. n. uirgines appellamus & nullo adhuc pollutas cõcubitu, ita intellige apud Maronẽ in primo æneidos, cui pater intactam dederat. i. uirginem & illibatam. Crotale. dici potest resonans: κροτον. n. plausum græci appellant & strepitũ: unde crotala instrumenta dicuntur orbibus paruulis sonũ reddentia: de quibus fit mentio a. M. T. in orõne illa quã cõtra pisonem inscripsit his ferme uerbis quod mihi igitur certamen esset eiusmodi cum C. Mario scilicet: aut cũ aliquo pari: an cum altero barbaro epicureo: cum altero catilinæ lateriario? quos neq; hercule ego supercilium tuum, neq; collegæ tui cimbala & crotala fugi: Apuleius quoq; libro octauo de Asino Aureo ita scribens qui per plateas & oppida cimbalis & crotalis personantes deamque syriam circũferentes mendicare compellunt.

ASTHACVS Et idas Aegloga. II.

INtactã crotalẽ puer asthacus & puer idas
Idas lanigeri dñs gregis: asthacus horti
Dilexere diu: formosus uterq;: sed impar
Voce sonãs. Terras hic cũ grauis ureret æstas

Asthacus
Asticos
Asti
Asticusi pal.
Astacenus sinus
Sues contineñ appellatiõe gregis
Verba in osus
Religiosus

Asthacus. dici potest urbicus: græci enim ἀστικὸν urbicum dicunt ἄστυ. q: ab ipsis urbs appellantur, unde asticusi pallas: scribit Plinius libro quinto naturalis historiæ Asthacum fuisse oppidum a quo asthacenus idem sinus appellaretur: lanigeri gregis lanigeri dixit ut de ouibus intelligeremus quõiã (ut superius diximus) etiam sues appellatione gregis continentur ut notant iure consulti quia gregatim pascuntur: dilexere diu ob quod magis inflãmãt amãtes ideo bñ monet Ouidius in primo de remedio amoris, sed propterea nec te uenturas differ in horas: qui non est hodie cras minus aptus erit: & enim tacitæ serpunt in uiscera flammæ, & mala radices altius arbor agit: Formosus uterq;: notat gellio libro quarto noctium atticarum hæc uerba in osus exeuntia copiam quandã significare ut uinosus mulierosus religiosus, numosus, designat copiam rei immodicam super qua dicitur quo circa religiosus is appellatur qui nimia & superstitiosa religione se se alligauit, eaq; res uitio asignatur: atq; inquit esse quædam quæ quamquam incrementum sui nimium demonstrent nunquã in culpam sed in laudem dicantur in superioribus enim ut uinoso mulieroso quiddam adhibendus est modus necessarius, nam & gratia si nimia quidem atq; immodica & mores si multi atq; uarii, & uerba si perpetua atq; infinita obtũdentia sint neq; laudabilia neq; utilia fient: ingenium autem & officium & forma & disciplina & consilium & uictoria & facundia sicut ipse uirtutum amplitudines nullis finibus cohibentur sed quanto maiora auctioraq; sunt, & iam tanto laudatiora sunt: Sed impar uoce sonans: non intelligit disparem uocem alterius esse abaltero sed alludit ad uocem inequalem & asperam quam emittere hirquitalli consueuerunt: scribit enim alexander aphrodiseus in problematis pueris circa decimum & quartum annum totum explicari corpus, ueluti morborum mutationibus iudicari & solutionibus circa illud tempus progenitis: hos uocis asperitas quæ raucitas appellatur hircire facit ex hircis ita uocem efferentibus translatione sumpta, inter explicandum enim asperam a principio arteriam accidit alia quidem eis magis alia uero minus diduci quippe quod inequale ipsis corpus iuxta interiorem superficiem existit faucium tenus: spiritus autem per has exiens partes tãq̃ præcisus ꝓpter uiæ inæq̃litatẽ uocẽ et efficit iæq̃lẽ & aspã & raucã: putat censorinus in scda hebdõade uel incipiente tertia uocẽ crassiorẽ & inæq̃bilem fieri q; Aristoteles appellat τραγίζειν. Antiqui nostri hirquitallire & inde ipsos putant hirquitallos appellari, quod tum corpus hircum olere incipiat.

Gratia nimia ñ utilis.
Forma quanto maior tanto laudatior
Pueris explicaẽ corpus circa. xiiii. annum
Hircire
Hirquitallire
Hirquitalli

Terras hii ordo est hii conueniunt ad gelidos fontes & sub easdem ulmos forte cum grauis æstas ureret terras: Grauis æstas ab effectu quod homines & omnia ui solis im moderata grauet: exanimat enim & perimit animantes cum pestem intemperie caloris immitit (ut inquit euripides in phætonte) unde aliqui appollinem cognominatũ putant ωσ απολλουτα τα ζωα. ut scribit macrobius libro primo saturnalium: Ad geli
Apollo exanimat animantes

Ad gelidos fontes. & easdem forte sub ulmos
Coueniunt. dulciq; simul. contendere cantu.
Pignoribusq; parāt. Placet hic ut uellera septē

dos fontes epitheton est fontiu; ut apud uirgilium in gallo hic gelidi fontes & mollia prata lycori sic & frigida flumina dicimus ut uirgilius in
Gelidi fontes
Fontes æstate frigidiores

daphnide non ulli pastos illis egere diebus frigida daphni boues ad flumina, refert in secundo Plinius fontes æstate gelidiores esse quã hyeme rationem alio reseruamus loco ne eadem sæpius repetere cogamur: Forte a casu ut forte sub arguta consederat ilice daphnis: Sub easdem ulmos accusatiue protulit quoniam ad locum cunuenire significat

Vlmus ut docet Plinius libro decimosexto naturalis historiæ arbor est amicicia uitibꝰ coniuncta ob quod dictum ẽ a satyrographo poeta satyra octaua, stratus humi palmes uiduas desiderat ulmos: ulmorũ genera quattuor esse traduntur a plinio: columella uero libro sexto, ulmorum duo esse genera conuenit galicum & uernaculum, illud attinia, hoc nostras dicitur: ab ulmo ulmaria dicuntur loca ulmis consita: decentissime catullus uirginem intactam uitibus existentibus sine ulmo marita comparauit his uersibus: ut uidua in nudo uitis quæ nascitur aruo nunquã se extollit: nunq̃ mitem educat uuam: sed tenerum prono deflectit pondere corpus hanc nulli agricolæ nulli coluere iuuenci sic uirgo dum intacta manet dum inculta senescit At si forte eadem est ulmo coniuncta marito: Iam iam contingit summũ radice flagellum Multi illam agricolæ: multi accoluere iuuenci: Conueniunt simul ad eundem locum ueniunt ita enim significat cõuenire uirgilius in daphnide cur non mopse boni quoniã conuenimus ambo Tu calamos inflare leues ego dicere uersus: idem in primo æneidos conueniunt quibꝰ aut odium crudele tyrãni aut metus acer erat, conuenæ iñ dicuntur ad unum & eundem locum ex diuersis regionibus conuenientes. cicero libro quinto tusculanarũ questionum. & quibusdam conuenis & feris barbaris corporis custodiam committebat: conuentus a plinio dicuntur loca ad quæ ut iura acciperent solebant couenire circũ acolæ, pignoribusq; deposito pignore quo mulcteẽ uictus: pignus res ap̃ aliq̃m deposita uel pro debito, uel ꝑ cautione dicit̃ scribit iure consultus digestis de pignoratitia actiõe ꝓprie pignus dici quod ad creditorez transit idem de uerborũ significatiõe pignus appellatũ esse a pguno quia quæ res pignori dantur manu traduntur, unde etiam uideri potest uerũ esse q̃d quidã putant pignꝰ ꝓprie rei mobilis ꝯstitui: pignora alias filios appellamꝰ: Apu. libro. ʒ. de Asino Aureo: sed anus illa quæ fletibus cũcta turbauerat prius inquit optimi ciues q̃ latronem istũ miserorũ pignorũ meorũ pemptorem cruciandũ adfigatis, ꝑmittite corpora necatorũ reuelari: hic pignus accipe ꝑ deposito: sic Vir. in Bucco. tu dic mecũ quo pignore certes. pignꝰ depõere significat sequestro depõere ut inquit Pedia. in. ii. Verri. Vellera septem. Synecdoche ẽ: uellera. n. ꝑ ouibꝰ dixit: ita Vir. puppesq; tuæ pubesq; tuorũ: Vellus. dictũ a uellẽdo: Var. lib. de re rust. sedo cũ sole calidiore tõsa & sudore eiꝰ lana fit mollior & põderosior & colore meliore quã dẽptã & ꝯglobatã alii uellera alii uelũina appellãt, ex quorũ uocabulo aĩaduerti lʒ priꝰ lanæ uulsurã inuẽtã, q̃ tõsurã: q ẽt nũc uellũt añ triduo ieiũas hñt, q̃ lãguidæ minus ægre radices lãæ retinent: Pli. lib. viii. natu. histo. oues ñ ubiq; tondẽt: durat q̃busdã in locis mos uellẽdi: uellꝰ appellauit. Prop. in hõine belluino pecuniã illo uersu decẽtissime: & stolidũ pleo uellere carpe pecus nimirũ alludẽs ad illã dioge. s̃niã; q̃ hõinez diuitẽ similẽ dicebat arieti uellera hñti inaurata: uellere ãt dicimꝰ pilos extirpare: Per. q̃nq; pale. licet hæc plãtaria uellãt: uñ uolsellæ forcipes depilatoriæ: de q̃bꝰ intellexit Persius illo uersu elixasq; nates labefactẽt forcipe adũca uñ uolsi dicti depilati Auso. Gal. Irritãt uolsas laeuia m̃bra lupas, uellere apđ Oui. significat digitis leuit̃ ferire illo uersu lib. primo de arte amandi uelle latꝰ digitis & pede tãge pedẽ, uellꝰ ꝓprie đ ouibꝰ dicit̃ Vir. in pale. ipse aries ẽt nũc uellera siccat. Persiꝰ hec calabrũ coxit uitiato murice uellus.

Vlmus.
Locus Iuue.
Vlmorũ duo genera
Vlmaria
Comparatio catulliana
Conuenire
Cunuenae
Conuentus
Pignus
Pignus fide
Pignora filii
Synecdoche
Vellus.
Vellera
Velumina
Locus ꝓprii.
Sẽtentia diogenis de di.
Vellere
Volsellae.
Locus persii.
Volsi
Locus Oui.

Vendicare

Ne uendicet.ne uendicare possit/uendicare.enim.est rem aliquam sibi facere propriã
quintilianus orator sibi totum uendicat :uendicare etiã ut docet Marcellus significat
liberare,ut apud uirgilium in quarto eneidos grasumq; ideo bis uendicat armis:cicero d
senectute et senectus est natura loquacior/ne ab omnibus eam uiciis uidear uendicate:
Messis ergo ne uendicet hoc est ne liberare posit messẽ oppigneratam

> Ille sui uictus ne messẽ uendicet horti.
> Et magnum certamen erat sub iudice thyrso
> Affuit omne genus pecudũ:genus omne ferarũ
> Et quæcumq; uagis alitum ferit aera pennis
> Conuenit umbrosa quicumq; sub ilice lentas

:messem olera et catte
Messis unde ros frutus:ametendo Messis
ut scribit uarro libro primo
de re rustica propno nomi/
ne dicitur in his que metun
tur :maxime in frumento:a
medio autem ipse messem
dictã putat cuius uerba sub
ieci.tercio modo metitur ut
sub urbe roma & locis ple
risq; ut stramentum medium subsecent quod manu sinistra summum prehendũt a quo
Locus tibul. medio:messem dictã puto:Messes de le ipso transl latiue dixit tibullus in primo,at mihi
parce uenus seper tibi debita seruit Mensi mea:quid messes uris acerba tuas:et magnũ
certamen sic uirgilius in thyrside & certamen erat corydon cum thyrside magnum:
Iudex Sub iudice thyrio iudex dicitur quasi ius reddens hic tamen intelligit de iudice com/
Cõpromissa/ tius iudex promissario hoc est in quo sit factum compromissum:iudicium & arbitrium differunt:
Iudiciuʒ Iudicium est pecuniæ certæ: Arbittium incertæ,ut docet cicero in oratione illa quam
Arbitrium. pro roscio comœdo habuit:& ad iudiciuʒ uenimus ut totam liteʒ aut obtineamus aut
Iu. edititio. amittamus:ad arbitrium hoc animo adimus ut neq; nihil neq; tantum quantum po/
Locus uirglii stulauimus obtineamus:iudex edititio uero dicitur queʒ una tantum pars ellegit,ut apͥ
Locus cice. uirgilium in bucolicis uel qui uenit ecce palemon ubi edititiuʒ iudicem,hoc est ab una
Arbitrarius. tantum parte ellectum significare uoluit:Sicuti cicero pro plantio neq; enim quicquã
iudex aliud in hac lege nisi edititios iudices es secutus:sed arbittarius quem penes est arbitriũ
Genus nunq̃ partium ut hic Thirsis: Omne genus pecudum bene genus quoniam in species diui
excludit sui ditur postea ut in greges & armenta genus .n. nunquaʒ excludit sui specieʒ lege prima
speciem .ff.de adoptionibus: Genus omne ferarum sic Virgilius/tum uero in numerum fau/
Pecudes nos ferasq; uideres:ludere tum rigidas motare cacumina quercus: Ferarum ad dif/
ferentiam pecudum quæ mansuetæ sunt & domesticæ : aliquando pecudes pro oui/
bus aliquando pro omni genere humana effigie carentium ponuntur: pecuariaʒ facere
apud Varronem significat exercere se in alendis pecudibus de qua re ipsius subieci uer
ba ex libro secundo de re rustica:est scientia pecoris parandi ac pascendi/ ut fructus q̃
Pecus maximi possint capiantur ex ea a quibus ipsa pecuaria nominata est nam omnis pecua
riæ pecus est fundamentum.ea partes habet discretas nouem ter ternas ut sit una de
minoribus pecudibus cuius genera tria ouis. capra/sus:altera de maiori pecore in quo
sunt iteʒ ad tres species natura discreta boues asini equi/ tertia pars est in pecuaria quæ
non paratur ut ex his capiatur fructus:sed propter eam aut ex ea sint sicut muli canes
pastores:Suetonius in dictatore ne ue ii qui pecuariam rem facerent minus tertia parte
Ilex puberum ingenuorum inter pastores haberent: Alitum ferit lego altum idest aera
Milaces sublime:ita in textu fideliori inuenitur intelligit aues quæ dum peruolãt aera pennis
Aquifoliæ. feriunt: Conuenit coniungitur: quisquis .scilicet pastor: Sub ilice pascit quoniaʒ
Aculos ab æstu umbrosa captãt loca ut egloga quinta fine protegat illos interea ueteres quæ por
homero glãs rigit esculus umbras:Ilex ut scribit plinius libro decimo sexto naturalis hystoriæ arbor
ilicis. est glandifera /cuius duo sunt genera,ex his in italia folio non multum ab oleis distant
Iligna glans. milaces a quibusdaʒ græcis dictæ in prouintiis Aquifoliæ:ilicis glans utriusq; breuior
querna glãs. & gracilior quam homerus aculon appellat eoq; nomine a glande distinguit iligna glãs
Fagina glans dicitur ilicis sicut querna quercus,& fagina fagi corona primuʒ ciuica iligna fuit postea
Coroã ciuica magis placuit ex esculo fieri auctore plinio Dixit autem ilicem pro omni arbore
iligna. umbrosa uel quod umbras q̃ amenas solet ilex reddere:unde dictũ est ab Ouidio,sæpe

sub ilicibus uenerem cinaraq; creatum Sustinuit positos qua libet herba duos: cu; amoenissimam umbram significare uellet, q̄lis ē: ilicis Illex. in alio significatu dicitur sine lege uiuens & exlex ut notat Marcellus: Plautus. in persa Impure inhoneste uiuit illex.

Lentas oues: quoniam ut inquit Varro libro secundo de re rustica maxime quiete sunt & placiditate quadam pasci solent inter armenta admirabili: ad placiditatem allussit Ouidius libro primo fastoru; illo uersu, Quid bos quid placidae commeruistis oues: Satyriq; bicornes. Satyri sūt dei salaces & in libidinem proni, facie admodum grata, gesticulatis motibus, inquieti ut Scribit Solinus: ascribuntur gñri Simiar; hor; naturā esse mitissimā tradit Pli. li. viiii. na. hi. ab his sūt q sa. dictā fuisse existiment, qm in Sa. ridiculae res pudendaeq; dicuntur quae uelut a satyris p̄feruntur & fiunt, ut inquit Diomedes grammaticus non triuialis doctrinaq; illa praeditus romana necnon utranq; callens mirifice linguam: ab his inuentae tres praecipue salationum species tradunrur quae in theatra transmissa sunt, cordacha scilicet sicinum. atq; emmelian quas appellant: ad quas allusit Ouidius illo uersu quid non et satyri saltatibus acta iuuentus fecere: & : Virgilius in buccholicis Saltantes satyros imitabit Alphesibeus: Scribit Plinius libro. xxvi. naturalis historiae Satyrion esse herbam concitatricem uim habentem cuius duo traduntur esse genera, una est enim longioribus foliis quam oleae caule quattuor digirorum, flore purpureo radice gemina ad formam hominis testium alternis annis intumescente ac resi dente: Altera Satyrion orchis cognominatur & foemina esse creditur quod mirum cum restium formam retineat unde orchis dicta nisi legatur aorchis: Satyrium etiam accipit pro tētigine & desiderio libidinis in quem significatum ita puto legendum esse apud Plautum in truculento, in hoc & cum preceprore consentiēs meo corrumpor Satyrio miser cubando in lecto ubi prius legebatur si tu ita nullo pene sensu cum non sit ambiguum Plautina uerba satyrion morbum quem recentiores medici priapismum uocant appellare: Dryades. syluarum sunt deae Δρυσ enim quercus graecis dicit Δρυμοσ quernus & Δρυμων quercetum: unde chamedrys herba quae latine trixago dicitur appellata a colore & diuisura quercus auctore Plinio libro. xxiiii. naturalis historiae: de his intellexit Ouidius in primo fastorum illo uersu quaeq; colunt amnes solaq; rura deae cū naiades & dryades significare uellet: dryopemq; ideo nympham apud Valerium flaccu; libro tertio argōauticō dictā censeo a quercu mutato nomine, nam dryades ipsum hyla; rapuisse existimantur, unde cecinit Propertius: cuius ut accensae dryades candore puellae miratae solitos destituere choros. prolapsum leuiter facili traxere liquore tum sonitum rapto corpore fecit hylas: ibi tamen poetice dryades appellauit fontium deas quas naiades appellare consueuimus ut Virgilius in gallo naiades pro dryadum numine his uersibus Quae nemora aut qui uos salto habuere puellae Naiades indigno cū Gallus āore piret

Naiades udo. quoniam deae sunt aquaticae & proprie fontium, nam maris nymphae nereides dictae sunt, sicut montium Oreades: & siluarum amadryades: eo quod quercus ament & cum arboribus crescere & decrescere tradantur auctore probo & seruio: Propertius in primo Ah dolor ibat hylas ibat amadryas hinc: Et tenuere suos: sumptum ex Virgilii pharmaceutria, Et mutata suos tenuerunt flumina cursus: Properantia. festinantia: properare enim est accelerare Ouidius de arte amandi Qui properant noua musta bibant mihi fundar auitum: Cosulibus priscis condita testa merum: unde properanter & properatim pro festinanter: Cecilius properatim in tenebris istuc confectum est opus:

Euri. uenti ab oriente spirantes brumali a quibus Euronotos uentus inter ipsum eurū & notum spirans denominatus auctore Plinio: hic euri pro uentis turbantibus agros accipiuntur nam cum euriq; & Zephiri, tonat domus omnia plenis rura natant foliis atq; omnis nauita ponto humida uela legit, ut inquit poeta libro primo georgicon: Desistūt cessant: desistere enim est ab incepto cessare: Proper. nec cito desisto nec temere incipio:

Pascit oues: faunusq; pater: Satyriq; bicornes
Affuerunt sicco dryades pede: naiades udo
Et tenuere suos properantia flumina cursus.
Desistunt tremulis incurrere frondibus euri
Altaq; per totos fecere silentia montes.

Locus Oui.
Illex Exlex
Placidae oues cur
Satyri facie grata
Satyri mitissimi
Satyra unde
Laus Diom. grammatici.
Locus Oui.
Locus Virg.
Saytriō her.
Satyrion orchis unde
Satyrium.
Pēsitato loc. Plinii
Locus Plau.
Priapismus.
Dryades
Quercus.
Quernus.
Quercetum.
Chamedrys.
Trixago
Locus Oui.
Locus Flacci
Locus Prop.
Locus Virg.
Naiades
Nereides.
Oreades
Amadryades
Properare.
Properanter
Properatim.
Euronotos
Desistere.

Omnia cessabant illis certantibus: ausa est
Dædala nectareos apis intermittere flores
Iamq́ sub umbrosa medius consederat ulmo
Thyrsus & o pueri me iudice pignora dixit
Irrita sint moneo. satis hoc mercedis habeto
Si laudem uictor: si fert obprobria uictus:
Et nunc alternos magis ut distinguere cantus

Incurrere impetu & ui quadam: incursim pro celeriter positum apud cecilium auctore Marcello: nullus sum nisi meam rem iam omnem incursim propero perdere. Tremulis foliis. quæ uenti incussione tremulæ fiunt tremulam rem enim dubiam & nutantem appellamus unde alibi Calpurnius: tremebunda coagula lactis. Alta silentia. i. profunda: Iuuenalis Satyra prima priuatus ut altum dormiret: Martialis libro primo epigrāma ton nō rumpet altum pallido somnū reus. i. profūdū. Omnia cessabant. i. ab ope desistebant incepto. Certantibus alternatim canentibus: expūgendi sūt aures uersus hi duo subdititii & suppositi ōia cessabant neglectaq́ pascua tauri calcabant qm̄ & sniam implicant & in codicibus fideliorib9 nulli inueniunt. Dedala apis. i. uaria qm̄ uariādo ex floribus excerpere solent. ita Lucretius dedalam tellurem appellauit a uarietate rerum i primo his uersibus: Tibi suauis dædala tellus summittit flores: tibi rident equora ponti placatūq́ nitet diffuso numine cælum: pompeius dædalā a uarietate re᷑ artificiorūq́ dictam esse apud Lucretium terram: apud ennium mineruam: apud Virgilium circen facile est intelligere cum græce Δαιδαλειν significet uariare: fuit apud minoem regem dædalus ille architectus atheniensis celeberrimus in architectura qui tanta arte uaccam illā ligneam in qua latuit pasiphae fabricauit, ut illam posset ꝓ uera taurus inire: ad quam allusit Ausonius his quid me taure paras spetie deceptus inire non sum ego minoe machina pasiphaæ: de hoc Virgilius in Sexto æneidos dedalus ut fama est fugiens minoia regna ꝑpetibus pennis ausus se credere cælo insuetum per iter gelidas enauit ad Arctos: hunc intellexit Iuuenalis Satyra prima illo uersu & mare percussum puero fabrumq́ uolantem græcum uerbum exprimens dædalus. n. faber & ingeniosus apud græcos dicitur de hoc & Tibullo in quarto phœbo gratissima dona cres tulit & Ausonius in monasyllabis præpetibus pennis super aera uectus homo cres quod ante nos tamen annotauit Beroaldus noster: Scribit Diodorus in tertio Dædalo ꝓpter artis præstantiam deoru᷑ honores accolas egyptios contribuisse: illique templum in quadam insula memphis ædificatum extare. Intermittere. hic significat paulisper cessare ut apud Plinium cæcilium libro tertio epistolarum ꝑuisum hoc legibus intermissum tamen & post longam intercapedinem tunc reductum: & apud Ciceronem libro septimo epistolarum: Sed me hercule iā intermiseram ne uideret liberalissimi hominis meiq́ amantissimi uoluntati erga me diffidere: cum hæc particula inter totum aliquando significet ut apud Plautum in aulularia Quæ mihi interbibere sola si uino scateat corynthyensem fontem & pyreneum potest idest totum bibere: in aliquibus exemplaribus legitur interuisere quod significabit quadam cum intermissione uisere. Thyrsus medius. idest inter asthacum & idam positus Irrita. uana Virgilius in pollione te duce si qua manent sceleris uestigia nostri irrita perpetua soluent formidine terras & in quinto æneidos & uariis assultibus irritus urget Lucanus in decimo Pharsaliæ uotaque thuriferos non irrita fudit in ignes: inde irrita oua dicta ꝙ uana sint & nihil gignāt αστειτον græci appellant irritu᷑ irrita testamēta esse scribit imperator in institutionibus quæ iure ualere non possunt qua dictione frequens est titulo quibus modis testamenta infirmentur. Irritare uerbum significat prouocare tractum a canibus qui cum prouocantur irruunt Virgilius in. x. æn Irritatq́ uirum telis & uoce lacessit Plautus in amphytrione irritabis crabrones. O pueri. uerba sunt thyrsidis ad pueros. Mercedis: premii apud Vir. merces pro stupro accipit in sileno carmina uobis huic aliud mercedis erit. Obprobria: derisiones & conuitia obprobrare ut scribit Pompeius est ꝓbrū obiicere probrū uero significat conuitium & contumeliā alias adulteriū ut apud Suetoniū in caesare dictatore diremit nuptias praetorii uiri q digressam a marito post biduū

Incursim
Tremebūda coagula
Alta idest profunda
Dedala apis
Dedala tellus a lucretio
Dedala minerua ab ennio
Dedala circe a uir.
Dedalus architetus
Locus ausonii
locus iuuenalis
Dedalus fabet
Locus tibulli
Locus ausonii
Templum dedali
Intermittere
Inter
Locus plauti
Interuisere
Irrita
Irrita oua
Irrita testamēta
Irritare
Locus Virg.
Obprobria
Oprobrare
Probrum
Probrum ꝓ adulterio

ſtatim duxerat quamuís ſine probri ſuſpitione & apud Plautum in amphytrione durare
nequeo in ædibus ita me ptobri ſtupri dedecoris a uiro argutam meo. Ter quiſq; ma/
nus.i.m. eos hortať ut iactu digitoꝝ diſcernant quis prior incipere poſſit & deſcribit lu/
ſum puerilem quem & Bononienſes pueri hodie quoq; retinent ut ſi quando inter eos
diſcordia oriatur de primis pattibus hoc eſt de priori loco obtinendo in curſu uel aliquo
ludo iactantes manus qui nu/
merum inuocatum habuerit
hoc eſt par uel imp ille ſit uic
tor & uoti compos :hoc ludi
genus deſcribitur ab horatio
libro Sermonum ſecundo ſa
tyra tertia ludere par impar e
quitare in arundine lõga qui

Lusus puero rum.

Poſſitis.ter quiſq; manus iactate micantes
Nec mora diſcreuit digitus:prior incipit Idas
Idas Me ſiluanus amat.dociles mihi donat auẽas
Et mea frondenti cicumdat tempora teda:

Par impar

ſolent eſſe puerotum ludi:eſt etiam aliud ludi genus huic non abſimile Bononienſes ma
uram.uocant ꝙ fortaſſe maurorum ſit peculiare. Diſtinguere. diſcernere. Alternos
cantus.alternatim dictos alterne enim dicuntur cantare paſtores quando uiciſſim carmi/
na reddunt & altero tacente cantat alter Virgilius in palemone alternis dicetis amant al/
terna camenæ. Iactare.iactu proferte alias iactare eſt fruſtra & inaniter loqui Virgilius
in ptio æne. talia iactáti ſtridẽs aqlõe ꝑcella uelũ aduerſa ferit:& alibi uoces dũ iacta ina
nes:Itẽ ſignificat gloriari ut apd̃ Iuue.Sary.pria ipſe lacernatae cũ ſe iactaret amicae. Ma
nus micantes. alludit ad iactũ digitoꝝ:ſcribit Marcellus Micare eſſe digitis ſottiri cuius
auctoritatem ſecutus interptetabor ſortientes quod tamen ipſae:pace & cum uenia tan/
ti uiri dixerim:Illud Ciceronianum ex libro tertio officiorum in hãc trahere ſententiam
conetur quandoque comprobare dubitauimus dignum eſſe qui cum in tenebris mices
in hunc ſignificarum accipi poſſe aſſerentes apud.M.Tullium:eſt.n. hoc uetus prouer/
bium ut ait ipſae Cicero utq; ipſius utat uerbis uetuſtate conttitum cum .n. fidem alicu/
ius bonitatemq; laudent dignum eſſe dicunt qui cum in tenebris mices quod nos ita ex/
ꝑõebamus ſignificari ipuz luce dignuz:quoniã quae recte agũtur in lucem ſunt digna ꝑ
ferri quae uero male tenebras deſiderant ergo in tenebris mices intelligebamus dignum
luce perpetua & nullis tenebris:quoniam a flagitioſis tenebrae expetuntut hominibus
nũ inquit indignãter ſatyrographus poeta fient fiẽt iſta palam cupient & in acta referri
cum crimina potius debeant celari q̃ palam proferri:ꝙ tamen uetuſtiſſimi ſcriptotis ſen/
tentiam nullo pacto reprobandã eſſe ſentio:utq; Marcelli locũ intelligas ſcias ipſum ſen
tire dignum qui cum in tenebris mices hoc eſt cum quo etiã in obſcuro loco manus iac/
tare poſſis nullo deceptiõis timore & haec meliot ſententia. Digitus.In antiquis & ſin
ceris codicibus legitur diſcernunt digitis ꝙ ſignificat ſortiuntur quis primus incipere de
beat:digiti ut ſcribit Plinius in.xi.naturalis hyſtoriae qui ſint hominis ternos habent arti
culos pollex uero duos ſunt generaliter quinq;:ſex uero quibuſdam a quo numero ſedy/
gitum uulcatium illuſtrem in poetica appellatum accepimꝰ & Caii Oratii ex patritia gẽ/
te filias duas ob id ſedygitas nũcupatas quod idem refert plinius:Nos quoq; hac tempe
ſtate ſedygitum puerum uidiſſe meminimus Bononienſem & digitos pariter mouẽtem
& ad quodlibet ſit opus accommodantem cõmoſtrãte Lodouico Ghiſilardo ex patritio
ordine Iuueni non minus moribus q̃ uirtutibus exornato arctioriq; nobis amiciciae q̃ af
finitatis:qua & ſimul tenemur uinculis adaligato. Priot incipit idas.huic ſortem ꝯtigiſ
ſe & inuocatũ numeꝝ adfuiſſe itelligas. Me ſyluanus amat.hoc eſt principiũ cantilenae
ad quã fautores deos ſolemus inuocare ſic uirg.in palemone & me phœbus amat incipi/
ens ergo idas ſyluarum deos iuuocat ut ſibi ſint tutores quos bacchũ & dianam quidam
eſſe exiſtimauerũt unde errot apparet Sipontini uiri alioqui de litteris bene ſentientis q
ſyluanum eſſe putauit quem graeci pana appellant:huic deo porcum cedebant & quoni
am inimicus fœturae creditur poterit pro ſupra dictis accipi de hoc intellexit iuuenalis
Satyra ſexta illo uerſu cedere ſyluano porcũ quadrante lauari atguens fœminas ſe a fœ/
tura abdicantes illi ſacrificare ut demonſtrarent curam deponere muliebrem qui locus ſi
cuti a nullo prius percipiebatur ita a ꝑceptore meo Ioanne baptiſta pio in commentariis

Maura ludi/ genus

Iactare

lactare glo/ riari

Locus Iuue.

Micare.

Dignus qui i tenebris mi ces.

Locus Cice. ennarratus.

Locus Iuue.

Locus Mar/ celli declara/ tus.

Vulcatius ſe dygitus Ora tii filiæ ſedy/

Lodouicus ghiſilardus.

Mos deos inuocandi.

Error Sipon.

Syluano por/ cum celebãt.

Locus Iuue.

Syluanus nõ idem qui pan

Plautinis diſſertiſſime ennarratur:q; aiit non ſit idem Syluanus qui pan declaratur in in/uocatione georgicorum Virg.a quo cum ita prius inuocetur ipſæ nemus linquens patri um ſaltuſq; lycei pan ouium cuſtos rua ſi tibi menala curæ Adſis o Tegee fauens ſtatim

Cipariſſus a ſiluão adamatus.

ſubiungitur oleæq; minerua inuentrix unciq; puer monſtrator aratri & teneram ab radi/ce ferens ſyluane cupreſſum ubi hæc Seruius ſyluanus ſyluarum deus eſt qui ciparíſſum amauit & cum ceruam pueri

Cipariſſus in arborem

manſuetam ſyluanus inſcius interemiſſet puer dolore ex/tinctus eſt Syluanus autem in arborem ſui nominis con/uertit & pro ſolanio ſecũ fert hanc tamen fabulam aliter

Dociles Auenae.

Ille etiã paruo hoc dixit mihi nõ leue carmen:
Iam leuis obliqua creſcit tibi fiſtula canna:

Ouidius libro decimo Methamorphoſin ennarrat ab apolline cypariſſum puerum ada/matuȝ ſcribens:diuiduntur & in gallo his: uenit & agreſti capitis ſyluanus honore floren res ferulas & grandia lilia quaſſans pan deus Arcadiæ uenit quem uidimus ipſi ſãguineis ebuli baccis minioque rubentem. Dociles auenas.quæ ſonum reddere docentur.

Tempora.
Signum deriſoris.
Taeda

Circundat.coronat & cingit ut muſco circundat amaræ corticis. Tempora.partes ca pitis quæ ſolent corona cingi papinius in primo Syluarum hic enthea lauro Tempora minoa crinem premit ille corona: Scribit Plinius in.xi.quibꝰ iuxta tempora infl exa ſint ſupercilia eos fore deriſores. Frondenti tæda.i.cupreſſo tæda enim poetice accipitur pro omni arbore ferente reſinam Plinius libro.xx.Naturalis hyſtoriæ itaq; laborant & fame & cruditate quæ fiunt humoris quantitate aliquæ uero & obeſitate ut omnia quæ

ſimilitudo cupreſſi & tedae
Locus Collu.

ferunt reſinã nimia pinguedine in tædam mutantur:idem refert libro.xvi.tantã eſſe ſimi litudinem harꝶ arborꝶ ut nec facile diſcernantur in fronde a peritis tanta natalium eſt mix tura Collumella pineam tædam appellauit in Sexto his uerbis:fiſſuram cuneo tædæ pi/neæ adiigito ubi tædam tamen ramuſculum aptum tædis accipito nam taeda accipitur etiã ꝓ face & ligno facibus apto Iuuenalis teda lucebis in illa qua ſtantes ardent fixo qui

Taeda nuptialis

gutture fumant:& pro face nuptiali ut plurimum ſicut apud Virgilium in quarto æneí/dos ſi non pretæſum thalami tedæq; fuiſſet huic uni forſan potui ſuccũbere culpae & Cla/udianum de nuptiis honorii ceſſent litui ſæuumq; ꝓcul Martem fœlix tæda releget:un/de & papinius cecinit in ſyluis dat iuno uerenda uincula & inſigni geminat concordia tae da Silius in quinto ſidonia tumidus ſponſa uanoq; ſuperbus fœdere promiſſae poſt dar/dana ꝑlia taedae. Paruo mihi.i.puero aemulatio eſt uirgiliana ille eniȝ ſic in alexi & di xit moriens te nunc habet iſta ſecundum. Non leue carmen.non parui ponderis. Iaȝ

Cannae foratiles.

leuis.hoc eſt carmen quod ſibi dictum perhibet a ſyluano. Leuis canna. Epithethon eſt cannarum & calamorum quoniam ſunt foratiles & ob id leuiores. Obliqua.obtorta iu uenalis ſatyra ſecunda ille ſupercilium madida fuligine tinctum obliqua producit acu: hoc uerſu ſyluanum ſe bonum fiſtulatorem futurum ꝓmiſiſſe ait:Scribit Iulius Firmicus in quinto Matheſeon ſi in.m.c.uenerem conſtitutam trigonica Iuppiter radiatione reſpi ciat uel ſi cum ea fuerit inuentus & uenus ab omnibus maliuolarum fuerit radiationibus ſeparata fœminarꝶ preſidio ex iſta coniunctione maxima felicitatis inſignia cõferri / aut

Muſici ſub quo ſydere.

ex aliquo fœmineo opere initium felicitatis accipi eoſdeȝq; facit muſici carminis modos dulciter flectere aut cyrhatam lyramq; ꝑcutere aut certe molli corporis flexu cum grata uenuſtate ſaltare: Et mihi flora comas.Inuocat aſthacus floram & pomonam hortuli deas ſicuti apud Virg.in palemõe Dametas iouem & Menalchas apollinem & apd̃ The

Locus Theocriti mutuatꝰ a Virg.
Flora
Floralia
Locus Iuue.
Chloris flora

ocritum comatas theſpiades & lacõ phœbũ quem locũ mutuatus ẽ Vir.ſicut & alia mul ta. Flora.autem dicta eſt florum dea & floralia feſta quae in ipſius honorem fiebant in quibus meretrices diſcurrere ſolebant Ad quod reſpectans illud protulit Iuuenalis Saty ra ſexta digniſſima prorſus florali matrõa tuba de floralibus meminit Perſius ſatyra ſex ta noſtra ut floralia poſſint aprici meminiſſe ſenes:de flora Ouidius libro Quinto faſto/rum chloris eram quae flora uocor corrupta latino nominis eſt noſtri littera graeca ſono & paulopoſt uere fruor ſemp ſemp nitidiſſimus annus.Arbor habet frondes pabula ſem per humus eſt mihi fœcundus dotalibus hortus in agris aura fauet/liquidae fonte rigant

aquae hunc meus impleuit generoso flore maritus atq; ast arbitrium tu dea floris habe fingitur autem Zephirus florae maritus ab ouidio quoniam spirante zephiro prata & hortuli omniaq; florescunt hinc a Lucretio dicitur genitabilis aura fauoni est enim fauonius idem qui zephirus a graecis ita appellatus q uitam ferat scribit Plutarchus in problematis floram eandem esse quam bonam deam nominant cui omni florum genere templuz

Ast. Et mihi flora comas parieti gramine spargit:
Et matura mihi pomona sub arbore ludit:
Accipe dixerunt nymphae puer: accipe fonte
Nam potes irriguis mutare canalibus hortos

exornantes mulieres myrtos tantummodo excludunt propterea q myrtus tanq ueneri sacra reputatur omneque quodcunq; masculum credit excludi solet in sacris illius docet Lactantius libro primo diuinarq; institutionum quemadmodum flora cum magnas opes ex arte meretricia quaesisset Populum Romanu scripsit heredem & certam pecuniam reliquit cuius ex annuo foenore natalis dies celebraret editione ludorum quos appellant floralia quod quia senatui flagitiosum uidebatur ab ipso nomine argumentum summi placuit ut pudendae rei quaedam dignitas adderetur deam finxerunt esse quae floribus praesit eamq; oportere placari ut fruges cum arboribus aut uitibus bene prospereq; florescerent. Spargit comas.i.inundat & significat eam p creare flores & herbas ad coronas quibus comae uinciantur. Gramine.p quacunq; herba posuit cum gramen sit proprie herba omnibus notissima propter equorum pabulum quibus apud nos precipue datur gramineam coronam nisi in summa desperatione Populu Romnum dedisse auctor est: Plinius libro .xxii. naturalis historiae haec erat eadem quae et obsidionalis & dabatur liberatis obsidione abhominandoq; exitio totis castris Et matura.m. pomona.pomona est pomoru dea sicut floru flora plinius libro xx3 natu. hy. no cessit his pomona partesq; medicas pendentibus quoq; dedit no contenta protegere arborumq; alere fibra quae diximus praeest aute tam uuis et ceteris fructibus quam pomis unde ita loquitur ipsa libro predicto capite primo plurimu homini uoluptatis ex me est ego succu uini licorem olei gigno ego palmas et poma totq; uarietates: de hac fit metio a.M.uarone libro.3.lingue latinae ubi pomonam pomorum patrem legimus ibi tamen matrem supponendum censeo hic pomona pro ipsis pomis ponitur: sub arbore pro sub arboribus celebrat alcinoi pomaria regis pheacu cuius maturis fructibus alia succedere noua predicauerunt scriptores et precipue homerus in odyssea de quo papinius libro syluarum primo quid bifera alcinoi laudem pomaria cum ad illam fructuum duplicatione alluderet. scri. Dio. in. iiii. ethyopes q cyneci dicut arbores timore feraru incolere et ipsis pro domibus uti: accipe fontem lego fonteis plitintichos ut in sinceris codicibus: mutare hortos hoc est transferre in alium locum si sterilis erit ubi fuerit hortus: refert dionisius de situ orbis uirentes semper indos possidere hortulos et arua perpulchra et leta que uniuersum semper per anni uireant antiquitas ut docet plinius libro xviiii nihil prius mirata quam hesperidum hortos ac regum adonis et alcinoi quosq; pensiles siue semiramis siue assyriae rex cyrus fecerat: tutelam hortorum antiqui ligneum priapum fecerunt que per satyrica signa intelligit plinius: ueneris tutele hortos assignauit plautus quod fortasse dea sit geniturae at primus epicurus hortoruz magister eos athenis instituit unde dictum est a papinio luxuq; carentes delitiae: quas ipse suis digressus atenis Mallet desetto senior gargetius horto ubi gargetium seniorem epicurum ex gargetio pago natum intelligit solebant Antiqui ex hortis iudicare nuz quae esset in domo materfamilias & enim haec cura dicebatur foeminarum ubi indiligens esset hortus: Luculliani horti inter ornatos sumptuosissimosq; regum dinumerantur in primis ut refert Plutarchus in lucullo: & Demetrii a liberto Pompeii ita cognominati celebrantur & Antonii castoris cuius summam fuisse auctoritatem in herbis alendis refert Plinius libro uigesimoquinto naturalis historiae

Irriguis canalibus.quibus ad irrigandos hortos utimur Irrigare enim ut anotat Seruius super eo Virgilii loco riuos deducere nulla religio uetuit significat aquas inducere poeta ilignas canales appellauit in tertio georgico ex ilice factas quales nunc discribit

Cur Zephirus florae marita
Locus lucretii
Fauonius idem qui Zephirus
Quare myrtus in templu Florae no importatur:
Flora meretrix
Gramen
Graminea corona
Obsidionalis corona
Pomona
Pomona pro pomis
Alcinoi pomaria
Locus papinii
Cyneci arbore incolunt
hortos seper uirentes indi posident
horti hesperidum
Adonis horti
Pensiles horti
Locus plinii
horti in tutela ueneris
Locus papinii
Cura foeminarum hortus
horti lucullia ni.
Demetrii horti.

stobi siue tu bi
Locus plinii
Canalis femi nino genere profertur
Locus ouidii
Locus tibulli
Ducto aqua rum plūbei

Pales
Palilia.
Parilia.

Agni retinēt patris colo rem

Mollicies materna co lor paternus
Ne macul e sint sub arie tis lingua

Aquilonis flatu mares concipi
Species
Genus nō quā excludit sui speciem:
ambigua res
Ambiguus lupus
Locus ouidii
Homines in lupos
Fāilia antei in lupos
Locus pptii
Versipellis
Lupū auri bus teneo

Calpurnius ad puteos aut alta greges ad stagna subeto currentem illignis potare canali/bus undam: Scribit Plinius libro decimosexto pinum/piceam alnum ad aquarum ducto in stobos cavari ubi stobos siue tubos utroq enim modo dicitur appellauit ductus ligne os aquarum de quibus hic poeta noster: notat Seruius canalem melius feminino genere proferri q̄ masculino: de his intelligit Ouidius in primo de remedio amoris ipse potes ri/uos ducere lēis aquae & tibul lus libro elegiarum secundo hoc carmine tunc bibit irrigu as fertilis hortus aquas hos quondā ductus aquarū plū beos fecere rōani quod signi ficat Papinius his uersibus in primo syluarū Teq per obli quum penitus quelaberis am nem Martia & audaci trāscurris flūina plūbo: de flūinū deriuatiōe uide Iuliū frōtinū li. iii. strate gematon: Me docet ipsa pales. narrat idas pecudū curā & qeqd diligentissimo pastor obseruare debeat: Pales. autem est dea pabulorum de qua Virgilius in daphni/de Ipsa pales agros atq ipse reliquit apollo: Pompeius pales dicta est dea pastorum cuius festa palilia dicebantur uel ut alii uolunt dicta parilia quoniam pro partu pecoris eidem sacra fiebant & nos plura alibi dicemus: Cultum gregis. obseruatione ouium in cibo potu & fœtura stabulisq faciendis: Vt niger albae. ordo est docet me pales quemad/modum niger maritus mutet tetga albae ouis in agna nascenti hoc est quemadmodum nascantur agni unicolores & patrem referentes, nam ut Scribit Columella libro octauo rei rusticae agni & partus retinent patris colorem cuius uerba subiecimus: nam cū in mu/nicipium gaditanum ex uicino africae miri coloris Siluestres ac feri arietes sicut aliae be/stiae muneratiis deportāt. M. Columella patruus meus acris uir ingenii atq illustris agri cola quosdam mercatus in agros transtulit & mansuefactos tectis ouibus admisit hae pri mum ortos sed paterni coloris agnos ediderunt qui deinde & ipsi tarentinis ouibus im/positi tenuioris uelleris arietes progenerarunt ex his rursus quicquid: conceptum est ma ternā mollicιem paternum & auitum rettulit colorem: non nunquam ut idem scribit ex albo fusci progignuntur si palatus aut lingua non fuerit lanae concolor unde cecinit poe/ta in tertio georgicon illum autem quamuis aries sit candidus Ipse nigra subest hudo tan tum cui lingua palato Reiice Ne maculis infuscet uellera pullis nascentū idem monet Varro de re rustica secundo animaduertenda quoq lingua ne nigra aut uaria sit quod se re qui eam habent nigros aut uarios procreant agnos: Plinius libro octauo naturalis hy/storiae atq in eo genere arietum maxime spectāt ora quia cuius coloris sub lingua habue re uenas eius & lanicium est in fœtu idem putat aquilonis flatu mares concipi austri uero fœminas: Diuersi parentis. ob diuersitatem sexus masculini & fœminini & coloris ua/rii non sit utriusq indicium quicquid nascetur Sed patrem tantumodo referat: Ser/uare. retinere: Speciem. scilicet nigri & albi est enim species ut niger: albus & est termi nus significatiuus plurium differentium numero & continetur Sub Genere species nam genus nunquā excludit sui speciem ut habetur lege prima. ff. de adoptionibus: Teste/tur. demonstret & referat: Ambiguo colore. qui non sit candidus neq fuscus sed mi/xtus ut caprioli sparsis etiā nunc pellibus albo: Ambiguā rem apellamus ancipitē & dubiam quamq qualis sit difficulter cognoscit ab Oui. ambiguus lupus appellat lib. vii. meth. his uersib Inq uis soliti uultus mutare ferinos ambigui pfecta lupi allusione qua dam ad uulgarē illā opinionē homines in lupos mutari arbitrantiū: qd ānotauit Plinio libro octauo nat. hyst. qui refert ex gente antei cuiusdā sorte familiā electum ad stagnū qddā regiōis eius duci uestituq in quercu suspenso tranare atq abire in deserta transfi/gurariq in lupum & cum ceteris eiusdem gñris congregari p annos nouē ad hoc allusit Propertius in. iiii. elleg. his audax cātatae leges iponere lunae & sua nocturno fallere ēga lu po ābiguā & uersipellē itelligēs uersipellis. n. Pla. in āphi. dicit iuppit q in qlibē formam se mutare ɔsueuit ita uersipellem se facit quando lubet: prouerbium est lupum auribus (teneo quod in dubiis rebus usurpari solet

> Me docet ipsa pales cultū gregis: ut niger albae
> Terga maritus ouis nascenti mutet in agna:
> Que neq diuersi speciem seruare parentis
> Possit & ambiguo testetur utrumq calore.

Ast.

Sicuti et illud inter sacrum et saxum usurpatum in captiuis a tindaro plautino nunc ego omnino occidi nūc ego inter sacrum saxumq; sto nec quid faciam scio: scribit gelius in xi quoidaʒ philosophos semper ambigentes et nihil umquam uerum esse afirmantes sed semper dubios a graecis scepticos fuisse apellatos quos latini ab auctore pyrrhone pyrrhonios uocitarunt: idem aporetici nūcupantur quod semper addubitent ut inquit laertius apud nos uero uox a deo hæc inualuit ut pyrrōios omnes addubitantes salutemus et peculiariter amicum quēdam nostrum acadēicum

Inter sacrum et saxum

Sceptici Pyrrhonii Aporetici.

ID. Non minus arte mea mutabilis induit arbos
Ignotas frondes: & non gentilia poma.

arte mea quæ ad curā spectat agelli et hortuli naʒ ut scribit plinius libro .xix. in .xii. tabulis nusquam nominatur uilla sed semper in significatione ea hortus ut etiam pro horto agellum intelligere possis: Mutabilis. arbos qui mutatur insitione ut nux persico Inuenio apud Columellam in sexto tria insitionum genera ex quibus se tertii inuentorem fuisse gloriatur hoc est emplastrationis scribit plinius libro xvii naturalis historie insitionem casu hoc pacto inuentā fuisse: agricola sedulus casam sæpis munimento cingens quo minus putrescerent sudes limen subdidit ex hedera at illæ uiua ci morsu aprensæ suā ex alieno fecere uitam apparuitq; truncū esse pro terra: sʒ ut uerbis quoq; plinianis insitionē doceā aufertur serra equaliter superficies leuigatur falce trūcus ratio postea duplex est: prima inter corticeʒ lignumq; inserendi mox & medullæ inserēdi de hac insitione uirgilius in secundo georgicon aut rursum enodes trunci resecantur: et altæ finditur in solidū cuneis uia deinde feraces plantæ immituntur: nec longuʒ tēpus et ingens exiit ad celum ramis felicibus arbos: docet seruius insitionem fieri cum infisso trunco surculus foecundæ arboris sterili inseritur aut oculorū impositio cū inciso cortice libro alienæ arboris germen inserimus sed ut de inoculatiōe non nihil sit dictū scias esse inoculationem cum fistula sutoriæ simili oculū in arbore aperimus cortice exciso seneq; includimus eadem fistula sublatum ex alia de hac intelligit Maro in tertio georgicon quāuis ipse in nodo sinū querat ut inquit plinius nec modus inserere atq; oculos imponere simplex nā qua se medio trudunt de cortice gemmæ et tenues rūpūt tunicas angustus in ipso fit nodo sinus huc aliena ex arbore germen includunt hudoq; docent inolescere libro: refert plinius arborem se tiliam iuxta tyburtes omni genere pomorum onustam uidisse alio ramo nucibus alio baccis aliunde uite ficis pyris punicis malorūq; generibus sed huic uitam fuisse breuem. Induit. uestit & adoptat ut apud Ouidium de remedio amoris libro primo uenerit insitio fac ramum ramus adoptet stetq; peregrinis arbor operta comis in: hunc accipe significatum & illud Tibulli ex secundo elegiarum tunc uictus abiere feri tunc consita pomus ubi consita pomus pro insitione dicitur. Nō gentilia poma. non propria arboris sed peregrina sic Virgilius miraturq; nouas frondes & non sua poma gentiles enim dicuntur qui ex eadem sint familia cum autem insitio ex arbore fiat diuersa non erit gentilicium pomum gentiles apud ecclesiasticos inuenies pro idolorum cultoribus accipi habet tamen antiqua lectio nō genitalia poma quod significabit poma nō ex propria arbore genita sed insitione: Malo pyra tēperat: sic uirgilius et sæpe alterius ramos impune uidemus uertere in alterius mutatāq; insita mala ferre pyrum et prunis lapidosa rubescere corna. docet palladius in tertio quēadmodū agresti malo pyrus inseratur amygdaloq; et spine uirgilius in buccolicis insere nunc melibeæ pyros pone ordine uites: inuenies autem apud pliniū lib. xv. alia cognomine superba parua et ocissima alia crustumina cunctis gratissima alia falerna a potu qm̄ tāta uis succi abundat et ab auctoribus quæ decumiana: dolabelliana: pompeiana liceriana seuerianaq; cognominātur apud horatium in primo epstolarū talis est de pyris iocus tu me fecisti locupletē uescere sodes iam satis est: at tu quantum uis tolle benigne nō inuisa feres pueris munuscula paruis

In significatiōe uillæ hor.

Coluel. eplastratiōis inuētor.

Inuentio insitionum casu

De modo inserendi.

Inoculatio.

Locus Virg.

Tilia ōnium gn̄re pomorū onusta.

Locus Tibu.

Gentilitium

Gētiles ap ecclesiasticos

Pyrus inserit agresti malo.

Pyra supba.

Crustumina.

Falerna

Decumiana.

Dolabelliāa.

Pompeiana.

Liceriana.

Seueriana.

Tam teneor dono q si dimittar onusto Vt libet hæc porcis hodie cōedænda relinques
Prouerbium quem subscripsi ut quod ap̄ nos freq̄ns in usu prouerbium celebratur ab antiquis ema/
porcis come/ nasse recognoscatur: Temperat.miscet uel acerbitatē tollit consueuerunt enim consito
dēda relinq̄s res pyrum syluestre acerbum & acciduȝ insitione mollioris temperarē pomi monet tamē
Pyroꝝ cibus Columella in sexto ut quā generosissimis pyris pomaria conseramus:pyrorum omniuȝ
onerosus cibus etiam ualentibus onero
Persica. sus est ægris quoq; uini mo/
do negatur ut auctor est Plini
us libro.xxiii. naturalis histo/
riæ: Insita persica.poma ex
perside aducta unde nomen
Persica dura. huius arboris quattuor tradū
tur a Plinio genera sed Persi/
corum palmam duracinis dāt
quas & nos peculiares habe/
mus,inhaeret enim ossibus ca
ro,ut nisi difficulter euellatur:

Ars mea nunc malo pira tēperat.& mō cogit
Insita præcoquibus subrepere persica prunis.
Me teneras salices iuuat aut oleastra putare. ID.
Et gregibus portare nouas ut carpere frondes
Condiscant primo q; recidere gramina morsu

Repete Subrepere.tacite insurgere:est autem repere animalium pedibus carentium,unde & ipsa
Reptilia reptilia appellata:infantem tamen reptare dicimus quoniam pedibus uti nondum ualet:
Reptāt pue. Claudi. in ruffi. prima meo de matre cadentē suscepi grēio puus reptauit in isto sæpe si/
Odi p̄cocis nu: p̄coq̄b₉ prūis.cito maturescētib₉ praecoquū .n.& p̄cox appellāus maturescēs n̄ tar
ingenii pueꝝ de pomū un̄ ē illud odi p̄cocis ingenii pueꝝ & precox risus appellatur a Plinio in septimo
qui ante legitimum tempus accedat:Plinius in decimo quinto de persicis post autumnū
maturescunt æstate præcocia intra triginta annos reperta scribit Marcellus precox,&
præcocia idem esse quod immatura ut apud Ennium annalium libro octauo præcox pu
Praecox pu. gna est & apud Neuium huic puellae precoquis libido inest:Pruni autem genera sunt
undecim,& prunorum turba uersicolor(ut docet Plinius)ex hisq; insitiones uariæ,nam
Nucipruna. in nucibus Nucipruna,in malis insita malia in amygdalis amygdalina appellata sūtpru/
Malia na syluestria ubiq; nascuntur,in hisq; insitiones fiunt persicorum,sunt & cerea Pruna a co
Amygdali. lore dicta de quibus Virgilius in buccolicis,Addaȝ cerea pruna & honos erit huic quoq;
Cerea pruna pomo:de prunis palladius pruna suis addunt felicia germina membris,donaq; cognato
Prunus cast. corpore laeta ferunt,exarmat fœtus sed bracchia roboris armat Castaneae prunus iussa
tenere larem. Me teneras salices.sunt salices expetibiles capris,unde Maro in buccoli/
cis non me pascente capellae florentem cythisum salices carpetis amaras:amant loca hu
Salices amāt mida ut docet Plinius libro.xvii.naturalis historiae quoq; propiores terrae fœcundiores
humida loca Tradit Columella in quinto,salicis tria genera,graece galicae & sabinae,quam plurimi
Sali. tria ge. amerinam uocant,graeca flaui coloris,& galica obsoleti purpurei & tenuissimi uiminis:
Amerina Amerina salix gracilem uirgam & rutilam gerit,salicis octo genera traduntur a Plinio:a
Salictum. salice salictum dicitur,& Salicetum locus multa salice consitus hoc nomine uillam possi
Salicetū uil. dent bononienses,quod fortasse quondam multis fuerit conferta salicibus:est etiam Sa/
bononiensis lictum uirgulti genus quod cito salit,ut docet Seruius in buccolicis super illo uirgiliano
Salictum ge/ Florem depasta salicti: Oleastra.siluestrem oleam,Sicut pinaster siluestris pinus dicit:
nus uirgulti. ita oleaster siluestris olea:Scribit Plinius in duodecimo Oliuam indiae sterilem inesse pre
Oleaster terq̄ oleastri fructu:de oleastro palladius,fœcundat sterilis pingues oleaster oliuas & quæ
Pinaster non nouit munera ferre docet:Virgilius in secundo georgicon Infelix superat foliis olea
Oliua indiae ster amaris: Gregibus portare.teneris scilicet agnis qui nondum stare ualent ut ita adi/
scant in pratis pascere: Primo morsu.tenero & nondum herbis assuefacto,quoniam
cum desinunt lactari herbis eos assuefacimus: Gramina.herbas & accipitur hic pro
omni herbarum genere ut quale sopor fessis in gramine: Fœtura.genitura,& ipsi
Fœtura agni.dicitur autem fœtura proprie actus pariendi,hic pro partu accipitur: Plinius,opti/
ma fœtura est post uernum equinoctium:Fœtus uero dicitur partus siue terrae siue ani/
Fœtus. malium,Virgilius magnus alit magno comixtus corpore fœtus:

Lucretius in primo/huc accedit uti sine certis imbribus āni lætificos nequeat fœtus sub mittere tellus:fœtum aliquando plenum dicimus,ut apud Virgilium in primo æneidos loca fœta furentibus austris ubi hæc Seruius sciendum est autem dici fœtam & grauidā & partu liberatam.docet Palladius in duodecimo ut agnos donec firmentur inter stabu/lum furfuribus,uel,medica herba,uel (si est copia) farina ordei ingesta cibari donec ꝯ/ceptum paulisper robur æta/tis pascuum matribus possint habere cōmune: Depulsa: a lacte remota depellere enīȝ est agnos a lacte remouere,ut docet Seruiꝰ:uirgilius in buc colicis/romam mœlibeæ p u/taui stultus ego huic nostrae similes quo sæpe solemus pa/stores ouium teneros depellere fœtus:in quam significantiam est & illud in alexi/hedo/rumq; greges uiridi compellere hibisco idest a lacte remouere ad hibiscumq; ducere:

Foetuȝ plenū
Fœta mulier
Quae cura sit agnis tene ris.
Depellere

Ne depulsa uagos quærat foetura parentes.
Ast. Et mihi cum fuluis radicibus arrida tellus
Panditur:irriguo perfunditur area fonte:

Vagosq; parentes.huc & illuc uagantes Vagari enīȝ est errare.& discurrere nullo ordine unde Vaga luna dicitur a poetis.& uagi planetæ,ueluti errones dicas & eraticos & hæc omnia spectant ad curam gregis quæ diligens pastor non omittet: liber subscribere ad hanc rem Apollonii tyanei uerba facientia quem solitum dicere refert Philostratus in primo anaxagorā clazomenium gregibus & camellorum armentis nutriendis intentum/pecorum gratia magis q̄ hominum philosaphatū fuisse: Et mihi cum fuluis: Sensus ē cum ob nimium æstum fit chasma & aperitur terra/Soleo irrigare aream,ne plātaria trāslata ex terra & solo uliginoso pinguiq; desiderent quem habuerunt succum in priori/ubi fuerunt loco: Fuluis radicibus:epitheton est radicum nam ut plurimum herbarum ra/dices fuluæ uisuntur.fuluum autem colorem appellamus de ruffo atq; uiridi mixtum ut docet Gellius libro secundo noctium atticarum cuius uerba subscripsi: Fuluus autem uidetur de ruffo atq; uiridi mixtus.in aliis plus uiridis,in aliis plus ruffi habere/Sic poeta uerborum diligentissimus fuluam aquilam dicit & iaspidem fuluos galeros & fuluū aurum & arenam fuluam.& fuluum leonem/Sic.Q.Ennius in annualibus fuluo aere dixit Flauus ꝯtra uidetur ex uiridi & ruffo,& albo ꝯcretus: Sic flauentes comae & quod mira ri quosdam uideo.frondes olearum a Virgilio dicuntur flauae Sic multo ante pacuuius aquam flauam dixit.& flauum puluerem.cuius uersus(quoniam sunt iucundissimi)libēs commemini:cedo tamen pedem lymphis flauis.flauum puluerem manibus iisdem/qui/bus ulyxi sæpe permulsi abluam:lassitudinemq; nimiam manuum multitudine:tu uero & hoc amplius adiice flauam cererem a poeta nuncupari in primo georgicon/a colore maturaꝶ segetum/quem & ruffum & subalbidum ex uiridi tetinere solent: Area.ali/quando pro loco lato accipitur/& spacioso/ut apud Ouidium in epistolis/Et patet in cu/ras area lata meas/Alias area dicitur locus qui ad trituram paratur.quam quomodo ster/nas docet Marcus Varro libro primo rei rusticae/& Palladius in septimo Virgilius in pri mo georgicon Area cum primum ingenti est aequanda cylindro/& uertenda manu & creta solidanda tenaci ne subeant herbae neu puluere uicta fatiscat: ita docet Palladius Tunc premenda est rotundo lapide uel columnae quocunq; fragmēto/cuius uolutatio possit eius spacia Solidare ubi lapidem rotundum cylindrū intellige:est enim cylindrꝰ la pis teres ī modū colūnae.q a uolubilitate nomē accipit ut docet ser.hinc cylindros gēmas hac figura insignitas appellauere/Iu.sat.ii/ Tu nube atq; tace donant arcana cylindros hic area accipitur pro loco ubi plantae seruntur ut apud Plinium libro decimo sexto na/hist.defferēdae ex areaꝶ uenis post annū ī ulmaria & alibi solū apricū & q̄ amplissimū in seinario siue in uinea bidēte pastinari debȝ ēnos pedes bipalio alte in area reiici ꝗternoꝶ pedū fermento: Irriguo fōte:hoc est deducto p canaliculos ad herbas Irrigandas: Ri/gui horti.appellantur qui possunt aqua Irrigari: Ouidius in primo de remedio amoris Ipse potes riguis plantam desigere in hortis:sed non sunt tamen omnes horae dierum irrigationi aptae nam rigandi matutina atq; uespera ne inferuescat aqua sole:horae sunt utilissime ut docet Plinius libro decimo nono nataralis historiae:

Locus Virg.
Vagari.
Vaga luna
Vagi plane.
Anaxagoras clazomenius
pecoꝶ gratia philosophatꝰ
Fuluus color.
Fulua aquila
Fuluū auꝶ
Fuluum aes ab ennio.
Flauus color.
Frondes ole/aꝶ flauae a Virgilio
Flaua aqua.
Flaua ceres a poeta cur.
Area apd ou.
Area ad tri.
De area sub.
Locus Palla.
Cylindrus
Cylindri gē/mae
Area ap Pli.
Rigui horti.
Horae Rig.

Et satiatur aqua: succos ne forte priores
Languida mutata quærant plantaria terra.
O si quis Crotalē Deus afferat hūc ego terris. Ast.
Hunc ego syderibus solum regnare fatebor.

Translata sūnt meliora.
Languidus
Lāguescere/ ap̄ Plinium.

Satiatur aqua. bibit usq; ad satietatem: Succos priores. quos habuit in priori loco
unde translara fuerunt plantaria/omnia enim translata meliora/grandioraq; fiunt maxi/
me porri napiq; ut inquit Plinius: Languida plantaria. languescentia propter æstum/&
succi inopiam: Lauguidum enim apellamus infirmum & debilem atq; lassum/in quem
significatum est illud Plinii in tertio epistolarum ne si longius esset extracta cognitio sa/
cietate/& tedio quodam iu/
sticia cognoscentium seueri/
tasq; languesceret hoc est de
bilitaret & elasceseret: planta
ria uero qm̄ a plātis differunt
ut docet Ser. supeo loco uirgi
liano in. ii. Geor. hic plātas te
nero abscindēs d corpore ma
trum deposuit sulcis: dicuntur quæ ex seminibus nata cuȝ radicibus & terra propria trāſ
feruntur cum plantæ sint de arboribus raptæ: Plantaria. decenti translatione dicun/
tur a Persio in natibus pili nascentes/qui tamquaȝ plantaria a molli & cynedo euellunt
Quinq; palestritæ licet hæc plantaria uellant/quem secutus ausonius ita reliquit. Sȝ qđ
& elixo plantaria podice uellis/& teris inclusas pumice claxomenas causa latet bimarem
nisi quod patientia morbuȝ Appetit & tergo fœmina pube uir es: O si quis crotalem
optat sibi amasiam deferri uouetq; cuicunq; deo illam obtulerit omnia conlecrare: Re
gnare syderibus. Sensus est si quis deorum crotalem mihi afferat dicam eum solum esse
deuȝ & caeteris regnare diis/& dixit solum quoniam multos sibi deos instituit antiquitas
ut docet Augustinus de ciuitate dei/& Lactantius in primo diuinarum institutionum/
unde dictum est a Plinio libro secundo naturalis historiæ/maiorem etiam cœlitum po/
pulum quam hominum intelligi posse: Sed quoniam ut ipse refert idem Plinius deus est
mortali iuuare mortalem Ita amator Idas putabit/existimabitq; illum uere deum a quo
suppetiæ sibi latæ fuerint/& enim omnia præstat amanti/qui copiam ei faciat amasiæ/
unde apud Plautum in curculione ait Amans phedromus. Sibi sua habeant regna reges
Sibi diuitias diuites: sibi honores sibi uirtutes sibi pugnas/sibi prælia/dum mihi abstine/
ant inuidere/sibi quisq; habeant quod suum est: uerissimum est quippe & illud catullianū
Amantes non longe a caro corpore abesse uolunt: Solum regnare. sine participatione
ille enim sumus erit iupiter/omnia regens & solus omnia gubernans: Syderibus. pro
toto positum cœlo/Sydus græci astron appellant/est autem astron signum stellis coactū
facit differentiam Macrobius inter Sydus & Stellā/ita scribens in primo de somno Sci/
pionis/Sed sunt stellae quidem singulares/ut erraticæ quinq;/& ceterae quae non admi/
xtae aliis sole fruuntur/ita enim legendum est non feruntur: Sydera uero quae in aliquod
Signum stellarum plurium compositione formantur/ut aries taurus/ut amdromeda per/
seus uel corona/& quaecunq; uariarum genera formarum in cœlum recepta creduntur
Sic & ap̄ grae. αστηρ & αστρον diuersa significant/& enim aster stella una est & ast/
ron signum stellis coactum Asteris apud Papinium nomen a stella deductum est/ Aste/
ris & uatis totam cantata per urbem Asteris ante dapes/nocte asteris/asteris ortu: Di/
cam nemus. idest dicabo nemus/dicere enim ut notat Marcellus/aliquando significat di/
care ut apud Virgilium in sexto aeneidos/Iunoni infernae dictus Sacer/idest dicatus:
Nemus quoniaȝ inest quedā nemoribus religio ut ait Seruius super eo Virgiliano loco
Lucus in urbe fuit media: & quotiēs loquitur de luco poeta/ait sequi consecrationem:
Dicamq;. hoc est secundum ritum consecrantim: opus enim erat ut dicerent consecraturi
hic habitabit talis deus/quem ut opus erat nominabant/unde legimus apud Plinium li.
xxviii. nat. histo. olenū calenū ethruriae celeberrimū uatē/missis apopulo rōāo legatis cū
in tarpeio fodientes delubro fundamēta caput hūanū inuēissēt/fortūatū id interogatiōe
in suā gētē trāsferre tētasse: Scipiōeq; prius detminata tēpli imagine/in solo āte se/ita id
machinatū fuisse/hoc ergo dicitis rōani hic tēplū iouis optimi maximi/futuȝ ē: hic caput
inuēimꝰ frustratū tñ respōsiōe rōanoȝ/ñ plāe hic sȝ rōæ inuētū caput dicimꝰ: hæc uero
Calpurnii uerba ad consecrationem/illa ad euocationem fuere:

Plantaria
Plantæ
Locus Persii
Locus auso.
Maior celitū populꝰ q̄ ho.
Deus ē mor/ iuuare mor.
Omnia est amāti puel.
Sydus astrō.
Stelle
Locus Mac/ robi corect.
Sydera
Asteris ap̄ Papinium
Dicere.
Locus Vir.
Inest nēoribꝰ Religio
Olenus cale.
Hic caput inuenimus

Hoc numen. cui consecratum uult esse nemus. Sub arbore. s. nemoris/ enicos dixit hoc est singulariter pro sub arboribus. Ite procul. hæc sunt uerba quæ se dicturum p/ mittit ut prophanos propellat a religioso nemore. Procul. a longe dicitur/ Virgilius in buccolicis dumosa pendere procul de rupe uidebo. Sacer est locus. i. consecratus & deo dicatus/ Sic Persius pinge duos angues. sacer est pueri locus extra meiite/ discedo: Scri/ bit seruius in quinto æneidos super eo uirgiliano/ Septem ingens giros septena uolumi/ na traxit/ nullum esse locum qui genio careat/ qui p angu/ es plerumq; ostendit ob idq; dictu a Persio/ Pinge duos an gues. Sacrosanctu uero dictu quod iureiurando interposi/ to erat institutum/ ut si quis Procul

Dicam nãq; nemus: dicãq; sub arbore numen
Hoc erit. Ite pcul. Sacer est. locus. Ite pphani.
Idas Vrimur in Crotalen. Si quis mea uota deorũ

Nullus loc. caret Genio
Locus Persii
Sacrosanctũ
Sacratae leg.

uiolasset morte pœnas penderet & leges sacratæ/ quibus sciebatur/ ut si quis aduersum eas fecisset/ Sacer alicui deorum esset cum familia/ pecuniaq; Sacer autem homo est/ qui ob aliquod delictũ obnoxius est immolationi: unde prouerbium est inter sacrum & saxũ de quo supra meminimus: Profani. inquinati dicunt & irreligiosi/ unde prophana mens quæ nulla tenetur religione: Apuleius in undecimo de asino aureo id sacrum nec solici ta nec prophana mente debebis operiri: Scribit Pompeius prophanum id dici quod sani religione non tenetur: unde prophanare uerbum. quod significat omnia commaculare/ & inquinare: Prophani. plerumq; p non iniciatis accipiuntur ut apud Virgilium pro/ cul o procul este prophani auctore Seruio/ in quem significatum & illud satyrographi accipiendum/ ite prophanæ clamatur/ nullo gemit hic tibicina cornu: cyprianus quare qui cum domino sumus & unitatem domini tenemus & secundum eius dignationem/ sacerdotium eius in ecclesia administramus/ quemcunq; aduersarii eius Antichristi faci/ unt/ repudiare & reiicere & pro prophanis habere debemus: Vrimur in crotalem: pul/ cher loquendi modus/ pro uehementer crotalem amo/ Vri enim dicuntur amantes qui excruciantur & affliguntur immenso desiderio puellæ potiundæ: Ouidius in epistolis Vror ut indomitis ignem exercentibus euris Fertilis acensis messibus ardet ager: Hora/ tius in tertio carminum persiarum uigui rege beatior donec non alia magis arsisti: Vota. desideria/ uota aliquando pro concubitu accipiuntur/ ut apud Ouidium libro primo fa/ storum: gaudet & a pedibus tracto uelamine: Vota Ad sua felici cœperat ire uia: Voue re. est alicui deorum rem aliquam promittere & deuouere pro uoro spondere Tibullus Non tibi sed iuueni cuidam uult bella uideri Deuoueat pro quo remq; domumq; tuam: alias addictum reddere significat apud eũdem poetã Nõ facit hoc uerbis facie tenensq; lacertis Deuouet & flauis nostra puella comis: Ouidius in ibin Illum ego deuoueo quez mens intelligit ibin Qui scit se factis has meruisse preces: ubi deuouere execrabilibus uerbis hominem sacrum reddere significat: Audiat quoniam Epicurei deum nihil cura re existimauerunt/ Cicero in primo de natura deorum Quod si ita est uera exposita illa sententia est ab epicuro quod eternum beatumq; sit id nec habere ipsum negocii quidq̃ nec exhibere alteri itaq; neq; ira neq; gratia teneri: in quaz sententiam est illud Claudiani humanæ superos nunquam tetigere querelæ nec uaga securum penetrant conuitia celũ ibi enim secundum epicureos locutus est sicuti Lucretius in primo omnis enim per se di uum natura neccesse est immortali aeuo summa cum pace fruatur semota a nostris re bus seiunctaq; longe: contra est illud Virgilianum nec curare deum credis mortalia quez quam: ubi stoice locutus: Huic similis. legendum est soli ex ueteri codice & talis est ordo: si quis deorum uota audiet mea/ ille solus ponetur faginus inter pampineas ulmos qua scilicet parte fons gemmeus ducit aquas uirides/ & percurrit lilia tremulo riuo: ap/ plaudo tamen priori lectioni ut similem appellet faginum deo/ sibi pro desiderio respon denti: consimile est illud satyrographi peetae. si quis Aristotelem similem uel pittacon/ Emit hoc est statuam pittaco similem:

Sacer homo
Prophani
Prophanum
Prophanare
Locus Iuue.
Vrunt amã.
Vota
Locus Oui.
Vouere
Deuouere
Locus Tib.
Locus Oui.
Epicureoq; opinio.
Locus clau.
Locus Lucr.
Locus Vir.
Locus Iuue.

Gemáta balnea.
Gemmae in uitibus
Agere

Gemmeus fons. perspicuus lucidus & gemmæ concolor. ita gemmeos flo⁊ honores appellauit Virg. in hortulo & balnea gemmāta papinius in primo Siluarū: gemmam appellat columella in uitibus oculos quosdam in folia erumpentes: ita Virgilius / Iam leto turgent in palmite gemmæ: itaq; naso in tertio de arte amandi / quod noua terra parit flores cum uere tepenti uitis agit gemmas. pigraq; fugit hyems. Agit. ducit / ut en ipsæ capellas protinus æger ago. i. duco: Martialis in primo / Sires & causæ desint / agis artale mulas. Vndas uirides. i. deft muscosas dicūtur. n. muscosi fontes lanugine quadam uiridi conspersi: uidetur alludere ad smaragdos / qui cū uirides

Muscosi fontes.

> Audiat. huic similis uirides qua gēmeus ūdas
> Fons agit & tremulo percurrit lilia riuo
> Inter pampineas ponetur faginus ulmos.
> Ne contemne casas: & pastoralia tecta.

sint tamen perlucidi sunt / his tertiam inter lapides dignitatem Theophrastus tribuit precipuus est honor scythicis (ut inquit Solinus) nihilq; his iucundius nihil utilius uident oculi. Inprimis uirent ultra aquaticum gramen / ultraq; amnicas herbas. deinde obtutus fatigatos coloris reficiunt leuitate. nam uisus / quos alterius gemmæ fulgor retudent. smaragdi recreant: hos plinius libro. xxxvii. Naturalis hystoriæ refert si sint extensi corporis eadem / qua specula ratione imagines re⁊ reddere. Percurrit. irrigat: Virg. in hortulo non desit hortis & uoluptas maxima multisq; cōmixta modis iucunditas. Atq; strepentis uitreus ambit liquor sulcoq; ductus irrigat riuus sata. Lilia. est lilium rosæ nobilitate proximum / cuius excelsitas omnes alios flores uincit candor eius eximius foliis foris striatis. & ab angustiis in latitudinem paulatim se se laxantibus. effigie calathi resupinis p ambitum labris tenuiq; filo & semine stantibus in medio crocis. auctor plinius libro. xxi. Naturalis hystoriæ: oleum liliaceum ita fieri docet palladius in. vi. per olei libras singulas dena lilia curabis infundere / & uas uitreum. xl. diebus locare sub diuo. Tremulo riuo. Salienti pp aquæ decursum: Virg. in buccolicis quale per æstum dulcis aquæ salienre sitim restinguere riuo. Faginus. ex fago fabrefactus / Solent. n. rustici deos suos ex ligno dedolare & in effigiem diuinam deducere uñ apud horatiū in primo sermonū ita loquitur priapus horto⁊ deus olim truncus eram ficulnus. & inutile lignum cum faber incertus scamnum faceret ne priapū maluit esse deum: ita tibullus in primo tunc melius tenuere fidem cum paupere cultu stabat in exigua ligneus æde deus: hos itaq; in compitis & triuiis ponebant ex stipite factos quare inquit idem tibullus elegeia prima: nam ueneror / seu stipes habet desertus in agris / seu uetus in triuio florida serta lapis de ligneis deis intelligens: unde ita cecinit alibi neu pudeat prisco uos eē e stipite factos sic ueteris sedes incoluistis auitæ de ligneis deis fit mentio a Cicerone in sexto Verrinarum his ferme uerbis / nullum inq̄ horum reliquit. neq;. n. aliud ullum tum preter unum uetus ligneum bonam fortunam (ut opinor) eam iste domi suae habere uoluit. Faginum autem dixit quasi rem maximam ut exponit etiam Seruius super eo loco in buccolicis poetae: Quoniam tibi pocula ponam fagina ita Tibullus faginus ad stabat cum scyphus ante dapes. Vlmos pampineas. i. uitiferas. materiae. n. uiriumq; amicitia accipitur ulmus ut scribit Plinius in. xvi. nosq; iam supra rettulimus. Nec contemne casas. imitatio est Virgiliana / sic ipse in alexi o tantum libeat mecum tibi sordida rura atq; humiles habitare casas & figere ceruos: Sunt enim proprie casae humiliū & rustico⁊ / Tibullus in primo q̄ potius laudandus is est quem prole parata occupat in patua pigra senecta casa: & in secundo & stabant humiles in Iouis arce casae: statius in. xii. Thebaidos tectumq; aggressa ppinque pastorale casae reficit spiramina fessi ignis. Rusticus est fateor. inquit se habitatorem ruris esse quidem. non attamen barbarum hoc est barbariae amatorem: Rusticus hic accipitur per agrorum cultore non sicuti apud Virgilium in buccolicis Rusticus es corydon / nec munera curat Alexis ibi enim rusticus pro fatuo & stulto debet itelligi: At apud ouidium pto ineleganti in secundo de arte amandi / quid faciat uir abest / & adest non rusticus hospes. i. non inelegans: alibi rusticam p difficili dixit. atq; duram: nec uenus orāti nec enim dea mollior ulla est rustica gradiuo difficilisque fuit: Rusticus sermo ut annotauit

Margin notes: smaragdi scythici. / Obtutus recreant fatigatos smaragdi / smaragdi imagines reddūt. / Lilium. / Oleum liliaceum / Faginus / Lignei dei / Lo. Tibulli. / Bona fortūa lignea. / Faginus Scyphus. / Casae humilium. / Locus Virgi. / Locus Oui. / Rustica difficilis. / Rusticus sermo

Gellius libro decimo tertio noctium atticarum:ex.P.Nigidii auctoritate fit si perperā aspires: Non barbarus.non incultus barbaros antiquitas gentes omnes preter graecos appellauit/nosq; graeci ut inquit cato habent barbaros: Barbarus hic summitur pro immundo/& insipido asperecq; loquenti.unde barbara uerba & dictio insipida & romanā non illam calens facundiam dicitur/hincq; barbarismus/quamuis non pure integreq; uocis esse putet Gellius:

Omnes barbari pret graecos.
Barbara dictio
Barbarismꝰ.

Rusticus est(fateor)Sed nō ē barbarus Idas.
Saepe uaporato mihi cespite palpitat agnus
Saepe cadit festis deuota palilibus agna.
Ast. Nos quoq; pōiferi laribus cōsueuimus horti

Saepe uaporato morem exprimit Sacrificantium/qui aras uapotatas ad uictimam consumendam/hoc est holocaustum faciendum/construūt: Virgilius/& solida imponit taurorum uiscera flammis:hunc morē designauit Persius Satyra tertia/quo pessime pacto/Tot tibi cum in flamma Iunicum omēta liquescant: Palpitat tremit/& frequenter mouetur:est autem palpitare proprie morientis uictimae & cultro profossae:sic Lucanus cuз morientis linguam excisam describeret/A uulsae cecidere manus exectaq; lingua palpitat/& muto uacuum ferit aera motu: Statius in nono thebaidos/his arduus ignis palpitat/& gemitus tandem irrupere paterni ubi palpitat idest mouetur exponit Lactantius:Plinius in undecimo de cerebro uni hominum in infantia palpitat/nec roboratur ante primum sermonis exordium: Vaporato cespite.ara flammis circundata/uaporem enim flammam dicimus: Ouidius in secundo tristium/omnia nunc credo cum tu non stultus ab alto Terga uapor dederis ausoniamq; petas:a uapore uaporarium/quod est in balneis denominatum fuit: Cespes. ut notat Pompeius terra est in modum lateris caesa cum herba siue frutex recisus & truncatus:horatius hic mihi uiuum cespitem hic uerbenas pueri ponite:Lucanus in decimo errexit subitas congestu cespitis aras/ Cadit.mactatur sic Tibullus Agna cadet uobis: Festis palilibus palilia festa sunt pali deae dicata de quibus Ouidius libro quarto fastorum/nox abiit oriturq; aurora/palilia poscor/non poscor frustra si fauet alma pales: Scribit probus appellari parilia littera transposita/quae quoniam pro partu corporis celebrātur dicta esse existimauere quidam:Persius & fumosa parilia foeno:putat.M.Varro libro linguae latinae secundo/palilia dicta a pale/ꝙ feriae ei deae fiūt/ut cerealia a cerere/Vinalia a uino:scribit Plutarchus in Romulo ad.xii.Kl.maii.urbem condi esse coeptam/illumq; diem romanos festum agere/quem palilia nuncupauerunt:unde Propertius in Quarto Elegiarum ita cecinit/urbi festus erat dixere palilia patres hic primus coepit moenibus esse dies: hinc palilicium sydus dictum existimat Plinius libro.xviii.Naturalis hystoriae ita scribens/Assyriae autem.xii.calendas hoc est uulgo appellatum sidus palilicium quoniam.xi.kl.maii urbis romae natalis quo fere serenitas redditur:palici autem dii(ut & hoc inseramus)non parum multis conducibile/uel his precipue qui Vergilianuз illud legerint pinguis ubi & placabilis ara palici/appellati sunt α πότου παλιν ικέσθαι qm̄ prius in terrā mersi denuo iñ regressi sunt/hi dei in sicilia colunt/quorum ara pinguis uocitata est/ab ubertate illa frugum/quam in eorum aram siculi congesserunt a sterilitate releuati: hystoriam plenam apud unicum macrobium quod quidem meminerim inter latinos libro quinto Saturnalium inuenies. Nos quoq; pomiferi.Sic Tibullus/& quodcūq; mihi pomū nouus educat annus libarum agricolae ponitur ante deum:Scribit Plutarchus in Problematis/copiosos/& locupletes antiquitus herculi decimam reddere solitos/ut molestas/nimiasq; diuitias comminuentes/aliquid bone corporis habitudini ad summum prouectae detraherent/eumq; ita delectari existimasse luxuriam coercere/& comprimere/quod ipse paucis contentus tenuiter continenterq; uixisset. Primitiae.dicuntur hic fructus qui primi in agro nati deo offeruntur. Pomiferi.ferentis poma pomosum appellauit Tibullꝰ in primo/pomosisq; ruber custos pōatur in hortis terreat ut saeua falce priapus aues:a pomis pomaria dicuntur loca pomis consita/pomaria in loco frigido/ac sicco contabulari ꝑcipit plinius. Laribus.deis familiaribus/larem eundem esse existimauit quem & geniū

Holocaustū
Locus Vir
Locus persii
palpitare
Vapor.
Vaporariuз
Cespes
palilia
Cerealia
Vinalia
Natalis Romae in palili.
palliciū sidꝰ
palici dei
Locus Vir.
Decima herculi
Hercules cōtinentissimꝰ
primitiae
pomosi horti
pomaria.

dicimus Cenſorinus in libro de die natali/cuius uerba ſubſcripſi:genius eſt deus .cuius
in tutela ut quiſq; natus eſt uiuit fiue φ ut generamur curat ,ſiue φ gignitur nobiſcum/
Ideȝ genius q lar — ſiue etiam φ nos genitos ſuſcipiat ac tueatur/certe a gignendo genius appellatur :eun/
dem eſſe genium et larem multi ueteres memoriæ prodiderunt in quis etiam Caius Flac
cus in libro quem ad ceſarem de indigitamentis reliquit ſcriptum. de his Tibullus/ſed
patrii ſeruate lares aluiſtis &
idem curſarem ueſtros cuȝ pu
er ante pedes: Ouidius in ſe/
cundo faſtoruȝ & uigilant no
ſtra ſemper in urbe lares:lar fa
miliaris deus a Plauto in aulu
laria inducitur deffoſſum the
ſaurum ſub ſua concreditum

Mittere primitias:& figere liba priapo
Rorantes fagos damus & liquentia mella

Lararium — tutela tueri:a Lare lararium dixerunt locum lari dicatum :Sunt uero lares ex minuta
deorum turba & patelariis(ut inquit Plautus in ciſtellaria) unde Ouidius in Ibin/ Vos
quoq; plebs ſuperum fauni ſatyriq; lareſq;: Fingere. legendum eſt Fundere/ Vt funde
Fundere. — merum genio:Fundere ut notat Marcellus dare ſignificat Virgilius in buccolicis ipſa ti/
bi blandos fundent cunabula flores:Cicero in quinto tuſculanarum queſtionum ut aut
Libum — flores aut fundant baccas: Liba.libum placentæ genus eſt(ut ſcribit Seruius)ſuper eo
Virgiliano in buccolicis .ſinum lactis et hæc tibi liba priape quot annis expectare ſat eſt
Ouidius in tertio triſtium Libaq; dem pro te genitale notantia tempus & in quarto luci
fer amborum natalibus adfuit idem/una celebrata eſt pro duo liba dies:fiebat autem ex
Ex qbus cō/ſtet libum — farre & melle oleoq;:ex milio autem in palilibꝰ Ouidius in quarto faſtorum libaq; de mi/
lio/milium fiſcela ſequatur.Ruſtica precipue eſt hoc dea leta cibo:Cato hoc pacto libum
fieri docet in libris rei ruſtice.libum hoc modo facito/ caſei pondo.ii.in mortario bene
diſtereat/ubi bene diſtriuerit/farinæ ſiligineæ libram.aut ſi uoles tenerius eſſe ſelibram
ſimilaginis ſolum indito permiſcetoq; cum caſeo bene ouum unum addito/& una bene
Liba unde — permiſceto inde panem facito folia ſubdito in foco calido ſub teſta coquito leuiter: Liba
dicta ſunt a libando eo quod libentur antea quam cocta ſint: Rorantes fagos.roſci/
dos hoc eſt rore aſperſos ,uel melius melle rorantes/Apes enim ut inquit Virgilius in
quarto georgicon Sæpe etiam effoſſis(ſi uera eſt fama) latebris ſub terra fodere larem
penituſq; repertæ pumicibuſq; cauis exeſeq; arboris antro:dixitq; fagos quoniam Sæ/
Apes fagos amant — pius in fago inueniuntur quam alia arbore:Claudianus de raptu proſerpinae.credas exa
mina fundi hybleum raptura Thymum cum cerea reges caſtra mouent/fagiq; cauo de/
miſſus ab aluo mellifer ellectis exercitus obſtrepit herbis: Liquentia.defecata & pu
ra ut exponit Seruius ſuper eo Virgiliano in primo æneidos aut cum liquentia mella
Locus Vir. — ſtipant & dulci diſtendunt nectare cellas: quod & ipſe in quarto georgicon ita expoſuit
aliæ puriſſima mella ſtipant & liquido diſtendunt nectare cellas: Nec fore grata mi/
nus.Senſus eſt:hæc quamquam ſint parua/non minus litant/ quam ſi caprum ſacrifica/
Salſa mola litant q ñ hñt thura — rem:nam ut inquit Plinius mola tantum ſalſa litant qui non habent thura nec ulli fuit
uitio deos colere quoquo modo poſſet/in quam ſententiam eſt illud Perſianum hæc ce/
do admoueam Templis & farre litabo:Gratiſſima eſſe diis mella oſtendit Marcus Var/
Mel diis gratiſſimum — ro in ſecundo de re ruſtica his uerbis mel deis & hominibus accoeptum. quod fauus ue/
nit in altaria/& mel ad principia conuiuii/& in ſecundam menſam adminiſtratur:
Caper.eſt proprie caſtratus/nam hircus eſt gregis uir/quamuis a uirgilio in buccolicis dic
Caper Hircus — tum ſit uir gregis ipſe caper.ibi enim pro hirco caprum poſuit:Martialis cum iugulas hir
cum factus es ipſe caper:dicti autem ſunt & caper & capræ a carpendo/ut docet Varro
Locus Vir. — Immolatur Caper bacco quoniam uites rodit quæ in bacchi ſunt tutela Ouidius in pri/
Caprae und — mo faſtorum:Rode caper uitem .tamen hinc cum ſtabis ad aras in tua quod ſpargi cor/
Cap immolatur baccho — nua poſſit erit:quem locum uir undecūq; doctus Angelus policianus ab eueno poeta
graeco translatitium fuiſſe patefecit:priuſq; recognouit in libris miſcellanearum ſuarum:

CALPVRNII.

Imbuat.imbuere est inchoare & initiare/ Virgilius in bucholicis/ Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus:ubi hæc Seruius/imbuere est proprie inchoare & initiare/ cur ergo eandem rem sæpe inchoat quia sæpe pascua mutant pastores/unde totiens aras im/ buunt/quoties pascua mutant/sed etiam apud maiores Imbuere est perfundere,& made facere ergo possumus dicere absolute sæpe perfundet:Existimat marcellus imbuere esse proprie maculare/uel polluere/uel inficere amplius/ Salustius in catilinario/quasi uene nis mali imbuta corpo animū q uirilem effæminat:Virgil. in sexto æneid. quæ fors pri/ ma dedit sāguis nouo imbuit arma: Mille sub uberibus. — Imbuere maculare.

Nec fore grata minus q̄ si caper imbuat aras
Idas Mille sub uberibus ballātes pascimus agnas.

mille pro infinito positum numero sicut apud Virgilium in buccolicis mille meæ siculis errant in montibus agnæ:& in primo eneidos,o terq; quaterq; beati,p sæpius & infinite: At melius Ouidius libro decimo tertio methamorphoseos qui poliphemum ita loquentem inducit,hoc pecus omne meum est/multae quoq; uallibus errant/multas sylua tegit/ multae stabulantur in antris/ nec si forte roges possem tibi dicere quot sunt,pauperis est numerare pecus: Pascimus.nutrimus ut quicunq; sub ilice lentas pascit oues: bal/ lantes agnas.uel propter desiderium matorum uocem emmittentes uel:pallantes lege,ut in antiquis codicibus legitur. Ballatus.est proprie uox ouium,Ouidius de uocibus āi/ malium & pia ballat ouis/Vir.in terno geor.ballatu pecoꝝ & crebris mugitibus amnes arentesq; sonāt ripae,collesq; supini:Plautus ballatiue dixit in bacchidibus,pastor haꝝ dormit cū eunt sic a pecu ballitantes/de fœminis loquens:libet subnectere Varro.ex lib. rei ru.secūdo uerba:origo quā dixi & dignitas quā dicā,de antiquis illustrissimis quisq; pastor erat ut ostendit græca/& latina lingua & ueteres poete qui alios uocāt polyarnas alios polymelas alios polybutas q ipsas pecudes propter caritatem aureas habuisse pel/ les prodiderunt,ut argis atreus quam sibi Thyestem subduxisse queritur,& in cholchide Oeta ad cuius arietis pellem profecti regio genere dicuntur argonautæ,ut in lybia ad he sperides,unde aurea mala.i.secundū antiquā consuetudinē capras & oues,quas herculeſ ex africa in græciā exportauit.ea.n.sua uoce graeci appellauerunt malatnec multo secus nostri ab eadē uoce sed alia littera uox,n.eaꝝ nō.me.sꝫ.be.sonare uidetur:oues uocem efferentes a quo post ballare dicūt,extrita littera ut in multis:Sed & ut pallātes(si ita le gas)intelligas quid significet expōito pallātes.i.errātes & uagas,atq; segregatas.sta pā/ latos ap Liuiū inuenies,pro dispersis,nec legiōatim agentibus:illius sunt uerba ex primo ab urbe cōdita dū ea ibi rōani gerūt,antemnatiū exercitus per occasionē ac solitudinem hostiliter in fines romanos incursionē facit raptim ad hos rōana legio deducta,palatos oppressit:Oui.li.xv.meth.pallantesq; homines passim ac rationis egentes despectare p/ cul: Tarentinæ matres.ut nobiliores expressit,nā Tarentinū pecudū genus ex omni/ bus mollissimū est,ut scribit Col.li.yiii.rei ru.quod tamē nullā dōini/ aut magistroꝝ inep tiā sustinet multoq; minus auaritiā/nec æstus nec frigoris patiens,raro totis pleq; do mi alitur:Scri.Pli.in.viii.nat.hy.lanā laudatissimā esse apulā/& quæ in italia graeci peco ris appellat,qd tu intellige tarentini ex uerbis Col.ita scribentis,graecū pecus qd pleriq; tarentinū uocāt nisi cū dōini psentia est.uix expedit haberi/si qdē & curā & cibū maio rē desiderat idē pli. circa canusiū tarentumq; summā nobilitatem hūt:de hoc sensit molliq; uellere Tarentino.s. intellexit Per.lat.si/illo car.hec calabrū coxit uitiato muri ce uelb.est.n. Tarentū breue calabriæ oppidū qd Taras neptūni filius fabricauerat:ut docet Ser.super eo uir.in.3.aenei.hinc sinꝰ herculei(Si uera est fama)tarenti cernit:po nit a Pli.id oppidū in.ii. europe sinu:sꝫ ne te decipiat similitudo scias tarentum aliud esse quam terentum est enim Terentus locus rome in campo martio dictus quod eo loco ara ditis patris in terra occultaretur ut Auctor est pompeius:de hoc meminit Papinius libro primo syluarum/hoc uersu/ Aut instaurati peccauerit ara terenti.

Locus Vir.
Paupis est numerare pecus
Ballatus
Locus Plau.
Pastor ex illustrissimis.
Cur pecudes aureæ fingātur a poetis.
Aurea mala quod
Ballare
Palati
Locus Liuii.
Tarentinæ oues.
Locus Plinii
Grecū pecus
Locus Persii
Tarentum
Terentus
Locus Papi.

Præstant uellera.ad usum uestium.& q̄m agnas dixerat.postea matres addidit/ ut fecū/dam sobolem sit intelligere: Per totum niueus.Sic Vir.in alexi/Lac mihi nō æstate no uū si frigore desit: ouidius libro decimo tertio methamorphoseos Lac mihi semper adest niueum:pars inde bibenda seruatur:partem liquefacta coagula durant: Niueus.alludit ad recentem caseum nam in dies postea colorem mutat inueterascens: Totus mihi ser/uiet annus legendum est hor/nus ex integra lectiōe.tali sen sus:cuȝ omnia hæc supradicta .m.pro uotis obueniant.te ad ueniente inseruiet caseus per totum annuȝ,hoc est casei no bis nunquam deficiet copia/ homum eniȝ appellamus uni us anni sic homa frux ab Ho

> Totq; tarētinæ præstāt mihi uellera matres
> Per totum niueus premitur mihi caseus ānū
> Si uenies crotale.totus mihi seruiet annus
> Qui nūerare uelit q̄ multa sub arbore nostra Ast.
> Poma legam citius tenues numerabit aristas.

Homus ratio in tertio carminum appellatur annua his/Si thure placaris & homa fruge lares aui/
Locus Hor. daq; porca:ita homotinas nuces apud catonem intellige annuas:& homotinas plantas
Homotinæ apud Columellam:cicero libro quinto uerrinarum/ hoc quantum est ex sicilia frumenti
nuces. homotini exarauerūt:Petronius arbiter/spumabat pateris homus liquor idest annuus:
Homotinæ homus ergo caseus idest annuus qui per totum duret annum mihi seruiet siue inteligas
plantae totus omus mihi seruiet hoc est omnia mihi succedent pro uotis.in toto anno te adueni/
locus petro: ente: Qui numerare uelit.citius inquit numerabuntur in campis quæ sint aristæ :quaȝ
Legere colli. pomorum nostroȝ numerus recenseri possit: Legā colligam:ut apud Virgilium in alexi
Legūina uñ ipse ego cana legam tenera lanugine mala:& in pharmaceutria/ Sepibus in nostris paruā
Legaria te roscida mala dux ego uester eram uidi cum matre legentem:legere est proprie pomo/
Legulus rum & rerum que manu colliguntur/unde legumina uel(ut gallicani appellant) legaria
Arista unde dicta utraq; a legendo quod ea non secantur sed uellendo leguntur teste Varrone: hinc;q leguleus nuncupatus qui legit uel poma uel uuæ botryones siue huiusmodi cætera:Cal/purnius extremas sustulit cum legulus uuas: Aristas.spicas frumenti.quod esset dif ficilimum:uel melius summitatem illam & comua quæ sunt in spica supereminentia in/
Locus.M.u. telligas/Arista enim ut docet Varro libro de re rustica primo dicta est quod arescit prima
Spica unde granum gerendo id enim ut gerat spica seritur frumentum nō ut glumam hoc est tolicu/
Locus Tib. lum (ita enim gluma significat apud Varronem)aut aristam gerat ut uitis seritur non ut pāpinum ferat sed uuam:spica autem eodem auctoritate a spe denominata fuit eam eniȝ quod sperant fore serunt/hinc dictum est a Tibullo libro secundo elegiarum/ Spes alit agricolas spes sulcis credit aratis semina quæ magno fœnore reddat ager.nō simpliciter
Olus ut aliqui putant:in Codice antiquo inuenimus arenas notissimo significatu difficulter.n.
Syria in hor/ arenæ minutias quisquam numerabit: Semper olus metimus.olus dicitur omnis hor
tis oposis. tensis herba paupū peculiare itaq; ut plerūq; accipit sicuti hoc in loco.oleri & cauli prin
Multa Syr. cipatū tribuit Plinius qui tradit idem libro uigesimo naturalis historiæ Syriam in hortis
olera operosissimam fuisse indeq; esse græcis prouerbium multa Syrorum olera:scribit Palla/
Blitum olus dius in quarto blitum olus cum semel natum fuerit ipsum se per multa secula seminis sui
Olusatrum defectione reparare/ut etiam si uelis.uix possit aboleri:olusatrum uero quod a colore sub
hipposelinū nigro foliorum uocari putant asserentibus quibusdam herbam illam esse quam a semine
Olus molle spinoso spinacium appellant e lachryma caudicis sui nascitur/Seriturq; & radice :a græ/
Locus Persii cis hipposelinum ab aliisq; smirnium nūcupatur sapore murrhæ ut asserunt qui eius suc
Exemplum cum colligunt auctore Plinio libro decimo naturalis hystoriae est & olus molle de quo
Dio.& aristi. fit mentio ab apicio in cepurico suo:unico tamen ut dixi olerum uerbo hortensia cuncta conprhenduntur:olus a Persio pro re parca tenuiq; positum leges satyra sexta Solis na/talibus est qui tingat olus siccum:hinc est illud aristippi celebratissimum quem cū pre/
Locus Hor: tereuntem diogenes olera abluens obiurgaret inquiens ista tu si tibi parare didicisses tirā nos aulas nō adeo fœdus assentator adires ita ad illū ꝯuersus respōdit ,si tu cū hoīnibus uersari scires olera pfecto nō lauisses auctor Laer.hoc ita decenter tetigit hor.li.pmo epi/

ſtolarum. Si ptanderet olus patienter/regibus uti/nollet ariſtippus:ſi ſciret regibus uti faſtidiret olus:ſcribit Philoſtratus in primo apollonium tyaneum ſolitum oleribus ueſci/quoniam pura eſſe exiſtim abat quecunq; a terra hominibus darentur.unde eſt illud py/tagoræ apud Ouidium libro uigeſimo methamorphoſeos prodiga diuitias alimentaq; mitia tellus ſuggerit.atq; epulas ſine cede & ſanguine prebet: Nec bruma. Brumam

Sēper olus metius.nec brūa nec īpedit æſtas
Si uenies crotale totus tibi ſeruiet ortus
Quāuis ſiccus ager lāguētes excoq̄t herbas
Summo tamē calatos nutanti lacte coactos

pro hyeme poſuit eſt enī; bruma a breuitate dicta dieru; ut notat Macrobius.na; tempus quo angusta lux eſt.cu; uelut abraſis incrementis āguſtaq; manente extantia ad minimū diei ſol peruenit ſpatium/ueteres appellauere brumale ſolſticium unde apud ægyptios cum oſirim ſimulachro ſolis indicare uolunt raſo capite figurauere breuitati dieru; alludentes:a Bruma ut ſcribit Plinio libro.xyiii. naturalis hiſtoriæ incrementa lucis augeſcunt & equantur noctibus uerno equinoctio in diebus.xc: tribus horis:deinde ſuperat noctes ad ſolſticium diebus nonaginta tribus horis.xii.inde decreſcit lux uſq; ad equinoctiū autūni.diebus uno & nonaginta:horis duodeci; & cū equata die procedit ex eo ad brumā diebus.Lxxxyiiii.horis tribus:que; locū in omnibus fere exemplaribꝰ deprauatū reſtituo beneficio codri uiri temporibꝰ noſtris eruditiſſimi,cuius obitu multū & græce & latinæ amiſerunt litteræ qui reſtituendum codice; primus nos docuit:Brūa ut plerūq; a poetis pro hyeme ponitur.ita horrida bruma a Vir.dicitꝰ ꝓpter immodicū frigus:Luc.in.i.phar.& qua bruma rigens.ac neſcia uere remitti aſtringit ſcythicū glaciali frigore pontū.Papi.in ſyl.cedant quæ te iā ſolibus arctis auia nimboſa reuocabunt littora brūa:Per.admouit te brūa foco iā baſſe ſabino:ap̄ quos ōes hyeme; pro brūa eſt intelligere:Bruma tunc intelligitꝰ cū breuiſſimi ſunt dies & bruma lux augetur ſole in octaua parte capricorni exiſtente/ut docet Pli.in.ii: Impedit.implicat & hic prohibet:impedire eſt proprie uerbū ad implicatiōe; pertinens pedū.itaq; impeditus dicitur quaſi pedes alligatus Nonius.m. impedire eſt implicare inuoluere/Virgi.li.y.æne.haud aliter teucrū nati ueſtigia curſum impediunt:alias impedire eſt ſordidare & ad probrum ducere.ut ap̄ Pla. in āphy.Immo ego hunc thebani ciues qui domi uxore; meā impudicicia impediunt:& ſunt pedicæ impedimenta pedū.ſicut manicæ manuū: Plau.in aſinul/mo; uirtute freti qui aduerſū ſtimulos:laminas cruceſq;:cōpedes:neruos: cathenas : carceris numelas pedicas boias.Boiæ.n.ut & hoc obiter ēnarremꝰ ſunt ad uinciēdos pedes uincula ferrea uel lignea unde talis eſt iocus ap̄ Plau.in capti.ſi cuiꝰ nunc eſt: boius Boiā terit liberoꝝ querēdoꝝ cauſa ei credo uxor data eſt cum ad pedicas & pedu; uincula alluderet: Totus.t.ſ.hor.tu ſola hortuli noſtri eris domina illeq; ſeruitio tantum dicabitꝰ tuo: Quāuis ſiccus ager.obiicit illi cōtinuu; ex pecude fœtu; & fructu; nec impediri feruenti eſtate qua aſtaci lāgueſcit hortus: Siccus ager.aridus & propter eſtate; rimoſus ſitienſq;. Excoquat.ualde coquat.Per.Sat.iiii.inſana canicula meſſes ia; dudum coquit ubi tam̄ uerbu; hoc pro maturat poſitū ſicuti ap̄ Pli.ægreſcunt ſexagenis diebꝰ ſiti maxime anq̄; fici.coquantur autumno:eſt & uerbu; ꝯcoquere qđ ad digeſtiōe; ptinet:Mat.in.i.bn̄ ꝯcoquit carinus & tamen pallet in q̄; ſignificantiā eſt illud Per.ſtertimus indōitum quod deſpumare falernum ſufficiat:ubi deſpumare pro decoquere dictum :ꝯcoctores q bn̄ ꝯcoqunt appellantur at e contra qui male crudi monet Corne.celſus in primo ſi quis imbecillis ſtomaci mane non concoxiſſe ſentiat ex toto conquieſcere debet ac neq; labori ſe neq; exercitatiōi neq; negotio credere: Summo accipio ut ap̄ Virgil.in buccolicis at tu ſumme pedum ideſt accipe: Calatos coactos.ideſt plenos uel coagulatos pro ipſo lacte coagulato: Mutanti.legendu; eſt nutanti hoc eſt tremulo & ābiguo in quā ſe moueat pte;.eſt uero calathus uaſculi genus a græcis calathus noſtris quaſſillus apellatus ut docet Pompeius:Virgilius in alexi huc ades o formoſæ puer tibi lilia plenis ecce ferunt nymphæ calathis. Cicero in Philippicis / At uero inter quaſſilla pendatur aurum.

Locus Hor.
Pura quæ a terra hōibus dantur
Bruma unꝰ
Brūale ſolſt.
Oſiris raſo capite quid ſignificet
Locus Plinii
Codro urce.
Brūa ꝓ hye.
Locus Luca.
Locus Papi.
Locus Perſii
Impedire
Impeditus
Impedire ſordidare
Pedicæ
Manicæ
Boiæ
Locus Plau.
Boius boiā terit
Locus Perſii
Coquere
Concoquere
Locus Perſii
Cōcoctores
Crudi
Calathus
Quaſſillus

Vellera tūc dabimus cū primū tēpus apricū
Surget.& a tepidis fiet tonſura Kalendis
Et nos quos etiā prætorida muncrat æſtas Aſtha

Vellera tunc dabimus.tempus intelligit aptum tonſuræ quod obſeruatur cum uer ad æſtatem uergit/de qua re Columellæ ſubnectam uerba ex libro rei ruſticæ octauo: Ton/ſuræ certum tempus anni per omnes regiones ſeruari non poteſt.cū nec ubiq; tarde nec celeriter æſtas ingruit & eſt modus optimus conſiderare tempeſtates; quibus ouis neq; frigus ſi lanam detraxeris.neq; aeſtum ſi nondum detonderis ſentiat: Tempus apri/cum.uer intellige .Apricum teſte Pompeio appellamus locum a ſole apertum a graeco uocaaulo quaſi ανευφρικησ idest ſine horrore uidelicet frigoris unde etiam putatur africa appellari ab .aprico aprici dicuntur ſenes a Perſio quia apricis locis dolectantur unde eſt illud Auſonii poetae tempus erit cum me ſtudiis ignobilis hora mulcentem curas ſeniiq; aprica fouētē materiae ꝯmēdet honos:a Vir. aprici colles dnt ſolez ūdiq; admittē tes:exemplum eſt Diogenis memoratiſſimum quem cum apricantem alexander rogaret ur ſi quid ſibi opus eſſet diceret ut paulum a ſole.abeſſet petiir auctor Cicero in quinto tuſculanaꝝ & laertius hinc exiit illud ſatyrographi poetae: Sēſit Alexāder teſta cū uidit in illa magnum habitatorem quanto felicior hic qui nil cuperet quam qui totum ſibi poſceret orbem: Tepidis Kalendis: Aprilis intelligo:nam quia uer aperit tunc omnia denſaq; cedit frigoris aſperitas:ſoetaq; terra patet Aprilem memorant ab aperto tempo/re dictum quem uenus iniecta uendicat alma manu.ut,cecinit Ouidius libro quarto faſtorum ,aprilem quaſi aphrilem dictum a ſpuma quam graeci. αφρον uocant docet Ma/crobius libro primo Saturnalium unde orta uenus creditur quamuis in libro de faſtis(ut idem refert)imperite quoſdam aprilem menſem antiquos a uenere dixiſſe opinati exiſti/met.cum nullus dies feſtus nullumq; inſigne ſacrificium per hunc menſem ueneri a maioribus inſtitutū ſit.cui conſentit Varro:ab aperiendoq; dictum uolunt: Anteſterion apud athenienſes eſt aprilis: Tepidum.uocamus medium inter aeſtum & frigus:unde tepere uerbum Perſius Satyra ſeptima mihi nunc ligus ora intepet .Kalendae autem primi menſium dies nominati ab eo quod his diebus Kalentur eius menſes ut ſcribit Varro de lingua latina ſecundo: καλω enim eſt uoco unde calatores dicebantur ſerui απο του καλειν quod eſt uocare quia ſemper uocari poſſent ob neceſitatem ſeruitutis.Auctore Pompeio Scribit Macrobius in primo Saturnalium uerbum hoc Kalo graecum eſſe & hunc diem qui ex his diebus qui calarentur primus eſſet placuiſſe Kalendas uocari. Re/tulit enim in hyſtoria iuba magiſtratus Kalendis populum uocare & in quartum diem nonos indicere ſolitos fuiſſe ut auctor eſt plutharchus in problematis/non eſt praeteren/dum Kalendas omnes iunoni tributas fuiſſe/Sicuti idus omnes ioui quod & Varronis & pontificalis confirmat auctoritas quod etiam laurentes(ut inquit Macrobius) patriis ſer uant religionibus/qui cognomen deæ ex cerimoniis addiderunt kalendarem Iunonem uocantes. Tonſura.a Tondendo unde & Tonſores dicti q; & capillum & barbam & ungues Tondeant Plautus in Aulularia quin ipſi pndem tonſor ungues dempſerat/collegit omnia abſtulit præſegmina. Prætorrida æſtas.ualde torrens & exuſta/retorridum ualde uſtum appellat Plinius & quod nos uſtrinatum dicimus. Munerat. munere ſuo afficit:Scribit Gellius libro decimo nono atticarum noctium uerba patiendi pro agentibus in omnibus ferme ueterum ſcriptis hæc inueniri muneror te.pro munero ſignificor pro ſignifico:ſacrificor pro ſacrifico:aſſentior pro aſſentio/fœneror pro fœ/nero/& pigneror pro pignero. Mille renitenti/legendum eſt renidenti hoc eſt fulgenti ita enim renidere ſignificat:Horatius libro ſecundo carminum / non ebur neque au/reum mea renidet in domo lacunar/ubi renidet fulget ſignificat/ut docet porphyrio.

Tempus tonſuræ
Apricus unđ
Africa unde
Locus perſii
Locus Auſo.
Aprici colles
Paululū a ſo/le abeſſet
Aprilis unde
Aphrō graeci ſpumā uocant.
Nulla dies feſta ueneri dicata aprilis.
Anthesterion aprilis.
Tepidus
Tepere
kalendæ
Calatores.
Kalēdæ in tutela iunonis.
Idus in tutela Iouis:
Iuno kalendaris.
Tonſura
Tonſores
Retorridum aꝑ Pli.
Verba patiendi ꝓ agētibus
Muneror
Sacrificor
Aſſentior
Fœneror.
Pigneror
Renidere
Locus horatii

Chias.ficus intellige de quibus martialis in disticis chia seni similis baccho quem setia Chia ficus
misit ipsa merum secū portat & ipsa salem ad cuius naturam respexit uersiculus iste hec locus martia.
mihi que nouit pungere chia sapit/de hac Macrobius in.3.Sat.chia/alba nigra: cucurbiti
na:in quibꝯdam codicibꝯ inueni tamen nō chias sed thylas legi quod & genus fici memo
ratur a Macr.inquit enim telianam ꝑcocem esse atrā:Pli.quoq; li.xy.nat. hyst.inter gn̄ra teliana ficus.

Mille renitenti dabimus tibi cortice chias
Castaneasq; nuces totidem.cū sole nouēbri
Maturis nucibus uirides rumpentur echini
Idas Nū precor īformis uideor tibi?nū grauis an
Decipiorq; miser quotiēs mollissia tāgo(nū?
Ora manu?primiq; sequor uestigia floris
Nescius?& gracili digitos lanugine fallo?

ficoꝝ telianas atras cōmemo
rat longo pediculo itaq; tylas
ꝑ telliāis intellige s3 telas po/
tius legendū puto quod si ty/
las ei in.i. psilon conuertitur:
ex duplici lectione poterit lec
tor quod magis ad stomachū
faciet elligete. ñ:n. alteꝝ nos
magis altero ꝓbamus:& quo
niā genera si nūerare uelimus
immensu3 est(ut inquit palla Ficus excidii
dius)Sufficiat hoc cōmēorasse ficū olim excidii atheniensiū fuisse cām.cū.n.cato q̄dam atheniensiu3
die ꝑcocē ex ea ꝓuincia ficū in curiā attullisset ostendēs patribꝯ interrogo uos inquit q̄n causa.
hoc pōum dēptū putatis ex arbore/cū int ōes recens ēe ꝯstatet at qui tertiū ingt añ die3
scitote decerptū carthagine tā prope a muris habēus hostē statimq; sumptū est punicum Tertium pu/
tertiū bellum quo carthago deleta est auctor.Pli.& Plut. Castaneasq; nuces:Macro.li.3. nicum bellū.
satur.sunt de agricultura scriptores q nuces & mala sic diuidunt/ut nuces dicant ōe po/ Nuces.
mum qd̄ foris duro tegat/& intus habeat qd̄ esui est:Malum uero quod foris habeat qd̄ Malum
est esui.& durum intꝯ includat: Castaneas nuces:intellige quas nos simpliciter castaneas Castāea nux/
uocamꝯ de quibꝯ Vir.in buc.castaneasq; nuces mea q̄s amaryllis amabat:& notandu3 est
castaneas nuces appellasse adhuc in cortice stantes/nā cu3 dixit in tytiro castaneæ molles Locus Verg.
tunc cortice denudatas intellexit:heracleotica ēt hæc uocat ut docet Macr.nam uir doc
tus oppius(ut ipse refert)in libro quē fecit de syluestribꝯ arboribꝯ sic ait heracleotica hæc
nux q̄m qdam castaneam noiant:existimat Pli.li.xy.nat.hy.accōmodatiores ēe castaneas Heracleotica
glandium gn̄ri.serit castanea & plantis quæ sponte nascunt & seminerut docet Pal.delec nux
tat q; cliuis & opacis regiōibꝯ ac maxime in septetriōem uersis castanetū locum multis ꝯsi Cliuis oblec/
tū castaneis uocant qd̄ nouū circum fodi assidue debet ex palladii documēto: Echini uiri tatur castāea
des:hirsutior cortex:echinum.n.appellamus calicē illum spinosum quo integit castanea Castanetum
Pli.armatum his echinato cortice uallum:Pal.castaneāq; nucē depulsis cogit echinis mi Echini
rati fructus læuia poma sui: Rumpent:hiare incipient & aperient: So.no.quo mense ma Nouember
turescunt nouēber mensis dictꝯ auc.Macr.q; nouꝯ eēt ex ordine mensium: N.p.i.imita Locus mart.
tio uir.est ille.n.sic nec sum adeo infor.nup me in lit.uidi cū placidū uētis staret mare. N. Graueolētia
g.uel ꝑpter annos uel propter pigriciē maxime.n.agilitas iuuenē decet/uñ ē illud epigrā
matici poetæ laudat acchileos & sine fine pedes:hoc est agiles & ueloces q̄les achillis ꝑdi/
cant:pōt & ad anhelitum oris graue olentē referri/quē graue olentiā dicimus uñ aꝑ Pli.
medicamētum ē q; graueolentiā tollit oris: An.n.d.sensus est an me fallunt q̄s tango ge Decrepitus
nas dū eas q̄dā præditas mollitate credo: .D.delludor fallor.i ātiqs tñ co. legi decrepitꝯ Quiq; etatis
q̄ me fugias cā:decrepitus dicit qui sīnecturē iam supauit/Cen.in li.de die natali ex aucto. gradus
Marci.u.quinq; etatis gradus tantumō ꝯnumerat pueroꝝ.s.adulescentuloꝝ.iuuenum se
nioꝝ & senum Aulus.g.quoq; li.x.noc.at.scriptum reliquit ex hy. Tub.quid sup etatibus Crepera uita
recensendum ēet:Decre.ut docet Pōpeius est desperatꝯ/crepa āut uita ut crepusculu3 ex Correctꝯ pō/
tremum dici pōt/siue decrepitꝯ dictus qa propē sīnectutē nec mouere se nec ullū facere pōt peii codex
crepitum q̄m tñ locum in ōībꝯ fere codicibus deprauatum inuenies ubi allāuit ꝑ āut uita Lanugo
passim legitur .M.o.tenuia & sine rigiditate barbæ .P.f.primæ lanuginis/lanugo.n.ap/ Dubia lāugo
pellat molliries illa tn̄ra ꝑmæ & nouæ barbæ q̄ dubiā appellat mar.q̄m incipiēs apparere Fallere digi/
ob tenuitate3 fallit occulos uñ cecinit tibul.in primo carior est auro iuuenis cui læuia ful tos.
gent ora nec amplexus aspera barba terit: Gracili.tenui: Fallo digitos.pro decipior ne
ego:dicit.n.qs fallere digitos quotiēs quod tāgit ēe allíud existimat q̄ q; in rei fit ueritate

Fontibus in liquidis quotiēs me cōpiscor esse — Ast
Admiror totiens: Et enim sic flore iuuentæ
Induimus uultus. ut in arbore sæpe notaui·
Cærea sub tenui lucere cydonia lana.
Carmina poscit amor nec fistula cedit amori — Idas

Fontibus in liquidis. effugere fortasse hic uoluit Calpurnius quod in Virgilium notari scribit Seruius super eo loco nuper me in littore uidi cum placidum uentis staret mare ait enim negari hoc effici potuisse per rerum naturam, cum nobis non reddat imaginem mare quod non stat: cum tamen publice disputaremus aliquādo & talis incidisset questio memini quosdam inter primi philophos tituli hoc etiam in aquis maritimis fieri disseruisse: itaq; uirgilium posse ego deffendi existimo qđ addidit cum placidum uentis staret mare qui enim hoc taxant adducunt maris mobilitatem quo impedimento imaginem reddi nō posse existimant sed nonne hoc poetam animaduertisse apparet cum dicat placidum uentis staret mare: preterea ap̄ Lucretium ita legimus in quarto sunt igiť tenues formaꝝ dissimilesq; effigies singulatim quas cernere nemo cum possit tamen assiduo crebroq; repulsu reiectatæ edunt speculoꝝ ex equore uisum: fontes liquidos. dicimus puros limpidos & argenteos ex quibꝰ tāq̄ʒ ex speculo repercutit imago: Oui. in. x 3. meth. Certe ego me noui liquidæq; imagine uidi nuper aquae placuitq; mihi mea forma uidenti: Vt in arbore sæpe notaui. sic epigrāmatarius poeta in decimo celantur simili uentura cydonia lana pollice uirgineo quæ spoliata nitent: cydonia poma sunt grandiuscula coloris cærei quas auctore palladio li. 3. circa urbem mense februario uel inchoante martio in italia tedicatas in pastinato solo tenuisse adeo fœliciter cōpertuʒ est ut sæpe sequentis anni fruge gauderent si posita maioris status fuissēt. de his Oui. li. iii. de ar. amā. queq; suos curuant matura cydonia ramos Scribit Plut. in prob. sponsam malo cydonio degustato thalamum ingredi solitā ut p̄mus cōplexus nihil triste aut iniucundum haberet docet Col. li. iii. cydonia post mediam hyemem usq; in idus seri februarii. sed uide ap̄ Pli. plura li. x. nat. hyst. qui in. xxiii. lanugine cydoneoꝝ carbunculos sanari putauit: cydonia a graecis appellantur a nostris cotonea: Lucere splendere: Sub tenui lana. sub lanugine molli lanam repraesentante: Carmina poscit amor nam leuāt carmina curas ut in Neme. sensus est uersus amor postulat nec quod sit lassa aut rauca cedit amori fistula hoc est sufficiunt etiam uires ad cantilenam sed cum nobis uesper interpellet pastores admonet domum greges ut conducant. Non cedit fistula. nō uincitur: cedit enim qui locum quem possidet alii consentit: in aliquibus codicibus legitur sistit φ idem ferme significat & erit sistit hoc est cessat & deficit: sistere etiam est presentiam corporis exhibere unde apud iureconsultos titulus est de iudicio sisti. · Fugit dies. honesta digressus occasio, & diem dicit p̄ sole, ut etiam p̄ diebus soles inuicem ponuntur: Virgilius in Buccolicis sæpe ego longos cantando puerum memini me condere soles: Persius satyra sexta, tecum etenim longos memini consumere soles hoc est dies, Vesper: stella est ueneris de qua plinius in secundo, infra solem ambit ingens sydus appellatum ueneris alterno meatu uagum ipsisq; cognominibus æmulum solis & lunæ: preueniens quippe & ante matutinum exoriens luciferi nomen accepit, ut sol alter diemq; maturans: contra ab occasu refulgens nuncuparur uesper, ut protogans lucem: uicemq; lunæ reddens: hæc stella a plauto in amphytrione uesperugo appellatur: Varro libro secundo de lingua latina ait hesperon a græcis uocari, que a nostris uesperugo, & id tempus quo oritur hespera, latinæ uesper: idem scribit in tertio ab ea stella uesper serotinam illam horam nuncupari: Vergilius in sileno & inuito p̄cessit uesper olimpo: & in primo æneidos ante diem clauso componet uesper olympo: Crepuscula. tenebras crepusculum a crepo sabinos sumpsisse docet uarro crepusculum significat dubium & tempus illud ante noctem & ante lucanum quo dies sit an nox est dubium: Apuleius libro secundo de Asino Aureo animum meum permulcebam cantationibus: cum ecce crepusculum & nox prouecta ab eo res creperae dictae sūt, dubie & crepū bellū φ belloꝝ dubii sint euēta, ut apđ lucre. crepi certamia belli crepusci hic dicti sūt qui hoc tempore in lucem editi fuissent, sicut manii qui matutino,

Locus. Vir.
Defensus a calūnia uir.
Cydonia
Cur sponsa ma[…] cydo. d[…]aret
Tempus serendi cydo.
Lanugine cydoneoꝝ
Carbūculos sanari
Cydo. a gre.
Cotonea a latinis
Cedere
De iudi. sisti
Dies p̄ sole
Locus Vir.
Locus Persii
Lucifer
Vesper
Vesperugo a Plauto
Hesperus
Hesper
Crepusculū
Res creperæ
Creperæ bel.
Crepusci ·
Manii

Reuocat.reducit: Daphni.casus uocatiuus mõetq: daphnim seruum oues cogere cuȝ alphesibeo: Hinc.ex hac parte. Illinc.ex illa ita uidetur infinitum pecuduȝ significare numerum. Iam resonant frondes.per uariam descriptiõem crepusculum significat: Resonant.sonitum reddunt Virgilius in tytiro Formosam resonare doces amaryllida syluas.hoc est sonum amaryllidos reddere cuius nomen ex tua percipiunt cantilena:

Locus Vir.

Sed fugit ecce dies.reuocatq; crepuscula uesp
Hinc tu daphni greges:illic agat alphesibeo
Ast. Iam resonãt frõdes.iã cãtibꝯ obtrepit arbos
I procul o dorida primumq; reclude canalem
Et sine iamdudum sitientes irriget hortos
Vix ea finierant: senior cum talia thyrsis
Este pares.& ob hoc cõcordes uiuite.Nã uos
Et decor & cantus & amor sociauit & ætas.

Intelligo autem auiuȝ cantũ qui tunc maxime crepusculascẽte hora(ut apollinaris uerbo utar)uigere solet unde est illud poete ex libro georgicõ tertio Q uũ frigidus aera uesper Temperat & saltꝯ reficit iaȝ roscida luna littoraq; alcyonem resonant & achantida dumi. Obstrepit strepituȝ reddit strepere enim & obstrepere significat sonitum edere & strepitum facere. strepitus ita uulgo sonitus dicitur: Tibullus quae strepitum passu non faciente uenit: Arbos.p arbore ita loquebantur antiqui Quintilianus in primo nam ut ualesii & fusii in ualerios furiosq; uenerunt ita arbos labos uapos etiam & clamos aetatis fueruut antiquae exclusa.r.littera: O dorida.uocatiuꝯ est ut o palla Virgili. teq; iuuat palla:Doris mater esse Nympharum dicitur de qua Hesiodus in Theogognia porro coma laudata nimis pulcherrima doris Edidit hãc pat occeanꝯ sub finibꝯ orbis uirgo seni nupsit neri torus æquoris unda :Gratus in hoc nymphae natae dicuntur aquosae:hanc intelligit iuuenalis cum ita scribit Satyra tertia uxorem comedus agat uel dorida nullo cultam paliolo:hoc est cũ personam induit doridos nymphæ maritimæ:aliquando pro ipsa aqua ponitur ut apud Virgilium in gallo/Sic tibi cum fluctus subter labere sicanos doris amara suam non intermisceat undam idest aqua maritima quæ amari saporis existit& hoc conueniens nomen est rusticæ feminæ aquas curanti: Primum canalem.intellige unde aquas deriuare solemus quæ postea per iligneas canaliculos fluunt ad hortum irrigandum /docet palladius in decimo quemadmodum plumbeis fistulis aut ligneis canalibus fiant aquarum ductus nosq; supra plura rettulimus: Irriget.irroret ita se hortuȝ indicat habere speciosissimũ nihil est enim riguo formosius horto ut inquit Ouidius:oblectat hortus: A uotat. pascit tenet animoq; mœsto demit langores graues ut docet Virgilius in hortulo: Sitientes hortos.siccos & succum ob æstum nimium desiderantes: Vix ea finierãt.idas scilicet & astacus que supra alterne dixerunt: Senior.pro senex conparatiuus pro positiuo: Este pares.iudicium thyrsis ut nemo superet nemo ue uincatur:Sic palemon apud Vir. & uitula tu dignus & hic & quisq; amores aut metuet dulces aut experietur amaros: Et ob hoc.quoniam pares estis mutuo ametis & ameminimam pares cuȝ paribus facilime congregantur ut inquit Cicero: Concordes.corde fœderato concordes enim appellantur quorum est unum uelle & nolle sicut discordes qui in sententia discrepant. Concordes & simul consentientes sub signo fiunt geminorum/unde Persius satyra sexta/Seu nata fidelibus hora diuidit in geminos concordia fœta duorum:Scribit Firmicus in septimo quicunq; habuerit horoscopum in quarta parte geminorum:fore ut regibus corporis pulchritudine comendetur & in amorem eorum desideria regis semper estuent: Sociauit.copulauit ut apud Ouidium nulla myceneum sociasse cubilia mecum: Decor.hic pro uenustate accipitur:& pulchritudine/ita apud ausonium ut uideare aliis fœda decora mihi idest pulchra & formosa.

Crepusculascente hora
Strepere
Obstrepere
Strepitus
Arbos
Valesii
Fusii
Doris mater nympharuȝ
Locus Iuuen.
Locus Vir.
Primus canalis
Pares cũ paribus facilie agregantur
Concordes
Discordes
Concordes sub geminis
Locus persii
Sociare
Decor

FINIS.

AEGLOGA TERTIA.

⁋COMMENTARIA DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS IN TERTIAM CALPVRNII SICVLI POETAE AEGLOGAM.

IOLAS ET Lycidas ægloga. III.

n Vnquid i hac lycida uidisti forte iuuēcā
Valle meā? solet illa tuis occurrere tauris
Et iam pene duas dū quæritur eximit horas
Nec tamen apparet. duris ego perdita ruscis

VNQVID IN n Hac: Lycidas Amator i ualle gelcens(si modo quiescunt amatores) interrogatur ab iola amico pastore de iuuenca amissa. quam non uidisse respondet: quesitū uaccam mittitur tityrus: expectante iola: cui amores suos infoelices narrat primo: dein illi quam exarabit epistolam amasiæ defferendam dat. qua irata mitigetur puella.

Nunquid — Iuuencus — Iunices

Nunquid interrogatiua particula est/ut apud Iuuenalem Satyra secunda nunquid nos agimus causas: Forte casu: Iuuencam. Iuniorem uaccam: Scribit Varro Iuuencum esse qui iuuare ad agrum colendum possit iuuencus est proprie qui nondum cornua emisit Seneca in hercule furente ludit prato liber aperto nondum rupta fronte iuuencus. Iunices a persio dicuntur iunioris ætatis boues tot tibi cū in flamma iunicum omenta liquescant. In hac ualle. uallis est concauitas inter mōtes sita/ ueluti uallata & circūspata: Pompeius conuallis est planities ex omni parte cōprehensa montibꝫ collibus ue: Vallis duobꝫ lateribꝫ inclusa planities: uallis diminutiuū est uallicula: Solet illa tuis: Causa cur ap ipsum illā quærat: nā solet tuis tauris occurrere .i. ꝯtra currere & uenire. Idem significat uerbum illud horatianum curtis iudeis oppedere idest pedem pedi opponere libro primo sermonum: occurrere ut docet Marcellus dicitur obuium fieri/ Virgilius libro sexto æneidos hic illi occurrit tydeus: Iuuenalis Satyra prima occurrit matrōa potens: Tauris. sunt tauri ad uenereꝫ habiles & ñ castrati ut boues/ Ausoniꝫ sic me taurus init sic proxima buccula mugit: Solitaurilia inde imolatio dicebatur ex tribus diuersi generis hostiis hoc est tauri arietis: uerris: quod omnes solidi integriq; sunt corporis solum enim lingua oscorum totum significat & solidus auctor pompeius. Et iam pene duas. sensus est dum eam quæro dedit mihi dispendium duarum horarum: Eximit. adimit: Perdita crura. hoc est pdenda & mihi uulneranda penitusq; amittenda perdere enim significat occidere Plautus in captiuis perdidit me aristophontes hic qui uenit modo intro idest occidit & peremit perditus homo dicitur flagitiosus & qui uitiis periit Cicero. sæuum crudelitate perditum luxuria uitiis omnibus contaminatum: Ait Caius iureconsultus deperditum esse quod in rerum natura permanere desiit: Crus. autem pars illa dicitur inter genu & pedem tereti deducta sura scribit Suetonius germanici formæ minus congruam fuisse crurum gracilitatem a crure diminitiuum crusculum fecit Martialis pectus cicadæ crusculumq; formicæ/ Apuleius libro nono de asino aureo/ crurumfragiū appellauit fracturam crurum his uerbis tunc uxor egregia diras deuotiones in eum deprecata :& crurum eius fragium abominata exangui formidine trepidantem adulterum alueo ligneo quo frumenta confusa purgari consueuerant temere propter iacenti suppositum abscondit. Duris ruscis. ruscus(ut Scribit Seruius super eo uirgiliano in secundo georgicon nec non etiam aspera rusci uimina per syluam & rupis fluuialis arundo ceditur)est uirgulti genus unde ligentur uites Castor oxymirsinem hoc est myrtum syluestrem myrti foliis acutis ex qua fiunt ruri scopæ ruscum uocauit ex autoritate Pliniana. ipse tamen inter herbas sponte nascentes posuit decoctamq; rusci radiceꝫ bibendam alternis diebus dedit in calculorum ualitudine libro uigesimoprimo Duris. asperis horridis Virgilius in buccolicis Immo ego sardois uidear tibi amarior herbis horridior rusco proiecta uilior alga.

Conuallis — Vallis — Vallicula. — Occurrere — Oppedere. — Locus Hor. — Taurus — Solitaurilia — Solum idest totum — Perdere — Locus Plau. — Perditꝰ hō — Crus — Crusculum — Crurumfra. — Ruscus — Oxymirsine ruscus — Ruscus int herbas sponte nascentes — Ruscus ad calculosos

Rubetis. Rubus frutex ſpinoſus eſt mora ferens de quo Virgilius in palemone/ Mella fluant illi ferat & rubus aſper amomum Plinius libro. xvi. Naturalis hyſtoriæ Rubi mora ferunt & alio genere ſimilitudinem roſæ qui uocatur cinoſbatos/tertium genus ideu3 uocant græci a loco/ Tenuior eſt q̄3 cætera minoribusq; ſpinis & minus aduncis. Rubetis. hic intellige loca rubo plena/nam alias rubetas appellamus ranas ad ueneficia q; in rubis uiuere ſoleant. de quibꝰ ſatyrographus poeta molle calenū porectura uiro n. ileet ſiciente rubetam/ hanc etiam Satyra tertia ſignauit ubrítius ita/loquens ranarū uiſcera nūquā inſpexi ferre ad nuptam quæ mittit adulter. mittebāt .n. has adulteri nuptis ut ita maritos de medio tollerent ueneno preſentaneo: Scindere. aperire & uulnerare Nec qcq̄3 egi. nihil profeci poſt tantā ſanguinis pfuſiōe3

Rubus

Cinoſbatos.

Rubeta rana.

Locus Iuue.

Iam dudum & nullis dubitaui crura rubetis
Scindere. nec quicq̄ poſt tātū ſanguinis egi.
LYci Non ſatis attendi (neq; enim uacat) uror Iola
Vror & immodice. lycidam ingrata reliquit
Philis. amat q; nouū poſt tot mea mūera mo
Iolas Mobilior uētis o fœia. Sic tua Philis! (pſū
Quæ ſibi (nā memini) ſi quādo ſolus abeſſes
Mella etiam ſine te iurabat amara uideri!
LYci Altius iſta querar ſi quando uacabis Iola

Non ſatis attendi: amatoria reſponſio & ad aliud occupati/poſtpoſitis omnibus enim de amaſia cogitat amator circa illam curioſus tantum: Non uacat. non eſt ocium: ut apud Iuuenalem Si uacat & placidi rationem admittitis edā. & Vir. Si u acet annales noſtrorum audire laborum: hinc ſcolam dictam putant a uerbo græco Scolazo quod ſignificat uaco/unde cecinit Auſonius & ceſare licet grato ſcola nomine dicta eſt iuſta laborifeTIS tribuantur ut ocia muſis hoc eſt uacationes: in hunc ſignificatum eſt & illud propertii ex ſecundo elegiarum/Et uetus in templo bellica parma uacat: Vror immodice. ſuplatio non tantum inquit amo Sed etiam ualde & ultra modum: Lycidam reliquit. cauſam ardentioris flammæ. cum difficilem ſe preſtet amaſia/nam pinguis amor nimiūq; patens in tedia nobis uertitur/Et ſtomacho dulcis ut eſca nocet: Iuxtaq; ſententiam auſonianam uincere uult animos nō ſatiare uenus, quare hoc preceptu3 fœminis datur ab amorum doctore ne ſecurus amet nullo riuale caueto. non bene ſi tollas prelia durat amor: Phylis. nomen mulieris amorabundæ ϕιλoσ amor dicitur unde phyleniū apud plautum pamphilus apud Terentium quaſi totus amans: Amat moplum. pro deformi & turpi hic ponitur ut apud Virgilium in pharmaceutria mopſo nyſa datur quid non ſperemus amantes: Poſt mea muneta. dona totiens illi miſſa in codicibus antiquis legitur uulnera ſunt enim excruciamenta amatoria tamquam uulnera/ Oui. in epiſtolis unimur & cecum pectora uulnus habent: Papinius itaq; amorem inducit loquente3 in primo ſyluaꝶ haud ulli uehementior unquā incubui genitrix iterataq; uulnera fixi: Mobilior uentis o fœmina. exclamatio eſt ſolæ leuitate3 admirātis/fœminaꝶ mens quaꝶ nunq̄3 in eodem pmanet ſtatu: uñ Heſio. libro primo de agricultura: heu quā damnoſu3 eſt mulieri fidere cuiquā/ Vir: libro quarto æneidos/uarium & mutabile ſemp fœmina: Sic tua phylis. s. te reliquit: Quæ ſibi. ordo eſt: quæ iurabat etiā mella ſibi amara uideri ſi aliquādo ſine ipſa abeſſes: Nam memini. parentheſis eſt hoc eſt interpoſita formatio diuerſæ ſententiae: ut apud Virgiliu3 aeneas (neq;. n. patrius cōſiſtere mente3 paſſus amor) rapidū ad naues permittit achatem Auctor donatus: Mella amara. cōtra naturā tāquā ſine te illi nihil eſſet iucūdū mel. n. ex ſui natura dulce eſt, quāuis & ab ipſis apibꝰ qbꝰdā in locis uenenata gignāt tantū refert pabulum: herba eſt egolettō uexatio precipue capraru3 unde nomen cuius flore cōcipiunt noxiū uirus apes aquoſo uere marceſcente hincq; mella uenenata gignūt quod docet Plinius libro uigeſimoprimo naturalis hiſtoriae. Altius iſta qrar. i. pfundius altū. n. pfundū dicimus Marti. in. i. ñ rūpet altum palidus ſōnū reus ideſt profundū Iuue. & nos cōſiliū dedimus ſyllae priuatus ut altū dormiret Qñ uacabis. in aliquibus codicibus legitur ſi forte uacabit eodem ſenſu. i. qñ non eris occupatus.

Vacat ociu3 eſt

Schola unde

Locus auſo.

Pinguis amor in tedia uertitur.

Phylis.

Phylenium.

Pamphilus

Vulnꝰ amo.

Leuis fœmi.

Parentheſis

Mella uene.

Herba egol.

Locus Mar.

Has pete nūc salices:& læuas flecte sub ulmos
Nam cū prata calent illic requiescere noster
Taurus amat.gelidaq; iacet spaciatus ī ūbra
Et matutinas reuocat palearibus herbas.
Nō equidem lycida quamuis cōtēptus abibo Iol.
Tityre quas dixit salices pete solus.& illinc
Si tamē inuenies deprensam uerbere multo
Huc age.Sed fractū referas hastile memento

Læuas flecte sub ulmos.demonstrat locum ubi sit consuetus ruminare taurus. Læuas legitur & læuis hoc est in leuam & sinistram partem conuersus:leuum.n. appellamus quod a parte sinistra fit:leua fulmina prospera esse credit Plinius in secundo quoniā a leua parte ortus ē mundi:ratum augurium & prosperū facit coruus a dextra e ꝯtra a sinistra aliquid ꝯminatur mali hinc est illud plautinū ex aulularia ita euclione loquente:nō temere est ꝙ coruos cantat mihi nūc ab leua manu:a sinistra autem facit ratū cornix/uñ est illud uirgilianum Ante sinistra caua mōuisset ab illice cornix qd tamen irridet Cicero libro primo de diuinatione: Cū prata calent.cū sole sufferuefacta sunt:dicitur āt pratū qd paratū sit ad fructū pcipiendum ut docet Varro li.i.de re rustica & notat Vlpianus iure consultus titulo de uerboꝝ & reꝝ significatiōe: Noster taurus.bos ferus caprificus tauros quālibȝ feroces collo eorūȝ circundata in tātū mirabili natura cōpescit:qd docet Pli.li.xx ȝ.ut immobiles prestet Gelida in umbra.diximus supius æcgloga prima omneȝ ūbrā esse gelidā: Spatiatus.uagatus,Oui. de arte amādi Tu mō pōpeia lentus spatiare sub umbra: Reuocat palearibus herbas.tu uno expone uerbo rūinat:Vir.in sileno ille latus niueū molli fultus iacyntho illice sub nigra pallentes ruminat herbas:ubi hæc Ser.Ruminat euomit & iteꝝ cōsumit:dicta est dictio a ruma eminente gutturis parte p quā admissus cibus certis reuocatur animalibus :Pli.ruminatiōem reiteratiōem frigoris apellauit p istā similitudineȝ reuocati cibi his uerbis in.xyii. Si saucias recenti medicina mordeat quædam hyemis ruminatio certum est gemmas earuȝ frigore hebetari idest frigoris reiteratio. palearia hic pro ruma accipi debent cum proprie palearia sint pelles dependentes ex gutture/ Virgilius in ter. georgicon Et crurum tenus a mento palearia pendent:Remandere autem pprie significat ruminare Plinius in undecimo Ruminant preter iam dicta siluestrium cerui cum a nobis aluntur omnia autem iacentia potius quā stātia/& hyeme magis q̄ estate/Septenis fere mensibus:pontici quoq; mures simili modo remandunt. Reuocat.reuomit: Herbas matutinas.mãe pastas quas reducendo ꝯsumit iteꝝ:reuocare aliquādo p repetere inuenitur ut hic/Iuuenalis humerum reuocantem appellauit uestes reuocatas hoc est post tergus missas recipientem: Non equidem lycida.illectus iolas audiendi cupidine famulum titirum mittit qui iuuencam reducat: Tytire.apostropha ad seruum hoc est cōuersus sermo: Pete solus.sine me uel legas lætus ut ātiqua habent exemplaria hoc est hylaris & iocundus tamquam pro comperto habeat ibi fore iuuencam: Deprensam. Sensus est:si illam inuenies ad me multis cum uerberibus illam ducito: Fractum hastile.hastam ruptam:hastile est bubulcorum instrumentum ad boues excitandos ita hodie rustici hastulam appellant: hastilia tamen etiam' pro gracilioribus perticis dicuntur ut apud Virgilium libro tertio eneidos densis hastilibus horrida myrtus & tertia sed postquam maiore hastilia nixu aggredior: Tibullus hastilis huius centron & aculeum stimulum appellauit in primo:Aut stimulo tardos increpuisse boues.est.n. stimulus aculeus ille ferreus qui in suprema parte hastulae figitur: hastula a plinio pro uirga in similitudinem hastae dicitur ita enim scribit libro decimosexto naturalis hystoriæ Aperitur picea e parte solari non/plaga sed uulnere ablati corticis/cum plurimum bipedali hiatu/ut a terra cubito cum minimum absit/nec corpori ipsi parcitur/ut in ceteris/quoniam hastula in fructu est:& alibi:flos crudus resinæ cum multa hastula tenui breuiq; auulsus conciditur ad cribrum minuta:Cicero pro.C.Rabirio Mancus & membris omnibus captus ac debilis hastili nixus.

Leuum
Leua fulmina prospera.
Coruꝰ a dextra ratū facit auguriū
Locus plauti
Cornix ratuȝ faciat sinistra
Locus Vergi.
Pratum unde.
Caprificus tauros ꝯpescit
Ruminare
Ruma
Locus plinii.
palearia.
Remandere
Rumināt cerui.
Reuocare.
Locus Iuue.
Apostropha.
Hastile
Hastilia apud uergilium.
Locus tibulli
Stimulus
Hastula apud plinium.

Nunc age.discedente Iolas Tityro interrogat super phyllide lycidam. Quæ iurgia.Iurgia pro litibus amatoriis.Iurgare ut scribit Varro libro secundo de lingua lati/na dictum est a iure ꝙ quis iute litigaret,a quo obiurgatus is qui id iuste facit: & Pompe/ius ait iurgationem dici iuris actionem. Tulere.disturbauere ferre enim ut notat Mar cellus quandoque significat disturbare ut apud Vergilium in Secundo æneidos alii rapi/unt incensa feruntq; pergama idest disturbant. Quis de us.stoice loquitur illi eniꝫ om nia intermissione deorum fie/ri putāt ut superiꝰ docuimus Phyllide contentus.nullā aliam curās. Calyricen sp̄/ui.calyrice dici potest affabilis mulier. Tu solus testis.for tior causæ comprobatio ꝙ te stem adducit & ipsum iolam a pud quem nunc conqueritur. Quamuis cum dote.exa/gerat nam calyricen non tan/tum spreuisse Sed & cum do/te dicit: dos enim & cornices potest nubiles facere: nam ut inquit Satyrographus poeta ueniunt a dote sagitte, pauci enim Plautinum illud animaduertunt dummodo morata recte ueniat dotata est satis: Sed illud sæpe accidit ut dote cassam habeas inlocabilem: Solon ille memoratissimus a/pud Athenienses quondam dotes sustulisse memoratur/instituisseque ut tres tantum ue stes & quædam parui empta uasa secum nupta portaret cupiens uiri ac uxoris consortiuꝫ per precium ac mercedem minime sed liberorum procreādorum causa copulari/ Auctor Plutarchus:Dos ut inquit Varro libro primo de lingua latina dicitur si nuptiarum causa data sit ΔΟΤΗΝΥ a graecis nuncupatur & appellatur profectitia cum a patre uel aliquo p̄ decessore auo proauo uel attauo profecta est. Aduentitiaque cuꝫ ab aliquo extraneo pro/ficiscitur, quod inuenies apud iureconsultos.ff.de iure dotium. Calamos intexere.ca lamos coniungere est enim texere textricis proprium ouidius in sexto Meth.de certami/ne palladis & arachnes:illic & Tyrium quæ purpura sensit ahenuꝫ texitur. Comitata. Sociata ut fido comitatus achate. Intimus arsi.sic intus ira subministrante incalui ut ulterius tolerare non possem auctore enim Aristotele incalescunt qui irascuntur, quoniā ira ab igne proficiscitur & cum intus copiam ignis retinemus concalescimus hic est illud Iuuenalis ex satyra prima:quid referam quanta siccum iecur ardeat ira quoniam irascen/tes accenduntur:Remedium his putat esse Aristoteles in problematis si larga aqua frigi da perfundantur. Intimus.ex parte interiori:Pompeius extimum extremum signifi/cat ita ut intimo sit contrarium:hic intimus pro intime. Ambas tunicas. & interiorē & exteriorem:Tunica a tuendo corpore dicta ut induca auctore Varrone. Reicidi. Laceraui & intelligit pectus puellæ calyrices:unde inferius a te ceperunt tua iurgia. Pe nes alcipem mouet.legendum est manet hoc est residet. Penes.apud significat/ Oui/dius libro secundo amorum quem penes est dominā seruādi cura bagoge. Ne uaget. ne ab illa discedat. Vereor.timeo est autem uereri liberorum,metuere seruorum ut do/cet Donatus super eo loco Terentiano edixin tibi interminatus sum ne faceres:num ue/ritus es. Nec tam nobis.sensus est:non tam cupio mihi phyllida reddi q̄ꝫ mopsum ex/pelli riualem meum:riuales enim difficulter perpetiuntur amantes unde inquit Proper/tius Riualem possem non ego ferre iouem, nam ut inquit Ouidius non bene cum sociis regna uenusque manent.

Nūc age dic lycida.quæ uos tā magna tulere
Iurgia?quis uestro deus interuenit amori?
Ly. Phylide contentus(Tu solus testis Iola es)
Calyricen spreui.quamuis cum dote rogaret
En sibi cum mopso calamos intexere cære
Incipit.& puero comitata sub ilice cantat.
Hoc ego cum uidi(fateor)sic intimus arsi.
Vt nihil ulterius tulerim. Nam ꝓtinus ābas
Deduxi tunicas.& pectora ꝑuda rescidi.
Alcipen irata petit.dixitq; relicto

Iurgia
Iurgare
Obiurgatus
Iurgatio
Ferre distur/bare.
Locus Verg.
Omnia inter missione deorum fieri
Calyrice
Dos nunc ap petitur.
Dote cassa in locabilis
Solon sustu/lit dotes apud Athenienses
Dos quomo/do a græcis
ꝓfectitia dos
aduētitia dos
Texere
Ira ex igne
Locus Iuue.
Remediū cō tra iram
Extimus
Tunica
Induca
Penes
Vereri
Timere

Improbe te lycida Mopsū tua philis amabit
Nūc penes alcipē mouet.ac ne forte uagetur
Ha uereor.Nec tam nobis ego phylida reddi
Exopto:q̄ q̄ mopso iurgetur anhelo.
A te ceperunt tua iurgia.Tu prior illi
Vinctas tende manus.decet indulgere puellæ
Vel cū prima nocent:si quid mādare iuuabit
Sedulus iratæ contingam nuncius aures.
Iā dudū meditor quo phylida carmine placē. Ly.
Forsitan audito poterit mitescere cantu.

Locus Tibu.
Locus Silii.
Suspiriosi
Asmatici
Anhelatores

Mopso anhelo.uel propter æstum anhelanti & exestuanti idest ob amorē uel ꝓpter asmum:apud Tibullum & dare anhelatim pugnantibus humida linguis oscula/significat suspirioso anhelitu oscula infigere:apud Silium uero anhelans dicitur difficulter & cum anhelitu tollens ita enim cecinit in quinto. Tum quod humo:haud unquam ualuisset uellere saxum ni uires trux ira daret torquebat anhelans. Potes.hic intelligere anhelū ꝓp laborem tanq̄ ei obiiciat paupertatem ut nisi laboriosus sit deficiat illi uictus.solent nāq̄ anhelare qui nimio sub pōdere fatigantur & exercentur papintus in primo siluarum/Inie staq̄ pondere tanto subter anhelat humus quod si placeat intelligere suspiriosum:ita etiā tali morbo anhelationis laborantes nuncupamus:nihil obstat:dicuntur autem suspiriosi qui a recentioribus asmatici medicis appellantur/hoc est q̄ difficulter spirāt anhelatores etiam eosdem dici puto Plinius libro.xxii.anhelatoribus & in tussi uetusta cum porro ex aceto datur laser e silphio profluens:de hoc morbo celsus libro quarto,est etiam circa fauces maluȝ quod apud græcos

Dispnœa
Asma
Orthopnæa

aliud atq̄ aliud nomen habet pro ut se intendit. Omne id difficultate spirandi cōsistit/ Sȝ hæc dum modica est:neq̄ ex toto strangulat dispnœa appellatur cum uehementior ē ut spirare æger sine sono & anhelatione non possit asma/cum accessit id quoq̄ ne nisi recta ceruice spiritus trahatur orthopnæa:ex uario & multiplici sensu elligat lector quod potius placet condimenta enim facimus uaria pro uario hominum gustu. A te ceperūt tua

Iurgia
Lesiones
Iniuriæ

iurgia.exortatur lycidam ut puellam placet iunctis manibus & illam exoret propter iniuriam quam illi fecit cum tunicam rescidit. Iurgia.amatoriæ lites (ut diximus superius) & leues lesiones:nam ut docet Asconius in primo Verrinarum lædi aliquis iuste potest iniuria uero semper est iniusta. Iunctas.ligatas ut manus interea iuuenem post terga reuinctum:uel simul copulatas & coniunctas quales describit Vergilius in primo æneidos: &

Indulgere
Vel.

duplices tendens ad sydera palmas. Indulgere.permittere ut apud Persium rides ait & nimis uncis naribus indulges. Vel cum prima nocent.præcipue cum tu illam irritaueris. Vel.particula hæc præcipue significat Plinio frequentissima ut est populorum eius

Sedulus
Sedulitas
Meditari
Antistichon
Sela pro seda
Locus Verg.
Placare
Placabilis

oppidorumq̄ nomina uel maxime sunt inestimabilia. Sedulus.diligens/Tibullus in secundo elegiarum nec quisquam flamæ sedulus addat aquam. Itaq̄ sedulitas pro diligentia accipitur ut æglogа quinta apud poetam nostrum gnauaq̄ sedulitas uenit & pastoria uirtus. Meditor.fingo exerceo ut apud Vergilium in tityro/Siluestrem tenui musā meditaris auena.quod enim meleto dicunt graeci per antistichon hoc est per litteræ mutationem meditor dixerunt latini.l.n.&.d.interdum sibi inuicem cedunt unde & sela ꝓ seda dicitur a sedendo auctore seruio.Itaq̄ per antistichon prolatuȝ est illud a poeta quoq̄ in primo æneidos miratur molem æneas magalia quondam cum magaria dicere debuisset. Placem.mitigem placamus proprie quos iratus habuimus.placabilis est q̄ cito placatur.Ouidius in tertio. Tristium/Quo quisque est maior magis est placabilis iræ/ Et faciles motus mens generosa capit. Mitescere.dulcescere & mitigari nā flectitur iratus uoce rogante deus ut inquit Ouidius de arte amandi.cui suffragatur Tibullus ita scribēs in primo blanditiis uult esse locum uenus ipsa querelis.Supplicibus miseris flentibus illa fauet.

Ferre extollere.

Solet ferre.extollere laudando,Ita Vergilius in Buccolicis nos tamen hec quocunque modo tibi nostra uicissim dicemus:daphnimque tuum tollemus ad astra.

camœnes pro carminibus posuit/camenæ ut scribit pompeius musæ a carmine sunt dic/tæ uel ꝙ canũt antiquorum laudes uel ꝙ sint castæ mentis præsides nã ut iquit catullus castũ esse decet piũ poetã ipsum existimauit Macrobius in secundo de somno scipionis: camœnas quasi canenas a canendo dictas musasq; ipsas esse mũdi cantũ:has memnosyne peperit pulcherrima nixu læta puellari fœtu nam carmina musæ semper agunt uacuamq; gerunt formidine mẽtem:mẽtem quæ niueo multum non distat olympo ut iquit hesiodus i theogognia

Camœne unde
Castum esse cet poetam
Camœne quasi canene
Musæ cantus mundi.
Memnosyne musarum mater

Et solet illa meas ad sydera ferre camœnas.

Io. Dic age. Nã cerasi tua cortice uerba notabo

Et decisa feram rutilanti carmina libro.

Ly. Has tibi phyli preces iã pallidꝰ hos tibi cãtus

Dat lycidas:quos nocte miser modulat̃ acerba

Dic age hortantis est,sic papinius nunc age fama prior. Notabo incidã:& in notas ducã. Cortice cerasi scribit plinius in decimotertio naturalis hist.chartam repertam fuisse Alexandri magni uictoria ex.M.Varronis authoritate cũ antea usus non esset chartarum nam palmarum foliis scriptitatum.deinde quarundam arborum libris.usq; ad ætatem homeri uero pugillaribus:usus apud priscos cartarum papyraceus fuit ex papyro in palustribus ægipti nascente.unde papyrum ægyptiam appellauit apuleius in primo de asino aureo:melonis uero paginam ausonius hoc est niloticam.& sepius apud poetas papyrum pro chartis inuenies martialis perdite niliacas musæ mea damna papyros:papyrus(ut scribit plinius libro.xiii.nat.hist.)nascitur in palustribus ægypti aut quiescentibus nili aquis ubi euagatæ stagnant duo cubita non excedente altitudine gurgitum:chartis legatis papyrum ad chartas paratum non continetur ut notant iure consulti.ff.de legatis tertio. Cerasus arbor est prima fere arborum fructus reddẽs cerasos primus in italiã e ponto uexit lucullus anno urbis sexcentesimo octogesimo cum ante uictoriam mithridaticam in italia non essent:harum genera octo tradit plinius cum principatum obtineãt duracina quæ campania plyniana appellat:inseritur lauro cerasus partuq; coacto tingit adoptiuus uirginis ora pudor:ut inquit palladius. Libro rutilanti lucido & resplendẽti Rutilare ut docet uarro libro.iii.de lingua latina aurora dicitur ante solis ortum ab eo ꝙ ab igne solis tum aureo aer aurescit:aurei.n.rutuli & inde etiam mulieres ualde ruffæ rutulæ dictæ:liber autem significat corticis partem interiorẽ uergilius in.ii.georgicon aliena ex arbore germen includunt:hudoq; docẽt inolescere libro. Has tibi phylli dictat carmina lycidas quæ ab iola cortici inscribantur:ad amasiamq; deferantur. Pallidus exanguis & est amantium proprie pallere hinc monet ouidius in libris de arte amadi palleat omnis amans color est hic aptus amanti & ppertius in quarto diceris & macie multum tenuasse:sed opto e desiderio sit color iste meo:pallida mors appellatur a poetis quæ pallidos facit cuminum bibentibus omnem gignere pallorem author est plinius libro xx.nat.hist. Preces supplicationes multum eniʒ in amore preces & benefacta ualent. Nocte amara nox enim est multis amanti malis euigilanda minimumq; in lecto dormitur amatorio.naʒ si media nox est(ut inquit plautinus adolescens in curculione) siue est prima uespera si status condictus cuʒ hoste intercedit dies tamen est eundum quo imperat ingratis amor. Modulatur rhythmice componit ita ouidius de remedio amoris pastor inæquali modulatur arundine carmen. Dispergit dis et di particulæ separatiuæ sunt ut docet priscianus in.xiiii.ut diuido:diduco:distrhao:discurro:ꝙ apud grecos Δίσ præpositio facit præponitur autem solummodo dis cum sequitur.c.uel.f.uel.p.uel.s.uel.t.uel.i.loco consonantis ut dis cum discutio:differo:diffido:diffundo.in quibus s.in.f.conuertitur euphoniæ causa displiceo:disputo:disperdo:disitio:distrhao:disturbo distorqueo:disiectus:disiungo:hic tamen dis pro auctione positum ut sit dispergit ualde spargit sicuti dispalescit pro ualde palat: & distabescit pro ualde tabescit apud plautum

Quãdo charta reperta.
Palmarum foliis scriptitatũ
Papyrus ægiptia
Locus ausonii
Papyrus ubi nascatur.
Cerasus
Octogenera cerasorum.
Duracina.
Pliniana.
Rutilare
Rutuli.
Rutulæ.
Liber.
Pallor amantũ
Pallida mors
Cuminum pallidos facit.
Modulari.
Dis.& di.
Dispalescit
Distabescit

Excuti somno
Excuti ab equo.
Baccis oleastri aluntur turdi
Turdus.

Excusso somno refecto & quasi per uim: sic uergilius in secundo aeneidos excutior somno: ubi ait seruius terroris esse non facietatis: excuti proprie ab equo dicimus ut alibi docuimus. Non sic destructa in aliquibus exemplaribus legitur districta. i. pcticis de / cussa nam stringere est ferire: & est sensus non adeo macrescunt turdi cum olea legitur: ex tremus pene anni fructus. q3 ego sine te: aluntur enim. & baccis oleastri turdi & hede raceis ut in nono docet colu / mella. Turdus auis est in ter ganeas laudatissima de qua martialis: inter aues turdus si quis me iudice certet. Inter qua drupedes mactea prima lepus colorem circa collu3 estate ua rium hyeme con colorem ha bet: scribit plinius in. x. Agrip pinam claudii caesaris conju / gem turdum habuisse (quod

Dum flet: & excusso dispgis lumina somno.
Non sic destructa macrescit turdus oliua.
Non lepus extremas legulus cu sustulit uuas.
Vt lycidas domina sine phylide turbida erro
Te sine ue misero mihi lilia nigra uidentur:
Nec sapiunt fontes: & acescunt uina bibenti.

Turdus agrippinae.
Dictum pompeii in luculu3
Curtius eques romanus.
Turdum per fenestra3 misit
Oliua.
Tria genera oleae.
Drupae.
Drupetae.
Oleum uenafranum
Oliuantes.
Locus plinii.
Lepus.

non ante) hominum sermones imitantem: fertur pompeiu3 aduersa captu ualitudine ita in lucullum clare dixisse: nam cum medicus eum turdos comesse iuberet: & ministri quia aestas esset alibi q3 apud lucullu domi nutritos inueniri posse negarent uetuit inde summi & ad medicum conuersus si lucullus inquit delicatus non esset ego non uiuerem? auctor plutarchus: in luculli & pompeii uita. Sed & curtius eques romanus delitiis diffluens cu3 mactum turdum sumpsisset in conuiuio caesaris interrogauit an mittere liceret: Respode rat princeps quid ni liceat ille statim per fenestram misit: auctor macrobius libro secudo saturnalium. Oliua arbor est frugifera plurimumq3 uitae conducens huius tria facit genera uergilius orchites radios & posias uocat. optima etas ad decerpendum: authore plinio inter copiam bonitatemq3 incipiente bacca nigrescere. nostri drupas uocant. graeci drypetas: oleo palmam dedere uenefrano de quo martialis hoc tibi campani sudauit bac ca uenafri unguentum: quotiens summis & istud olet. non omittendum oliuantes uecti / gal olei facientes apellari: quod ex his plinianis uerbis exquinto decimo percepimus oli / uantibus lex antiquissima fuit oleam ne stringito ne ue uerberato: qui prouidetes ex uec / tigalibus ne quid detrimenti paterentur pro anno futuro nolebant oleas decuti quoniam (ut inquit plinius) cum sequentis anni damno decutiuntur. Lepus leporu plura sunt genera de quibus infra dicemus aegloga septima: lepus omnium prede nascens solus pre ter dasipodem superfoetat (ut inquit plinius) de lepore pulcherrimum est apud ausoniu3 epigramma tale: trinacrii quondam currentem in littoris ora ante canes leporem caerule / us rapuit at lepus in me omnis terrae pelagiq3 rapina est forsitan & coeli si canis astra tenet

Legulus.
Legumina.

Legulus uindemitor a legendo: unde & legumina ut superius docuimus. Extre mas uuas ego intelligo racemos quos post uindemiam relictos legere solent uindemito / res. Domina nam sibi fingunt qui amant dominam amicam: tibullus sic mihi seru / tium uideo dominamq3 paratam. Turbidus in sinceriori codice legitur tabidus hoc est tabe cosumptus: tabes. n. dicitur sanguis cu humore putrefactus: lucanus in prio phar saliae cernit tabe iecur madidum tabescere significat tabe cosumi plautus in captiuis ma cesco & cosenesco & tabesco miser: diuus cyprianus ad plebem assuritanorum scribes ac cessit hic tabescēti aio nostro dolor. Misero mihi lego in atiquo codice te sine ue do mina. Lilia nigra p cotraria lilii naturam eu sit album. Nec sapiunt fontes nul lo potu: nullo cibo oblector: nam anima est amica amanti: si abest nullus est si adest reapse nullus est: ut inquit plautus in bacchidibus. Nec dulcia uina bibēti supple sunt in qui busdam acescunt legitur p acida uidetur & aceti saporem representatia acescere. n. acore3 cotrahere significat: ut apud pliniu in. xiiii. diligentiores admiscent nigrā masticē: quae in ponto bituminis similis gignitur & yris radicem oleumq3: nam caetram accipientibus ua sis compertum est uina acescere: item in undecimo de melle loquens: uel minimo con / tactu roris acescentia: putat etiam ex acescente natura genera quedam gigni culicum.

Tabidus.
Tabes.
Tabescere.
Anima est amica amanti.
Acescere.
Ex acescente natura culices

At tu si uenias contrarium ad id quod superius dixit: Sic uergilius in thyrside phyllidis aduentu nostræ nemus omne uirebit: Sapient fontes saporem iucundum prestabunt. Et dulcia uina ob hoc melius uidetur legi superius non acescũt. Sed nec dulcia quoniam omnia refert contraria per eadem uerba. Bibentur legendum est bibenti scilicet sapient mihi. Ille ego sum lycidas: repetit solatia superioribus habita temporibus

At si tu uenias. iam candida lilia fient
Et sapient fontes. & dulcia uina bibentur.
Ille ego sum lycidas: quo tu cantante solebas
Dicere fœlicem: cui dulcia sæpe dedisti
Oscula: nec medios dubitasti rumpere cãtus:
Atq; inter calamos errantia labra petisti (psi
Ha dolor. & post hoc placuit tibi torrida mo
Vox & carmẽ inops. & acerbæ stridor auenæ
Quẽ sequeris? quẽ phyli fugis? formosior illo
Dicor. & hoc ipsum mihi tu narrare solebas
Sum quoq; diuitior certauerit ille tot ædos

ut magis animum muliebre cõmoueat. Oscula hic amatoria. osculũ ut grãmatici annotauere est simplex & honestum etiam inter affines. Suauium uoluptuosum & amatorium. & basium catullus da mi basia mille deinde centum. hæc tamẽ apud poetas confunduntur cum oscula p amatoriis basiis ut plerumq; inueniantur plautus in asinaria age tu interbibe ab infimo: da suauiũ Artemo perii misera ut osculatur carnifex capuli decus: sed quoniam in hunc incidimus locũ tu corrige exemplar plautinum in omnibus fere codicibus deprauatum ubi intersibi pro interbibe legitur osculum ideo propinquos fœminis dare solitos scribit cato ut scirent an temetum olerent quod docet ualerius de institutis antiquis: & plutarchus in problematis. Rumpere cantus scilicet osculis ut apd ouidium saphus: cantabam memini: meminerunt omnia amantes: oscula cãtanti tu mihi rapta dabas. Errantia labra exprimit gestum canentis cuius labra hanc & in hãc partem errare solent. Labra sunt ex inferiori & superiori parte os occludentia A quibus labeones & brunci sunt appellati itaq; apud plinium lege in. xi. non brochos sed bruncos nam brunci ex authoritate marcelli appellati sunt producto ore dentibus prominentibus lucilius satirarum libro tertio bruncus mouit lanius dente auerso eminulo. hic est rhinoceros: dicimus uero & labrum & labium quintilianus in primo ne labra detorqueant ut immodicus hiatus rictum distendat: uergilius in bucholicis nec dum illis labra admoui sed condita seruo terentius in eunucho tremulus labiis demissis gemens: inuenio & labias fœmineo genere ut est in antiquo uersu Anima ægra & saucia cucurrit ad labias mihi: scribit donatus in eunuchum terentii labra esse superiora: inferiora uero labia labrasq; pprie asinorum dici labellum diminutiuũ a labro dixere catullus quẽ basiabis cui labella mordebis: chilones antiqui maximis labris & enormibus insignitos appellare sunt soliti.

Osculum.
Suauium.
Basium.
Locus plauti correctus.
Cur propinqui mulieres oscularentur
Labra.
Labeones.
Brunci.
Locus plinii.
Labrum.
Labium.
Labiæ.
Labræ asinorum.
Chilones.

Vox torrida sicca & inamœna. Carmen inops nulla suffultum inuẽtione nulla elegantia quod miserum appellatur a uergilio. Stridor auenæ. i. fistulæ auena. n. (ut docet seruius) p omni culmo accipitur ex quo rustici fistulam faciunt: uergilius tenui musam meditaris auena. Quem fugis sic uergilius: quem fugis ah demens. Formosior illo arguit ab os parte se mopsum superare. Diuitior dicimus ditior & diuitior a dite & diuite ditem. n. locupletem appellamus sicut diuitem: tibullus in primo dites despiciam despiciamq; famem: diuitare uerbum antiquũ est qđ significat diuitẽ facere: actius nihil credo auguribus qui aures uerbis diuitant alienas suas ut auro locupletent domos turpilius diis me diuitãt. Certauerit ille tot edos sensus est nedũ est mopsus ualẽs mecũ certare de taurorũ nũero: sed ne qdem ouiũ nũero tauros meos equipare: hoc est rẽ ĩgẽtẽ

Miseruz carmen.
Auena.
Diuitior.
Ditior.

Preciũ ouis. Preciũ bouis Hædi. Agni. Mos pastorũ pecora numerandi.

parua:nã ut refert plutarchus in uita publicolæ precium ouis erat obolorum decẽ: bouis uero cẽtum:hædi sunt caprarum:agni uero ouiũ:uergilius caper tibi saluus & hedi.

Pascere alere & nutrire:uergilius pierides uitulã lectori pascite uestro.i.alite. Numerantur ita mos est pastorũ ut reddant numerum domino a pabulo redeuntes:hic est illud uergilianũ cogere donec oues stabulis numerũq; referre iussit:& i palemone bisq; die numerant ambo pecus alter & hedos. Quam nũero sa bucula p q̃3 multæ uaccæ singularis pro plurali. Bucula diminutiuũ a boue. ausonius gallus bucula sum cælo gẽitoris facta myrõis ærea nec factam me puto sed genitam:uergilius bucula celũ suspiciens:apuleius diminutiue uaculam dixit ita scribens libro septimo de asino aureo pastores.n.mei perditam sibi requirentes uacculã uariasq; regiones peragrantes occurrunt nobis fortuito: Idem in sexto buculam non a boue sed bucca.dixit.i.oris pte:sũt enim buccæ in homine partes oris quæ spiritu a pulmone reuocato compressis labiis inflari solent:horatius in primo sermonũ:quid causæ est merito quin illis iuppiter ambas iratus buccas inflet. Siccetur mulgatur & euacuetur.ita apud uergilium bina die siccãt ouis hubera hoc est suggendo euacuant. Meis mulctris mulctra(ut scribit seruius.) super eo uergiliano bis uenit ad mulctram tempus est mulgendi mulctrare uero uas in quod mulgetur. Suspendat lactet suspensi.n.sunt uituli cum sub ruma pendent. Vbera mãmæ ab ubertate dicta. Sed mihi nec gracili dispendium narrat temporis quod ipsius causa faciat. Fiscela diminutiuũ a fiscina quæ a ferendo dicta est(ut docet uarro libro primo de lingua latina)fiscina apud ciceronem pro crate uiminea in qua ficus ad solem extendi solent accipitur ita.n.ingt in oratione q̃3 pro.l.flacco habuit phrygi q arborẽ fici nũq̃3 uidisset fiscinam ficorũ obiecisti:scribit asconius in secunda uerrinarum fiscos fiscinas:fiscelas:spartea esse utensilia ad maioris summæ pecunias capiẽdas:unde qa maior sũma sit pecuniæ publicæ q̃3 priuatæ ut pro censu priuato ærarium dicitur pro loculis: & archa thesauri:pro sacello fiscus unde fiscus pecunia publica & cõfiscare dicitur. Gracili salicto tenui uimine salicis:uergilius in primo georgicon nũc facilis rubea texatur fiscina uirga:tibullus in secundo:tunc fiscela leui detexta est uimine iunci raraq; p nexus est uia facta sero/ubi fiscelam intellige ad lac cogendum instrũ:uergilius sunt & caseoli quos iũcea fiscina siccat. Coagula a cogendo:igne admoto apud nos coagulaſ. Tradimus ecce manus/sic ouidius in primo amorũ Adde manus in uincla meas:ita consueuerũt amãtes læsa dolere puella:unde Tibullus in secundo sed uictor & ipse flet sibi dementes tã ualuisse manus. Torto uimine ut tenacius sit uinculum. Lenta uite molli & tenaci uitis olim fuit centurionum insigne quã puniebant peccantes milites:unde est illud satyrographi poetæ satyra octaua nodosam post hæc frangebat uertice uitem. Inuenitur q; p cẽturionatu ut apud lucanũ latiam longo gerit ordine uitem.de hac macrobius in primo saturnalium uitem centurionalẽ deus ex muneribus in ædẽ dedicatis deferri iussit diuisãq; in partes sudario condi ac perinde ferri. Vt mala nocturni inuehitur in mopsum riualem quẽ furti arguit. Mala bracchia furatrinã exercentia. Nocturni furacis fures.n. noctu incedere solẽt:unde & a furuo.i.nigro fures appellati:ita quidã illud satyrici poetæ exponũt furtiuæ deuehat aurũ pelliculæ:q; noctu ab iasone subrepta sit ut tradit apolloni

Pascere quot nostri numerantur uespere tauri
Quid tibi(quæ nosti)referã?scis optia phyli
Quã numerosa meis siccet buccula mulctris?
Et q̃ multa suos suspendat ad ubera natos.
Sed mihi nec gracili sine te fiscela salicto
Texitur.& nulla tremuere coagula lactis
Quod si dura times etiam nũc uerbera phyli
Tradimus ecce manus:licet ille uimine torto
Scilicet & lenta post tergum uite domentur.
Vt mala nocturni religauit bracchia mopsi

Locus uergi. Bucula. Vaccula. Buccula a bucca. Buccæ in homine. Siccare. Locus uergi. Mulctra. Mulctrare. Vbera unde Fiscelæ. Fiscina. Locus ciceronis. Fisci. Fiscinæ. Fiscelæ. Fiscus. Confiscare. Fiscia ad lac cogendum Coagula. Vitis centurionum. Locus iuuenalis Locus lucani Fures unde Locus iuuenalis

us in argonautica: Apud lacedemonios nulla erat pœna rerũ ptinẽtium ad usum edendi & bibendi nisi fur deprhensus in furto fuisset authore plutarcho. Suspẽdit sursum pẽdit. Scribit plinius in. xviii. capitale fuisse puberi furtiũ nocte pauisse frugem suspensumq; cum necari lege duodecim tabularũ: significat autem moplum ouile inuasisse ut pecudes subtraheret: Meruit manus utraq; pœnas nam utraq; uestimenta relcidit: pœna a pœniẽdo dicta aut q; post peccatum sequitur ut docet uarro libro p'io de ligua latina: uñ ausonius ita eam loquentem facit sum dea quæ facti non factiq; exigo pœnas nempe ut pœniteat sic methanea uocor: putauit põpeius pœnas pendere proprie dici qui ob delictum pecuniam solueret quia penso ære utebantur.

Tityrus: & medio furem suspendit ouili.
Accipe ne dubita. meruit manꝰ utraq; pœnas
His tamẽ his inq̃ manibus tibi sæpe palũbos
Sæpe etiam leporem decepta matre pauẽtem
Misimus in gremio per me tibi lilia prima
Contigerãt: primæ q; rosae uix dum bene florẽ
Degustabat apis. Tu cingebare coronis

His tñ cõmemorat beneficia quæ a manibꝰ ei suis prouenerint ut si nunc errauerit ueniam mœreant. His his repetitio decora qualis apud uergiliũ ah corydon corydon. Inquam manibus legẽdũ est iisdem. i. quibus te uiolaui iisdem tibi dona misi. Palumbos require uerbum cardinale inferius tertio uersu misimus: palumbes ex genere sunt columborum sed siluestres de quibus plinius in decimo & columella in nono ad trigesimum hos annum uiuere putat aristoteles: eorum carne supprimitur uenus & hebetantur inguina unde est illud epigrammatici poetæ inguina torquati tardant hebetantq; palumbi, non edat hanc uolucrem qui cupit esse salax: palumbos dici existimauit Albertus magnus q; lũbis parcant sicuti per cõtrarium columbi dicuntur q; lumbos colant: mirum de his tradit nigidius cum ouum incubant sub tecto nominatam palumbem nidos relinquere de his uergilius Nec tamen interea raucæ tua cura palumbes nec gemere aeria cessabit turtur ab ulmo: & in palemone namq; notaui ipsæ locum aeriæ quo congessere palumbes: scribit seruius palumbos non esse latinum sed titos dici attamen multorum authoritate latinum fieri. Pauidum leporem epitheton est leporis qui & frondium sonum timere solet. Decepta matre quæ aberat cum abstuli filium. In gremio prouerbium est apud pompeiũ nec gremio nec mulieri credi oportere quod illa leui prædita est animo: & quæ gremio creduntur obliuiõe quadam dum exurgimus procedere solent: unde putatur dixisse catullus. Vt missum spõsi furtiuo munere malum procurrit casto uirginis e gremio. Quod miseræ oblitæ molli sub ueste locatum dum aduentu matris prosilit excutitur atq; illud prono preceps agit decursu huic manat tristi conscius ore rubor. Primæ rosæ quæ sunt commendatiores ob raritatem. nam ut inquit martialis. rara iuuant primis sic maior gratia pomis hybernæ precium sic meruere rosæ, de rosis autem & rosariis conserendis palladius i tertio pestanis palma datur quæ in pesto nascuntur ex his preciosissime fiebant coronæ unde apud martialẽ lẽma rosea corona. Dat festinatas cesar tibi bruma coronas quondam ueris erant: nũc tua facta rosa est: crassus diues primus argento auroq; folia imitatus ludis suis coronas dedit ut scribit plinius in uigesimo primo cum antea ex rosis precipue essent. Cingebare coronabaris sic Martialis: Et meritas prima cingere fronde comas. Sed forsan occurrit tacitæ obiectioni si diceret ipsa meliora promittere mopsum. Mendax qui mentitur: Scribit herodotus in primo historiarum persas liberos suos a quinto eorum anno incipientes usq; ad uicesimum tribus dumtaxat instituere rebus equitare: arcu sagittas mittere: re: uera loqui apud eos enim Turpissimum est mentiri: creditum debere in flumen uel mingere uel spuere: uel manus abluere.

Suspensi necantur qui.
Pœna unde.
Mætanea.
Pœnas pendere.
Palumbes.
Palumbi uenerẽ hebetãt.
Palumbi und
Colũbi unde.
Mirum de palumbis.
Titi.
Nec gremio nec mulieri credendum.
Locus catulli.
Rara iuuant.
Pestanæ rosæ
Corõa rosea.
Crassus diues corõas ex auro dedit prius
Mendax.
Quomodo filios suos instituunt persæ.
Turpissimũ apud psas mẽtiri.

Aurea sed forsan mendax tibi munera iactat
Qui metere occidua ferales nocte lupinos
Dicitur: & cocto pinsare legumina pane.
Qui sibi tum foelix: tum fortũatus habetur

Iactat se extollit & cum fastu quodam laudat: ut lacernatæ cum se iactaret amicæ: iactatio (ut inquit cicero in quarto tusculanarum questionum) est uoluptas gestiẽs & se efferens insolentius: & iactantia est libido dominandi si credimus augustino: Solebat se iactare gorgias leontinus: cuiq; dequacunq; re interrogaretur & in questionem prouocaretur copiosissime responsuruʒ q̃ʒ ob rem non tam ab eruditis omnibus q̃ platonico deridetur socrate. Qui metere messis proprio nomine dicitur in his quæ metũtur ut superius ex uarronis authoritate docuimus. Lupinus minimum operatum absumit ut in secũdo docet colũella & utilissime emitur & maxime ex his quæ seruntur iuuat agruʒ nam uineis iam emaciatis: & aruis optimum stercus prebet ac uel effœto solo prouenit uel repositum in granario patitur æuum: lupinum cum sole circumagi tradit plinius: adeo terram amat ut in fruteto iactus inter folia uepresq; ad terraʒ tamen radice perueniat. Ferales amaros expone ita uergilius tristes dixit pro amaris illo uersu in primo georgicõ Aut tenuis foetus uiciæ tristisq; lupini. Occidua nocte fugientibus tenebris luce tempestiua tunc.n.nox occidere dicitur cuʒ dies interpellat & lux. Pinsare lego pinsere ex authoritate seruiana qui carmen ita persii legi debere existimauit o sane a tergo quem nulla ciconia pinsit priscianus apud persium pinsat legit.est autem pinsere frangere & comminuere: quam uocem bononienses linguæ latinæ retinentissimi hodie quoq; usurpant naʒ littera tantum immutata pistare dicunt: docet seruius super eo uergiliano in primo æneidos & torrere parant flammis & frangere saxo: quemadmodum cum apud priscos molarum usus non esset fruges ante torrebant & eas in pilas missas pinsebãt: & hoc erat genus molendi unde pinsores dicti sunt qui nunc pistores uocant itaq; & pistrinum: de quo intelligit plautus in asinaria ita inquiens: num me illuc ducis ubi lapis lapidem terit.i.ubi mola supra molam uersat: erat autem pœna seruorum malorum si quid mali comisissent: unde simo ille apud terentium cominat ita in andria dauo si sensero hodie quicq̃ʒ in his te nuptiis fallaciæ conari quo fiant minus: aut uelle in ea te ostendere quam sis callidus uerberibus cesum te daue in pistrinum dedam usq; ad necem: Scribit plinius in.xiiii.pistores rome non fuisse ad persicum usq; belluʒ quiritesq; ipsos panes solitos facere: mulierumq; id opus fuisse: hoc non preteribo pisones a pinsendo dictos fuisse pilumnosq; qui piluʒ pistrinis inuenerunt. Cocto pinsere legumina pane histeron proteron prius enim pinsitur deinde coquitur. In codicibus nouis legitur cocto pinsere legumine paneʒ idest flammis admoto legumine: Siccantur enim fruges prius deinde torrentur/uel ex authoritate uergiliana: legumina autem sunt ut faba.cicer.lens.pisum cicercula: faseoli quibus uiliores utuntur pro frugibus: itaq; mopso paupertatem exprobrat lycidas cum eum leguminibus uictitare coarguat: leguminum faba in maxima est existimatione cuius farina lomentum dicitur sed pythagoricis damnata in cibi usum ut docent plinius gellius: problema est plutarchi cur qui castimoniam colunt leguminibus abstineant: ubi legumina uentosa esse docet & ea gignere quæ cum superflua sint multæ indigeant purgationis quod q; cum uentosissima sint ad res ueneteas maxime incitare. Qui sibi tum foelix: tunc fortunatus est inquit si ex hordeo panem conficere potest molendo qui cibus peculiaris equorum esse solet unde ille plautinus i asinaria extat iocus demam hercle iam de hordeo tollutim ni uadiʒas: hordeum frugum omnium nobilissimum est authore plinio: ex omniq; frumento minime calamitosum quia tollitur antequam triticum occupet rubigo. hordeum indis satiuum est: & siluestre: ex quo panis apud eos precipuus. ab hordeo hordiarium æs quod pro hordeo equiti Romano dabatur dicebant ut docet pompeius: Indeq; hordearii gladiatores dicti q; hordeo uictitarent: columella hordeum exastichum appellat qd senos spicæ habeat ordines sicut distichuʒ quod binos.

Iactare.
Iactatio.
Iactantia libido dominãdi
Iactantia gorgiæ.
Messis.
Lupinus.
Lupinus iuuat agrum.
Aeuum patitur lupinus.
Cum sole circũagi lupino
Ferales idest amari.
Locus uergi.
occidua nox
Pinsere.
Pistare.
Pinsores.
Pistores.
Pistrinum.
Locus plauti
Locus terẽtii
Pisones.
Pilũni.
Siccãtur fruges deinde torrentur.
Legumina quæ.
Faba in maximo honore.
Lomentum.
Qui castimoniã colũt leguminibꝰ abstinent.
Legumia uẽtosa.
Legumĩa uenerẽ incitãt
Iocus plautinus.
Hordeũ frugũ nobilissimum.
Indi ex hordeo panẽ faciunt.

uilia respexit ad tempora sua nam apud antiquos in maximo fuit honore. Manuali/bus saxis quibus manu utimur ad frangendum opus.n.manuale dicitur ꝙ manibus fieri consueuit unde bononienses hodie manuales appellant qui manibus subministrant scru/statoribus calcariis. hordeum aqua multa ꝓfundi iubet plinius sicut triticum deinde so/le siccatum pila repeti huiusq; sextarios.xx.spargi duobus aquæ sextariis.hunc uero tãq̃ egentissimum non pila sed sa/xo frangere deridet.manua/les fasciculi a plinio dicuntur qui ad manum implẽdã iusti/ciant ita.n.inquit in.xix. tric/euulsum & in fasciculos ma/nuales colligatum siccatur in sole pendens conuersis super/ne radicibus uno die: et in.xxi.de abrotano datur biben/dum manualibus fasciculis decoctis ad tertias partes.

Opus manuale.
Manuales.
Manuales fasciculi apđ plinium.

Vilia cum subigit manualibus ordea saxis.
Qđ si turpis amor precibꝰ qđ abominor istis
Obstiterit laqueũ miseri nectemus ab illa
Ilice quæ primum nostros uiolauit amores.
Hi tamẽ ante mala figentur in arbore uersus
Credere pastores leuibus nolite puellis

Quod si turpis amor sensus est: si amor mopsi egentis & tur/pis te a precibus meis alienabit litteram statim faciam longam.i.me suspendam ita.n.si/gnificat apud plautum in aulularia facere litteram longam. Abominor ab omine re/motum uolo.ita uergilius in secundo eneidos, quod dii prius omen in ipsum conuertant.
Laqueum nectemus nos suspendemus: laqueum.n.appellamus quo damnatorũ gu/la substringitur est & decipulum auium & ferarum unde methaphorice.pro insidiis ponũ/tur: ut apud ouidium in laqueos quos posuere cadãt: de laqueo pulcherrimũ tale est apud ausonium epigramͫ. Qui laqueum collo nectebat reperit aurum thesaurique loco depo/suit laqueum.ast qui condiderat postq̃ nõ reperit aurũ aptauit collo quẽ reperit laqueũ
Ab illa ilice arborem intelligit illam de qua superius: & puero comitata sub ilice can/tat illam enim amores suos uiolasse existimat. Violare hic pro polluere & contamina/re: tibullus in primo parcite quam custodit amor uiolare puellam ne pigeat magno post didicisse malo: est autem proprie uiolare uirginum cum stuprantur quasi a ui unde uiolen/tus dicitur qui uim facit & uiolenta itaq; lege uersum tibullianum in primo ipsa bipẽne suos cedit uiolenta lacertos sanguineq; effuso spargit inulta deam in omnibus.n.codici/bus corruptis legitur uiolata. Figentur incidentur.figere autem proprium est legum nam figi leges dicuntur cum in æs inciduntur & tunc fixe tolli non poterant cum ꝓmul/gatæ possent suetonius in dictatore: acciderat autem ut is legem de iure magistratuũ fe/rens eo capite a petitione honorũ absentes submouebat ne cæsarem quidem exciperet ꝑ obliuionem ac mox lege iam in æs incisa & in ærarium condita corrigeret errorem quod tamen contra omne ius fuit unde antonium castigari apud inferos poeta uide ne pompe/ium inducit quoniam fixit leges pretio atq; refixit: refigere.n.est leges iam ære incisas ab/olere & remouere: de his intelligit ouidius ita scribens libro primo metam.nec uerba mi/nantia fixo ære ligabãtur nec supplex turba timebat iudicis ora. Pastores alludit ad prouerbium: non esse mulieri credendum quod superius rettulimus: omni enim tempo/ris momento uaria est & nunquam in uno persistit gradu unde superius: mobilior uentis o femina: hinc itaq; monet ouidius in primo de arte amandi: fallite fallẽtes ex magna par/te profanum sunt genus: tibullus in tertio. ah crudele genus nec fidum fœmina nomen
Mopsus amat phylida idest potitur amore phylidis.ita enim hic accipitur: tanquam reciprocum fit amare hoc est ꝙ amet & ametur unde est apud ausonium ut ameris ama phylida autem accusatiuus est grecus sicuti apud poetam in buccolicis.
Phylida mitte mihi meus est natalis iola.
& alibi
Ppylida amo ante alias:
fuit etiã pyllis puella demophõtis amore capta cuius noĩe epistola scribit ab ipso nasone

Facere litteraꝫ longam.
Locus plauti.
Abominari
Laqueum.
Locus.ouidii.
De laqueo ausonii.
Violare.
Violentus.
Violenta.
Tibulli locus correctus
Figere ẽ leguꝫ
Locus uergilii
Lobus ouidii.
Non est credẽdum mulieri.

Mors ẽ ultimũ terribilium

Hegeſias cyrenaicus prohibitus đ morte dicere.

Quid ſit mors

lycidas habet ultima rerum.i.mortem quæ (ut inquit ariſtoteles)eſt ultimum terribilium qua nihil melius mortalibus præſtitit illa rerum maxima parens ſi quidem nos a malis abducit mors omnibus non a bonis ut inquit cicero:memoratu dignum eſt hegeſiam cyrenaicum a rege ptolomeo prohibitum illa in ſcholis dicere quo multi his auditis morteʒ ſibi ipſi conſciſcerent ut author eſt cicero in libris tuſculanarum queſtionum . eſt nempe nihil aliud mors q̃ʒ breuis teſpiratio ut poeta uernaculus noſter franciſchus petrarcha cecinit. Nunc age hortatur amicũ carmẽ ad puellam pferre:quoniam ita promiſerat ipſe ſi quid mandare iuuabit ſedulus iratæ contingam nuncius aures. Si quicq̃ miſeris ſuccurris.quoniam ut inquit ouidius libro primo triſtium eſt etiam miſeris pietas & in hoſte probatur. Perfer & ore tuo corruptus eſt totus uerſus iſte ita corrigendus perfer & exora modulato phyllida cantu exorare eſt oratum impetrare ut apud terentium orator ad uos uenio ſinite orator ſiem.

Phylida Mopſus amat.lycidas hẽt ultĩa reꝶ.
Nunc age ſi quicquam miſeris ſuccurris Iola
Perfer.& ore tuo modulabor phylida cantu
Ipſe procul ſtabo uel acuta carice tectus
Vel propius latitans uicina ſæpe ſub ara
Ibimus.& ueniet niſi me præſagia fallunt.
Nam bonus adextra fecit mihi tytirus omen.
Qui redit inuenta non irritus ecce iuuenca.

Exorate

Carex
Carecta
Spineta
Tegula
Tegmentum
Toga
Præſagia
Præſagire

Cantu modulato modulis confecto & ſtructo. Procul a longe. Acuta carice tectus carex herba acuta eſt & durisſima & ſimilis aſparago(ut ſcribit ſeruius)& carecta loca dicuntur caricibus plena ſicut ſpineta quæ ſpinis. Tectus coopertus a tegẽdo unde & tegula & tegmentum & toga & teges quem & hodie ruſtici fœni tegetem appellant a tegendo hoc eſt fœno cooperiẽdo. Ibimus ſpatiabimur. Et ueniet ſpẽ bonam concipit ex augurio. Præſagia auguria:præſagire(ut inquit pompeius)eſt prædiuinare præſipere:plautus in aulularia præſagibat mihi animus fruſtra me ire quum exibam domo. Fallunt uel ꝙ eſt amantum ut ſibi ſomnia fingant(ut in pharmaceutria uergilii)uel ꝙ uana ſint præſagia ut in primo æneidos ni fruſtra augurium uani docuere parentes. Bonus tityrus felix & propitius ut ſis bonus felixq; tuis. Fecit omen a dextra ſunt auguria quædam quæ a dextra rata ſunt:plinius libro .xiiii.naturalis hiſtoriæ a:tis eſt cuiuſdam equaliter ſpargere ſemina manus ut cũ gradu cõgruat ſempq; cum dextro pede fieriq; eorundam occulta ratione ꝙ ſors genialis atq; fœcunda ſit i dextera parte:inde eſt illud theocriti poetæ:ecce ſalit crebro mihi dexter ocellus:amicam nẽpe uidebo meam roſeis dabo baſia labris. Omen auteʒ dicitur quaſi oſmen quod ſit ore augurium & non auibus alioue modo(ut inquit pompeius)apud antiquos tanta fuit augurioruʒ obſeruatio ut nihil niſi auſpicato conducibile eſſe crederent:& enim ominũ obſeruatio alias contactu religionis inexa eſt quoniam non fortuito motu ſed diuinæ ꝓuidentia conſtantiæ creditur ut ſcribit ualerius in primo. Non irritus nõ fruſtratus.

Auguria quedam a dextra ſunt rata
Fœcunda ſors in dextera parte
Penſitatus theocriti locus
Omen
Ominum obſeruatio

FINIS

Tertiæ Eglogħæ

DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS COMMENTARIA IN QVARTAM CALPVRNII AEGLOGAM.

MELIBEVS CORIDON ET AMINtas INTERLOCVTORES Aegloga .IIII.

Meli. Q Vid tacitus corydō uultuq; subide minaci
Quid ue sub hac platāo quā garulꝰ astrepit
Infesta statiōe sedes? iuuat hūida forsā (humor
Ripa? leuatq; diem uicini spiritus amnis?

QVID Tacitus Coridon. Introducitur corydō sub poetæ persona carmina in laudem principis Augusti tacite fingere cui subueniēs Mœlibeus: qui pro amico ipsius poetæ apud principem fauorabili intelligi potest: eum aduentante aminta fratre ad cantilenam inuitat Auditq; carmina ī honorem alternata principis. Quid tacitus. exprimit morem grauia meditantis & nihil humilitatis referentia quibus cogitandis caperatur frons hoc est in rugas contrahitur ut porte seria meditantibus. Subinde. frequenter/ cum modico interuallo qui ita enim cogitant modo frontem exporrigunt/modo caperant & crebro uultu sunt minaci: ordo est: quid tu tacitus & uultu subinde minaci sedes sub hac platano intecta statione quam garrulæ aquæ obstrepunt. Minaci. unde papinius in primo siluarum hic premitur fœcunda quies uirtusq; serena: fronte grauis. Platanus. Arbor est folia habens uiti similia (ut docet Plinius) sterilis tamen uel authore Vergilio in secundo æneidos/ Et steriles platani malos gessere ualentes: Platanus Atedii celebratur a papinio in primo siluarum fueruntque romanis in tanta existimatione ut etiam uino irrigarentur unde legimus hortensium dicendæ causæ diem cum cicerone permutasse/ ut ei ocium esset ad Platanum irrigandam uino quam in tusculano habebat: diciturq; cymon in foro ad exornationem platanum posuisse auctore Plutarcho: hincque dictum a Iuuenali Satyra prima frōtonis platani conuulsaque marmora clamant/ cum Platanos tāq; rem nobiliorem ꝑ domo tota intelligeret: Scribit plinius in. xxiiii. Platanorum corticem dentium esse remedium folia āt tenerrima albo in uino decocta oculis mederi. Garrulus humor. garrulitate quadā obmurmurans: Garrire (ut notat Marcellus) significat quasi inepte strepere: Cicero in Secūdo de Oratore: nam & seclis multis ante gymnasia inuenta sunt q̄ in his philosophi garrire cœperunt est autem proprie auium garritus Ouidius de philomena insuper est auium spatiis garrire diurnis tu cantare simul nocte dieq; potes: corrigendus est Marcelli codex ubi legitur garrire esse proprie canum tu lege gannire Marcus enim Varro Asinos rudere canes gannire: pullos pipare dixit q; & si garrire legas erit propter .r. litteram canibus peculiarem. nonnulli humanam uocem quoq; gannitum dixerunt/ ut affranius in persa. Gannire ad aurē nunq̄ didici: unde translatum putarim illud Persianum stat contra ratio & secretam gannit in aurem. Infesta statione. propter humoris & aquæ garrulitatē unde inferius & obest arguti glarea riui: aliqui codices habent intecta: Statio uero appellatur locus ubi stabulari consueuerunt milites unde stationarii ab amiano Marcellino sūt appellati dicitur etiam statio ubi naues ad tempus stant stationem itaq; Plinius in Planetis & stellis appellat: Stationes etiam ubi ociosi docere consueuerunt appellantur de quibus intelligit Iuuenalis ita scribens/ conuentus stationes omne theatrum. Leuat. hic leuem reddit hoc est amœnum & leniorem Marcellus leuare est minuere: Actius in meleagro caue lassitudo poplitum cursum leuet. Spiritus. aer/a græcis appellatur a nostris spiritus: Plinius in secundo/ Tot animalium haustus spiritum e sublimi trahit: idem scribit nullum esse fluuium sine spiritu unde fontem quendam ab eo q; spiritu careat Anauron appellat unumq; esse omnium nilum refert in quinto qui nullas auras expiret.

Caperare frōtem.
Platanus
Steriles platani
Platanus Atedii.
Vino Platāi Irrigabantur
Platanus cymonis.
Locus Iuue.
medicinæ ex foliis
Platani
Garrire
Garritus Auium.
correctio marcelli codex.
Gannite canum
Gannitus
Locus Persii
Statio.
Statiōarii milites
Statio Planetarum a Pli.
Locus Iuue.
Leuare
Aer spiritus.
Fons sine aura.
Nilus auras non expirat

Nemorale resultent.sicut superius nihil armentale resultant. Volumus. uoluendo cogitamus. Aurea secula.laudat bonam ætatem principis ex industria reuocatam:

Seculum

Sæculum:ut docet censorinus de die natali spacium est uitæ humanæ longissimum partu & morte diffinitum,quare qui annos triginta seculum putarunt,multum uidentur errasse hoc enim tempus geneam uocari Heraclitus auctor est.qui orbis ætatis in eo sit spacio:orbem autem uocant ætatis dum natura humana ad sementem reuertitur,Sed geneas tempus alii aliter diffiniere ut idem diffusius auctor narrat.M.Varro sæculū esse spacium centum annorum autumat a sene dictum,quod longissimum spacium senescendorum hominum id putauerunt a seculo seculares ludi sunt dicti qui anno cētesimo fieri solebant ex auctoritate Varronis ita scribentis libro primo de scenicis originibus,cum multa portenta fierent & murus & turris.quæ sunt inter portam collinam & quædam de celo essent tacta & ideo libros sibillinos decem uiri adissent:renunciauerunt ut diti patri & proserpinæ ludi Tarentini in campo martio fierent tribus noctibus:& hostiæ furuæ imolarentur:utiq; ludi centesimo quoque anno fierent:Scribit Acron horatianus interpres seculate carmen deuotionis duplicis fuisse aut pro sedanda,aut pro uetanda pestilentia:aut pro certo & constituto numero annorum centesimo enim decimo anno in capitolio a pueris & puellis impuberibus cantabatur:unde dictum putat censorinus ab horatio certus undenos decies per ānos orbis ut cantus referatq; ludos ter die clara tondemq; grata nocte frequentes:de origine autem secularium ludorum legito Valerium libro Secundo de institutis antiquis:de his intelligit Ausonius illo uersu trina Tarentino celebrata trinoctia ludo nā ut supius docuimus per tres noctes celebrari solebant. Populos urbem.in aliquibus codicibus legitur Plitintichos urbeis quoniam nō urbs tantum romæ a principe regitur.Sed & urbes infinitæ quæ romano subiacent imperio. Pacem togatam.quoniam in pace toga utebantur eum in bellis sago unde est illud Ciceronianum cedant arma Togae:Toga autem proprie est romana(ut docet Diomedes grammaticus)unde togatæ fabulae dictae sunt scriptae secundum ritus & habitus hominum togatorum idest romanorum:sicut palliatae graecorum nuncupantur quorum habitus est pallium. in togatis autem fabulis claruit afranius poeta qui tamen:argumenta inquinauit amores in pueros falsus(ut auctor est Quintilianus in decimo de his intelligit Iuuenalis in primo satyrarum impune ergo mihi recitauerit ille togatas & Suetonius in Nerone ita scribens,inducta est afranii togata quae incendium scribitur concessumque ut scenici ardentis domo supellectilem diriperent:ac sibi haberent. Dulce quidem resonas.uerum est inquit meclibeus tua prae se carmina quandam ferre dulcedinem attamen res ardua, quo carmine uilia & abiecta cantari non debet. Diuersus apollo:non alius q̄3 qui solet fauere poetis

Genea quid
Orbis
Seculares ludi.
Seculare carmen.
Locus Hora.
Locus Auso.
Cedāt arma togae.
Toga
Togatae fabulae
Palliatae fabulae
Pallium

Carmīa iamdudū non quæ nemorale resultēt Cor.
Voluimus o melibæe.sed hæc qbꝫ aurea po
Sæcula cātari:qbꝫ & deus ipse canaī (sint
Qui populos urbemq; regit pacemq; togatā.
Dulce qdem resonas.nec te diuersus Apollo. Mel.

Despicit.spernit:est enim despicere pro nihilo habere.M.Tullius in uerrem actione secunda quemadmodum tenuissimum quemq; contempserit:despexerit:liberum, nisi q̄3 duxerit:Virgilius in alexi despectus tibi sum nec quis sim queris alexi:Cicero libro officiorum secundo despiciunt autem eos & condemnant in quibus nihil uirtutis nihil animi nihil neruorum putant:alias despicere est desuper aspicere auctore Marcello: Vergilius in Secundo Georgicon qualem saepe caua montis conualle solemus despicere M. Tullius in Hortensio, consolabitur eam magnitudo animi & humanarum opinionum alta quedam despectio.

Despicere
Despicere deorsum aspicere.

Munera romæ: Munus meson est uocabulum aliquando enim pro congiario & principis donatiuo accipitur aliquando pro gladiatorio exhibitoq; ab imperatore spectaculo Suetonius in dictatore: munere in foro depugnauit furius leptinus stirpe prætoria & aulus calpenus senator quondam actorq; causaruz. Magnæ romæ sic uergilius magnæ spes altera romæ. Ouile menalcæ: menalcam posuit pro quocumq; diuiti pastore cui multæ in ouili balarent pecudes.

Despicit o iuuenis. sed magnæ munera romæ
Non ita cantari debent ut ouile Menalcæ.
Co Quicquid inest siluestre licet uideatur acutis
Auribus & nostro tantum memorabile pago
Dum mea rusticitas si non ualet arte polita
Carminis: at certe ualeat pietate probari
Rupe sub hac eadē quam ꝓxia pinus obūbrat
Hæc eadem nobis frater meditatus Amintas.
Quem uicina meis natalibus admouet ætas.

Quicquid sensus est: non ego curo carmina nostra insulsa esse & digna solum materia rudi & nemorali dummodo possim si nō carmine: saltem pietate & ex gratitudine probari.

Acutis auribus ꝓ acuto i genio: Apuleius crassas aures in primo de asino aureo appellauit obtusas: & pingues hoc est ingenii pinguis & duri: persius uero cum aures acutas & minime pingues describere uellet dixit aurem mordaci lotus aceto .i. purgatam & ad discutiendum ueritatem aptam. Memorabile memoria dignum. Pago uillæ pagi (ut scribit pompeius dicti sunt a fontibus q eadem aqua uterentur. Aquæ enim lingua dorica appellant. πηγοί unde pagani dicuntur qui in pagis habitāt. & lex pagana dicitur a plinio quam pagani seruant: & pila paganica de qua martialis i disticis hæc quæ difficili turget paganica pluma folle minus laxa est & minus arcta pila: a pago fit pagatim sicut ab oppido oppidatim liuius templa deum quæ pagatim sacra habebant dirui atq; incendi iussit paganalia hinc dici existimat uarro alicuius pagi festos dies. Polita arte tersa & emuncta quo uocabulo nihil a latinitate deuio bononienses utuntur politum ornatum appellantes a πολη deducto uerbo ita enim greci ciuitatem uocant politica uita dicitur ciuilis & politus compotus & ornatus. Plinius libro primo epistolarum audiui quasdam causas agentem acriter & ardenter nec minus polite & ornate: Idem uxorem quam uirginem accepit tam doctam politāq; reddiderit. πολητικοσ grece dicit unde comparatiuum. πολητικοτερον formauit cicero ita scribens in secundo epistolarum uide quantuz tibi meo iudicio tribuaz nec me hercule iniuria politicoteron enim te adhuc cognoui neminem: ubi tu interpretare ciuiliorem. Probari laudari. Obumbrat. umbrosam reddit: & opacat: opacare enim obumbrare significat, & opacum facere: cicero de oratore cur non imitamur socratē illum qui est in phedro platonis nam me hæc tua platanus admonuit quæ non minus ad opacandum hunc locum patulis diffusa est ramis: q̄z illa cuius umbram sequtus ē socrates quæ mihi uidetur non tam ipsa aqu!a qua describitur quam platonis oratione creuisse.

Hæc eadem subintellige carmina. Admouet proximum reddit. Meis natalibus meis annis: hoc est qui non multo post me natus est: natalis enim dies dicebatur i quo quisq; natus fuerat in maximo honore apud antiquos habitus: eadem enim die & merum fundebant genio: & manum a cede & sanguine abstinebant ne die qua ipsi lucem accepissent, aliis demerent ut refert censorinus de die natali ex uarronis quidem sententia: unde dictum est a persio diem natalem describenti funde merum genio: quem locum nequem iuuentis suis fraudemus in memorato libro censorinus declaratum reliquit: solebāt hoc die munera mitti amicis: & hæc festa natalitia appellabantur authore cicerone: apud persas natalis dies maxima cum religione celebratur (ut scribit herodotus libro historiarū primo:) de natali uergilius in palemone phyllida mitte mihi meus est natalis iola: ubi scribit seruius in solis natalis diei sacris fuisse concessum operam dare uoluptati cum in cæteris castitas obseruaretur. Iam puerum calamos Sensus. nunc iubes amintam fra

Acutae aures.
Crassae aures
Locus apuleii
Locus persii.
Pagi unde
Pagani unde
Pagana lex.
Pila pagāica.
Pagatim.
Oppidatim.
Paganalia.
Politus.
Politica uita.
Politicus.
Locus ciceronis.
Opacare.
Natalis dies
Acede in nalibo cur sit abstinendum.
Locus persii.
Natalitia.
Persæ natalē suum religiose colunt.
In die natali uoluptati indulgebant

Iam puerum calamos & odoræ uincula cæræ Mel
Iūgere nūc cohibes: leuibus quem sæpe cicutis
Ludere conantem uetusti fronte paterna.
Dicentem corydon te non semel ista notaui
Frange puer calamos. & inanes desere musas.
Et potius glandes rubicundaq; collige corna.
Duc ad mulctra greges: & lac uenale p urbem
Non tacitus porta: quid. n. tibi fistula reddet.
Quo tutere famem: certe mea carmina nemo

Inodora ossa a persio.

Persii locus correctus.

trem cicutis perstrepere quem pridem iurgiose uetuisti inf lare calamos cuȝ nihil inde uti, litatis prouenire conquerere. Odore ceræ. i. odorem spirantis. ossa inodora appella, uit persius unguento inspersa non odorato ita enim inquit satyra septima quod rem cur, taueris urnæ ossa inodora dabit seu spirent cināma surdum seu ceraso putent casiæ nesci te paratus: quem locum deprauatum in omnibus codicibus inuenies ubi peccent pro pu, tēt legitur: de cæra quēadmo dum ue conficiatur uide plini um libro. xxi. naturalis histo, riæ ubi optiaȝ esse putat quæ punica uocatur proximam q̄ȝ maxime fuluam odorisq; mel lei puraȝ: A cera dicti sunt cæ rei quos lucebant tantummo do ditiores ut inquit festus martialis i disticis hic tibi noc turnos prestabit cæreus ignes subducta est puero namq; lu, cerna tuo: plautus in curculio ne tute tibi puer es lautus lu, ces cæreū: cum sumptus pae ri intenperantes castiget: qui i ta cæreum absumebat ditiorum munus: & non frustra distribuendum. Ludere scribe re & diceret ut ludere quæ uellem calamo permisit agresti: Cicutis cicuta spatium est inter cannaruȝ nodos ut docet seruius super eo uergiliano in buccolicis est mihi disparibo septem compacta cicutis fistula. Fronte paterna seuera & admonitoria: persius neu dicta repone paterna introducuntur. n. patres tenaces in comediis & castigatores. No taui obsignaui & animaduerti. Frange puer calamos uerba corydonis quibus cōmo, nebat fratrem deserere musas cum nihil inde posset sibi utilitatis euenire. Inanes mu, sas quoniam nihil suis tribuunt cultoribus unde ita conqueritur satyra septima iuuenalis Nos tamē hoc agimus tenuiq; in puluere sulcos ducimus & tenui littus uersamus aratroe Ouidius libro quarto tristium sæpe pater dixit studium quid inutile tentas Meonides nul las ipse reliquit opes: unde epigramaticus poeta gelidis quocumq; lacernis sunt tibi naso, nes uergiliosq; uides. Et potius glandes tamquam ex utiliori arte maius posset acqui, rere peculium: de glande iam superius diximus tu adde præter notum significatum glan, dem esse plumbum in modum glandis informatum de qua uergilius in septimo æneidos pars maxima glandes liuentis spargit plumbi: & silius in primo hic crebram fundit balea, ri uerbere glandem: salustius in iughurta pars eminus glande aut lapidibus pugnare.

Punica cera.

Cærei.

Cicuta.

Patres tenaces.

Glans.

Coma.

Lapidosa corna.

Rubiconda corna fructus sunt corni arboris circa solstitia primo candidi postea san guinei: uergilius lapidosa corna a duricie arboris appellauit unde nomen inditum: ex eo genere foemina post autumnum fert baccas acerbas & ingustabiles ut scribit plinius.

Locus persii.

Et lac uenale hic mos a nostris hodie retinetur ut mulieres rusticæ urbem circumeū, tes clament se lac habere uenale & si quid aliud habuerint quam consuetudineȝ ita descri, psit persius satyra quinta dum ne deterius sapiat pānutia baucis cum bene discincto cā, tauerit oȝima uernæ. Non tacitus quoniam opus est admonere empturientes quod habeas. Quid enim tibi fistula reddet ratio dissuasionis quis. n. uirtutem amplectitur ipsam premia si tollas: ut inquit Satyrographus poeta: unde martialis in steriles cāpos nol lunt iuga ferre iuuenci. Quo tutere legitur & tueare in antiqs codicibus p deffendas ut apud claudianū extremā defende famē: nā ut īqt iuuenalis neq;. n. cātare sub ātro: pye, rio thyrsumue pōt cōtigere sana pauptas: atq; æris inops quo nocte dieq; corpus eget sat est cū dicit horatius heu ohe. Certe mea carmia exemplo suo pbat nullo musas emolu mēto coli. Ventosa echo scribit plinius in secūdo multis in locis uoces reciprocas fieri pp in æqlitates locoȝ ubi aer resultās exit: fuit aūt echo nympha iunonis filia ut poetæ fa

Echo qūo resonet.

Echo nympha.

bulát quæ amore narcissi capta pueri a quo repudiabatur attenuata uigiliis in lapidē con uersa ē unde cecinit ouidius in.iii.methamorphoseon uox manet:ossa ferūt lapidis traxis se figurā:inde latet Syluis nulloq; in monte uidet.oibus auditur Sonus est q uiuit in illa.

Ventosa quæ qi uentus aures reuerberat nostras resonabilis inde uocat ab ausonio cō/ monet narcisse tibi resonabilis echo uocis ad extremos exanimata modos & pe␣tis adhuc gemitū resecuta querelis ultima nunc ēt uerba loquentis amat:scribit aristoteles in p/ blematis echo.i.uocis resonātiā fieri eoq; refractio est non pfractio sic.n.cum totū pmanet tū partes ab eo duæ uni/ formes pficiscūtur:qppe cuz psimilē angulū refractio exi/ stere soleat:itaq; uox resonā/

Resonabilis
Echo ab Au/ sonio quare

Præter ab his scopulis uentosa remurmurat/

Co. Hæc ego cōfiteor dixi melibœe.sed oli (echo.

Non eadem nobis sunt tempora: nō deus idē

Spes magis arridet.certe ne fraga rubosq;

Colligerem uiridiq; famem solarer hibisco

Tu facis.& tua nos alit indulgentia farre.

di similis primæ efficit:inuenies apud plinium in.xi.inimicā esse apibus echo resultanti in sono qui pauidas alterno pulsat ictu. Olim nunc:significat.n.tria tpa olim & presens ut hic:& præteritū ut apud horatiū olim truncus erā:& futurū ut apud uergiliū hunc tu olī cœlo spoliis orientis onustum accipies secura. Non deus idē.s. contrarius & aduersus sūt.n.quædam numina quæ ne noceāt colunt ut docet in secundo plinius. Arridet spes meliora pmittit:arridet.n.qui fauet:petronius arbiter & qnq; mihi fortunæ arriserit hora persius candida uicini subrisit molle puella. Ne fraga ordo est: tu facis ne fraga rubosq; colligerem:&ne solarer famē uiridi hibisco:fraga sunt mora quæ in herbis nascuntur ut docet seruius unde cecinit mato in palemone qui legitis flores & humi nascētia fraga frigidus o pueri fugite hinc latet anguis in herba:ouidius in.xiii.meth.Mollia fraga leges ipsa autumnalia corna. Rubos pro fructu fruticem posuit.rubus.n.frutex est mora ferens ut supius iam docuimus. Hibiscus genus herbæ gregibus aptæ uergilius i buccolicis:hedorumq; gregem uiridi compellere hibisco:de hoc plinius libro.xx.naturalis historiæ.pastinacæ simile hibiscū qd molochen agrian uocant & aliqui plistolochiā:ul/ ceribus cartilagini:ossibus fractis medet. Folia eius ex aqua pota aluū soluūt serpētes absigunt apū uespatum crabronū ictibus illita medent. Solarer consolorarer est.n.hoc solamen paupum si possint cibari:unde cecinit lucanus in.iii.pharsaliæ namq; asserit urbes sola fames emiturq; metus cū segne potētes uulgus alunt nescit plebes ieiuna timere. etenim dira fames tenues facit esse lacertos ut inquit hesiodus:Imperiosa fames a claudiano dicitur eo q uaria famelicos agere cogat. Tua indulgentia liberalitas:indulgentia.n. aliqn pro liberalitate accipit ut apud suetonium ita in flauio uespasiano scribentē post decisa quecumq; obuenissent negotiationi & inde quieti uacabat accubante aliqua pallacarquas in defunctæ locū cenidis plurimas constituerat ac secreto in balneū tricliniumq; trāsibat nec ullo tēpore facilior aut indulgentior traditur eaq; momēta domestici ad aliquid petendū magnopere captabant. Farre p nobiliori cibo posuit antiqui.n.farra in maximo habuerunt honore ut pote quibus ēt in sacrificiis uterent:adoreum antiqui uocauerunt ut scribit plinius:nam ador authore pompeio farris genus est edor quōdā appellatū ab edendo:uel q aduratur ut fiat tostū:far primus ātiquis cibus fuit & populū romanum farre tm ex frumento.ccc.annis usum fuisse uerrius tradidit: Adoream laudē siue gloriam dicebant:ut author est pompeius:quia gloriosum eū putabant esse qui farris copia abundaret itaq; adorea pro laude & gloria apud plautū dicit in amphitryone:præda atq; agro adoreaq; affecit populares suos:farratā ollam appellauit persius satyra quarta ollam farris plenā quāuis ipse pro re tenui modicaq; posuerit cuius subscripsi carmina hunc ais: hunc dis iratis genioq; sinistro:Qui qnq; iugū pertusa ad cōpita figit seriolæ ueteris metuens deradere limū ingemit:hoc bene sit tunicatū cum sale mordēs cepe:& farratā pueris plaudentibus ollam:far dictum putat marcus uarro.in primo de lingua latina a faciendo eo q in pistrino fit:Idē in prio de re rustica q far ferro ceasum fit farrago dictum aut q primum

Echo apibus inimica
Olim
Arridere
Fraga
Rubus
Hibiscus
Asserit urbes sola fames
Imperiosa fa/ mes a claudiano.
Indulgentia
Far Adoreū
Ador
Far antiquis primus cibus
Adorea glo/ ria
Locus Plauti
Farrata olla/ a Persio.
Far unde
Farrago

in farracia segete seri ceptum:farrago autem:ut & simul hoc adiscas:genus est tritici qua/
drupedum causa sati:ut docet Plinius:farrago ex recrementjs farris prædensa seritur ad/
Lo.Iouuena. mixta aliquando & uitia:eadem aliquando in africa sit ex hordeo omnia hec pabularia:ex
Locus Persii his supradictis intelliges cur farraginem libelli appellauerit Iuuenalis pabulum scilicet &
materiam satyræ suæ:farraginem pro tenui pabulo intellige apud Persium ita scribentem

Tu nostras miseratus opes:docileq; iuuentam
Hiberna prohibes ieiunia soluere fago.
Ecce nihil querulum per te melibœe sonamus
Per te secura saturi recubamus in umbra
Et fruimur siluis Amarylidos: ultima nuper
Littora terrarum nisi tu melibœe fuisses
Vltima uisuri:trucibusq; obnoxia mauris
Pascua geryōis:liquidis ubi cursibus ingens

Vappa lippus & in tenui farra
gine mendax. Miseratus o
pes.inpropnie dictum uidet
cum non sint miserabiles opu
lenti & diuites: Sed hic opes
pro rebus tenuioribus dixit:
quæ mendico & pauperi sunt
opes:siue per antiphrasim ꝙ
minime sint diuitiæ pauperū
Miserari Miseratus.notat Marcello
Misereri esse differentiam inter mi/
Ara Miseri/ serari flere & lamentari: Mise
cordiæ. reri uero miserationem alienis
casibus exhibere:olim ab he/
raclidis extructa fuit athenis
misericordiæ ara ad quam al/
Locus Clau/ ludit Claudiāus ita scribens in
diani expli/ gildonem:si flentibus aram & proprium miseris numen statuistis athenæ. Docilem
catus iuuentam.quæ doceri potest/commonet inde Quintilianus puerum tenellum a primis
annis esse græcis litteris instruendum nam natura tenacissimi sumus earum quæ rudi/
Locus Hora. bus annis percipimus:ut sapor quo noua imbuas durat:nec lanarum color quibus sim/
plex ille candor mutatus est elui potest:Horatius cæreum Iuuenem appellauit in arte poe
tica ad quodlibet facilem illo uersu cæreus in uitium flecti monitoribus asper. Hiber
na ieiunia.quæ ut plurimum accidunt hiemali tempore cum subinde subministret æstas
Soluere nouos fructus quibus ieiunia expelluntur a uillicis hominibus uel:quod magis probo:le/
ge fago hiberna idest glande collecta & in usum seruata hyemalem. Soluere.Sic Boe
tius libro de Consolatione Secundo facilique iera solebat ieiunia soluere glande:hoc uer
bo hodie meri utuntur rustici ut ad soluendū se se ire dicant cum repetunt ieu prandiū
Querulæ cō seu ientaculum: in aliquibus tamen exemplaribus pellere legitur eodem fere significatu.
dæ. Querulum.lamentabile unde querulæ chordæ quod querimoniam quandam emitte/
Locus Verg. re uideantur solent appellari. Querula.a Vergilio cicada pro canora dicitur. Saturi
Satur. cibo uinoque expleti:Plautus in Gurculione me dico ire quo saturi solent Martialis car/
Recubare ne opus est si satur esse uelis. Secura in umbra.quod ex saturitate prouenit: Catullus
Amaryllis l nam pransus iaceo & satur supinus pertundo tunicamque palliumque. Recubamus.
roma quiescimus & est proprie resupinati: Vergilius recubans sub tegmine fagi. Syluis ama
thule ultima ryllidos.idest Romæ hoc enim Romam nomine appellat Vergilius in Buccolicis postq̄
nos amaryllis habet galathea reliquit. Vltima terrarum. Thule in ultimo est quidem
orbe posita iuxta illud Vergilianum & ultima Thule:Sed hic intelligendum est de hibe/
hiberia terra ria quæ terrarum fere ultima est immo prima(ut scribit Plinius in Tertio Naturalis hy/
rum prima. storiæ)appellauit autem terrarum illam ultimam poeta noster quoniam metas illi mare
imponit est enim in primo europæ sinu posita occeano calpen circūfluēte hispāiæ mon
tem extimum/hæc autem ex authoritate pliniana ulterior hispania appellatur & bethy/
Bethyca a/ ca a bethy fluuio eam mediam secante qui in Taraconensi prouincia tygensi exoriens sal
fluuio tu scipionis rogum refugit uersusque in occasum occeanum atlanticum prouinciam ado
Bethus flu/ prans petit ob id dixit poeta noster eum. Occiduas impellere arenas.quoniam inocca
uiu. sum uertitur modicus est primo ortu sed multorum fluuiorum capax/quibus ipse fa/

mam aquasq; aufert bethycæ primum ab osſegitania infusus amano blãdus alueo crebris dextra læuaq; accolitur oppidis:quod ad illud spectat quod dixit Calpurnius. Liqui/dis cursibus.idest amænis & limpidis. Vltima littora.calpen & gades hominum fines de quibus silius in primo atq; hominum finem gades calpenq; secutus dum fert herculeis garamantica signa columnis occubuit sæuo tyrius certamine ductor:sunt.n.hispaniæ cõfinia. Obnoxia mauris. mauros enim & inter hispanos oceanus funditur ab occasu solis irrumpens ut scribit Solinꝰ læuo latere europam radens a fricam dextro scissisq; calpe & abila montibus quos dicunt columnas herculis:itaq; obiter solini codicem restitue ubi pro abilaab inna legitur. Pascua geryonis. Plinius in Quinto his uerbis ubi fuerint geryonis pascua apertissime declarat/Erithrea dicta est quoniam tyrii ab origine eorum orti ab erythreo mari ferebantur i hac geryones habitasse a quibusdam existimantur quorum armenta hercules abduxerit: Plinium ita quoq; secutus Solinus ait in capite betycæ ubi extremus est noti orbis termi nus insulam a continenti septingentis pedibus separari quam tyrii a rubro profecti mari erythream:pœni lingua sua gadir septem nominauerunt:In hacq; geryonem æuum agit auisse plurimis probari monumentis:Vergilius in.vii.æneidos Geryone extincto Thy/rinthius attigit arua Thirenoq; boues in flumine lauit hiberas:ubi hæc Seruius Geryo/nes rex fuit Hispaniæ qui ideo trimembris fingitur quia tribus insulis pfuit quæ adiacent hispaniæ balearice/minori/maiori & ebuse:fingitur etiam bicipitem canem habuisse/quia & terrestri & nauali certamine plurimum potuit hunc hercules uicit qui ideo fingitur ad eum olla ærea transuectus quod habuit.nauem fortem & ære munitaʒ: de hoc Silius i pri mo Namq; id monstrum tris corpore dextras Armarat ternaq; caput ceruice gerebat haud alium uidit tellus cui ponere finem non posset mors una tiro duræque sorores Tertia bis rupto torquerent stamina filo. Trucibus.crudelibus Mauri enim non inde lon/ge remoti eos inquietant cum mauritania sit longe a belone oppido bethycæ primo tra/iectu.xxx.millibus passuum.ut docet Pli.in quinto ubi de mauris hæc memoriæ tradidit Tingitaniæ prouinciæ longitudo.clxx.millibus passuum est & gens in ea quondam præci pua maurorum unde nomen prouinciae quos plerique maurusios dixerunt attenuata bellis ad paucas redit familias:Mauritania duplex est teste Ptolomeo i Tertio Cosmographiæ altera tingitanica dicta altera Caesariensis:Mauri ex auctoritate strabonis pastoraliter uiuunt plurimũ comae cincinnis exornantur & barba & tersura dentium & unguium cultu raro inter se ɔtingere uideas dũ ambulãt ne capillorꝫ ordo pturbet. Ingens bethys.ob fluuios receptos sicuti diximus:& hic fluuius Bethycae nomẽ imposuit ut scri. Pluta.i uita Sertorii. Impellere.ui qdã & impulsu pellere. Occiduas arenas.quia ad occasũ se uertit. Scilicet.indignationẽ ɔsuetã haec particula hic ɔtinet. Vilis.nulli curae & abiectus/ Iacerem.uel recubans more pastorꝫ uel depressus paupertate ut pauper ubiq; iacet. Ex/tremo orbe.hispano. Conductus.tãqʒ mercenarius:conductus enim dicitur ille qui ad a/liquid agendũ mercede pmouetur:& conductor est qui rem ɔducit:& conducere uerbuʒ quod significat rem aliquam pro mercede utendam accipere.Iuuẽalis Satyra Tertia quis facile est edem ɔducere flumina portus siccandam eluuiem portãdũ ad busta cadauer:& alibi inde reuersi ɔducũt foricas:ɔducti actio ɔpetit ei qui rẽ aliquã a locatore mox turba/tã recepit siue fũdũ siue prediũ ut notãt iureɔsulti. Pecudes hiberas.hispanicas ibera.n.fluuius qui orit in cantabris haud pcul iuliobrica quẽ pptet uniuersam hispaniã græci Iberiã appellauere ut scri. Pli.in tertio & Solinus in polyhistore:iuſi sæpius apd poetas iberos p hispanicis leges ut apud Siliũ in quinto/quoq; nefas uetiti trãscẽdere nomẽ iberi/tã gere iã tybri:& l. xvi. Scipio restituit terras illæsus iberas troiugẽis:hibernia authore dionisio ab hiberis quodã habitata quoq; uocitata ẽ quæ insula inter britaniã & hispaniã sita ẽ/& lõgiore ab aphrico in boreã spatio porrigit:ut scri.Orosius in primo:sit mtio a Pli.li. xxv.cuiusdam herbæ quae iberis uocat quæ cũ aristolochia adalligata hora uel diutius si

Dicitur occiduas impellere Betys harenas
Scilicet extremo nunc uilis in orbe iacerem?
Ha dolor:& pecudes inter conductus hiberas.

Occeanus
Correctus solini locus.
Pascua geryonis
De geryone memoratu digna.
Trimembris cur
Biceps canis cur
Quid sit olla aerea
Mauri
Mauritania
Maurusii
Mauritania duplex
Maurorũ cultus
Scilicet
Conductus
Conductor
Conducere
Conducti Actio
Iberus fl
Iberi pro hispanis
Hibernia
Iberis herba.

parí possit comitánte balneí usu capitis dolori medetur: si in trigono martis luna & sol si/mul iuerint constiruti idest aut in cancro aut in scorpione aut in piscibus & ipse mars aut in. M.C. aut in occasu fuerit inuentus assiduæ peregrinationis decernuntur incōmoda & in extraneis regionibus & in peregrinis constituti extremū cōplent diē uitæ: ut scrib. Iulius firmicus libro quinto matheseos. Sibila irrita. sonos inutiles: est ār ꝓpriū serpentus sibilū

Sibilum

Locus Verg.

Verg. sibila ꝑ sibilantia dixit in. ii. æneidos illo uersu sibila lambebāt linguis uibrātibus ora: hic sibila posuit poeta pro inameno fistulæ sono. Septena canna. fistula septem ꝯpaginata cicutis. ut apd Vergi. est mihi disparibus septem cō pacta cicutis fistula. Nō respiceret. nō tm̄ qsq̄ nō mihi fauer et sed ne respiceret quidē. Inter dumeta. loca dumis ple/na: Cicero dumeta stoicoꝝ appellat tortuosum & spinosum disserendi genus potiusq̄ subtile. Nō ipse deus. augustus. Vacuā aurē. nobis tm̄ modo intentam.

Dumeta

Dumeta stoicorum

Vota

Exaudire

Aduocare

Aduocatus

Irrita septena modularer sibila canna.
Nec quisq̄ nostras inter dumeta camœnas
Respiceret! non ipse daret mihi forsitā aurem
Ipse deus uacuam. longeq; sonantia uota
Scilicet extremo non exaudiret in orbe!
Sed nisi forte tuas melior sonus aduocet aures
Et nostris aliena magis tibi carmina rident
Vis aliena tua subigatur pagina lima!
Nam tibi non solū uenturos noscere nymbos
Agricolis qualemq; ferat sol aureus ortum
Attribuere dei. Sed dulcia carmina sæpe

Vota sonātia. pro resonantia & uota hic ꝑ desideriis accipe. Exaudiret. hoc uerbū qđ significat ualde audire pro eo qđ est uotū adimplete usurpauimus. Sed nisi forte tuas. rogat meliboeū ut carminibus suis limam adhibere uelit. Nisi forte tuas. iusta expostulatio si non sit alieno impeditus cantu & ad dulciorem ꝓuocatus cātilenā. Aduocar. Aduocare significat pro opponente postulare: & aduocatus dicitur q aliq̄ in cā pa/trocinū suū præstat. Aduocatꝰ uero non pōt esse notarius in eadem causa ut est inueni/re in lege uniuersas Codice de decurionibus libro decimo. Et nostris aliena magis. in/telligendum est nisi hoc ordine & nisi magis tibi aliena placent q̄ȝ nostra hoc est nisi meā aliis postponis musam. Vis aliena. legendū est uis hodierna hoc sensu: uis ne ut hodie sub lima tua ponantur carmina nostra. Subigatur. supponatur ad trutinā & examen. Pagina. quæ a pangendo dicta est q. in ea pangantur carmīa hic uero pagina ꝑ carminibꝰ di/cit. Subigat uir. legendū ē subigatur. Lima. pro expolitione uñ uerbū limare quo usus est diuus cyprianus ad plebē ita scribens assiduranceꝗ: ea quæ agenda sūt disponere pariter & limare poterimus: Pli. cecilius in. i. epistolaꝝ & hortor cū i urbē ꝓxime ueneris illi te ex/colendū limādūq; ꝑmittas. Nā tibi: causa cur hoc perat. nā iudiciū suū i omni re perfec/tissimū demōstrat: est. n. rhetoricū in omni petitiōe obseruare ut possit præstari quod peti/tur. i. ut sit possibilitas & res iusta ut habeat modū petitio & ut sequatur remūeratio: quod totū obseruauit poeta in. i. æneidos cū ita cecinit eole naq; tibi diuum pater atq; hoīuȝ rex & mulcere dedit fluctus ac tollere uento gens inimica mihi tyrrhenū nauigat æquor deiñ remunerationē ꝓmittit exposita possibilitate & iusta petitionis causa: sunt mihi bis septem præstāti corpore nymphæ. Nō solū. ordo est: nō solū tibi tribuere dei noscere uenturos nymbos & qualem ortū sol aureus ferat agricolis. Sed etiam dederūt. s. carmina. Venturos nymbos. seu pluuias repentinas & præcipites: quæ nymbi appellāt (ut notat Seruius) cū pluuiæ sint lentæ & iuges: seu uentos quos pro nymbis significari qñq; notauimus ut apud Verg. in primo æneidos Nymboꝝ in patriā loca fœta furentibꝰ austris. Sol aureus. ex signis solis præcipuū est diuinare & tempestates & futuras serenitates, Verg. i primo Geor. deniq; quid uesper serus uehat uñ serenas uētus agat nubes quid cogitet humidus auster sol tibi signa dabit: purus oriēs atq; non feruēs serenū diē nunciat. At hibernam pallidus grandinē si & occidit pridie serenus & oritur tanto certior fides serenitatis (ut scribit pli. in. xviii. naturalis histo. ubi oīa & lunæ & solis signa serenitatē uel pluuiam denūciātia inuenire diffusius poteris: sicuti de obseruatiōe aīaliuȝ quæ tñ deridēt a Clau. ita in gi dor nem scribente: heu nimiuȝ segnes, cauta qui mente notatis si reuolant mergi: gradit si lit

Aduocatꝰ nō potest eē notarius i eadē causa

Pagina uñ

Limare

Locus Verg. rhetoricus

Nymbi

Pluuiae

Locus Verg.

Ex sole futurae & pluuiae & serenitates cognoscunt.

Signa tempestatum

tore comix ora licet maculis asperserit occiduus sol lunaq̀ ꝯceptis liuescat turbida choris & ꝯcusa uagos iaculent sidera crines himbribꝰ humescant hædi:nibosaq̀ tauꝝ ducat hyas: torulq̀ fretis descendat oriō certa fides cæli: Attribuere.plus ē q̄ʒ si dedere dixisset cuʒ attribuere sit ꝓpriuʒ facere. Munerat.corōat. Baccheis corymbis.hedera eī q̄ coronant poetæ cuʒ sit in bacchi turela:notat Ser.ī Buc.poetas hedera.iperatores uero & triumphā res lauro coronari. uñ Vergi. atq̀ hanc fine tꝑora circum in rer uictrices hederaʒ tibi serpe re lauros:Hora.in.i.carminuʒ Me doctaꝝ hederæ p̄mia frō/ tium diis miscent superis: ubi ait acrō interꝑs Horanianus: poetas tm̄ hedera coronari so litos. Corymbus.autem fru ctus est &(ut ait Ser.)hedera/ ruʒ uua Verg.in pale.diffusos hedera uestit pallente corym/ bos:Pli.lib.xvi.nat.hist. Etiā/ nuʒ hæ species diuiduntur in

Concinis.Et modo te baccheis musa corimbis
Mūerat:& lauro mō pulcher obūbrat Apollo.
Quod si tu faueas trepido mihi forsitan illos
Expiar calamos here quos mihi:doctus Iolas
Donauit:dixitq̀ truces hæc fistula tauros
Conciliat:nostroq̀ sonat dulcissima fauno
Tityrus hanc habuit cecinit qui primus ī istis
Mōtibus hyblea modulabile carmen auena.
Me. Magna petis corydon si tityrus esse laboras.

alias q̄m est alia fructu tm̄ candida,alia & folio:fructumq̀ candidum ferentium/aliis den/ sus acinus & grandior racemis in orbem circūactis qui uocāt corymbi/itē silenitiuʒ cuius est minor acinus spatsior racemus simili modo in nigra:alicui & semen nigruʒ: aliis croca/ tum cuius coronis poetæ utunt:solent & in nuptiis coronæ ex hedera postibus innecti iuxta quod est illud Iuue.ex Saty.Sexta necte coronam postibꝰ & densos per limina necte corymbos. Obumbrat.umbra sua obtegit laurus.n.in tutela ē apollinis in hanc arboreʒ uersa puella toto notissima fabula mundo. Pulcher apollo.epithethon est apollinis qui ēt cum baccho de cæsariei ꝑstantia certare dicitur unde exiit illud epigrammatici poetæ. Sic deniq̀ nō sint raʒ lōgæ bromio q̄ tibi phœbe comæ:cuʒ autē ita loquētē inducit Oui.ī i.met.Arbor eris certe dixit mea sēper hēbunt.Te coma/Te cytharæ,Te nīæ laure pha/ retræ/Tu ducibꝰ lætis aderis cū læta triūphū uox cāet & lōgas uisent capitolia pōpas po stibꝰ augustis eadē fidissima custos añ fores stabis mediāq̀ tuebere quercū:Ser.Pli.li.xv.na tu.hist.lauꝝ ꝓprie triūphis eē dicataʒ uel ḡtissimā domibꝰ ianitricē cæsaꝝ pōtificūq̀: quæ sola & domos exornat & añ limīa excubat:delphica uictores delphis coronāt & triūphātes romæ ipa pacifera & quā p̄tēdi ēt int armatos hostes getis sit indiciū romanis ꝑcipue lætitiae uictoriaꝝq̀ nūcia. Faueas mihi trepido.q̄m excitant uel desides & ignaui si cui se se fa uorabiles uiderit. Forsitan illos.sēsus est:si cœptis meis aspirabis fortasse buc:carmen q̄le Verg.cecinit tentare ausiʒ:here pro heri ut ap̄.Iu.Sa.ȝ.res hodie minor est here q̄ʒ fuit: usꝰ est plau.frequent:& docet Quin.in.i. Cōciliat.uerba quæ iolas dixit dū illū fistula dōaret ꝯciliare significat miteʒ hic reddere:& alibi in grāʒ alicuiꝰ adducere/ut ap̄ Verg.in.i.aenei/ dos mihi q̄dcū ꝑ regni tu sceptra iouemq̀ ꝯcilias:ꝯciliatꝰ aliq̄ñ pro ēpto accipitur,ut apd̄ Teren.in eunucho prodi male ꝯciliate pro magno empte:oīs.n.ꝯuentio ꝯciliatio appella tur ut docet Do.ꝯciliamur nouis recōciliamur ātiquis auc.Ser. Nostro fauno.pastoꝝ deo Tytirus hūit.Ver.intelligit qui sub nōīe tytiri in prima sua aegloga introducitur a quo primo buc.carmen ap̄ nīos emanauit/nam prior apud graecos Theo.scripsit,quē postea Verg.secutus est:uñ ita in sileno ipse cecinit.prima syracusio dignata est ludere uersu nīa neq̀ erubuit siluas habitare thalia,Theo.citans q̄ syracusanꝰ fuerat. Istis mōtibꝰ.romāis s.alludit ad septē mōtes romāoꝝ. Hyblea auena.dulcisōa & mellisōa:hybla.n.ciuitas est si ciliae(ut scr.pli.in.ȝ.nat.hist.& plu.in niciae uita/iñ hybleenses populi/de q̄bꝰ sit mentio a Ci.li.v.Verri.& au.Stra li.vi.geoḡ.doriēses megarā ꝯdiderūt cū priꝰ hybla uocaret:at q̄ñ opīi mellis ibi copia fuit iō auenā hybleā dulcisonā appellauit,sicuti uir.hybleas apes di/ xit ī tytiro,hybleis apibꝰ florē d̄pasta salicti saepe leui somnū suadebit inire susurro:& erit spēs ꝑ gn̄re.Vates sacer.sacrosēūs & diuiꝰ hic cū alias sacer nefariꝰ & diis sacrādꝰ hō dicat qd̄ trāsalpes a massyliis obsuatū fuisse dr̄/d̄ q̄bꝰ ita pli.i.vii.Et nuꝑ̄rie trāsalpes hoīes imo/ lari gentium eaꝝ more solitū:Sacer mōs dictus quoq̀ trans anienem q̀ ioui ꝯsecratus eēt

Attribuere
Poetae hedera coronātur
Imperatores lauro
Locus Verg.
Corymbus
Coronae poetarum ex qua hedera
Locus Iuue.
Laurus in tutela apollinis
Locus Mar.
Lauro dicata triumphis
Quietis indicium lautum praetendere.
Here
Concicilia re.
Locus Verg.
Locus Tere.
Conciliatio
Conciliari,
Reconciliari
Tytirus pro Vergilio.
Theocritus
Locus Verg.
Theocritꝰ syracusanus.
hybla ciuitas
Hybleense
Megara
hybleae apes a uergilio
sacer homo
Massylii imolant homines
sacer Mons

Ille fuit uates ſacer. Et qui poſſet auena
Perſonuiſſe chelim. blande cui ſæpe canenti
Alluſere feræ: cui ſuſtitit aduena quercus.
Quē mō cantantē rutilo ſpargebat achātho
Nais & implicitos comebat pectine crines
Eſt (fateor) Melibœe deꝰ: Sed nec mihi phœbꝰ Cor.
Forſitan abnuerit. Tu tātū commodus audi.
Scimus enim quia te non aſpernatur Apollo
Incipe. nam faueo. Sed proſpice ne tibi forte. Me.

Qui poſſet auena. Senſus eſt: ille etiam charactere ludicro & buccolico adeo prævalebar ut uideretur non ad auenam ſed ad chelim concinere. Perſonuiſſe Chelim. dixiſſe res grandes quales ad lyram dicere moris fuit: chelis græce dicitur teſtudo / cuius neruis ſonantibus Apollo uel Mercurius cytharam inueniſſe dicitur (ut docet Lactantius interpres ſtatii) itaq; ſæpe chelis pro cythara & lyra accipitur: Sidonius in panegyrico poſtque chelim placuit fiſtula rauca ioui: Statius in primo thebaidos nunc tendo chelim. Blandæ. placidæ tãq̃ alīi orpheo canenti. Alluſere. luſibus ad fuere ſic Verg. in ſileno tū uero in numeꝝ faunoſq; feraſq; uideres ludere tuʒ rigidas motare cacumina quercus. Aduena quercus. aliunde profecta & harmoniam ſecuta. Nais. undarum dea / quæ ideo comere frontem dicitur a calpurnio & ornare acantho quoniā ex irriguis aquis flores & herbæ proueniunt / quibus caput exornatur in coronas redactis Ideoq; Verg. in alexi naiadem flores & uiolas ferre induxit puero: naiadas autem undarū eſſe deas ſuperius docuimus: & papinii uel iolo patet teſtimonio qui ita reliquit in primo ſiluarum / Naiadas undarum dominas regemq; coruſci ignis adhuc feſſum ſiculaq; incude rubentem ellicuiſſe ſatis: Acanthus autem herba eſt in ægypto naſcens teſte Seruio ſuper eo Vergiliano in pollione Mixtaq; ridenti collocaſia fundet acantho: Duo eius ſūt genera aculeatum & criſpum quod breuius: alterum leue authore Plinio: uimen flexibile habet ut colligitur ex illo Georgicorum flexi uimen acāthi / Scribit Plinius libro. xxiiii. Naturalis hyſtoriæ ex ſpina quam græci acanthion uocant foliis aculeatis per extremitates & araneoſa lanugie obductis ueſtes quaſdam bombicinis ſimiles in oriente fieri ipſius q; folia uel radices ad remedia opiſthotoni bibi: ideſt morbi ceruicem ſcapulis annectētis opiſthoronus enim morbus ita nuncupatur: ut obſtet Cornelii celſi codicem emacules libro quarto medicinæ ubi opiſcothonon pro opiſthotonon legitur. Rutilo. Splendenti unde Vergilius ridentem appellauit: at cum mollem dixit in Palemone molli circum ē anſas amplexus acantho ad flexibilitatem alluſit. Comebat. Ornabat & poliebat. in quam ſententiam eſt illud Martiani de nuptiis Mercurii & Philologiæ comere uernificis florentia limina ſertis ſeu conſanguineo gratia trina dedit. Implicitos. ſimul implicatos

Pectine. inſtrumentum eſt ad comam concinandam unde capadox leno apud Plautum in curculione per pectinem / ſpeculum & calamiſtrum iurat hoc eſt per arma ſua: alias uero lyricum eſt adiuuamen / quo ſcilicet percuſſe chordæ harmoniam reddere conſueuerunt: Perſius Satyra ſeptima iam ne lyra & tetrico uiuunt tibi pectine chorde: Claudiāus de nuptiis honorii pectine tentauit nobiliore lyram. Eſt fateor deus. ſ. Tytirus: uel & fateor mœlibeæ deus ut ſubintelligas eſt: ita enim in antiquis codicibus reperitur. Non abnuerit. non denegabit nobis carmina: annuere eſt nutu capitis confirmare ut apud Perſium annuere his ſuperos uetuere iouemque morantur: Abnuere uero negare / ab enim particula priuatiua eſt. ut in abſono & abortu & abolitione. Commodus. commodatus.

Scimus. n. quia te. ſunt qui uelint hic loqui corydonem ego tamen Meliſbeum cenſuerim ut q nō ſpnat corydōis cātū & qm̄ ille ſupiꝰ dixerat nec mihi abnuerit apollo rn̄det ſe ſcire illū apd apollinē eē fauorabilē. & ſi dixerit magna petis corydō ſi tytirꝰ eē laboras: q ſi uelis loq corydonē tū ſequēs uerſus ē dādus melibæo. Sed pſpice. ſenſus ē: aduerte ne tā tenui ſono utaris i laudādo pricipe q̄ʒ ſoles uti dū pueꝝ alexi & amores tuos laudare cōſueuiſti. Tinnula. a tiniēdo hoc ē pſtrepēdo / un̄ tinnula dicacitas dr̄ ab Apuleio in primo de aſino aureo: tinnire. n. ſignificat pſtrepere ut æglogа quinta cū iā tinnire uolucres incipient un̄ tinnitus: Verg. in. iiii. geor. Tinnituſq; cie matris q̄re cymbala circum.

Chelis: cythara
Locus ſidōii.
Locus ſtatii
Locus Verg. perſcrutatus.
Naiades
Acanthus
Acanthios / ſpina
Locus Plinii
Opiſthotōus
Correctus cōnelii Celſi locus
Locus Verg.
Comere pro ornare
Locus Martiani capellae
Pecten.
Annuere
Abnuere
Ab particula priuatiua
Abſonus.
Abortus
Abolitio
Tinnula dicacitas ab Apuleio.
Tinnire.
Tinnitus.

Fragili buxe. inermi & humili sono: Buxus arbor est topyaria ad quaslibet efformandas effigies accommodatissima, granum eius cartegon appellari Scribit Plinius libro. xvi. nat. hyst. ex hac arbore tibiarum usus apud nostros quoq; remansit. sicuti ad pectines: apud poetasq; saepius buxum pro tibia inuenies ex qua ratione propter eius usum plurimum dixit Vergilius in. ii. georgicorum aut torno rasile buxum: in cythoro autem monte paphlagoniae plurima nascitur buxus teste plinio/ hinc dictus a catullo est buxifer cythorus: Vergilius in georgi. & iuuat undantem buxo spectare cythorum: comēdatur maxime palliditate ut inquit plinius: ex hac arbore uascula quedam cōfecta pyxides appellantur πυξος enim graece dicitur buxus πυξινος buxeus & πυξων buxetum: Iuuenalis turgida nec prodest condita pyxide lyde & si uersus in omnibus fere exemplaribus perperam legat.

Buxus:
Cartegō granum buxi
Locus Verg.
cythorus mōs
Buxus ubi plurima.
Locus catul.
Pyxides
Buxus
Buxeus
Buxetum.
Lo. Iuuena.

Tinnula tam fragili respiret fistula buxo
Quae resonare solet si quādo laudat Alexis
Hoc potius calamos magis hoc sectare canales
Per me qui dignas cecinerunt consule siluas
Incipe nec dubita. Vēit en & frater Amintas
Cantibus iste tuis alterno succinet ore
Dicite. nec mora sit. uicibusq; reducite carmē:
Tuq; prior corydō. Tu pximus ibis Amintas
Co: Ab ioue principiū: siquis canit aethera sumat.

Quae resonare. legendum est q̄ resonare ex antiquo textu. Laudat. si pro puero ab ipso laudato alexim legis. Expone laudat pro laudatur ut apud Virgilium in primo aeneidos tum prora auertit & undis pro auertitur: & alibi nox humida caelo praecipitat p precipitatur: q; si actiue legere malis erit alicuius mali poetae taxatio sub hoc nomine carpti uel proprio ipsius: qui cum laudes alicuius exprimere uellet humilis & eneruatus habebatur: talis est illa Vergiliana taxatio in buccolicis/ Qui bauium non odit amet tua carmina maeui in malos poetas & Vergilio inimicos horatioq; ut scribit Seruius. Hos potius calamos. legitur & alibi hoc potius pro ob hoc: est autem commonitio ut relicto buxo calamis canalibus utatur: idest postposito stilo grandiori Buccolicum carmen canat. Si quidem buxus heroum sonus est/ ut pote qui tibialis excitet arma: calamis uero praeter pastores & humiles uti neminem quis ignorat? Igitur canales calamos. pastorale carmen intellige quod auena & calamo fluuiatili incinitur: est autem maxima differentia utrum in siccis an in locis aquaticis proueniat/ ut docet Plinius libro. xvi. naturalis historiae. Pro me consule. possumus hinc intelligere aliquando Calpurnium in consulatum amici sui quem melibaeum nuncupat buccolicum carmen decātasse tāq; panegyricum. Dignas siluas. pastorales uersus. Incipe nec dubita. ad illud spectat quod superius dixerat corydon quod si tu faueas trepido mihi: En. demonstrantis est.

Succinat. Sub te cantet. Alterno ore. carmine alternato: alterna. n. dicūtur carmina quae altero desinente ab altero pronunciantur/ Vergilius in palemone alternis dicetis amant alterna camenae. Dicite. utrunq; alloquitur & corydonem scilicet / & amintam.

Reducite carmen. deficientē alterius cantū alter reducat/ id enim est reducere carmen.

Tu prior. sic Virg. incipe dameta tu deīn sequere menalca. Proximus. i. secūdus.

Ab ioue principiū. sūptū a Verg. sic. n. ille Ab ioue principiū musae/ Iouis oīa plēa: sensus ē: si qs uult canere caelū sumat exordiū ab ioue sub cuius est aether imperio: Ac ego q terras cāo augustū inuocatū uolo sub cuius orbis exultat tutela pacificus & trāqllus. Aether. purior aer dicitur & aer crassior. Pli. in. ii. ergo cōfiniū ilius est aeris terminus initiūq; aetheris ubi pspicuū ē aethera itelligi sublimiorē/ aera iferiorē. Si qs atlātiaci. ordo ē: si qs cāit aethera sumat ab ioue pricipiū & si quis molit pōdus atlātiaci olipi. s. ab ioue pricipiū sumat. pōdus magnitudinē. Olipi atlātiaci. ab atlāte sustētati quē celū baiulasse finxerūt sicuti & herculē atlāte iā fesso: ad qd alludēs Oui. in epi: qd te laturū ē celum prius ipe tulisti hercule supposito sydera fulsit atlas. qd ut itelligas sub figmēto poetico occultā latere rōe: ascrib. plini. atlātē spherā iuēisse ob qd & illum celum sustinuisse existimauere/ quē secutus hercules tō pōdus subiisse dr. Molit. ordit: significatq; molior res grādes. nā moliri ē molibus extollere

Locus Verg.
Bauius & maeuius mali poetae
Buxus heroum
Calamus humilium.
Alterna carmina
reducere carmen
proximus idest Secundus
Aether
Aer.
Lo. Plinii
Atlas sustentauit caelum.
Locus Oui.
Cur atlas dicatur sustinuisse celum
Moliri

Olympus, — Olympus uero mons est thessaliæ altissimus ac nubes pene suo superãs fastigio : ut
dictum est a lucano in secundo nubes excessit olympus lege deum. claudianus sed ut alto
olympi uertex qui spacio uentos hyemesq; reliquit perpetuum nulla temeratus nube sere
num celsior exurgit pluuiis. auditq; ruentes sub pedibus nimbos & rauca tonitrua calcat
plinius libro quarto naturalis historiæ in thessalia sunt quattuor atq; triginta montes quo
rum nobilissimi cercetii: olym
pus pierus: ossa cuius ex aduer
so pindus & othris lapytharũ
sedes ad occasum uergentes

Si quis Athlantiaci molit̃ pondus olympi
At qui nunc nostras præsenti numine terras
Perpetuamq; regit iuuenili robore pacem
Lætus & augusto felix arrideat ore.
Te quoq; facundo comitatus Apolline cæsar. Ami
Respiciat. montes neu dedignetur adire:
Quos & phœbus amat, quos iuppit̃ ipse tuet̃

Qui nostras regit terras. s.
augustus. præsenti numie
nã terras habitat. Iuuenili
Ante pilos ra ro prudentia. — robore. cõmendatio est nã añ
pilos prudentia raro uelox ad
uenit (ut inquit persius) legit̃
tamen in antiquis codicibꝰ ui
uẽdi robore qm̃ pax est robur
& hoiũ uita: uñ cecinit tibul
lus in secundo elegiarũ libro.
pax robur ho minum. — Pax candida primum.
Duxit araturos sub iuga curua boues.
Pax a uit uites: & succos condidit uuæ.
underet ut nato testa paterna merum
Pace bidens uomerq; uigent at tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs

Lætus. Serenus. Felix. idest propitius ut apud Vergilium in primo æneidos sis fe
Felix idest propitius — lix nostrumq; leues quæcũq; dolorem. Arrideat. faueat. Ore augusto. Sancto & diui
no si quidem augustum appellamus sanctum ut superius ex authoritate festi docuimus.
Augustum. — Te quoq; facundo. Amintas qui succinit fratris cantilenæ optat & ipse propitiam cæla
ris auram pastorali carmini & buccolico corydonis. Cæsar comitatus facundo apolline.
pro ipse facundus. Respiciat. libenti audiat animo. Montes neu dedignetur. non sper
Dedignari — nat cantilenam pastoralem in Aeglogis enim montes interueniunt & syluæ. Dedigna
ri. est spernere & non dignum putare Vergilius in quarto æneidos quos ego sum toties iã
dedignata maritos. Quos & phœbus amat. s. mõtes uidetur ad fabulam alludere olim
phœbꝰ pastõ — enĩ & ipse phœbus fuit pastor & uaccas dicitur pauisse admeti quod tetigit Ouidius in
secundo de Arte amandi cũ cecinit cynthius admeti uaccas pauisse per æstus fertur & in
parua delituisse casa: uel phœbꝰ amat montes hoc est poetarũ musa, quæ plurimum um
bra & oblectat̃ ocio uñ exiit illud carmina secessum scribẽtis & ocia quærunt ego tamen
uerũ esse puto de mõtibꝰ septẽ romãis sentire quos ipa itus ꝯplexa est roma ut scribit Pli.
Dies septimõ tius — in. 3. uñ cecinit Maro in prĩo Georg. Scilicet & rerũ facta est pulcherrima roma septẽ quæ
una sibi muro circundedit arces: Scribit Varro libro. ii. de ligua latia diẽ septimõtium no
Locus sueto. — minatũ fuisse ab his septẽ mõtibꝰ in quibꝰ est urbs sita: de quo fit mẽtio a Sueto. in Domi.
Restitutꝰ põ peii codex. — his uerbis ꝯgiarium populo nummorũ trecẽtorũ ter dedit atq; inter spectacula muneris lar
gissimum epulum. Septimõtiali sacrorũ quidẽ die senatui equitiq;: obiter corrigendus est
Põpeii codex in hac dictione ubi nec ordo nec sensus ullus ẽ in uerbis deprauatis tu ita le
ge septimõtium appellabant diem festum qđ in septem locis faciebãt sacrificium palatio
Tarpeius Iup piter. — uelia, fagutali, sabina, quirinali, celio oppio mõtibꝰ ubi priꝰ legebat̃ cermalo celapio & ci
spio. Iuppiter. qui ĩ Tarpeia arce colit̃, ibi a Tarquinio extructo tẽplo ob qđ & nomẽ tar
Feretrius Iup piter. — peiæ amisit, alio trãslatis puellæ reliquiis, ut auctor est Plutar. in romuli uita templum pri
mum extructum est romæ feretrio ioui in capitolio a romulo referente opima inimicorũ
spolia ut docet Liuius lib. primo ab urbe ꝯdita qđ & tetigit Proper. in q̃rto elegiarũ est ãt
allusio decẽtissima cum per mõtes & pastoralia carmina romanũ culm̃ intelligat. In qui
bus. s. mõtibꝰ. & ordo est talis: In quibꝰ sæpe uisuris augustos triumphos laurus fructificat

Visuris triũphos q̃m triũphantes capitoliũ cõscendere solebant ubi & sacrificia faciebant & id erat põpæ finis unde legimus apud tranquillũ in dictatore gallici triũphi die cesarẽ uelabrum pretereuntẽ pene e curru excussuz axe diffracto ascẽdisseq; capitoliũ ad lumina quadraginta elephantis dextra atq; sinistra lychnos gestantibus: lege cautũ est ne qs triũpharet nisi quinq; milia hostiũ una acie cecidissent & lata ẽ lex a lucio mario & marco catõe tribuno plebis, quæ penã minat imperatoribus qui aut hostiuz occisoq; in prælio, aut amissoq; ciuium falsum numerum litteris senatui ausi essent referre: iubetq; eos quum primum urbem intrassent apud questores urbanos de utroq; nũero iurare authot ualerius maximus in secundo. Vicina arbos laurus.s.ex qua coronantur triumphantes. Ipse polos etiam: monet ab exẽplo nõ esse syluas dedignandas nã & ipse iuppiterq̃q; fulmine deposito rura colit. Polos celum: cum proprie sint poli quibus maxime sphæra nititur quorum alter ad aquilonẽ spectans boreus: alter oppositus austro notius est dictus ut docet hyginius in primo astronomicon dicti poli a dictione greca quæ cæli circulum significat ut docet uarro in tertio de lingua latina. Igne æstate. Gelu hyeme. Quo inueni in antiquo codice cui.

Triumphantes capitoliũ ascendunt.

Lex triũphãdi.

Poli.
Polus boreus
Polus notius
Poli unde.

Inquibus augustos uisuris saepe triumphos
Laurus fructificat. uicinaq; nascitur arbos.
Co. Ipse polos etiam qui temperat igne geluq;
Iupiter ipse parens quo tu iam proximus ipse
Caesar abis posito paulisper fulmine saepe
Cressia rura petit. uiridiq; reclinis i antro

Proximus secundus idest cui numen secundum tu cæsar succedis. Posito fulmine quo insignitur unde in obsceno carmine fulmen habet mundi dominus: tuscorum litteræ nouem deos emittere fulmina existimant eaq; esse undecim generum iouem enim trina iaculari: Romani duo tantum ex his seruauere: diurna attribuẽtes ioui nocturna sumano: de fulminibus & uario fulminum genere plura legito apud plinium libro secundo naturalis historiæ annotatu dignum est leua fulmina prospera existimari laurum fulmine uitulumq; marinum & similiter aquilam non ici quæ ob hoc huius armiger cæli dicit.

Nouez deos fulmia emittere.
Diurna fulmina iouis.
Nocturna sumani.
Leua fulmia prospera.
Laurus non icit fulmine neq; aquila.

Cressia ruta idest cretensia creta autem ut cecinit uergilius medio iacet insula põto altero latere ad austrum altero ad septentrionem inter ortum & occasumq; porrigitur cẽtũ urbiũ clara fama a creta nympha hesperidis filia dicta ut uoluit dosiades: ut anaximander a rege curetum author plinius in quarto naturalis historiæ in creta aũt iouẽ natum & educatũ fuisse non est ambiguum uel ex auctoritate ciceronis qui in libris de natura deoq; ex tribus qui a theologis nominantur tertium iouẽ saturni filium fuisse asserit cretensem cuius in illa insula sepulchrum ostendatur. Reclinis mollis inclinatus & resupinatus cubitoq; innixus. Carmina curetica alumnoq; suoq; cantilenã: curetes enim authore strabone libro.x.geographiæ dicti sunt quasi curatores ii enim infantez iouem curarunt pulsantes cymbala & similia ne pariens rhea mater eiusq; uagitus a saturno exaudiretur: qui filios illico natos deuorabat: ut scribit ẽt lactantius in primo diuinarum institutionem ad quod allusit uergilius libro quarto georgicon ita scribens pro qua mercede canoros curetum sonitus crepitantiaq; æra secutæ dicteo cæli regem pauere sub antro: de his meminit & filius cres erat ærisonis curetum aduectus ab antris ad fabulam supradictam alludẽs scribit diodorus in quarto curetas decem filios genuisse iouem multo gloria suplorem illi qui in creta regnauit de quibus fit mentio a lactantio in primo his uerbis ennius in sacra historia descriptis omnibus quæ in uita sua egit ad ultimum sic ait deinde iuppiter postq̃z terram quinquies circuiuit omnibusq; amicis atq; cognatis suis imperiuz diuisit reliquitq; hominibus leges mores frumentaq; parauit: multaq; alia bona fecit immortali gloria memoriaq; affectus sempiterna monumenta suis reliquit ætate consumata in creta uitam commutauit & ad deos abiit eumq; curetes filii sui curauerunt decorauerunt q; eum: hæc sunt quæ ex uaria scriptorum historia colligere potui a quibus curetum fiat mentio curetes (ut scribit plinius in septimo) armatam docuere saltationem.

Creta.
Creta unde.
Tres ioues.
Curetes unde
Saturnus filios duorabat
Locus uergi.
Locus filii.
Curetes filii iouis.

Curetes docuere armatã saltationem.

Carmina dicteis audit curetica siluis
Aspicis ut uirides audito cæsare siluæ — Ami.
Conticeant memini quamuis urgente ꝓcella
Sic nemus immotis subito requiescere ramis.
Et dixi. deus hinc certe deus expulit euros.
Nec mora pharsaliæ sonuerunt sibila cānæ.
Aspicis ut teneros subito uigor excitet agnos — Co

Dicteus mōs
Dicteæ nymphae.
Procella.

Dicteis siluis.i.cretensibus nam cretæ mons est dicteus ut docet seruius in sileno undæ dicteæ nymphæ dicte a uergilio. Aspicis ut uirides blanditur augusto cuius ait audito nomine siluas conticescere. Quamuis urgente procella maior effectus ut cessatet Subito procella audito cæsare:procella autem est uis uentorum cum pluuia q̄ omnia per cellat authore seruio uergilius in primo æneidos creberq̄ procellis africus:plinius in secū do de repentinis flatibus ma iore uero illati pondere incur suq̄ si late siccaȝ ruperint nu bem procellam gignūt quae uocatur a grecis Ecnephias.

Ecnephias.
Procellosum mare.
Eurus.
Vulturnus.

Inde mare procellosum subin de a poetis nūcupari inuenies Eurus ab oriente bruma li parte spirat eurus a nostris uulturnus eurus a grecis dic/tus ut author est plinius sed de uentis plura superius.

Nec mora sine ullo tem poris momento. Pharsa liae sonuerunt cannae diu me torsit ambigua poetae lectio querentem quid sibi cannae uellent pharsaliae:quiue sensus occultior hoc lateret uersiculo cum nusquaȝ pharsalias cā/nas appellari memoria tenerem occurrebatq̄ midae fabula ad quam alludere uidebatur:

Midae fabula.

uulgatissimum est enim timoli cum montis iudicium aspernatum asinis auribus fuisse de decoratum quas cum capillo tegeret promissiore non abscondit tonsori:qui cupiditate ꝯ census manifestandi rem scrobe facta intus decantauit midam habere asininas aures oc/clusa deinde scrobe non multo post natae sunt cannae quae aura commotae referebant

Cannae uocales.

auriculas asini midas;habet quod ita tetigit ouidius in.xi.methamorphoseon:creber arun dinibus tremulus ibi surgere lucus cœpit:& ut primum pleno maturuit anno ꝓdidit agri colam leni nam motus ab austro obruta uerba refert dominiq̄ coarguit aures:quod lusit

Locus persii.

& persius satyra secunda men mutire nefas nec clam:nec cum scrobe:Sed illud in lydia ac titatum est:Quare moueor ut pharsalias cannas intelligam fistulam auletico calamo cō/pactam hac ratione orcomenus fluuius est thessaliae mynius antea dictus apud campos

Orcomenus fluuius.
Orcomenus calamus.

pharsalicos uel non longe distans:inuenies apud plinium in quarto naturalis historiae de thessaliae descriptione:ab hoc fluuio orcomenius calamus est dictus continuo foramine peruius quem auleticon appellant plinius libro.xyi.naturalis historiae de oreomenii lacus arundinetis accuratius dici cogit admiratio antiqua characian uocabant crassioreȝ firmio remq̄ plociam uero subtiliorem hanc in insulis fluitantibus natare illam in ripis expatian tis lacus tertia arundo est tibialis calami quem auleticon uocant nono hic anno nascebat nam & lacus incrementa:hoc temporis spacio seruabat prodigiosus si quando amplitudi

Loca pro locis
Ordo sideralis.

nem biennio tendisset:quod notatum apud cheroniam infausto atheniensium praelio.ex his plinianis uerbis adducor ut non aliud per pharsalias cannas intelligi posse dicam quaȝ orcomenios calamos tibiis aptos'q ex orcomenio fluuio thessalico profluente a quo lacus stagnatur non longe a pharsalicis campis nascuntur notum est autem pro locis loca a poe tis usurpari quandoq̄.quod etiam secundū ordinem sideralem conceditur:nam ut scribit

Auledos eē qui cytharedi fieri non possunt.

plinius libro.xyiii.naturalis historiae cum attica nominata fuerit simul intelligere debe/mus cycladas insulas:cum boetia:locridem:phocidem:& finitimos semper tractus:cum hellespontus/chersonesum & continentia usq̄ ad athon montem:itaq̄ exponito pharsa/lias cannas auleticum calamum tibialem/Siue fistulam/prouerbium est in grecis artificibꝫ eos auledos esse qui cytaredi fieri non potuerunt cuius meminit cicero pro murena.

Excitare.

Sonuerunt scribendum est soluerunt ex antiquo codice.i.continuo augusto applau/dentes sonum dederunt. Subitus uigor innatus ex numine augusti Excitet quasi sonolētos petulcos reddat & luxuriātes excitare.n.significat cōmouere & expergefacere

Vbera grauentur. Impleantur & magis q̃3 soleant suꝑfuso lacte sint grauatæ. Exudẽt uellera. pro ipsæ ut pecudes exudent pondere superuenientis lanæ: cum nuper ad tonsuram uenerint: Scribit Marcus Var. in secundo rei rusticæ tonsuræ esse tempus inter æquinoctium uernum & solstitium cum sudare oues incœperint a quo sudore recẽs lana tonsa succida est appellata. Tonsis fœtis. qm̃ post partum tondentur ne frigus illis noceat quo maxime infestantur ut scribũt Vir. Varro. Col. cæteri.

Tempus tonsuræ
Succida lana
Frigore infestantur maxime pecudes.

Vtq; superfuso magis ubera lacte grauentur?
Et nuper tonsis exudent uellera fœtis?
Hoc ego iã (memini) semel hac in ualle notaui
Et uenisse. palem pecoris dixisse magistros
Ami Scilicet omnis cum tellus gens omnis adorat
Diligiturq; deis. Quem sic taciturna uerentur
Arbuta? cuius iners audito nomine tellus
Incaluit floremq; dedit: Cui silua uocato
Dẽsat odore comas. stupefacta rgermiat arbos
Cory Illius ut primum senserunt numina terræ

Hoc ego iam memini. sensus est: si ego hoc prius q̃3 semel factuʒ memini scilicet grauari lacte ubera lanescereq; tonsas oues quod accidit cum nunciatum est pastoribus palem aduentasse cuius in aduentu hæc fuere miracula. Notaui obsignaui & memoriæ mandaui. Venisse palem. magna principis laus ut diis sua æquiparentur facta. Magistros pecoris. Magister pecoris est qui habet tutelam totius pecoris & ceterorum pastorum de Magistro pecoris fit mentio a Varrõe libro de re rustica secũdo his uerbis qui pascunt eos cogere oportet in pastione, diem totum pascere comuniter, contra pernoctare ad suum quemq; gregem esse omnes sub uno magistro pecoris, eum esse maiorẽ natu potiusq̃3 alios & peritiorem q̃3 reliquos ꝙ his qui ætate & scientia præstãt aio æquiore reliqui parent: ita tamen oportet ætate præstare ut ne propter senectutem minus sustinere possit labores neq; enim senes, neq; pueri difficultatem aut montium arduitatem atq; asperitatem facile ferunt de hoc pecoris magistro fit mentio a cicerone in septimo Verrinarum nominat iste seruum quem magistrum pecoris esse diceret eum dicit coniurasse & alias familias concitasse. Omnis tellus. etiam non habitabilis. Gens omnis. orientalis, occidentalis & cuiuscũq; plagæ. Verentur. timent ut apud Teren. uereor ne quid andria apportet mali & apud Propertium in primo non ego nũc tristes uereor mea cynthia manes. Arbuta. hic pro arbustis cũ sit proprie arbutus arboris genus hedis gratissimũ de qua Verg. in palemone dulce satis humor, depulsis arbutus hedis: & in Thyrsi uiridis tegit arbutus umbra ubi scribit Ser. arbutum esse raris frondibus arborem Docet Pli. in. xxʒ. nat. hyst. Arbutũ siue unedonẽ (ita. n. quoq; nũcupatur) fructum ꝯcoctiõi ferre difficilem: Iners tellus. inutilis & sine fructu quasi sine arte unde & inertia dicta. Incaluit quoniam ex calore cuncta gignuntur hoc est ex igneo solis uapore quo sine neq; nasci gῑ q̃3 neq; augeri potest ut docet Lactantius in primo diuinarum institutionum. Florem. p tum. Cui silua. in antiquo codice legitur qui pro quo. s. inuocato ita Plau. in amphytrio ne qui pro qua dixit post ob uirtutem hero amphytrioni patera donata est aurea qui pterela potare rex solitus est, alias qui pro quare etiam accipitur ut apud Horatium in primo sermonum qui fit mæcenas. Densat. spissat. Odore pro floribus quos parturiẽtes arbores emittere consueuerunt. Comas. frondes, quæ tãq̃3 comæ insunt arboribus ita Virgi. in hortulo prohibẽtq; densis feruidũ solem comis. Regerminat. duplicatũ datura fœtum quæ causa stuporem inducit: Germen autem appellamus primam illam eruptionem quã & plantæ, & herbæ & arbores emittunt unde Germinare uerbum. Senserunt numina terræ. uidetur alludere ad morem antiquũ deponendi pueros ut terram cõtingerent ꝙ infantes partu editos non prius uocem edere q̃3 terram attigissent existimauere ut author ẽ Macro. in primo satur. hinc deã leuanã coluerunt romani quã leuandis Et sustolendis pueris præfecerunt: & hoc ẽ quod itelligt Pli. in septimo naturalis hist. cũ hominẽ tm̃ nudũ & in nudo humo natali die abiici aduagitus statim & ploratum scribit: de hac dea leuana fit mentio ab Augustino in quarto de Ciuitate dei.

Magister pecoris.
Locus Cice.
Arbutus
Vnedo
Iners
Inertia
Sine sole nihil nasci põt.
Qui pro quo
Locus Plauti
Locus Hora.
Odor p floribus
Comæ Arborum.
Germen
Germinare.
Quare pueros terram tingere uolebãt
Leuana Dea.
Locus plinii enarratus.

Cœpit & uberior ſuccis fallentibus olim
Luxuriare ſeges. tandemq; legumina plenis
Vix reſonãt ſiliquis. Nec præfocata malignũ
Meſſis habet lolium. nec inertib9 albet auenis
Iam neq; damnatos metuit iactare ligones Ami.
Foſsor & inuento ſi ſors dedit utitur auro.

Vbertas
Luxuriare
Fallunt ſulci
Siliqua

Vberior. fœcundior ab ubere unde & ubertas. Luxuriare. luxurie quadam pingue fieri: Sic Ouidius luxuriat phrigio ſanguine pinguis humus methaphora ſumpta ab animalibus quæ tunc maxime læta ſunt & luxuriantia cum pinguia. Succis fallentibus. herbis ſucco plenis: nil tamen frugis preſtantibus aliquando: ſed eſſet apertior & magis lectio quadrans ſulcis fallentibus: dicuntur enim tunc fallere ſulci cum ſemen receptum nõ bene reddunt: quod tamen aſſeuerare non auſim, cum in omnibus codicibus legatur ſuccis non ſulcis. Legumina plenis. ſenſus eſt: adeo omnia ubertate ſunt aucta ut & ſiliquæ impleantur ut rq; reſonẽt intercluia legumina. Siliqua ẽ proprie receptaculũ legumínum & folliculus: Verg. grandior ut fœtus ſiliquis fallacibus eſſet: Columella in ſecundo faba quæ menſe februario ſeruatur quinta parte amplius q̃ʒ matura. Sed exiguas paleas nec multam ſiliquam facit: Plinius libro. ꝑ. Semen in ſiliquis quo coria perficiuntur gallæ uice. Præfocata meſsis. auena & lolio enecata: nã ubi ſteriles dominantur auenæ, ſterileſcunt ſegetes: ſuffocatum autem appellamus faucibus obſtrictis ſtrangulatum: qua ſimilitudine ſeges ab herbis infructiferis ſuperata adeo ut ad menſuram ſuam creſcere non poſsit. præfocata dicitur. Malignum lolium. Inutile & infœcundum: infelix appellatur a poeta tali ſignificatu: lolium autem inter frugum morbos potiuſq̃ inter ipſius terræ peſteʒ numeratur, ut auctor eſt Pli. libro. xviii. naturalis hiſtoriæ notum eſt autem oculis lolium nocere propter quod cecinit Oui. in primo faſtorum Et careant loliis oculos uitiantibus agri: itaq; cum ſeruus ſceledrus obiiceret uiſus defectionem apud Plau. paleſtrioni in milite glorioſo ita inq̃t mirus lolio uictitare te tam uili tritico, quẽ interrogãs paleſtrio quid iam reſpondet quia luſcioſus. Albet. alba fit: quo colore inſigniuntur auenæ. Inertibus auenis. Inutilibus & uanis ſterilibuſq;: ita enim nuncupãtur a Vergilio: Oui. in primo faſtoꝝ nec ſterilis culto ſurgat auena ſolo: Scribit Plinius libro. xviii. nat. hiſt. hordeum in auenam degenerare ſicut ipſa frumenti fit inſtar, quippe cũ germaniæ populi edant eam, neq; alia pulte uiuant: de auena Columella in ſecũdo, ſimilis ſatio auenæ. quæ autumno ſata partim ceditur in fœnum, uel pabulum dum adhuc uiret ſemini partim cuſtoditur. albeſcit cum matura eſt, deciditq; anteq̃ʒ poſſit demeti, niſi immatura recidatur. Iam neq; damnatos. ſenſus eſt: Agricolæ qui prius damnabant inſtrumenta uillica propter legem qua denunciabantur inuentores theſauri, qui fiſco nõ id reddidiſſent nunc demum delationem nullam metuunt. Foſſor. a fodiẽdo dictus qui terram fodit: apud auſonium obſcenum habet ſignificatum poſtico uulnere foſſor: defoſſuʒ aurum appellauit Cicero ualde foſſum & in imis terræ uiſceribus reconditum ita ſcribens in ſecundo de oratore: Si aurum cui quod eſſet multifariam defoſſum commoſtrare uellẽ ſatis eſſe deberet ſi ſigna & notas oſtenderem locorum. Ligones. inſtrumentum uillicũ eſt ligo dictum q; eo propter latitudinem quod ſub terra eſt facilius legitur. ut docet Varro in primo de lingua latina. Iactare. frequenter iacere ad foſsionem. Sors dedit. hic ſors accipitur pro fortuna & caſu. ut apud Horatium ſeu ratio dederit ſeu ſors obiecerit: ſortiri inde ſignificat ſortibus in urnam iniectis decernere unde & fabula diphili auctoris græci κληρωνομοι. inſcripta ideſt ſortientes quam Plautus qui eam latine ſcripſit caſinam a puellæ nomine nuncupauit: in hanc ſignificantiam eſt illud quoq; apoſtoli & ſuper ueſtimenta mea miſerunt ſortes. Nec timet ut nuper: hoc' propter legem dixit qua fiſco theſaurus adiudicatur, ac inuentores delati niſi denunciauerint, torquẽtur. Nã cum uariæ ſint cauſæ ex quibus nunciatio ad fiſcum fieri ſolet, illarum hæc una eſt, ſi quis Theſaurum inueniſſe dicatur ut notatur in lege prima. ff. de Iure fiſci, quãq̃ʒ non debeat

ꝑfocata meſſis.
Suffocatus
Infelix loliũ a Vergilio
Lolium inter morbos.
Locus Oui.
Locus plauti.
Steriles Auenæ.
Hordeum dẽgñrat in Auenam.
Auenam germãi edunt.
Foſſor
Foſſor in obſceno ſignificatu ap̃ auſo.
Ligo unde
Sors pro fortuna.
Sortiẽtes comedia.
Lex fiſci.

fieri talis denunciatio. nisi illud inuentum sit in loco publico/uel fiscali/quod si in priuato cessat denunciatio. nam thesauros quos aliquis in loco suo inuenerit/diuus hadrianus naturalem sequutus æquitatem ei concessit qui eos inuenerit:ut ;noratur in institutionibus titulo de rerum diuisione:sin autem inuenti sint in loco fiscali uel publico/uel ciuitatis dimidium esse debet/siue fisci. Dum uerset iugera. dum aret:Iugera esse aliqui uoluerūt quātū terræ iūcti boues uno die arare possūt. Pli.in.xviii. iugū uocabatur quod uno iugo boū in die exarari posset. Actus ī quo boues agerētur cum aratur/uno impetu iusto hic erat.cxx.pedum/duplicatusq; in longitudinem iugerū faciebat: Tibul. & teneat culti iugera magna soli. Iugare ē

Decretū hadriani

Iugera
Iugum.
Actus.

Nec timet ut nuper dum iugera uerset arator
Ne sonet offenso contraria uomere massa.
Iamq; palā presso magis ac magis īstat aratro
Ille dat ut primas cereri dare cultor aristas

copulare unde iuges eiusdem iugi pares dicuntur & coniunges & seiuges auctore Pompeio:Et uicus iugarius romæ quia ibi fuerat ara iunonis iugæ/quam putabant matrimonia iungere. Ne sonet. Scilicet thesaurus propter delatores qui dispersi protinus algæ inquisitores agerent cum remige nudo(ut inquit Iuuenalis)quod uero poeta noster sonet dixit Persius crepet ita scribens Satyra Tertia o si sub rastro crepet argenti mihi seria dextro hercule/pro crepitum det. Contraria massa. contraposita aratro:Massa enim dicitur immensum pondus seu moles & cumulus/Iuuenalis Satyra Sexta cum lassata graui ceciderunt bracchia massa:Ita hodie Bononienses aceruum terræ & cuius liber rei massam appellant. Offenso uomere. quo foditur terra repercusso & reiecto. Instat. urget aratrum & persistit in opere:sic Vergilius in primo æneidos. instant ardentes tyrii: & in secundo instat ui patria pyrrhus: Illæ. augustus. Primas aristas. propter primicias quæ diis dantur/ut messem secundent:ut apud Tibullum:Ceres dea frugum ē ex qua nascitur proserpina. Cuius raptu frugibus diu caruisse mortales uel ex Ouidii fabula notum est satis:Scribit Macrobius in primo Saturnalium liberum patrem solem esse & cererem lunam:qui pariter fertilitatibus glebæ & maturandis frugibus uel nocturno temperamento:uel diurno calore moderentur:quos ita Vergilius denotauit in primo Georgicon liber & Alma ceres:ubi Almam ab alendo cererem a creando dici existimat Seruius ceteris sacrificia sine uino celebrabantur. unde iocus est Plautinus in aulularia cererin strobile hi sunt facturi nuptias. & interrogata staphyla qui? respondet quia temeti nihil allatum intelligo:solebant attici in nuptiis facem in honorem cereris præferre/quæ ita noctiuago cursu præministrante face filiam raptam quæsierat:quod tetigit hoc uersu in Tertio de raptu proserpinæ Claudianus / Noctiuago tædas inflammatura labori. hinc ipsa tædifera dea nuncupatur:Ouidius in epistolis Iunonemque thoris / quæ præsidet alma maritis. Et per thædiferæ mystica sacra deæ ubi tædiferam deam cererem nuncupauit.

Iugare
Iuges
coniuges
seiuges
iugario uicus
iuno iuga.
Lo. Persii.
Massa

Instare.

Primiciae diis dantur.
Liber pat sol
Ceres luna
Locus Verg.
Alma ab alendo.
Ceres unde
cereris sacrifficia sine uino.
Locus plauti
Fax in honorem cereris.
thedifera dea
Locus Oui.

Cultor. agricola a colendo & est ordo:illæ dat/ut cultor dare possit aristas cereri prias

Et intacto bromium. adiungendum est superioribus:& reiterandum: dat ut possit.

Perfundere. madefacere & colere:non possunt enim sacrificia bacchi sine uino placere. Intacto uino. non adhuc ab alio prælibato. Bromius. nomen bacchi a ποτου βροµου hoc est strepitu & fragore deductum. sunt autem plurima bacchi nomina/quæ his uersiculis ab Ausonio recensentur:Ogygiæ me Bacchum uocant: Osyrim ægyptos putat. Mystæ phanacem nominant: Dionysion indi existimant: Romana sacra liberum: Arabica gens Adoneum:Lucaniacus pantheum: Calcator. a calcando hoc est premēdo πατεω græci dicunt quod nos calco:a calce autem pedis parte deductum hoc uerbū unde & calcaria stimuli equorum q; calcem uestiant/Ouidius. & immensum gloria calcar habet. Saliat. moueatur & quodam ueluti saltu pedem exsbret:a saliendo quidam salios dictos fuisse existimauere qui ancylia gerentes per urbem præmia fabro soluunt nomen eius inuocantes/quod confirmat Ouidius ita scribens in Tertio Fastorū/iam dederat

Perfundere.
Bromius unū
Nomina bacchi.
Calcare
Calcator
calcaria.
Salire
Salii unde.

salíis a saltu nomina dicta/Armaque & ad certos uerba canenda modos:de his intelligit Iuuenalis ita scribens Satyra Secunda/Arcano quí sacra ferens nutantia loro/Sudauit cly peis ancylibus:historiam refert Plutarchus in uita Numæ. Nudus. ne inquinentur
Locus Iuue. musto uestes Ita monet hesiodus in secundo de Agricultura nudus Ara nudusque sere & mete corpore nudo si tempestiuos agrorum ducere cultus augerique illos magnis successi bus optas. Vuas ruptas.pe de pressas/ad extorquẽdum ui num. Vt quoq; turba bo/
Ludi compi/ talicii. Compitalia. no.de ludis compitaliciis intel ligit qui fiebant compitis in ho norem larium qui compita ser uant.ut docet Ouidius in Fa stis.Varro libro secundo de lin gua latia compitalia dies attri/ butus laribus et alibi ideo ubi uiæ competunt tamen in com pitis sacrificatur quot annis is dies concipitur/Pompeius cõ/

Posſit & intacto bromium perfundere uino
Vt nudus ruptas saliat calcator in uuas.
Vt quoq; turba bono plaudat saginata mgr̃o
Qui facit egregios ad peruia compita ludos
Ille meis pacem dat montibus.Ecce per illum

pitalia sunt festa quæ in compitis peragebant:de his ludis compitaliciis fit mentio a Ci/ cerone in oratione quam scripsit contra pisonem his uerbis expostui breuiter consulatum meum aude nunc o furia de tuo dicere.cuius fuit inicium ludi compitalicii. tum primum facti post Lucium Luscelsum &.C.Marium consulem.contra auctoritatem huius ordinis Macrobius quoque commeminit in primo Saturnalium ita scribens.hic Albinus cecinna subiecit/qualem nunc permutationem sacrificii prætextate memorasti.inuenio postea cõ pitalibus celebratum cum ludi p urbem in compitis agitabãtur restituti scilicet a Tarqui/ nio superbo laribus ac maniæ et responso apollinis/quo præceptum est/ ut capitibus pro capitibus supplicaretur/Auctor est idem in sexto Saturnalium Togatarum scriptorem af franium unã ex Togatis compitalia inscripsisse:compita autem ubi uiæ simul competũt
ↄpitalia toga ta affranii. appellantur ut docet Varro. Saginata.saginis pinguefacta sagina enim dicitur pin/
Compita. guedo.& saginare uerbum significat pinguefacere.saginarium a Varrone dicitur locus
Sagina. auium saginæ destinatus.Itaque saginam apud omnes fere scriptores pro pinguedine in
Saginare uenies:Cicero pro.L.Flacco multitudinem illam non auctoritate sed sagina tenebat/ Di/
Saginarium. uus Cyprianus ad euagrium , qualis quæstus est. qui de conuiuio abrahæ/isac / & iacob homines rapuit & male ac perniciose in sæculo saginatos ad æternæ famis ac sitis suppli cia: Apuleius in quarto de Asino Aureo perdita securitate suis epulis bestiarum saginas instruentes:notandum tamen saginam secunda producta pronunciari ut apud Satyrogra phum poetam Satyra quarta propera stomachum laxate Saginis.hic tamen corripitur ꝙ
sagina secun da producta. forte poeta noster noluit regulam seruare primitiuorum a quibus sæpe solent deriuatiua uariare quamuis Propertius hoc deriuatiuum & longa secunda protulerit. Plaudat.
Plausus Sibilum. Plaudere Plausum det:est enim plausus sonus manuum congratulantium.quo peculiariter bene re citantes decorantur cum contra male sibilo: Itaque plaudere significat fauere/Plautus in amphytrione qui sibi mandassent delegati ut plauderent. Bono magistro. bene lu/ dos digerenti/ Egregios ludos. pulcherrimos & ellectos. Ad compita peruia.ad uias simul competentes in quibus compitalia celebrantur. Ille meis pacem.propter cæsarem omnia sibi euenire prospera dicit. Meis montibus.uel romanis/ uel ꝙ ma/
Calpurnius ficulus. gis placet siculis:nam fuit Calpurnius siculus/Et quoniam sæpius uexatam fuisse siciliam legimus & bellis intumescentibus & prætoribus auaris ut uerre quem contra extant Ci/
Promõtoria siciliae. ceronis accusationes.ideo pacem suis montibus tributam dicit ab Augusto: dixit autem montibus quoniam in sicilia memoratissima sunt promontoria & montes:de qua re uide
spõdeus pes tardus. Plinium in Tertio Naturalis historiae Thucydidem de bello peloponesiaco & Martia/ num Capellam in.vi. Ferite.idest stringere & accelerare tuersum spondaicum iambo. nam spondeus est tardus pes ad comparationem iambi hinc spondeos stabiles appellauit
Locus hora. Horatius in arte poetica ueluti tardos & segnes/& est propriũ iambi ferire/quoniã uersus

est maledicus:unde dixit Horatius archilochum proprio rabies armauit iambo. Læta carmina. Scribendum est lenta ex uetusto codice idest spondaica & trimetros condere, nã Iambicum carmen ut paulo tardius resonaret imparibus locis suscepit spondeum, antea namque soli iambi ponebantur: Horatius in arte poetica, Syllaba longa breui subiecta uocatur iambus, pes citus, unde etiam trimetris acrescere iussit nomen iambeis cum senos redderet ictus, primus ad extremum similis sibi non ita pridẽ tardior, ut paulo grauiorq; ueniret ad aures: spondeos stabiles in iura paterna recepit: Nonnullas choreas. idest aliquas & intelligit simul cum cãtu Tripudium: ita significante chorea, nam chorus ex pluriuꝫ cõstat uocibus ita ut ex multis uox una reddatur & fiat ex dissonis concentus auctores seneca & Macrobius: olim chori comœdiis intermiscebantur postea uero sublati fuerunt, Tragœdiis nunc maxime inseruntur, choreas ergo expone cantum cũ tripudio ut apud Virgilium intelligas in Sexto æneidos quid sit pars pedibus plaudunt choreas & carmina dicunt ubi tamen est intelligere. e. corripi cum fere apud omnes ꝑducatur ut hic apud poetam nostrum, & apud Virgilium alibi iuuat indulgere choreis. Condere. scribere struere. Libro uiridante. cortici arboreo & dixit uiridante pro uiridanti, sicuti Iuuenalis fitiente pro fitienti Satyra prima porrectuta uito miscet fitiente rubetam: seu legas ablatiue pro in cortice arboreo. Classica turbida. Classicum auctore Seruio in interpretatione illius Virgiliani in. vii æneidos classica iamque sonant. est flexilis tuba & tam pro ipso sono q̃ꝫ tuba dicitur: Tibullus in primo Martia cui somnos classica pulsa fugent: classicũ ut docet Vegetius in secundo de Re Militari insigne uidetur imperii quia classicum canitur imperatore præsente, uel cuꝫ in militem capitaliter animaduertirur. quia ex imperatoris legibus fieri necesse est, apud ipsum uideto libro prædicto quid inter tibicines & cornicies. & classicum intersit. Non erurdant. non prosternunt auenæ sonum quæ tenuis est ad comparationem classici. Numine cæsareo. propter cæsarem sub cuius uiuimus umbra. Securior lyeo. idest baccho qui liberas mentes facit & securas: unde dictum est a Virgilio & uino pellite curas occupat enim caput uinolentia maxime ut docet Aristoteles in Problematis hinc est ꝙ intellectus parte occupata obliuiscimur curas, lyeus απoτου λυειν dicitur quod est soluere, Persius liberior bruto dixit quod Calpurnius securior lyeo. Pan recolit siluas. sensus est: pan & dii agrestes qui pridem expulsi e siluis fuerant recisis nemoribus & lucis sacris redeunt ad habitationem primam securi numine augustali. Placido fonte. a nullis infestato militibus dum sitim sedare cupiũt, & recte dixit in fonte quoniam proprium est fontium numen nais ut iam diximus superius.

Seu cantare iuuat seu ter pede læta ferire
Carmina: nonnullas licet & cantare choreas.
Et cantus uiridante licet mihi condere libro.
Turbida nec calamos exurdãt classica nr̃os.
Numine Cæsareo securior ipse lyæo.
Con Pan recolit siluas & amena faunus in umbra
Securus recubat. placidoq; in fonte lauatur
Nais. & humanum non calcatura cruorem

Humanum cruorem. sanguinem sparsum toties bellis tumultuãtibus: cruor dicitur ex uulnere sparsus sãguis, Virg. in. 3. æne. luminis effossi fluidum lauit inde cruorem: hinc cruentato dicitur sanguine aspersus. itaq; cruentus puluis dicitur a poeta in secũdo ænei. ut quondam aterque cruento puluere. incruentam itaque uictoriam dicimus peractam sine sanguine. Siccato pede. sic superius ipsæ, affuerunt sicco dryades pede naiades udo. Oreas. Oreas est montium dea ὀρoυ enim græci montem appellant unde oreos herba in montibus nascens de qua Plinius libro. xxyii. Naturalis historiæ. Per iuga. per summa montium. Ouidius in epistolis hortari celeres per iuga, summa canes.

Iambus maledicus.
Chorea.
Chorus.
Chorus sublatus e comœdia
Locus Virg.
Chorea media breui.
Locus Iuue.
Classicum.
Classicuꝫ insigne impii
Lo. Virg.
Lyeus ũde
Liberior bruto
Nais dea fõtium.
Cruor
Cruentatus
Cruẽtus puluis
Incruenta uictoria
Oreas unde
Oreos herba

Diï præcor optat æuum ſempiternum auguſto principi. Hunc iuuenem auguſtum. Ab æthere: defecato elemento cuius naturam retinet diuinitate prædita3. Niſi fallor: parentheſis eſt. Poſt longa tempora uitæ: poſtquam diu uixerit. Reducite. ſcilicet ad ſedes æthereas unde nobis datus eſt. Vel potius mutat ſententiam, ut potius terris numen concedatur exoptans uitæ perpetuitatem. Reſoluite explicate ad perpetuam uitam & fila in ſtamen reducite, uitæ eius ſubminiſtrando.

De parcis

Parcæ unde

Per iuga ſiccato uelox pede currit oreas.

Dii præcor. hūc iuuenē quē uos (niſi fallor) ab Am.

Aethere miſiſtis poſt lōga reducite uitæ (ipſo

Tempora. uel potius mortale reſoluite pēſum

Et date perpetuo cæleſtia fila metallo:

Sit deus. & nolit penſare palatia cælo

Mortale penſum fila ſororum quibus humana3 regi autumant uitam poetæ: ſi quidē tres commenti ſorores: ex quibus alia penſum baiulare dicitur altera minuere. tertia truncare qua abruptione ſimul & cuiuſq; uita abrumpitur: Has parcas appellauerunt per contrariam dictionem q neminí parcant: unde dixit martialis nil adiicit pēſo lacheſis fuſoſq; ſororum explicat, & ſemper de tribus una necat. Iuuenalis ſatyra tertia du3 ſupereſt lacheſi qd torqueat & pedibus me porto meis nullo dextram ſubeunte bacillo cedamus patria: De his fulgentius in primo mythologicon, tria etiam ipſi plutoni deſtinant fata: quarum prima cloto: ſecunda lacheſis: Tertia atropos. cloto enim græce euocatio dicitur. lacheſis uero ſors nuncupatur, Atropos quoq; ſine ordine dicitur. hoc uidelicet ſentire uolentes q prima ſit natiuitatis euocatio, Secunda uitæ ſors quemadmodum quis uiuere poſſit, Tertia mortis conditio quæ ſine lege uenit: De parcis etiam fit mentio a lactantio in ſecundo diuinarum inſtitutionum his, cloto colum baiulat lacheſis trahit atropos occat unde etiā tres parcas eſſe uoluerunt unam quæ uitam hominis ordiatur alteram quæ conferat, Tertiam quæ rumpat ac finiat: Noctis aute3 filias parcas fuiſſe ſcribit heſiodus ī theogognia.

Cloto

Lacheſis ſors

Atropos ſine ordine

Ferrea aetas

Celeſtia fila immortalitatem. Perpetuo metallo: ætati ferreæ, quæ regnante auguſto aurea eſt, de aetatibus ſuperius diximus cæterum cur metallum ferrum appellarit uidebimus ſeu potiꝰ auri tāq̃3 aureā etatē ī gnar. aſſerat cū pricipe auguſto: Metallū āt ſcias tā de auro q̃ de ferro & ære dici a uerbo græco μεταλλαω qd ſignificat īdago & pſcrutor. talia .n. ſub terra inquirunt & ad metallū dānati dicunt. q ad fodiēdū metallū relegātur: & tales pene ſerui efficiuntur ut eſt inuenire libro primo inſtitutionum titulo quibus modis ius patriæ poteſtatis ſoluitur: Et ut ſcribit ulpianus ī. l. damnum. ff. de penis eſt pœna quæ adimat libertatem huiuſmodi ut puta ſi quis in metallum uel in opus metalli damnetur: Metalla āt multa nūero ſunt, & qdē puīciæ hñt qdā quædā ñ hñt. ſ3 quæ nō hñt eas in prouincias mittunt quæ metalla habent: ex his intelliges aperte quid ſint apud firmicu3 in ſexto matheſeos damnationes metalli. Sit deus, hic in terris. s. Penſare recōpenſate & permutare. Palatia romana. s. de palatiis imperatorum uide ſolinū in polhyſtore a palatio regio quarta romæ palatina nuncupabatur Varro in prio de lingua latina, Quartæ regionis palatium quod palantes cum euandro uenerunt qui etiam palatini & ab horigines ex agro rheatino qui appellatur palatium ibi conſiderunt, Sed hoc alii a palatia uxore latini putarunt: eundem hunc locum a pecore dictum putant quidam, Itaq; neuius balatium appellat: palatina rupes tyberim a fronte proſpicit a ſiniſtris celio a dextris exquilio ſūgit ut author ē fabius pictor in. i. de origine urbis pōpeius palatiū. i. mōs romæ appellatus ē q, ibi pecꝰ paſcēs balare ꝯſueuerit uel q palare. i. errare pecudes ſolerēt. uel q ibi hyperborei filia pallāto hiauerit, q ex hercule latinū pepit alii eūdē q pallas ſepultꝰ ſit aeſtimāt appellari. Tu quoq; mutata: ſēſus ē ſeu tu ſis iuppit ſb caeſare latēs: ſeu ſupū aliqs: uelis nobiſcū aeuū dgere ſēpitnū & captae īpare terrae. Mutata figura iuppī: ut toties īt mōrtales ṽſatꝰ uariis, formis. Sb falſa imagīe ñ ppa: & hoc ī laudē auguſti cuiꝰ fcā diuis aeqpat.

Metallū un.

Damnari ad metallum

Dānatio metalli apud firmicum

Palatium palatina Regio.

Palatia

Palatina Rupes.

Et enim hunc deprecor orbem.legendum est uiuas & hunc ex antiquo codice tali sẽsu:deprecor ut uiuas & hunc orbem inconcussis sustineas lacertis ut coepisti. Aeternos.fine carentes. Hos populos. Romanos:mundi partem:ideo precor dixit/quod uerbum minus est q̃3 deprecor ideo illo usus est ad totum respiciens orbem ĩ praecedenti uersu. Caeli uilis amor.ne cures caelicas sedes. Coeptam terram,quam regere incoepisti:in aliquibus exemplaribus legitur captam. Pater. nam nobiles imperatores patres patriae sunt appellati idest qui ob aliquod id facinus meruissent:Primus Cicero parẽs patriae romae nuncupatus est(ut scribit Pli.libro.vii.Naturalis historiae)Gratissimum fuisse inter caetera caesari annotauerunt quod parens patriae appellaretur/auctore tranquillo.

Precor

Deprecor

Cicero pens patriae

Tu quoq; mutata seu Iupiter ipse figura
Caesar ades.seu qs superum sub imagie falsa
Mortaliq; lates.Et eni hunc deprecor orbem
Hos precor aeternos populos r̃ge.Sit tibi caeli
Vilis amor.Caeptamq; pater ne desere terrã
Me. Rustica credebam nemorales carmina uobis
Concessisse deos.& obesis auribus apta.
Verum quae imparibus mõ cõcinuistis auẽis
Tam liquidũ tã dulce canũt ut nõ ego malim
Quod peligna solent examĩa lambere nectar
Cor O mihi quã tenero decurrunt carmina uersu.
Tum Meliboee sonent:si quãdo ĩ mõtibꝫ istis
Dicar habere larem.Si quando nostra uidere

Rustica credebam. Admiratur corydon grandiloquium stilum.qui existimabar rusticitatem meram eos redolere:quia dixit superius/Sed magnae munera romae non ita cantari debent ut ouile menalcae. Nemorales deos nemorum numina quae sunt siluani/panes/fauni/Satyri/nymphaeq; & semidei omnes. Concessisse.dedisse/& propria fecisse. Obesis auribus apta. Conuenientia pingui ingenio & crasso.obesum enim pingue appellamus:Virgilius in tertio Georg. argutumque caput breuis aluus:obesaq; terga:Docet Gellius libro.xviiii.noctium atticarum obesum pro pingui atque uberi dici.Et si ab ennio corpore pectoreq; obeso usurpatum pro exili atq; gracilento:Scribit Pli.libro.xxiiii.nat.hist.Semen ex foliis fraxini mederi iocineris & lateris doloribus in uino/aquam quae subit cutem extrahere/Et corpus obesum leuare onere Sensim ad maciem reducendo pingue ingenium uero dicimus crassum & obtussum/Cicero pro archia poeta cordubae natis poetis pingue nescio quid sonantibus. Verum.pro sed. Imparibus auenis.Cicutis septem fistulis compactis. Concinuistis.simul cecinistis. Liquidum.purum & defecatum. Lambere.lingere

Nemorales dii.

Obesus

Locus Ennii

Pingue ingenium.

Nectar.dulcedinem mellis:ita appellat poeta liquidum nectar in primo aeneidos.

Examina peligna.apes pelignae.examen enim proprie dicitur apum:Virgilius in q̃rto Georgicon/Incerta uolant coeloque examina ludunt cum de apibus loqueretur:peligna quoniam in pelignis faui caera spectabiles gignuntur/Sicuti in creta mellis copia Pli. in.xi.nat.hist.alibi enim faui caera spectabiles gignuntur ut in pelignis/Sicilia alibi mellis copia.Idem lib.iii.pelignos in quarta regione Italiae posuit.Peligni(ut scribit Pompeius)ex illyrico orti/inde enim profecti ductu uolscorum regis/cui cognomen fuit lucullo partem italiae occuparũt:huius fuerunt nepotes pacinus/a quo pacinates & pelicus a quo peligni. O mihi q̃ tenero.sensus est/& ordo/o q̃ sonabunt tum mea carmina quae nũc tenero uersu decurrunt.si quando mihi contigerit habere romae domum petit autem sub textu pudoris domum/& uillam quam fore causam grandioris promittit stili. In istis montibus.idest romanis. Nostra pascua.agellum nostrum. Vellit nam saepius aurẽ. in hanc insam ꝑtulit Iuue.Saty.iii.haud facile emergũt quoꝝ ṽtutibꝫ obstat res angusta domi.Et ut igt Oui.i prio tristiũ carmĩa ꝑueniũt aĩo deducta sereno siitq; uacuae carmĩa mentis opus. Vellit.mouet & leuiter ferit/sic Virgilius in sileno cum canerem reges & praelia cynthius aurem uellit & admonuit.

Nectar

Examen

Peligni

Pacinates

Obstat paupertas uirtuti.

Auris conſecrata memoriæ
Frōs Genio Digiti Mineruae Genua Miſericordiæ
Lo. Horatii.
ocus L Plau.

Autem quoniam auris conſecrata eſt memoriæ ſicuti frons genio digiti mineruae: Genua miſericordiæ/ut docet ſeruius/hinc eſt quod qui anteſtabant ſolebant aures teſtiū tenere & ita dicere memento ꝙ tu mihi in illa cāua teſtis eris/idq; agebatur ex lege.xii.tabularum:quare dixit horatius in primo ſermonum/Caſu uenit obuius illi aduerſarius Et quo tu turpiſſime magna exclamat uoce:Et licet anteſtari:Ego uero oppono 'auriculam: Et plautus in perſa: leno ad ſaturionem paraſitum nōne anteſtaris?& paraſitus tua ne ego cauſa carniſex cuiquam mortali libero aures atteram

Paſcua contigerit.uellit nam ſæpius aurem
Inuida paupertas. Et dixit uilia cura.
At tu ſi qua modo non aſpernanda putabis
Fer Melibœe deo mea carmina. Nā tibi fas eſt.
Sacra palatini penetralia uiſere phœbi.
Tum mihi talis eris, qualis qui dulce ſonātem
Tityron e ſiluis dominam deduxit in urbem.
Oſtenditq; deos. & ſpreto dixit ouili
Tityre rura prius. Sed poſt cantabimus arma
Reſpiciat noſtros utinam fortuna labores.

Inuida paupertas quoniam inuidet habentibus quaꝫ ob rem magis excruciatur:ſi quidem eſt ſemper inops qui cumq; cupit:contentus honeſto fabricius paruo ſpernebat munera reguꝫ ut cecinit claudianus in primo contra ruffinū:At nil habet infœlix paupertas durius in ſe q̄ quod ridiculos homines facit ut inquit Satyrographus poeta. Et dixit uilia cura:admonitio paupertatis ut ſuperius:duc ad mulctra greges:Et lac uenale ꝑ urbem non tacitus porta. At tu ſi qua:rogat melibœum ut ſi uideantur digna principe carmina/deferat ipſe cui ſemper eſt aditus ad auguſtum facilis. Naꝫ tibi fas:honeſta petitio poſſibilitatis.

Penetralia
Palati.phœbus.
Apollo Eboreus.
Locus Iuue.
Loc. Hora.

Penetralia:hæc ſunt penatium deorum ſacraria authore feſto. Phœbi palatini excitati ab auguſto:de quo tranquillus/templum apollinis in ea parte palatinæ domus excitauit.qua fulmine ictam deſiderari a deo aruſpices pronunciauerunt:plinius uidemus certe apollinem in bibliotheca templi auguſti tuſcani quinquaginta pedum a pollice dubium ære mirabiliorem:an pulchritudine:de hoc & horatius ſcripta palatinus quæcumq; recepit apollo:Alius fuit apollo eboreus in foro auguſti teſte plinio ubi cauſidici iudiceſq; uerſabantur ad quem alluſiſſe uidetur iuuenalis cum inquit ſatyra prima.Sportula deinde forum iuriſq; peritꝰ uappollo.Et horatius in primo ſermonum ſic me ſeruauit apollo:& ſi me non præterit ad phœbum palatinum id q̄ꝫ plurimos referre ex uerbis ſuetonii ita in auguſto ſcribentis cuꝫ mentionē feciſſet tēpli ab auguſto phœbo cōſecrati/quo in loco iam ſenior ſæpe ēt ſenatū habuit decuriaſq; iudicū recognouit. Tuꝫ mihi talis eris:Remuneratio beneficii:qualis qui dulce ſonātē:Mecœnantē intelligit.cui uergilius georgicum carmen dicauit:conſtat aūt poetaꝝ ſuæ tēpeſtatis alumnū fuiſſe mecœnateꝫ uirū apud auguſtū fauorabilē q̄ꝫtū q̄ſq̄ꝫ fuiſſet īpatoris olim:uñ dcū; ſit ab epigrāmatico poeta:ocia da nobis/ſꝫ q̄lia fecerat olim mecœnas flacco.uergilioq; ſuo:Et aliſint mecœnates nō deerunt flacce marones.

Mecœnas
Tytirꝰ Vir.
Geor. Virg.

Tityron/uergiliū q ſub pſona tityri in buccollicis ſuis inducit & eſt accuſatiuus græcus ex quarta declinatione æquiſyllabicorū quæ in os facit ut ο λογοσ του λογου&in actō τον λογον E ſiluis ex buccolico carmine in quo ſiluæ celebrantur & umbræ. Dñaꝫ urbē romā:& intelligit æneidē quæ in honorē principis romani & urbis romæ cōdita ē. Oſñdit deos.i.duces quos ipe celebrat & cæſares. Sp̄to ouili:relictis aeglogis. Priꝰ rura georgicū carm̄ qḋ ſeptēnio neapoli ꝯfecit reuerſoq; ab actiaca uictoria auguſto atq; reficiēdaꝝ uiriū cā atellæ cōmorāti ꝑ ꝯtinuū q̄driduū legit ſuſcipiēte mecœnate legēdi uicē quoties īterpellaret ipe uocis off. ſiōe autore donato. Cātabimꝰ arma.i.æneidē quæ pti ī ſicilia ptiꝫ ī cāpania.xi.ānis abſoluta ē ita

Aeneis
Reſpicere
Locus Virg.

poeta ꝑcinēte Arma uirūq; cāo:ad ꝙ alludit nūc poeta nr̄. Reſpiciat nr̄os:hic loqt amitas:exoptās labori & meritis erga prīcipē ſuis debitū p̄miū. Reſpiciat p̄mi& cūulet & muneret.Solet.n.quos reſpicit beare fortūa.itaq; uirg.hoc uerbo uſꝰ ē ī buccolicis lib̄tas quæ ſera tñ reſpexit iertē cādidior poſtq̄ tōdēti barba cadbat/reſpexit tñ & lōgo poſt tpe uēit ubi reſpexit excitauit ſiptādū ē. Meritæ iuuētæ nobis ſeruitute& obſeqo nr̄o id merētibꝰ

Mactabimus hedū:mactare est ad multa uerbū alias.n.significat occidere alias honorare alias imolare atq; magis augereq; sacrificantes ita frugibus & homo sale uinoq; magis augere uictimas solerent ad quā rē spectat illud poetæ ex secundo æneidos.mihi sacra parari & salsæ fruges & circū tpa uitæ.& illud nasonis ex decimoquinto methamorphoseon imponiq; suæ uidet inter cornua fronti quas coluit fruges:salustiusq; id tetigit his uerbis &far qd dicitur mola salsa q̄ & frons uictimæ & foci asperge bantur & cultri:mactare quoq; significat malo afficere:plautus in amphitryone At ego certe cruce/& cruciatu mactabo exi foras mastigia:& in curculione non ædepol nūc ego te mediocri macto īfortunio

Ami Pulchrior & meritæ faueat deus ipse iuuentæ
Nos tamen interea tenerū mactabimus hedū.
Me Et pariter subitæ peragemus fercula cœnæ
Nunc ad flumen oues deducite. Iā fremit æstas
Iā sol cōtractas pedibus magis admonet ūbras

sed eapse illa qua mactare soleo quoi nihil debeo:In amphitryone uero ad sacrificiū allusit ita loquēte mercurio /sacrifico ego tibi & interrogāte amphitryone q̄ntūdet mercurio quia n.te macto:hinc macte quoq; dixerunt qi magis aucte & cumulate authore porphirione: horatius.i.i.sermonū.macte uirtute esto igt īnia dia catōis. uirgi.macte noua uirtute puer cicero in.i.tusculanaꝝ q̄stionū.macte uirtute ego.n.ipse cū eodē ipo nō inuitus errauerim pli.in laudē astrologoꝝ macti ait ingenio & celi interpretes reꝝq; naturæ capaces.Statius in yii.thebaidos.macte aio iuuenis. hedū teneꝝ:non redolentē hircū cuius caro iter adiiciales epulas & sūptuosas rusticoꝝ ducit:qūo cōdiat & hedus & agnus & q̄ plurimis modis docet.apicius in.yii. Et pariter subitæ:his.n.inuitant ad cœnā suā meliboeū. Peragemus:pficiemus: pagere reū significat cōdēnare:& ut ait iureꝯsultus peregisse reū nō alias quis uidet nisi & cōdēnauerit. Ferculū a ferēdo dcū:& sūt pprie fercula cibaria uarie ꝯdita quæ interuallo quoddā mēsæ apponūt:ut in hanc sniaꝫ illud satyrographi poetæ itelligas quis fercula septē secreto cœnauit auus /hoc ē quis ūq̄ꝫ antiquoꝝ res septē modis cōditas & istructas cœnauit sibiq; apponēdas curauit:quo.n.multiplicius ē genus cibarii hoc luxuriosius & sūptuosius. Subitæ cœnæ:subito apparatæ. Nūc ad flumē oues:aduesperascente hora monet pduci oues ad flumina:de qua re i sequēti æcgloga ex authoritate uirg.colūellæ & cæteroꝝ plura docebimus. Iā fremit æstas:æstuat:ut dicit mare fremere sed ego puto id pp auiū cantū dici ut sit ꝯsimile uergiliano illi littoraq; alcyonē resonāt fremere ē magnū sōare:qui sōus peculiarit ab auibꝯ cū aduesperascit efficit: ut intelligas fremit hoc est resōat.uel ex auiuꝫ cātu uel cicadaꝝ:marcellus fremere & frendere hoc differūt.quia ē fremere magnū sōare ut apud uirg.i.yi.æneidos fluctibꝯ &fremitu assurgēs benace marino:frēdere alicubi cū gemitu uel iracūdia miserū aut minax.uerg.i iii.æneidos luminis effossi fluidū lauit inde cruorē dētibꝯ ifrēdēs gemitu:pacuuius in antiopa frēdere noctes miseras. Iā sol cōtractas:sensus ē iā ūbræ maiores fiūt pedibꝯ nup cōtractæ quæ fuerāt cū.n.describat tps uespertinū & nihil aliud sit nox q̄ꝫ umbra terræ ut scribit pli.i.ii. itelligēduꝫ. Admonet umbras cōtractas/ptrahit in longitudinemq; pducit admonere.n. duo significat & cōmonefacere ut apd̄.M.T.i uerrē de signis /recte admōes policletum eē dicebāt & ferire pcutereq; ut apd̄ uerg.lib.x.æneidos leucagus ut pnus pēdēs i uerbera telo admonuit biiugos author/marcellus.i qbꝯdā uero codicibꝯ legit admouet q̄ significabit a ppīq̄t qm̄ existēte sole i medio cardine cæli magis umbræ cōtrahunt nemini āt dubiū ē ūbrā corpꝯ hūanuꝫ in sole semp ꝓsequi q̄ in occasuꝫ cadat oriente sole & in ortuꝫ cū sit occiduꝯ/medio āt die qa sol meridiē tenet i septētrionē depellit/in austꝝ ūo circa nrāꝫ hīarionē īpossibile ē umbrā cuiuslibet corpis cadere quia semp i aduersā soli ptē umbra iactat/ad ūsꝯ āt austro ap̄ nos sol eē n̄ potit/cū nūq̄ fines septētrioales attigat au.Ma.anotatū ē i syene oppido qd̄ ē supra alexādriā quiq; millibꝯ stadioꝝ(ut scr.pli.in.ii.)solstitii die medio nullā ūbrā iaci puteūq; eiꝯ expīmti gr̄a factū totū illūinari hic dictū ē a Luca. atq; ūbras nusq̄ꝫ flectēte syene ꝯstat.n.uel ex auc.Mac.sole certā cācri ptē igrediēte id fieri/figura ūbrae teste pli.similis ē metae/& turbini iuerso.Cōtractas pedibꝯ.q̄ sole existēte i supma pte caeli istrigebāt ad pedes fit.n.ut sine ūbra nūq̄ꝫ corpꝯ exist at hūanū q̄ si malis itelliger hæc eē signa æstatis icūbētis,dicas fremit æstuat & magis istringit ūbras pedibꝯ.

Mactare.
Locus uerg.
Locus Oui.
Locus plau.
Macte.
Macte uirtute
Macti ingenio
peragere reū
Fercula.
Locus iuue.
Fremere
Frendere
Nox terre umbra
Admonere
Vmbra corporis humāi
Syene oppidum
Puteus syenes
Locus lucā.
Enarratus lucanus
Vmbræ figura

DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS COMMENTARIA IN QVINTAM CALPVRNII SICVLI AEGLOGAM.

MYCON PATER ET CANTHVS FILIVS DIDASCALICA AEG.Y.

f Orte myco̅ senior ca̅thusq; myco̅is alu̅nus
Torrentem patula uitabant arbore solem.
Tum iuueni senior praecepta daturus alu̅no
Talia uerba refert tremulis titubantia labris.
Quas errare uides inter dumeta capellas — My.
Canaq; lasciuo concidere gramina morsu

f ORTE. Mico̅: Senior. In hac quinta aegloga ducitur senex mycon cantum alumnum admonere sup pecuaria: quae scilicet habenda sit cura pecudibus & capellis, quod tempus pascendi, quod mulgendi, qdq; intra ouilia & stabula cibandi, quo pacto agni educentur teneri & lactentes: quae ue sit dilige̅tia lanitio adhibenda: & haec omnia paucis restrinxit poeta quae a nobis a̅tiquorum ex auctoritate scriptorum erunt fulcienda primis quattuor uersibus loquitur poeta. & quasi argumentu̅ aeglogae huic facit, deinde Myconem inducit alumno suo praecepta dare infra scripta. Senior. pro senex ita. n. utuntur poetae ut participium ponant pro positiuo: Seniores qui — Seniores apud antiquos a. xl. anno usq; ad sexagesimum appellatos in quarto aetatu̅ gradu fuisse auctor est censorinus de die natali: Scribit Marcellus aetatem mala̅ senectutem ueteres dixisse, unde et senium tedium. & odium dictum. q senes omnibus odio sint, & tedio: Senium — Caecilius in ephestione tum in senectute hoc deputo miserrimum, sentire ea aetate eum ipsum esse odiosum alteri. canthus. — Canthus alumnus. κανθος dicitur a graecis oculi angulus unde forte nomen hoc assumptum a calpurnio q hic esset ta̅q̅ oculus Myconi carus de cantho ita fit mentio a silio in. xv. at canthus rutulum canthus possessor harenae qua celebre inuicti nomen posuere phileni. Alumnus. — Alumnus. a mycone educatus & dicitur alumnus qui educat & qui educatur. q̅q̅ sint q alumnum tantum esse putent qui alatur & dicitur ab alendo aliquando tamen alumnus & ille qui nutritur appellatur ut apud Vergilium in. vii. aeneidos nec non & tityon terrae omniparentis alumnum. Solem torrente̅ Error peroti. — exurente̅: de qua dictione supius. Patula arbore. lata & patenti. un̅ & Plautus patulum Patulo bos a plauto. — bouem appellauit cuius cornua diuersa paterent. Daturo p̄cepta. admo̅ituro alumnu̅ canthu̅. Titubare. — Tremulis titubātia labris. exprimit motu̅ senile̅ titubāt. n. uerba senilia titubare āt ut notat Mar. significat trepidare. M. T. philip. lib. quarto titubare hesitare quos euertere nescire Virg. in quinto Aenei. uestigia presso haud tenuit titubata solo Tere̅. in heauto. ne qd illa titubet Apu. in. vii. de Asino aureo hic quoq; suu̅ neq̅ssimu̅ factu̅ in me retorsit gregariisq; oi̅bꝫ affirmauit me spo̅te uicinorum foculos tra̅seu̅te̅ titubanti gradu p̄lapsu̅: Titubantia apd a̅tiquos quoq; dicta e̅ uacillatio & est uetustissimu̅ uerbu̅ talipedare qd significat uacillare & titubare. Titubantia Tremebu̅da senectus. — Tremulis labris. Tremunt. n. senes unde & tremebu̅da senectus. Iuue. Saty. decima una senu̅ facies cu̅ uoce treme̅tia membra. & ia̅ laeue caput madidiq; infantia nasi. Errare — Quas errare uides. demo̅strat ca̅tho capellas quas illi educa̅das tradit mo̅itis i̅seque̅tibus. Errare. pasci ut expo̅it Ser. sup eo Virg. in buc. ille meas errare boues ut cernis & ipm ludere quae uelle̅ calamo p̄misit agresti: co̅simile est illud in alexi mille meae siculis erra̅t i montibꝫ agnae. & in primo aeneidos tris littore ceruos p̄spicit erra̅tes. Dumis gaudent capellae — Inter dumeta capellas: hoc dixit q̅m maxi̅e dumis gaude̅t capellae & ut i̅qt Colu. li. viii. Locus Verg. — rei rust. id ge̅us du̅eta potius q̅ ca̅pestre situ̅ desiderat un̅ dictu̅ e̅ a Vir. i. 3. Geor. pascitur uero siluas & su̅ma lycaei horre̅tisq; rubos & ama̅tis ardua du̅os cu̅ d̄ capris loq̄ret. Co̅cidere. to̅dere: cana gramia. i. cane̅tia pp rore̅ quo inspsa prata ca̅nescere uide̅t. Ex ubertate lasciuiunt caprae. — Lasciuo morsu. q̅m ex ubertate herbae magis lasciuiu̅t & ut i̅qt Co. d̄ capro du̅ uberiꝫ alit̄ m̄rem stupro supue̅it, & ideo ante sex annos consenescit q immatura ueneris cupidine primis pueritiae temporibus exhaustus est: itaq; quinque̅nis parum idoneus habetur foeminis implendis.

Canthe puer. ordo eſt: quos greges o canthe puer a monte remotos cernis carpere gramina in campo hos ego pater ſenior tibi trado. Aprico campo. ſoli expoſito. Do ſenior iuueni. Dare eſt proprie dominiũ tranſferre & rem accipientis facere ut notant iureconſulti. Itaq̧ ſignificat hic eius facere proprias: Scribit Paulus iureconſultus de uerborum & rerum ſignificatione dediſſe etiam intelligendũ eſſe illum qui permutauit uel compenſauit.

Date apͩ iureconſultos

Canthe puer quos ecce greges a mõte remotos
Cernis in aprico decerpere gramina campo.
Hos tibi do ſenior iuueni pater: ipſe tuendos
Accipe. iam certe potes inſudare labori.
Iam pro me gnauam potes exercere iuuẽtam
Aſpicis ut nobis iam pridem mille querelas

Tuendos accipe. nõ tam intelligit deffendendos contra lupos & inſidiatores q̃3 frigus æſtum & famez quibus maxime uexantur. Iam certe. iuſta cauſa traditionis, nam iuuenis qui eſt robuſtior neceſſarios magis poteſt tolerare labores q̃3 ſenex, quoniam (ut ſcribit Columella) Magiſter huiꝰ pecoris debet eſſe acer, durꝰ ſtrenuus, laboris patientiſſimus alacer atq̧ audax. ut qui per rupes, per ſolitudines per uepres facile uadat & non ut alterius generis paſtores ſequatur. Inſudare. ualde ſudare, prouenit autem ſudor ex labore maximo minuſq̧ inter laborandum q̃3 cum a labore deſiſtimꝰ quam cauſam refert Ariſtoteles in problematis prouenire. q̧ cum laboramus carnis foramina retento ſpiritu obſerantur. cum autem relaxauimus aperiuntur. quo fit etiã ut ſpũ retento minus ſudare poſſimus. Gnauam iuuentam. ſtrenuam & fortem Nauus enim celer & ſtrenuus dicitur a nauium ſtrenuitate: ut auctor eſt Pompeius: hinc nauare operã dicimus rem celeriter & ſtrenue perficiendo. Cicero in Tertio epiſtolarum. ut quũ tibi hic ſatisfecerimus iſtic quoq̧ noſtram beniuolentiam nauare poſſimus: e contra uero ignauꝰ dicitur piger & deſidioſus. Plautus in caſina ſenecta ætate unguentis plirus ignaue icedis Ignauit pro ignauum fecit dictum eſt ab actio ſed ſæpe ignauit fortem in ſpe expectatio.

Cur minus inter laborãdũ ſudemus
Nauus unͩ
Nauare opã
Ignauus
Ignauit
Exercere

Exercere. fatigare in quem ſignificatum accipe illud Terentianum in adelphis, ego te exercebo hodie ut dignus es ſilicerniũ3: alias auctore Marcello ſignificat agitare uel commouere. M. T. de officiis libro primo exercenda eſt etiam facilitas & altitudo animi. Virg. æneidos libro quinto nate iliacis exercite fatis. Aſpicis ut nobis. incommoditates ſenectutis recenſet, ut inde ſit manifeſtum eum nõ bene curare laborioſa. Pridem. in aliquibus codicibus inuenitur dudum eodem ſignificatu. Mille querelas: ex uariis morbis ſenes inuadentibus. unde cecinit Iuuenalis ſatyra decima, Sed q̃ continuis & quãtis lõga ſenectus plena malis deformem & tetrum ante omnia uultum diſſimilemq̧ ſui deformẽ pro cute pellem pendenteſq̧ genas & tales aſpice rugas qualis umbriferos ubi pandit tabraca ſaltus, In uetula ſcalpit iam mater ſimia bucca: ædepol & ſi nihil quicq̃3 aliud uitii apportet ſecum ſenectus cum aduenerit unum id ſatis eſt q̧ diu uiuendo multa quæ non uult, atq̧ ea quidem quæ non uult: ſæpe etiam adoleſcentia incurrit ut auctor eſt Cicero in Catone: Plautus in menechmis confitus ſum ſenectute onuſtum gero corpus, uires reliquere ut ætas mala eſt. Baculum premat. quoniam greſſus ſuos baculo ſenes dirigere conſueuerunt: Iuuenalis Satyra tertia. Et pedibus me porto meis nullo dextram ſubeunte bacillo eſt enim bacillus diminutiuum a baculo Βακτηρία a græcis baculus dicitur Scipio pro baculo frequenter inuenitur a quo Scipio Cornelius qui patrem luminibus captum pro baculo regebat cognomen accepit. Macrobius in primo Saturnalium Non aliter dicti Scipiones. niſi q̧ Cornelius qui patrem luminibus carentem pro baculo gerebat Scipio cognominatus nomen ex cognomine poſteris dedit tu tamen corrige codicem ibi deprauatum ubi gerebat pro regebat paſſim legitur: horum familia romæ ſpectariſſima fuit & uirtute & nobilitate præcipueq̧ in africa inuicto nomine ferebatur. unde a cæſare deductus eſt ad eius expeditionem ſalutio quidam deſpectiſſimus in turba (ut auctor (eſt Suetonius in dictatore:)

Locus Terẽ.
Incõmoditates ſenum.
Aetas mala, ſenectus
Bacillus
Scipio
Codex Macrobii emaculatus.
Scipionum nomen inuictũ i aphrica:

Salutio

Locus Sue.

Non omnia possum͛ omnes.

ad eludendas uaticinationes.qm̃ ex gente cornelioꝝ esset cui ad opprobrium uitæ salutioni congom̃ erat inditũ,a salutione mimmo quodã infami pp moꝝ similitudinem: ut auctor est Pli.in septimo nõ ꝙ nemini foret saluti.ut autumant aliqui quos & si locus iste Pli. prærerit.non miꝝ.quoniam non possumus omnes omnia:& ut inquit illæ cædimus inq uicem præbemus crura sagittis. Plinii uerba subscripsimus. ut euidentius iudicent docti ingenue nos non arroganter aliquem taxare sed ad utilitatem spectare semper legentiũ & addiscere cupientiũ: eiusdẽ familiæ scipioni post gneum cognomẽ salutio mimmus de dit/Sicut spinrer secundanus rettariusq; pamphylius collegio lentuli & metelli consuluȝ

Afferat & baculum premat inclinata senectus
Sed qua lege regas & amantes lustra capellas
Et melius pratis errantes mollibus agnas
Percipe.uere nouo cum iam tinnire uolucres
Incipient.nidosq; reuersa lutabit hirundo

Silicemii

Silicernium

Curuata Anus.

Percipe Audi.

Inclinata senectus.curua & inflexa:uñ & silicernios senes dixerunt auctore placiade in curuos quasi iam sepulchroꝝ suoꝝ silices aspicientes:uñ & cincius alimetus in historia de Gorgia leontino ita scribit.qui dum iam silicernius sui finem temporis expectaret si mori non potuit tñ infirmitatibus exultat. Et si sciam silicernium auctore Pompeio esse gẽus farciminis quo a fletu familia purgabatur:dictum autem silicernium quia cuius nomine ea res instituebatur/is eam silentium cerneret:unde dictum sit a Cecilio credidi silicerniuȝ eius me esse esurum: Apuleius in quarto de Asino aureo ita senio anum cõsectam curuatam dixit cuius subscripsimus uerba: Ibi cum singuli irrepsissent stipatis artubus,nobis ante ipsas fores loro ualido destinatis anum quãdam curuatam graui senio cui soli salus atq; tutela & iuuenum commissa uidebatur sic infesti compellant. Sed qua lege.primũ de grege caprino instruit alumnum moxq; ouili gubernando.& est ordo: Sed percipe qua lege regas capellas amantes lustra.& agnas errantes melius in pratis mollibus. Amãtes lustra.hoc est dumos in quibus precipue lustra feræ conficiunt.ut lepores: Percipe. audi ut apud uirg.in primo æneidos qua facere id possis nostram tñ accipe mẽtem pro audi ut exponit Seruius. Vere nouo.Imitatio uirgiliana sic.n.illæ At uero zephiris quum læta uocantibus æstas in saltum utrunq; gregem atq; in pascua mittes,hoc est aduentãte uere quo flare zephirus incipit. Incipient tinnire uolucres.idest cum aues aduentu læte ueris uersiculos incipient edere suos. Tinnire.perstrepere unde tinnit͛ sonitus dicitur.Ouidius in Tertio fastorum ecce nouæ uolucres coeunt tinnitibus actæ.Plaut͛ in casina ohe iam satis uxor est comprime te nimium tinnis.Plinius de apibus in.xi.gaudent plausu atq; tinnitu æris eoq; conuocantur: Tinnitus ut scribit Diomedes est materiæ illuso tenui sono auditionem augens: Titinnire quoq; dicimus quod auctore Marcello significat sonare,unde & Titinnacula sunt dicta. Afranius in uopisco Titinnire ianitoris impedimenta audio. Nigidius libro.xviii.itaq; ex remis aliatibus titinnat: Titinnare dicuntur quoq; aures cum quendam resultantem reddunt sonum quasi paruum continuum sibilum in queȝ significatum prolatum est illud a Catullo Titinnant aures gemina teguntur lumina nocte:putat Plinius libro.xxviii.naturalis hist.absentes presentiri sermones tinnitu aurium/itaq; hodie superstitione quadam quoties aures titinnant ab aliquo absente de se uerba fieri concipiunt:dat remedium Plinius in.xxiii.oleum amygdalinum contra grauitatem auditus sonos incertos & tinnitus. Lutabit.ex luto componet:lutei ædificii inuẽtor fuisse dicitur doxius celii filius exemplo sumpto ab hirundinum nidis ut auctor est Plinius in vii.nat.hist. Reuersa hirundo.quae uere ad nos nouo prodit nec ex qua satis cõstat regione propter.quod ignota dicitur ab ouidio idest cuius aduentum ex quo sit nesciam͛ loco.Ita enim.Reliquit in primo fastorum cum de uere loqueretur. Tũc blandi soles ignotaq; prodit hirundo & luteum celsa sub trabe figit opus: Thebarum tecta negatur subire hirundo.quoniam urbs illa saepius capta sit:nec bizenis in thracia propter scelus Terei Auctor est pli.in.x.cecinam uolaterrauum equestris ordinis triumphatorem hirundines ꝯprehensas in urbem secum attulisse uictoriae nuncias & amicis mittere solitum cum in

Tinnire

Tinnitus

Titinnire

Titinnacula

Locus Catu.

Absentes sentiri sermones aurium tinnitu.

Lutare

Inuẽtor lutei aedificii quis

Locus ouidii

Non subit hirundo thebarum tecta.

Hirũdies nũcie uictoriae.

eundem remearent nidum illito colore uictoriæ: Tradit & Fabius pictor in annalibus suis
cum obsideretur præsidium romanum a ligustinis hirundinem ad se cum epistola allatam
ut lino ad pedem eius alligato nodis significaret quoto die adueniente auxilio eruptio fie
ri deberet: hinc exiit illud satyrographi poetæ Satyra quarta tanq̄ diuersis partibus orbis
Anxia præcipiti uenisset epistola penna. Protinus. statim notat caper protenus per. e.
aduerbiũ esse locale. idest por
ro tenus. protius per. i. ad/ Locus Iuue.
uerbium esse temporale quod Protenus,
significat statim. Protinus Protinus
ut expõit Seruius in enarratio
ne eius carminis Virgiliani in
quarto Georgicõ protinus aerei
mellis celestia dona exequar. si
gnificat deinceps & extinde.

Protinus hiberno pecus omne mouebis ouili.
Tunc & enim toto uernanti gramine silua
Pullat. & æstiuas reparabilis inchoat umbras
Tum florent siluæ. uiridisq; renascitur annus
Tum uenus & calidi scyntillat feruor amoris

Omne pecus. & caprinum
& ouile. Hiberno ouili. sta
bulo ad tolerandum frigus constructo. quod esse debet sepositum a uento & contraposi/
tum hiberno soli ut docet his Virgilius in. iii. Georgicon Et stabula a uentis hiberno op/
ponere soli ad mediuz conuersa diez quum frigidus olim iam cadit extremoq; irrorat aq̃/
rius anno. Pullat. pullulat & crescit inde pulluli dicuntur in plantis eo q̄ pullulent &
crescant. Plinius libro. xvii. nat. hist. nullis uero tales pulluli proueniunt nisi quarum radi/ Pulluli
ces amore solis atq; hymbris in summa tellure spaciantur: iidem pulli appellantur. pulluz Pulli
enim dicimus ætatis nouellæ & non tam pullum dicimus de pecude natum ut existima/ Contra uallã
uit quiddam q̃; de arbore & planta. cato de Re rustica/ propagatio pomorum aliarumque
arborum ab arbore abs terra/ pulli qui nascentur eos in terram deprimito extollitoq; pri/
morem partem uti radicem capiat: pullare & pullulare significat crescere Plinius in. xvii.
Natura & plantaria demonstrauit multarum radicibus pullulare sobole densa. Vernã Pullulare
ti gramine. uirenti & uer designanti: nam ut inquit Ouidius in primo Fastorum/ omnia
tunc florent. tunc est noua temporis ætas. Et noua de grauido palmite gemma tumet. Et
modo formatis operitur frondibus arbos prodit & in summum seminis herba solum: dici
tur autem uernare gramen cum reuirescit uerno ei tempore hoc est ueris famulante: uer/ Vernare
nare dixit Plinius anguem cum hiberno situ membranam corporis obductam fœniculi Vernat An/
succo exuit. Reparabilis. quæ reparari potest uere unde & reparabilis echo / contra/ guis
rium est irreparabile ideoq; irreparabile tempus dicitur a Virgilio quod nullo modo repa Reparabilis
rari potest: hic reparabilem syluam intellige quæ succisa renascatur repararique possit hoc Irreparabile
est ceduam: cedua enim silua appellatur quæ succisa rursus ex stirpibus aut radicibus rena Silua cedua
scitur ut notat paulus/ iureconsultus de uerborum & rerum significatione. Tum flo
rent siluæ. sumptum ex palemone Virgiliano sic enim illæ nunc frondent siluæ nunc for
mosissimus annus. Tum uenus & calidi. Adueniente uere sicuti aperiuntur omnia &
quodam ueluti succrescendi excitantur stimulo. Ita in uenerem animantes proniores fiũt
hincq; aprilem mensem ueneri dedicarunt de quo satis superius/ Lucretius in primo Nã
simulac species patefacta est uerna diei Et reserrata uiget genitabilis aura fauoni Aeriæ
primum uolucres te diua tuumque significant nutum perculsæ corda tua ui. Scyntillat Scyntilla
ardet exestuat: Scyntilla ut annotauere grammatici est proprie ardens: ut silicis scyntillaz Fauilla
excudit achates: fauilla uero extincta ut in. vi. æneidos reliquias uino & nigram lauere fa/
uillam. Calidi amoris. ab effectu q̄ homines & feræ eo calescant naz quid genus om
ne creat uolucrum nisi blanda uoluptas nec coeant pecudes si leuis absit amor ut inquit
Oui. in quarto fastorũ. Lasciuum pecus. luxuriosum & in uenerem pronum/ nam & a/
gni dicuntur a Columella subito lasciuire nati/ ut sit epitethon pecudis. Accipit. subit
Salientes hircos. Ineuntes pecudes: est enim proprie salire pecudum concubentium Salire.
unde Ouidius in secundo de arte amandi. Læta salitur ouis tauro quoq; læta Iuuenca
est: Varro in secundo de re Rustica neq; pati oportet minores q̃z bimas saliri. q̄ neq; natũ
ex his idoneum est necnon ipsæ etiam fiunt deteriores.

Hircus. Aries. Tragus apud martialem. Tragoedia unde.

Hircos maritos caprarum sicut aries est ouium. τραγὸς graece. hircus latine dicitur. Martialis ideoq; foetorem alarum significant quem hircum appellare solemus graece pnū clauit ita in. xi. scribēs inde tragus celeresq; pili mirandaq; matri barba nec in clara balnea luce placent. Sunt qui hinc tragoediam denominatam uelint q̄ olī hircus esset tragoediae & tragici carminis praemiū ad qd allusisse uidetur horatius illo uersu carmine qui tragico uilem certauit ob hircum.

Lasciuumq; pecus salientes accipit hircos
Sed non ante greges in pascua mittito clausos
Quam fuerit placata pales. Tu cespite uiuo
Pone focum geniumq; loci faunumq; laremq;
Salso farre uoca. tepidos tunc hostia cultros
Imbuat. Atq; etiam dum uiuit ouilia lustra

Locus hora. Pales dña pastorum. Focus. Locus tibulli. Locus uirgi. Vocatus. Genius loci.

Sed non ante greges admonet canthum ut antequā educat e stabulis gregem deos placet. Sic hesiodus i primo georgicon hostia mactet hymnos cane. thura ministra ut tibi dii faueant immensaq; copia rerū hinc tibi nascatur. Sed placandam palem esse censet īprimis quia ipsa est pabulorū dea & pastorum domina. unde dixit ouidius in quarto fastorū. Et nos faciamus ad annum pastorum dominae grandia liba pali ideoq; uirgilius pecuariā docens cecinit. Nunc ueneranda pales. hanc esse pecori praepositam designans deam.

Faunus. Lar. Mola. Far cāpanū. Vinum falernum. Oleum uenafranum.

Greges clausos. qui hyeme in stabulis occlusi fuerūt. Placata pales quomodo placetur uideto diffusius apud ouidium in quarto fastorum. Pone focum sterne locum ubi fiat ignis. focus enim est proprie ubi ignis fit. itaq; intellige apud tibullū & meus assiduo luceat igne focus. i. locus igni deputatus: & apud uirgilium in buccolicis. ante focū si frigus erit. Viuo cespite terra cum herba auulia. Voca pro inuoca ut auditq; uocatus apollo pro inuocatus. Genium loci fuit religio antiqua ut quemcumq; locum suū habere arbitrarentur genium & ut superius ad declarationem persii rettulimus ex authoritate seruiana plerumq; per anguem denotabatur: hinc ē q̄ faunos nymphas dryades oreadas & cetera numina uariis rebus praefecere: de genio etiam ex censorino plura rettulimus quae repetere superuacaneum uidetur ad finē praecipue nobis contendentibus. Faunum pastoralem deum. Larem domesticum numen & cuiusq; peculiarem domus

Salsa res. Sales plauti. Insulsa res.

Farre salso. molam intelligit. quae fiebat farre & sale molito. uirgilius in pharmaceutria sparge molam & fragiles incende bitumine lauros: ubi exponit seruius molam far & salem: pompeius. Mola uocatur etiam far tostum & sale sparsum q̄ eo mollito hostiae asperguntur de farre superius. sed & hoc addito far campanum praecipuum esse ut uinum falernum: & oleum uenafranum authore uarrone in primo de re rustica: de sale autem & quomodo conficiatur & genera eius & in quibus nascatur locis docet plinius libro. xxxi. sal maxime ad usum confert humanum ut pote cū quo condiantur omnia fere. ideo res quae succum & genium habeat salsa dicitur. unde plautini sales ab horatio dicuntur in arte poetica: e contra insulsam appellamus illepidam & nullius aculei: lucretius uescum salem nuncupauit in primo q̄ eo uescamur hoc uersu: Nec mare quae impendent uesco sale saxa peresa docet cato de re rustica quo pacto fiat sal candidius.

Hostia unde. Hostire. Cultri. Culter uenatorius. Cultris lapideis circūcidebant iudei. Imbuere.

Hostia uictima dicta ab eo q̄ hostire est ferire quoniam in sacrificio feriebatur ut author est pompeius. Tepidos cultros propter sanguinem tepidum quo cultri inficiuntur dum percutitur hostia: cultri enī sunt ad conficiendam hostiam gladii breuiores. Ouidius libro. xv. metham. percussaq; sanguine cultros inficit in liquida praeuisos forsitan unda: est & uenatorius culter de quo tale est distichon apud martialem. si delecta gemes longo uenabula rostro hic breuis in grandem cominus ibit aprum: de hoc fit etiam mentio a suetonio in claudii caesaris uita his uerbis. Reperti equestris ordinis duo in publico cum dolone ac uenatorio cultro usus fuit apud iudeos cultris lapideis ut se circuncideret de qua re fit mentio in iosue fac tibi cultros lapideos & circuncide secundum filios israel. Imbuat hic inficiat significat. ut apud ciceronem de finibus bonorum & malorum accidit mors quae quasi saxum tantalo semper impēdet tum qui est imbutus quietus esse nunquam pōt. Dum uiuit singultās. s. palpitans.

Lustra.circunda & purga:lustrum enim inde spacium dictum est quinquennale q eo tempore urbem lustrabant hoc est purgabant. Nec mora tunc campos.distinguit pa/scua sicut superius/amātes lustra capellas/& melius pratis errantes mollibus agnas. Or to sole dabis Ita præcipit Virg.in.3.Georgicon Luciferi primo cum sydere frigida rura carpamus dum mane nouum dum gramina canēt:quam legem secutus est Columella in octauo testimoniū citans Vir/gilianum. Simul.ut primum

Nec mora tunc cāpos:ouibus dumeta capellis
Orto sole dabis simul hunc accedere montem
Cœperit ut primæ spacium tepefecerit horæ:
At si forte uaces dum matutina relaxat
Frigora sol tūidis spūent tibi mulctra papillis
Implebis quod messe fluat. Rursusq premēt
Mane quod occiduæ mulsura redegerit horæ

Accedere.scandere.s.mon tem/nam cū oritur sol est mon te inferior quem occupat sen/sim dum ascendit. Spacium primæ horæ.intellige primam partem diei:diuidebantur enim dies in primam secundā & ter/tiam usq ad nonā horā uariis rebus distributi de qua te mar/prima salutantes atq altera ɔ/tinet hora:Exercet raucos tertia causidicos:In quintam uarios extendit roma labores.Sexta quies lassis/Septima finis erit.sufficit in nonam nitidis octaua palestris.Impetat extructos frangere nona thoros quod tetigit & Iuuenalis Satyra prima ipse dies pulchro distin/guitur ordine rerum/sportula deinde forum/iurisq peritus apollo:hic tamen intelligenda est diei diuisio in horas pastorias non ciuiles. Hunc montem.Δικτικος est. Tepe/fecerit.tepidum fecerit radiis immissis. At si forte uaces si erit ocium. Matutina fri/gora.quæ non adhuc orto sole frigus reddere consueuerunt. Relaxat.tepore suo au/fert & mollia reddit aperitq. Spument Mulctra.lacte spumoso impleantur:spumare.n. dicitur lac q spumosum fit & spumam faciat:Virg.i tertio Georg.q̄ magis exhausto spu/mauerit hubere mulctra læta magis pressis manabūt hubera māmis:Despumate apud p/sium uero concoquere significat Satyra quarta cū inquit stertimus indomitum qd despu/mare falernum sufficiat:Mulctra uero hic p mulctranis posita ut apud Virg.spumauerit hubere Mulctra superius.n.docuimus ex auctoritate seruiana mulctrare esse uas in quod mulgetur mulctram uero mulgendi tempus:ego tamen esse hic legendum puto spumet tibi mulctra singulariter hoc est mulgendi tempus pro ipsis uasis & tamen mulctra p ipso uase accipitur ut ap Col.in.viii.Sed mulctra cum est repleta lacte non sine tepore aliquo debet esse. Papillis.eminentiores sunt huberu partes/papillæ.ex quibus lac elicitur/ca/pitellos quasi pua capita dicas hodie Bononienses fœminæ appellant:Suetonius in Tibe/rio atq etiam infantes firmiores ne dum tamen lacte depulsos inguini ceu papillæ admo/ueret.Columella libro octauo rei Rusticæ,tum eius diductum os pressis humectare papil/lis:in quibusdam tamen exemplaribus legitur capellis. Implebis quod messe fluat.Sen/sus est quos caseos māe p̄sseris reseruabis æstati depromēdos ut cū messis aduenerit tem/pus.eo reficiantur coloni & familia tua/Seu uendantur:hic conicere possumus melius re/seruari caseos ex lacte serotino pressos quod etiam uidetur demōstrare Virg.ita scribēs in tertio Georg.q̄uis sub obscure Quod surgente die mulsere horisq diurnis.nocte pmunt qd iam tenebris & sole cadēte sub lucē exportāt calathis/adit oppida pastor aut parco sale contingūt hyemiq reponūt & ut melius auctoris sensū pcipias eū scias mōere de lacte qd intra paucos dies absumi debeat:uñ dixit qd messe fluat:qm leniore cura ɔficitur quippe fiscellis exemptus in salem muriāq dimittitur & mox in sole paulum siccatur ut docet Colu.in octauo. Implebis.intelligit formas quibus caseus formatur ita enim appellant instrumēta illa ad caseū ɔficiēdū accōmodata. Mulsura.expressio ex papillis capellarū a mulgēdo dicta/sicut uindemia a uino demēdo. Horæ occiduæ.Serotini temporis uñ durabilius lac ɔficitur. Parce tñ fœtis.præceptū est Varrōis ne fœtæ eo tempore quo sunt agni teneriores mulgant.qm ut iquit Virg.in palemone & succus pecori & lac subdu/citur agnis:pcipit āt Col.in octauo agnos ut editos erigamus.atq huberibus admouea/mus ac ore teneriore diducto & aperto papillis maternis humectemus ut ɔdiscant alimtū

Diuisio diei

Despumare apud psiū qd

Mulctrare
Mulctra
Multra p ua/se.
Papillæ

Locus Virg.

Formæ
Mulsura.
Vindemia
Quæ cura a/gnis adhibē/da sit.

trahere: Idem mulgendi tempus esse agnis prebendum docet ut statim mane priusquam grex procedat in pascua: deinde etiam. Crepusculo redeuntibus saturis ouibus admisceantur agni: quod si lactis amor magis oblectat pastorem id faciendũ quod magis expedit: tenere scilicet agni lanio tradantur donec adhuc herbæ sunt expertes & his summotis fruc/
Compẽdiũ. tus lactis ex matribus non minor percipitur. Compendia expone ne tanti sint precii
Locus apule. tibi utilia ut uelis agnos de/struere succum illis subtrahendo: cõpendiũ appellamus q̃dã
Cõpẽdiosũ seruatũ cũ parsimonia aliq̃n
Cõpendium p utilitate cõpendiũ obseruauimus ut ap̃ tibullũ nec uagus
unde. ignotis repetens cõpendia terris pssferat externa nauita merce ratẽ: in quẽ significatũ apd̃ apuleiũ quoq; inuenies libro. xi. de asino aureo ita scribẽtẽ nã & illi studiorũ gloriã & ipsi grãde cõpendiũ sua cõparari puidentia ubi cõpendiũ pro utilitate est intelligere: cõpendiosũ tñ & cõpendiarium aliq̃n

Parce tamen fœtis. neu sint compendia tanti.
Destruat ut niueos uenalis caseus agnos
Nam tibi præcipuo fœtura colatur amore
Te quoq; non pudeat cum serus ouilia uises
Si qua iacebit ouis partu resoluta recenti
Hanc humeris portare tuis: natosq; parenti
Ferre sinu tremulos: & nondum stare paratos
Nec tu longiquas procul a præsepibꝫ herbas
Nec nimis admotæ sectabere pabula siluæ
Dum peragit uernum iouis inconstantia tps

q̃n & breue significat ut ap̃ apuleiũ l. xi. de asino aureo/ sed nos & solitudini tuæ præbebimꝫ & cõpẽdiosũ ad tuos iter mõstrabimus: hic cõpendia paruam utilitatem ad cõparationẽ agnorũ: cõpẽdiũ ut docet uarro in. i. de lingua latina dictum q, cum compenditur una fit.
Venalis caseus ut supra & lac uenale per urbem non tacitus portat. Destruat macilentos reddat: ex defectione alimenti enim destruuntur neq; ad perfectionem suam excre/scere ualent: Scribit plinius libro. xxy. nat. hist. lanariam herbam nuncupari quæ ouibus iesunis data abundantiam faciat lactis. est & herba lactaris lactis plena quo degustato uomi/
Lanaria her/ tiones concitantur ita. n. in sinceroribus codicibus lactaris inuenitur nõ lactoris apud pli/
ba. nius. Niueos agnos albos & ob hoc cariores unde est apud uirgilium q̃z diues niuei
Lactaris her/ pecoris: quomodo nascãtur niuei agni ex authorite columellæ & uarronis docuimus æglo
ba. ga secunda. Fœtura partus ouium & actus ipse pariendi fœtare antiqui dixerunt p eo
Codex plinii q, est fœtum emittere: & supfœtare dicit̃ fœmina cum grauida ex uno alterũ supgenerat
restitutus. filium. Præcipuo amore: cura præcipua hinc. n. fructus omnis redigitur cũ in demortuatum locum semper nouæ substituuntur: nec secus (ut inquit columella) partus incipiẽ/
Fœtura tis pecoris custodiri debet q̃z obstetricum more: namq; hoc aial non aliter quam muliebris
Fœtare sexus enitit. Sæpiusq; etiam q̃to est omnis rationis ignarum laborat in partu. Colat
Supfœtare. obseruetur magno cum studio & diligentia. Te quoq; non. hæc esse fœtus cura debet
Stare. ut resolutæ partu releuentur, & agni huberibus maternis admoueantur in sinuq; domum
Stare rigere. deferantur. Serus hora uespertina qua pastores ouilibus pecudes includere solent.
Stator iuppr̃ Iacebit humi prostrata ex partus dolore. Humeris portare tuis: Sic tibullus in. i. nõ
Imbriferum agnãue sinu pigeat fœtumue capellæ desertum oblita matre referre domum. Natos tre
uer mulos ob recentem partum tremuli. n. nouiter editi sunt agni. Parenti sinu: lege tepenti ut habent antiqui codices. Stare erigere se: stare. n. significat erectum esse ut hic & apd̃ plautum in captiuis illi q stant/ hi stant ambo non sedent: alias significat rigere ut ap̃ uirgi. stant & iuniperi taliasq; significat sistere: unde stator dictus iuppr̃ q, fugientes romanos romulo pcante sistere fecit ut refert plutarchus in romulo. Nec tu longiquas: Admonet ne nimiam fidem uernali serenitati adhibeat q̃n tũc est mutabile tps/ & sæpius desperatæ scurrunt pluuiæ: unde cecinit uir. in. 3. georgicon uere madẽt hudo terræ ac pluuialibus austris
Inconstantia & alibi ĩbriferũ uer appellauit q, sæpius ĩbres uere ꝯcidãt. Lõgiq̃s herbas: pascua a stabu
Constans. lis longe remota: ut si pluuiæ ĩcurrãt possis ouilia repetere statiz. Præsepibus stabulis ps
Constanter. p toto. Admotæ siluæ: lõgius remotæ. Iouis ĩcõstãtia iouẽ p æthere posuit unde decidũt hymbres dr̃ ãt ĩcõstãtia uariatio & ꝯstãtiæ ꝯtraria uirtuti: unde ꝯstãs & ꝯstãter aduerbiũ. Ci. l. iiii. tusculanarum questionum id cum ꝯstãter prudẽterq; fit eiusmodi appetitionẽ stoici.

βουλησιν appellant nos appellamus uoluntatem. Veris fides ex incertitudie serenitatis futurae. Forte serena.legendum est fronte ex fide digno exemplari. Arrisit blandius.purus inducens serenum est prouerbium graecis una hirundo uer non facit eo q uno die unus nosci non potest. Cum caligine.cum obscuritate:caligo.n.appellatur obscuritas quaedam quae cum nymborum aliquando exoritur tempestate.caligātes inde oculi appellantur tenebris quibusdam obducti:& est caligare uerbum quod significat cecutire & q̄si p tenebras aspicere. Miseras torrētibus. Scribendum est tōdētibus tali sensu:adeo quandoq inualescunt tempestates turbulentae, ut agnas e manibus auferant tondentiū: Quaē cecinit poeta in primo Georg. Atq haec ut certis possimꝰ noscere signis aestꝰ q pluuiasq & agentis frigora uentos ipsae pater statuit quid menstrua luna moneret. Quo signo caderent austri quod saepe uidentes Agricolae propius stabulis armenta tenerent.

Veris enī dubitanda fides)modo forte serena
Blandius arrisit modo cū caligine nymbos
Intulit & miseras torrentibus abstulit agnas
At cum longa dies sitientes afferet aestus
Nec fuerit uariante deo mutabile coelum
Iam siluis cōmitte greges. Iam lōgius herbas
Quaere. Sed āte diē pecus exeat. hūida dulces
Efficit aura cibos. quotiens fugientibus euris

Longa dies. aestiua sicut longa nox intelligitur hyemalis:constat autem solem neq sursum ultra Cancrum neq ultra capricornum deorsum meare. Sed cum ad tropicorum cōfinia peruenerit mox reuerti unde et solstitia uocantur. Et quia aestiuus tropicus temperatae nostrae terminus est ideo cum sol ad ipsum finem uenerit facit nobis aestiuos calores ē uicino urens sensu maiore subiecta:auctor est Macrobius in secundo de Somno scipiōis. Britannis longissimam esse diem uel ex illo apparere potest & minima cōtentos nocte britannos: Scribit Cleomedes de contemplatione orbium in meroe ethiopiae undecim horarum esse solstitialem noctem in alexandria decem in hellesponto nouem / Romae minus nouem apud celtas octo ad meotidem septem In britannia sex. Sitientes aestus. qui sitim inducunt antiqui codices habent sitientibus quod si magis placuerit ita ordinabis cū longa dies afferet aestus sitientibus, nec coelum fuerit mutabile deo uariante tūc siluis greges committito. Mutabile coelum. quod subito immutatur uere sereno. Deo uariante. Ioue: quem p ethere poni superius ex auctoritate seruiana docuimus. Cōmitte. permitte:cōmittere enim credere significat & permittere: Terentius in eunucho ouem lupo commisisti. Virgilius in. viiii. aeneidos portam quae ducis imperio cōmissa recludunt: Cicero de officiis libro secundo. Quādiu respublica per eos gerebatur quibus se ipsa cōmiserat: alias auctore Marcello significat effigiare coniungere donare facere & initiare.

Longius. quoniam aestate non adeo mutabiles habemus serenitates & si quandoq interueniunt pluuiae non adeo noriae sunt. nam ut plerumq Breue per spacium temporis durare consueuerunt. Ante diem pecus exeat. ita sentiunt Columella & Maro, quoniam pecori gratissimam esse rorulentam herbam putauere. Ante diem. ante solis ortum:& lucisferi primo sidere. Humida aura. uel aer matutinus respirans molliter. uel auram pro aurora intelligas:nam ab aura quae splendorem significat auroram dici uoluere: Varro in. 5. de lingua latina / Aurora dicitur aute solis ortum ab eo q ab igne solis tum aureo aer aurescit inde rutilare dicta ab eodem colore:aurei enim rutuli & inde etiam mulieres ualde ruffae rutulae dictae. Euris fugientibus uulturnus uentus est ab oriente bruma li respirans quem graeci eurū uocant ut docet Pli. in secundo regnat aūt cū sole uñ eurus dici existimatur quasi εωρεων. idest ab oriente sole fluens is alio quoq a graecis nomine απηλιωτης a romanis nauticis subsolanus cognominatur, ut auctor est Gellius libro secundo noctiū atticarū: notandū est tñ ap Pli. aliū esse uulturnū aliumq subsolanum & ap Gelliū uulturnū quē Pli eurū scribit appellari: existimari esse euronoton q medius sit inter eurū & notū cuius rei in rationem incidisse sit satis ne tales auctores nos trutina seueriore

Vna hirūdo nō facit uer. Caligo
Caligantes oculi. Caligare
Longa dies Lōga nox Solstitia
Longissima dies britānis. Differētia noctiū in locis diuersis
Cōmittere.
Aura. Aurora Rutilare Rutuli Rutulae foeminae. Vulturnus Eurus. Apeliotes Subsolanus Inter Pli. Et Gellium dissensio

perpendere uideamur:euris ergo fugientibus exponito dũ occidit sol quẽ comitatẽ eurus.
Euro solis comes. Frigida pascua:pp rorẽ herbas refrigerãtẽ. Tingunt aspgunt. Nocturno rore:epi
thethon est qm̃ ros tantũ cadit in nocte. Guttæ matutinæ:gutta appellat liquidæ rei mi
Gutta — nima portio ut gutta aquæ uini gutta:plautus in casina dent me & te infelicẽ si ego in os
Gutturnium — meũ uini guttã indidi:Gutturniũ inde uas appellari uoluerũt q guttatim aquam stillet &
emittat hic guttæ roris stillæ
intelligi debẽt qbus herba ma
tutina re ipsa esse ɔsueuit:itaq
pecori gratissima ut putauit
uirgi. Lucent splendent.
Cura quartæ horae. — At simul arguta:nũc seqẽ
curam singularũ horarũ & im
primis quartæ horæ.cũ sol in
ualescens fortius pcutit radiis
ut scilicet fontibus admouean
tur greges & sub umbra de
inde retineantur.Ita Vir.in.iii.
georgicon.inde ubi quarta siti

Frigida nocturno tinguntur pascua rore.
Et matutinæ lucent in gramine guttæ.
Vt simul argutæ nemus increpuere cicadæ
Ad fontem cõpelle greges:nec protinus herbas
Vel campos permitte sequi. Sine protegat illos
Interea ueteres quæ porrigit esculus umbras.

cæli collegerit hora.& cantu querulæ rumpent arbusta cicadæ:Ad puteos aut alta greges
ad stagna iubeto currentem ilignis potare canalibus undam:cuius praecepta secuto columella
Increpare. — idem præcipit in octauo. Increpuere:instrepuere:increpare pprie significat cũ strepitu
Increpitare — & sonora uoce incusare:unde & frequentatiuum increpitare:Virgilius qd increpitas mortẽ
Lo.Virg. — q minaris:& alibi æstatem increpitans seram:Itaq intellige in primo æneidos tum bitiæ de
Lo.in Buc. — dit increpitans hoc est frequenter arguens accipientis segnitiem. Cicadae argutæ epi
Argutari. — thethon est.i.Sonoræ & stridulæ:hinc Virgilius in bucolicis argutã ilicem appellauit ex
Raucae cicadae. — sonitu cicadarum perstrepentem intelligere uolens inde est argutor uerbum. Neuius quan
do ad ludos uenit alii cum tacent totum diẽ argutatur quasi cicada:Raucæ alio epithetho
i rhegio agro — dicuntur Virgilio in alexi at mecum raucis tua dum uestigia lustro sole sub ardenti resonãt
silent cicadae — arbusta cicadis:in rhegino agro fama est omnes cicadas silere ut author est plinius in undeci
rana seriphia — mo sicut in seriphone unde prouerbium grecis βατρακος σεριφιος.idest rana seriphia
Taciturnior — qd usurpatur in obmutescentes:Sicuti & illud taciturnior Scapha:Refert solinus causã his
scapha. — uerbis.cicadæ apud rheginos mutæ nec usquam alibi:quod silentium miraculo est,nec im
merito cum uicinæ quæ sunt locrensium ultra cæteras sonitent:Caulas granius tradit cum
obmurmurarẽt illic hercule quiescente.deum iussisse ne streperent:Itaq ex eo cœptum silen
Locrenses cicadae obstreperae. — tium permanere. Compelle:compellere est proprie pecudum,ita Virgilius hædo
rumq gregem uiridi compellere hibisco. Nec protinus.s.post potum. Per
mitte:concede ut statim uagentur per campos die & sole inseruescente. Sine prote
Cur cicadae i rhegio agro sint mutae. — gat illos.ita est præceptũ Vergilianum & Columellae:itaq Plinius monet in decimo octa
uo naturalis historiae.cũ meridiem adesse pastor senties æstate contrahente se umbra pe
cudem a sole in opaca cogito cum æstate pasces in occidentem specta ante meridiem, post
meridiem in orientem:umbram autem eo tempore etiam pecori gratam existere uel ex illo
Vergiliano in quarto georgicon cognoscere licet quum sitiunt herbae & pecori iã gratior
umbra. Protegat defendat ab immenso aestu:Ita poeta in tertio georgicon aesti
bus at mediis umbrosam exquirere uallem sicubi magna iouis antiquo robore quercus ingẽ
tis tendat ramos aut sicubi nigrum ilicibus crebris sacra nemus accubet umbra.
Esculus. — Aesculus arbor ioui dicata glandes ferens at non ubiq proueniens.cuius est glans
quercui Secunda ut scribit plinius libro decimo sexto naturalis historiae:silius in quinto an
nosa excelsos tollebat ad aethera ramos esculus umbrosum magnas super ardua siluas nubi
Esculetum — bus insertans altis caput:ab esculo esculeta dicuntur loca multis consita esculis. Horatius
quale portentum neq militaris daunia latis alit esculetis. Porrigit extendit & ex
plicat. Vmbras idest ramos umbram facientes. Veteres pro ipsa uetus
ita lucanus in primo exuuias ueteres populi sacrataq gestans dona ducum.

Verum ubi decliui.uidebatur quibusdam horas ciuiles ideo posse intelligi quoniam & Romani ueteres nona hora coenare solebant ut diximus superius imperat instructos fran/gere nona toros:attamen pastorie dictum accipiamus.nam merenda cibus est ante cenam qui capitur/ & rusticoꝝ peculiaris ut pote ualde laborantium & cito concoquentium:Mar/cellus/Merenda dicitur cibus qui datur post meridiem:Affranius.Fratris interim meren/dam occurro ad cenam cum ue ni iuuat/satis autem cõstat ipsos antiquos romanos in die semel tantum cibum iustum capere solitos. Seræ metẽdæ:quæ sole iam ad occasum tendere in cipiente paratur ante cenam: si cut ientaculum matutino ante prandium/Martialis i apopho/retis surgite iam uendit pueris ientacula pistor cristatæqꝫ so/nant undiqꝫ lucis aues. Rur sus.sic Virgilius tum tenues da re rursus aquas & pascere rur/sus solis ad occasum.

Verum ubi decliui iam nona tepescere sole
Incipiet seræqꝫ uidebitur hora merendæ
Rursus pasce greges.Et opacos desere lucos.
Nec prius æstiuo pecus includatur ouili
Quam leuib⁹ nidis somnos captare uolucris
Cogitet.& tremuli tremebũda coagula lactis
Succida iam tereti constringere uellera iunco.
Cũ iam tempus erit maternas demere lanas

Opacos lucos.umbrosos & opacitatem reddentes:opacare enim significat inumbrare ut apud Ciceronem de oratore nam me hæc tua platanus admonuit quæ non minus ad opacandum hunc locum patulis diffusa est ramis q̃ȝ illa cuius umbram Secutus est Socrates:Plinius ulmorum leuis etiam nutriens quecũqꝫ opacat. Nec prius æstiuo.aliud documentum.ut non prius includat stabulis pecudes q̃ȝ nidos uolucres re/petere incipient. Aestiuo ouili.hinc deprehenditur inscitia quorũdam qui stabulo eo dem & hyeme & æstate pecudes includunt/cum qui curam & diligentiam adhibent maio rem æstiuos apertos faciant & sub diuo exponant. Volucris.siue halcyones siue achan tis de qua re superius ex auctoritate Virgiliana diximus in ennarratiõe illius carminis núc ad flumen oues deducite iam fremit æstas. Leuibus nidis.ex stipula confectis leui.sũt enim nidi paruæ uolucrum cunæ.Virgilius in quarto Georgicon Garrula q̃ȝ tignis nidũ suspendat hirundo.hinc est uerbum nidulari.Plinius de scarabeis/paruosqꝫ in his cõtra ri/gorem hiemis uermiculos foetus sui nidulantur. Tremebunda coagula lactis. serotinã coagulationeȝ intelligit ex lacte diurnis horis demulcto:sunt enim duo coagulationis tẽ pora & matutinum ex lacte serotino & serotinum ex diurno ut diximus superius ex maro nis auctoritate:& intelligendum est fiunt uel sunt/succum autem fici coaguli modo lac cõ trahere scribit Plinius in.xxiii.& Columella in octauo coagulum enim dicitur apud Colu mellam & idoneos scriptores quod apud Vernaculos nostros pressamen. Succida iam tereti.præcepta insequentia sunt de cura lanæ & lanicio:ut cum tempus erit tondendi pe/cudes/secernat albas a nigris & lanas differentes/similemqꝫ lanam cum simili includat iun ceis calathis & corbibus. Succida uellera.quæ succum recipiunt cum colorantur : ita chartam succidam appellamus cito humorem admittentem: Insuccare est uerbum quod significat succum admittere/& madefacere.Columella ouis græca sæpius detergenda & re frigeranda est.ac sæpius eius lana deducenda uinoqꝫ & oleo insuccanda:a succo etiam suc/culentum dicimus.quod significat succi plenum.Apuleius succulentam proceritatem ap/pellauit in secundo de asino aureo quasi succosam succi plenam & habilem dicas. Con stringere:simul premere quod fit abundantia lanæ. Tereti iunco. Canistro ex iuncis facto & contexto.Plinius libro.xxi.Naturalis historiae iuncum quem mariscon appellant hoc est grandiorem ad texendas tegetes iunio mense eximi praecipit ante Iulium mediuȝ utilissimus autem ad uitilia holoschenos quia mollis & carnosus est:melanchrãis uero suo nascitur semine cuius usus est ad nassas & uitilium nexus elegantium ad lucernarum lumi na praecipua.medullae amplitudine ut idem scribit Pli. Demere auferre. Mater nas lanas.ouiũ:nã teneri agni nõ tondent̃ uñ ipsae dixit supius:totqꝫ tarentinae p̃stãt mi/hi uellera mr̃es ab eqnoctio oues ẽ lauãdi tp̃s:& tõdẽt̃ solstitii iteruallo ut.do.Pli.l.xviii.

Quando ce narent Ro.
Merenda [illegible]
Ientaculum
ouilia æstiua
Nidi
Nidulari
Duo coagula tionis Tem/pora
Coag ulum
Pressamen
Charta succi/da
Insuccare.
Succulẽtum/
Succulẽta p̃/ceritas.
De Iunco.
Mariscos iũ/cus.
Holoschẽo.
Melãchrãis.
Tp̃us lauãdi oues.
Tp̃s tõd ẽd

Loc. Verg. Loc. Oratii Loc. Ouidii.

Hircorumque iubas hoc est setas quae in usum castrorum & nautarum concinnant unde dixit poeta in .3. georgicon nec minus interea barbas incanaque menta cyniphei tondent hirci. setasque comantes usum in castrorum & miseris uelamina nautis. nam ut inquit uarro in .ii. capra pilos ministrat ad usum nauticum & ad bellica tormenta. Olentes barbas: fetentes & malum redolentes odorem. quo praediti sunt praecipue hirci & caprae unde exiit illud horatianum & nimis arcta premunt olidae conuiuia caprae. Ad quod alludens Oui. in .i. de arte amandi cecinit. Nec male odorati sit tristis anhelitus oris nec laedat nares uirque paterque gregis: ab hirco hircosum deflexit persius durum hispidum & uestibus ex pilo hircino factis indutum appellans. nam in usum castrorum pili hircini tondebantur ut diximus

Hircorumque iubas & olentes caedere barbas
Ante tamen secerne pecus. gregibusque notatis
Consimiles include comas: ne longa minutis
Mollia ne duris cocant. ne candida fuscis
Sed tibi cum uacuas posito uelamine costas
Denudabit ouis circunspice. ne sit acuta

Loc. persii explicatus. Inter barbas & Barbas.

supius. Barbas notat seruius uirgilianus interpres barbas plitinticos quadrupedum dici. Barbam uero enicos hosum. Secerne diuide & separa. Notatis gregibus .s. quae nam sint albae & quae nigrae ut ita cocolores includantur. & ad tonsuram deducantur. Comas consimiles lanam eiusdem non tantum coloris. sed mollicies & longitudinis: seu intelligas hircorum iubas pro comis dici quae ad similitudinem dependent comarum unde dixit maro setasque comantes. Nec longa minutis: diligentia tonsoris debet uersari circa hoc ut breuiora cum breuioribus longiora cum longioribus misceantur. Fuscis subnigris & pullis fuscus. n. color dicitur subniger graeci anthracinum appellant a carbone quem anthraca uocant. hinc fuscae uestes pullae dicuntur. & fuscae aues ab apuleio in .ii. de asino aureo quae sint mali ominis: itaque fusca foemina subnigri dicitur coloris: Oui. in epistolis placuit cepheia perseo andromade patriae fusca colore suae.

Anthracinus color. Fuscae aues

Sed tibi cum uacuas. praecipue aduertendum est ne dum oues tondent laedant cutis forfice nam pustulae proueniunt inde non mediocre pecudibus malum. Denudabit spoliabit lanam deponendo. diuus ciprianus ad rogatianum dominus noster sicut ouis ad uictimam ductus est & sicut agnus coram tondente se sine uoce sic non aperuit os suum. Costas uacuas latera sine uelleribus: sunt n. costae laterum crates Vir. in .ii. aeneidos sectaque intexunt abiete costas. costae hominibus tantum octonae suibus denae cornigeris tredecim serpentibus sunt triginta ut author est pli. in .xi. per quandam similitudinem ita costam latus montium appellare solemus. persius sic costam longo subduximus apennino. Circunspice: diligenter aduerte. Laesa cutis uulnerata ferro & stricta. Cutis dicitur pellis ipsa sensu carens maxime in capite ut inquit pli. in .xi. cuticulam per diminutionem appellamus persius & assiduo curata cuticula sole: Recutiti iudei dicuntur circuncisione imminuti cutis uirilis membri quod ob rem iuuenalis Recutitaque sabbata palles protulit: intercus aqua enim est dicitur morbo aquae sub cute latentis quo perijt neronis pater ut scribit suetonius. Acuta forfice: instro ferreo ad tonsuram accomodato. hoc utuntur & sarciatores ad uestes conficiendas: forcipe uero fabri ferrarii ad ferrum calidum detinendum unde quasi his forma. i. calida detineatur forcipe dicta: & formucales authore popeio.

Costae. Costae hominibus octonae. Costa montis. Cutis. Cuticula. Recutiti Iudei. Locus Iuue. Intercus Aqua. Forfices. Forcipes. Formucales.

Pustula tuberculus est sub cute nascens inflatione quadam sub qua latet putredo: de generibus pustularum uariis caput est apud comelium celsum libro .v. medicinae. ubi putat ipse pustulas maxime uernis temporibus oriri. quaedam enim. n. quae a graecis exanthemata uocantur circa totum corpus quasi ex contactu urticae nascentia. aliae helcodes. phylacion at paulo durior pustula est subalbida acuta ex qua ipsa quod exprimitur humidum est: pessima est quae epinyctis uocatur colore sublliuida uel subnigra uel alba: quae quomodo curetur ab eodem inuenies authore: nascuntur & pustulae in manibus de quibus martialis in distichis feruida ne trito tibi pollice pustula surgat exomet docilem garrula plectra lyram de pustula pli. li. xx. nat. hist. epynctides ita appellatur ulcus aciem hebetans & in angulo oculi perpetuum humorem emanans quidam eodem nomine appellant pustulas liuentes ac noctibus inquietantes Scribit philostratus in .i. aquam esse iuxta tyanam ioui sacram quae periuris epota oculos pedesque ac manus inuadat pustulis ac uomicis totum corpus ignans. Texerit occultauerit: tego. n. in praeterito texi facit. Priscianus libro decimo terminantia praeteritum perfectum secundae & tertiae & quartae coniugationis inueniuntur. Et tunc tantum natura quoque producunt penultimam ut rego Rexi Tego texi illicio illexi.

Pustula. Exanthemata helcodes. Phylacion Epinyctis.

Tego.

Purulenta

Virus occultum. Saniem & putredinem uirulentam: purulenta a Pli. dicuntur quæ saniem sub cute habent q in .xx. radicem hibisci ante solis ortum erutam & lana inuolutam strumnis & suppuratis alligari docet. Sub occulto uulnere. nam tegit inflatio uulnus quæ nisi rumpatur herbis aut ferro, totum corrodit corpus: Scribit Colu. Tuberculis subesse Vermiculũ quem ferro q̃3 cautissime circũsecari oportet. ne dum amputatur etiã quod infra est animal uulneremus id enim cum sauciatur uenenatam saniem mittit quæ repressum uulnus ita insanabile facit ut totus pamputãdus sit quare uirus occultum intelligere potes uermiculũ illũ tuberculis inclusum.

Vermiculus in tuberculo.

Forfice lesa cutis: tacitum ne pustula uirus
Texerit oculto sub uulnere. quæ nisi ferro
Rumpitur in miserꝫ fragili rubigine corpus
Corrodet sanies. Et putrida contrahet ossa
Prouidus (hoc moneo) uiuẽtia sulphura tecũ

In miserū. Sunt qui codices ãtiqui habeant. ah miserꝫ dolentis interiectione ut ah miseros nautas cãibus lacerasse marinis. Sanies. corruptus sanguis. Celsus in Quinto. exitq; aut pus aut sanies aut utrũq;. Corrodet. macerabit ac per totum serpet corpus carnem circũ rodendo: Inuenio apud Columellam insanabilem esse morbum pusulam quam pastores uocant idest sacrum ignem quæ nisi cõpescatur intra primam pecudem quæ tali malo correpta est uniuersum gregem contagione prosternit. si quidem medicamentorum nec ferri remedia patitur. nam pene ad omnem tactum excandescit sola tamen ea fomenta non aspernatur lactis caprini quod infusum tãtum ualet: talem pecudem pusilosam appellat ipsæ. Fragili rubigine. leui crustula supinducta: Rubigo dicitur proprie ferugo ferriq; errugo a colore quem ueteres rubrum robum nuncuparunt sed & in aliis rebus dicimus rubiginem ut in segete & uineis: Pli. lib. xyiii. Natu. hist. cæleste frugũ uinearꝫq; malũ nullo minus noxium est rubigo, frequentissima hæc in roscido tractu conuallibusq;: ac persflatum non habentibus: a rubigine Robigalia festa dicebantur & sacrificia in honorem Rubiginis deæ. & dei facta Robigi quos colebant ut rubiginem auerterent segetum auctore Pompeio unde Ouidius. flamen in antiquum lucum rubiginis ibat: hic Rubigo pro crustula cuti superinducta accipitur. Ossa putrida. quæ putrescunt ex sanie superinducta. Scribit Pli. in. xy. hyphear hoc est uiscum ad saginanda pecora utile esse nam uicia primo purgat. dein ea pinguefacit quæ suffecere purgationi. negatq; quibus sit aliqua tabes intus ea durare. Prouidus hoc moneo. uel ego propter etatem prouidus hæc tibi trado documenta, uel hoc moneo ut tu prouidus tecum feras sulphura uiuentia: Monet Colu. ut quando detonsa ouis fuerit tali ungatur medicamine: Succus excocti lupini ueterisq; uini fex & amurca pari mensura misceantur, eoq; liquamine tonsa ouis imbuatur. atq; ubiq; per triduum delibuto torgore media sudabunt. quarto die si est uicinia maris ad littus deducta mersetur. Si minus est. cælestis aqua sub dio salibus in hunc usum durata paulum decoquatur. eaq; grex perluatur. hoc modo curatum pecus toto anno scabrum fieri non posse celsus affirmat: Idem sulphura uiua cu3 argẽto docet misceri ad medicam pustularꝫ sicuti maro: de sulphure Pli. libro. xxxy. Maxime natura mira ẽ sulphuris quo pluria domãẽ. nasciẽ in insulis eoliis inter siciliã & italiam quas ardere diximus sed nobilissimũ in melo insula in italia quoq; inueniẽ i Neapolitano campanoq; agro collibꝫ q uocantur leucogabi. Sed cũ eius sint genera q̃ttuor hic de uiuo sulphure itelligendũ. qđ græci apyron uocant. nascitur hoc globosũ. Soliduz: & eo solo ex oĩbꝫ gñribꝫ medici utũtur: cætera. n. liquore ꝯstãt & ꝯficiũtur oleo incocta: uiuũ ãt effodiẽ trãslucetq; & uiret. sulphur maxie purgat uñ est ap̃ Iuue. sulphura cũ tædis: cõminatur dominus deus in apocalipsi si qs adorat bestiã & imaginẽ eius accipiet notã i frõte sua, & in manu bibet & ipse de uino iræ dei. mixto in poculo iræ eius. & punieẽ igne & sulphurẽ sub oculis scõꝝ ãgeloꝝ. & sub oculis agni. Scyllæ caput. genus herbæ hæc: ita tradit quoq; Maro. in. 3. Geor. documẽta aut tonsũ tristi ꝯtingũt corpꝫ amurca Et spumas miscẽt argẽti & sulphura uiua ideasq; pices & pingueis unguine ceras scyllamq; heleborosq; grauis nigrũq; bitumẽ: de Scylla Pli. lib. xx. Scyllarũ in medicina est quæ masculus. fœminæ nigræ:

Sanies.

Pusula

Pusilosa pecus.

Rubigo

Rubigo i frugibus.

Robigalia

Rubigo dea.

Robigus

Ne scabrum fiat pecus.

Vbi sulphur nescatur.

Sulphur uiuum.

Sulphur purgat.

Scylla

Scylla pellit introitū ma/lorum medi/camentoruꝫ

Scylla quæ candidiſſima fuerit/erit utiliſsima pythagoras ſcyllam in limine quoq; ſuſpenſam malorum medicamentorum introitum pellere tradit:cæterū bulbi ex aceto & ſulphure uulneribus in facie medentur.per ſe uero triti neruorum contractionem.& ex uino porrigines tollit.Succuꝫ cuꝫ melle canū morſibus ut eraſiſtrato placet cum pice. Caput ſcyllæ expone bulbos. Bitumina intacta:bitumen ex fulmine creari tradit ſeruius in ennarratione eius uergiliani

Bitumēn ex fulmine.

& fragiles incende bitumine lauros.ex quo iuxta babiloniam quia frequentia cadūt fulmina abūdare.hacq; ex re la/cum ita ſcatere.ut ex bitumine fabricaſſe muros ſemiramis dicatur:bitumen alibi li/mus/alibi terra eſt.ut tradit plinius in.xxxv.naturalis hiſtoriae/uis bituminis eadem

Et ſcyllæ caput atq; intacta bitumina porta
Vlceribus laturus opem.Nec brutia deſit
Dura tibi.liquido picis ungere terga memento
Si ſint raſa linas.uiui quoq; pondera melle
Argenti coquito lentumq; bitumen aheno,

Naphta.
Locus Ouid.
Brutia pix
Hulcus
Vulnus.

quæ ſulphuris ſiſtit,diſcutit/attrahit glutinat ſerpenteſq; fugat accenſum.Sunt,qui naphten bituminis generi aſcribant.quæ in aſtagenis parthiæ proſluit bituminis liquidi modo huic magna eſt ignium cognatio tranſiliuntq; protinus in eam undecumq; uiſam:ita ferūt a medea pellicem crematam poſtquam ſacrificatura ad aras acceſſerat corona igne rapta quam intelligit Ouidius ita ſcribens in ibin.Vt noua phaſiaca compreſſa eſt nupta corōa utq; pater nuptæ cumq; patente domus:plutarchus in alexandro ſcribit naphtam eē bituminí perquam ſimilem tantamq; ignis habere cognationeꝫ ut priuſquam flammam attingat per ipſum luminis ſplendorem medium perſæpe aerem incendat. Intacta noua & nulli prius rei accommodata. Brutia picem intelligit.Nam ut inquit plinius libro uigeſimo quarto ſpiſſarum utiliſſima medicinæ eſt brutia quoniam pinguiſſima & reſinoſiſſima eſt/picis natura eodem authore excalfacit explet aduerſatur priuatim ceraſtæ morſibus cuꝫ polenta/item anginæ cum melle/Sic & ulcera purgat quæ uero ſerpunt cuꝫ pineo cortice aut ſulphure. Hulceribus eſt hulcus proprie tecta & clauſa malignitas:uulnus uero hians & patens.author eſt marcellus.perſius tenero latet hulcus in oíe putre qđ haud deceat plebeia radere beta. Liquido picis ungere:legendum eſt ex antiquis codicibus liquido ſimul unguine terga memento cui lectioni ſufficit uerbum linas.

Vnguine medicamento:Sic uirgilius pingueis unguine ceras:fit autem hoc pacto ſuccus excocti lupini ueteriſq; uini fex & amurca pari menſura miſcentur coq; liquamine tonſa ouis imbuitur. Raſa detonſa & hoc eſt remedium contra ſcabiem & leuiꝫ uepribus corpus. Viui argenti qđ melle commixtum maxime etiam prodeſt: Scribit cornelius celſus in quinto hulcera ex puſtulis facta etiam tolli ſpuma argenti cum ſemine fœni graeci mixta ſic ut his inuicem roſa atq; intubi ſuccus adiiciatur donec mellis craſſitudo fiat:quare dixit poeta I georg cis & ſpumas miſcent argenti.de argento uiuo plinius libro.xxxiii.eſt & lapis in his uenis cuius uomica liquoris eterni argentum uiuū appellatur uenenum omnium rerum eſt.exedit ac perrumpit uaſa permeans tabe dira oīa ei innatāt præter aurū.id unū ad ſe trahit ideo & optime purgat cæteras eius ſordes expuēs crebro iactatu fictilibus in uaſis ita uitiis abiectis:læthale inde appellatur qđ tanquam uenenum ſit preſentaneum.Auſonius:Miſcuit argenti læthalia pondera uiui cogeret ut celerem uis geminata necem. pondera:libram. Lentum bitumen:liquidum Sicut eſt zacynthium & quod a babylone inuehitur.liquidum eſt quoq; apolloniaticum pingue uero & liquoris oleacei in ſicilia gignitur quo incolæ utuntur ad lucernarum lumina olei modo author eſt plinius libro.xxxv.nat.hiſt. Aheno uaſe.i.æreo in his lauabātur carnes heroicis tpibus cū adhuc nō elixarēt uir.i.i.æneidos littore ahena locāt alii flāmaſq; miniſtrāt. Impreſſurus notaturus & inſcripturus. Tua nota uel ſignū familiæ uel nomē tuū ppriū ita nos notare equos ſolemus calido ferro hoc ē cautherio ferramēto ignito qđ ui cauſtica præpolet unde dictum eſt hieronymo(quoniam & ad ſananda hulcera adhibetur & putridas carnes)putridae carnes ferro curantur & cauterio:Scribit plutarchus in nicia athenienſes pro ſeruis uenditos quibus equi character in fronte inurebant.

De argento uiuo.
Lœtale argē tum uiuum.
Bitumen ad lucernarum lumina
Cauterium.
Putridæ carnes cauthe/rio curantur.

quod ſignum ſeruitutís atq; argumentum eſſe uolebant:his itaq; indiciis ut pecus ſuum a gnoſcat canthus præcipit mycon ut inurar ſua nomina ouibus.ne ſi ſurreptæ fuerint .aut cõmixtæ cum aliis eo ꝙ nullũ habeat indicium ſuaꝝ.gregẽ amittat:ita eſſe faciẽdũ cenſu it Columella obliuioſo porculatori ut pice liquida eandẽ notam ſcroſæ & porcis innota/ ret.ſiue per litteras ſiue per alias formas unũquẽq; fœtũ cum matre diſtingueret/nã in ma ioꝝ,numero diuerſis notis opꝫ eſſe exiſtimauit ne confundatẽ mẽoria paſtoris:hic uero præ/ cipit Calpurnius ne alius uen dicet ſibi oues nulla inſcriptas nota:de hac notandi cõſuetu dine intelligit poeta cum inqt in.iii.Geor.poſt partum cura in uitulos traducitur omnis ꝯ tinuoq; notas/& nomina gen/ tis inurunt.

Impreſſurus oui tua nomina.Nam tibi lites
Aſſeret ingentis lectus poſſeſſor in aruo
Tunc etiam dũ ſiccus ager:dũ feruida tellus.
Dum rimoſa palus & multo torrida limo
Aeſtuat & fragiles nimi9 ſol puluerat herbas

Nam tibi lites ſenſus eſt ſi nullo ſigno notatæ fuerint pecudes ut cognoſcantur tuo inſigni:cum abduc/ tas inuenies in alieno ouili magnum tibi erit cum poſſeſſore certamen nam indicio nullo indubitato eas aſſerere in poſſeſſionem tuam poteris. Lectus poſſeſſor.in cuius ſtabu lo pecudes tuas inuenies. In aruo.legendum eſt ouili ex antiquo & ſincero codice. In gẽteis lites.pro ingentes/accuſatiuus eſt græcus:lis autem a contentione limitis prius no men aſſumpſiſſe dicitur unde cecinit poeta limes erat poſitus litem ut diſcerneret agri. hinc litigium & res litigioſa.& litis conteſtatio apud iureconſultos quorum uerba.quæ ſe/ cus ſcripta fuerant ad lites meras deduxerunt ueluti non ad decidendas ſed comittendas lites hominibus conceſſa fuerint. Poſſeſſor.potes & ita exponere(quod minus probo) Nomen poſſeſſoris ouili inſcriptum hoc eſt eius domum poſſidentis in qua habitabis po terit tibi inferre lites ni prouide caueas.poſſeſſor autẽ dicitur a poſſidẽdo qui habeat bo noꝝ poſſeſſionẽ quam ei dat prætor & tunc loco heredum conſtituuntur & uocantur bo noꝝ poſſeſſores ut notatur in inſtitutionibus titulo de bonoꝝ poſſeſſione.§.quos autem. Virgilius in buccolicis quod nũq̃ʒ ueriti ſumus ut poſſeſſor agelli diceret hæc mea ſunt ueteres migrate coloni. Tunc etiam cum ſiccus ager.non tantum debet paſtoris cura uerſari circa ea quæ ad pabulum ſpectant & potum/Sed ut auertat ouium peſtem quæ ꝓ/ ſentanea eſt ſerpentium deliteſcentum in ſeptis:& ut præcipit Columella non ſolum cẽo aut ſtercore purganda ſunt ſtabula.Sed exitioſis quoq; ſerpentibus recta liberanda. quod ut fiat his uerſibus decet Maro/Diſce & odoratam ſtabulis accendere cedrum galbaneo ꝙ agitare graues nidore chelidros:quoniam ut ipſæ inquit.Sæpe ſub immotis præſepibꝰ aut mala tactu uipera delituit cælumq; exterrita fugit.Aut tecto aſſuetus coluber ſuccede re & umbræ. Siccus ager:Siticuloſus & deſiccatus:Ager dictus eſt in quam terram qd agebant & unde quidem agebant aliquid fructus cauſa id græci dicunt αγρον/ut ager quod agi poterat auctor Varro in primo de lingua latina. Feruida tellus.ſolis accen/ ſa feruore.Virgilius in quarto Georgicon caua flumina ſiccis faucibus ad limum radii te/ pefacta coquebant. Palus rimoſa.contrahens rimas/hoc ẽ fiſſuras.unde rimoſus ager & rimari inde eſt uerbum quod ſignificat diligenter & quaſi per rimas querere. Marcellus Rimari dicitur ſcrutari/querere/Virgilius in.xi.& partes rimatur apertas.Idem in Septio quodcũq; repertum rimanti telum ira facit. Multo limo.demonſtrat maiorem ſolis feruentiam nã quo plus eſt limoſa palus hoc ui ſolis maiore opus eſt ut ſiccetur:limus dici tur cænulenta terra & madefacta:Virgilius in pharmaceutria limus ut hic dureſcit & hæc ut terra liqueſcit uno eodemq; igni/Sic noſtro daphnis amore:a limo limoſum locum di/ cimus multo cõſperſum limo.Virgilius in Buccolicis limoſoq; palus obducat paſcua iũco
Nimius ſol.calore nimio potens. Puluerat.uel in puluerem reducit & ad nihilum exu rẽdo/uel ꝓꝑ æſtatẽ pulueream: Scribit Gellius libro decimonono noctiũ atticaꝝ pulueret ap̃ Plau.dici ñ ꝙ puluere ipleat ſed ꝙ ipm̃ pulueris plenũ fit uerba plautina ſũt hæc.exi tu daue/age ſpge mũdũ eẽ hoc ueſtibulũ uolo Vẽus uẽtura eſt noſtra nolo hoc pulueret.

Locus Virg.
Lis unde
Litigium
Res litigioſa
Litis ꝯteſta/ tio
Poſſeſſor q
Ager unde
Rima
Rimari
Limus
Limoſus
Puluetat ap̃/ Plautũ quid

Lurida conueniet. ſuccendere galbana ſeptis
Et tua ceruino luſtrare mapalia fumo
Obfuit iſte malis odor anguibus. ipſe uidebis

Galbanum.

Galbana: galbanum arbor eſt multis apta medicaminibus (ut inquit ſeruius) de qua plinius libro. xiii. naturalis hiſtoriæ Dat & galbanum ſyria in eodem amano monte e ferula quam eiuſdem nominis reſinæ modo ſtagonitim appellant quod maxime laudant cartilaginoſum purum ad ſimilitudinem hāmoniaci minimeq̧ lignoſum ſic quoq̧ adulteratur faba aut ſagazeno: Sincerum ſi uratur fugat nidore ſerpentes: Idem in. xiiii. docet ultra hoc remedio eſſe ad tuſſiz ueterē ſuſpiria rupta cōuulſa / impoſitiq̧ iſchiadicis lateris dolori / bus panis furunculis corpori que oſsibus recedenti ita. n. legendum eſt non accedenti apud plinium carnib9 ab oſſibus diſtractis.

remedia galbani.

Locus plinii correctus.

Luridus.

Lurida: luridum colorem habentia. Si quidem luridus extra modum pallidus dicitur authore pompeio.

Septa.

Septis ſunt ſæpta loca in quibus ſepiuntur greges includunturq̧: Scribit ſeruius in buccolicis ſepta loca dici in campo martio incluſa tabulatis in quibus populus romanus fert ſuffragia & quia ſunt ſimilia ouilibus duo hæc inuicem poni ut ſepta pro ouilibus dicatur ut apud uirgilium quamuis multa meis exiret uictima ſeptis: & ouilia pro ſeptis ut apud lucanum & miteræ maculauit ouilia romæ. S. ſepta haec tamen ſeruii anthoritas ualidiſſimis argumētis hodie refellitur.

Locus lucani. Taxatur ſeruius.

Luſtrare: purgare & circūquirere ne alicubi nocēs lateat uipera.

Mapalia.

Mapalia caſæ ſunt punicæ. in quibus quia nihil eſt ſecreti ſolet id uocabulum ſolute uiuentibus obiici authore pompeio. & ut plerumq̧ pro domibus paſtoralibus accipiuntur lucanus libro ſecundo pharſaliæ: Vacuiſq̧ mapalibus actus nuda triūphati iacuit per regna iugurthæ: ſilius in ſecundo ipſa autem gregibus per longa mapalia lectos ante aciem oſtentabat equos: uirgilius in. 3. georgicon & raris habitata mapalia tectis.

Vis ceruorū contra ſerpētes:

Ceruino fumo: aduſto cerui cornu plinius in octauo naturalis hiſtoriae. De ceruis & his cum ſerpente pugna. Inueſtigant cauernas nariumq̧ ſpiritu extrahunt renitentes, ideo ſingulare abigendis ſerpentibus odor aduſto cornu ceruino. Idem præcipuum eſſe remedium cōtra morſus ſerpentium putat hinuli coagulum hoc eſt parui cerui in utero occiſi: columella libro octauo uel ne iſtud cum periculo facere neceſſe ſit muliebreis capillos aut ceruina ſæpius ure cornua quorum odor maxime non patitur ſtabulis prædictam peſtem conſiſtere: Sed & adipe hienæ accenſo fugari tradit plinius ſerpentes in. xxyiii. & in. xxiiii. Cedri ſcobe: pliſtolochiam idem ſupra focum ſuſpenſam in. xxy. e domibus fugare tradit: & ebuli ēt fumum: Et in. xxyii. ampheptorin uſtam nidore āmouere ſerpentes ſcribit.

Capilli muliebres cōtra ſerpētes aduſti.

Adeps hyenae cōtra ſerpentes.

Pliſtolochia

Ebuli fumus

Amphe ptoris.

Obfuit præteritum eſt pro preſenti: ſeu exponas ita eſt factum experimentum. Anguibus malis ad imitationem uirgilianam qui malam tactu uiperam appellauit. Anguis ſunt qui anguem minime uenenatum eſſe putent. niſi dum luna inſtigatur huncq̧ ex hominis ſpina procreari exiſtiment. unde dictum ſit ab ouidio in. xy. metha. Sunt qui cum clauſo putrefacta ē ſpina ſepulchro mutari credant humanas angue medullas: ab angue anguitenens dicitur a noſtris qui græce ophiuchus ſupra ſcorpionez conſtitutus tenens manibus anguem medium corpus eius implicantem cuius rei hiſtoriam uideto apud hyginium in ſecundo de ſignorum celeſtium hiſtoriis: hoc in loco recenſerem uaria ſerpentium genera ni ſcirē uel apud lucanum libro nono pharſaliae omnia fere inueniri poſſe cum ui & eorum natura nomina.

Anguis

Ex hominis ſpina anguis

Angui tenēs Ophiuchus

Serpentum cecidiſſe minas: cum. s. luſtraueris mapalia: eſt & hoc documentuz uirgilianum contra ſerpentes cape ſaxa manu cape robora paſtor tollentemq̧ minas & ſibila colla tumentem deiice. mirabile eſt quarundam gentium adeo uim præpollere contra ſerpentes ut uel ſolo tactu ſopiant eas & ſibi placidas reddant: Scribit plinius Marſos italiae populos a marſo circes filio oriundos non ſolum illaeſos a ſerpentibus eſſe ſed ſerpentium ipſos domitores qui incantationibus herbarumq̧ ſuccis faciant medellarum miracula hacq̧ eadem ui praeditos fuiſſe pſyllas quos uocamus compertum eſt ut author eſt gellius libro decimoſexto noctium Atticarum: hodie qui ex domo diui pauli fuere aediti hoc gloriantur inſigni, quorum ferunt ex ſui natura notatum eſſe tergus ſerpente.

marſi populi Pſylli.

Minas uenenatas inflationes ac erectiones.

Stringere.

Stringere percutere hic ut apud uirgilium in. x.

Aenei. Atq; animum patriae strinxit pietatis imago. Dentes uncos. incuruatos & retortos. Debilis. odore ceruini cornus debilitata & eneruata ide est debilitare uerbum quod significat debilem reddere. & debiliter aduerbium: Debilo auctore Marcello antique dicebatur pro debilis. Ennius libro octauo debilo homo. Inani ore. Inutili ad offendendum si quidem & inanes uires dicuntur quae exerceri non possunt. Marcet. fit lassa & putrescit: Marcor. n. putredo appellatur & Marcidus dicitur putridus Marcentes uuluas appellauit Persius satyra quarta nates putridas nimio ɔcubitu his uersibus est prope te igno, tus cubito qui tangat: & acre despuat in mores penemq; arcanaq; lumbi Runcantem populo marcentes pandere uuluas: Apuleius in Tertio de asino aureo Marcidos oculos nimia ebrios libidine. unde & liber marcidus uino madens dicitur a poetis. Statius Marcidus edomito bellum referebat ab hemo liber.

Serpentum cecidisse minas. nõ stringere dẽtes
Vlla potest uncos: Sed inani debilis ore
Marcet Et obtuso iacet exarmata ueneno
Tunc age uicinae circũspice tempora brumae
Qua ratione geras: aperit cum uinea sepes
Et portat lectas securus uinitor uuas
Incipe falce nemus uiuasq; recidere frondes

Exarmata. quoniam pro armis sunt uiperae uenena. exarmare est armis aliquem spoliare unde per metaphoram exarmari dicitur uipera quoties illi detrahitur uirus ne possit nocere. sic silius in primo. Nec non serpentes diro exarmare ueneno doctus atn tactuq; grauis sopire chelidros. Obtuso ueneno. hebetato & refracto: persistat autem in metaphora nam ferrum obtusum appellamus retunsum & sine acie: Itaq; ingenium tardum & minime aculeatum obtusum idest crudele dicimus. Virgilius in primo aeneidos. nõ obtusa adeo gestamus pectora poeni. Tunc age. superius docuit quae per aestatem facienda essent, nunc quae cum hyems sit proxima curanda sint. Circũspice. cum diligentia inspice estq; ordo: cum pegeris quae supius diximus. Tunc circũspice qua ratione geras tẽpora brumae uicinae hoc est hyemis aduenientis: de bruma satis superius. Aperit cum uinea saepes. Tp̃s autumnale describit cũ uindemia feruet aperiunturq; saepes prius occlusae. ut sit aditus uinitori uuas ferenti domum: uel curruí admoto. Saepes. a sepiendo dictae unde saepire uerbum quod auctore Marcello significat tenere & impedire unde & circũseptum dicitur. Affranius: perii lachrymae linguam saepiunt. Aperit. relaxat recidẽdo ad expeditiorẽ uiã. Vinitor. cultor uineae Virg. iã canit extremos effectus, uinitor antes Pli. & culpa uinitorq; colentiũ eũ p̃stringũt: Vindemiator dicitur ꝙ uinũ legit uel ꝙ de uite id demit auc. Varrone in primo de lingua latina. Securus. nihil deinceps uindemiae timens factae: nam ancipiti semp detinentur animo ne aut hymbres aut grãdines uuis noceant dũ pendent uinitores. Vuas lectas. idest collectas: acetuum enim faciunt uuarum quas collegerint deinde calcatas in uascula portant quae ita bobus domũ trahuntur plena

Incipe falce nemus. Ita nr̃o in aeuo coloni obseruãt ut prio autũnali tempore fasciculos recisos ex arbore cõmodiore anteq̃ excidant folia reponant hyemi. aluntur commodissime greges (ut inq̃t Colu.) repositis ulmeis uel fraxino frondibus uel autumnali foeno. Viuas frondes. expone uirentes nam dum siccae sunt & humore carentes extinctae uidentur.

Falce. falces a farre littera immutata dictae sunt ut est auctor. M. Varro in primo de lingua latina. & sunt falces instrumenta uillica & amputationibus apta recuruaq; unde falcones dicti quorũ digiti pollices in pedibus intro sunt incuruati a falcis similitudine auctore Pompeio. sunt autem falcium multa genera sirpiculae enim falces a sirpando uocatae sũt: lumariae quibus lomecta secant cum in agris serpunt spinae. quas quod a terra agricolae soluunt idest luunt lumecta: sunt & foenariae & adoteae de quibus fit mentio a Varrone i libro praedicto. Stringere. rarefacere & excidere Virgi. in Buc hic ubi densas agricolae stringunt frondes: & in Tertio Georgicon tunc stringe comas tunc bracchia tonde Pli. ultimum uite dotatam habes & huius ueterinorum pabulo uersa folia stringis stringens autẽ deputas: significat ãt leuiter ferire ut supius expoluimus hoc ẽ ramusculos tm̃ & cõas arborũ

Debilis
Debilitare
Debiliter
Debilo.
Inanes uires
Marcere.
Marcor
Marcidus.
Locus Persi
Marcidi ocu
li ab Apule.
Marcidus li,
ber.
Exarmare
Ferrũ obtusũ
Obtusũ inge
nium.
Pectus obtu,
sum.
Circũspicere.
Saepe.
Saepire
Circumseptũ
Vinitor
Vindemiator
Viuae frõdes
idest uirentes
Falces unde
Falcones
Sirpiculae fal
ces
Lumariae fal
ces.
Foenariae fal
ces.
Adoreae fal,
ces.
Stringere.

Summatim

Aphricus

Libs.

amputare. Summatim ex ſumma parte excerpens & leniter:alias ſūmatim breuiter dr̄. Seruare comas:declarat qđ dixit ſummatī:comæ.n.arborū ſunt frondes quæ illis uicē exhibent capillaturæ. Seruare condere ut preſto ſint cum opus fuerit. Non excutit non diſcutit & diſſipat. Africus uentus ab occaſu brumali ſpirans quem græci lyba nominant(ut ſcribit plinius in ſecundo)ſlatq; aduerſus aquilonem ut teſtatur gellius hoc aūt ſpirante uento arborū frōdes ꝓſternuntur. Tremulas umbras .i.frōdes qbꝰ umbra conficitur itaq; ſæpe arbores pro umbris eſt inuenire.

Tunc opus ē teneras ſūmatim ſtringere uirgas
Tum debes ſeruare comas dū permanet hūor
Dum uiret & tremulas nō excutit africus ūbras
Aſt ubi conueniet tepidis fœnilibus olim
Promere cū pecudes extremus clauſerit annus
Sic tibi nitendum eſt.labor hoc in tpe noſter
Gnauaq; ſedulitas uenit & paſtoria uirtus.

Aſt ubi cōueniet: ſenſus eſt:debes hæc ſeruare ut quādo opus erit eas domi clauſas retinere.poſſis inde promere: ordinato uero ſic: tum debes ſeruare comas dum humor ꝑmanet.& dum africus nondū frondes excutit ubi uero conueniet repetendum eſt uerbum debes promere a tepidis fœnilibus. Tepidis fœnilibus. hoc eſt cumulis fœno conſtructis.ſi quidē fœnilia dicuntur ex fœno conſtructi acerui plinius libro decimo octauo naturalis hiſtoriae utiliſſimum ſimul & herbæ arare:deinde cratire ſerere florem ex fœnilibus atq; præſepibus fœno dilapſum ſpargere priuſquam cratianī hoc eſt crate ſubdomenī:Virgilius in tertio georgicon nec tota claudes fœnilia bruma:fœnificia appellantur ſecandi tempora:& fœniſecae qui fœnum ſecāt:perſius fæniſecæ craſſo uiciarunt unguine pultes:Sed ut ſimul intelligas quo ſint fœno alendæ pecudes hyeme Scias ex authoritate columellæ eas fœno chordo cibari ideſt ſerotino & autumnali:Siquidem chordum fœnum ſerotinum appellamus ut chordos agnos autumnali tempore natos & ſerotio:plinius libro decimo octauo rurſus rigari ſecta oportet ut ſecetur autumnale fœnum quod uocant chordum:uerba columellæ ſubſcripſi ne ſemper ad authorem lectores remittantur:Singula capita per hyemem tecte paſcuntur ad præſepia tribus hordei uel freſæ cum ſuis ualuulis.fabæ aut cicerculæ quattuor ſextatiis aut aridam frondem præbeat/aut ſiccam uel uiridem medicam cythiſumue/tum etiam chordi fœni ſeptena pondo aut leguminum paleas affatim. Olim in futurum ut apud Virgilium hunc tu olim cœlo.

Fœnilia.

Fœnificia.

Fœniſecæ

Chordū fœnum.

Chordi agni

Olim.

Vltimus mēſis antiquorū februarius

Terminalia

Niti.

Extremus annus:extrema pars anni quæ apud nos eſt decembri menſe cum duodecimus apud antiquos eſſet februarius ut author eſt Marcus uarro libro ſecundo de lingua.iō eo menſe terminalia feſta celebrabantur ꝙ is dies extremus eſſet anni.& hæc ſolemnia erāt de quibus fit mentio ab ouidio libro ita faſtorum ſecundo:Spargitur & cæſo cōmunis terminus agno nec queritur lactans cum ſibi porca datur conueniunt celebrantq; dapes uicinia ſupplex & cantant laudes termine ſancte tuas. Nitendu;laborandum :niti(ut notat marcellus)eſt conari ſub onere:Virgilius in tertio georgicon poſt ualido nitens ſub pōdere faginus axis increpat.Cicero tuſculanarum libro quarto tum illud quod ſyſiphus uerſat ſaxum ſudans nitendo neq; proficit hilum.Alias niti eſt incumbere ut apud Virgilium in ſexto æneidos ille uides pura iuuenis qui nititur haſta: Labor.h.in.t.n.uel cum aduentat hyems in præparatione cibi hyemalis.uel tunc eſt noſter labor cum inſtat hyems ut frondes & uiridantia quædam gregibus prebacantur. Gnaua ſedulitas:diligentia impigra:Sedulus enim dicitur diligens ut etiam ſuperius docuimus.& ſedulitas diligentia Cicero ad lentulum.cum ſentiam ſedulitate mihimet ipſi ſatisfacere non poſſum : Gnauū āt appellamus ſtrenuum & impigrum.Cicero in quinto uerrinarum permulti locupletes homines magni & graui oratores agros latos ac fertiles desererent:Virtus dicitur ut uiri uis a uirilitate & eſt uirtus affectio animi conſtans conueniensq; laudabiles efficiens eos in quibus eſt ipſa per ſe ſua ſponte ſeparata etiā utilitate laudabilis ut inquit cicero libro quarto tuſculanarum/quæſtionum.ita deffinitur ab ariſtotele uirtus eſt habitus electiuus in mediocritate conſiſtens:Virtus in omnibus rebus induſtria appellaꝰ unde & uirtus paſtoria dici

Sedulus.

Sedulitas.

Gnauus

Virtus

Virtutis diffinitio.

potest cura & diligentia circa oues & capras.quæ res illis uirtus est maxima. Nec pigeat pudet & piget hoc distant pudet.n.uerecūdiæ est.piget pœnitentiæ.Plautus in pseudulo nimio id qđ pudet facilius fertur ꝙ illud quod piget non dedisse istum pudet me.quia nō accepi piget:Salustius in iugurtha nam postea quæ fecerit incertum habeo pudeat an pigeat magis disserere. Ramos recentes.nouiter incisos & uiridantes. Siccis.s. ramis & foliis. Adhibere.adiungere Succos nouos.uiridantia folia. Neu torrida nimbis.sēsus est:Sed noli tunc arborū ramos flectere ut inde frōdes demetas ne postea noceat arboribꝰ hyems.quā maxime sentiūt stricti & tunc uulnerati. Torrida hyems.idest adurens nam frigus nimium ut immoderato calor adurit.unde dixit Maro i primo georgicō penetrabile frigus adurit. Instet. immineat ut apud Virgiliū in p̄io æneī.

Pudet
Piget

Nec pigeat ramos siccis miscere recentes.
Et succos adhiber̄ nouos.neu torrida nimbis
Instet hyems:nimioq; gelu:niuibusq; coactis.
Incuruare uelis nemus:& cōstringere frondes
Tu tamē aut læues hederas aut molle salictū
Valle premes gelida.Sitis ē pensanda tuorū
Cāthe gregū uiridante cibo.Nihil aridus illis

Frigꝰ aduri
Locus Virg
Instare

Instaret curru cristatus achilles. Niuibusq; coactis.uel durantibus:nam quædam sunt niues quæ ut terram contingunt dissipantur & in liquorem rediguntur:uel coactis.i. cōgelatis. Incuruare. inflectere tunc etenim ramusculi rigiditate hyemis prædurati sæpius franguntur ꝙ inclinari possint. Nemus.Arbores quaꝝ folia sunt pecudibꝰ grata:obiiciet fortasse quispiam quomodo inueniet tunc pastor frondiferum nemus instante hyeme cum autumnale tempus arboribus folia decutiat At plinius libro.xyi.naturalis histo. docet quæ arbores non amittant folia ex quibus sunt oleæ lauri palmæ myrthi cupressus pini hederæ & rhododendron:Siluestrium Abies.larix pinaster.Iuniperus cedrus terebinthus buxus ilex aquifolium.Suber.Taxus & tamarix:cum prætereundum non sit tātam esse locorum uim ut circa memphim ægypti & in elephantine thæbaidis nulli arbori decidant folia.ne uitibus quidem ut idem auctor est:Iubet cato decidua a populo quernaque folia animalibus dari non perarida Dantur namque bubus ficulnea ilignaque & hederacea atq; ex arundine & lauro. Constringere.uexare et excerpere. Nemus aliqui sūt codices quinem habeant. Tu tamen aut.hæc sunt quas frondes siccis misceri iubet. Læues hederas.idest expolitas & lubricas.ita inferius læuiq; decentior ouo:de hedera superius diximus ꝙ si plurima requiris legito Plinium libro.xyi.nat.hist. ne tamen quæ ad declarationem faciunt fugere uideamur scito in plura genera hederam diuidi.& tria maxime insignia ex quibus una est herbacea ac uirens quæ plurima est.altera cādido folio. Tertia uersicolor.quæ thracia uocatur:herbaceæ tenuiora sunt folia in ordinem digesta dēsiotaq; de qua intelligere Calpurnium existimo.quoniam quo tenuior est hoc pecori gratior adolescit autem hæc maxime in longitudinem herbacea ut tradit Plinius. Salictum.uirgulti genus est dictum ꝙ salit surgitq; cito(ut auctor est Seruius) Virgilius in Buccolicis hybleis apibus florem depasta salicti. Premes.incides hic alias premere significat calcare & sub pedibus habere papinius in primo siluarum. Tuq; inimica feræ uolucer tegeæus honore terga premas:unde pressus āguis pedibus calcatus dicitur. Iuuenalis ut nudis pressit qui calcibus anguem. Valle gelida.ubi plus habent succi & uirgulta & folia. Sitis. Διψα a græcis dicitur sitis Διψάω sitio unde dipsades serpentes siti ꝙ hominem interimant dictae.Lucanus in Nono pharsaliæ Non sensit fatique genus mortemque ueneni sed putat esse sitim cum de dipsade loqueretur: Pensanda. recompensanda. Cibo uiridante:hoc est succoso & herbaceo. Nihil aridus illis.ordo est:nihil prosit aridus aceruus illis ꝗuis sit positus ingenti strue si desint surgea turgētia liquido succo & si desint uirgea quibus inest aliquid uitale plenae medullae. Aceruus aridus.cumulus foliorum maximus:aceruus enim dicitur cumulus.ūde aceruare quod significat accumulare & aceruatim aduerbium Ingenti strue magno apparatu.strues dicitur lignoruꝫ coaceruatio

Quae arbores folia non amittant.

Circa mēphi nō decidunt folia.

Hederaꝝ genera
herbacea hedera
Salictum
Premere
Pressus Anguis
Dipsades
Aceruus
Aceruare
Aceruatim
Strues
Struere

Industria unde. Virgeum. Virga unde. Virgulata uestis. Virgultũ unde.

a struendo hoc est cumulando. nam antiqui struere dicebant pro augere unde industria author est pompeius. Si desint uirgea. hoc est uirgulta & ex uirgarum genere teneriuscula Virgeum. n. deductum est a uirga quasi a ui dictam quidam putant q̃ uim gerat ligando & inde uirgulatam uestem nuncupari quibusdam quasi distinctam uirgis. Liquido succo: humore prætenui: uirgultum. n. a uiridi. i. a ui quadam humoris qua si exaruit moritur dictum est ut author ẽ uarro libro primo de lingua latina

Ingenti prositus quamuis strue prosit aceruus:
Virgea si desint liquido turgentia succo:
Et quibus est aliquid plenæ uitale medullæ.
Præcipue gelidum stipulis & fronde caduca
Sterne solum ne forte rigor penetrabile corpus
Vrat & interno uastet pecuaria morbo
plura quidẽ monuisse uelim. Nã plura supsunt
Sed iam sera dies cadit: Et iam sole fugato
Frigidus æstiuas impellit noctifer horas.

Anima uegetatiua. Animantia. Locus Cicer. Medulla unde Medullitus

Vitale aliquid: uita in arboribus est humor & succus quo deficiente statim moriũtur / quippe & his animam inesse uolunt: quam uegetatiuam recentiores philosophi nuncupauerunt quæ alit deficiensq; interimit. animantiaq; appellari ista existimat seneca in octauo epistolarum nõ animalia. Plinio libro. xii. naturalis historiæ de arboribus Restant neq; ipsa anima carẽtia quando quidem nihil sine ea uiuit terra edita: Cicero libro primo tusculanarum questionum nihil esse omnino animuʒ & hoc esse nomen inane: Frustraq; & animalia & animantes appellari ubi per animantes intellige arbores: quarũ animam uegetatiuam. i. alentem esse diximus. Plenæ medullæ: humoris in medio consistentis. medulla dicta q̃ in ossibus media sit. unde medullitus aduerbium quod significat intrinsecus & intra medullas. Varro cras credo hodie nihil atq; ut igni feruido medullitus aquam intus seruat frigedinem: plautus in truculento ostendisse iciam mihi medullitus infidelem nunquam dum uiuam fore: Ennius satyrarũ libro tertio enni poeta salue qui mortalibus propinas uersus flammineos medullitus.

Quõ sternãtur stabula. Sternere. sternax equus Strages unde Rigidus Frigo scabiosas facit pecudes.

Præcipue gelidum: Vltimum documentum qd apud Virgilium imprimis docetur. Dum mox frondosa reducitur æstas: Et multa duram stipula filicumq; maniplis sternere subter humũ glacies ne frigida lædat molle pecus scabiemq; ferat turpesq; podagras. Monet itaq; columella ut semper aridissimis filicibus constrata sint stabula uel culmis quo purius & mollius supercubent fœtæ & ne qs subsistat humor. Sterne sparge: sternere autem proprie significat in terram extendere inde stratũ dicimus in terra extensum ut apud Virg. in buccolicis strata iacent passim sua queq; sub arbore poma: sternax equus dicitur qui in terram deiicit: a sterno etiam stragem dictã eẽ putauerũt. i. cladẽ & occidionẽ hoiuʒ. Rigor: frigoris rigiditas. Rigidũ. n. frigidũ dicimus authore Marcello. Vir. i. i. geor. Tellurẽ borea rigidã spirãre moueri. Vrat adurat: nã turpis oueis tẽtat scabies ubi frigidus hymber altius ad uiuũ p̃edit & horrida cano brũa gelu.

Vastare Vastum Contagiosae pecudes

Penetrabile corpus: q̃ faciliter penetrari põt. et. n. (ut supius ex authorita te colũell. æ docuimus) ipatiẽtissimũ frigoris ẽ pecudũ genus. Vastet corrodat suadẽdo subsiliẽdoq; i oẽ pecudũ uulgus: uastare. n. hic significat ignare & ɔtagio scabiosas reddere siue horrẽtes & hispidas. uastũ. n. aspũ & horrẽs dr̃ uir. i. i. æne. hic uasto rex æolo ãtro: notũ ẽ ãt ɔtagiõe q̃ʒ marsie pecudũ uexari genus. iõ docuit uir. ɔtinuo culpã ferro ɔpesce prius q̃ʒ dira p icautũ serpãt ɔtagia uulgo: docetq; colũella i lacinias hoc ẽ disgregatas diuidẽdas eẽ colõis qm̃ pticulati facilius q̃; uniuersus grex ɔualescit. Interno morbo: latẽti & recto.

Noctifer Vesper Lucifer

Plura qdẽ: hõesta digressus occasio die iã fugiẽte. Sera dies: ad occasũ sol uergẽs. Frigidus noctifer: uesp noctis p̃nũcius eo q̃ noctẽ ferat ẽ. n. uesp stella ferens noctẽ quæ ita ab occasu refulgẽs uocat̃ ut progãs luceʒ: & uicemq; lunæ reddens. cum ante matutinũ exoriẽs luciferi nomen Accipiat: author est plinius in secundo. frigidus ab effectu est eniʒ nox frigida & humida. Virgilius in pharmaceutria frigida uix cœlo noctis decesserat umbra.

Finis cõmentariorum in Quintam Calpurnii æglogam

O lycida si quis.sensus est:si ratio tibi inesset aliqua carminis posses & tu quem laudaui/ mus probare alconem q cum secus fit stulte me reprehendis. Vsus.quem penes arbitri/ um est & uis & norma loqendi ut inquit Horatius.est.n. optimus usus dicendi magister ut docet Pli.cecilius in epistolis. Adesset.inesset adhæreret. Probare.affirmare probi ter laudatū alcona esse.laudare est uerbis efferre & extollere Virgilius in Georgicis laudato ingentia rura exiguum colito: laudare etiaz significat lingua prisca nominare appellareq & sic in actionibus ciuilibus lau/ dari id dicitur quod ē nomina/ tius:auctor est Gellius libro se/ cundo noctium atticaq. Plau/ tus in captiuis id ut scias ioueȝ supremum testem laudo .i. nommo:Inde illaudatus dicit quasi non nominandus & inul/ la dignus memoria.d qua re lu culentum est apud Gellium ca/ put in secūdo p Virgiliana def fensione. Vis igitur quoniaȝ.

Vsus optimus dicendi magr
Laudare
Laudare nōi nare
Locus plauti.
Illaudatus

Asti. O Lycida si quis tibi carminis usus adesset
Tu quoq; laudatum posses Alcona probare.
Ly. Vis igitur quoniam nec nobis improbe par es
Ipse tuos iudex calamos cōmittere nostris
Vis conferre manum ueiat licet arbiter Alcon!
Vincere tu quenq̄:Vel te certamie quisq̄
Dignetur!Qui uix stillantes arida uoces
Rumpis:& expellis male singultantia uerba!

imitatio Virgiliana sic enim ille in palemone.uis ergo inter nos quid possit uterq uicissim experiamur? Improbe.a probitate remote. . Non pares.non leuas digitum ac senten tiæ consentis meæ:Sed quid si legatur par es diuise hoc est nec nobis es in cantu æqualis.

Committere

Committere ad cantilenam.s.cōmittere est cōfligere et decertare ac manus cōserere: suetonius in augusto spectauit autem studiosissime pugiles & maxie latinos non legitimos: atq ordinarios modo:quos etiam cōmittere cum græcis solebat:lucanꝰ in primo exiguum dominos cōmisit asylum:ipse iudex q.s.p alcone formositate corruptus pueri iudicasti Cōferre manus persistit in metaphora nam sicuti cōmittere ad pugnam spectat ita cōserere uel cōferre manum uirgilius in.ix.æne.et cōferre manum/coferre etiam p comparare acci/ pitur.M.T.de officiis libro secundo que cōferri cum eorum studiis po est.cōserere uero est miscere ut apud uirgilium.ii.eneidos multaq per cæcam congressi prælia noctem conseri mus:dicimus autem proprie conferre manus si latine loqui uelimus non manum quoniam non sola una manus confertur in multorum commixtione:itaq hic legendum est manus non manum: Veniat li.ar.al.q̄uis inquit & iudicem faciamus alconem qui tuis fauet p tibus non dubito quin tu te uictum fateare. Vincere tu quēq̄ȝ.hic loquitur astilus & in dignanter exclamat uincere tu aliquem sub intelligendum est audes:cum sis expers calamo rum? Vel te dignetur.cer.quis.idest dignum e: istimet ut secum certes est eniȝ illud ue/ rissimum Plautinum inquinatum cum quolibet colluctari audere quoniam nullum potest facere dispendium.Dignari est aliquem dignum deputare Virgilius in.x/æne.atq idem fu/ gientem haud est dignatus orontem sternere:& dignatus dicitur dignus habitus. Virgilius in Tertio æneī.ꝯiugio anchisa ueneris dignate sup̄bo/Actius i neoptolemo/Sed quem mi/ hi iungent cuiq tu illo fueris dignabor dari auctor ē Man. Qui uix stillantes: causa cur nullus eū certamine dignetur qm̄ ut inquit epigrāmatarius poeta nulla est gloria præterire asellos/ Rumpis Rumpere ē strepitu quodam inamœno pferre & quasi ui & nixu uer a pud poetas sæpius rumpe silentia significat simpliciter loqui & rumpere moras tarditatem relinquere/ Voces stillantes arida hoc est expromētes cum difficultate uerba nullius suc/ ci aridā.n.uocē appellamus siccā exustāq & cui nihil insit uitale medullæ.& dixit stillantes qm̄ stillare res dr.quæ guttatī cadit ē.p dicta stilla gutta cadēs:sbstillū tp̄s añ pluuiū pene & post pluuiū ñ p siccū qd iā stillaret aut nōdū desiisset auc.pom.stillāres ergo expōito miuta tim & singultu quasi quodā cadentes. Expellis.conatu pfers & eiicis ñ p se uberti eff luēria singultātia.cū si igultu emissa Virg.singultātē morietis dixit alam quasi singultu euolātē dicas & reddit i difficulter/hic obiicit tarditatē difficultatēq loquēdi. Fingas plura licet/ly cidas plꝰ intēdēs certamini q̄ uerbis rñdet ei licere ut libeat pbra dicere se ꝯtra ēt si nec plu ra/nec aspiora coaceruare possit/nā idē illi accidisse regerit cū in eū lycotas obiuecto ē pbro.

Conferre ma nus
Conserere
Inquinatꝰ eū quolibet uult colluctari
Dignari
Dignatus
Rumpere
Rumpe silen tia
Stillare
Stillum tem/ pus
Subſtillū tem
Locus Verg:

Fingere. Fictiones Figmenta Exprobrare

Fingas fingere est commentari que uera non sint.unde fictiones & figmenta. Licet arbitrio permissum est tuo. Nec potes per interpositionem quamuis inquit nec.i me plura possis congerere/ Exprobrare est probra obiicere & exprobratio dicitur pbri obiectio. Terentius in andria nam isthæc commemoratio quasi exprobratio est immemoris beneficii Sicut.t.m.ly.s.exprobrauit. Lycotas nomen pastoris proprium.

Fingas plura licet(nec enim potes)iprobe uerba Ly.
Exprobrare mihi:sicut tibi multa lycotas.
Sed quid opus uana consumere tempora lite?
Ecce uenit Mnasyllus.erit(nisi forte recuses)
Arbiter. Insta nunc non credulus iprobe uerbis.
Malueram fateor uel prædam nactus abire Ast.
Quam tibi certanti partem committere uocis.
Nec tamen hoc impune feres. En aspicis illum.
Candida qui medius cubat inter lilia ceruum
Quãuis diligat hunc mea pectale accipe uictor

Sed qnid opus.reprehēdit moram certãdi & qd uerbis inutilibus uanaq; contendant tumultuatione quæ sine pignore sit deposito. Consumere perdere. Vana lite frustratoria & nullum emolumentum re cipiente. Ecce uenit mnasyllus arbitrum æditiium demõstrat hoc est ab una az parte æditum. Mnasyllus nomen pastoris hic. Scribit uero seruius in interpretatione carminis uirgiliani i buccolicis chromis & mnasyllus in antro silenum pueri somno uidere iacentem. esse satyrorum nomina chromin & mnasyllum.

Ediditius iudex

Instare Credulus credulitas mater deceptionum.

Nisi forte recuses per interpositionem dictum nisi renuis inquit mnasylli iudicium. Insta urge insiste ut apud Virgiliuz instaret curru cristatus acchilles.& apud plautum ponit instat urget hominem non sinit quiescere. Credulus nimium fidẽs & tuis credens uerbis.credulus enim dicitur ad credendum facilis & credulitas quæ deceptionum mater est ut inquit fulgentius:credendi facilitas. Malueram sensus est:potius uoluissem abiisse dimissa certatione:& si sciam fore uictorem meq; pignus tuum qd p catilena depones tanquam habere prædam:qз tibi partẽ minimã uocis cõmisisse. Prædã nactus.hoc est ēt si predã adeptum me sciam: Nancisci est acquirere aliqñ pro inuenire ponitur:Cicero eum tu.hominem teneto si quem eris nactus istis mortis aut exilii minis. Nancitor pro nactus erit antiqui dixerunt ut author est pompeius. Præda.dicitur corpus ipsum rerum que capta sunt.cuз manubiæ sint pecuniæ a quæstore ex uenditione prædæ redactæ author gellius li.xз.noctiũ atticaɋ:marcel.Mãubias a præda hoc distare existimauerũt ut sit præda corpora ipaɋ reɋ quæ capiũt manubiæ uero pecuniæ ex præda uẽdita redactæ & sic apɋ plurios.nã ita.M.T.sẽsisse uoluit de lege agraria. prædas manubias sectiles castra deniq; gn.pom.sedẽte ipatore cẽsores.

Nancisci Nancitor Praeda/ Manubiae

Cõmittere

Comittere ut author est marcellus significat cõiũgere præter multas qs hẽt significatiões & sociare lucilio li.xxyiii.qd me fieri qdẽ nõ iusta iseruo cõmittere. Vir.æneі.li.з.delphinũ caudas utero cõmissa lupoɋ. Partẽ uocis nõ tm̃ p uiribo decertare sз ne portiũculã qdẽ uocis cõmiscere. Certãti.alterne dicẽti & certare uolẽti. Impũe sine pœna. Feres hoc q.s.me sis ausus puocare. En aspicis illũ demõstrat ceruũ quẽ p pignore depõit. Cubat iacet hic alias egrotat i quẽ significatũ illd accipe suetõli i augusto.cessitq; res p'pere qñ captis castris lectica eius qi ibi cubãs remãsisset ɔcursu hostiũ ɔfossa atq; lacerata ẽ. Cãdida lilia epithethõ ẽ lilioɋ. Ceruũ.cerui dci st απο του κερατων.i.a cornibɔ.nã & latia noia aliqñ a græ.sũt ut aut.ẽ Ser.grãmaticus. Tragelaphɔ ut scribit Pli.l.yiii.est cadẽ q cerui ipecie barba tm̃ & armoɋ uillo distãs ñ alibi q̃ iuxta phasiз amnẽ nascẽs:& dr̃ a trago.i.hirco & elapho q ceruɔ dr̃:Scribit Diod l.iiii.apɋ æthiopas ad meridiẽ spectãtes q scrutophagi cognomiãt auiũ eẽ speciez natura terrestribɔ aĩatibɔ mixtã quæ ceruіæ appellẽt st.n.cerui magnitudie collo oblõgo rotũdis lateribɔ atq; alatis capite tẽui oblõgoq; cruribus ac functuris firmissimis fixo pede

Cubare Cerui unde Tragelapho/ Tragelapho unde/ Aues ceruiae

Petale/

Quãuis diligat totus corruptus ẽ iste uersus itaq; corrigẽdus Quãuis hunc petale mea diligat eccipe uictor: Diligat eũ cõmẽdat q. sit amasiæ carus ultra pulchritudinẽ: hocq; minus timere uẽ quo magis pciosũ depõit pignus. Petale nom puellæ:πεταλον græci folium appellãt uñ fortasse petale dcã qĩ foliacea & tenera ut sũt folia ordo ẽ:en aspicis illũ ceruũ q medius cubat inter cãdida lilia hũc accipe uictor:qзuis hũc mea amasia petale diligat.

Scit frenos. laudat a mansuetudine, ut apud Virgilium dametas a redditu uitulam bis uenit ad multram binos alit ubere fœtus. Frenos. frenum a ferendo dictum quidam existimant ꝙ equorum ora regat ac ferat quo lubet. quidam a frangendo ꝙ os equi siue aliorum frangat animalium: frenum neutri generis est in singulari: in plurali namq; & frena & frenos dicimus. a freno infrenis dicitur qui cohiberi non potest. & effrenis effrenatioque &

Frenū unde
Infrenis
Efrenis.
Efrenatio.
Frenare
Lupata

Scit frenos: scit ferre iugum Sequturq; uocantē
Credulus: & mensæ nō improba porrigit ora
Aspicis ut fruticet late caput: utq; sub ipsis
Cornibus & tereti lucent redimicula collo:
Aspicis ut niueo frons irretita capistro
Lucet: & a dorso quæ totam circuit aluum

frenare qđ significat cohibere & stringere, diuus cyprianus, q̄ƺdo & sexus infirmus & ætas adhuc lubrica p omnia frenari & regi debeat: sunt & lupata frenorum genera a lupinis dicta dentibus de quibus Virgilius pressiq; negabūt uulnera sæua pati: & duris parere lupatis. Ferre iugū. ad currus. s. nā antiquitus curribꝫ utebantur: quos primus ericthonius inuenit currus & quattuor ausus iungere equos rapidisq; rotis insistere uictor ut cecinit poeta in tertio georg. quod ob id fecisse existimauerunt ut deformitatem tegeret pedum quos habebat dracōteos. Sequiturq; uocantem. more canū qui nomia sua noscūt uocati. Credulus. multū credens & ob hoc mansuetissimus. nā aīalia nisi sint mansueta & cicurata homini se se minime audent credere: cæterum animal simplex est ceruus & omniū reꝝ miraculo stupens in tantū ut equo aut buccula accedente ꝓpius hominem iuxta uenantem non cernat aut si cernat arcum ipsum sagittasq; miretur. auctor est pli. in octauo. Porrigit. extendit & ultro offert. Non improba ora. non ferina & improbanda, sed multum obseruantia probitatis. Mensæ. triclinio. Tanta est inquit māsuetudo ut dum accubamus: ipse petens cibaria modeste & cum quadam quicquid damus accipiat ꝓbitate. Aspicis ut fructicat. nunc laudat a pulchritudine ceruum. Fruticat. frutices emittit nam sicut arbores frutices emittentes fruticare dicuntur. ita p quādam similitudinē caput cerui fruticare dicitur quando cornua quæ instar sunt fruticis emittit. Pli. in. xxvii. Nat. hist. Rami a radice septeni octoniq; fructicant: Idem de ceruis loquens in octauo: erūpunt autem renascentibus tuberibus. primo aridæ cutis similia eadem teneris increscunt ferulis arundineas in paniculas molli plumata lanugine: proditum est auctoritate scriptorum ceruos statuto ueris tēpore amittere cornua, qbus āmissis uelut inermes latent. Sub ipsis cornibus. distinguit ornamēta corporis. Redimicula. ornamenta sunt capitis mulierum & uittaꝝ dependentes teniæ a pte mytræ posteriore. quæ phrygū mollissimoꝝ dicūtur inuēta, de his Iuue. Satyra secūda: Accipiēt te paulatim qui longa domi redimicula sūmunt frontibus & toto posuere monilia collo. Lucent. splendent. Tereti collo. oblōgo & rotundo. Frons hic pro capitis pte anteriore accipitur cū & frondem aliquando significet ut apud Varronem de re rustica libro primo. quod cato ait circa fundum ulmos. populos unde frons ouibus & bobus fit: frontem masculino genere ātiquos dixisse auctor est Pompeius. Irretita. capistrata & ueluti retibus impedita nam ut irretitum piscem appellamus retibus inuolutum & feram irretitā, ita ceruum: cuius cornua sint redimita capistro: irretitū dicemus: Ouidius in. x. Metamorphoseon: de cyparissi ceruo. Tu modo texebas uarios per cornua flores Nunc eques in tergo residens huc lætus & illuc Mollia purpureis frenabas ora capistris. Cingula. a cingendo dicta ex licio apud nos fit qua corpora cinguntur equoꝝ. Oui. in primo de remedio amoris aspicis ut ꝓhensos urāt iuga prima iuuencos ut noua uelocem cingula lædat equuƺ alias pro cinctura dixit hominum cū cecinit in. 3. de arte amandi, nec breuis in rugas cingula pressa suas. Lateralis. ꝙ latus cingat lateralis Dolor dicitur pleureticus cui medetur thymū hoc est denarii pondus in Sextario aceti & mellis ut auctor est Pli. libro. xxi. nat. hist. de hoc fit mentio a celso libro quarto medicinæ aitq; huic accedere febrem & dolori tussim. Circuit. circūdat a sūmo tergi incipiēs totāq; aluum obuoluens. Aluū. fœminino genere profert aluus. Virgilius in secūdo æneidos. In latus inq; feri curuam compagibus aluum contorsit: Plautus tamen masculino protulit quo non utimur: alternat, alterne disponit.

Ericthonius currus iunxit
Credulus
Animal simplex ceruus.
Fruticare
cerui cornua amittunt
Redimicula
Frōs p frōde
Irretito piscis
Ceruus cyparissi
Cingula apđ Ouidium.
Lateralis.
Lateralis dolor.
Aluus.

Alternat uitreas lateralis cingula bullas:
Cornua subtiles ramosaq; tempora molles
Implicuere rosæ. Rutiloq; monilia torque
Extrema ceruice notant: Vbi pendulus apri
Dens sedet. Et niuea distinguit pectora luna

Vitreas bullas expone splendentes ut uitrum splendere solet: uel argenteas ita enim appellauit ouidius in .x. met. Bulla super frontem paruis argentea loris uincta mouebatur.
Vitreum. Vitreum (ut inquit marcellus) pertenue & perlucidum quicquid est authoritate ueterum
Circe uitrea. dici potest. uitream circem appellauit horatius a colore aquarum in quibus habitauit ut qui/busdam placuit q; & si candidam exponas non erit absonum. papinius in primo siluarū cedant uitreæ iuga perfida circes: Bulla dicitur a similitu/
Cur pueri bullati. dine eius bullæ quæ in aquis fit figura semispherali hisq; hodie ex ære confectis fre/na insigniunt: bullis āt igitus decorabantur pueri ingenui quibus ob id attributum ut cordis figuram in bulla ante pectus annecterent nonnul/li credidere ut illam inspiciē tes ita demū se homines co gitarent si corde præstarent author est Macrobius in primo saturnalium: bullam aureā triū phantes pectori nectebant uasculi forma inclusis remediis quæ inuidiæ & ueneficiis omni bus prævalere putabant idq; genus remedii græci αλεξικακον appellāt eo q mala depel
Bulla aurea triumphātiū. lat unde etiam alexicacos hercules cognominatus: hic bullæ significant ornamenta illa fre
Alexicacos. Hercules alexicacos. norum rotunda prominentia de quibus & apuleius in sexto de asino aureo. caudæq; setas incuria congestas & horridas compta diligentia perpolibo. bullisq; multis aureis inoculatū ueluti stellis sidereis relucentem & gaudiis popularium pomparum ouantem sinu serico p gestans nucleos. edulia mitiora. te meum sospitatorem cottidie saginabo: a bulla fit bullare de quo uerbo diximus superius ægloga prima: est autem ordo: aspicis ut lucet frons intecta
Bullare. niueo capistro & ut lateralis cingula quæ cingit totam aluum alternat uitreas bullas.
Cyrenis odoratissima rosa Subtiles rosæ. rosæ usus nimius est i coronis. cyrenis odoratissima nascitur amatq; moderatum solum ut docet plinius in .xxi. Subtiles exiles & tenues & hoc ad differentiā fortasse centifoliæ dixit quam tyberius cepio in coronis addi negauit preterquam ad extre
Lychnis rosa mos uelut cardines. differunt. n. rosæ multitudine foliorum asperitate læuore colore. odo/re constatq; paucissimis foliis. nt quinis esse exiliores & subtiliores qualis est quæ græca appellatur a nostris. a græcis lichnis. uiolæ magnitudine & odore. Molles delicatae.
Implicuere ornauere ita enim significat implicare authore Marcello. Affranius in bru/
Implicare. dusio in parte inferiori hic implicabitur caput fateor. Ramosa tempora cornua quasi
Notare. ramos emittentia. Notant distingunt. nam nota etiam appellatur distinctio autho/
Nota. re Marcello. Virgilius in quinto aene. ceruleae cui terga notae. i. distinctiones. Moni/
Monile. lia Monile dicitur ornatus mulierum & equorum propendens a collo ut author est pompe
Torquis. ius Ouidius demissaq; in armos pendebant tereti gēmata monilia collo. Rutilo tor/
Torquatus unde. que aureo uel coloris rutili. Torquis insigne aureum est a quo torquatus ille dictus qui gal lo spoliato ei torquem detraxit aureum. Cicero in quarto tusculanarum questionum. Ego ne torquatum quidem illum qui hoc cognomen inuenit iratum existimo gallo torquē de/traxisse: torquati quoq; appellantur milites torque insigniti ut author est uegetius.
Ceruix Ceruix scansile collum dicitur proprie. Virgilius libro georgicon secundo. illi ardua ceruix argutumq; caput. ceruicem primum hortensium dixisse author est Varro cum tan/tum pluraliter pierri a ueteribus in usu esset. Extrema ceruice partem illam intelligit
Pēdula tela. ubi collo coniungitur pectus. Dens pendulus suspensus q̄ pendens. ita pendula tela dicitur ab ouidio: hodie infantibus dependent argento nexi apud nos lupini dētes a collo: quibus quaedam inesse praedicant superstiose remedia foeminae. Aprorum dētes incurui sunt & lunati. his ad leuigandas utimur nos chartas. Sedet haeret tanta arte ut sedere uideatur. Distinguit discriminat. Luna niuea dente in similitudinem lunae circū uoluto. aper enim superiores duos dentes habet obtortos q lunam figurare uidentur lunu/las antiquos in calceis gestasse author est plutarchus in problematis qui nobilitate praestare

uiderentur quæ res modestiæq; & obedientiæ disciplina quædã erat, ut audiẽtes dicto esse & impium æquo aĩo ferre ꝯdiscerẽt. & quẽadmodũ lũa meliori obseq & solẽ (ut ĩquit Parmenides) semp intueri solet. sic hoĩes secũdũ locũ tenere ꝯtẽti prias ptes duci relinquerẽt ut honore ac potestate p illũ fruerent: lũare ẽ uerbũ qđ significat icuruare ĩ modũ lunæ uñ lunare arcũ dicimus. Paciscor. pacisci ẽ cũ dõationis cã rem certã & indubitatã liberaliter

Paciscor
Pactio

Hunc ego qualẽcumq; uides in ualle paciscor
Pendere: Dũ sciat hic se non sine pignore uinci
Lyci. Terreri Mnasylle suo me munere credit!
Aspice q̃ timeam Genus est (ut scitis) equarũ
Non iugale mihi: Quarũ de sanguine ponam
Velocem petason qui gramina matre relicta
Nunc primum teneris libauit dentibꝫ. Illi

remittimus ut scrib. Vlpianus iureꝯsultus. paciscor ãt a pãgo deductũ uolũt qdam: pacionẽ antiqui dicebãt quã nũc dicimus pactionez unde & pacisci & pacto adhuc in usu remanse re auc. est Põpe. In ualle. uel ubi sumꝫ uel ut ẽ ĩ ualle. Pẽdere. soluere. s. uictus, pẽdere pœnas dicimꝫ soluere qm̃ cũ ære graui uterentur romani penso eo nõ numerato debitũ soluebãt. unde & pẽsiones dictæ auctore Festo Pompeio. Dum sciat. dummodo inquit pignus contra ponatur dignum ceruo. Sic Virgilius tu dic mecum quo pignore certes. Terreri. Lycidas equum opponit p pignore ceruo cuius praestãtiã describit et pulchritudinẽ Terreri pauore prosterni terror. n. dr̃ pauor et terriculamẽta nocturna quæ hominibꝫ ad pauorẽ obiiciũt occursacula

Pendere pœnas
Pensiões uñ
Terrere.
Terror.
Terriculamẽta

Aspice q̃ꝫ timeã: purgat se q minime sit timidus. Genus nõ iugale: uel quibus nullũ ꝯueniat iugũ q tãta sint pstantia ut par nõ inueniãt (nã iugale dr̃ qđ cũ aliis ꝯiungi & põt sub iugo frenari) uel non iugale intelligas qbꝫ nullus adhibeat maritus ad sobolem pcreãdã: qm̃ ut scribit pli. in. viii. nat. hist. in lusitania circa ulixipponẽ oppidũ & tagũ amnẽ eqs ꝯstat fauonio f lãte obuersas aĩalem ꝯcipere spũm idq ptũ fieri & gigni pnicissimũ ita sed trienniũ uitæ non excedere. de qbus silius. in. 3. hic adeo cũ uer placidũ f latusq; tepescit ꝯcubitus seruans tacitos grex pstat equarũ & uenerẽ occultã genitali ꝯcipit aura: ergo nõ iugale si placuerit expões qđ nullo ꝯiũgit marito. Genus. dicit genus qđ pdicat de pluribus differentibus spẽ ut notat ipator in institutiõibus titulo de iure naturali gẽtiũ & ciuili. De sanguĩe de pgenie. Semen. n. genitale ex sanguĩe pcreari & effluere certũ ẽ. qđ an tm̃mõ ex patris emissione pcreet ptũ ut scripsere diogenes & hippon stoici/ aut ẽt matris ut anaxagoræ, alcmeoni, pmenidi, empedocliq; & epicuro uisũ nõ definite se scire Alcmeon ꝯfussus ẽ. ratus neminẽ posse pspicere. author ẽ censorinus in lib. de die natali. Ponã depõam. Sic uir. in palemõe. qm̃ tibi pocula ponã. Velocẽ petason nom̃ a græco deductũ πετάομαι. n. uolar̃ significat uñ petasus equꝫ uelocissimus ĩ cursu petasos ẽt accepimus uocari pileos qbus caput tegere ꝯsueuimus. itaq; ap̃ plautũ in ãphitrione accipitur cũ ita loqr̃ mercurius ego has hẽbo usq; in petaso pinulas ex qbus fortasse uerbis existimarũt quidã talaria eẽ petasũ nõ aĩaduertẽtes & similiter ioui dari in ãphitrione petasũ quẽ mãifestũ ẽ nõ uti talaribus: putauit sipõtinus uir alioquin inter eruditos enumerãdus petasos eẽ uela in theatris tenuissima quibus uti solebãt. suffultus trãquilli authoritate ita ĩ augusto scribẽtis in æstate apertis cubiculi foribus ac sæpe in pistilo saliente aq̃ atq; ẽt uẽtilitante aliquo cubabat. Solis uero hiberni qdem patiens domi quoq; nõ nisi petasatus sb diuo spaciabat: ubi tũ petasatũ pileo indutũ intelligere ẽ: petasuz itaq; his a talaribus diuisit uerbis hyginius. pseus missus a polydecte magnetis filio ad gorgonas a mercurio qui euz dilexisse existimat talare & petasũ accepit. Libauit. gustauit a matre depulsus nup. Teneris dẽtibus nõdũ firmis: dẽtes equis ut scribit colũella ĩ. viii. dũ bimus & sex mẽsiũ ẽ equo medii superiores & iferiores cadũt. cũ q̃rtũ agit iis qui canini appellãt defectis alios affert intra sextũ deiñ annum molares superiores cadunt. sexto anno quos prios mutauit exeq̃t septio oẽs explẽt eq̃liter. & ex eo cauatos gerit nec postea quot annoꝝ sit manifesto ꝯphẽdi põt: Dẽtes ꝯtinui sunt hõi & equo ut scribit pli. in. xi. equo sunt numero q̃draginta & ut idem docet pli. trigesimo mense primores utrinq; binos amittit sequenti anno totidez pro

Iugale
Equæ ex uento ꝯcipiunt.
Genus quid
De semĩe genitali opinioes
Petasus unde
Locus plauti
Error siponti ni
Loc. Sueto.
Petasatus
Canini
Dentes continui

ximos:cũ subeſit dicti colũellares.y.ãno incipiente binos amittit.qui.yi.ãno renaſcũt: ho
Colũellares
minũ dẽtibus quoddã inẽ uirus nulli ẽ dubiũ ſi quidẽ & ſpeculi nitorẽ ex aduerſo nuda/
ti hebetãt & colũboꝝ foetus iplumes necãt: certũ ẽ maxillares q ſunt a caninis a nullo mu
Virus ſeſt dẽ
tari aĩaliũ: Sicuti & qbus in iuuenta non fuere nati deciderẽin ſenecta & mox renaſci: pdi
tibus hoĩum
dit itaq; mutianus a ſe uiſũ ʒanclẽ Samothracenũ ciuẽ cui renati eẽnt poſt cẽtũ & qttuor
Maxillares
ãnos. Illi pes leuis deſcri
Renaſcũtur
bit bonã eq pportiõe ʒ quã
dentes in ſe/
ita l.yii.ɔſtare ſcribit colũel
necta
la: exiguo capite nigris o/
Bona equi p
culis, naribus apertis, breui
portio
bus auriculis & arrectis cer/

Pes leuis. Adductũ latus. Excelſiſsima ceruix:
Terga ſedẽt. micat acre caput. ſine põdere ceruix
Et tornata breui ſubſtringitur ungula cornu

uice molli lataq; nec longa, denſa iuba & p dextrã ptẽ pfuſa. lato & muſculoꝝ toris nũero
ſo pectore, grandibus armis & rectis lateribus infle xis, uentre ſubſtricto, teſtibꝫ, paribus &
exiguis, latis lumbis & ſubſidentibus cauda longa & ſecta criſpaq;, mollibus atq; altis cru/
ribusq; rectis, tereti genu paruoq; nec introrſus ſpectanti. rotundis clunibus. feminibus to
roſis. ac numeroſis. duris ungulis & altis & cõcauis. rotũdiſq; quibꝫ coronæ. mediocres ſup
poſitæ Sunt: Talẽ ẽt formã deſcripſit Vir.in.3.geor. quæ pulcherrime illo uate (ut inquit
Pli. abſoluta eſt q3 & ipẽ in libro de iaculatione equeſtri collegiſſe dixit. Pes leuis: nõ põ
deroſus quiq; crebro pulſet terrã & ſtare neſciat loco. Adductũ latus: reſtrictũ ut breuis
ſit & collectus: adduci n. eſt cogi & ɔſtrigi. M. T. de ſenectute, nullo hymbri nullo frigore
Adduci
adduci ut capite operto ſit. Excelliſſima ceruix. altiſſima & ardua: excelſu ʒ.n. lõgũ appel
lamus & arduũ & excelſitudine ʒ excelſitatẽ dicimus. & altitudine ʒ. T. in. 3. officioꝝ &.n. ma
gis eſt ſm naturã excelſitas aĩ & magnitudo. Terga ſedent obeſa ſunt & lata quæ ueluti
Excelſus
ſedẽ pbeãt. eſt.n. plurima pars pulchritudinis eqnæ obeſitas hoc eſt pinguedo quaſi ob e
Excelſitudo
dendũ fcã ut author eſt põpe. Acre caput. uelox & celerrimũ hoc eſt in hãc & illã parte ʒ
qd mouet crebro. acre ʒ.n. uelocẽ ʒ appellamus Vir.in.3.geor. cãdidũq; aĩs & curſibꝫ acre ʒ
Obeſitas
idem nõ ſaltu ſuperare uiã ſit paſſus & acri carpere prata fuga: ide ʒ æne. li. iiii. At puer aſca
nius mediis in uallibꝫ acri gaudet equo: alias acre ʒ authore marcello dicimus auſterũ, acer
Acer uelox.
bum aſperum. M. T. in hortenſio quid alterius ingeniu ʒ ſicut acetum ægyptium, alterius
ſic acre ut mel hymetium dicimus: acrem quoq; fortem appellare conſueuimus Vir.in.yiii
æne. aut acre ʒ dubites in pĺia poſcere turnu ʒ. Micat micare eſt per uices ſine ordine mo
uere Vir.in.x.æne. ſemiaiq; micãt digiti ferrumq; rettactãt. lucilꝫ li.xx. oĩa tumendo mu
Acer fortis
cro uideas feruente micare. Sine põdere agilitate qdam ut ad utramlibet partem ref lec
Micare
ti poſſit. Vngula tornata. i. rotunda & circunflexa ut qſ torno expolita uideat. Tor/
Tornus
nus inſtrũ eſt quo expoliunt ligna & in rotunditatem redigunt ita a bononienſibus hodie
Tornarii
appellat uir. in buccolicis. lenta quibus torno facilis ſupaddita uitis. hinc tornarii dicti qui
Tornarios in
torno ligna admouent ad politura ʒ. tornarios ſicut alia multa in urbem induxiſſe pericle ʒ
urbem indu/
author eſt plutarchus in eius uita. i. athenas quaꝝ rem publicam diu rexit. Vngula ſunt
xit pericles
ex grãmaticis qui inter unguem ungulamq; hanc differentiam faciant ut ſit unguis coru ʒ
Vnguis
animaliu ʒ quæ digitos ſeparatos habeant penituſq; diſtinctos. ſicuti ſunt hominu ʒ ſimiaꝝ
Vngula
q; auium, ungula uero digitis carentium ſic ut equoꝝ aſinoꝝ: Pli. in. xi. omnia digitos hñt
que pedes excepto elephanto, huic.n. informes numero quidem quinq; S ʒ indiuiſi ac leui
ter diſcreti ungulisq; nõ unguibus ſimiles: eſt etiam ungula tormẽti genus de q ſit mentio
a cipriano & euſebio: Vngulũ ut ſcribit põpe. oſcoꝝ lingua ſignificat añullum prouerbiu ʒ
Vngula tor/
quoq; eſt a teneris unguiculis qd ſignificat ab infantia & ineunte ætate: cicero in. i. epiſtola
menti genus
ru ʒ. pſta te eum qui a teneris mihi (ut græci dicunt) unguiculis es cognitus: eſt & aliud un
Vngue latiꝫ
gue latius ad qd alluſit plautꝫ ita ſcribens in aulularia, ſi hercle tu ex iſto loco digitu ʒ tranſ/
Loc. plauti.
uerſum aut unguem latum exceſſeris aut ſi reſpexeris dõec te iuſſero ɔtinuo hercle ego te
dedam diſcipulam cruci. Breui cornu oſſea circunductiõe a quo & equi cornipedes ap/
Cornipedes
pellant: Oui. in. i. de arte amandi foemina cornipedi ſemper adhiñit equo: flaccus in. ii. ar
unde
gonauticõ iam cui candentes uotiuo in gramine paſcit cornipedes genitor cornipes a clau
Locus clau/
diano appellat chiron in. ii. ɔtra ruffinum his implet theſſalia ʒ ferri nitor antraq; decti cor
diani.
nipedis. ad medium equum alludente uñ & ſidonius hinnitum illum dediſſe dixit quæ uox
Sonipedes
equi eſt: iidem a ſono cornus ſonipedes dicunt ſilius in. 5. & doctus uirgæ ſonipes in caſtra
Loc. Sidonii.
ruebat lucanus in ſecũdo leuis totas accepit habẽas in c ʒ ũ ſonipes Flaccus in. 3. arge nau

ticon uadit sonipes ceruice remissa Virg. stat sonipes & frena ferox spumātia mandit. Bre ui. non spacioso quod tamē solidū desideratur/ Virg. & solido grauiter sonat ungula cornu Comu Soli/dum defide/ratur

Exultauit. Supra modum exultit & elatus est ut herbas non fregerit itaq̄ suis teneras. exultare ut notat Marcellus significat supra modum exilire & efferri. M. T. de. re. p. ē igit̄ quod/dam turbulentum in hominibus singulis quod uel exultat uoluptate uel molestia frāgitur Exultare

Vngula qua uiridi sic exultauit in aruo
Tangeret ut fragiles: Sed nō curuaret aristas.
Hunc dare si uincar siluestria numina iuro
Et uacat: & uestros cantus audire iuuabit

MN. Iudice me iane contendite si libet. Istic
Protinus ecce torum fecere sub ilice musæ
Sed ne uicini nobis sonus obstrepat amnis
Gramina linquamus ripāq̄ uolubilis undæ
Nāq̄ sub exeso raucum mihi pumice lymphæ

Asti. Respondent. Et obest arguti glarea riui.
Si placet antra magis uicinaq̄ saxa petamus.

Tangeret. cōmendatio leuitatis. Non curuaret. non tantum non frangeret/ Sed ne/ incuruaret quidem ɔsimile est illd Vir. ac p apta uolās ceu li/ber habenis æquora tuix sūma uestigia ponat arena. Silue/stria numina iuro. hoc est p sil/uestres deos panes/ siluanum/ Saty. faunos & caetera huiui/modi. Et uacat. Mnasillus ellectus arbiter monet illos ut secedant a strepitu propinqui riui cuius ex fragore uerba im/pediuntur ne exaudiri possint Et uacat. s. audire & libenter audiam. Sane p sanitet & se

rio ql dicat se inter illos non esse iudicaturū nisi sana & seria proferant priora itaq̄ certamina redarguit frigida & nullius momenti quæ iurgiosa tm̄ fuerant. Istic protinus sensus ē ecce ut subito musæ celebrari gestientes nobis locū sub ilice parauere. Sonus amnis fragor aquæ & murmur obstrepentis undæ. Linquamus: relinquamus ita Maro in buccolicis nos patriæ fines & dulcia linquimus arua. Volubilis undæ uel celeriter currentis uel quadam se in giros flectentis reuolutione. Raucū rn̄dent lymphæ. i. sonū quærulū: qui quidem gratus ē ut nec pcussa iuuant fluctu tā littora nec quæ saxosas inter decurrit flumina ualles. Sed hic iudicē ad audiendū īpedit. Exeso pumice impetu aquæ excauato exesum. n. corrosum uel cōminutum dicimus: & adesum authore marcello dixere cōsumptum Sisēna historiarū libro. 3. iisdem tpibus elernini duplici fossa ualloq̄ circundari frumēto adeso qd ex arcis in oppidū portatū est quis ibi legat eserent. Pumex aridus est lapis ad læuiganda utilis corpora librosq̄ uñ dictū est catullo. arida mō pumice expolitū & ab ouidio libro p̄io tristiū/ nec fragili geminæ poliant̄ pumice frontes hirsutus passis ut uideate comis: Martialis in octauo nōdū murice cultus asperoq̄ morsu pumicis aridi politus Artanū ppe ras seq libelle/ Scribit plinius in. iii. in mari rubro fūgos nasci cū pluat qui sole tacti muten tur in pumicē: Sunt qui pumicē omnē lapidē fere erosum dici ɔ̄tēdant. unde horatius quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare: aridissimus est ut superius diximus uñ dictū est a plauto in aulularia pumex nō æque aridus atq̄ hic est senex: optius est in æoliis insulis (ut inquit plinius in melo q̄ & leyro. Glarea lapilli sunt fluuiatiles/ ita hodie ēt bononiensibus dicta/ Ausonius. aut iteratarū qua glarea trita uiarū fert militarem ad blauiā plinius glarea substrata inter utrāq̄ sententiam fuerit/ idē glareosum solū appellat in. xvii/ quod oliuis aptissimū in uenafrano esse scribit: ouidius in. iii. fastorū glareosum riuum lapidosū ita dixit defluit incerto lapidosus murmure riuus: Si placet antra magis loci descriptio est quæ si uera topographia appellanda est si minus. Topothesia/ qualis est apud uirgilium in p̄io æneidos est in secessu longo locus: Antrū locus est excauatus: Saxa hic rupes intelligit & saxeū locū. alias saxa inter africā & sardiniā appellātur aræ ab italis q ibi Aphri & romani fœdus inierunt de quibus Virgilius in primo æneidos tris notus abreptas in saxa latentia torquet. Saxa uocant itali mediisq̄ in fluctibus aras: a saxo saxeus dicitur durus au sonius rhetoris hæc ruffi statua est: si saxea ruffi. Cur id ais? semper saxeus ipse fuit:

Muscus lanugo est proprie uirens in loco præcipue humido prouenīens: Virgilius in

Exesus
Adesus
Marcellus correctus
Loc. catulli
Ouidius
Martialis
Fungi in pumicem
Loc. horatii
Aridus pumex
Vbi optimo pumex
Glarea
Glareosum solum
Lapidosus riuus ab ouidio
Topographia
Topothesia
Antrum
Saxa inter aphricā & sardiniam
Saxeus
Muscus

tertio geor. Saltibus in uacuis pascant & plena secundū flumina muscus ubi. Inde muscosi fontes dicuntur qui musco uestiri cōsueuerunt: censuit cato musco infestari liciniam oleã idē putauit plinius in. xv. Stillanti uellere dependenti ql stillis quibusdā musci comæ

Dependet deorsum pendet/ut apᷣ Vir. in. i. æne. Dependent lychni laquearibus aureis incensi. Scopulisq̃ cauū sensus est: scopuli in arcum curuati uident opus indicare testudi neuȝ/quale hodie in ædificiis.

Imminet concha supra extat & pendet/arcus figurā exhibens concha. conchā acatii modo carinatā inflexa puppe proraq̃ rostrata esse scribit plinius quā ingressus nauplius i modum nauis regit ac gubernat/a cuius similitudine concha in ædificiis appellat. concha ad littus delatā in medio mari uenerē ortam poetæ fabulantur unde ei conchæ dicatæ ueneteæ dñr hinc est illud Martialis læuiot o conchis galle cytheriacis & illud ꝓpertii & uenit e rubro concha erycina mari. i. ueneris quædaȝ sunt conchæ inter plurima eaꝝ genera quibs tritones ad buccinādum utūtur ut inquit pli. de his apuleius in. iiii. de asino aureo iā passim maria pfulcātes tritonū cateruæ hic concha sonaci leuiter buccinat ille serico tegmine flagrantiæ solis obsistit inimici: Oui. quoq̃ in: i. meta. cæruleuȝ tritona uocat conchaq̃ sonaci īspirare iubet.

> Saxa: quibus uiridis stillanti uellere muscus
> Dependet. Scopulisq̃ cauum sinuantibus arcū
> Imminet excesa ueluti testudine concha
> Venimus & tacito sonitum tutabimur antro MN.

Testudine excesa excauato scopulo qi in testudinis formā: Testudines āt ut scribit Marcellus sunt loca in edificiis camerata ad similitudinē aquatiliū/quæ duris tergoribus sūt & incuruis de quibus uir. in. i. æne. intellexit illo uersu. Tū foribus diuæ media testudīe tēpli. cherfinæ ut scribit pli. in. ix. appellatæ in operibus ob id ꝙ terestres sic. fiūt āt in templis testudines hac rōe sm eos qui de rōe tēploꝝ scribunt ut cæli imago reddatur qd cōuexum est ut scribit lex uius. Tantae magnitudinis indicū mare testudines mittit authore plinio ut superficie singularum casas integant hāꝝ concha mos fuit apud ueteres postes uariare in laminas desecta unā dictū est a Vir. in. 3. geor, nec uarios inhiant pulchra testudine postes & a lucano foribus testudinis indae terga sedent fuluo maculas distincta smaragdo: alludēte. s. ad indicas testudines de quibus iam diximus. testudinū putamina secare in laminas lectosq̃ & repositoria his uestire carbilius pollio instituit prodigi & sagacis (ut inquit plinius) ad luxuriae instrumenta ingenii: troglodytae cornigeras hnt ut in lyra annexis cornibus latis, sed mobilibus quorum in natando remigio se adiuuant. celtinū genus id uocat eximiæ testudinis sed raræ nā ꝙ qi scopuli praeacuti chelonophagos terrent quos populos a testudinibus uorādis ita uocatos scias χελωνη: n. a græcis testudo dr/tardissimi etiā gradus testudo unā dictū est a plauto in aulularia si hodie hercle fustē caepero aut stimulū mainū testudineū istū tibi grādido gradū. i. tardū ut est testudinis ita. n. & tardus hyeronimo gradus appellatur & ipsa tardigrada a pacuuio, terrigena & domiporta: est ēt testudo militaris machina quæ ad similitudineȝ ueræ testudinis ut inquit uegetius l. iiii. uocabulū sumpsit quia sicut illa modo reducit mō profert caput, ita machinamentū interdum reducit trabē, interdum exerit ut fortius cedat.

Sinuantibus curuantibus, sinuare. n. est curuare unā & sinuatio curuatio dr. Arcuȝ cauum. excauatā rupē in arcus modū. Venimus captato loco petit mnasyllus carmina alterne pferri. Tutabimur sonitū. aures a strepitu deffendemus aquaꝝ. tutari. n. est deffendere unā tutor & tutela quæ ita a seruio diffinitur. tutela est uis atq̃ potestas in capite libero ad tuendū euȝ qui pp aetatē se deffendere nequit iure ciuili data ac permissa: & tutores sūt qui eā uim ac ptātem hnt ex qua re nomen ipi acceperunt ut notatur in institutionibus titulo de tutelis: obseruauimus tutare ēt in usu fuisse sicut tutari plautus in mercatore inuoco uos lares diales ut me tutetis/Neuius in lycurgo. tuos qui cellos terminos tutant: pōponius partis non erat quod corpus tremulū famula tutaret toga pacuuius in periboea tū mulier cogete, ut tutent templa liberi: author Marcellus. tutanū deū laborantes inuocasse scribit uarro qui hoies tueri putabat: in aliquibus codicibus legitur sonitus ructabimus quod significabit ex intimo pectore expromemus. ructus. n. fit cū uentriculi hūor recalescēs isflat atq̃ coquitur unde est uerbum ructare plautus i pseudulo ructare mos mihi suauis, Diuus

Muscosi fontes
Dependere
Concha
Nauplius piscis
Conchae ueneri dicatae.
Loc. Martia.
Loc. ꝓpertii
Conchae ad buccinandū.
Testudines.
Loc. Virgilii.
Cherfinae
Cur testudines i templis
Loc. Virgilii.
Locus lucani
Carbilius pollio
Cornigerae testudines
Chelonophagi qui apud plinium
Loc. plauti
Tardigrada
Domiporta.
Testudo militaris
Machina.
Sinuare.
Sinuatio
Tutari.
Tutor.
Tutela.
Tutare
Tutanꝰ deus
Ructus qūo fit
Ructare

cyprianus ad epictetũ/quæ crapulã nup supstitẽ in dies cruditate ructabant. Residere Sedendo cõmorari ut residès desidiosi dñn Vir iam pridẽ resides aios. Dabit sedilia to phus:est sensus si placet sedere apta sedilia nobis dabit tophus.si uero iacere cubitoq; ful/ cire caput herba erit aptissima. Sedile dicit̃ ubi sedere possumus & hic pro loco ad sedẽ dũ apto accipitur ut ap Vir.in.i.æne.intus aquæ dulces uiuoq; sedilia saxo & ap Oui.li.y. met.factaq; ď uiuo pressere se dilia saxo/Vir.in.iiii. geor.ui/ treisq; sedilibus oẽs obstupue re.i.aquosis.Tophus ẽt lapis est asper in ripis fluuioq; præ/ cipue nascens Virg.& tophus scaber & nigris exesa chelidris Pli.in.xyii.nat.hist.Nam top hus scaber natura friabilis ex/ petit quoq; ab authoribz.a to pho Tophinus deducitur & tophaceus. Suetonius in clau dio cæsare/circo' uero maxio marmoreis carceribus auratisq; metis quæ utraq; & tophina ac lignea antea fuerant excul/ to pprio senatoribus cõstituit loca promiscue spectare solitis.Plin.de argilla in.xyii.Fruges alit tophacea alba:author est idẽ Pli.li.xi.in.ii.uentre iuuencæ tophũ esse nigricantis colo ris rotũditate pilæ:nullo põdere qd singulare putant remediũ ægre parientibus si tellurẽ non attigerit. Ponere cubitũ idem est qd manu fulcire caput inde est locus plautinus in milite.ecce ãt ædificat.columnã mento suffulsit suo.i.manũ quæ instat est columnæ in edi ficiis adhibitæ.Martialis in.y.& sellã cubito dexteriore premit. Melior uiret herba lapil lis sensus est:melius ponetis cubitũ in herba uirenti q̃ lapillis cuz illi sint duriusculi:lapilli dñr fata minutiora dminutiue a lapide solebãt antiqui albo lapillo bonos dies notare uñ dictũ est a persio hũc Macrine diẽ numera meliore lapillo.i.albo his.n. bonos significabãt dies quos albos appellabãt & hoc nomen ab alba faba obuenisse testatur plutarchus cũ pe/ ricles diuiso i octo partes exercitu sorte pmitteret ut cuiq; alba faba obuenisset epulari atq; in ocio esse liceret cũ cæteri pugnarent hunc ãt bonos dies & malos notandi morẽ fuit q cretẽsiũ fuisse existimẽt uñ dictũ sit ab horatio cressa nec careat pulchra dies nota:erythrei lapilli dñr a statio i syluis gẽmei illo uersu nox & erythreis thetidis signada lapillis. Sepo sita lite ãmota & seperata iurgatiõe uerboq;. Malim sensus est:Nã ego cupio potius ama toria audire q̃ iurgia & lites:quæ nauseã magis mouent q̃ uoluptatẽ aliquã inducant. Vi cibus p uices.i.alterne. Teneros amores.i.molles & delicatos sic Oui.in.i.de arte amandi Me uenus artificẽ tenero præfecit amori. Astile/ Tu.pe.proponit utriq; amasiam ut lau dent. Tu modo rogat Mnasyllũ lycidã ut attente certamen audiat queãdmodum pridẽ astili & acantidos audiuisse dicebatur. Acantida uel nomen est pastoris quẽ dulce canen tem intelligere possumus uel derisorie dictũ q; astilus se acantidi æquiparare & conferre au deat. Silua thalea/a taleis fortasse nũcupata quae sũt frustra lignoq; er utraq; pte æqua/ biliter caesa ferendi gratia/ut siluã taleaz intelligas a taleis nouiẽ ibi positis:cato de re rusti ca taleas oleaginas quas in scrobe saturus eris tripedaneas facito quas in seminario saturus eris pedales facito cũ taleã demittis pede taleã opprimito si paz descendat malleo aut ma teola adigito cauetoq; ne librũ scindas a talea taliari deductũ significat ut affirmat uarro qd uulgo dr̃ scindi & intaliari caeterũ cũ ap põpeium inueniam talũ fuisse sabinoq; praeno/ men non uideret absurdũ si talea p sabina exponeremus a praenomine sabinoq; qui nõ lõ/ ge a roma fuere remoti/admonuit tñ preceptor meus cũ super hac re interrogaret authori tatis plinianae subsequentis ut occultiorẽ rem includi scias a nobis recitatae/ Scribit.n.Pli. in.xy.de lauro loquens in haec ferme uerba/Sed & circa diuum augustũ euenta eius digna memoratu nãq; liuiae drusillae quae postea augusta matrimonii nomen accepit/cuz pacta esset illi cesari gallinã cõspicui candoris sedenti aquila ex alto abiecit in gremiũ illaesã intre/

Seu residere libet dabit ecce sedilia tophus.
Ponere seu cubitum. Melior uiret herba lapillis
Nunc mihi seposita reddantur carmina lite.
Nam uicibus teneros malim cantetis amores
Astile tu petalen: Lycida tu philida lauda
LY. Tu modo (nos ipsi iã nũc Mnasylle precamur)
Auribus excipias quibus hunc & Acãtida nup
Diceris in silua iudex audisse Thalea.

Residere
R:sides
Sedile
Loc. Virgilii.
Tophus
Tophinus
Tophaceus
Tophus in/ corpore iuuẽ carum
Loc. plauti
Lapilli
Albus lapil/ lus bonos di/ es notabat
Loc. persii
Vnde dies al bi dicti
Loc. horatii
Lapilli ery/ threi a papi.
Thaea
Taliari
Talũ esse sa/ binoruz prae nomen
De silua ta/ lea eñarrata historia

pideq; miranti accessit miraculũ qm̃ tenentẽ rostro laureũ ramũ onustũ suis baccis cõseruari alitem & sobolẽ iussereq; aruspices, ramũq; cũ seri ac rite custodiri. q̃dq; factũ est in uilla cæsaꝝ fluuio tyberi imposita iuxta nonũ lapidẽ flaminia uia quæ ob id uocat ad gallinas mireq; silua ꝓuenit. ex ea triũphãs postea cæsar laurũ in manũ tenuit coronamq; in capite gessit, ac deĩ imꝑatores cæsares cũcti: traditusq; mos est ramos quos tenuerunt serendi & durant siluæ noibus suis dictæ, quare põt ad hanc uideri allusisse calpurniꝯ siluã talẽq; nũcupans in honorẽ nois augustalis cuius sæpe celebrat nomen a quo primordiũ ipã habuisse docui. Sed ob hoc indagatio perquirentibus non sit ablata an melius inueniãt cũ quisq; in his ꝑ arbitrio tm̃ teneatur. Non poßũ tacere. hic loquitur astilus indignatus q cũ carpat lycidas insolentiæ.

Non equidem possum cum prouocet iste tacere Asti
Rumpor.n.merito. Nihil hic nisi iurgia quærit
Audiat: Aut dicat quoniã cupit. Hoc mihi certe
Dulce satis fuerit lycidam expectare trementem:
Dum te stante palã sua carmina pallidus audit
Me puto uicinus Stymicon me ꝓximus Aegõ Lyci.
Hos inter frutices tacite risere uolentem
Oscula cum tenero simulare uirilia mopso.

Rumpi — Prouocet lacessat. pli.q̃zuis.n.multis prouocatus iniuriis nunq̃z tñ ab amicitia recessi. Rũpor distrahor & distorqueor Martialis rũpatur quisquis rũpitur inuidia. alias in obscœnũ significatũ est ut in priapeis sed si tentigine rũpar. Iurgia lites ut diximus ẽt supiꝯ Audiat.s.me incipientẽ cantilenaz. Aut dicat.s.ipe hoc ẽ canere incipiat. H.m.c. sensus est magnũ erit mihi solatiũ lycidã aspicere trepidũ impares suas uires meis sentiẽtẽz; Dulce iucundũ. Expectare dũ dicat.s.alternæ uel legas spectare. Trementẽ pauidũ & timentẽ. Tremunt.n.timentes qm̃ calor eoꝝ se colligit in pectoris loco qui corpulentior est q̃z ob rẽ undiq; cũ eo ipso calore tũ sanguine turgescente efficitur ut motu uario crebro q; agitent ut docet aristoteles in problematis. Te stante te præsente. Pallidus ex timore facie.n.pallent q trepidant pedibus ita Sollicitant & palpitant ut docet aristoteles. Palã apte & te audiente.

Cur Trimentes tremunt — Sua carmina crimina legas ut in aliquibus codicibus inueni uetustionbus tanq̃z ipse sua crimina & peccata recẽsere uelit & patefacere. nã stupet auditorem frigida mens est criminibus ut inquit iuuenalis. M.p.u. uel principiũ est abruptũ cantilenæ uel rñdet ad illud sua crimina pallidus audit q̃ occupans q̃d ille dicturus sit & obiicit

Timẽtes pallent — illi amorẽ puerilẽ & præposterũ. Me puto ironice dictũ q̃ dicat potes mihi obiicere q̃d ego tibi poßũ? simulasse uirilia oscula cũ tenero mopso? ꝯsimile est illud uirgilianũ in palæmone. Tum credo cũ me arbustũ uidere miconis atq; mala uites incidere falce nouellas obiicit.n. illi q̃d crimen põt incisionis arboꝝ & uitiũ: & est hæc rustica & naturalis responsio ut inquit seruius grãmaticus nã non añ purgat obiecta sed alia obiicit ut irati solent.

Risus democriti — Vicinus inquilinus & prope me habitans. uel tunc uicinus cũ talia uidere ipse & ægon. Risere delusere risu. Democritus oĩa Solebat risu ꝓsequi q illi ridicula uiderentur mortalia cũcta ut inquit lucianus de uitis philosophoꝝ. uñ iuuenalis sat.x. Ridebat curas nec nõ & gaudia uulgi: & claudianus. q̃cq̃d democritus risit.

Loc. claudia.

Simulare. Simulatio Simultas — Simulare oscula Simulare est aliud intꝯ sentire aliud demõstrare foris. uñ simulatio, a qua simultatẽ dici posse existimat põpeiꝯ qm̃ simulata ad inuicẽ loquũtur q discordes sunt, ita hic simulare significat simulata facere naz cũ uellet puerũ mopsũ osculari aiebat se nõ tanq̃z puerũ sed uirũ osculari ut remoueret libidinis suspicionẽ quã rẽ derisui habuere qui id senserunt. Oscula uirilia qualia uiris dãtur simplicia sine aliq̃ libidinis suspicione. Fortior o ũi. hæc ægloga tragicũ hẽt finẽ. & furiis exagitatũ optatq; hic astilus ualentiorẽ iudicẽ q possit eoꝝ certamen audire ualentius q̃ mnasyllus quo pñte effectuꝝ se ait ut lycidas fateatur se turpiorẽ esse neminẽ. Nõdũ corrigẽdũ est iudex.

Neuos nr̃os amamus — Fortior robustior & ætate iuuenili ut sufficerent uires ad oĩa audienda cũ senilis ætas magis amet quietẽ q̃z litigia. Tibi turpior plus est q̃z si auditoribus dixisset. nã neuos nr̃os amare solemus: difficileq; est circa sua non falli: cum fere nullus sit qui se aliis postponat exẽplo principum & ducum illoꝝ q ꝯtra xerxẽ dimicauerant uirtute maxia nã cum in isthmum se recepissent lato ab ara suffragio se quisq; priũm secunduz themi

Se quisq; primum scd̃um themistoclez obtulit

ftocleꝫ cenſuit ob q̃d primas illi ꝯtigit hēre ptes ſcientibus iudicibus in ſuis quęꝗ fraudarit author eſt plutarchus in themiſtoclis uita. Q uid furitis:mnaſyllus illoꝝ inſaniā carpens refugit litis arbitrium aliisq́ relinquit iudicibus illoꝝ abſcedēte finē hēt ægloga. Quæ uos inſania melius legeretur quo uos inſania hoc eſt demētia & ſtultitia quo uos deduxit. ut nullo ordine litigaretis:inſaniā appellamus dementiā nam ſicuti ſanum prudentem & recte mētis & ſanā mētē ſin cerā & rectā ut mens ſana in corpore ſano.ita inſanum in ſipientē & dementē appella/ mus uñ ipſe poeta iſanos en ſes ægloga .i.appellauit: dr̃ āt iſanitas ſicut iſania cicero tuſculanaꝝ li .i. inſipiētia aūt qĩ inſāitas quæ eſſet inſania eademq́ dementia plautus ĩ ſanū p inſane dixit in neruola ria inſanū ualde uteꝙ dea/ mat.dr̃ uero inſania nō i hoĩ bus tm̃ aut aĩalibus ſed & his quæ ſine aĩa ſunt Vir.in buc. huc ades inſani feriāt ſine lit/ tora fluctus. Tendere: pro

Aſti. Fortior o utinam nondum. Mnaſyllus adeſset.
Efficerem ne te quiſq̃ tibi turpior eſset.
MN. Q uid furitis! Q uæ uos inſania tendere iuſsit!
Si uicibus certare placet. Sed non ego uobis
Arbiter. Hoc alius poſsit diſcernere iudex.
Et uenit ecce micon. Venit & uicinus Iolas.
Litibus hi ueſtris poterunt imponere finem.

LYCOTAS ET CORYdon AEGLOga.yii.

LYc. Entus ab urbe ueīs Corydō.uigeſsima certe
Nox fuit:ut noſtræ cupiūt te cernere ſiluæ.

Inſania
Sanus
Inſanſ Enſes
Inſanitas
Inſanum pro inſane
Inſanſ fluctꝰ

gredi extra ſemitā. S.u.c.p.indignatiuæ orationi ſemp aliquid deficit ut hic.s.audiaꝫ ita Vir.quos ego/ſed motos ibi.n.deeſt puniā:& Terentius quę quidē ego ſi ſenſero. Sꝫ non ego ſnſam mutat. Diſcernere diſcutere & diuidere.unde diſcerniculū acus quæ ca/ pillos mulieꝝ añ frōtē diuidit a diſcernendo dictū ut author eſt Marcellus. Hoc ſcilicet iurgi ū ueſtrum. Et.u.e.m. honeſtā nactus eſt abſceſus occaſionē alio ſuccurrente iudi ce. Impōere finē hic imponere ſignificat/facere finē,& finē imittere:alias decipere ut ap̃ Satyrographum poetā facile ē barbato iponere regi pbus æmilius in eumenis uita ſimula/ ta deditione dum de ꝯditionibus tractat præfectis antigoni impoſuit & notandum eſt:cuꝫ datiuo quando decipere ſignificat poni ſemper ut apud omnes eſt authores inuenire.

Loc. Virgilii
Diſcernere
Diſcernicu/lum
Imponere decipere.

Finis Sextae æglogæ

DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS COMMENTARIA IN SEPTIMAM CALPVRNII, SICVLI AEGLOGAM

L ENTVS ab urbe ueniſ:inducif corydon Romæ cōmoratus occurrere lyco tæ amico/a quo interrogatus quid ſero ueniat in caula ſpectacula fuiſſe dicit/ quoꝝ partes ſingulas ſeriatim recenſet & ueluti in acta reddudit.ut non tan/ tum ea ſe uidiſſe oſtendat ſed iterum ſpectantium oculis proponere uideatur.& hoc to/ tum in pricipis auguſti laudē/cuius opera edita fuerant a quibus cuncta ſpectacula ſupera ri & noua aſserit & antiquari. Lentus tardus.M.T.in hortenſio nec craſsum qui lentus ut ſcitis dicere ſolebat ad imitationē quaſi noſtri generis contendiſse apud Virgilium in buc. ocioſum ſignificat ut nos patriam fugimus tu tityre lentus in umbra alias lentum patiens dicitur & placiduꝫ.M.T.in hortenſio qui cum plublicas iniurias lente tuliſset ſuam non tu lit. Vigeſima nox.ſ.uigeſimus dies/nox.n.cum diebus computatur:ſed uariam obſer uationem dierum gellius & Macrobius recenſent ut iam ſuperius. Cupiunt te cer nere Siluæ ſenſus eſt:iam uiginti præteriere dies q̃ te noſtræ deſiderant Siluæ & hæc ma/ gna hominis laus ut nō tantum expectetur ab hoībus ſed feris & arboribus, quæ ſua reſi/ (ciuntur cantilena:

Lentus
Loc. Virgilii
Lentus placidus

Et tua mœrentes expectant iubila tauri. CO.
O piger O duro iam durior axe lycota
Qui ueteres fagos noua q̃ spectacula mauis
Cernere: Quæ patula iuuẽis deus edit harena
Mirabar quæ causa foret tibi tanta morandi LY.
Cur tua cessaret taciturnis fistula siluis:
Et solus Stimicon caneret pallente corymbo.

Mœrentes tauri:dolẽtesqbus es curæ:Mœrere.n.significat dolere ut hic & ap̄ Vir.l.iiii. æně.Sola domo mœret uacua:& mœror dicitur tristitia & al anxietas.alias merere est quod hodie dicunt meritare.Vir.li.x.qualẽ meruit pallanta remitto & l.iiii.si bene qd de te merui lucilius publica lege ut mereas præsto est tibi questor. Iubila tuas uoces.nã iubilare est rustica uoce inclamare ut iã diximus. O piger carpit lycotã q̄ mallit siluas & fagos q̃ spectacula cernere a prĩcipe augusto edita. Piger tardus quasi pede æger.uñ pigrare uerbum qd significat detinere.& pigritia dicta .ertia & desidia la tarditas. Durior axe:in emẽdationib9 codicibus legitur olse os.n.dř duricies illa q̃ cõpaginata sunt corpora tam aĩaliũ q̃. hosum & declinatur hoc os ossis qd ẽt hoc ossum antiquos protulisse scribit priscianus in.vii.ossis ãt frequenter p̄ duricie ponitur uñ ossea manus p̄ dura dř a Iuuenali satyra.v.aut nigri manus ossea mauri/& a plinio ossea spina in.xi.non recrescũt ossa præcisa prætereã3 ueterinis ab ungula ad suffragina ut idẽ scribit pli. Veteres fagos.qm̃ spectabiliores sunt & umbrã reddũt maiorẽ. Noua spectacula.quæ nuper edita sũt/ Spectacula dñř q̄ spectaculũ oĩbus præbeant impatorꝶ dona quæ ad cõciliationẽ plebis fieri sunt solita horꝶ assiduitate & uarietate ac magnificentia oẽs añcessit augustus cæsar ut scribit suetonius in eius uita .θεα græcis spectaculũ dicitur θεατρο Spectator θεωμαι.n. est specto a quo uerbo spectaculũ.Martialis in.i.quicquid & in circo spectatur & amphiteatro Diues cæsarea præstitit unda tibi. Iuuenis deus.augustus. Edit præbet:et.n.edere spectaculis accõmodatu3 uerbũ uñ editores dicti spectaculorꝶ exhibitores. Patula harena.spatiolo theatro.ubi harena spargebatur.uel ne lubrici essent gladiatoru3 pedes / uel ut cruor occultaretur effusus in harena.unde sæpius harena p̄ spectaculis dř. Iuuenalis satyra prima & latũ media sulcum deducit harena.& satyra.ii.lustrauitq̃ fuga mediã gladiator harenam arenam sunt qui ab ariditate dictã putent ideoq̃ sine aspiratione scribunt alii ab hærendo appellatam putant ideo aspirant. Tanta causa:tam magna ut te posset detinere.

Morandi tardandi:unde mora dicta.alias moror insanire significat unde moros homines stultos & fatuos appellauerunt.Sed in hac producitur significatione.Suetonius in nerone.nam & morari eum inter homines desiisse producta prima syllaba iocabatur.plautus in trinummo.ita est amor balista ut iacitur nihil sic celere est neq̃ uolat atq̃ is.mores hominum moros & morosos efficit. Cessaret desisteret ab incœptis ut superius omnia cessabant. Taciturnis siluis.epitheton temporarium.nam eas taciturnas esse ob eius discessum sentit.Taciturnam autem appellamus sine strepitu rem. sicuti tacitam a tacendo Tibullus & docet ad digiti me taciturna sonum. Solus stimicon uel incomitatus qui sine te alterne dicere non poterat/uel qui te absente solus obtinet principatum cantilenæ. Pallente corymbo:coronatus hederaceis foliis quarum sunt fructus corymbi qui aliis candidi:aliis nigri aliisq̃ crocei quibus poetæ coronantur ut scribit Plinius. nam ideo coronantur hedera poetæ quasi baccho consecrati & quia ut bacchus insaniunt. uel quoniam ut semper uiret hedera sic carmina æternitatem merentur author est seruius.

Pallente candido est enim quædam fructu tantum candida hoc est corymbo(ut inquit Plinius de qua intelligi posse uidetur est etiam occultior sensus in hoc uersu / ut sit nunc pallente canit corymbo mœstitiae accommodato.quoniam pallidus color quid præ se fert doloris & cum poetæ coronentur crocato ut appareat intrinseca ægritudo hedera illa coronatur quæ pallorem consimilem stimiconi demonstrare queat.

Mœrere
Mœror
Iubilare
Piger unde
Pigrare
Pigritia
Os ossis
Ossum ab antiquis
Ossea manus ap̄ iuuenale3 quid.
Nõ recrescũt ossa refracta
Spectacula unde
Spectaculu3.
Spectator
Specto
Edere
Editores
Harena quid
Harena pro spectaculis
Arena unde.
Morari
Mora
Mori idest stulti
Corymbi
Cur hedera poetæ coronentur
Crocato corymbo poetæ coronãt

Donauimus. dono prosequuti sumus Virgili. in. v. æne. nemo ex hoc numero mihi nō donatus abibit: Scribit Marcellus dona consuetudine hæc haberi quæ aut propiciādis diis dantur, aut hominibus pro benefactis redduntur. quamuis pro ultione apud Virgiliū in buc colicis inueniatur: quas illi philomella dapes quæ dona pararit. Tenero hedo molli & ex lacte mero. Habes sine dasea scribendum est pro absens es. Lustrauit purgauit: unde lustrum spatiū quinquēnale quo urbes lustrabāt i. purgabant. Iussit certare iuuenes: de more & cōsnetudine nam sacrificiis canere & saltare solebant quia nullam corporis partem maiores eē uoluerunt (ut inquit seruius) quæ religionem non sentiret uñ dixit Virgilius in buccolicis cantabunt mihi dametas & lyctius ægon saltantes Satyros imitabitur alphesibeus inde est puerbium ad oīa secunda saltat senex nam cum iracundia matris deuȝ romani laborarent & eam nec sacris nec ludis placare posset qdā senex statutis ludis circēsibus saltauit quæ sola fuit causa placationis author est seruius in explicatione eius uirgilii in. 3. æne. lustramurq; ioui. Certare carminibus contendere. Arguta cicuta. i. fistula pars est pro toto cum cicuta sit spatium inter cannarum nodos ut diximus supius. alias herba est uenenatissima ut scribit Plinius qua periit socrates unde dictum est a persio sorbitio tollit quem dira cicutæ. Inuictus a nullo superatus. Diues auferat præmia: non q; diues sit sed premiis ditatus. præmia dicuntur quæ ob aliquod egregiū facinus retribuūtur utq; Vir. in. i. æne dii tibi si qua pios respectant numina si quid usq; iusticiæ et mens sibi cōscia recti præmia digna ferant. Nō solum nō tm̄ Gaudeat letetur: est āt sensus habeat præmia sui stimicon laboris & non tantum gaudeat p recepto hedo sed & tota habeat & possideat ouilia tyrsidis non tamen æquiperabit lætitiam meam ex spectaculis conceptā.

Quem sine te mœsti tenero donauimus hedo.
Nam dum lentus habes lustrauit ouilia tyrsis
Iussit & arguta iuuenes certare cicuta
CO. Scilicet inuictus Stymicon & praemia diues
Auferat accepto non solum gaudeat hedo:
Verum tota ferat quæ lustrat ouilia Tyrsis
Non tñ æquabit mea gaudia: Nec mihi si quis
Omnia lucanæ donet pecuaria siluæ
Grata magis fuerint q̄ quæ spectamus in urbe.
Ly. Dic age. dic Corydō Nec uostras inuidus ares

Ouilia: pro pecudibus inclusis. sicuti apud Virgilium. Triste lupus stabulis idest ouibus quæ ouili includuntur. Aequabit aequiperabit. æquare enim est parem reddere. unde æquum iustum appellamus eo q; nullam in partem propēdat. & lāces habeat pares ex utraq; parte. Nec mihi si quis: ordo est: nec si quis mihi donet omnia pecuaria lucanæ siluæ erunt magis illa grata q̄ȝ spectacula nuper in urbe uisa. Pecuaria non tantum pecudes Sed & alia ex quibus fit pecuaria. nam ut superius ex authoritate Marci. Varronis docuimus facere pecuariam intelligitur de oue, capra, sue boue asino, equo mulo, cane, pastore.

Lucanæ Siluæ in quibus cuȝ sint latissima pascua conueniunt ex oī parte pastores cum pecudibus & armentis, lucani auteȝ sunt populi in secundo europæ sinu inter brutios hirpinos & calabros (ut scribit plinius in tertio naturalis historiæ) apud quos oues etiaȝ nascuntur commendatissimae. a lucanis lucam bouem quidam appellatam uolunt q; pyrrhi bello primum in lucanis uisa sit. unde est illud ausonianum ut lucas boues, olim resumpto præ feroces praelio fugit iuuentus Romula: quamq̄ a luce potius dictas lucas arbitretur uarro q; longe inclucebant propter inauratos regios clypeos. etiam si in omnibus ferme codicibus inducebant pro inclucebant passim legatur lucanos quosdam ex genere scarabeorum uocari a Nigidio author est plinius in ūdecimo qui apud nos uolatiles sunt cornibus ceruinis ad morsuȝ coeuntibus unde & nomen habent horum cornua remediis infantum ex ceruice suspenduntur: ut idem scribit plinius.

Dona
Donum pro ultione
Lustrare
Lustrum
Prouerbium ad oīa secunda saltat senex
Cicuta herba
Praemia
Loc. Virgil.
Aequare
Aequuȝ
Pecuariaȝ facere
Lucāi populi
Luca bos elephas
Loc. ausonii.
Luca bos a luce non lucanis
Correctus uarronis
Codex
Lucani scarabei
Cornua lucanoȝ infantuȝ remediis

Grata lucida & p desiderio gratificare est gratũ facere ut apud. M. T. in hortensio, quare egredere queso & gratificare rei publice. Spectamus uel dum praesentes uidemus uel tempus est pro tempore spectauimus. In urbe. s. romana urbs ab orbe & uruo dicta (ut scribit Varro in primo de lingua latina) urbes enim circunducebantur & designabantur aratro. ideo ait uarro omnes colonias romanas in litteris antiquis scribi urbes quoniam item ut roma condita fuerãt hunc morem respexit uirgilius in quinto æneidos ita scribens. interea æneas urbem designat aratro sortiturq; domos, ubi hec seruius. quem morem cato in originibus fuisse dicit conditores enim ciuitatis taurum in dextram:

Despice. Non aliter certe mihi dulce loquere
Quam certare solent quotiens ad sacra uocantᷣ
Aut fœcũda pales: Aut pastoralis apollo.
Vidimus in cælum trabibus spectacula textis CO.
Surgere tarpeium prope despectantia culmen:

uaccam intrinsecus iũgebant & incincti ritu sabino idest togæ parte caput uelati. parte succincti tenebant stiuam incuruam ut glebæ oẽs intrinsecus caderent & ita sulco ducto loca murorum designabant: & aratrũ suspendebant circa loca portarum unde territorium dictum est qđ terribouium. tritum bobus & aratro. Nec despice nec spernas despiciens dicitur diligenter inquirens ut ãnotat Seruius. Inuidus nostro inuidens bono: inuidus dr̃ q nulla bona aliis communicari uelit uñ dictũ est ab horatio inuidus alterius macrescit rebus opimis. hinc inuidã memphiꝫ appellauit papinius i siluis ꝗ nulli cærimonias suas memphitici sacerdotes communicatas uelint: ob quod & ipsi incõmunicabiles dicti. inuidiosũ etiam dicimus authore Marcello qđ sit uitabile ad uidẽdũ cicero li. 3. tusculanarum posset in misericordiam: posset in inuidentiã. nõ dixi in inuidiã. quæ tũ est cuꝫ inuidetᷣ ab inuidendo aũt inuidentia recte dici põt ut fugiamus ãbiguũ nomen inuidiæ. Non aliter certe: sensus est: non minus mihi iucũdũ pstiteris offm̃ q̃ꝫ cum pale aut appolline inuocatis dulcia audiuntᷣ certamina celebrantiũ coꝝ sacra: Pales & apollo numina rusticorũ ut ap̃ uir. ipa pales agros atq; ipe reliquit apollo: scribit. n. seruius triplicẽ esse phœbo ptãtẽ ap̃ supos solẽ dici in terris liberum patrẽ. apud inferos apollinẽ, uñ tria illius simulachro insignia sunt: lyra quæ celestẽ harmoniã exprimit. Gryphs qđ terrenũ indicat nutũ, Sagittae qbus noceat cum infernus deus notatur: Scribit macrobius in primo saturnalium νομιον απολλωνα cognominatum solẽ nõ ex offõ pastorali. ut fabula p quam fingitur admeti regis pecora pauisse. Sed quia sol pascit oia quæ terra pgenerat, unde non unius generis sꝫ oiuꝫ pecoꝝ pastor canitur ut apud homerum neptuno dicente φοῖβε σὺ δ᾽ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς βουκολέεσκες. Nõ alr̃ loquere ñ secus mihi loquẽdo dulce explicabis q̃ꝫ dicere solent q in sacris canere ꝯsuerũt: Sed maiorẽ exprimit corydonis efficaciaꝫ ut sit iudicare q̃ꝫ dulciter canat q loquendo uincat cæterorũ cantum. Solent certare subintellige pastores adhibitos non ꝗ certent pales & apollo. Quotiens uocantur pro inuocantur. Ad sacra seu palilia seu alia pastorum festa. Fœcunda exuberans & plena inuocatur enim fœcunda ut præbeat largas herbas & læta pabula. Vidimus in cælum incipit describere corydon spectaculi constructionem & ordinẽ, deinde spectacula, hoc est feras exhibitas. Surgere. crescere ut apud Virgilium septemq; assurgit in ulnas. Despectantia desuper aspicientia. nam despicere est desuper aspicere ut qualem sæpe caua montis conualle solemus despicere. Textis trabibus. quasi textura quadam compaginatis. trabes dicuntur ligna oblonga. in ædificiis tabulata sustentantia. sæpius pro naui trabs accipitur ut apud persium. ast uocat officium trabe rupta idest naui.

Culmen Tarpeium idest collem Tarpeium siue capitolium ubi erat palatium senatorum (ut scribit Solinus de quo nomine & si superius hic aliqua retractare non indecens fit. Arcem tarpeiam a tarpeio custode arcis sunt qui appellatam uelint, cuius filia tarpeia (ut scribit plutarchus) eam sabinis prodidit spe armillarum capta. quas sabini magno pondere læuo bracchio gerebant. quibus mox oppressa est ibiq; sepulta, ita autumat etiam Varro in. i. de lingua latina: culmen dr̃ ps eminentior tecti quia ueteres (ut inqt seruius) ædificia de culmis tegebant. i. e messibus uirg. in buc. pauperis & tuguri congestum cespite culmen:

Vrbs unde
Loc. Virgilii
Mos antiquus in urbibus ædificãdis
Territorium unde
Despiciens
Memphis i. inuida a papinio cur
Memphitici sacerdotes incõmunicabiles
Triplex apollinis potestas
Tria apollini insignia
Nomios apollo pastor ñ ab admeto
Oium pecorum pastor apollo
Fœcunda pales
Surgere crescere
Trabes
Trabs p naui
Locus persii
Tarpeio collis.
Historia tarpeiæ arcis
Culmen

Immēsosq; gradus. Sedilīū dispositiones. nā ut Theatris & spectaculis per gradus dispōebantur sessori loca ut digniores gradu hoc ē loco sublimiori sederent ac dignioti: & cæteri p conditione disponerentur. & per gradus ordinarentur. de ordinibus sedendi fit mētio a Pli. in. xxxiii. quam rem & his tetigit Suetonius in dictatore. Sessum i quattuordecim scēna p orchestram transiit circensibus: Martialis cū primi ordinis hominē denotare uellet ita reliquit i secundo ruffe uides il lū subsellia pria terēte. i. altiores & sublimiores gradus: Gradus pprie dnē scalaꝝ mensus ad quos passu uadere possumꝰ

De gradibus sedendi
Locus sueto.
Loc. Martia.
Gradus

Immensosq; gradus: Et cliuos lene iacentes.
Venimus ad sedes ubi pulla sordida ueste

Gradatim
Cliuus

Virg. In scdo æneī. hærent parietibus scalæ postesq; sub ipsos nituntur gradibꝰ: Iuue. Sar. tertia nam si gradibus trepidatur ab imis ultimus ardebit quē tegula sola tuetur a pluuia dicitur etiam gradus p passu. Lucanus in sēcūdo quātoq; gradu mors sæua cucurrit: Scribit Marcel. gradus esse ꝯsuetudines per quos altiora domoꝝ & ædificioꝝ olum scandunē ut apd Virg. æn primo. ærea cui gradibus surgebant limina: Gradatim aduerbium est qd significat per gradus. Apu. in. x. Gradatim pmensis honoribꝰ quinquēnali magistratui destinatus fuerat. Immensos. in altū tendentes. Et cliuos lene iacentes. legēdū est cliuos: dicitur enim cliuus prona descensio ab inclinando q; descensū hēat: Multi āt fuerunt romæ cliui uariis nuncupati nominibus: ut cliuus capitolinus, de quo Cicero in orōe de rēditu suo se nonaꝝ decemb. quæ me ꝯsule fuissent cliui capitolini penas ab equitibus romāis esse repetituꝝ: Cliuus ad ianiculū, & cliuus aricinus ad quem mendici ꝯueniebant & ægrotantes uñ dictū est ab epigrāmatario poeta iocose: Debet Aricino cōuiua recumbere cliuo quem tua felicē zoile cœna facit. & a Iuue. Sat. quarta. Dignus aricinos q mendicaret ad axes: Ad pōtem silr æmiliū ꝯuenire solebant mendicantes de quo Iuue. nusq Emilius pons: & alibi dirusq; a ponte satelles. i. æmilio hunc designauit etiaꝫ ouidius in ibim illo uersu quisq; tenent pontem q tibi maior erit: Lene iacentes: descriptio est cliui molliter descendentis:

Cliuus capitolinus
Cliuus ad ianiculum
Cliuꝰ aricinꝰ
Loc. Martia.
Loc. Iuuena.
Emilius pōs
Loc. Iuuena.
Loc. Ouidii.

Venimus ad sedes: bene se dixit uenisse ad sedes turbæ sordidæ cū ipse sordidus esset sordes (ut inqt inferius (nudaq; paupertas et adunco fibula morsu obsuerant ad equestrē puenire gradū si qdem nephas erat uiliori inter nobiliores spectare uñ legimꝰ. L. flaminiū. Q. flaminii fratrē e senatu a catone depulsum ludos publicos in extrema theatri sede abiectū atq; humilē spectasse moxq; populi misericordiam mouisse et in superiorē crebris clamoribus partem reuocatum quem e uestigio cōsulares uiri sessum inter se receperunt auctor plutarchus in flaminii uita. Turba sordida: plebs incompta et spurca sordidum. n. sordibus plenum atq; spurcum appellamꝰ uñ sordidatus uestē sordidā indutus sed sordidus ex moribus sordidatus dicitur ex causa cicero i pisoneꝫ nec minus lætabor cum te semper sordidum q̄ si paulisper sordidatum uiderem: est etiam aduerbium sordide quod significat spurce. Pli. Cecilius in. 3. epistolaꝝ nō minus uiolenter qꝫ sordide gesserat. sordes āt pprie dicūē in homine accusato cicero p cluentio Ne forte mater hoc sibi optatissimū spectaculum huius sordium atq; luctus et tanti squalloris amitteret. sordidi autem pprie dicunē pauperes sordidas induti uestes ut apud iuuenalē de pauperibus loquēteꝫ quid q; materiā praebet causasq; iocorum omnibus hic idem si fœda et scissa lacerna si Toga sordidula est: sordidus aliqñ pro auaro et depco dicit: suetonius in nerone diuitiarum et pecuniae fructū nō aliū putabat q̄ pfusioēꝫ. Sordidos ac deparcos esse quibus rō ipensaꝝ ꝯstaret prælautos uereq; magnificos qui abuterenē ac pderent in quē accipe significatū illud horatii ex. ii. sermonū. sordidus a tenui uictu distabit ofello iudice: est ēt uerbū sordere ut ap actiū in egisto cui manus matno sordet sanguie sparso. i. sordida est. Pulla ueste. colore ad nigredinē uergente. pullus color est quē nunc spanū uel natiuum dicimus uñ pulligo color natiuus dr ut intelligas plinii uerba in. viii. scribentis fuluas tarentū ac pulliginis suæ: Vir. i. 3. geor. ne maculis infuscent uellera pullis. ibi th nigras intelligit seruius. a pullo pullati dnē uestes colore natiuo induti ut uiliores qbus facultas nō daē pciosō colore lanas tigere: pullatæ nugæ a persio dnē tragicæ qm̄ in tragœdiis tristia tractāē quæ ut plurimū p colorem denotāē pullū. p uestē uero togā intelligas quæ erat uilioꝝ scribit. n. asconius i. 3. uerrinaꝝ togā cōeꝫ hitā fuisse marū & fœminaꝝ sꝫ prætextā hōestoꝝ togā uilioꝝ toga i reatu fuit ut scribit orosius in. v. pullæ togæ fit mtio a. M. T. i uatiniū teste his illd icir ex tecupio quo ꝯsilio, aut q mente feceris ut in epulo. q. arii familiaris nostri cum toga pulla accumberes.

L. flaminius e senatu depulsus
Sordidus
Sordidatus
Sordide
Sordes
Sordidus p auaro
Loc. horatii.
Sordere
Pullus color
Pulligo quid apd plinium
Pullati
Pullatæ nugæ apud persium quid.
prætexta
Toga.
Toga i reatu
Toga pulla

Inter fœmineas cathedras fœminas matribus mixtas spectasse in theatris uel ex autho ritate iuuenalis patet ita sat. vi. scribentis: porticibus ne tibi monstrat fœmina uoto digna tuo. cuneis an hñt spectacula totis φ securus ames quodφ inde excerpere possis: cui assi pulat ouidius his in primo de arte amādi: Sed tu præcipue curuis uenare theatris. hæc lo ca sunt uoto fertiliora tuo. illic iuēies qd ames qd ludere possis qdφ semel tangas quodφ tenere uelis.

Cathedra. Cathedra di cit̄ p sedili & ut plerumφ acci pit pro spondata sede quare hodie cathedram iureconsulti doctoris sedem eleuatam cu3 sponda appellant. unde cathe

Cathedrati / cum

Inter fœmineas spectabat turba cathedras
Nam quæcumφ petent sub aperto libera cœlo.
Aut eques aut niuei loca densauere tribuni:

draticum accipi uolunt qd anno quolibet episcopo a clericis soluitur sibi subditis quia ad honorem cathedræ episcopalis soluitur ut hētur. x. q. iii. hic pro sede fœminarum ponitur ut apud iuuenale3 Satyra sexta. cuius apud molles minima est iactura cathedras. apud epi/ grāmatarium p sede doctoru3 dicitur. At circum pulpita nostra & steriles cathedras basia sola crepant Subsellia ut scribit asconius in prima uerrinarum proprie tribunoꝝ triūuiroꝝ quæstorum & huiuscemodi minora iudicia exercentium sunt qui nō in sellis curulibus ac tribunalibus sed in subselliis considebant. Petent. legēdum est patent idest aperta sunt ut apud lucanum in. ii. iamφ iræ patuere deum. Libera nullis exposita umbris & fibra/ culis. Aperto cœlo penitus admisso. apertam enim rem manifestam appellamus & of bus palam ut i obscœno carmine fulmen habet mundi dominus tenet illud aperte nec da tur æquoreo fuscina tecta deo. & alibi nos pudore pulso stamus sub ioue coleis apertis. or/ dina autem sic. nam aut eques aut niuei tribuni densauere quecumφ loca patēt libera sub aperto cœlo. Eques dignitas erat apud romanos equestris insignis sed opus fuerat ad illam habendam quadringentis sextertiis ex tiberii edicto ut scribit Plinius: hinc est illud iuuenalis ex satyra prima quadringenta parant: idest census equestris qui continebat qua/ dringentis sextertiis. Martialis in secundo prætorem pauper centum sextertia gautus ora bat cara notus amicitia: dicebatφ suis hæc tantum deesse trecentis ut posset domino plau dere iustus eques/ equites mediam inter populum senatumφ tenebant dignitatem ut au/ thor est appianus in secundo: equestres autem familiae rome nobilissimæ fuerunt. Sicut & hodie apud nostrates: Suetonius in dictatore dimissa cosutia quæ familia equestri sed ad modum diues prætextato desponsata fuerat corneliam duxit uxorem: Scribit Valerius in secundo equestris ordinis iuuentutem omnibus annis bis urbem spectaculo sui sub ma/ gnis authoribus celebrasse/ die lupercalium & equitum probatione: equestris statua in ur/ be & italia primum aurata a. M. attilio Glabrione patri in ædem pietatis posita est ut idē scribit Valerius: equestrium origo per quam uetus est authore plinio libro. xxxiiii. natura/ lis historiæ cum fœminis etiam honore cōmunicato cloeliæ. n. statua fuit equestris. erant autem equestres statuæ ut hoc non te candide lector prætereat equo insidīdentes sicut pe destres pedibus: prima3 cloeliæ & horatii coclitis equestrem statuam fuisse dicatam ex piso nis testimonio tradit plinius. Niuei tribuni Albis uestibus decorati. tribuni aute3 ita diuisi fuere: ut quidam russuli sed ex genere militarium appellarentur qui in exercitu crea bantur alii comiciati qui comiciis designabantur ut docet asconius: Alii tribuni ærarii/ hic appellati φ pecuniam sibi ipsis attributam militi redderent. hic de tribūis plebis intelligo de quibus satis multa liuius in secundo ab urbe condita & apud iureconsultos quo pacto creati fuerint explicatur in principio digestorum. Ephori apud lacedemonios quales apud romanos tribuni plebis fuisse memorantur. Niuei ob uestem albam ut fidem curæ si gnificarent habere: quam albo panno uelatis manibus coli prædiximus/ unde Sæpe legi/ mus imploratam tribunorum fidem/ Alba ueste magistratuu3 petitores similiter incessisse nulli dubium quod ideo factitatum est ut scribit plutarchus in problematis ne forte ciues largiendo corrumperent argentum sinu ferentes. uel φ imperio se dignos/ non genere nō diuitiis/ nec gloria sed uulneribus ac cicatricibus indicabant/ quæ ut ab his quos prehēsa/ bant ambiendo uiderentur sine toga ad petendum descendebant/ siue ut rogando & se of bus submittendo/ Sicφ corpus nudando ac seipsos abiiciendo populum captarent anno/

Subsellia
Aperta res
Equestris dignitas.
Loc. Iuuenal.
Census equestris
Loc. equitu3.
Familiæ equestres
Equestris statua cui priu3 inaurata erre cta est.
Equestres statuæ quæ. Pedestres statuæ
Russuli
Comiciati.
Tribuni ærarii
Ephori apud lacedemōios
Niuei tribuni cur

ratū ē & ĩō albis uestibus usos fuisse qm̄ sacrificia qſ quædã faciebant in theatris: Tribuni
dicti q̄ p tribus elligerent ut aṗ nos remanet ꝯsuetudo quatternos p singulas quattuor tri/
bus elugendi. Q.h.p.p similitudinē uallis oculis subiectæ lycidæ designat theatru; qd   Tribuni uñ.
ad tps ligneũ ædificari solitũ fuit memoriæ ꝓdit curionē quōdā in parentis funerali hono
re duo theatra e ligno acermo cardinũ singuloꝝ uersatili suspensa libramento extædificasse   Theatrum li
quæ cornibus inter se coeunti   gneum
bus faciebant ãphitheatrum
ē.n.amphitheatrũ ut hoc quo   Amphithea
q̄ non ignores ex duobus cō/   trum
stans theatris forma rotunda
de amphiteatro ligneo fit mē
tio a suetonio ĩ nerōe. Hæc
uallis demonstrātis est. Cō/   Supinus
tendit includitur spatiosa ro /   Resupinare
tūditate & simul rēdit. Pa.   Resupinare
or.spatiosā rotūditatē. Si.lat.   ap ; iuuenalẽ
hñs latus sinuatũ.i.circūflexũ   Vndiq;
& incuruatũ. Re.s.i.sursũ   Curuæ ansæ

Qualiter hæc patulum contendit uallis ĩ orbē:
Et sinuata latus resupinis undiq; siluis.
Inter continuas curuatur concaua montes
Sic tibi planitiem curuæ sinus ambit harenæ
Et geminis medium se molibꝫ alligat ouum:
Quid tibi nunc referā quæ uix suffecimus ipsi
Per partes spectare suas: Sic undiq; fulgor
Percussit. Stabam defixus & ore patenti

spectantibus sunt.n.ad uisum superioris partis resupinatæ & qſ iacentes. supinus dr̄ ꝓprie   A persio.
qui corpore ad cælũ iacet eleuato iuuenalis sat.3.cubat in faciē mox deinde supinus.resupi   Curua thea/
nare ut notat marcellus significat reuocare aṗ iuuenalē euertere ut aulam resupinat amici.   tra
Vndiq; ex oī parte ut undiq; totis usq; adeo turbat̄ agris. Curuat̄ inflectit̄ uñ curuæ   Continuum
ansæ a psio appellant̄ retortæ & inflexæ nō recte prospicientes sat.ii.illo uersu o curuæ i ter   Continuare
ris animæ celestium inanes/curua āt ꝓpie dñr theatra ut apud Ouidi. curuis uenare thea/   Sinus
tris. Concaua simul excauata intus. Inter.c.m.a quibus effici t uallis ꝯtinuum autẽ
dicimus p ordinem ductum uñ continuare uerbum qd̄ significat per ordinem deducere.
Sinus cumulus & aggeratio dicitur hic ꝓ receptaculo accipit̄ incuruo arenæ:diximus āt   Harena
superius harenā ꝓ spectaculi loco sæpius nominari qm̄ harena inspargebatur terra ne esset
lubrica pedibus gladiatoꝝ ut apud Martialem.tutior in sola non est cū currit harena & aṗ   Harenarii sb
iuuenalẽ. ueræq; paratur harenæ unde & harenarii dicti quos.nasci sub canicula autuma/   quo sydere
uit firmicus,qui idem scribit in sexto matheseos si iuppiter in finibus martis positus in quo
cumq; signo & mars in finibus iouis in cardinibus collocati quadrata se uel diametra radia
tiōe respexerint & in diurna genitura sol fit in deiectis ab horoscopo locis,luna uero ĩ noc   Hemycyclus.
turna genitura optimos nasci gladiatores. Medium ouum:descriptio est theatri qd̄ bi/   Theatrum.
nis constabat contignationibus rustice autem formam theatri ouo comparauit & per uallē   Origo thea/
demonstrauit.qd̄ Machinam in hemicicli.i.semicirculi speciem constructã fuisse scribit ca   tri a græcis
ssiodorus. Dictum theatrum α ϑεωρου θεωρεῖν.qd̄ est uideo quoniã eminus astans turba si
ne impedimento uidere poterat.huius a græcis extat origo.nam cum feriatis agricolæ die
bus diuersis sacrificia numinibus per lucos & uicos celebrarent athenienses primum agre/   Locus iuue/
ste principium in urbanum collegere spectaculum:hinc est illud satyrographi poetæ ad ue   nalis explica/
tus theatrum alludentis satyra tertia ipsa dierum festoruz herboso colit̄ si qñ theatro maie   tus
stas. Medium ouum hemicyclus theatri. Geminis molibus binis hemicyclis. Alli/   Alligare
gat referat cōnectit & includit hic:allegare uero significat subornare & qſ legatum mittere   Allegare
ad quid agendum plautus in cassina.pater allegauit uillicum qui posceret sibi istam uxorẽ
Quid tibi nunc referam color rhetoricus narrando.n.fugere fingit dum tñ recenset.
Referam renunciem & replicem ut apud tibullum nec refero solisq; uias. Suffecimus
satis fuimus ut apud Virgilium in.xii.æne.Dum terga dabant pallantia teucri suffecit.ali/   Sufficere
as sufficere signat sumministrare ut aṗ poetam in.ii.æne.ipse pater danais aios uiresq; se/   Sufficere sub
cundas sufficit. Per partes suas per ordinem suum disposita. Fulgor uel inaurataꝝ tra/   ministrare
bium quæ ita in spectaculis exornabantur sicut olim theatrum pōpeianum inaurauit nero   Theatrũ pō/
ad excipiendum tyridatem magnificentissime uolgesis parthoꝝ regis fratrem authore pli   peianum in/
nio libro.xxxiii.nat.hist.uel deorum ab ore proueniens hoc est imperatoris & cæterorum   auratũ a ne/
magistratuum quorum maiestas admirabilis est rusticis hominibus.fulgor autẽ dr̄ splen   rone

Fulgor. Fulgere Fulgere apđ lucretiũ cor/repte.

dor unde fulgere pro splendere dicitur fulgere apud lucretium correpte legitur in sexto p fulgere producta media/Multa uidemus enim celestibus insita flammis fulgere cum cœli donauit plaga uagare. Percussit perstrinxit ita enim accidit ut nimio splendore perstrĩgantur oculi ut solaribus radiis. Stabam defixus morem exprimit admirantis & attente pendentis. Defixus ualde affixus hoc est uisum ualde intendens persius satyra tertia obstipo capite & figentes

Nimio splendore perstringunt oculi Defixus Defigere

lumine terram Virgil.in primo æneidos & lybiæ defixit lumina regnis. Ore patenti aperto & lato ut cõsueuerunt mirabundi. Mirabar pro admirabar/ut mirabar quid mœsta deos amarylli uocares. Noram p nouetam/persius plebeiaq; prandia noris pro noueris.

Cunctaq; mirabar. Nec dũ bona singula noram
Tum mihi nunc senior lateri qui forte sinistro
Iũctus erat: Quid te stupefactum rustice dixit
Ad tantas miraris opes. Qui nescius auri
Sordida tecta casas & sola mapalia nosti:

Singula bona sensus est omnia simul primo aspectui occurrentia admirabar nec tam particulatim noueram quid esset præclarum in theatro. Tum mihi cumulate progreditur ad theatri augustalis laudem. Nunc senior in uetusto codice legitur dum senior tali sensu dum ego omnia hæc mirabar forte qui senior lateri iunctus erat meo sequentia uerba dixit. Iunctus hic prope ut apud epigrammatarium poetam in primo fabricio iunctus fido requiescit aquinus & expone iunctus idest latus meum contingens/alias iunctus amicicia uel consanguinitate dicitur.& iungere aliquando significat corpora adulterio commiscere ut apud Ouidium in epistolis tolle moras tantum properataq; gaudia iunge/alias honestius copulare manus. Vir.in primo æneidos cur dextræ iungere dextram nõ datur:latus extremitas dicitur quæ in latũ est græci πλευρον uocant unde pleureticus morbus laterum dicitur.latera a parte sinistra sunt & dextra tam beluarum quam hominũ ouidius in epistolis transeat hectoreum pelias hasta latus:plautus in asinaria latera confectam tua quæ occalluere plagis Virgilius in secundo æneidos in latus inq; feri curuam compagibus aluum contorsit.a latere fit lateralis ut superius alternat uirreas lateralis cingula bullas & laterones dicti sunt qui latera custodiunt principum ĩnq; quidam lattones dictos putãt q; a latere adoriantur.alias uero lateres appellati sunt lapides ædificiorum gratia e terra fictiunde latericius paries. Rustice hic non est ignominiosum sed accipitur pro rura colente.ut superius Rusticus est fateor sed non est barbarus idas. Rusticitas a plinio pro seueritate dicitur ita ferme in primo epistolarum scribente patria est ei brixia ex illa nostra italia quæ multum adhuc uerecundiæ,frugalitatis atq; rusticitatis antiquæ retinet ac seruat. Rusticus aliquando rudis dicitur quintilianus ut recta sint bracchia ne indoctæ rusticæ manus

Iunctus. Iungere apđ Ouidiũ qd. Latus Pleureticus morbus Lateralis Laterones Lattones Lateres Rusticus Rusticitas p seueritate ap plinium

Stupefactum stupore concussum & quasi extra se:Stupidus ut notat Marcellus est obstupefactus:Aliquando dicitur iniquus & stultus est etiam uerbum stupere ut apud Virgilium in quinto æneidos Ante omnes stupet ipse dares:Stupor dentium a plinio appellatur cum dentes panem seu aliquid mandere recusant & reformidant Dentium stuporem portulaca herba aut sal tollere potest ut author est aristoteles in problematis. Opes diuitias unde opulenti & opulentia/Ops uero singulariter pro auxilio dicitur unde Opitulor uerbũ & Opitulatio dicta est(ut scribit donatus)terentius in andria. Si illum relinquo eius uitæ timeo/sin Opitulor huius minas. Nescius auri.qui aurum ignoras.nescius auri nãq; dicitur qui aurum non nouit. Casas nosti hoc est pastorales domos. Sordida tecta appositio est idest deformia & sordibꝰ plena Sic Virgilius in buccolicis.o tantum libeat mecum tibi sordida rura atq; humiles habitare casas. Sola mapalia casæ pœnicæ;mapalia appellantur ut etiã superius ex pompeii docuimus authoritate scribit Seruius in quarto æneidos Magalia Aphrorum casas & mapalia idem significare sed magalia primaȝ producere sicuti ut primum alatis tetigit magalia plantis Mapalia uero corripere ut & raris habitata mapalia tectis. Tam tremulus tam senex.consueuerunt enim senes tremulis ince/

Stupidus. Stupere Stupor Dentiuȝ apud plinium quid. Opes. Opulenti Opulentia Ops Opitulor Opitulatio. Nescius Mapalia Magalia Senes tremuli

dere membris Iuuenalis Senum describens incõmoditates. cum uoce trementia membra. & Calpurnius superius talia uerba refert tremulis titubantia labris quintilianus in primo nõ.n. puerum quẽ in hoc instituimus aut fœminæ uocis exilitate frãgi uolo aut seniliter tremere: Canus uertice. caniciẽ infectus unde cana senectus et canum caput. Tibulus in prio Dicere nec cano blãditias capiti. canitiẽ tãtum homini et equis esse scribit Plinius in. xi.

Cana senectus.

En ego tã tremulus tã uertice canus: Et ista
Factus in urbe senex stupeo. tamen oĩa certe
Vilia sunt nobis quæcũq; prioribus annis
Vidimus. & sordet quicquid spectauimus olim
Balcheus en gemmis en illita porticus auro

Aglaius sophidius

Factus in urbe senex qui romæ commoratus sum et in ipsa cõsenui patria ut legitur aliquorum qui a natali numquã abscessere solo & præcipue aglaii sophidii. nam cum gyges lydie rex diuitiis armis q; & regno abundantissimo inflatus sciscitaretur apollinem pythium an ei quemq̃ præferret Aglaium sophidium respondit qui archadus paupertimus sed ætate iam senior terminos agelli sui numq̃ excesserat paruulis ruris fructibus cõtentus. author est Valerius in septimo. Vilia sunt nobis. Quæcumq; inquit spectacula anteriori ætate fuerunt edita si his conferrantur uilia inuenientur. Sordet sordidũ est ut sordent tibi munera nostra.

Sordere

Baltheus

Baltheus apud pliniũ quid.

Baltheus en gemmis nunc theatri adornatum describit mox spectacula dicturus. Baltheus dicitur alicuius rei cinctus lucanus baltheus haud fluxos gemmis astrinxit amictus. Baltheum q; cingulum e corio habebant bullatum. baltheum dictum putat uarro in primo de lingua latina: hic baltheus pro theatri cingulo gẽmeo hoc est eminenti tuberculo potest accipi apud plinium etenim cortex salicis in modũ cinguli alligantis baltheus dicitur his uerbis. Salicis statim plura genera nam quædam & in proceritatem magnam emittunt iugis uinearum perticas pariuntq; baltheo cortice uincula baltheus aliquando pro cingulo a quo arma dependent dicitur Virgilius in quinto æneidos Alter ama[illegible]oniam pharetram plenamq; sagittis threiciis lato quam circumplectitur auro Baltheus.

Porticus.

Porticus triplices quæ.

Duplices porticus apud [illegible]

Cryptoporticus.

Porticus deambulationes sunt umbrarum & remouendarum pluuiarum gratia ædificatæ quas duplices & triplices appellare consueuerunt ab ordinibus columnarum duplicatis & triplicatis. Suetonius in nerone uestibulum eius fuit in quo colossus. c. xx. pedum staret ipsius effigiei tanta la[illegible]itas ut porticus triplices miliarias haberet. Scribit uictruuius in quinto in duplici palestrarum porticũ collocanda esse complura membra tu ibi intellige ubi duplicatus sit ordo columnarum. cryptoporticus ex omni parte tecta porticus appellatur ueluti subterranea plinius in epistolis subest cryptoporticus subterraneæ similis æstate incluso frigore riget contentaq; aere suo nec de[illegible]derat auras nec admittit.

Certatim

Theatrũ M. scauri

Illita incrustata illinere enim signat incrustare seu leuiter ting[illegible] plinius in undecimo unum genus ex araneis perimunt phalangium appellatum & in nid[illegible]s suos ferunt deinde illinunt. Idem alibi iis primum alueum ipsum intus totum ut quodam tectorio illinunt

Certatim aduerbium est quod significat studio certationis. Virgilius in quarto æneidos certatim socii feriunt mare & æquora uerrunt. Nec non ubi finis harenæ describit quo pacto ex ebore ornata fuerit pars theatri scenam ut puto: nam & Marcus scaurus authore plinio in ædilitate sua theatrum fecit quod fuit scenæ triplicis trecentarum sexaginta columnaruz pars scenæ inferior e marmore fuit media e uitro ut hic intelligere possimus scenæ partem eboream fuisse.

Peragere reum.

Peragit uerbum est legale peragere & iundicũ. peragere enim reum significat condemnare ut scribit pedianus unde & peregisse reum alias quis non dicitur ut scribit iureconsultus nisi eum condemnauerit: hic peragit significat ualde agit. Marmoreo muro ex marmore constructo.

Sternere.

Ebur indicũ

Ebur in elephante

Sternitur ebur humi deiicitur sternere enim significat humi deiicere Virgilius in secundo æneidos ignaros q; loci passim & formidine captos sterniinius. Sed de hoc iam uerbo superius diximus.

Ebur admirabile admiratione dignum ebur indicum probatur ut patet ex uirgiliano carmine india mittit ebur, est autem ebur in elephante dens solus (ut scribit plin. viii.)

Dentes elephantorum ad usum postiū3 — caeteruȝ in his uilitas ossea quā̄q ob penuriam hæc secari in laminas cœperint ut ideȝ affir
mat: author est polybius in extremis aphricæ partibus elephantorum dentes usum postiuȝ
ædibus præbere unde est illud propertianum & ualuæ lybici nobilæ dentis opus: Admira
Loc. ꝓpertii. — tione dignum est elephantes pugna fessos dentes impactos arbori frangere, leq; ipsos re
Mirabile de elephante — dimere prœda ut qui sciant ob quod petantur. Truncis adiunctis tesserulis cōmis

> Certatim radiant. Nec non ubi finis harenæ
> Proxima marmoreo peragit spectacula muro
> Sternitur adiunctis ebur admirabile truncis.
> Et coit in rutilum tereti qua lubricus axem

sis & coagmentatis. uidetur
autem intelligere de sectili/
bus pauimentis, de quibus
Suetonius i dictatore qui scri
bit cæsarem quamquam te/
Sectilia pauimenta — nuem & obæratum in expe/
ditionibus tessalata & sectilia
pauimenta circumtulisse: di/
cuntur uero pauimenta qui/
Pauimēta nō Pauire. — bus terram sternimus ad or/
natum ita appellata a uerbo
uetusto pauire qđ significat
ferire. & erant sectilia: particu
lis secta ut quocumq; possent
Lithostrata — circūferri. pauimentorū mul
Subdialia. — ta recensentur genera alia lithostrata crustulis paruis coagmentata. Alia subdialia quæ sub
diuo hoc est in aperto fiebant: fuere & diuersi coloris pauimenta & figurata de quibus papi
nius in primo siluarū calcabam nec opinus opes. nam splendor ab alto defluus & nitidum
Asarota — referentes aera testæ monstrauere solum. uarias ubi picta per artes gaudet humus, superāt/
ȝenodorꝰ claruit asarotis — q; nouas asarota figuras, sunt uero asarota ut hoc quoq; in transcursu declaremus pauimen
ta testulis in uarios colores tinctis compaginata in quibus ȝenodorus primus claruit qui a/
sarotum pergami strauit miro artificio ubi erat columba bibens & umbra capitis fuscans
Cerostrata — aquas aliaq; subripiens escam. dicta asarota q conuerri non possint. Fuere & cerostrata pa/
uimenta cornibus præstructa de quibus fit mentio a plinio his uerbis in undecimo urorum
cornibus barbari septentrionales potant urnasq; binas capitis unius cornua implent, alii ꝑ
fixa his pila cuspidant apud nos in laminas secta translucent atq; etiam lumen inclusum
latius fundunt multasq; alias ad delicias conferuntur. nunc tincta nunc sublita nuncq; cero
Silicata. — strata picturæ genere dicuntur: Apud nostros hodie ubiq; in italia fere lateritia fiunt paui/
Trunci — menta quæ a silicibus non absurde silicata appellantur. Trunci partes truncatæ: lu
Truncare — canus in secundo truncos lacerauit fimbria crassos trunci etiam in arbore appellantur qui
Truncator. — ramo remanent detruncato Ouidius in epistolis & quantum trunci tantum mea nomina
Truncatio. — crescunt: Truncare enim signat amputare & recidere unde truncator & truncatio.
Lubricum — Et coit in rutilum ordo est: & qua parte lubricus. s. locus uel eboris truncus. coit in ru/
Anguilla lubrica — tilum axem excuteret ungues impositos ac falleret ne quis comissuras posset percipere.
Lubricus expolitus ubi lubricare hoc est pedibus labi uel manibus sit necesse. lubricū
Lubricus serpens. — enim locum dicimus ubi non bene possumus firmare pedes: & lubrica res est quæ labitur
dum tenetur unde anguilla lubrica, lubricus piscis & serpens appellantur. Virgilius de ser/
Lubrica exta — pente. lubrica conuoluit sublato pectore terga: lubrica exta a tibullo dicuntur & lubrica os
sa a plinio in undecimo. Coit coniungitur. Axem rutiluȝ idest aureum. Rutuli enīȝ
Lubrica ossa. — aurei dicuntur ut author est Mar. Varro. Et rutilare est splendere. Axis autem est proprie
Rutuli. — circa quem aliquid agitur hoc est mouetur quem ab agendo aliqui denominatum uolunt.
Rutilare — est etiam axis fera hinnuli pelle pluribus candidioribusq; maculis libero patri sacra ut scri/
Axis unde. — bit plinius in octauo. Vngues impositos. s. ad explorandum & tentandum ut faciūt
Axis fera — marmorarii qui unguibus pertentare solent an bene conueniant lapides unde res facta ad
Res facta ad unguem. — unguem dicitur perfecta cuiq; nullus insit defectus. horatius in arte poetica. perfectum de
cies non castigauit ad unguem. in hanc sententiam est illud persii. ut per læue seueros effun
Locus persii. — dat iunctura ungues. Subita uertigine hinc percipimus theatrum motorium fuisse

In aliqua parte & fortasse de scena intelligit ut diximus superius: hoc est uersili. nam uersilis scena dicebatur quæ machinis quibusdam tota moueretur: sicuti Ductilis eo q. hac ar, q illac tractis tabulatis interior species nudaretur: scribit plinius. C. curionem qui bello ciuili partibus cæsarianis fauit in funebri patris munere Theatra duo temporaria construxisse ex ligno acerno singulorum uersatili ac pensili libramento. Subita uertigine. celeri conuersione. Excuteret. Eiiceret Excutere ut notat Marcellus significat excludere deiicere. Virgili. In quarto æneidos excutimur cursu, & cæcis erramus in undis. excuti proprie de equis dicimur ut inquit seruius: excutere apud persium Significat diligenter inquirere. Euge tuum & belle. nam belle hoc excute totum qd non intus habet: alibi uero deiicere apud eundem: calidumq trientē excutit e manibus. Sicuti apud Virgiliū

Impositos subita uertigine falleret ungues
Excuteretq feras. auro quoq torta refulgent
Retia: quæ totis in harenam dentibus extant

In sexto æneidos Bacchatur uates magnum si pectore possit excussisse deum: apud Lucanum excludere in primo tellus extendere littora nolet excutietq fretum. Feras Beluas impositas. Refulgent propter aurum quo distincta fueraut. Retia enim in Theatro ad excipiendas feras tetenderant. Torta quæ filis aureis fuerant retorta ur apud nos ex lino hodie fila torquentur quoniam fortiora sunt & tenaciora. Torquere est filorum & funium unde dixit iuuenalis leuius torquetis Arachne. persius tibi torta canabe fulto cœna sit in transtro. Retia instrumenta uenatoria tam ad feras q̄ ad aues excipiendas oui. Retia sæpe comes maculis distincta tetendi. Retia à raritudine dicta ut autumat uarro in primo de lingua latina Reticulum diminutiuum est quod paruum rete significat iuuenalis satyra secunda reticulumq comis auratum ingentibus implet: Extant eminent. Totis dentibus quot sunt instructa retia: furcillis enim quibusdam sustentantur decipula ferarum ut i illa impetum facientes incurrant dum pauidæ & ia uenatoribus premuntur seu canibus: hoc genus retis hodie bononienses caniculas appellant a canibus illis paruis sagaciter lustra perscrutantibus in eaq arte quadam & mira instructione trudentibus. Dentibus æquatis eburneos intelligit hoc est elephantis: de magnitudine dentium elephantorum superius diximus. hoc tamen nunc addimus ex authoritate theophrasti ebur fossile candido & nigro colore inueniri & ossa e terra nasci quod inuenimus apud plinium in. xxxvi. naturalis historiæ: Stipitem æthiopem eburneam statuam appellauit. Cicero in oratione secunda de reditu suo eo q in æthyopia elephātorum copia est maxima unde legimus troglodytas apud plinium in octauo æthyopiæ confermios hoc solo uenatu ali. Dens longior aratro. Spectabiliores enim sunt ex magnitudine: Scribit polybius ex elephantorum dentibus in extremis aphricæ sepes & pecorum stabulis palos fieri authore gaulusia regulo. Aratrum instrumentum est uillicum ad terram euertendum dictum ut putat uarro in primo de lingua latina q aruit eius terram ferrum: Aratrum ita fieri docet maro in primo georgicō. huic a stirpe pedes temo protentus in octo. Binæ aures duplici aptantur dentalia dorso: in aratro Vomis siue Vomer est. dictus q terram uomat. item dens q eo mordetur terra: Stiua q a stando quæ ut autumat Seruius est aratri manica qua regitur quod suffulcit ciceronianis uerbis ita scribentis. Ab ipsa stiua mecum homines loquebantur unde dixit hesiodus & stiuam coropone manum qua firmet arator: Manicula etiam in aratro dicta est q manu bubulci teneat qui quasi est temo inter boues: Buris siue bura est curuamentum aratri dictum quasi

- Versilis scena
- Ductilis scena.
- Theatra. C. curionis
- Excutere
- Excuti de equis
- Locus persii
- Torquere
- Retia unde.
- Reticulum.
- Caniculæ retia apud bononienses
- Ebur fossile
- Locus Ciceronis
- Troglodytæ uenatu elephantorum aluntur.
- Ex dentibus elephantorum pali.
- Aratrum unde.
- Vomer
- Dens
- Stiua
- Manicula
- Buris

Bura unde. Locus fulgẽtii. Inuẽtor aratri Osyris Briges athenienis.

Boὸς οὐρὰ q̄ fit in similitudinem caudæ bouis unde Buram a bobus scribit esse dictam uarro propter similitudinem illam quam habere uidetur. Docet Hesiodus utile esse. Si temo ex ulmo uiridi uel lauro conficiatur. Stiua ex pinu dentalia uero ex quercu fiant: Inuẽtorem aratri triptolemum prædicant unde triptolomicum deutem appellauit fulgentius aratrum in primo mythologicon Osirim fuisse Scribit Seruius. de quo Vncię puer monstrator Aratri. Bouem & aratrum brigem atheniensem inuenisse Scribit plinius in. vii. seu ut alii uolũt triptolemũ. Ordine quid referam nunc spectaculum uarii generis cõmemorat ferarum. Omne genus genus continet et speciem quare & si nõ specialiter omnes connumerat feras in genere omnes comprehendit.

Dentibus æquatis: Et erat (mihi crede lycota
Si qua fides) nostro dẽs longior omnis aratro
Ordine quid referã? Vidi genus omne ferarum
Hic niueos lepores & non sine cornibus apros:
Manticoram siluis etiam quibus editur alcem

Niuei lepores. Cuniculi. Fœcũditas cunniculorum Catulos mares cunniculi insectãtur ALTRIX DOMVS Cattaneorũ Viuerres. Balearici a cunaiculis oppressi Cuniculi uñ Locus Pli. Indici apri. Anima sui pro sale data. Caridemus ab apro discerptus. Loc. Martialis. Signa inueniendorum aprorum. Manticora. Manticora uocem hũanam imitaẽ. Alce. Tauri carici

Niueos lepores Scribit plinius in octauo in alpibus lepores esse candidos quibus hybernis mensibus pro cibatu niuem esse credunt eaq; liquescente rutilescere annis singulis: de uenatione autem leporum uideto apud xenophontem in libro de uenatione. ex genere leporum cuniculi sunt rutili nigri candidi, maculisq; nascentes distinctis tanta fœcunditate ut post partum statim fiant pregnantes fœminæ: insectante catulos mare a piusq; usq; ad internectionem si inueniant. quare occultantur a matre ne inueniri possint non generant in domibus hi minus q̄ foris ut sit mirum inter eiusdem fere generis animalia tantam esse dissimilitudinem cum lepores capti etiam teneri raro mansuescant. hi uero sæpe e manu cuniculi cibatum capsant: hos Cattaneorum cum domus patritia educaret quæ me aluit placidissimos manibus tractare consueui, ultroneis sese obuiisq; offerentibus manumq; lingẽtibus: hos ex foraminibus uiuerres exire cogunt caueis immissæ animalia propter uenatuз eorum expetibilia. Memoriæ proditum est aduersus prouentum eorum balearicos quodã a diuo augusto militate auxilium petiisse cuniculi autem appellati sunt a foraminibus, quæ inhabitant qui multifores in terris sunt ut itelligas plinii uerba ita in octauo scribẽtis: Magna propter uenatum eorum uiuerris gratia est inmiciunt eas in specus qui sunt multifores in terris unde & nomen animali idest cuniculo. Et non sine cornibus apros de indicis apris intelligit de quibus plinius in octauo in india cubitales dentium flexus gemini ex rostro totidem a fronte ceu uituli cornua exeunt: cæterum suillũ genus comestioni gratissimum, cui animam pro sale datam non illepide quidam dixerunt unde dictum est a Iuuenali animal propter conuiuia natum. constat caridemum olim apri dentibus discerptũ fuisse cum cũ damnasset domitianus ob q̄d dictũ est ab epigrãmatario poeta in mancinuз ponatur tibi nullus aper post talia facta sed tu ponaris cui caridemus apro aprorum uenationem docuit xenophon quomodo fieret qui idem ubi sint uenatoribus his idicari signis docuit in mollibus locis uestigiis. in siluosis ramorum fragmẽtis ubi arbores fuerit ramorum uulneribus. Manticoram manticora ut scribit plinius in æthiopia gignit triplici dẽtiũ ordine pectinatim coeũti. facie & auriculis hois oculis glaucis colore sanguineo, corpore leonis cauda scorpionis modo spicula infigente. uocis ut si misceatur fistulæ & tubæ fiat concentus uelocitatis magnæ humanũ corpus uel precipue appetens. hanc i æthiopia hoiuз uocẽ imitari author est iuba. Quibus siluis uidimus uel uidimus in scena siluas ex quibus progrediebantur uel uidimus pro audiuimus ex septentriõe alcẽ editã. s. ex æthiopia Mãticorã. De alce sic scribit pli. septẽtrio fert & equorũ greges ferorũ sicut asinorũ asia & africa præterea Alcen ni proceritas aurium & ceruicis distinguat iumento similẽ de hac Solinus est & alces mulis comparanda adeo propenso labro superiore ut nisi recedẽs in posteriora uestigia pasci non queat. Et tauros ceruice leuata caricos intelligit de quibus

sta pli.siriacis nõ sunt palearia/sed gibber in dorso carici quoq; in parte asiæ fœdi uisu tu/bere sup armos a ceruicibus eminente. Dicuntur aũt proprie tauri qui castrati nõ sunt ad reparãdã sobolẽ idonei. tauri generationẽ iplent quadrimi & singulis denæ eodẽ ãno tra/dũtur uaccæ/sed memoratu dignũ est si post coitũ ad dexterã partẽ abeãt tauri generatos esse mares/Si in læuã fœminas his bella inter se ciuilia sunt amore.n.ad pugnas ducitur uic torq; regit & uicto secreta pe/tit qd tetigit lucanus in secũ/do pharsaliæ cũ cecinit pulsu ut armentis primo certamie taurus siluarum secreta petit uacuosq; per agos exul in ad uersis explorat cornua truncis. celeberrimus apud poetas est taurus puellã europã qui du/xit quã q; incolumẽ cretã trãs uexit inter astra constitutus est ut scribit Euripides. est autem ad exortum signorum dimi/dia parte collocatus ut docet hyginius/qui idem inter hu/ius finitionem & arietis caudã

Tauri qui
Si in dextrã partem abe/unt tauri nascũtur mares.
Victus taurus absconditur.

Vidimus: Et tauros quibus aut ceruice leuata
Deformis scapulis torus eminet: aut qbus hirtæ
Iactantur per colla iubæ: quibus aspera mento
Barba iacet tremulisq; rigent palearia setis

stellas esse dicit/quas uergilias nostri pleiadas græci appellauerunt. Memoratissimi quoq; fuerunt æripedes illi tauri quibus arauit iason ad uellus aureum missus de quibus ouidius in epistolis narrat & æripedes martis arasse boues. Leuata ceruice nam eminet a cer/uicibus tuber. Torus armus unde torosus appellatur armo forti & ualido insignis & torosa iuuentus dicitur a persio ualens & fortis satyra. illishos populus ridet multumq; to rosa iuuentus ingeminat tremulos naso crispante cachĩnos/torosam inde ceruicem bouis optauit Col. Eminet superstãt ut gradiensq; deas supereminet omnes. Deformis tur pis quasi sine forma sic inferius & equos nomie dignum sed deforme pecus. Scapulis scapulæ dicitur partes collum contingẽtes plinius in undecimo de locustis uox earum p ficisci ab occipitio uidetur eo loco in commissura scapularum habere quasi dentes existi/mãtur: Plautus scapulorum cõfidentia uirtute ulmorum freti Ouidius conueniũt tenues scapulis amc(l)ertdes altis inde interscapilium ab hyginio spatium dicitur inter scapulas.

Taurus inter astra.
Vergiliæ pleiades.
Torus.
Torosus.
Torosa iuuẽtus apud persium quid.
Deformis
Scapulæ
Interscapiliũ apud hyginium.

Aut quibus hirtæ Bisontes dicit qui iubati traduntur. plinius paucissima scythia gi/gnit inopia fructuum pauca cõtermina illi germania insignia tamen boum ferarum gene ra iubatos bisontes excelẽtisq; & ui & uelocitate uros. Hirtæ hirsute & asperæ plinius i undecimo pili a cute exeunt crassa. hirti Trogus colligit hirtos homines libidinosiores eẽ hirto corde gigni quosdam homines produnt nec alios fortiores esse industria/ sicut aristo menem messenium cui lacedemonii dissecto pectore hirsutum cor inuenerunt.

Bisontes
Hirti hoĩes libidinosiores.
Aristomenes messenius.

Quibus aspera mento Bisontibus asperam barbam dependere dicit. Aspe ra dura & ruuida ut dicunt bononienses unde asperitas Plinius in undecimo nouissima as peritas ut scobina fabri. Asperare uerbum inuenitur quoq; quod significat asperum & dif ficile reddere/Claudianus in ruffinum/Tum duplici fossa non exuperabile uallum aspe/rat alternis sudibus. Mento poetice dictum pro parte illa inferioris malæ sub qua pili inascuntur nam præter hominem nulla habere mentum animalia sunt qui existi/mariat. Iacet demittitur. Paleraia pelles sunt descendentes a collo rumam aliqui dicunt ut superius docuimus. Rigent propter hirtos pilos. Tremulis Se tis pro ipsis palearibus. Setæ dicuntur duriores pili unde setosus aper Virgilius in buccolicis setosi caput hoc apri: Iuuenalis & duræ per bracchia Setæ promittunt atrocem animum. Plinius de tauris Torua fronte auribus setosis.

Asperitas.
Asperare.
Mentum homini tãtum.
Palearia
Setæ
Setosus aper

Nec solum nobis siluestria cernere monstra
Contigit. Aequoreos ego cum certantibus ursis
Spectaui uitulos. Et equorum nomine dignum
Sed deforme pecus qd in illo nascitur amni

Siluestria monstra idest in siluis nascentia. Aequoreos uitulos marinos intelligit quorum uita in terra simul & aqua est ut scribit plinius. his in mille colores transire oculos duplicemq; esse linguam idem docet eosdē phocas uocāt in terraq; spirare et domite traduntur ob qd dixit maro in quarto georgicon sternunt se somno diuersae in littore phocae in somno q; mugitum reddant uitulis simile nomen sumpsere authoreq; plinio in undecimo auribus carent. Cuj ursis certantibus spectaculum ursi & rhynocerontis celebratur ab epigrammatario poeta in primo quiq; grauem gemino cornu sic extulit ursū iactat ut impositas taurus in astra pilas: notatum est annalibus domitium aenobarbum aedilem curulem ursos numidicos centum & tondes uenatores aethiopas in circo dedisse. M. pisone. Marc. Messalla consulibus: Ursi cum coeunt nō more quadrupedum commisceri traduntur sed ambobus cubātibus complexisq; horum partus parua informisq; caro paulo muribus maior, sine oculis sine pilo ungues tantum prominent sed hanc lambendo paulatim figurant. Traditum est Virgilium solitum mane plurimos uersus dictare ac per totum diem retractando ad paucissimos reducere quare non absurde se ursae more parere dicebat & lambendo demum effingere. Nil rarius quam parientem ursam homines uidisse scribit Plinius inualidum est urso caput unde & saepe in harena colaphis inflictis exanimati sunt. uis maxima eorum in bracchiis & lumbis quare interdum positis pedibus insistunt. Aluearibus insidiari traduntur nec auidius aliud q̄ mella captare ut refert Solinus. Et equorum nomine dignum hippopotamum intelligit hoc est fluuiatilem equum hippos enim dicitur equus ποταμος fluuius. hippopotamo & crocodillis refertum esse bamborum mauritaniae flumen Scribit Plinius in quinto. Idem in octauo de hippopotamo ita reliquit maior altitudine in eodem nilo Belua hippopotamus editur, ungulis binis. quales bubus. dorso equi & iuba & hinnitu, rostro resimo cauda torta & dentibus apri aduncis sed minus noxiis. tergoris ad scuta galeasq; impenetrabilis, hippopotamū & quinque crocodillos romae aedilitatis suae ludis. M. scaurus tēporario euripo ostendisse memoriae proditū est. hippopotamū traditur phlebotomiae fuisse magistrū q assidua satietate obesus in littus exit recentes arūdinū caesuras per speculatus atq; ubi acutissimū uidet stipitē imprimens corpꝰ uenā quādā in crure uulnerat atq; ita pfluuio sanguinis morbidū alias corpus exonerat huius magnitudinē quinq; cubitis haud eē minorē scribit diodorus in. i. Noīe equorū pp similitudinē iubae dorsi & hinnitus quē equis similē reddit. Deforme uel magnū. uel nulla formositate ad ꝯparationē terrestris equi. Qui sata ripasq; nilū intelligit in quo hoc aial nasci dictus. est at nilus aegypti fluuius aestatis tꝑoribus inūdās terrā de quo Luca. in. x. neu terras dissipet ignis nilus adest mūdo ꝯtraq; incēsa leonis ora tumet cācroq; suā torrēte syenē īportatus adest. nec cāpos liberat undis donec in autumnū declinet phoebus & ūbras extēdat Meroe: Vir. in. iiii. geor. Accolit effuso stagnātē flumie nilū. hūc incertis fontibus oriri scribit pli. uñ cecinit Luca. in. xi. nec fuit populis puū te nile uidere. Amouitq; sinus & gentes maluit ortus mirari q̄ nosse tuos. cū crescit reges aut praefectos nauigare eo nephas iudicatū incrementum nili iustum est cubitorum decimo sexto minores aquae non omnia rigant. Ampliores detinent tardius recedendo. haec serendi tempora absumunt solo madente, illae non dant sitiente. author est plinius in quinto

Vituli marini
Oculi mutātur uitulis in uarios colores.
Phocae
Vituli unde
Auribus carent uituli
Spectaculū domitii aenobarbi
Versus ursae more faciebat Vir.
Rato uidetur ursa pariens
Caput urso infirmum.
Aluearibꝰ insidiantur ursi.
Hippopotamus.
Quis primū hippopotamum romae ostendit.
Hippopotamus fleobotomiae inuentor
Nilus.
Nilus fontē non habet.
Incrementū nili.
Iustum.

Irrigat foecundat ut ait Virgilius. & uiridem aegyptum nigra foecundat harena. Sata seminata ut sata laeta boumque labores. Vndis uenientibus hoc est crescentibus incipit crescere luna noua quecunque post solstitiū est sensim modiceque cancrum sole transeunte, abundantissime uero cum leonem transit lucanus nec timet hibernus cum longe sole remoto officiis caret unda suis, dare iussus iniquo temperiem coelo mediis aestatibus exit sub torrente plaga: residet autem in uirgine iisdem quibus accreuit modis in totū autem reuocatur intra ripas in libra ut tradit herodotus centesimo die quod tetigit lucanus cum cecinit nec ripis alligat amnem ante parem nocti libra sub iudice phoebum. Ah trepidi bene trepidi quoniam ex rebus insolitis trepidi sumus ut hic apertione subita terrae. Trepidi timentes Vir. in ii. aenei. trepidusque repente refugit. Descēdentis harenae ordo est ah quotiens nos trepidi uidimus in partes harenae cadentis hoc est declinantis emersisse feras e uoragine terrae ruptae. Emersisse surrexisse iuuenalis haud facile emergunt quorum uirtutibus obstat res angusta domi. Eisdē latebris. s. ferarum ubi latebant. Croceo libro. i. cortice luteo ad similitudinem croci. est. n. crocū herba angusto folio in capillamentū modum in cilicia mariē proueniens, unde dixit Vir. in. i. georg. nōne uides croceos ut tmolus odores india mittit ebur. quia tmolus mōs est ciliciae ubi crocum praecipuum nascitur. Scribit plinius ebrietatem coronis ex croco confectis mulceri quod qui crocum prius biberint crapulam non sentire flos eius sacro igni illinitur cum creta cimolia. in hunc tradit conuersum florem eiusdem nominis puerum ouidius. olim sparsum crocum est neroni incedenti per uelabrum in palatium ut author est suetonius in eius uita. A croco crocotarii dicti sunt infectores uestium lutei coloris siue crocei. plautus in aulularia iam hosce absolutos censeas cum incedunt infectores crocotarii crocota enim uestis est croceo infecta colore foeminea que unde neuius mollicinam crocotam appellauit. diminutiuum est crocotula. crocotae fit mentio ab apuleio in. viii. de asino aureo his oculis obunctis grap hice prodeunt mittellis & crocotis & carbasinis & bombicinis iniectis. O felix Corydon idest fortunate. Tremebunda senectus eo quod homines Tremebundos faciat alias enim Tremebundi ex pauore dicuntur ut apud lucretium in primo tremebunda quod ad aras deducta est. Impedit implicat uetat. In haec secula quae ab augusto gubernantur & reguntur. Dimmittere primos annos expone cui contigit exuere primorum labores annorum quod ex principis munificentia accidere innuit. Deo indulgente augusto indulgere uerbum est quod significat permittere & operam dare ut apud persium est indulge genio. hinc indulgentia quandoque pro liberalitate accipitur. Sors hic pro fortuna dicitur plinius in secundo adeoque obnoxiae sumus sortis ut sors ipsa pro deo sit qua deus probatur incertus, est autem epicureorum opinatio fortuitu omnia fieri quae si uera esset nulla ordine suo procederet cum cuncta temere fortuna faciat ut scribit cebes in tabula sua:

Qui sata riparum uenientibus irrigat undis
Ha trepidi quotiens nos descendentis harenae
Vidimus in partes ruptaque uoragine terrae
Emersisse feras. Et eisdem saepe latebris
Aurea cum croceo creuerunt arbuta libro.
LYC. O felix Corydon quem nō tremebūda senectus
Impedit. O felix quod ī haec tibi secula primos
Indulgente deo dimittere contigit annos
Nunc tibi si propius uenerandū cernere numē
Sors dedit & referens uultūque habitūque notasti

Irrigat.
Incrementū nili quando.
Trepidi.
Emergere
Crocum
Loc. Virgilii.
Tmolus mōs
Mulcet crocoebrietas
Crocum ad ignem sacrum
Crocotarii.
Crocota
Mollicia crocota
Crocotula
Tremebūdi.
Indulgere
Indulgentia.
Sors pro deo

Sortes
Sortitio.
Loc Virgilii
Sortitio iudi cum.
Forma.
Formare
Nuda paupertas
Fibula
Fibula i usu histrionico
Loc. senecæ
Diffibulare.
Refibulare.
Vncinelli
Fibula apud Suetonium quid.
Aduncus
Vtcumq.
Mars deus belli.
Bellipotens.

dicitur etiam sors cum ex urna nomina multorum simul cõgesta extrahuntur.& ipse actus sortitio appellatur de hac sortione intellexit Maro.in.ii.æne.cū cecinit lacoon ductus ne ptūo forte sacerdos docet uero Asconius qūo ap antiquos sortitio iudicū fiebat quoq; noia tabulis inscripta in urnas coniiciebant deinde sorte educebant. Propius uicinius. Referens ex antiquo exemplari legendū est præsens.i.ad eius conspectū. Quæ forma deoꝝ rustice locutus est.forma effigies hic alias dicitur ꝑ formositate.formare uerbū est et qd significat effigiare & in formā ducere.horatius uoce forma fticatus & decoræ more palestræ. Mea numina augustum qui instar mihi est numinis: Pulla paupertas pullo tecta colore uel nuda ex aliqua corporis parte. potesq; et intelligere nudaꝫ paupertatem quæ ab omnibo fugiatur nullosq; q habeat a quibus tegaẽ nudum latus.

Dic age dic Corydon quæ sit modo forma deoꝝ
O utinam nobis non rustica uestis inesset. CO.
Vidisse ꝑpius mea numina. Sed mihi sordes
Pullaq; paupertas:& adunco fibula morsu
Obfuerant. Vt cūq; tamẽ conspeximus ipsum
Longius. Et nisi me decepit uisus in uno.
Et Martis uultus. Et Apollinis esse putaui:

FINIS BVCCOLICORVM CALpurnii.

Fibula ornamentū est cinguli ad uestẽ subligandam Vir.aurea purpureā subnectit fibula uestē.& alibi tereti subnectit fibula gēma.fibula ēt fuit usui histrionū accōmodata ad reprimendum coitum de qua tale ẽ apud epigrāmatarium poetā distichon Dic mihi simpliciter comedis & cytharedis Fibula quid præstas?carius ut futuant.nam fœminis magno soluitur comedi fibula ut inquit iuuenalis de hac intelligit seneca in libris naturalis philosophiæ ita scribens quid ergo est q ap poetas salacissimus iuppiter desierit liberos tollere utrum sexagenarius factus est & illi lex papia fibulam imposuit.a fibula diffibulare & refibulare deflectuntur quæ uerba significāt fibulam soluere Martialis cuius refibulauit turgidum faber penē.hic fibula pro unco & retorto ære accipitur quo anterior pars uestimenti uincitur hodie bononienses uncinellum appellant diminutiue ab unco sicuti apud suetonium pro puerili cinctura ita in tiberio scribentem Munera quibus a pompeia sexti pompeii sorore in sicilia donatus chlamys & fibula item bullæ aureæ durant. Adunco morsu retorto & in unci modum inflexo. adūcum enim tortum appellamus & reflexum plinius in undecimo quidam unum esse eum & quia sit aduncus resupinari. Obfuerant impedimento fuerant. Vt cumq; quali potuimus modo: Visus me decepit idest fefellit. In uno.s.augusto scribit plinius in undecimo augustum quondam gratulari solitum si quis ad eius conniueret aspectum.

Martis uultus ardens & rutilans & hoc ad aspectum bellicosum referendum est. nam mars belli deus est unde bellipotens cognominatur. Et apollinis hoc ad mansuetudinem & formositatem disciplinamq; litterarum quibus ipse deus præpositus est.

FINIS COMMENTARIORVM DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS IN CALPVRNII SICVLI AEGLOGAS SEPTEM

Ioannis Baptistae plautii.

Tytides quondam danaum fortissimus heros
 Non uenerem timuit ense ferire deam
At tu romanae cultor celebrande mineruae
 Inuida mordaci pectora figis acu
Inuida doctiloquo premis & molimina cantu
 Erigis & patriae tertia signa tuae
Dum sacer arcano promis de pectore uatum
 Pallada. ut immites de nemore ida feras
Dum tibi parnasus credit sua culmina: & alto
 Doctus pierios suscipis ore lacus
Dum expenis lepidum uatem: dū robora: quercus.
 Et narras dumos-pascua: rura: boues
Nec non pastorum teneros describis amores
 Qui ueneris saeuas saepe tulere faces
Perge igitur: ueteresq; alios a morte poetas
 Vendica: & aeternum tandem age profer opus
Quo tua eat totum celeberrima fama per orbem
 Quae sit atris penitus mors truculenta uiris.

Iacobi phasanini

Pastorum mores gracili Calpurnius arte
 Edocet: huic Studeas lector: & Inuigiles
Si modo Calpurni ritus dignoscere tentes:
 Haec Diomedea Sume notata manu:
Namq; adeo effectus monstrauit & acta poetae
 Diceret ut uiuens nil uoluisse secus:
Arma hic nempe: sibi quae iam dedit aurea glaucus
 Dat grauiore tibi digna supercilio.

Augustini Tenchararii

Absit liuor edax: Dentis rabiesq; canini
 Candidus es quis quis candida scripta legas.
Non coruis haec sunt-niueis sed oloribus apta
 Que bonus interpres lucidiora facit

IMPRESSVM BONONIAE Per Me
Caligulam De Bazaleriis Bononiensem

MAGNIFICO CHRISTOPHORO Pogio Secretario Illustris
simi Principis IOANNIS BENTiuoli Secundi dignissimo.
DIOMedes GVidalottus BOnoniensis.

OLEO ITA Mecum semper agere obseruandissime pa
trone. ut si quid in nobis nouerim ingratitudinis me ipso
nūq̄ absoluar iudice quo fit ut impensius gratitudini stu
deam. ne si aliquando incautius errauero me ipsum qua
si Terentianus senex excruciem. unus tu tamen ut succumbam facis &
subinde clam arguis ingratitudinis. cuius tanta sunt erga me merita
ut. & si uitam pro tua dignitate profundam nullam partem uidear illo
rum assecutus: q̄ si non deterreor hæc q̄ parua ingenti cumulo tuorum
opponere beneficiorum. quid posse uelim magis. q̄ quid ualeam osten
tare contendo: Vt perspicuum sit pro uiribus adniti ingenium ne remu
nerationi non inseruisse arguatur: Quamobrem commentaria: Secun
di nostri fructus in Nemesianum iampridem tibi debita. nunc tandem
absoluta demum dicamus tuæ. futura (ni fallor) propensi erga te amoris
documentum sempiternum & erga me uestri: Cui enim potius hæc con
secrarim q̄ tibi: qui & si nullo me deuinxeris beneficio. his optimo iure
iamdiu manum inieceras. Tum q̄ & quoddam necessitudinis uinculo
tecum detineor: Tum q̄ optimus litteratorum omnium fautor. acerri
mus deffensor. & semper ad uirtutem incitator extitisti. Nec me fallit
ut pro te iudicem immensi calcar amoris. Nam hoc idem princeps au
sit asseuerare noster IOAnnes Bentiuolus Secundus. Qui adeo te ma
gnifacit una cum uxore prudentissima sua GINEVERA. ut nihil si
ne te cogitet. condat atque destinet. Qui tum denique hylarissimus ui
detur cum tecum loquitur. Aut si quando in prædio tuo eius remittitur
animus amœnis iocis & recitationibus intentus. hoc nouere similiter
prestātissimi eius filii. Hannibal. Antonius Galeaz. Alexander & Her
mes quoq3 non minus accōmodaris uoluntati q̄ eorum parentis: Viue diu
fœlix tibiq3 quicquid postules offerat fortuna necnō uxori tuæ oīum fœ
minarum prestātissimæ. ut ita diu musas tueri possitis & fautores esse uir
tutū utq3 Ioannē filiū admirabilis ingenii puerum. Seu lyrā pulset. seu car
mina recitet. ad illud celebritatis culmē pducatis ad qd̄ euadere solent q̄
q̄ maxime: Me ipsum. Meaq3 tibi comendare supuacuum uidetur cum
hoc satis iudicē: si tuū hoc sit munus. & tuæ partes. quas: qm̄ Maliuolē
tia & liuore impediūtur: Vestrum erit a detrectatoribus deffendere & li
beras reddere. Ne dum exeunt inuidos Morsus reformident. & latibula
magis q̄ lucē desiderare uideantur Vale & me (quod soles) Redama.

VITAE NEMESIANI VT Diximus etiam in Calpurnio nisi ex coniectura quædam dicantur certi nihil inueni: habuit principis augusti a Calpurnio celebrati aurem mirum immodum facilem, unde dixit Calpurnius æglogæ pria. Forsitan augustas feret hæc Melibœus ad aures & hic est Nemesianus illæ. cui opusculũ suũ dicauit calpurnius quasi Mœcenati altero: & fautori suo. huic quantũ ille placuerit ex hoc apparet ꝙ cum imitari omni nixu conatus est. quare & sæpius integrũ illius carmẽ inserit suis: de morte & gestis eius diuinare potiꝰ esset ꝙ ueri quicꝗ adducere. ideo hæc relinqmus qbus fortasse notiora fuerunt neqꝫ.n. nos tanti facimus ut omnia soli nouisse arbitremur

IOANNES BAptista Plautius.

Si quis Iantheos hac possidet urbe liquores:
Atqꝫ meduseos combibit ore lacus:
Si quis fatidici decantat grande Maronis
Carmen: & argutos spargit ad astra sonos:
Si quis pimpleis sua pectora nutrit in antris:
Atqꝫ suis aptat laurea serta comis:
Si quis aues suaui demulcet carmine: si quis
Numen habet posita gorgone palladium.
Si quis & antiqui cautus penetralia uatis
Intrat: & amissũ dat sibi habere decus:
Si quis & audacem constanti pectore uulgum
Spernit: sordidulas grammaticiqꝫ manus:
Disperream si non meus est Guidalottus: honorem
Nunc merito phœbus quem putat esse suum.

DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS COMMENTARIA IN AVRELII NEMESIANI CARTHAGINENSIS AEGLOGAS.

AVRELII NEMESIANI POETAE Carthaginensis Aegloga prima incipit. Interlocutores Timetas & Tityrus.

Ti. d Vm fiscela tibi fluuiali Tityre iunco
Texitur & raucis resonāt tua rura cicadis
Incipe si quod habes gracili sub arūdine carmē
Compositum. nā te calamos inflare labello
Pan docuit. Versuq; bonus tibi fauit Apollo.

d VM Fiscella tibi Cum ĩ exemplaribus antiquis discretæ reperiant Calpurnii & Nemesiani æglogæ non ausim ego discretas cōiungere & uni ascribere Calpurnio: Et si sciam a multis & doctissimis uiris citari carmina non Nemesiani quæ illi ascribuntur sed calpurnii Neq; enitar ut magis huius q̃; illius esse probem, ne si hæc inquirā scrupulosius delphos potius q̃ apollinē cōsuluisse uideat, hoc est diuinare magis q̃3 explanare: hoc tantum nostri erit asseuerare cuiuslibet sint elegāter, graphice. & stilo iucūdissimo pcedere ꝙ si quædā difficiliora ut a doctissimo plata inuenientur p uiribus enitar ut q̃; facilia & plana lectoribus appareāt: opus igr̃ aggredientibꝰ nobis ñ inutile fore arbitror si(ut ꝯsueuimus) argumētū æglogæ āñponamus: qd tale ē. Timetas superueniēs tytiro fiscelā texenti petit ut carmia recitet & cū ille senectā excusatiōi sibi p̄dicet timetāq; ipm potius ad cātilenā puocet incipit tytirus & orditur carmina, quibꝰ pastorē mortuū quēdā usq; ad sidera tollit quēadmodū daphnim Virg. quē āt itelligat ambiguū ē nisi aut calput. aut augustum seu quēuis aliū nō. n. hæc nos affirmamus: ne sint qui subito huic se se applicēt Anſæ Vituperatores. Fiscela. instrumētū rusticū est a ferēdo dicta ut scr. Varro cuius primitiuū est fiscina Calp. sed mihi nec gracili sine te fiscela salicto texitur: fisci etiam fiscinæ & fiscelæ ut docet Asconius spartea sunt utēsilia ad maioris sūmæ pecunias capiēdas hinc est locus cicerōis ex quīto Verrinaꝝ in cistā trāsferā ex fisco quod significat ad meā utilitatē priuatā cum fiscus sit pprie publicus. Texitur. cōmittit & intextu cōficitur: ꝯtexi crimē dicit ēt per quādā similitudinē cicero pro rege Deiotaro At q̃3 festiue crimē cōtexitur. Apud Vir. detexere p ualde texere dr̃ molli detexere iunco: Retexere uero q̃nq; aperire & dissoluere interdū iteꝝ significat texere Cice. in secūda Phil. Itaq; iā retexo orōem meā. Idem in quinto Verri. ut totā suā p̄turā retexere uideret. Resonāt. obstrepūt & sonū reddūt ut resonantq; acanthida dumi. Raucis cicadis. epithethon est perpetuū cicadaꝝ: quæ canūt uocant Achetæ hoc est querulæ & quæ miores ex his sūt tetigōiæ ql ex cicada gēitæ Mares in utroq; gñe cantant(ut auctor ē Plin undecimo) fœminæ silent. ex genere cicadarū est surcularia quæ grandior a surculis quibꝰ adhœret dicta frumētariaq; ꝙ cū frumentis arescētibus appareat alio noie auenaria ēt dicta. cicadis uesci gētes ad orientē & parthos auc. ē Pli. Scr. Plu. ĩ syllæ uita sēatu sedēte in tēplo bellōæ passerē inspectantibus cūctis iuolasse ore cicadam gerētem cuius eiectam partē reliquit partē ēt tenens abscessit uñ augures seditionē & agrestiū aduersus urbanam & forensē turbam dimicatiōem cōiectauere. Sub gracili arundine. stilū pastoriū significat qui gracilis est uñ ap̄ Virg. gracili modularus auena gracilis. n. tenuis dr̃ uñ graciles indi ꝙ tenues & a sole exusti sūt appellati. Cōpositum. ditū. Inflare. flatū & sptm̄ dando icinere, Vir. ĩ buc. tu calamos inflare leues ego dicere v̄sus. Gel. ĩ. i. noc. atticaꝝ ad manū cū eburnea solitus hr̃e fistula q flaret post ipm occulte quū cōciōaret peritū hoiem qui īflaret celeriter eū sonū qui illū aut remissū excitaret, aut a contentione reuocaret Scri. plu. Tibias spreuisse alcibiadē ꝙ & colloquia tollerēt & hoīs os deformarēt dū inflarent qr̃ & pallas fregisse illas dr̃ cum os tumidum aīaduerteret ĩ tritonia palude. Labellū. diminutiuū ē a labro qd significat oris partē superiorē & inferiorē3 uñ labeones & brūci dicti auc. pli. sed iam plura diximus ĩ Calp. Nō omittendū est tñ labꝝ

Fiscela unde
Fisci.
Fiscinæ.
Fiscelæ.
Loc. Ciceron.
Contexi crimen.
Detexere.
Retexere.
Achetæ.
Tetigoniæ
Surcularia
Frumentaria
Auenaria.
Cicadis uescuntur.
Passer ore cicadam gerēs
Gracilis.
Graciles indi
Inflare
Tibias cur spreuit Alcibiades
Tibias fregit pallas.
Labellum.
Labrum.
Labeones

aliqñ p uase balneario accipi ut ap Cice.ita scribēte cura ut labra in balneis sint & apud papiniū Argento fœlix ꝓpellitur unda argentoq cadit labrisq nitentibus instat delicias mirata suas. Bonus apollo.seu doctus ut bōi quoniā cōuenimus ābo: seu ꝓpicius & innocuus ut sisq bonus fœlixq tuis. Salices ædi.hædi.captaꝶ sunt fœtus sicut agni ouium amantq salices uñ dixit Virg.non me pascente capellæ florentē cythisum salices carpetis amaras. Detōdent. excerpūt: sic Virg.in.3 æneí. equos i gramine uidi tondentes cāpū late candore niuali.i.pascentes naꝫ dū pascuntur herbas tōdent & præcidūt. Pemittere campo. documus In Calp.cōm.ex auc. Virg.& Colu.qua hora pascantur pecudes prio.s.mane & cuꝫ sol ad occasū uergere icœpent nā mane torulēta illa herba pecori est gratissima ūde dixit cal. humida dulces efficit aura cibos quoties fugientibus euris frigida nocturno tinguntur pascua Rore: Eandem diligentiam habendam esse uaccis & iumentis præcipit Virg. & maxime grauidis ne solem sentiant cū mediis feruoribꝰ acrior instat quare ita suadet. Armentaq pa'ces sole recens orto aut noctem ducentibus astris. Clementia solis.i.ortus solans tunc.n.clemens est & mins cum oritur ut qui uōdū uires actiores collegent quibus pollet cū cœli mediuꝫ obtinet Nā tunc inclemencia uocatur ardor ille nimius & torrida radiatio

Labraque suas.
Hedi
Agni.

Incipe dum salices hedi; dum gramina uaccæ
Detondent. Viridiq gregē pmittere campo
Et ros: Et primi suadet clementia solis.
Hos ānos canāq meam mihi care senectam — Tit.
Tu iuuenis carusq deis in carmina cogis? — b
Viximus. Et calamis uersus cantauimus olim
Dum secura hilares ætas ludebat amores.

Clemētia solis.
Inclementia
Suadere.
Dissuadere.

Suadet.pmittit quasi quadam suasione suadere est suaui alloquio quempiam in opinionem tuam inducere cuius contrariū est dissuadere qd significat opinionem sup aliqua re facienda tollere a suadeo fit suasio & suasor & suadela ꝓ suasione. Et suada illa dea quæ & eadem pitho appellatur a suadendo dicta quam in primoribus labris piclis habitasse ferunt q in animis auditoꝶ quasi aculeos quosdā relinquere uidebatur quoties perasset auc.sunt ualerius in octauo & in eius uita Plu. Hos ānos.excusatio legitima & legas interrogatiue idest me senem canere iubes cum officium hoc sit robustioris ætatis. Canam senectam.canis hoc est albis capillis insperiam uir.in.y.æneidos temporibus geminis canebat sparsa senectus pro eo q est capilli albebant indicia senectutis. Tu iuuenis.ex multis est causis excusatio q sit senex q a iuueni inuitetur & q prouocetur a docto. Tu iuuenis cui.s.loci cātus & blandimenta ꝯueniunt. Carus deis.uel generaliter omnibus deis ut cara deū sobo les uel apollini & baccho qui fautores & dii sunt poetaꝶ qui ideo semp iuuentā retinere existimantur q semper florentcarmina & nūq inter moriuntur hincq cecinit Tib.in primo solis eterna est baccho phœboq iuuentas nam decet intonsus crinis utrūq deum quamuis in impressis exemplaribus totus sit corruptus uersus. Viximus.aliqua hñt exēplaria diximus pro eo q est cantauimus nam dicere qñdoq pro canere accipitur ut dicite pierides nō omnia possumus oēs respectat ār prouerbiū antiquū & priscum morē nā ut scribit Plu.in lycurgo tres erant chori pro tribus ætatibus in celebritatibus cōstituti unusq senectutis incipiens canebat nos olim robusti fuimus iuuenes. Adultæ uero ætatis alter subsequens inquiebat. Nos autem sumus q si uelis periculuꝫ facito. At pueritiæ tertius nos erimus multum profecto meliores: Ad hunc itaq morē allusit catullus cum dixit sed hæc prius fuere nunc recondita senetquiete Et Virg.illo carmine uixi & quē dederat cursum fortuna peregi:& alibi fuimus troes:fuit ilion & ingens gloria teucroꝶ. Secura ætas.iuuenilis quæ nulli est obnoxia tristitiæ & a curis seposita unde oui.in.3.tristium cecinit integer & leta letus iuuenilia scripsi. Ludebat.scribebat ludere.n.aliqñ scribere significat ut apud Virgi. ludere quæ uellē calamo permisit agresti. hylares amores.festiuos & lasciuientes hylaris auteꝫ lætus dicitur & gaudibūdꝰ uñ hylarare quod significat lætuꝫ facere & hylarari iucundari. M. T.de finibꝰ bonoꝶ et maloꝶ libro.ii.ueꝶ hoc loco sumo uerbis his eandē certe uim uoluntatis epicuꝶ ñ nolle q̄ꝫ cæteros.oēs.n.iucunduꝫ motuꝫ quo sensus hylaret græce ηδονην latine uolupratem uocant. Albium caput.hoc est canum et albis capillis inspersum.

Suasio
Suasor
Suadela
Suada dea.
Loc.Virgi.
Locus Tibu. correctus
Dicere
Prouerbium Antiquum
Nos olim fuimus
Locus Catulli
Locus Virgi.
Iuuenilis ætas secura
Ludere
Hylatis
hylatare

Et ueneres tepuere sub annis hoc est calor illæ iuuentæ quo uigebat uenus cecidit. Naʒ fugit retro leuis iuuentas & decor arida pellēte lasciuos amores canicie ut inquit horatius i ii.carminū senectus.n.calorē extinguit,ut inqt plutarchus de mario & iuxta inīam cicerōia nā de amicitia uiriditatē aufert. Veneres iō plurali dixit nūero qm̄ plures ueneres & cu/pidines credidit antiqtas unde dixit catullus lugete o ueneres cupidinesq;: Scribit lactantius

Nūc album caput. Et ueneres tepuere sub annis
Iam mea ruricolæ dependet fistula fauno
Et nunc rura sonant. Nuper iā carmina uictor
Risisti calamos & dissona flamina Mopsi
Iudice me. Mecum senior Melibœus utrumq;

in.i.diuinarum institutionū ue/nerē p̄riam in cypro artē me/retriciā instituisse inuentri i/cemq; fuisse ut mulieres uul/go corporꝫ questū facerēt qd̄ iccirco imperasse uidet ne lo/la præter alias mulieres ipu/dica & uirorꝫ appetens crede/retur. Tepuere uehemen/tiam caloris amisisse unde tepidi dicuntur mediocriter inflāmati Oui. sæpe tepent alii iuue/nes ego semp amaui sophocles confectus senio iactare solebat beneficio senectutis se a ue/nereis cupiditatibus tanq̄ʒ a dn̄o agresti & furioso liberatū qd̄ recensuit philostratus in p̄rlo

Sub annis hoc est sub senectute quæ ex annis contingit tunc.n.hō grauatus senio a cu/piditate uenerea liberaᷓ qr̄ ita ꝯquerit Oui. in libris amorꝫ quæ mihi uentura est siquidē est uentura senectus cū desit nūeris ipsa iuuenta suis hinc carpit iuuenalis sermonē ipudicū in uetula quæ ex ætate ab his aculeis debet semoueri, Ita.n. inquit sat.vi. Tu ne ēt quaʒ sextus & octogesimus annus pulsat adhuc grece,nō ē hic sermo pudicus in uetula quotiens lasci/uū interuenit illud ζωη και ψυχη modo sub lodice relictis. Iam mea ruricolæ Mos fuit antiquorꝫ ut qui rude donarenᷓ & essent emeriti arma tēplis affigerent seu aliquo dono da/rēt deo ut ita indicarēt se usū nullū amplius in illis hēre & in hanc sn̄iam platū ē illud ab au/sonio lais Anus ueneri speculū dico dignū hēat se eterna eternū forma ministeriū At mihi nullus in hoc usus/quia cernere talē qualis sum nolo, qualis eram nequeo. Ad id ēt respexit Oui. ita canens in.iiii. tristiū miles ut emeritis nō est satis utilis armis pōit ad antiquos quæ tulit arma lares inde est illud horatii ex.3. carminū uixi puellis nuper idoneus & militaui nō sine gloria nunc arma defunctūq; bello barbiton hic paries hēbit & illud ex.i. epistolarꝫ nō eadē ætas nō mens ueianius armis herculis ad postē fixis latet abditus agro: pueritiæ itaq; si militer exuentes indumēta laribus insignia appendebāt ut bullas significantes usuʒ in illis non esse uiris ob qd̄ dixit p̄sius Bullaq; succinctis laribus donata pependit/id & uirgies quo q; obseruasse traduntur ueneri puppas offerentes qd̄ & p̄sius tetigit illo uersu nēpe,hoc quod ueneri donatæ a uirgine puppæ. hūc itaq; modū respiciens poeta noster dixit siluano pen/dere fistulā/nā similiter pastores fistulas suas dicare solebant. unde dixit Virg. hic arguta sacra pendebit fistula pinu/& tibullus in.ii. pēdebatq; uagi pastoris in arbore uotū garrula silue/stri fistula sacra deo. Ruricolæ fauno ruris curā hēnti sed de fauno plura in.i. calpurnii æ/gloga uideto. Et nunc rura sonant in oībus fere exēplaribus hūc uersum cū sequētibus usq; ad illū & parere decet timeras sducit p̄ferre qd̄ (meo quidē iudicio) nullo pōt p̄cedere modo nā manifestū est timetā Mœlibei laudes canere qd̄ p̄bat in fine æglogę dicēte Tyti/ro perge puer cœptū tibi ne desere carmen & ex excusatione tu iuuenis caruiq; deis in car/mina cogis neq;.n.uerisimile est iudicē se prebuisse seniori Tytiro timetā iuuenē qm̄ ut ple/rūq; annosi iudices inducūtur: Ideo sequentia carmina Tytiro tribuenda sunt tali ordine & sensu cū mea dependat fauno fistula sitq; senior ætas a carmine semota excusari debeo sʒ tu cuius nouū certamen cū Mopso celebratur cū me iudice & Melibœo illuʒ derisui habui/sti & nō sine laude apud melibœuʒ fuisti qui nūc e uita discessit dic age dic aliquid. Et nūc ēt nūc. Dissona flamina hoc est inæquales sonos & spiritus quibus inflātur calami. disso/nū.n. discors dicimus cuius contrariū est ꝯsonū qd̄ significat simul rn̄dens nihil ār est peius in musica q̄ʒ si discordet cōcentus cuius tantū ap̄ antiquos studium fuisse scribit quintilia/nus ut idē musici & uates & sapiētes iudicarēᷓ quare in p̄uerbium usq; græcorꝫ celebratuʒ est indoctos a musis atq; gratiis abeē unde cum mos eēt in cōuiuiis post cœnā lyrā circūferre themistocles hītus est indoctior qui eius artis se imperitum cōfessus ē author Ci. in tusculanis questiōibus cæterum cum nulli dubium sit hanc ad oīa pene adhiberi solitum ut quam

Plures ueneres
Venus inuentrix p̄stituendi corpora
Tepere
Tepidi
Sophoclis sa/ctantia senis.
Locus Iuue.
Mos emeritorūʒ deponendi arma.
Locus auso/nii
Locus Oui.
Loc. Horatii.
Locus persii
Puppæ a uirginibus ueneri offerrebantur.
Loc. Virgilii
Locus tibulli
Annosi iudices
Dissonum & Consonum
Studium musices apud antiquos
Indoctos a musis atq; gratiis abesse
Themistocles habitus indoctior q̄ musicam ne/sciret

oratori cõmodissimã qntilianus ẽt existimarit remitto plura auẽtes ad quintilianũ gelliũ & cæteros &.n.cõmentãtis offim ẽ flosculos tm̃ attingere ne nauseã afferat legentibus.

Mecũ Mœlibæus cũ ipse & ego Tytirus nos uobis iudices exhiberemus. Vtrũq; te &

Ferre extollere

mopsũ. Ferebat extollebat ut daphnimq; tuũ feremus ad astra. Sublime.i.ad altũ sublimis náq; altus dr̃ inuenit & sublima.Salusthus historiaꝶ lib.3.ná terra nunc erat & sublima nebula celũ obscurabat.

Sublimis
Sublima

Audierat laudesq; tuas sublime ferebat.
Quem nunc emeritæ permẽsum tempora uitæ
Secreti pars orbis habet mundusq; priorum
Quare age:Si qua tibi Melibœi gratia uiuit
Dicat honorates prædulcis tibia manes
Et parere decet iussis & grata iubentur
Nãq; fuit dignus senior quem carmine phœbus

Elysii campi

Pars secreti orbis .i.cãpi elysii q iidẽ pioꝶ cãpi nũcupanẽ flaccus in.i.argonauti. nec iã merito tibi typhi quietũ ulla patẽs uolet elysiũ ma nesq; pioꝶ de his Vir.in.yi. Deuenere locos lætos & amœna uireta fortunateꝶ nemoꝶ sedesq; beatas. largior hic campos æther & lumine uestit purpureo soleq; suum sua sydera norunt.

Mensores

Permensũ tpa hoc est defũctũ metaphora sũpta a geometris qui oĩa mensurare solent uñ mẽsores dicti horati.te maris & terre nũeroq; carẽtis arenæ mensorẽ cohibent archita Oui.cõemq; prius ceu lumina solis & auræ cautus humũ longo signauit limite mensor.

Emeriti
Rudiarii

Emeritæ uitæ exactæ & finitæ emeriti.n.dñt milites quia militia uacationem hñt & rude dõati sunt Luc.in.i.quæ sedes erit emeritis quintilianus emeritis huic bello stipendiis hi rudiarii a rude ẽt qua donabantur sunt appellati rude.n.hoc est baculo ita dõnoiato a militia liberabantur.Oui.in libris amoꝶ tutaq; sed posito poscitur ense rudis Hic emeritam uitam intelligimus absolutionem curarum a qbus tamq̃ rudiarii liberamur cum aduentat mors.

Rudis

Atlantiacae insulae

Secreti orbis campi elysii qui sunt in insulis fortunatis si credimus lucano atlantiacas autẽ insulas quæ duæ sunt paruo inter se diuisæ mari beatas uocant authore plutarcho qui decem millibus stadioꝶ a lybya distare scribit in uita sertorii de elysiis campis aĩam cũ in corpus emittitur p tres elementoꝶ ordines trina morte ad corpus usq; descẽdere author est Macro.in.i.de somno scipionis.

Ex elysiis campis animae ad corpus
Locus horatii

Mundus prioꝶ legendũ est pioꝶ ibi.n.sedẽ piæ hñt aĩæ hinc dixit horatius tu pias letis aias reponis sedibus cũ campos intelligeret beatoꝶ ubi a mercurio pioꝶ aĩæ collocantur. Grata Beniuolentia hic. Viuit in te adhuc p manet nam uiuit tunc gratia si amici memorẽ pstat amicum: Honoratos manes uel pp inferias dixit illi datas quæ in honorẽ fiunt defuncti uñ ap Vir. est in.y.æne.ergo agite & cuncti lætum celebremus honorẽ uel pp id q deus effectus fit meliboeus ut ap Vir.Iamq; dies(nisi fallor) adest quẽ semper acerbuz semper honoratum(sic dii uoluistis) hẽbo ubi honoratum exponit seruius q deus effectus fit.

Honor seniorum

Et parere decet hic loquitur Timetas dupliciq; de causa ut canat adduci arguit & quia parere decet seniori & longeuo, q̃s etatem tanto honore psecuta est antiquitas ut crederent hoc grande nephas & morte piandum si iuuenis uetulo nõ assurrexerat & si barbato cuicumq; puer ut inquit iuuenalis iuxta quam sniam platum est illud a marone in buccolicis tu maior tibi me est æquuz parere menalcha.& quia grata sunt que iubentur in laudẽ meliboei. Iussis iussionibus & mandatis ut apud Vir accipe iussis carmina cœpta tuis.

Dignus:
Dignari

Dignus dignitate sua merens uñ ẽ uerbũ dignari qd significat dignum existimare Vir.in.i.æne.haud equidem tali me dignor honore & in buccolicis nec deus hunc mensa dea nec dignitata cubili est. Phœbus carmĩs qm ipse carminis est deus claudianus carmina sæpe loquor sic me meus implet appollo Ausonius phœbe potens numeris.

Pan primus calamos iunxit
Linus
Inuentor cythare
Mundi generationem scripsit linus

Pan calamis cuiq; tribuit quod suuz est si qdem pan prima calamos iungere instituit. Fidibus linus lino celeberrimus fuit poeta mercurii ex musa urania filius ut placet hermodoro platonico ut Vir.appollinis qui ita in pollione cecinit nõ me carminibus uincet nec thracius orpheus Nec linus huic mater q̃uis atq; huic pater adsit orphi calliopea lino formosus apollo hunc cytharam inuenisse sunt qui testentur aliqui Orpheum authore Plinio in septimo eundem mundi generationem scripsisse hermodoro tradidit solisq; & lunæ cursus ac fructuum & animalium generationes.

Fidibus.allusit ad inuentionẽ cytharæ. Fidis dicitur cytharæ namq; chorda.ut uoluit fe ſtus genus eſt cytharæ dicta ꝙ tantum inter ſe chordæ eius quantum inter hoĩes fides ꝯcor det diminutiuum eſt fidicula quæ & qñq; ꝓ genere tormẽti accipitur ut apͩ Sue.in Tyberio excogitauerat autem inter gñra cruciatus ẽt.ur larga men potiõe per fallaciã oneratos repẽ te ueretris ligatis fidicular; ſimul urinæq; tormẽto diſtenderet. Orpheus.Thrax fuit gñre unũ & Threicius uates appellatur ab oui.filiꝰ œagri doctrina melodia atq; poeſi.oĩs excedẽs quor; remãſerit mẽoria, etenĩ poema ædidit mirandũ & ſuauitate cantꝰ feras ad ſe audiendũ attraxit ut ſcri.Diodorꝰ hic ſacra liberi patris primus induxit in græciã primuſq; celebrauit ĩ mõte boetiæ thebis ubi liber natus eſt ꝑxſo q cũ frequẽter cythare;cantu ploãret cytherõ appellatus auc.Lactã.in.i.diuinar; iſtitutionũ hunc amoris puerilis inuentorẽ ẽt fuiſſe tradũt unũ cecinit oui.in.x.meth.illæ ẽt thraciũ populis fuit auctor amorẽ in teneros tranſferre mares citraq; iuuentam ætatis breue uer & primos carpere flores.

Pan calamis fidibuſq; lius modulatibꝰ orpheus
Concinerent:Atq; acta uiri laudeſq; ſonarent
Sed quia tu noſtræ muſam depoſcis auenæ
Accipe quæ ſup hæc ceraſꝰ:quã cernis ad amnẽ
Continet:inciſo ſeruans mea carmina libro
Tit. Dic age.Sed nobis ne uento garrula pinus
Obſtrepat has ulmos potius fagos ue petamus
Hic cantare libet.Virides nã ſuggerit herbas
Molis ager:Lateq; tacet nemus omne quieti.
Aſpice ut ecce procul:Decerpant gramina tauri

Modulatibus.menſura & rõne carminis Virg.modulãs alterna notaui Quintil.l.i.nãq; & uoce & modulatiõe grandia elate, iucunda dulciter moderata leniter canit. Cõcinerent ſimul canerent. Sed qa tu nr̃æ.Deliberatiuũ ẽ. Muſam.carmen,nã carmĩa dãt muſæ Vir.i buc.paſtor; muſã dicemus & alpheſibei. Super hæc.s.i meliboeĩ q loqmur. Ceraſus.ita Calp.in cortice ceraſi carmina facit notari cuȝ ĩqt dic age nã cæraſi tua cortice uerba notabo & deciſa ferã rutilanti carmĩa libro cũ.n.rutilanti ſit cortice ceraſus & læuigato melius in ea incidunẽ carmina diluc idiuſq; inſpiciunẽ inciſa diximꝰ uero ſupius ꝯſueuiſſe antiquos in corticibus ſcribere arbor; cum adhuc ñ eẽt chartar; uſus ꝺ qua re uideto diffuſius in com.Calp. Inciſo libro.ceraſi cortice notato ẽ.n.liber interior ps corticis ut iqt Ser. Dic age.hic loquitur tytirus & comõet ut cõmodiorẽ recitatiõi locuȝ eligat ne pinus illi ſtrepitus noceat a uẽto ꝑtractæ. Pinus gnarula.ꝑꝑ uentũ a quo ſonora ſit unũ catul.iã cythorio in iugo ſæpe ſibilũ edidit coma garrulũ uerboſũ appellamus, Tibul.in primo ꝯſueſcet amãtis garrulus ĩ dñæ ludere uerna ſinu gnarulũ tñ cordatũ ſignificare auc.ẽ Mar.ut apͩ Var.in hac tñ ciuitate regnabit dyõiſiꝰ hõ gnarulus & acer garrulæ aues dñtur canoræ & hilares Vir.garrula q tignis nidũ ſuſpẽdit hirũdo. Vlmos.arbor ẽ ulmus uitibus accõmodatiſſima cuius ſemẽ ſamar; appellat qd colligiẽ circa Mar.Kal.cũ flaueſceẽ incipit teſte Pli.Vlmaria ulmis pluribꝰ ꝯſita loca appellata ſut ſȝ de ulmo plura ĩ Calp.diximꝰ com.hoc adde ulmũ maritã dici q uitibꝰ apta qñ illis maritatur de q Pli.maritas ulmos ſerere utilius qa carẽt ſemine nã hæc e plantis ſerũtur. Fagos.glãdifera ẽ arbor α πoτoυ φαγἰμ.i.comedere dicta fagus de q & plura in Calp.uideto. Hic cãtare libet,loqtur hic timetas Suggerit,ſubminiſtrat ut apͩ oui.i.xv.meth. ꝓdiga diuitias alimẽtaq; mitia tellus ſuggerit aliqbꝰ ĩ ñ ĩ exẽplaribꝰ legitur ſubiicit ñ ẽ ſuppõit. Mollis ager,uel delicatus uel uliginoſus. Aſpice ut ecce qetiorẽ ſibi ꝑmittit locũ ꝙ tauri a lõge paſcãtur q aliqñ uicini mugitu ſuo ſeu ſcui ſiõe inuicẽ circũſtãtes ꝑturbare ſolent, Oĩparens æther orditur hic timetas in laudẽ meliboeĩ carmina, Oĩparens æther,Diximus ĩ com.Calp.æthera ꝓ ioue accipi q oĩa parit iouẽ enim etherem.i.ignem intelligi uolunt phyſici & ob hoc eum oĩpatentem appellant qñ res nulla ita fouet omnia quemadmodum calor Inde dictum eſt ab oui.in primo meth.quippe ubi tẽperiẽ ſũpſere húorq; calorq; cõcipiunt & ab his oriũtur cũcta duobꝰ aether autem eſt ſupmũ elemẽtum poſt hunc aer,exinde aq extremaq; omniũ terra ut ȝenõi placuit qui uoluit in aethere hoc eſt igne aſtrorum immobilium orbem primum eſſe natum deinde errantium ut auctor eſt Laertius:patrem aetherez itaq; appellauit Lucretius in primo poſtremo pereunt hymbres ubi eos pater aether in gremium matris terrai praecipitauit,

Fidis
Fidis genus cythatae
Fidicula tormenti genus
Orpheus
Mons cytheron unde
Orpheus inuentor puerilis amoris
Ceraſus aptꝰ inſcriptioni
Liber
Garrulus
Gnarulus cõdatus
Garrulae aues
Vlmus
Semen ulmorum ſamar;
Vlmaria
Marita ulmꝰ
Fagus unde
Aether ꝓ Ioue
Calor omnia gignit
Aether ſuppmus
Opinio ȝenonis

Rerum causa liquores.i.aquæ & pluuiæ quæ oes alunt foetus dum terræ cōmiscentur (ut inquit Maro) zenoni placuit pluuiam conuersionem ex nubibꝰ in aquā esse cum siue ex terra siue ex mari ui solis sursum elatus humor effectu caruerit hinc certe (ut inquit Lucre.) aliter porro nrum genus atq ferarum hinc lætas urbes pueris florere uidemus frondiferasq nouis auibus canere undiq siluas. Anaxagoras oia ex igne pcreari dixit cuius sniam secutꝰ ē Virg.cum cecinit in sileno & liquidi simul ignis ut his exordia primis oia: Thales uero ex humore gigni uoluit qr ita re/fellitur a lucre.humorem qui/cunq putarunt finger res ipas p se terrā ue creare oia & in re/rum naturas uertier omnis ma/gnope a uero lōgeq errasse ui dentur.

Omniparens æther. Et rerum causa liquores
Corporis & genitrix tellus uitalis & aer
Accipite hos calāos. Atq hæc nostro Melybœo
Mittite: Si sentire datur post facta quietis
Nam si sublimes animæ cœlestia templa

Anaxagoras Lo.Virg. Thaleris re/fellitur senté tia.

Corporis & genitrix tellus.eo dixit q corpora generet non per se ipsam quidem nam conuenit & memorī mādatum mente tenere nil esse in prōptu quorum natura uidetur qd generet ex uno consistat principiorum nec quicq̄ qd nō permixto semine 9stet ut inquit Lucre. in.ii.Iuno uero pro terra accipitur secundum empedoclem quæ in.de ex humore & pluuia oia gignit in quā sniam ptulit maro& oms magnus alit/magno cōmixtus corpe foetus zenoni quidem placuit elementū esse ex quo primo prodeant quæ fiunt & in qd extremum sol/uuntur & esse quattuor elemēta infectam simul atq impositam substātia materiā ex qbus ignis calidus/aqua humida aer frigidus terraq arida quæ pars & in aere 9sistat hancq i medio oium esse sitam quæ (ut inquit in scdo Lucre.) hēt in se corpa prima tū porro nitidas fruges arbustaq læta gentibꝰ humāis hēt unde extollere possit unde ēt fluuios frondes & pabula læta mōtiuago generi possit præbere ferarum corpis genitricē dixit quoniā scdm philosophos quæ tāgi possunt oia corpꝰ hñt quod & his lucretianis uersibus ex primo declaratur cui si tactus erit q̄zuis leuis exiguoq corporis augebit numerum summāq sequef tangere enim & tangi nisi corpus nulla pōt res. Vnde incorporeū appellamus quod intactile est.i.sine tactu uacuum quod inane dicimus quod id esse zeno uoluit quod a corporibus contineri queat non āt cōtineatur qr hic corporis genitricē terrā uocauit poeta quā optimā matrē appellat oui.n tantū corporis hūani/sed oium rerum corporaliū.ut frugis uuæ/pabulorum & lactarum oium quare magna deū mater/materq ferarum & nostri gēitrix hæc dicta ē corporis una ut iquit Lucre. Vitalis aer.eo q per aerē uiuimus ita Pli.in secundo uitalē aerē his appellauit uerbis uitalē hūc nobis fundit spūm per quē uiuimus & cū tñ tot aīaliū haustus ipsū e sublimi trahat ille cōtra nitit: est ēt opinio quorūdā aereā esse aiam quod sensit Virgilius cū dixit atq fuentos uita recessit ut si libeat appellare uitalē aerē aiam ñ absonū sit lectoribꝰ ex diuersitate aiorum ad uarias opiniões declinātibꝰ. Accipite hos calamos.hoc est sonum calamorum excipite. Mittite trāsmittite/nā cum celum colat meliboeus ex aeris uerberatis sonū sentire poterit in lunari circulo ubi cāpos elysios quidā esse dixerūt idq tetigit Lucanus i nono lequitur cōnexa tonātis qua niger astriferis cōnectitur axibꝰ aer.quodq patet terras inter lunæq meatus semidei manes habitant quos ignea uirtus innocuos uitæ pa/tiētes ætheris imi fecit & ethernos animā collegit in orbes. Si sentire datur.hoc dixit quoniā quorūdā erat opinio una cū corpore interire animā cui adheret epicurus morte ad nos nihil attinere ita argumētādo bonū oē ac malū i sensu ē/sensus āt priuatio mors ē q timet ergo mortem nihil timet quoniam mors nihil ad nos: zeno animam sensibilē ee uoluit eam q nobis isitū & ingenitū spūm ideo corpus esse ac durare post mortē obnoxiā corruptiōi tamē dicearchus ēt cōtra imortalitatē disseruit is.n.tres libros scripsit q lesbiaci uocāt q. mytilenis sermo hētur i qbꝰ uult efficere aios esse mortales ut auc.est Ci.hæc tñ auctoritatibꝰ multorum refellūt opiniões. Etenī qs timor nobis ingēitꝰ si nihil post mortem sentimꝰ/quos rhadamātas plutões cerberos eacosue fingimꝰ.immortalis ē nēpe aia cui p merit s parātē sedes a corpe disiūctæ qr deridet luue.hæc aspnātes & ut iqt ipsæ quoties hic talis ad illos umbra uēit cuperēt lustrari si qua darēt sulphura cū thædis aut si foret hūida laurꝰ. cetis respexit ad diuinitatē qm pacē sūma tenēt agitq lōgissima qes. Sublies aiæ.quæ i circu lo.s.lūari sūt collocatæ. Celestia tēpla.tēplū dr ut ser.uar.natura i cœlo ab auspiciis i terra ab similitudie sb terra hic accipiūt p diuinis nā & augurum tēpla dñtur q cōstituta sūt & suis finibꝰ dsignata si ē abortibꝰ & itra eas rgiões q oculi 9spicet pñt.Syde.se.syderibꝰ exōnatas

Nihil per se generat.
Locus Virg.
Iuno terra.
Quattuor e/lementa.
Quæ tangi/possunt hñt corpus.
Incorporeum.
Inane.
Magna mater deum.
Vitalis Aer.
Aerea Ania/
Lo.Virgi.
Campi Ely/sii in lūari cir/culo.
Opinio epicu ri de Anima.
zeno
Dicearchus.
Lesbiaci libri
Immortalis ē anima.
Tēplū tribus modis.
Templa au/gurum.

Mundo fruunt̄ qm̄ eum oculis hn̄t sub/ectum q in celo sunt Vir.urbeis ne inuisere
cæsar terraꝝq; uelis curã & lucanus in nono uidit sub quanta nocte iaceret nostra dies risit
q; sui ludibria trunci. Aduerte audi excipe. Modos cantilenam nam modus dr̄ i so
no cõcentus cuius diminutiuũ est modulus un̄ uerbũ modulari & modulamen. Fouisti
hoc spectat ad illud supius laudesq; tuas sublime ferebat & est metaphora ab auibus sũpta

Sidereasq; colunt sedes mundoq; fruuntur
Tu nostros aduerte modos quos ipse benigno
Pectore fouisti: Quos tu Meliboee probasti.
Longa tibi cunctisq; diu spectata senectus
Fœlicesq; anni nostriq; nouissimus æui
Circulus innocuæ clauserunt tempora uitæ
Nec minus hinc nobis gemitus lacrimæq; fuere
Quam si florentes mors inuida pelleret annos
Næc tenuit tales communis causa querelas.
Heu Meliboee iaces lætali frigore segnis

& nutricibꝯ quæ prolẽ pecto
re solent fouere e.ponasq; so/
uisti educasti & ad etatẽ gran/
diorẽ incitatiõibus laudũ tua
rũ ham ut inquit Oui.excitat
auditor studiũ laudataq; uirtꝯ
crescit & imen su gloria calcar
hẽt. Probasti pbos iudica
sti pbatũ & spectatũ uis cẽ ma
ior s scribit Marcellus lucilius
in ti.tuaꝫ pbataꝫ mihi & spec
tatam adolescentiam. Lõ
gã tibi cunctis ordo est: & se
nectus & fœlices anni & circu
lus nouissimus innocuæ uitæ
clauserũt tpa tuæ hoc est tibi
mortem attulerũt. Spectata Senectus.i.pbata ut rebus spectata iuuentus. Felices
anni nullo polluti scelere aut flagitio: nam scelus intra se tacitũ q cogitat ullũ facti crimen
hẽt ut inquit Iuuenalis: talesq; anni infelices sunt appellandi potiusq̃ felices quare dixit epi/
grãmatarius poeta hoc est uiuere bis uita posse priore frui. Circulus uitæ nouissimus
seu climatericus quem scalariũ appellant (ut scribit gellius) hoc est ãnus sexagesimus tertiꝯ
in quo semp aliq̃ clades uel periculũ senioribus accidere solet: seu centesimus quem raro a
mortalibus præteriti creditur qm̄ (ut inquit Pli.in.xi.) cor a quinquagesimo anno ad quem
semp crescit ulamũ decrementũ tũc habere existiat circulꝯ a circũeundo dictus est naꝫ men
ses semp circũeunt & anni q cursũ cõplent ætatis un̄ annullum q̄l annuũ dici uoluere ut au
thor est seruius in explanatione eius Virgiliani in.v.æne. annuus exactis cõplet̄ mensibus
orbis circulũ itaq; uitæ reuolutioneꝫ itellige. Nouissimus extremus: Gellius libro.x.noc
tiũ atticaꝝ qd̄ extremũ inqt dicebat est dici nouissimũ cœptũ uulgo q̄d mea memoria ut læ
lius sic Senes alii q; nimiũ nouum esset uerbũ uitabant cuius origo ut a uetere uetustius &
ueterrimum. Sic a nouo declinatum nouius & nouissimum. Innocuæ uitæ Sĩplicis & fal
lere nesciæ innocuã appellamus qd̄ nõ noceat Oui.intactæ fueratis aues solatia ruris aslue
tuꝫ siluis innocuumq; genus. Nec minus sensus est nõ minꝯ fuit nobis doloris mors tua
tarda q̃ si imaturus periisses nam naturalit̄ minus dolent nobis qui senes q̃ qui iuuenes ra/
piunt̄ & ut inquit Pli.cecilius in.i.epistolaꝝ luctuosissimum genus mortis est quæ nõ ex na
tura nec fatalis ut̄ in̄ ruffi bononiensis mortem magis def let Marti.q; iiñaturus pierit cum
inquit heu qualis pietas heu q̃ breuis occidit ætas uiderat alphei p̄mia quinq; modo. Ge
mitus dolẽtis ẽ clamor & uox un̄ gemere dr̄ turtur q; uocẽ lugubrẽ & mœstã emittat luctui
q; similẽ gẽitũ Horati.stridorẽ appellauit añmnaꝝ ex süibꝯ in.i.carminũ his & malus cele,
ri saucius aphrico anteñ.e.q; gemat. Mors inuida qm̄ oĩa n̄ra rapit bõa un̄ ita ꝯquerit ca
tullus At uobis male sit malæ tenebre orci quæ oĩa bella deuoratis. Pelleret expelleret
& abrũperet. Florẽtes ãnos.i.iuueniles nã ea uiridis & florẽs dr̄ ætas Boeti.de ꝯsolatiõe
gloria fœlicis oliꝫ uiridisq; iuuẽtæ. Nec tenuit tales sensus est nõ dissimulauerũt oẽs cau
sam cõem quin tales emitterẽt quærelas. Cõis cãua qm̄ iactura fuit publica in meliboeo
Iaces uerbũ ẽ mortuoꝝ: Marti.in.vi.hoc sub marmore glaucias hũatus iũcto flamineæ
iacet sepulchro: Vir.in ii.æne. Iacet ingens littore trũcus: & ita hic accipitur alias.n.iacere
pro demisse orare inuenitur ut apud Ouidium in epistolis & iacet ante tuos græcia mœsta
pedes: Segnis quasi sine igne quo elemẽto maxime excitamur hoc uero caret̃ mortui.
Letali frigore lætali ideo dixit quoniam est aliqñ nõ lætalis ut in febri & timore.

Circulus un̄.
Annulus un̄
Nouissimus.
Innocuus
Luctuosissi
mum genus
mortis:
Gemitus
Gemit Tur/
tur.
Florens ætas
Iacere
Segnis

Serius aut ci/tius.

Lege hominum. qua oẽs ad mortem destinamur unde canit orpheus ita apud ouidiũ in.x.meth.ad inferos omnia debentur uobis paulũq; morati serius aut citius sedem prope ramus ad unam tendimus huc omnes hæc est domus ultima uosq; humani generis longissima regna tenetis horatius sed omnes una manet mors & calcanda semel uia læti. Cœlo dignus.ad cuius concilium reuocatus.s.fuisti. Canente senecta.hoc est albicante nam ut inquit Boe.de cõsolatione intempestiui funduntur uertice cani & tremit effœto corpore lassa cutis. Concilio deum.

Conciliatio. Conciliatus.

idest conuentioni:Scri.donatus omnem cõuentionẽ cõciliationem dici.unde conciliatus emptus quoniam conuentiones fiunt: in aliquibus exẽplaribus legitur cõsilio qd cõuenit prudentiæ & senectuti meliboei: Põderis æqui.idest iustitiæ qua tectũ & iustum ponderatur.Persius saty. qui ta scis & enim iustum gemina suspendere lance ancipitis libræ uerum discernis ubi inter curua subit uel cum fallit pede regula uaro.

Lege hominum.cælo dignus canente senecta
Concilioq; deum.Plenum tibi ponderis æqui
Pectus erat.Tu ruricolum discernere lites
Assueras uarias patiens mulcendo querelas
Sub te ruris amor.Sub te reuerentia iusti
Floruit.ambiguos signauit terminus agros
Blanda tibi uultus grauitas & mite serena
Fronte supercilium:Sed pectus mitius ore.
Tu calamos aptare labris coniungere cæra
Oratus duras docuisti fallere curas.

Mulcere

Bonus colo/nus.

Termino de/us.

Terminalia

Statutum nu/mæ pompilii

Ambiguus.

Ambiguo lu/pus.

Ruricolum discernere lites.declaratio cur iustus:nam lites de medio tollere consueuerat agricolarũ. Assuetas.pro consueueras. Patiens.patienter audiens astantium querelas. Discernere.discriminare aperire. Mulcendo.mitigando mulcere.n.est mitigare ut apud Virg.ille regit dictis animos & pectora mulcet:Papinius in Scdo siluarũ tu pectora mulce tu prohibe manare genas. Ruris amor uel ruricolarũ inuicem concordantiũ uel desideriũ colendi agros nam olim fuit precipua laus si quis bonus colonus appellaretur: Terminus meta diuidens agros uicinales unde terminalia quæ in honorem dei termini fiebant:Oui.in scdo fastorum tu populos urbesq; & regna ingentia finis omnis erit sine te litigiosus ager. Nulla tibi ambitio est nullo corrumpis auro legitima seruas credita rura fide: Terminus quo loco colebatur.sup eũ foramen patebat in tecto q. nephas esse putarent terminũ intra tectũ cõsistere:statuit numa ut auctor est Põpe.eum qui Terminũ exarasset & ipsum & boues sacros eẽ. Ambiguos.dubios q cuius eẽnt nõ bene dignoscebãtur:Ambiguus.n.ut i comẽtariis Calp.diximus est cuius nulla est certitudo unde ãbiguũ pteum dixere q in uarias se uertere formas consue'set:& ambiguus lupus ab ouidio appellat̃ propter trãsformationẽ quã putant aliqui hominũ in lupos. Blanda uultus grauitas.ab utraq; parte laudatur naʒ grauitatẽ retinebat quæ uenerandum facit:Sed ne ad seueritatẽ uideret̃ uergere blãditiis quibusdã erat illita quæ ad amorẽ inuitabãt:Scrib.Plí.in.xi.frõtẽ in hoie eẽ indicẽ tristitiæ hylaritatis clemẽtiæ & seueritatis in eius assensu. Mite superciliũ.de sup̃cilio Plí.l.xi. extremũ ambitũ genæ superioris ãtiqui ciliũ uocauere unde & supercilia Iuue.Saty.ii.atque supercilio breuior coma.Supercilia hoi & pariter & alterne mobilia & i his pars hoi. negamus ãnuimus hæc maxĩe indicãt.fastus superbia aliubi cõceptaculũ sed hic sedẽ hẽt, inde sæpius p seueritate accipit̃ ut i obsceno carmie cõueniens latio põe superciliũ. Sed pectus mitius ore.hic talis est sensus cũ mitissima eẽnt tua uerba ab ore prouenietia mitius ẽt pectus erat hoc ẽ ñ aliud in ore aliud i pectore uersabat̃ ut cõsuetudo ẽ multorũ qui manu altera lapidẽ ferũt panẽ ostẽtãt altera ut sqt Plau.i aulularia. Labris.labra sũ pprie supiora & labia iferiora & labræ asinorũ dñr ut docet dõatꝰ uñ iocus extat rodẽtis asini carduos similẽ hñt labra lactucã. Fallere.decipe & ad hylaritatẽ traducere ẽ.n.lenimẽ cãtus & sonus curarũ & laborũ uñ Hora.ad lyrã o decus phœbi & dapibꝰ supmi grata testudo iouis o laborũ dulce lenimẽ itaq; ꝙrit Oui.l.iii.tristiũ ñ domus apta satis ñ hic cibꝰ utilis ægro nullus apollinea q leuet arte malũ ẽ. Duras.aspas cura.n.ẽ q̃ cor urẽs dicta uitiosa cura appellat̃ ab Horatio qm uiciat & corrũpit aĩ serenitatẽ. Nec segnẽ passus.Sic Vir.nec torpere grauĩ passus sua regna ueterno.Segnẽ iuuẽtã.i.inertẽ nã lãgor & imodici sb nullo iudice somnĩ aleaq; & multo tpora q̃ssa mero eripiũt oẽs aio sine uulnere uires ut sqt oui.de Re.amo.

Frons index hominis.

Cilium.

Supercilium.

Lo.i ptiapeis

Labra.

Labia.

Labræ

Similem hñt labra lactucã

Cura unde

Viciosa cura ab horatio.

Marcere.marcidam fieri & putrefieri unde marcor putredo & Marcidus putridus dictus. Dabas præmia.ut incitares.s.ad uirtutem animos nam in steriles campos nolunt iuga ferre iuuenci ut inquit Martialis & iuxta illud satyrographi poetæ quis enim uirtutē amplectitur ipsam premia si tollas:scribentem iuuat ipse fauor minuitq; laborem cumque suo crescens pectore feruet opus ut inquit Ouidius in Tertio de ponto. Meritæ musæ.

Marcere
Marcor.
Marcidus
Incitant premia.

Nec segnem passus nobis marcere iuuentam.
Sæpe dabas meritæ non uilia premia musæ
Sæpe etiam senior ne nos cantare pigeret
Lætus phœbea dixisti carmen auena.
Fœlix O Melibœe uale. Tibi frondis odore
Munera dat lauros carpens ruralis Apollo.
Dant fauni quod quisq; ualet.de uite racemos
De campo culmos.omniq; ex arbore fruges
Dat grandæua pales spumantia cimbia lacte
Mella ferūt nymphæ. Pictas dat flore coronas

cantilenæ cuiuslibet meriti pmia. Dixisti.cecinisti ut dic age dic corydon. Phœbea auena.dulci mellita & apollini non dissona. Melibœe uale. uox est a mortuis discedentiū uale & ut scribit Varro in logistoricis synonima sunt salue & uale unde his & in salutationibus & execrationibus utimur hæc autem dicimus mortuis non q cis optemus salutē in quibus nulla esse potest sed ut significemus ita nos digredi ut ostēdamus illos nūq; in nostram cōmunionē esse uenturos. Odoræ frondis lauros. lauri esse plura genera docet Plinius in.xv.scribens eam solam satarum receptarum in domus fulmine non percuti et ob eam causam honorem his habitum in triumphis potiusq; quia suffimētum sit cædis hostium & purgatio ut tradit Massurius adeo.n.in prophanis usibus pollui laurum & oleā fas non est ut ne propiciandis quidem numinibus accendi ex his altaria aræue debeant: exemplum aūt est Tyberii principis lauro coronare se soliti contra fulminum Metus. Odoræ.odorem reddentis ut odoram cætam appellauit Calpurnius. Ruralis apollo.idest rura colens expressit cognomētum græcum nomios.n.dicitur inuocatur & ipiæ ab agricolis ut liber qm triplicem potestatem habere dicitur de qua re plura si libet in commentariis nostris in Calpurniū uideto. Racemos de uite.bene īducit faunos rustica offerre dona qm̄ & ipi agrestes sūt dii. Culmos.culmi dr̄ paleæ(ut scri.Ser.)e messibus uñ & culm postea dictū q his tecta sternerēt Var.i.ii.de re Ru.i segetibus āt frumētū quo culmus extulit spica. Ex arbore fruges.scribūt iurecōsulti titulo de uerbo& & re& significatiōe frugē p redditu appellari ñ solū p frumētis aut leguminibus uer& ēt qđ ex uino uel ex siluis cedu is cretifodinis lapidicinis capitur:Negauit tñ Iuliāus fruges oēs eē qbꝫ hō uescaē ñ.n.cat nes aut aues feraſue aut poma fruges dici scribit & iō galliū recte diffinilse frumētū id esse qđ i se arista ɔtineat.frux frugis(ut docet Pō.)ātiqui fructā & fructū dixerūt codēq; aucto re frugamēta a frugibꝫ sūt appellata. Grādeua pales.Grādeui dr̄ seniores & maioris ætatis Vir.& q̄ uectus abas & q̄ grādæuꝫ Alethes uicit hyems.estq; dignitatis maioris ut apđ poetā i geor.grādeuus nereus:Grādæuitas ēt & grāditas ætas illa maior appellata est auc. Mar. Cimbia.uasa dr̄ & pocula i modū cimbæ(ut scri.Ser.)Vir.Inferimus tepido spumātia cimbia lacte. Lacte.quoniā ita placaē ipa pales uel qa dea ē pabulo& uñ ɔuētus lactis.lacte ɔsueuerūt ēt mortuis sacrificaē uñ dixit Tib.i prio iā iubet aiplas lacte referre pedē.cū mortuos anū reuocaē itelligeret:iō & ipsæ æne.lac & sanguinē patri fūdere a marōe īducit i.v.æne. Mella ferūt Ny.hamadryadas itelligit quæ cū arboribꝫ una nascūē & moriūē i qua& cū sint cura arbores i qbꝫ fœtificāt apes decēt mellis dōa offerre fingūē. Pictas flore coronas.hic napeas itellige herba& ac i lo& nymphas κατὴν.n.ē recessus ītra mōtes ubi flores & herbæ uirescūt. Pictas.uariegatas uersicoloribꝫ.floribꝫ primū crassiū diuitē argēto auroq; folia imitatū ludis suis corōas dedisse auc.ē Pli.coronæ nimius fuit usus adhibere rosā uñ & rosea corōa de qua Mar.pulchrior ut nr̄o uideare corōa sabino de nomētāo te putet eē meo:serta hæc eadē dicta sūt eo q simul iūgerēē flores Tib.ānua ɔstructo serta dabit tumulo sertiq; iō flores ab Apu.i q̄rto de asi.au.hoc ē i corōas iūcti appellātur:coronā græ.στεφανον uocāt:diminutiue sūt corollæ dictæ ex lamia tenui ænea inaurata aut argēto illita ob gracilitatē.i.lēnisci uero ex corōis depēdētes fasceolæ qi lāsci de qbꝫ uir.illo ṽsiculo itellexit pūiceis ibāt euicti tpra tenis:Sue.ingestæque aues ac lennisci.

Vale.
Synonima
Salue.
Laurus fulmine ñ pcutiē.
Suffimentuꝫ cedis laurus.
Odora cæta:
Culmi
Culmen i ñ.
Frux quō intelligatur.
Frugamenta
Grandæuitas
Granditas.
Cimbia
Lacte mortuis sacrificabāt
Locus Tib.
Amadryades
Napeæ.
Corona Rosea.
Serta
corōa a græ. quo.
Corollæ
Lennisci.
Lo. Vergi.

Manibꝰ hic supremꝰ honos. Dāt carmīa musæ
Carmina dāt musæ Nos te modulamur auena
Siluestris nunc te platanus Meliboee susurrat
Te primis reboat. Te quicquid carminis echo
Respondent siluæ. Te nostra armēta sequūtur

In funere sp/ si flores.

Suppremus honos.idest ultimus fuit autem consuetudo ut in funere crocum & costū spargerent & alios flores unde cecinit papinius in secundo siluarum: Quid ego exequias & prodiga flammis dona loquar mœstoq; ardentia funera luxu q tibi purpureo tristis to/rus aggere creuit.quid cilicum flores quid munera graminis indi quodq; arabes pharijq; palam est(uidi ipse)liquores arsuram lauere comam.

Manes.

Manibus.Manes dii ab auguribus uocantur q p eos omnia ma nare credebant illosq; deos su peros & inferos dicebant, au/ctor est Pompeius:a mano āt manes appellari quiddam uo lunt hoc est bonos antiqui.n. manum bonum & prosperum dicebant inde immanes non boni ut sæpe uocantur:Scrib. Seruius in.3.æneí.Manes ani mas dici e corporibus. egres/sas & quæ nondum alia intra/uerint corpora:Summanum itaq; antiquitas Plutonem quasi summum manium appella uit Ouidius in Sexto Fastorum reddita quisquis is est summano templa feruntur tunc cū romanis pyrrhe timendus eras.

Manum idest Bonum.
Immanes.
Sūmanꝰ pluto.
Musæ unde.
Musæ filiæ Iouis & mnemosines.
Musarum noīa.

Dant carmina musæ.nam eorum est peculiare carmē: Musæ dictæ sunt ex auctoritate Platonica a μοστας,uerbo quod significat inquirere sen tit tamē cassiodorus musas quasi omiusas dici eo q simul sint:hæ nouem numero esse tra duntur mnemosines & iouis filiæ teste hesiodo qui in theogognia earum nomina his tribꝰ uersibus complexus est.κλειο τε ευτερπι τε ταλεια τε μελπομενι τε τερψιχορη τε ερατο τε πολιμνια τουρανιυ τε καλλιοπυ οιλε προφερεσ τα τι εστιν απα σεον latine sic uertuntur clioq; euterpeq; iuuans & docta thalia Melpomene letis & Therpsichorea choræis his subeūt erato memorīq; polymnia mēte/Addimus curanien & quæ manet ultima q̄q̄ calliope cunctas supereminet unica musas:harum nomina singula singu lis suis historiarum libris inscripsit Herodotus.scribit Fulgentius in primo mythologicon ideo nouem musis decimum addi apollinem propterea q humanæ uocis decem sint mo/dulamina unde cum decacorda ipse cythara apollo pingitur.

Apollo cum decacorda cythara.
Platanus.

Nos te modulamur.cum quisq; p uiribus munera exequiis tuis offerrat nos quoq; carmina damꝰ q̄uis tenuia p aue/nam.n.humilē significat stilū. Siluestris platanus.Scribit Pli.in.xii.Platanum p mare io niū in Diomedis insulā eiusdē tumuli gratia primū inuectā fuisse inde in siciliā trāsgressā interq; primas italiæ donatam etiam ad morinos usq; prouectam ubi pro umbra gētes ue ctigal pendant comptum postea ut mero infuso nutriantur quoniam maxime radicibus earum pdesse creditū:In lycia tante magnitudinis platanum fuisse idem affirmat ut Licinius Mutianus eiusdem prouinciæ legatus pdiderit intra eā se duodeuicesimo comite epula/tū large ipsa toros prebente fronde:hic āt p siluestrē platanū intelligit chame platanum co actæ breuitatis quā ipsa excogitauit italia ut non inter arbores etiam pomilionibus locus suus non deesset sicuti inquit Pli.

Pro ūbra uectigal pendūt
Magnitudo/platani.
Chamepla/nus.

Siluestres.steriles quoniā minus generāt siluestria uir gilius & steriles platani malos gessere ualentes uel ideo siluestres intelligas quoniam ex pe regrinis & siluestribus locis in italiam allatæ fuerunt & factæ domesticæ:est autem maior laus meliboei cui non tantum domestica dolent sed etiam siluestrica & fera unde & silue/stres dixit ad differentiā domesticarum.

Pinus.
Pinaster.
Reboare
Boare.

Primis reboat.scribendum est pinus: est enim ar/bor in uertice ramosa maxime nauigiis apta ut in Calpurnii diximus commentariis silue/strisq; dicitur pinaster. Reboat.resonat resultat ut apud Virgilium in Georgicis rebo/āt siluæq; & magnus olympus ubi resultant & remugiunt exponit Seruius autumatq; uer bum id esse græcū Apuleius i septio de Asino Aureo boare dixit p eo q est boatu quodā inclamare. Te quicquid carminis echo.ordo est:quicquid carminis respondet echo te respondet & quicquid siluæ respondent te respondēt:hoc ē nulla sine te celebratur cantile na. Armenta sequuntur.uel ad sacrificia peragenda tibi uel mugitu prosequūtur & qua

portione doloris ualent discessum tuuȝ queruntur sic Virgilius in daphni: Daphni tuuȝ pœnos etiam ingemuisse leones interitum montesq; feræ silueq; loquuntur. Nam prius in siccis fenius omnia prius per contrariam naturam sui euenient quam laudes ego tuas tacere possim. Phocæ uituli Marini qui a uoce inde nomen traxere: est auteȝ eo/rum genitura in terra (ut scribit Plinius) nec ante .xii. diem in mare deducit fœtum ex eo

Namq; prius siccis phocæ nascentur in aruis.
Vestitusq; freto uiuet leo. dulcia mella
Sudabunt taxi: Confusis legibus anni
Messē tristis hyems: Aestas tractabit oliuas
Ante dabit flores autumnus: uer dabit uuas
Quā taceat Melibœe tuas mea fistula laudes
Tit. Perge puer cœptum tibi iā ne desere carmen.
Nam sic dulce sonas: Ut te placatus Apollo
Prouchat: Et felix dominam pducat ad urbē.
Nāq; hic in siluis præsens tibi fama benignū
Strauit iter rumpens liuoris nubila plena
Sed iam sol demittit equos de culmine mūdi
Fulmineos suadēs gregib9 præbere liquores:

assuefaciens: de his Calpurnius æcgloga ultima æquoreos ego cum certantibus ursis spectaui uitulos: Sed obiiciet fortasse ali quis quomodo per contrariam naturam rerum si in terra nascū tur & generantur cui respōdeo in huda quidem terra & in littore prope aquas generari non āt in terreno sicco unde dixit poeta noster in aruis siccis. Vestitusq; leo hoc est iubatus & pilis decoratus in codicibus rarū antiquis legitur hirsutus idest pilosus & uillo duriore hirsutuȝ dicimus asperum & durum calpurnius & hirsuta spiosior istrice barba. Freto mari cum leonum sit in terra uiuere fretū autem dictum est a similitudine feruentis aquæ q in fretum sæpe cōcurrat æstus atq; efferuescat ut scribit uarro in tertio de lingua latina & nos superius docuimus in Calpurnii commentariis. Taxi sudabūt mella ut duræ quercus sudabunt roscida mella: est autem taxus arbor minus uirens gracilisq; & tristis ac dura nullo succo ex omnibus sola baccifera unde q taxica uenena appellata feruntur quæ nunc toxica dicimus repertum est tamen innoxiam fieri taxum si in ipsam arborem clauus æreus adigatur. Confusis legibus commixtis & ordine reruȝ uerso ut apud Lucanum totaq; discors Machina diuulsi turbabit fœdera mundi. Tristis hyems deformis ob pluuias niues & glaciem. Estas tractabit oliuas ordine conuerso nam autumnali tempore legitur olea & mense septembris uel octobris. dum adhuc uindemia est ea quæ paulea uocatur contunditur ut docet columella libro .xiii. Tractabit nam ex præcepto columellæ sereno cælo eas manu distringere conuenit lectasq; cribrare & secernere quecumq; maculosæ uiciosæ minorisue incrementi fuerint tractare enim ē exercere tibullus in primo nunc leuis est tractanda uenus dum frangere postes non pudet & rixas inseruisse iuuat. oliuitas ab antiquis tempus illud oleæ legendæ fuit appellatum. columella i .xi. media est oliuitas plerumq; initium mensis decembris nam ante hoc tempus acerbum oleum conficitur quod uocatur æstiuum & olíueta dicta sunt loca ubi multa est oliua quomodo oleam legas diligenter lege uarroneȝ in primo de re rustica oliuas uirides seruare ut quouis tempore oleum facias docet apicius in primo de re conquinaria. Flores autumnus cum sint ueris nam omnia tunc florent florumq; coloribus almus ludit ager ut inquit Ouidius. Vuas quas uindemiæ facit aptas autumnus ergo omnia ueria uice prius confundentur q̄ ego tuas laudes taceam. Perge puer hortatur timetam tytirus ut cœptam percurrere semitam non desistat nec remittat carmen quo ad urbem romanaȝ deducitur. Placatus Apollo quietus & sine detractione quæ enim inuidia & liuore impediuntur minus sunt quieta: hanc ipsum tamen processu temporis uicisse dicit quo suus ex merito quemq; tuetur honor. Præsens fama ex certamine cum Mopso habito uel ex carminibus de meliboeo compositis quem cum omnes diligerent auenti animo tua desiderabunt. Strauit expeditum fecit & placauit leniuitq; in quem significatum illud

Phocæ Vituli Marini.
In terra generātur phocæ.
Hirsutus
Fretum unde
Taxus
Taxica toxica.
Quomodo fiat taxus innoxia.
Olea quādo legatur.
Tractare
Oliuitas
Oliueta.

Stratum i Loc. Virgili. Rumpi est i uidorum. Liuor Liuere.

quoq; Virgilianum ex Buccolicis accipe & omne tibi stratum silet æquor idest quietum & placatum. Benignum iter. mite & facillimum. Rumpens. prosternens est autem proprie inuidiæ & liuoris rumpi ut apud Ouidium de Remedio Amoris libro primo Rūpere liuor edax & apud Propertium, hic erit, hic iurata manet rumpantur iniqui. Liuoris. liuor pro inuidentia accipitur quæ inuidos quasi tabe quadam consumit & exest aliquādo dicitur pro nota illa collo infixa amantium labris Ouidius in primo amorum aptius impressis fuerat liuere labellis & collum blandi dentis habere notam. Sed iam s.d.e. significat occidere solem qua hora pastorum est casas repetere. Demittit. declinat & deorsū mittit. De culmine mundi. de summitate cœli quam obtinet super terras. Fulmineos. legendum est flumineos occidente enim sole ex præcepto poetæ & Columellæ ad fōtes solent deducere gregem pastores & tenues dare rursus aquas & pascere rursus.

FINIS COM. IN PRIMAM NEME. AEGLOGAM.

DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS COMMENTARIA IN SECVNDAM NEMESIANI CARTHAGINENSIS POETE AEGLOGAM

ASTACVS ET ALcon iuterlocutores

Aegloga secunda.

Formosā Dōacē puer astacus & puer alcō
Ardebant rudibusq; annis intensus uterq;
In Donaces uenerem furiata mente ruebant.

FORMOSAM Donacen: Hæc egloga tota amatoria est & querimoniis referta ubi pueri duo astacus & alcon Riuales in puellam donacem inducunt tota ruere mente qui cum ali quando amoris fructum illa i custodita ætate carpsissent, mox clausa puella & spe uoti decepta instituunt cantu dolorem lenire & per totam fere conqueruntur æglogam.

Ardere Pueri qui. Ruere. Venus pro coitu Loc. Virgili. Locus perii. Loc. Hotatii Donace. Donar. Arundinosā. Arundinetū.

Ardebant. impatienter diligebant ut apud Virgilium corydon ardebat alexim ibi enim exponit Seruius impacienter diligebat. Rudibus annis. puerilibus qua ætate propensiores in uenerem sunt mortalium animi tunc enim caremus cōsilio nec satis bene a uenereis nos cupiditatibus abducere possumus semel deuincti unde lena illa clereta apud Plautum ita inducitur loqui in asinaria fixus hic apud nos est animus tuus clauo cupidinis remigio ueloque quantum poteris festina & fuge,q̄s magis te in altum capessis tam æstus te in portum refert: pueros autem qui minores essent annis septemdecim esse existimauit Seruius Tullius ut auctor est Gellius in decimo. Ruebant. uehementia & impetu amoris quadam quasi ruina ferebantur ita enim significat ruere Virgilius in primo æneī. una euruſq; notusque ruunt: Lucanus in se magna ruunt. In ueuerem. in coitum cum enim uenus dea amoris fingatur aliquando pro coitu accipitur ut hic & apud Virgilium in tertio georgicon solue mares mitte in uenerem pecuaria primus & apud Persium Satyra Quinta hic campo indulget hunc alea decoquit: ille in uenerem putris idest coitum: aliquando uero p uenustate accipitur & oblectamento ut apud Horatium in arte poetica fabula nullius ueneris sine pondere & arte Valdius oblectat populum. Donaces. genitiuus est græcus & declinatur Donace donaces: Fietum fortasse nomen a uerbo græco Δονεω quod significat moueo uerto & agito: hic enim amantes pueros agitare fingitur, apud græcos etiam Δοναξ Δονακοσ dicitur fistula calamus piscatorius arundo & tibia & ΔονακοΔησ arundinosus & Δονακηον, arundinetum. Mente furiata. incensa & furiis exagitata cupidinis ut apud Virgilium furiata mente choreubus. Hanc cum uicini. ordo est: cum ipsa puella flores carperet in uallibus uicini horti & compleret gremium achantho hanc si

mul ipsi inuasere pueri. Compleret aggeraret & impleret. ut apud Virgilium in secundo aeneidos & late loca milite complent. Molli achanto epithethon est achanthi Sic Virgilius & molli circum est ansas amplexus achantho est uero achantus topiaria & urbana herba elato longoq; folio crepidines marginum adsurgentiumq; puluinorum toros uestiens ut scribit Plinius in. xxii. eius duo sunt genera aculeatum & crispum quod breuius e. Alterum lene quod aliqui poderoton uocāt alii melāphyllum. huius radices ustis luxatisq; mire prosunt item ruptis conuulsis physimq; metuentibus. Venerisq; imbuto uterq; e sensus: tamen ipsi primum initiati amorem degustabant & praelibabant amoris gaudia: imbuere enim est proprie inchoare & initiari ut scribit seruius Cicero in prio de officiis plerisq; autem paētum praeceptis imbuti ad eorum consuetudinem moreisq; deducim ut: ergo hic imbutus initiatus & primordiis cupidineis ordinatus dicetur: Initiatos namq; ille appellatur qui diuinis mysteriis ordinatus est & initiare est sacris imbuere ac religioni pro ut aūt ecclesiastici consecratos ordinare iubus firmicus in sexto matheseos quos initiabat in primo uestibulo ad unius iusiurandi necessitatem & cum terribili authoritate religionis exegit ne prophanis auribus inuentae ac compositae religiones proderentur ubi initiabat pro ordinabat intellige & ad sacra instituebat inde enim & initia sacrificia dicta sunt sed de hoc uerbo & superius diximus. Veneri declarat cui deorum fuerint initiati.

Achanthus
Mollis
Achāthi duo genera.
Imbuere.
Initiatus
Initiare.

Hanc cum uicini flores in uallibus horti.
Carperet. & molli gremium compleret acantho
Inuasere simul: Venerisq; imbutus uterq;
Tum primum dulci carpebant gaudia furto
Hinc amor & pueris iam non puerilia uota.
Quis anni ter quinq; hyemes & cura iuuentae
Sed postq̄ Donacen duri clausere parentes

Carpebant summebant sic persius carpamus dulcia nostrum est quod uiuimus: & sumptum est a capris & ouibus quae herbas dum pascuntur carpere solent Virgilius pabulis edi co in mollibus herbam carpere oues: alias carpere significat repr ehendere ut apud Ouidium de arte amandi libro primo nuper enim nostros quidam carpsere libellos. Gaudia hic pro coitu & re uenerea dicuntur ut apud Ouidium in secundo de arte amandi Gaudia ne dominae pleno si corpore sumes te capiant ineas quamlibet ante uelim ubi gaudia concubitus intelligi necesse est. Dulci furto gaudio furtim decerpto furta ut plerumq; amatoria gaudia dicuntur eo q̄ secreta esse desiderant ut celari uult sua furta uenus. sic apud Ouidium in primo de arte amandi inuenies nos uenerem tutā concessaq; furta canemus.

Lo. firmici
Carpere
Carpere reprehendere
Gaudia quid
Locus Oui.
Furta.
Opus Iuuēle
Votum

Vota non puerilia quoniam opus est iuuenile coitus. Vt apud Ouidium de remedio amoris libro secundo ergo ubi concubitus & opus iuuenile petetur. Vota desideria ut apud Ouidium libro primo fastorum tracto uelamine uota ad sua felici coeperat ire uia.

Quis positum est pro quibus. Ter quinq; hyemes idest quidecim anni quo tempore hitquitalli fiunt ut superius in Calpurnium docuimus solent autem ut plurimum per hyemes & estates describi tempora & anni ut apud Virgilium post aliquot mea regna uidens mirabor aristas & Apud iuuenalem satyra tertia Sic multas hyemes & octogesima uidit solstitia. Cura iuuentae dicimus quem habere curam iuuentae cum illi est proximus & curat quae iuuentas quam post decimum septimum annum esse censuit Tullius Romanorum rex authore Gellio. Sed postq̄ duri senius: Sed postq̄ donace fuit a parentibus clausa & illis erat pudori amasiae domum frequentare ut ardorem mitigarent parabāt querulum carmen ad dolorem leniendum. Duri parentes molesti & puellae & amantibus: Ita durum claudentem dominam uirum Appellauit Ouidius in Tertio amorū Dure uir imposito tenerae custode puellae nil Agis. Clausere occlusam tenuere & inclusere ut apud tibullum clauditur & dura ianua firma sera unde clausus dicitur: Virgilius aut intus clausos satur ad praesepia seruat itaq; & claustra a claudendo dicta. Tam tenui filo cum uox crassior fieret & non tam acutum sonum uocis redderent quēadmodum

Iuuentas qn.
Claudere
Clausus
Claustra

Vox grauis & Acuta

prius consueuerant pueri. Nam ut inquit Aristoteles in problematis uox tunc grauis de acuta efficitur & nuda quae ante fuerunt hirta redduntur super qua re & Alexandri sententiã superius commemoratam hic etiam referremus explicatur quoq; ipsis uniuersu3 corpus ue luti morborum mutationes indicant & solutiones circa decimum & quartum annum pro/genitae nec non uocis asperitas quae raucitas appellatur hircire facit ex hircis ita uocem esse rentibus sumpta transiatione

Hircire

Improbum

Et non tam tenui filo de uoce sonarent
Sollicitũq; foret linguis onus improba ceruix
Suffusuſq; rubor crebro uenaeq; tumentes
Tum uero ardentes flamati pectoris aestus
Carminibus dulciq; parant reuelare querelas.

Improba ceruix uel non proba, uel turpis improbum n. (ut norat marcellus) & nõ probum & saeuum & turpe si gnificat potuit autem pro hu meris ceruicem quibus appli catur scribit.n. Alexander idẽ pubescẽtibus foeminis habe ra augeri propter lactis coitio nem ita & circa coxendices lo ca propter foetus expectatio/nem maribus uero thoraca & humeros propter impositorum grauium corporum portationem. Improba expone nondum absoluta & nondum perfe cta nam post pubertatis annos puerorum cessat hyrcisatio asperaq; omnifariam se explicat arteria pp cuius inequalitatem uox aspera proueniebat ut possis etiam si placet pro ceruice intelligere collum cuius arteriae explicatae uocem crassiorem reddunt nondũ tñ absolutae.

Humeri Au/gentur

Epiglottis.

Minor ligua.

Arteria.

Gula.

Sollicitudo

Sollicitum onus pp difficultatem uocis quae ex inaeliqualitare arteriae conficitur.s.epi glottidis ita enim appellatur arteria ad pulmonem atq; cor pertinens quam operit in epulã do quae minor lingua dicitur spiritu ac uoce illac meante ne si potus cibus ue in alienũ de errauerit tramitem torqueat ut author est Pli.in.xi.constat autem ex cartilagine et carne ar teria cum gula neruo et carne nulliq; ceruix esse potest nisi quibus utraq; haec ut idem scri/bit Pli. Sollicitum anxium quod eos in uoce reddenda sollicitaret sollicitudo namq; p anxietate aliquando ponitur & districtione Pli.caecilius in epistolis superest ut promisit de us adnuat tandemq; me hac sollicitudine exoluat. Linguis quibus in exprimendo uer ba asperitas illa onerosa est homini ita saepe uenis constricta est lingua ut intercidi eas ne/cesse sit metellumq; pontificem adeo inexplanatae linguae fuisse memoriae proditũ ẽ ut mul tis mensibus tortus credatur cum meditaretur in dedicãda aede opiferae dicere authore Pli nio lingua generaliter fere anno septimo sermonẽ homini exprimit multisq; tãta eius ars ꝯ tigit ut auium & animalium uocis indiscretae reddatur imitatio.

Metellus pon tifex

Ars linguae.

Cur pudibun di rubescant.

Suffususq; rubor hoc est sparsus frequens Pli.cecilius in epistolis est illi facies liberalis multo sanguine mul/to rubore suffusa: Scribit Alexander aphrodiseus in problematis pudibundos ideo rubesce re q natura per se se instructa alicuius rei conscia quo honoris dignitatem non amittat ueri ta sit. sicut ingenua pupilla mediocriter subtrahitur introrsum & in corporis se recipit inte/stina remixto igitur atq; pfuso sanguine sanguinis colore cutẽ infici ipsaq; rãq3 tegẽdi cau sam pfundi qdã uolũt nã ita manũ quoq; natura dictante opponunt Faciei pudibundi. sur sum depudescimus nãq; ad faciẽ fert rubor & cũ primũ pubescimus ꝯscii uoluntatis rubore suffundimur qd ita nõ fit in puero simplici q mentẽ nulla ex re tali hẽt infectã cur rubor ex pudore in facie fit demõstrat ẽt Macro.lib.vii. Saturnaliũ his uerbis. Quae facit causa ut ru bor corpori ex al pudore nascat & ille natura inqt cũ q d ei occurrit honesto pudore dignũ imũ petendo penetrat sanguinẽ quo cõmoto atq; diffuso cutis tinguit & in nascit rubor di cũt ẽt physici q natura pudore tacta ita sanguine añ se p uelamẽto tẽdat ut uidemus quẽq erubescẽtẽ manũ sibi añ faciẽ frequẽter oppõere: nec dubitare de his poteris cũ nihil aliud sit rubor nisi color sanguinis. Venae tumentes qd accidit ex abũdãtia sanguinis &.n. san guinis riui uenae appellanẽ a Pli.in.xi. Tumentes dixit qm ut (inquit Aristo.in pblematis) neq; cõcũbere neq; euomere nec sternuere neq; flatũ emittere oportet nisi res turgẽte cor/pore urgeat ergo tumẽtes expõas urgẽtes uidet q; allusio (honor sit auribus) ad penẽ/que

Manuũ oppo nũr faciei pu/dibundi.

Sanguinis ri/ui uenae

ex desiderio tumescere manifestum est. Ouidius in.ii.fastoꝝ & tumidú cornu durius inguẽ erat. Carminibus releuare.qm̃ strangulat inclusus dolor ut iquit Oui.inde fingitur apud plautum cleostrata fortunas suas ire questum ad uicinas. Dulci querela.non iurgiosa sed flebili & animum cõmouente amasiæ Oui.exclusus flebile cantet amans. Releuare. minuere exinanire:leuare.n.auctore Mar.aliqñ significat minuere Virg.in buc.ego hoc te fasce leuabo.& in Georg.omne leuádú ꝑdimus. Ambo æuo cantuq; pares. imitatio est Virgi.sic.n. ipse in Thyrsi ambo florentes ætatibus archades ambo & cãtare pares & respondere parati. Non dispar forma.nõ dissimilis. Ambo genas leues .i. habentes genas imberbes & ob hoc leuæs genæ autem pro malis accipiuntur.nam auc. Plinio infra oculos malæ homini súr tantum quas prisci genas uocabant. Intonsis crinibus.

Ambo æuo cantuq; pares.nec dispare forma.
Ambo genas læues:Intonsis crinibus ambo.
Atq; sub hac platano mœsti solatia casus
Alternant:Idas calamis & uersibus Alcon.
Quæ colitis siluas dryades.quæq; ãtra Napeæ
Et quæ marmoreo pede Naides uda secatis
Littora purpureosq; alitis per gramina flores
Dicite quo prato Donacen qua forte sub umbra

decorati insigni coma intonsos enim promissa coma appellamus unde intonsos cilicas appellauit Tibul.Pli.in.xi.in capite cunctoꝝ animaliú homini plurimus pilus iam quidem ꝑmiscue maribus & fœminis apud intõsas utiq; gẽtes atq; etiã noia ex eo capillatis alpium icolis galliæ comatæ:Quidã sunt populi Miconii cognominati q capillo carẽt:& salamandræ sanie quæ lactea eius ore uomitur quacũq; corpis parte ɔtacta toti defluunt capilli ut scri.Pli.in.x.unde dictũ ẽ ab epigrãmatario poeta in lalagen curã comaꝝ habentẽ hoc salamãdra notet uel sæua nouacula nudet ut digna speculo fiat imago tua:cũ illi clauitiũ imꝑaretur. Sub hac platano.demõstrantis est.locũ ellectũ cantilenæ de platano supius ut si libeat tñ & hoc audias in creta insula gortynæ iuxta fõtẽ platanũ unã insignẽ fuisse(ut scr. Pli.)utriusq; lingue monumẽtis nũq̃ folia dimittẽtẽ ex quo fabulositas supfluit græciæ Iouẽ sub ea cũ europa ɔcubuisse. Solatia.ɔsolatiões solari.n.uerbũ est qd significat ɔsolari & solabar fatis ɔtraria fata rependens ãnotauerũt grãmatici hãc inter solatiũ & cõsolationem esse differentiã ut solatiũ re fieri dicat ɔsolationẽ uerbis. Alternant.idest uicẽ ꝑmutant canendi & inflandi calamos.debemus.n.intelligere ida canẽte alconẽ inflasse calamos & postea idam canẽte Alcone. Quæ colitis.incipit hic idas nã supius q̃si argumẽtũ recitauit poeta rogatq; siluestria numina ut quo sit donace illi loco renũcient. Dryades.siluarum deæ.sicuti nereides sunt maris Oreades mõtiũ/Naiades fontium napeæ floꝝ ac herbaꝝ hamadryades quæ cũ arboribus nascũtur moriãẽ de qbo & supius diximus scimus tñ reiterata magis ꝑdesse nouitiis qbus scribimus. Secatis. ꝑmeatis & est proprie serre secare aliqñ nauiũ quæ intereũdũ maris secãt spumas ut Virg.in.v.æn.fluctusq; atros aquilone secabat. Vda littora.madefacta ex undis aquaꝝ udũ.n.madidũ uocamus Oui.in.primo de arte amandi si lachrymæ neq;.n.ueniũt in tꝑore semꝑ deficiunt uda lumina tange manu hudũ sunt qui ab humore dei lectant cũ aspiratiõeq; legendũ censeãt alii potius sine aspiratiõe scribi uoluere a sudando deflectentes quasi sudũ dicas. Marmoreo pede. uel frigido sicuti est marmor seu cãdido allusitq; ad mare qd marmor aliqñ ap poetas dr ut a ualerio flacco in primo argonauticõ hi celso cornua malo expediunt alii tonsas in marmore sũmo prætentãt. Purpureos flores alitis. Diximus supius ex irrigatiõe aquaꝝ ꝑuenire flores ac herbas itaq; i alexi Virg.debere intelligi naiades nymphas quas puero iloꝝ calathos portare ɔgratulatur ꝑpterea q ex aquis quaꝝ sunt ipsę dñæ nascuntur ideoq; dixit Colu. in hortulo suo & tũc ne corydonis opes despernat alexis formoso nais puero formosior ipsa fer calathis uiolã & nigro permixta ligustro balsama cũ casia nectens crocreosq; corymbos sparge mero bacchi. Alitis.nutritis unde supius & reꝝ causa liquores. Stringentẽ: decerpentẽ hic stringere enim aliqñ significat decerpere ut apud Virg.in primo Georgi.sed

Strangulat inclusus dolor.
Leuare.
Genae.
Intonsi
Intõsi cilices.
Gallia comata.
Miconii capillo carent
Salamandre sanies capillũ tollit
Loc.Martia.
Platanus nũquam folia dimittens.
Solari.
Solatium.
Consolatio.
Dryades.
Nereides
Oreades
Naiades.
Napeae.
Hamadryades.
Secare.
Vdum.
Hudum.
Marmor pro aequore.
Ex irrigatiõe flores
Stringere.

Roseus pulcher. Rosa ueneri dicata. Soles p dies.

tamen & quernas glandes nunc stringere tempus & lauri baccas author est marcellus. Roseis manibus.i.pulchris ita exponit super eo Virgiliano seruius rosea ceruice refulsit.i.pulchra roseum.n.uenustate rosarum præditū nuncupamus: Rosa dicata ē ueneri ex cuius aiunt illam natam sanguine. Trini Soles.i.dies soles.n.pro diebus posuit sicuti & diem pro sole Calpurnius sed fugit ecce dies reuocatq crepuscula uesper. Petierūt me mihi refulserunt. Sub antro consueto ubi.s.gaudia summere consueuimus. Interea isto spatio trium dierum. Tamquā ordo est interea meæ uaccæ trinis luciferis nulla tetigere gramina tanq̄ hoc foret solamē nostri amoris aut posset medicare furores rabidos.i.in rabiem urgētes. Rabidus dicitur rabie percitus unde & rabere uerbū ut scribit marcellꝰ Varro quid est qd laceras? qd rabis? quid tibi uis'a rabie rabulaȝ quoq dici ideȝ author ē quē nunc aduocatū uel causaruȝ pattonum dicimus Cicero i oratore non.n.declamatoreȝ aliquem de ludo aut rabulaȝ de foro sed doctissimum aut

Rabidus. Rabere.

Rabula.

Inueniam roseis stringentem lilia palmis?
Nam me iam trini petierunt ordine soles?
Ex quo consueto donacen expecto sub antro
Interea tamq̄ nostri solamen amoris
Hoc foret Aut posset rabidos medicare furores
Nulla meæ trinis tetigerunt gramina uaccæ
Luciferis nullcq biberunt amne liquores
Siccaq ferarum lambentes ubera matrum
Stant uituli. Et teneris mugitibus aera cōplent
Ipse ego nec molli iunco nec uimine lento
Perfeci calathos cogendi lactis in usus.

Quando in rabiem agantur canes. Cur Aestate potius rabidi fiant canes. Lucifer. Noctifer. Foete. Foetura. Stare. Stare horrere. Mugitus.

perfectissimū quēuis: apud Pli.inuenies remedia ad canis rabidi morsus ex cuius authoritate maxime caniculæ exortu in rabiē agunrur canes qui ideo æstate potius rabidi fieri existimantur uel ex Alexandri aphrodisei sententia q cū natura sicci sint estate fiant sicciores. Non tetigerunt plus est q̄s si dixisset non carpserunt. Trinis luciferis tribus diebꝰ Lucifer autem stella est lucem ferens quæ eadem a Calpurnio noctifer appellatur ubi plura iam diximus. Nullo biberunt quidaȝ codices hñt lamberunt amne ego tñ biberūt malim legere quā sequitur lambentes hubera matrum. Ferarum legendum est fœtarum nam. Foete dicuntur uaccæ quæ iam peperere. Calpurnius parce tñ fœtis nec sint cōpendia tanti destruat ut niueos uenalis caseus agnos ab eodeȝ itaq fœtura pariendi tps appellatur. Lambentes lingentes & est proprie linguæ lambere Virgilius sibila lambebāt linguis uibrantibus ora. Sicca ubera mammas flaccidas & nullo lacte refertas. Stāt uel horrent ut stant lumina flamma uel cōsistunt: Scribit Marcellus oīum cōsensu stare dici consistere ut apud Vir. stare loco nescit & apud Plautum in amphytrione Ista statim stant signa oīa stare ēt significat horrere ut apud Virgiliū in.xii.æne.iā puluere celū stare uidet alias significat erigere, fidem habere ualere & plenum esse. Complet aera mugitibꝰ s.quos teneros appellat qm̄ magis sunt acuti uitulorum: Mugitus āt proprie dicitur bouis & Tauri Oui.in philomena ast taurus mugit & celer hīnit equus Vir.in Buc. prætides implerunt falsis mugitibus agros: Mugire uerbuȝ est etiam qd significat mugitum edere apud Statium tñ positum pro strepere cū inquit in.i.siluaȝ ut sensit mugire forꝰ mouet horrida sancto ora situ. Vimine lento uimen a uinciēdo dictū qḋ uincimen unde lentus appellatur hoc ē flexibilis Colu.nec refert cuius generis uimen feras dū sit lētissimū a uimie collē uiminalē dictū ferūt q ibi uimina nata sint ut auc.ē Varro in.i.de lingua latia. Calathos i.quasillos calathus nāq græcū est. Cogēdi lactis in usus uel ad caseū faciēdū uel ad deducēdū serū qd excludūt & deducūt ut pōdus augeat authore Palladio usus ab utendo ē uñ usurpare dictū ē obtinere posuit quoq uetustas usu perire hoc non utēdo aliquid posse Plautus in amphytrione caue sis ne tu te usu perduas Vsuraria quoq dicta fœmina ex cuius corpore usus summitur unde alcumena usuraria apud Plautum. Quid tibi sen

Loc. Papinii. Vimen unde Collis uiminalis. Calathus. Quasillis Vius. Vsurpare. Viu perire. Vsuraria.

sus est quid opus est diuitias tibi recensere meas quæ optime nosti q̄ʒ diues sim et armenti & lactis. Mea mulctra hic mulctra pro uasculis in quibus mulgetur necesse est intelligi & declinabitur hoc mulctrum nam mulctram tp̄s esse mulgendi docuit Seruius. Vacare ociuʒ habere hic.alias significat operam dare iungiturq; cum datiuo ut uaco litteris studiis Ouidius in epistolis at tibi colchorum memini regina uacaui ars mea cum peteres ut tibi ferret opeʒ. Idas ille ego sum.imitatio est Calpurnii sic enim ipse ille ego sum lycidas quo tu cantante solebas dicere fœlicem cui dulcia sæpe dedisti oscula nec medios dubitasti rūpere cantus. Errantia labra.quod accidit ut distorqueantur in sono calamoꝝ:Calpurnius atq; inter calamos errantia labra petisti. Nulla te tangit cura/p eo quod est nullā mei habes curam dicitur .n. quis tangi alicuius cura quotiens illum animo retinet & de eo cogitat Lucretius nec bene pro meritis capitur nec tāgitur ira Tāgere(ut notat marcellus)significat ferire & cō, mouere ut apud Virg.in.xi.

Multrum.
Mulctra
Vacare

Quid tibi(quæ nosti)referā Scis mille iuuēcas
Esse mihi. Nosti nunq̄ mea mulctra uacare. A
Idas ille ego sum donace cui sæpe dedisti
Oscula nec medios dubitasti rumpere cantus.
Atq; inter calamos errantia labra petisti.
Heu heu nulla meæ te tangit cura salutis
Pallidior buxo.uiolæq; similimus erro
Omnes ecce cibos:Et nostri pocula bacchi
Horreo. Nec placido memini concedere somno
Te sine me misero mihi lilia nigra uidentur
Pallentesq; rosæ nec dulce rubens hyacinthus.

nec solos tangit atridas iste dolor. M. T. in Verrinis nēq; tua me cura tuarum fortunaruʒ cogitatioq; tanget:alias significat inspicere circūuenire contigere. Pallidior buxo documentum est ouidianum ut amans palleat arguat & macies uultū.nam ut uoto potiare tuo miserabilis esto ut qui te uideat dicere possit amas hinc summitur argumentum ab ida ut ex pallore singulisque rebus amorem nimium poellæ imprimat eamq; ad misericordiam impingat Buxus arbos est topiaria ut in Calpurnium diximus repetemusq; duricia ac pallore commendabilis cuius tria genera a Plinio traduntur hæc pyreneis ac cytheto montibus plurima unde cythorus buxifer a Catullo dictus & a Virgilio & iuuat undantem buxo spectare cythorum aliquando buxus pro tibia accipitur quoniam ex buxo fiebāt tibiæ ita q; apud Valerium Flaccum inuenies in primo argonauticon obruit ideam quantum tuba martia buxum idest tibiam. Violæ atræ.idest nigræ cum enim plura sint genera(ut scribit Plinius)in.xxi.inter has & nigræ numerantur unde dixit poeta in gallo & nigræ uiolæ sunt & uacinia nigra. Cibos horreo.pertimesco escam. Pocula bacchi.hoc est uinum sunt enim baccho dicata uina unde & ipse bacchus sæpe pro uino inuenitur & aliquādo pro uuis ut apud Virgilium in Georgicis denique apertos bacchus amat colles. Placido somno.quieto nam curas omnes aufert somnus unde placidam eum dixere quietem Virgilius in primo æneidos At uenus ascanio placidam per membra quietem irrigat.
Concedere.dare locum. Te sine.hic uersus totus est Calpurnii ex æcloga tertia.
Pallentes rosæ.cum per sui naturam sint candidæ & purpureæ. Dulce rubens hyacinthus.ad imitationem Virgilianam sic enim ille & suaue rubens hiacynthus ubi Seruius Scribit hiacynthum puerum fuisse ab apolline & borea adamatum quem cum in phœbuʒ proniorem uidisset Boreas illum ludenteʒ disco retorto in caput eius exanimauit in florē que eiusdem nominis conuersus est ab apolline:prouenit optime hiacynthus in gallia (ut scribit Plinius in.xxi.)cuius radix uino dulci illita pubertatem cohercet & non patitur erūpere hiacynthum aeris colorem significare Scribit Iosephus in Sexto de bello Iudaico sicuti coccum imitatur ignem purpura mare designat Byssum uero terram.

Tangere.
Arguat macies uultum.
Buxus
Buxifer cythorus.
Locus ualerii flacci.
Violæ Nigræ.
Bacchus pro uino.
Locus uirgi.
Placidus somnus.
Hiacynthus.
Radix hiacynthi pubertatē cohercet.
Hiacyntho aeris dsignat colorem.
Coccum
Purpura.
Byssum.

Laurus cum Myrtho. Myrthus. Myrthidanũ Myrratum. Venus Murtia. Locus Liuii. Loc. Apuleii

Nec myrthus nec laurus commixtos intelligit qm̃ ex comixtiõe eay suaues excitant odores Virgilius in alexi &,uos o lauri carpam & te proxima myrthe sic positæ qm̃ suaues miscetis odores. Myrthus arbor est in europa tertiore celo qd̃ e ceraunijs montibus i, cipit proueniens præcipuã admirationem in fucci natura hẽt qm̃ ex una oĩu3 olei ulniq; bi na genera fiũt ut inquit Pli.in.xy.item myrthidanum quoddam ẽt generosi obsonii noĩe l de tracto quod myrtatu3 uocãt ara uetus ueneri myrteæ fuit quam murtia3 uocant ut idem est authot de qua uidetur intelligere liuius cũ ingt in primo ab urbe condita tũ quoq; multis milibus latinorum in ciuitatem acceptis qbus ut iũgeretur palatio auetinum ad murtiæ datæ sedes de hac eadem & apuleius intelligit in lexto de asino auteo cum inquit si quis a fuga retrahere.uel occultaȝ demõstrare poterit fugitiuaȝ regis filiam ueneris ancillam noĩe psychen conueniat retro me tas murtias mercurium præ dicatoreȝ accepturus indicii

Nullos nec myrtus nec laurus spirat odores.
At tu si uenias & candida lilia fient:
Purpureæq; rosæ:Tũ dulce rubẽs hyacinthus.
Tum mihi cum myrto laurus spirabit odores
Nam dũ pallas amet turgentes sanguine baccas
Dum bacchus uites deus & sata poma priapus
Pascua leta pales Idas te diliget unam.
Hæc idas calamis.tu quæ responderit Alcon

Myrthus dicata ueneri. Locus francisci petrarchæ. Spirat. Oliua gratissima palladi cur. Baccae. Baccalia. Baccar. Pomum und. Pomarium. Pomona. Bubona. Mellona. Pales.

nomine ab ip.a uenere septem sauia suauia & unum blandientis ad pulsum linguæ mellitum:Myrtho autem præcise:uenerem deam uel eo patet uirgiliano in buccolicis populus alcidæ gratissima uitis iaccho formosæ myrthus ueneri hinc est φ doctissimus undecumq; uir franciscus petrarcha in triumpho amoris siluam myrtheam ab amantibus teneri descripsit cum hæc arbor ut diximus ueneri dicetur. Spirat exhalat ut apud Virgilium ambrosiaeq; comæ diuinum uertice odorem spirauere. At tu si uenias & hic uersus ex Tertia Calpurnii æcgloga translatus est. Tum dulce legendum est & dulce ex integro codice. Nam dum pallas sensus est dum suo ordine cœpta pergent nunquam te Amare desistam hoc est Amor meus erit sempiternus. Turgentes Baccas idest oleas est enim palladi gratissima arbor oliua quoniam eius inuentrix fuisse dicitur unde est apud Virgilium oleæq; minerua inuentrix. Plinius in.xii.naturalis historiæ arborum genera numinibus suis dicata perpetuo seruantur ut loui esculus.apollini lauro mineruæ oleat Bacce dicuntur arborum minutiores fructus plinius in.xui.in mari uero rubro baccas uiuere maxime laurum & oliuam ferentem baccas.idem scribit in decimoquinto quoddam esse lauri genus quam baccaliaȝ a fertilitate nuncupent baccarum Baccar uero est radicis tantum odoratæ frutex a quibusdam nardum rusticum appellatum de quo Virgilius in buccolicis errantes hederas passim cum baccare tellus mixtus ridenti colocasia fundent acantho: Sanguine idest succo nam in fructibus humor obtinet uim sanguinis ideoq; sanguinem pro succo dixit. Sata seminata:Satu ut scribit Marcellus p semine est positu3 actius telepho profectũ q̃q; est hortus medioctĩ satu qũo ãt poma serãtur docet palliadius in.3.rei rusticæ pomũ dr̃ a potu ql potomũ & ut scribit uarro in.i.de re rustica φ potu indigeant poma sunt dicta:a pomis pomarium appellamus locum pomis refertum Ouidius id metuens solidis pomaria clauserat atlas mœnibus & pomona pomorum dea sicuti bubona bouum & mellona mellis sed de ea diximus plura in Calpurnium super eo uersiculo & matura mihi pomona sub arbore ludit. Pascua leta idest pinguia Nam pabulorum est dea pales. Te unam.ne illi possit esse riualitas suspitioni quam intoleranter ferre solent amantes. Hec ides calamis imitatio Virgiliana sic enim ille in pharmaceutria hæc damon uos quæ responderit alphesibeus dicite pierides.

Aurea carmina.i. pulchra & diuina. Montana pales.i.colens montes Montanus n.a monte deriuatur iuuenalis montanum positis audiret uulgus aratris unde & montiuagus per montes uagus appellatur. Siluanns siluarum deus de quo in Calpurnium plura require ægloga secunda super eo loco me siluanus amat. Potens nemorum hoc est ualens in nemoribus ita potens numeris phœbus ab aulonio dicitur q. carmine ualeat.

Montanus
Montiuagus
Siluanus
Dione.

Versu phœbe refer sunt aurea carmina phebo
AL. O montana pales O pastoralis apollo
Et memorum siluane potens & nostra dione
Quæ iuga celsa tenes ericis cui cura iugales
Concubitus hominum totis connectere sæclis
Quid merui: cur me donace formosa reliquit?
Munera nanq; dedi noster quæ non dedit Idas?
Vocalem longos quæ non ducit ædona cantus
Quæ licet interdum contexto uimine clausa
Cum paruæ patuere fores ceu libera ferri

Dione.i.uenus & declinat dione diones scribit cicero de natura deorum iouis & diones filiam fuisse uenerem inde dioneus cæsar a poeta dicitur in buccolicis propter originem ueneris & ita Dionea appellatur puella formosa quasi uenerea. Iuga tenes ericis erix mons est siciliæ unde ericini accolæ dicti qui commemorantur a plinio in tertio. Inde ericina uenus dicta quoniam in eo monte erix filius illi templum construxit papinius ericinaq; templa subiret eum ueneris intelligeret quod in monte habebat ericis unde & Ouidius cecinit, Sed dea necpatitur sic ad sua munera cogi colle sub umbroso quam tenet altus erix quare & erycina concha dicitur a propertio quasi uenerea. Cui cura iugales hoc ideo dixit quoniam per uenerem genus omne animantum concipitur ut scribit Lucretius in primo unde Ouidius in quarto fastorum de uenere cecinit iuraq; dat cælo terræ & natalibus undis perq; suos initus continet omne genus. Iugales concubitus dicuntur a iungendo unde & iuga iuno cuius ara fuit in uico iugario dicta (ut putat Pompeius) quod matrimonia iungere putaretur.

Dioneus cæsar.
Dionea puella.
Erix mons.
Ericina uenus
Locus statii.
Locus Ouí.
Erycina concha.

Connectere copulare & committere. Totis sæclis quoniam numquam deficit genus sed alia ex alia semper reparatur soboles. Quid merui magis dolendum est cum non ueniat ex merito pœna nam leuiter ex merito quicquid patiare ferendum est ut inquit Oui. Munera nanq; dedi iustior est causa lamentationis quo ei magis infectuisse arguit. Noster idas uel riualis noster uel ex nostro uico. Vocalem longos hic uersus totus corruptus est ita corrigendus ex nostra quidem sententia cum ædona prima longa legeretur quod secus apud poetam & alios inueniens ita legendum esse censui uocalem longos quæ ducit aedona cantus aliter n. uersus claudicaret nec imputandum est ipsi poetæ error quam potius impressoribus tribuendus multa sæpius properam promulgentibus ex incuria & ignorantia: imitatus autem est Calpurnium ita ægloga sexta Scribentem astile credibile est ut iuncat acanthida cornix. uocalem superet si dirus aedona bubo ubi diximus lusciniam significari quæ ab ipsis græcis appellatur Aidon. Que licet interdum lusciniam laudat a cantu & mansuetudine quod libera & extra caueam posita non fugiat. Contexto uimine.i. cauea ex uimine facta scribit Pli. in. x. uisum esse iam sæpe luscinias iussas canere cepisse & cum symphonia alternasse unde nil mirum si illis seruorum erant prætia: soli dono agrippinæ claudii principis coniugi luscinia candida data fuit quod est pene inusitatum sed uocis inconditæ ut idem author est plinius. Patuere apertæ fuerunt. Fores aditus caueæ. Sic papinius de cauea psitaci & querulæ iam sponte fores forulæ a foribus per diminutionem dicuntur & forculus deus appellabatur qui preerat foribus sicut cardinea dea quæ cardinum præerat custodiæ fori uero in genere masculino spatia in nauibus apertiora dicta sunt ut author est Marcellus sicuti fora in neutro iudiciorum & litium sedes. Volitare frequenter uolare ut uictorq; uirum uolitare per ora.

Iuga iuno.
Vicus iugarius.
Aidon.
Luscinia.
Lusciniis seruorum pretia.
Luscinia candida.
Forulæ.
Forculus.
Cardinea dea
Fori
Fores.
Volitare.

Inter agrestes unde magis mirum est illam non efferari cũ consuetudo nescio quá uim in suam sententiam habeat traducendi cumq; ut inquit epitectus stoicus necesse sit qui cum inquinato confilctetur & ipsum inquinari in quam iniam est illud iuuenalis: grex totꝰ in agris unius scabie cadit & prurigine porci uuaq; conspecta liuorem ducit ab uua.

Quí cũ inquinato cõflictetur.
Loc. Iuue.

Nouit & agrestes inter uolitare uolucres
Scit rursus remeare domum tectumq; subire
Viminis: Et caueam totis præponere siluis.
Præterea tenerum leporem geminasq; palũbes
Nuper quæ potui siluarum præmia misi
Et post hæc donace nostros cotemnis amores.
Forsitan indignum ducis q; rusticus Alcon
Te cupiam. qui mane boues in pascua ducam
Dii pecorum pauere greges formosus Apollo
Pan doctus. fauni uates & pulcher Adonis.

Subire.
Præponere.

Tectum uiminis caueam quæ instar est auibus tecti solent autem rustici eas habere, ut mineam cum ut plurimuȝ ferrea utantur urbani. Subire ingredi & intrare alias subire subsequi significat ut apud Vir. in. ii. æne. pone subit cõiunx. Præponere antepo nere & malle carcerem q̃ siluarum libertatem ita. n. significat preponere ut apd' Iuue. Sat. 3. ego uel prochytaȝ præpono suburræ. Præterea & ultra lusciniã. Tenerũ leporem a matre subductum & ut apud Calpulniuȝ decepta matre pauentem. Gemias palumbes. i. binas & unũ par palumbiũ sunt autem palumbes siluestres columbæ fabatias hodie uulgus appellat a fabis deducto nomine quas maxime appetere solent has ad trigesimum annum uiuere tradit aristoteles pariunt post solstitium ut author est plinius in x. a palumbis per diminutionem palumbulos dixit apuleius in octauo de asino aureo palumbum quo pacto condias docet apitius libro. y. rei conquinariæ. Nuper quæ potui misi has inquit q; si maiora potuissem lubentius fecissem sic Virgilius in Buccolicis quod potui puero siluestri ex arbore lecta aurea mala decem misi cras altera mittam. Præmia siluarum quæ premia nobis dant siluæ quasi arguat non dari a siluis maiora nidificant enim ĩ arboribus pleriũq; ornis qua nolata sub tecto nidos eas relinquere tradit nigidius. Cõtemnis spernis Scribit marcellus cõtẽnere & despicere eo distare q; cõtẽnere minus sit q̃ȝ despicere. M. T. i uerrẽ quẽq; cõtẽpierit despexerit libertũ eẽ nũq̃ȝ duxerit. Indignũ ducis me dedignaris indignus. ẽ. n. q dignus non hẽtur ad aliquã rẽ obeũdã. Boues in pascua ducã indeꝫ tacitæ obiectioni si dãneẽ q; fit agricola. Formosus apollo. s. pauit greges cũ admeti armẽta habuit custodiæ eius filiæ amore captus uñ dixit Oui. l. ii. metha. illud erat tp̃s quo te pastoria pellis texit onusq; fuit baculus siluestris oliuæ ad id. s. alludens. Vates legẽdũ est separatim fauni: uates: in terris. n. sunt semidei plurimũ ocio & umbra gaudentes unde cecinit Oui in. yi. fastoꝶ fas mihi præcipue uultus uidisse deorum uel quia sum uates uel quia sacra cano & alibi est deus in nobis agitante calescimus illo ab his amantur siluæ quoniam animum excitant uel precipue solitudines in quibus libera est & intentior eorum cogitatio uñ dixit Iuue. sat. yii. de bono loquẽs poeta cupidus siluaꝶ aptusq; bibẽdis fontibus aonidũ

Palumbes
Columbæ fabariæ
Palumbuli.
Arbore noiata nidos relinquunt.
Contemnere
Despicere.
Indignus.
Semidei uates.
Cupidi siluarũ poetæ boni.
Adonis.

Pulcher adonis sic Vir. in gallo & formosus oues ad flumina pauit adonis fuit uero adonis myrræ & cinaræ eius patris filius ut docet Oui. in. x. met. qr & cynireius ab ipso appellatur q uehemẽtissime a uenere dilectus fuit dicẽte Oui. abstinet & coelo, celo præfert adonis hũc itaq; intelligit in epistolis cũ canit uenereȝ cinira q; creatum sustinuit positos quælibet herba duos hic dum uenaretur ab apro percussus exanimatus est & in florem sui nominis purpurei coloris conuersus unde sunt qui fabulentur Martem propter zelotypiam ueneris in aprum conuersum occidisse puerum, de qua re aphtonii ex progymnasmatis rhethoricis uerba subnectam qui rosæ pulchritudinem demiratur in plagam ueneris cõsideret amabat adonim dea Mars ipsam quod dea foret Adonidi, Veneri mars erat, deus deam Amabat deaq; hominem sequebatur, par Cupido, Tam & si genus Dispar Perimere

Cynireius adonis.
Locus Ouid.
Adonis ab apro occisus

Adonim mars zelotypus tendebat finem putans amoris Adonidis necē, ferit adoniz mars
accurit auxilio uenus festinans in rosas incidit ac se spinis impliscuit ita pedez perforatur q
uulnere manauerat cruor de se rosam colorauit sic rosa quæ prius candida quod nunc cer
nitur facta: ex his uerbis & illud claudiani declaratum & explanatum quoq: relinquitur in
secundo de raptu proserpinæ sic fata cruoris carpit signa sui q̄uis in codicibus fere omnibꝰ
doloris legat corrupto textu.

Loc. Claudiani declaratus

Quin etiam fontis speculo me mane notaui.
Nondum purpureos Phœbus cū tolleret orbes
Nec tremulū liquidis splēderet lumine in undis
Quod uidi nulla tegimur lanugine malas

Speculo fontis ex inspe
ctione aquaꝝ quæ uicem præ
bent speculi Calpurnius fon/
tibus in liquidis quoties me ꝯ
spicor esse Ad miror toties.
Mane tempore matutino
Mane a manibus diis dixerūt
nam mana bona dicitur unde
mater matuta & poma matu/
ra author est Pompeius a ma/
ne manium qui matutino tp̄e
genitus foret quidam appella
ri uoluerūt alii a manibus: ma
nium aricinæ dianæ lucū ꝯ
secrasse inuenimus a quo mul
ti præclarissimi originem ha
buere adeo ut uulgatum sit prouerbium multi manii ariciæ Ad id autem allusisse persium/
uidetur cum inquit iatira ultima præsto est mihi manius heres progenies terræ qd̄ tn̄ alii
ante nos promulgauere: Maniam laruarum matrem a uiā ue putāt ut author est festus Ma
nias quoq: dicunt ficta quædam ex faria in hoīum figuras quia turpes fiant quas alii uocāt
maniolas. Nondum purpureos uel qm̄ diligentior est inspectio ex uicinitate solis fontē
illumināte uel quia cū in altū se substulit sol ex repcussu radioꝝ tremulo non bn̄ redditur
imago. Purpureos orbes in antiqs codicibus legit̃ ortus tūc. n. purpuræ colorē ur̃ imita
ri purpura inter conchilia enumerat & ut scribit Pli. in. ix. nat. hist. septeñis annis plurimum
uiuunt purpuræ latentq: sicut murices circa canis ortū purpuræ autem florē illū tingēdis
uestibus expetitū in mediis hn̄t faucibus & hic liquoris est minimi in candida uena un̄ pre
ciosus ille bibitur nigricantis rosæ colore sublucens reliquū corpus sterile: uiuas capere cō
tendunt quia cū uita ista succū illū euomunt & maioribus quidē purpuris detracta concha
auferūt minores cū crapetis frangunt: ta purpura purpurare dixerunt hoc ē colorem imitari
purpuræ. apuleius lib. xi. de asino aureo horæ rosis & cæteris floribus purpurabant omnia
gratiæ spargebant balsama purpurascit quoq: ap̄ Cice. positum pro eo ꝙ est purpureū. fit
ita. n. inquit i. ii. academicoꝝ quid mare nōne cæruleū aut eius unda cū est pulsa remis pur
purascit: inde purpurei flores purpureiq: amethisti ab Oui. dicuntur in. 3. de arte amandi.
Tolleret ellevaret ut fluctulq: ad sydera tollit. Splenderet tremulū Sic Vir. in. vii.
æne. de lumine phebes: Aspirant auræ in noctē nec candida cursū luna negat splendet tre
mulo sub lumine pontus. Malas. i. genas ita appellantibus priscis Oui. in. 3. metha. im/
pubesq: genas & eburnea colla aliibi uero ita malas appellauit pulcher & octonis iteruz na/
talibus actis signarat teneras dubia lanugine malas: lanuginem autem ut diximus etiam in
Calpurnium illud ennarrantes gracili digitos lanugine tallo dicitur prima illa barba quam
idem Calpurnius florem iuuentæ appellauit. Pascimus & crimen legendum est
pascimus & crinem ꝙ significat nutrimus & producimus comam ita enim dicimus quem
pascere barbam ꝙ eam nutriat: Scribit Pompeius in sacrificiis pascito linguam significare
coerceto contineto & taceto: Crines (ut scribit Pompeius a discretione dicti sunt quam
græci Διακρίσιν appellant nam iidem eos κρινίΔησ uocant a crine crinitum dicimꝰ
unde apud Virgilium crinitus ioppas. Gellius libro nono noctium atticarum Ad herodez
atticum consularem uirum, ingenioq: amœno & graeca facundia celebrem adiit nobis
presentibus palliatus qui spiam & crinitus barbaq: prope ad pubem usq: porrecta.

Mane unde/
Mana bona
Manius
Multi manii ariciæ
Locus persii
Mania
Maniæ.
Maniolæ.
De purpura.
Flos purpu/ ræ in faucibꝰ
Purpura flo/ rem cuz uita effundit.
Purpurar̃ qd
Purpurascit apud Ciceronem.
Purpurei flo/ res
Purpurei a/ methisti
Genæ.
Malæ.
Flos iuuētæ.
Pascere bar/ bam
Pascito liguā
Crines unde
Crinitus

Formosior Ida.require uerbum cardinale in sequenti uersu dicor & lege disiunctim pascimus crinem:& dicor formosior ida. Et hoc ipsum.comprobat suum dictum ama siæ testimonio quam idem retulisse ait sic Calpurnius quem sequeris? quem phylli fugis? formosior illo dicor & hoc ipsum mihi tu narrare solebas. Purpureas genas.rubore suf fusas quem niueo mixtum candore ruborem appellauit Ouidius. Lactea colla. niuea & ut inquit naso eburnea.

Oculi unde Oculi i amor duces.

Hylares oculos.festiuos & ad illiciendum efficaces oculi ut putat Varro dicti sunt q cili/orum tegminibus oculantur prominentes hebetiores sunt conditiq; clarissime cernunt ut tradit Plinius in amore au te3 duces esse oculos nulli ne sciunt unde d ctum sit a Pro pertio si nescis oculi sunt in amore duces sed in Calpurni/um de oculis plura rettulimus Formam.hic staturam. Puberis æui.idest ætatis grã diusculæ puberes enim iure/cõsulti appellãt maiores quat tuordecim annis ut notatur i institutionibus titulo quibus modis tutela finiatur cum an te illam decisionem non solu3 ex annis sed etiam ex habitu corporis in masculis existima/ri uellent.pubertas itaq; finis pueritiæ dicta nam pubesce/re est lanuginem emittere barbæ.pubes autem ut quidam uoluere deducta est a uerbo græ co quasi εφηβος unde æphebus dictus.Et æphebia prima ætas adolescentiæ ut docet Donatus super eo Terentiano in andria Nam is postq excessit ex æphebis sosia liberis ui uendi fuit potestas.

Puberes. Pubertas. Pubes. Ephebus Ephebia.

Pascimur & crimen nostro formosior Ida?
Dicor Et hoc ipsum mihi tu narrare solebas
Purpureas laudando genas. Et lactea colla
Atq; hilares oculos & formam puberis æui
Nec sumus indocti.Calamis cantamus auena
Qua diui cecinere prius:qua dulce locutus
Tityrus e siluis dominam peruenit ad urbem.
Nos quoq; te propter:Dõace cãtabimus urbi.
Si modo coniferas inter urbana cupressos:
Aut inter pinos corilum frondescere fas est.
Sic pueri Donacen toto sub sole canebant? Poe.
Frigidus e siluis donec descendere suasit
Hespus:Et stabulis pastos inducere tauros?

Tytirus idest Virgilius. Viburna. Conifera cu/pressus.

Nec sumus indocti.auget sibi fauorem & gratiam ex disciplina cã tilenæ nam ut inquit Virgilius gratior & pulchro ueniens in corpore uirtus adiuuat. Ca lamis cantamus.ordo est nec sumus indocti nam calamis cantamus appositiue auena hoc est stilo humiliori & pastorali qua.s.auena & diui prius cecinere. Tyrus. Virgilius q sub persona tytiri in Buccolicis ipsius celebratur. Sic Calpurnius tum mihi talis eris qualis qui dulce sonantem tytiron e siluis dominam perduxit ad urbem. Nos quoq;.sensus est & nos sicuti tytirus propter cantilenas quas de te composuimus cogniti deducemur ro mam cui cantabimus si fas est parua magnis æquiperare. Vrbana.legendu3 est urbur na est autem uiburnum Virgultum multitudine uirgarum pulullantium nec alte ascendẽ tium talis est & illa Virgiliana comparatio in Buccolicis tantum alias inter caput extulit urbes quantum lenta solent inter uiburna cupressi. Cupressos coniferas.idest conos imitantes ita autem est proprie cupressi figura unde Ouidius similiter dixit coniferæ cypa rissi & ipsa fœmina cupressus conoides appellatur q in fastigium conuoluatur conus figu/ræ est rotundæ sine lateribus & proprie conum græci appellant nucem pineam conu3 quo q in casside dicerunt q cogitur in acumen uersus ut docet. M. Varro in primo de lingua latina. Cupressus.arbor est diti sacra ut scribit Plinius ideo funebri signo ante ædes ponitur quam rem declarat his Pompeius cypressi mortuorum domibus ponebantur ideo quia huius generis arbor excisa non renascitur sicut ex mortuo nihil iam est sperandũ quã & ob causam in tutela ditis patris esse putatur Ouidius in tertio tristium funeris ara mihi ferali cincta cupressu conuenit:phocion olim leõtheni inania iactanti sermones inquit tui cupresso sunt plane similes na3 magni sunt & nullos fructus ferũt ut auctor est Plutarchus

Conoides. Conus. Conus unde. Cupressus

Cur cupressi domibus mortuorum ponentur. Cur diti sacra cupressus Dictum phocionis. Cyparissiæ

in phocionis uita:Cyparissiæ ut scribit Pompeius appellantur acies quedam igneæ quæ noctu apparere solent ad similitudinem cupressi in hanc arborem diximus in Commentariis Calpurnii conuersum fuisse cyparissum puerum a siluano adamatum. Corylum. corylus frutex est apud nos passim nascens non ubique fructifer quibusdam enim in locis sepium loco habetur:corylorum plura sunt genera quædam orbiculatos habent fructus ut fere magnitudine iuglandes prouocent quædam oblongos & cacuminatos exiliores his ad usum libidinis quidam hodie utuntur auellanas appellant seu ponticas q ex ponto allatæ sint Plinius in.xy.cæteris quicquid est solidum est ut in auellanis & ipso nucum genere q̃s antea abellinas patrio nomine uocabant in asiam græciamque e ponto genere & ideo ponticæ nuces uocantur:a corylo columa hastilia dici affirmat Pompeius. Inter pinos. pinus arbor est alte crescens cuius folium prætenue est capillamenti modo longumque & mucrone aculeatum siluestris pinaster appellatur ut Scribit Plinius in.xyi. Frondescere.frondes emittere. Sic pueri.hic loquitur poeta. Toto sub sole.expone tota die ut superius trini petierunt ordine soles. Frigidus hesperus.stella uesper ducens Virgilius in gallo ite domum pastæ uenit hesperus ite capellæ hesperon græci appellant & id tẽpus hespera latini uesperuginem & uespera ut author est.M.Varro de lingua latina libro secundo. Frigidus.quoniam nox ipsa frigida est unde & Calpurnius frigidum noctiferũ appellauit.Virgilius in pharmaceutria frigida uix celo noctis decesserat umbra. Decedere.abire. Inducere.introducere Virgilius inducite fontibus umbras. Tauros. accipe pro bubus uel pro toto generaliter armento.

Corylus. Auellanæ Ponticæ

Columa Pinus Pinaster.

Hesperus. Vesperugo Vesper. Nox frigida

¶FINIS SECVNDAE AEGLOGAE NEMESIANI.

¶DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS COMMENTARIA IN TERTIAM NEMESIANI AEGLOGAM.

PAN.TRIVM PVERORVM IMPVLSV.AEGLOGA TERTIA.

Poe. n Yctilos atq; Mycõ nec ñ & pulcher Amitas
Torrentem patula uitabant ilice solem.
Cum Pan uenatu fessus recubare sub ulmo

n YCTILOS ATQue Myconhæc æglogaad imitationem est sileni Virgiliani ubi tres pueri dormientis panos inducuntur inuadere fistulam cuius strepitu expergefactus pan deus carmina pueris cantat i honorẽ bacchi eiusq; dei circa laudes tãmodo uersat.

Nyctilos.de hoc nomine uideto Calpurnii commentaria æglogа Sexta ne omnia sæpius reppetamus. Necnon.duas affirmare negationes non est dubium ut hic aliquando tamen unius tantũmodo pticulæ uim retinent secũdum ritum & consuetudinem priscæ locutionis.M.Varro non modo ignorasse me clamat sed omnino omnis heroas negat nesisse. Torrente.ardentem Calpurnius Torrida cur solo deffendimus ora galero. Fessus.fatigatus ut apud Virgilium hic fessas non uincula naues ulla tenent:inde defessus dicitur ualde fatigatus Virgilius in primo æneí.Defessi æneadæ quæ proxima littora cursu contendunt petere. Recubare.resupine iacere ut recubans sub tegmine fagi. Vires somno.qm maxima sunt corporis suffragia somnia ut pote cuius auxilio conualescat animi uis & est uidere insomnes male se habere quare & ad remedia ægritudinis medici nõ segni cura uigilantibus somnia gciliare solent pfundissima somnia putat Aristoteles nihil somniare q sensus & intelligẽtia hois tũc suo fungitur officio cũ animus trãquillatur & qescit rõ.n.sciendi requie maxie gitare uidetur qr ex agitatiõe nimia pueri amẽtes ac ebrii sũt fin rere poetæ binas esse somniorũ portas corneã alterã alterã esse eburneã dixere ex hacq; scilicet eburnea falsa exire somnia ex illa.s.cornea uera.unde poeta in.yi.æneidos sunt geminæ somni portæ quaꝝ altera fertur cornea qua ueris facilis datur exitus umbris altera candenti perfecta nitens elephanto.sed falsa ad celum mittunt insomnia manes.somnioꝝ

Duæ negatiuæ. Fessus. Defessus Recubare. Somnia plurimum conferunt homini.

Profundissima somnia nihil somniant. Binæ somni portæ.

Somnium. Onirocrites. Somniator Coniector. Visio. Oraculum. Insomnium. Phantasma Morpheus. Icelos. Phantasos. Teres ramus Teres oliua

plures sunt species nam aut est ονειρος secundum graecos qd latini somnium uocant ut in quit Macrobius in primo de somno scipionis uñ onirocrites dictus somniorum interpres seu somniator ita.n.quoq; appellat sicut & coiector, aut οραμα qd recte appellatur uisio aut χρηματισμος qd oraculum nuncupatur aut est ενυπνιον quod insopnium dicitur aut φαντασμα qd cicero quoties opus hoc nomine fuit uisum uocauit Oui. uero deos Tres in tribus somnii ptibus figurauit Morpheuz.s. icelon & phantason de quibus uide/to in.xi.metamorphoseon.

Coeperat: Et somno lassatus sumere uires
Quem super & tereti pendebat fistula ramo
Hanc pueri (tā q̄ predam pro carmine possent
Sumere: fas q; esset calamos tractare deorum)
Inuadunt furto. Sed nec resonare canorum
Fistula quē fuerat. Nec uult contexere carmen.
Sed pro carminibus mala sibila dissona reddit

Lassatus uires quidam hñt textus lassatas. Tereti ramo longo & rotundo und & teres oliua a poeta in buc. nuncupat. Tam q̄ preda hic talis est sensus:cū pueri d siderarent dei panos carmia quem somnolētū inuenerāt sumunt fistulaz pro pignote certi nisi caneret eā reddere quia fortasse illos aliq̄n delusisset ut inquit de sileno uir. naz saepe senex spe carminis ambos luserat. Tractare frequenter tangere unde attrecto & contrecto. Inuadunt aggrediuntur quasi ui & ex improuiso ut apud Vir.inuadunt urbem somno uinoq; sepultam saluftius priusq̄z hostes inuaderet aliq̄n inuadere significat incipere ut apud Virgilium tuq; inuade uiam & alibi aut pugnam aut aliquid iam dudum inuadete magnum. Furto furtum est contractio rei fraudolosa / uel ipsius rei / uel etiam usus eius possessionis ue qd lege naturali phibitū ē admittere & dr a furuo.i.nigro q; clam & obscure plerūq; fit ut norat i istitutiōibꝰ titulo de obligationibꝰ quae ex delicto nascūt.

Tractare. Atrecto. Contrecto. Inuadere Furtum

Canorum fistula quem fuerat legendum est ex antiquo exemplari canorem fistula quē fueuit tali sensu non modulate & musice rñdebat sonus ut consueuerat inflante deo. Canorem dulcedinem & consonantiam quintilianus in primo de institutione oratoria uocis rationez aristoxenus musicus diuidit ρυθμον και μελος ο μετρον quoruz alter in modulatione est alter canore ac sonis constat canorae inde aues appellantur quarum uox dulcedinem cū consonantia effundere sentitur Oui.in.3.fastor umbrosae salices uolucresq; canorae papinius de psiraco at nunc eterna silentia lethes ille canorus habes:ita canorū gut tur appelauit quoq; sillius libro quinto occubuere femur fontanus butta canorum trāsfixi guttur. Contexere cōponere & coniūgere metaphora sumpta a telis & uiminibus quae contexuntur & aduerte hic carmen significare concentum calamorum alias enim & incantationem ut ducite ab urbe domum mea carmina ducite daphnim. Mala sibila strido/rem acutū qualē serpentes reddere solent cū sibila sint serpentiū. papinius in.ii siluaꝝ hy/bleis immixta fauis cui sibila serpens poneret.sibilos cri.pantes auiū cantus appellauit fulgētius in.i.mythologicon. Dissona discordantia. Et eussus somno expergefactus & significat quasi per uim ut apud Vir.excutior somno & iuuenalem excuterent somnos urso uitulisq; marinis. Stridentis ob dissonantiam Calpurnius & acerbae stridor auenae.

Canorae uo/ lucres

Carmen pro sono Sibila Sibili crispā/ tes apud ful/ gentium Excuti som/ no.

Pueri si carmina hic deus pan loquitur nam carmina superius a poeta dñr tam q̄z rei argumentū. Ipse cani diuersis uerbis imitat Vir.ille.n.sic in sileno carmina quae uultis cognoscite. Inflare cicutas flatu calamos impellere ad sonū. Menaliis sub antris.i. archadicis menalus mons est archadiae ut scribit Pli.in.3.tantae altitudinis ut caput astris inserere uideatur unde dixit Statius & in mediis frondentem menalon astris a menalo de/flectitur menalius ut incipe menalios mecum mea tibia uersus menalus autem maxime a pane frequentatur unde Vir.pan ouium custos tua si tibi menala cure adsis o tegeae fauēs.

Menalus. Loc. Statii. Menalius Mōtiuagus. Pindari ama tor pan.

Hec fatus uersus hic est poetae sequentia uero dei panos montiuagus per montes uagans. Pan in Calpurniuz de pane plura diximus hic subnectemus ex plutarchi authoritate pindari & eius carminum amatorem fuisse pana paniscumq; quasi per diminutionē

quandam ab Apuleio dici puum pana ficuti & Satyriscus paruus dicit Satyrus. Suetonius in Tyberio ex utriusq; sexus pube paniscor & nympharum habitu. Hederata fronte. hederis cincta hederam enim gratissimam esse baccho nulli nesciunt unde & poetæ hedera coronantur quasi libero sacri. Plicas. nectis est enim plicare nectere & ueluti rugas facere tractum a græco uerbo πλεκοιμ, quod significat nectere explicare uero est extendere & diffunder ut apud epigrammatariu; poetá claudia diffusas ubi porticus explicat umbras: Calp. latus explicuere genesta. Serta uitea. coronas ex uitibus a uite enim uiteum deducitur. Palmite. Sarmento palmites .n. uitium sarmenta appellantur q in modum palmarum humanarum uirgulas quasi digitos edant ut auctor est Pompeius Columella libro quinto rei rusticæ nam si id uere fecerimus quo gemmare palmites incipiunt matris alimẽtis subito destituta languescit Virgilius turgent in palmite gemmæ.

Panifcus
Satyriscus
Cur poetæ hedera coronentur.
Plicare
Explicare
Viteus
Palmites

Poe. Hæc fatus cœpit calamis sic montiuagus Pan.
Te cano qui grauidis hederata fronte corimbis
Vitea serta plicas. Qui quando palmite tygres
Ducis odorato perfusus colla capillo:
Vera Iouis proles. Iam tunc post sydera cæli
Sola Iouem semele uidit Iouis ora professum

Qui quando. ordo ẽ te cano qui aliquando serta plicas uitea & ducis tygres palmite habens perfusa colla odorato capillo: & erit quando pro aliquando ut Calpurnium si quando laudat alexis: uel ita construe. qui quando pro si quidem qui uera es iouis proles ducis Tygres: uel ita, qui quando plicas serta uitea & ducis tygres tunc uera es iouis proles. Tygres. quonia; bacchi currum finguntur ducere unde cecinit Ouidius in epistolis illa nec inuideo fruitur melior marito in p capistratis tygribus alta sedet tygribus autem insidere bacchus ideo dicitur ut scribit fulgentius libro secundo mythologicon q omnis uinolentia feritati semper insistat seu quia uino efferatæ mentes mulceantur est autem tygris animal maxime paratum theatris unde dixit petronius arbiter premit aduena claues tygris & aurata gradiens uectatur in aula ut bibat humanum populo plaudente cruorem: tygrim uelocissimum esse animal tradunt quam hircani & indi ferunt ut scribit Pli. in octauo unde caucasea tygris appellatur a filio in quinto quoniam indiæ mons est caucasus: Tygris fœtum numerosum esse prodidere qui ab insidiante rapitur equo q̃ maxime pernici quoniam ipsa pernicissimo labit cursu cum prolem sensit raptam. nam (ut inquit Solinus) nihil tam longum est quod non breui penetrent nihil adeo antecedit quod non illico assequantur, ac maxime potentia earum probatur cum maternis curis incitantur cum catulorum insistunt raptoribus succedant sibi equites licet & astu quantalibet fuga amoliri predam uelint nisi in presidio maria fuerint frustra est ausum omne quãq; de uniuerso fœtu uix unus queat subtrahi ná (ut scribit Plinius) raptor illam appropinquare sentiens unum ex catulis abiicit quo asportato illa regreditur maiori uelocitate donec ille ad naues confugium habet, sunt uero qui putent abuci speculum cuius imagine retardata raptori fugam prebeat. Capillo odorato. pp armenios indos & quas uicit gentes unde unguenta asportasse dicitur uictoriæ insignia, quare cecinit ita ouidius in tertio fastorum te memorant gange totoq; oriente subacto primitias magno soppostuisse ioui fuit autem mollis & corpore ipse delicato ut possis ad mollitatem referre odoratum capillum. Vera iouis proles. hoc dictum puto quoniam ipsæ fulmini superuixit & eo exploratus ita a Ioue ortum habuisse credi potest, cuius est tractare fulmina nam sicuti aquila pullos suos explorare solet lumini solis eorum oculos opponẽdo quẽ si sustinere non ualent deiicit & abiicit ut scribunt Plinius in. x. & Claudianus in. 3. honorii consulatu qui exploratores ignes ob id solis radios appellat q his uerus exploretur a matribus ptus ita exploratus ad fulm quo periit mater bacchus uera iouis ples merito dici potest

Quando
Tygres Bacchi.
Cur tygribus insideat bacchus.
Locus Petronii.
Locus Solini
Caucasus.
Pernicitas tygrum.
Indi a libero uicti.
Mollis Bac.
Q̃ rõ pullos suos explorat aquila.
Fabula semeles.

Hunc pater omnipotens uenturi prouidus æui
Protulit & iusto produxit tempore partus.
Vos etiam & Nysæ uiridi nutristis in antro:
Hunc nymphæ fauniq; senes satyriq; ꝓcaces
Quin et sylenus paruum ueueratus alumnum

Fabula semeles.

Iam tunc post sydera celi fabula talis est cum semele harmonies & cadmi filia suspecta esset iunoni ob adulterium cum ioue perpetratū in formam nutricis eius conuersa iuno domum semeles adiit cumq; sermo super ioue incideret illam monuit ut quo certior de deo fieret illum rogaret aduentate sibi talem qualem uenerea solet excipere iuno, quo imperato ipse ex promißione fulmine armatus illi adsistit cum uero mortale corpus nō pateretur tumultus æthereos iugalibꝰ arsit donis & bacchus cum adhuc immaturus esset genitute a Ioue erreptus & femori insutus cōpleuit materna tpa hanc fabulā narrat Ouidius in tertio metamorphoseos & tetigit hic Claudianus in laudem stiliconis auratos radiis imbres nascente minerua indulsisse iouem ꝑhibent bacchoq; paternum iam pulsante femur mutato palluit hermus in precium: & papinius in primo thebaidos unde graues ire cognata in menia baccho quod sæuæ iunonis opus: sensus est: Sola semele uidit iouē in forma sua existentē post tū sydera celi quæ eius fruunt obtutur. Prouidus circuspectus nā noscens tpra esse partus īpfecta ipse ꝯpleuit. Protulit distulit, ita notat Marce. lucilius nono ꝗplius ad iustū hoc ꝓtolleret annum.

Protulit
Producere.

Produxit longius duxit ita. n. significat producere ut apud Vir. Abnegat excisa uitā ꝓducere troia, ꝓducere quoq; foras ducere signat ut author ē Marcellus Terētius in heauton. produxi ac uendidi quare potes dicere foras duxit ex femore. Iusto tempore. Partus bacchum femori insutuz Oui. imperfectus adhuc infans genitricis ab aluo eripit patrioq; tener si credere dignum est iusuitur femori maternaq; tempora complet: Scribit Diodo. in. 3. locū montanum in quo exercitū a peste tutatus est dyonisius femur appellasse unde & grecos tradidisse de deo posteris in iouis femore dyonisium esse nutritum. Iusto tpe. decimo mense ut uoluit antiquitas quem decimestrem partum appellari author est censorinus de die natali & esse maiorem alteruz. n. minorem septimestrem dixere. Sed de hac re uideto apud ipsum censorinum diffusius: Oui. dixit iustum esse tps pariendi decimū mensem cū cecinit in. i. fastoꝝ qđ satis est utero matris dū ꝓdeat infans hoc āno statuit tpris eē satis scribit pli. in. yii. hominē incerto gigni spacio alius. n. yii. mense alius octauo & usq; ad initia decimi undecimiq; quare massurius author est. L. papyrum prætorem secundo herede lege agente bonoꝝ pessessione contra eum dedisse euz mater ꝑtum. xiii. mensibus diceret tulisse qm̄ nullū certū tps pariendi statutū uideret. Antro nysæ Nysus urbs fuit egypti fœlici arabie proxima quā dixit homerus in monte excelso ac florenti esse sitam longe a phenicia ac egypto ꝯterminā uñ & ipse bacchus Nyseus dr̄ q̄uis altūde deflectant aliqui iuuenalis dn̄is cyrrhæ nysæq; ferūtur, Scribit Diodo. in. y. infantē bacchū dedisse mercurio iouē ad ātrū nysæ qđ iter pheniciā nilūq; ē deferēdū a nymphisq; oi cura & studio educādū uñ ab ioue nisaq; Dyonisiū ēt dcū3. Satyri ꝓcaces. i. libidinosi ꝓcaces ꝓprie dn̄r meretrices a ꝓcando uel poscēdo uñ & ꝓcacitas Marcellus ꝓcacitas a ꝓcādo uel poscēdo uñ proci dicti sunt matrimoniorum appetitores. M. Tullius de re publica li. iiii. A precando i. poscēdo procacitas nominata est: procat enim ut docet pompeius dicebant antiqui ꝑ poscit catullus in epithalamio procacem fescenínam locutionem itaq; appellauit ite concinite in modum ne diu taceat procax fescenina locutio. Silenus bacchi hic fuit pedagogus quo usus preceptore liber plurimum ad res bellicas & gloriam comparandam profecit ut scribit Diodorus in quinto: putat fulgentius Matoni Dyonisium nutriendum fuisse datum quasi meroni: A sileno bacchi nutritore Virgilius silenum æglogam ex suis unam denominauit de sileno Ouidius in primo de arte amandi ebrius ecce senex pando silenus asello uix sedet & pressas continet arte iubas. Fouet id est subleuat ita exponit seruius.

Quare femori iouis insutus Dyonisius
Decimestre ꝑtus.
Septimester partus
Decimus mēsis iustus ꝑtus

Nullum tps certum pariēdi.
Nysa
Nysieus
Dyonisius uñ
Procaces meretrices.
Procacitas
Proci unde.
Procat.
Procax fiscenina locutio
Maro nutritor bacchi
Silenus æglogа Virgilii.

super eo Virgiliano & fotum gremio dea tollit in altos idaliæ lucos. Resupinus. uel ipsæ iacens resupine uel lege resupinis ulnis est enim mos nutritorum: ferre pueros ulnis subleuatos. Et uocat ad risum digito. tangit morem altricum quæ ita labellis infantū digitos admouere solent ut ad risum eos incitent: zoroastrē eodem die quo gēitus est solū risisse auctor est Pli. in septimo: at e contrario crassum auum crassi in parthis perempti nū q̄3 risisse memoriæ pditū q̄r & agelastos appellatus idest sine risu. Motuq; quietē allicit. idest somnū illi inducit frequenter brachia mouendo in modū cunæ, uel in ipsa cuna qua utuntur ad sedandos pueros & illis inducē dū somnū hodie bononienses & ipsi cunā uocantes nō longe a latina uoce Nam sæpius ab incunabulis pa pueritia inde accipi inuenies ouidius cunas nidos appellauit

Aut gremio fouet aut resupinus sustinet ulnis
Et uocat ad risum digito motuq; quietem:
Allicit: aut tremulis q̄ssat crepitacula palmis
Cui deus arridens horrentes pectore setas
Vellicat: Aut digitis aures astringere acutas.
Applauditue manu mutilū caput aut leue m̄tū

hirundinū ita scribens in Tertio tristium utq; malæ crimen matris deponat hirundo sub trabibus cunas paruaq; tecta facit. Quassat. mouet frequenter ut apud Virgili. in. vi. æn. & lampada quassans per graium populos: Plautus in milite qui suam undantē chlamydem quassando fecit: alias quassū quulsum & mutilatū appellamus ut apud Virgiliū i quarto æn. quassataq; rates. Crepitacula. sistra intelligi puto quæ a crepitu nomen traxere etenim crepare signat sonare ut apud Plautum in menechmis, dic mihi en ūq̄3 intestina crepant quod sentias: uerū ubi satutus sum nulla crepant quando esurio tunc increpant: erāt aūt ad fletum sedandū i deliciis puerorū crepitacula / Quintilianus ne sonum reddant pene puerilium crepitaculorū: Martialis i distichis si quis plorator collo tibi uernula pendet. hæc quatiat tenera garrula sistra māu uñ apparet idē eē crepitacula & sistra. Tremulis palmis. uel propter senectutē tremebundis uel ita poscēte sistro ad hoc ut sonū reddat. Vellicat. uellendo abducit: persius iccirco stolidā ptebet tibi uellere barbā iuppiter & alibi si cynico barbā petulans nonaria uellat. Setas horrentes. hirsutas hispidas & duras: dñtur q̄ proprie setæ duriores pili ut in sue equo, pili uero tenuiores ut in homine unde persius rerum prudentia uelox ante pilos uenit. Astringere. legendū est ex antiquo codice astringit hoc est aprehendit stringendo. Acutas aures. in acutū tendentes ita appellauit eas Hora. in. ii. carminū & aures capripedū satyrorū acutas. Applaudit. manibus collatis plausum reddit quod in fauorē theatralis spectaculi habebatur, martialis plaudere nec cano plaudere nec glaphyro inde cui applaudere significat sono læto & commendabili excipere hoiem: unde & plausibiliter dicitur honorificentissime: hic applaudit idest plausu excipit

Mutilū caput. uel decapillatū nā senioribus decidunt capilli unde desf locati senes appellantur a plauto: uel intelligas sine cornibus quod signum est ebriosi rupisse cornua per ebrietatem placet tamen ut pp caluicium intelligas mutilū caput nam ut scribit Macrobius in. vii. Saturnaliū qui fiunt crebro ebrii cito senescunt alii ante tempus ꝯpetētis ætatis uel caluicio. uel canicie insigniuntur quæ non nisi caloris inopia prouenuint: putauit Aristoteles mulieres raro in ebrietatem cadere crebro uero senes. Leue mentum. idest nō asperum. quod intelligi pōt pp ebrietatem quæ refrigerat unde & ebriosi tremunt eoq; magis quo largius merum hauserint ut inquit Aristoteles, quare & solis calore maxime gaudere solēt q̄si ꝯcoctionē desiderāt atq; ēt q refrigerati admodū siūt ex quo attōiti stupidiq; mox fieri solēt a potu ut idē refert i pblematis: pili āt q̄n frigus ꝯpescit & astringit exire ñ pñt uñ & fœminæ glabræ sunt q̄si frigidæ & dēsa corpis hñt spiramēta itaq; ñ hñt pili ac celiū ad exeūdū ut docet alexādet aphrodiseus in pble. ebrietas uero maxie caput inuadit ut inquit aristoteles: q̄r nil obstat ut leue mētū propter ebrietatem intelligamus nam & si in eo sint pili: tenues & molles sentiūtur ex frigiditate duplici senectutis. s. & ebrietatis: scri. Euse. silenū spiritalis motus esse Symbolū cuius caput cādor fulgēs celestes motus notet.

zoroastrem q̄3 subito natu3 risisse.
Crassus agelastos.
Cuna
Ab incunabulis cunæ apud Ouidium.
Quassare
Quassatus
Crepitacula
Crepare
Sistra ide3 & crepitacula.
Setæ
Pili.
Applaudere.
Plausibiliter.
Desf locati senes a Plauto quare.
Ebriosi Tremunt.
cur ebriosi sole oblectent.
Cur fœminæ glabræ.
Ebrietas caput inuadit.

Collidit simul premit est enim ellidere premere & suffocare Virgilius geminosq; premens elliserit angues: alias excludere significat ut elisos oculos & siccum cū sanguine gutt. Pollice digito in manu primo quo præcipue cum proximiori utimur ad qd leuiter aprehendendum. Sūmas nares extremitates nasi eminentiores quæ nulli animaliū eminēt preter hoīem ut inquit Pli. in. xi. si quidem auibus serpentibus piscibus foramina tm̄ adolfatus sine naribus: sūt aūt cartilaginosæ sine osse ut ɔstringi possint inter quas mediuʒ illud diuidens isthmon appellauere: Nasus irrisioni dicatus est uñ & cognomina simorū & silonū auc. Pli. marti. & pueri nasuʒ rhinocerontis hñt. Interea dū ioci agitātur. Florescit crescit. Iuuenta ætas uiridior dr̄. n. Iuuentas, & iuuenta & iuuentꝰ. Flaua tpa capillo flauo decorata quo insignitur bacchus sunt aūt tpe supra malas: uir. in. x. æne. sic tatus uelat materna tpa myrtho: tumuerūt ex erruptiōe cornīū scribit Diodorus in. x. pp ingenii acumen primū bacchū boues ad iugū iūxisse qua ex re illū cū cornibus finxere. Tum primū lenes legē dū est letas. Pampinus surculus nouꝰ a uite exiēs a quo pampinare uerbum.

Et summas tenero collidit pollice nares
Interea pueri florescit pube iuuenta
Flauaq; maturo tumuerunt tempora cornu.
Tum primum lenes ostendit pampinus uuas
Mirantur satyri frondes & dona lycei
Tum deus o satyri maturos carpite fructus:
Dixit Et ignotos pueri calcate racemos.
Vix hæc ediderat decerpunt uitibus uuas
Et portant calatis. Celeriq; illudere planta
Concaua saxa super properāt. Vindemia feruet
Collibus in summis crebro pede rumpitur uua
Nudaq; purpureo sparguntur pectora musto.
Tum satyri lasciua cohors sibi pocula quisq;
Obuia corripuit. Q̄d sors dedit hoc capit usꝰ.

Dona Lycei in antiquis exemplaribus legitur poma lyei. i. uuas si quidem lyeus dictus est bacchꝰ απο του λυειν qd̄ est soluere naʒ ut inquit Hora. dissipat curas euchyus edaces: lyeū dictum putat fulgentius q uino efferatæ mentes mulceant quasi lenitatē prestantē. Carpite auferte & decerpite carpere ut notat Marcellus significat auferre & decerpere uirgiliꝰ in buccolicis insere daphni pyros carpent tua poma nepotes Lucanus in Quarto Iuuatq; nouos decerpere flores alias est attenuare ut apud Virgilium in primo georgicon nec nocturna quidem carpentes pensa puellæ. Calcate premite unde calcator: Calpurnius ut nudus ruptas saliat calcator in uuas. Ignotos racemos non prius cognitos ipse. n. uini fuit bacchus inuentor. Properant accelerāt ꝓpū itaq; uelocē appellamus. Celeri planta cito pede, plāta. n. dr̄ ps illa sub pede qua terimus terrā scribit gellius i. i. pythagorā herculis mensurā cognouisse ex plāta ɔphēsa mēsura herculani pedis sʒ naturalē mēbrorū osuʒ inter se ɔpetēniā modificatū. Vidēmia ita nēq; appellat uini demia aut uiti demia ut scribit Varro. Feruet cū celeritate agitat ut ap̄ Vir. feruet opus redolētq; thymo fragrātia mella ubi expōit Ser. feruet ɔcelebrat ɔtra friget cū cessat dicimus. In sūmis collibꝰ qm̄ uina optia in collibꝰ nascūt iuxta illud maronis deniq; aptos bacchus amat colles. Rūpit uua in mustū redigit. Purpureo musto purpurā assimilāti. Spargūt inūdāt & madefiūt. tibullus oblitus & musto feriat pede rusticus uuas dolia dū magni deficiētq; lacus. Cohors hic ꝓ multitudine in similitudinē cohortis ponit ē nāq; cohors nūerꝰ mille centū peditū quiq; ɔtinēs quæ miliaria appellat caput totius legionis & ex decē cohortibꝰ ɔplet legio distributis noībus qbusq; de qua te uide uegetiū in. ii. de re militari. Pocula obuia uasa uinaria quæ cuiq; occurrebāt. Corripuit legēdū ē corripiūt ut ps i frustra secāt. Q̄d sors sēsus ē qd̄ cuiq; uas occurrebat ut uino ipleri posset eo qsq; utebatur capit usus (recipit usum poculi.

Collidere. Ellidere Pollex Nares hoī tātum Isthmos Nasus dicatꝰ irrisioni Simi Silones Iuuentas Iuuenta Iuuentus Tempora Cur baccho sint cornua. Pampinus Pampinare Lyeus unde Carpere Carpere attenuare Vini bacchꝰ Inuentor Properare Properus Planta Vindemia Feruet Friget Vina optima in collibus Cohors Miliaria Legio

Cantharon retinet. cantharus est poculi genus quod baccho proprium assignant ut author est macrobius in quinto Saturnalium, Virgilius tamen sileno dedit quasi bacchico homini: poculorum plura tradūtur genera est.n.carchesiū cymbiū cantharus, scyphus patera salix quæ omnia celebrantur a Virgilio ut scribit Macrobius doliū uero uas grande dixere quo uina reponuntur auctore Mār. Cornu adunco. buccina obtorta quodq́ ad usum musices erat ad uina uerterūt. Canthārus Poculorum gñra.

Conuocat ille manus. legē dum est concauat tali sensu al ter deficiente poculo palma manus in modū calicis exca/ uata p pocu'o utitur concaua te.n.significat manū cōplica/ re ut in media palma cōcaui/ tas fiat: exemplū est diogenis memoria dignum qui cū pue rum concaua bibētē manu ui disset coty lamperā abiecit in quiens me puer utilitate supa uit & eodem pacto catinum cum altero pīracto uasculo lē/ Carchesium. Dolium cōcauare manus. Exemplū dio genis. Exemplū ar toxerxis. Locus Ouī. Locus Prop. Pronus. Ptōi lepores Lacus.

Cantaron hic retinet Cornu bibit alter adunco
Conuocat ille manus palmasq́ in pocula uertit
Pronus at ille lacu bibit. Et crepitātibus haurit
Musta labris. Alius uocalia cymbia mergit
Excipit ac potus saliens liquor ore resultat.
Atq́ alius latices pressus resupinus ab uuis
Spumeus īq́ hūeros & pectora diffluit humor

ticulam pane concauo suscipe pspexisset: cum olim artoxerxes in itinere esset aliis alia ad eum munera ferentibus homo rusticus cum pro tempore nihil nactus esset quod regi elar/ giri posset percurrit et q́ ad flumen & haustam ex eo aquam manibus illi obtulisset letatus artoxerxes phiala aurea & mille daricis hominem donauit ut auc. est Plu. antiquitas p po/ culis itaq́ manibus utebantur unde exiit illud ouidianum Nectar erat mānibus hausta duo bus aqua: & consimile ppertianū illud & caua suscepto flumine palma sat est. Vertit in pocula palmas.i.manibus concauatis pro poculo utitur. Pronus. decliuis & inclinatus un de & proni lepores q̄ pars anterior aliquantulū sit inclinata. Lacu.lacus uas est uinarium ubi calcatur uua Tibullus dolia dum magni deficientq́ lacus & alibi præbeat & pleno pi/ guia musta lacu itaq́ hic accipitur alias.n.lacus lacuna dicitur ubi aqua contineri potest ut docet. M. Varro in primo de lingua latina. Haurit. auide & propere summit ut ap Vir gilium ille impiger hausit spumantem paterā & pleno se proluit auro haurire significat mo do exhaurire modo implere aliasq́ defatigare ut ap Virg. in.3.geor. exultantiaq́ haurit cor da pauor. Labris crepitantibus. hoc est crepitū facietibꝰ quod ex nimia auiditate pueni re innuit: crepitus.n.dr strepitus & crepitare est strepere ut apud Iuue. quæq́ salutato crepi tat concordia nido. Vocalia cymbia. cymbia pocula procera sunt ac nauibꝰ similia dic ta diminutiue a cymba quod & apud græ. & apud nos ab illis trahentes nauigii genus ē ut scribit macrobius in quinto saturnalium: Virg. inferimus tepido spumātia cymbia lacte s̄ʒ hic sunt qui legant uenalia cymbia. idest. uendibilia: alii uero uocalia cymbala. cymbalum enim est instrumentum musicum quod in matris deū sacris adhiberi solet quoniam cum so nitu clypeorum & galearum iuppiter in creta seruatus est quare ɔsuetudo cymbala & tympana substituit ouidius in.iiii. fastorum cymbala pro galeis pro scutis tympana pulsantia cymbalo cymbalistria dicitur cymbalū quatiens sicuti a tympano tympanistria. Mergit. inūdat Saliens liquor. s. uini emicans quasi ex fonte riuus. Resultat. superabundat. Atque alius latices. sensus est alius resupinans corpora exprimit ab uuis uinum excipit oreq́. Pressus latices. idest cum presserit uuas latices enim pro uuis hic est intelligere ut apud uir gilium pro uino laticum libauit honorem alias enim aqua latex dicitur q̄ in uenis terræ la teat. Omnia ludus hēt. uini exprimit effectum quo exhilarātur omnia Horatius in Ter tio carminum tu lene tormētū ingenio amoues, plerūq́ duro ut sapiētiū curas & arcanum iocoso consiliū retegis lyeo: Ouidius in primo de arte amandi: uina parāt afos faciūtq́ calo ribus aptos: cura fugit multo diluiturq́ mero tunc ueniunt risus tunc pauper cornua sum/ mit, Tūc dolor & curæ rugaq́ frontis abit in quē significatum protulit uirgilius in buc: hy larās ɔuiuia baccho etenim ebrietatis comes est obliuio ut iquit Macro. in quinto saturna.

Haurire
Haurire apd Virgiliuʒ gd
Crepitus
Crepitare
Cymbia
Cymbalistria
Tympālistria
Latices pro/ uuis
Locus Virg.
Latex unde:
Locus Virg.
Ebrietatis cō mes obliuio

Omnia ludus habet cantusq; chorosq; licentes
Et uenerem iam uina mouēt. Raptanē amātes
Concubitu satyri fugientes iungere nymphas.
Iam iāq; elapsas hic crine hic ueste retentat
Tum primus roseo silenus cymbia musto
Plena senex auide non æquis uiribus hausit
Ex illo uenas inflatus nectare dulci
Hesternoq; grauis semper ridetur hyaco
Quin etiam deus ille deus Ioue natus ab ipso
Et plantis uuas premit & de uitibus hastas
Ingerit & lynci præbet crathera bibenti
Hæc Pan mœnalia pueros in ualle docebat.
Sparsas donec oues campo conducere in unum Poe.
Nox iubet uberibus suadens siccare fluorem
Lactis: Et in niueas astrictum cogere glebas.

Chorus. Corona. Choragium — Choros cœtus est aūt chorus cōuentus in modū coronæ dispositus unde coronam dici putat pompeius quis corona sine aspiratione. chorus uero aspirate legatur, choragiū instrm̄ scenicū nūcupatū putauit quoq; Pompeius. Et uenerē iaʒ uina mouēt prouerbiū ueluti Terentianū est

Sine Cerere & baccho — sine cerere & baccho friget uenus qd significat cibo & potu ad uenerem parari animos Scribit Aristo.n.in pblematis cibū oēm ɔcoqui quo satiati ad ueneresʒ plane incitamur unde catullus nam pransus iaceo & sat supinus pertundo tunicāq; palliūq; uina n.āq ut inquit Oui. faciūt caloribus aptos putat tn̄ Aristo. uinolentos non posse concūbere qm̄ necesse ē quādā partē corporis magis calere q̄ʒ reliquū corpus qd in his fieri nō pōt ob nimiū totius corporis feruorem.

Quare uinolenti cōcūbere nō possint. Lasciui satyri — Raptantur ordo est amantes satyri taptant iūgere hoc est ut iūgāt nymphas fugientes ɔcubitu: sunt eniʒ libidinosissimi satyri q nūq̄ʒ nymphas quiescere sinát un̄ ita cōqueritur apud papiniū diana nūq̄ʒ ne auidis arcebo rapinis hoc petulans fœdūq; pecus, sempetq; pudici decrescit mihi turba chori. Iam iamq; elapsas sensus est: Iam ipsi fugientes nymphas retinēt uel ueste uel capillo e manibus paulo ante elapsas hoc est quas pridē cœperant sed iterū fugerant. Tū primus ordo est tū silenus primus hausit auide cymbia plena roseo musto.i.pulchro. Nō æquis uiribus non ui pari ad poculū elleuādū uel nō ualēte stomacho ad ɔcoctionē tāti pōderis.

Auarus. Auidius — Auide cupide scribit Marcellus auaꝝ & auidū ita discerni qd auaꝝ semp in repꝛhēsiōe est auidū āt ab auēdo qd est ēt honeste cupiēdo ut apud Vir. pascunē oues auidæq; iuuencæ Salu. in catilinario laudis auidi pecuniæ liberales erant. Ex illo uenas sumptū est ex

Iacchus. Nectar — fileno uirgiliano inflatū hesterno uenas ut semp iaccho: Iacchus aūt nomē est bacchi a clamore & sonitu deductū Vir. & lapithas bello pdis iacche graui de uariis bacchi noibus uide apud Diodoꝝ in.y. Nectare dulci uino.ad instar nectaris precioso Nectar ut scribit Pompeius græce potionē deoꝝ significat horatius quæ uenus quinta pte sui nectaris imbuit Macrobius in primo de somno scipionis sed altissima & purissima pars eius qua uel sustentātur diuina uel constant nectar uocaē & credīē eē potus deoꝝ. Rideē deluditur.

Grauis.i.oneratus: pblema ē Aristotelicū cur uinū alios tardos alios superbos reddat atq; insanibūdos ubi ex authoritate cheremonis asserit uinū se se p moribus uiuentiū applicate & ɔtraria reddere non quæ eadē sed quæ sunt dissimilia ut ignis alia ex siccat alia hūc

Vinum se p moribus applicat. Hesternus. Premere. Thyrsi. Locus flacci. Thyrsiger. — facit sed nō eadē glaciē.n.liquefacit salē uero indutat. Hesterno prioris diei. propertius hesterna mea lux cū potus nocte uagarer Terentius iute hesterno panē atrū uorent. Natus in antiquis exemplaribus legitur psatus.i. pgenitus. pcreatus & propagatus. Premit calcat premere (ut notat Marce.) signat inniti cū pōdere uir. geor. li. iiii. & spumātia cogeē pressis mella fauis. De uitibus hastas thyrsos intelligit.i. hastas quas bacchantes pāpinis cōuolutas in choreis ferebant ut scribit Diodorus in.y. de his ualerius in.ii. argo. sensit illo uersu pāpineāq; quatit uentosis ictibus hastā tyrsū āt fert ipse bacchus quo cōcitat bacchātes un̄ dixit Oui. fœmineos thyrso cōcitat ille choros Hora. in.ii. carminuʒ. parce graui metuende thyrso: a thyrso thyrsiger ipse appellaē seneca in medea candida thyrsigeri proles.

Ingerit facit. Lynci bibenti nam hoc animal baccho dicatum est unde Vir. in.3. geor. quid lynces bacchi variæ & genus acre lupoꝝ lyncas uulgo frequentes in æthiopia gi gni authot est pli. quaꝝ humor redditus glaciatur arescitq; in gēmas carbunculis similes & igneo colore fulgentes lyncurium uocatas hoc est lyncum urinā qđ ēt ipsas lynces psentī scere hoc documento ut scribit Solinus probatur ꝙ egestum liquorē illico harenaꝝ cumu lis q̄tum ualent ɔtegūt inuidia.s.ne talis egeries transeat in nostrū usum ut theophrastus perhibet: Lyncas & ceruarios distare manifestū est ꝙ pli. diuerso capite de ipsis tractauit di stinxitq; scribit Oui. in.y. meta. lyncē scythaꝝ regē cū triptolemo a cerere misso ad fruges ꝑpagandas uim inferre uellet ab ipsa dea in lynca ferā ɔuersum fuisse. Cratera alludit ad cratera celeste liberi patris de quo macrobius in.i. de somno scipionis Arcani huius in dicium crater liberi patris ille sydereus in regione quæ inter cancrum est & leonem locato ebrietatem illic primū descēsuris als euenire silua influente significans crateris aūt fabulā uideto apud hyginiū de signis celestibus. Bibenti quoniam & iumenta uinum bibere cogimus: ānotatu dignū est uinum mulis datum si calcitrosæ sint a uitio liberari. Do cebat instruebat. Donec quousq; ut aꝑ Vir. cogere donec oues stabulis. Conduce re sparsas copulare simul: Nox suadens siccare fluorē mulsurā intelligit noctumam sed require in Calpurnii cōmentariis ubi de mulsura & diurna & nocturna æglogа quin ta diximus. Siccare mulgere. Fluorem lac fluuidū a fluendo aliqui codices hñt li quorē eodem significatu: est aūt ordo: pan hec docebat pueros in menalia ualle donec nox iubet pro iubebat oues sparsas campo in unum conducere & subintelligendum iteruȝ nox suadens siccare fluorem seu licorem lactis uberibus ouium. Cogete premere. Astric tum compressum & conculcatum. In niueas glebas in formulas casei quas per quandaȝ similitudinem glebas appellat: Gleba āt proprie terra dr̄ simul ɔstricta & conglobata Vir. in.i. geor. multum adeo rastris glebas q̄ frangit inertes Ci. de lege agraria si ostendo nō mō non adimi cuiq̄ȝ glebam de sillanis agris: pli. li.xxiiii. nat. hist. indici differentia glebis extri secus nigris intus russis/cum fregeris cito nigrescentibus: ubi glebas tū nō terræ sed medi camenti lycii appellauit ut inde appareat rem oēm in globositatem constrictam glebā pos se appellari a gleba dicitur glebosum solum quod glebis refertum est. quibus minus fœ cundum minusq; fertile redditur.

Lynces. Lyncurium. Lynces dis tanta a ceruariis lupis. Lyncus Rex in feram lyn cem. Crater liberi pater. Iumēta uinū bibere docue re Ne mulæ sint calcitro sæ. Fluor unde Gleba Locus Plinii

Finis comentariorum in Tertiam Nemesiani æglogam.

COMMENTARIA DIOMEDIS GVIDALOTTI BONONIENSIS IN QVARTAM ET VLTIMAM NEMESIANI AEGLOGAM

MOPSVS ET LYCIDAS INTERLOcutores ægloga undecima.

P Opulea Lycidas in ducuntur Lycidas & Mopsus amātes quo rum alter puellā me roem ardens alter puerum lo lam carmine querulo surgia le nire amatoria finguntur sicuti i damone uirgiliano dametæ dicit cura galathea Menalcæ uero puer amyntas: circaq; dis patē sexū uersatur cantilena.

Po. Opulea lycidas necnō & Mopsus i ūbra
P Pastores calamis ac uersu doctus uterq;
Nec triuiale sonans proprios cantabat amores
Nam Mopso meroe Lycidæ crinitus Iolas

Populea in umbra sub arbore populo herculi dicato ut in quit Pli. in. xiii. uñ ē aꝑ Vir. in buc. populus alcidæ gratissima: populi tria sunt genera ē.n. al ba & nigra. & quæ lybica appellatur minima folio ac nigerrima fungisq; ennalcentibus lau datissima/a populo fit populnus & populneus uñ populnea frons aꝑ Colu. Non triuiale nō semidoctū q̄le in triuiis celebrari solet uñ & triuiales magistros dici supius ānotauimus. Proprios amores: uniuscuiusq; peculiares. mopso. n. proprius amor erat meroe. i. mulie bris: lycide uero puerilis. i. amintas: scribit Marcellus proprium dici suū uniuscuiusq;. Virg. in buc. si propriū hoc fuerit læui de marmore tota puniceo stabis suras euincta cothurno. &

Populus her culi dicata Populi tria genera Populnus. Populneus. Triuiales magistri. Proprium.

n. yii. æne. hūc mihi da pprīū uirgo: ordo est: Mopsus & lycidas pastores ī umbra populea uterq; doctus uersu & calamis nec ionans triuiale cantabat pprios amores: Nam mopso declarat cur proprios dixerit. Meroe nomen puellæ a colore atro ita denominatæ: Ausonius & tu sie meroe, non q fis atra colore ut quæ niliaca nascitur in meroe: Ignis erat. i. amasia quæ uice ignis est amanti. Crinitus pulchre comatus a coma. n. longa dr̄ ut superius ānotauimꝰ uñ crinitus apollo. Parilis furor æqualis insania parilis. n. á pari deducitur sicuti parilitas. De dispare sexu. de uiro & fœmina. Cogebat angebat. Trepidos timentes est. n. timor amoris comes qm̄ semper ueretur amator & eo magis quo semel est elusꝰ ut hii quibus uerba sepius dederāt & puer & puella. Inq; uicē hic uersus abolendus est naȝ seqt̄ post uersū illū īferius sic sua desertis nudarūt uulnera siluis. Lusere delusere & derisere. Furētes nimio amore delirantes Vir. de didone fama furenti detulit armari classem. Condictas ab utraq; parte promissas: ꝯdicere. n. arbores significat ꝯuenire ut sub tali arbore iungamur: Nā & dicere dīē reo

Meroe.
Crinitus.
Crinitus apollo.
Parilis.
Parilitas

Ignis erat: pariisq; furor de dispare sexu
Cogebat trepidos totis discurrere siluis
Inq; uicem dulces cantu dixere querelas
Hos puer ac meroe multum lusere furentes.
Dum modo condictas uitāt in uallibus ulmos:
Nunc fagos placidas fugiūt: Promissaq; fallunt
Antra: Nec est animus solitos alludere fontes.
Tum tandem fessi quos lusus adederat ignis
Sic sua desertis nudarunt uulnera siluis
Inq; uicem dulces cantu dixere querelas
Immitis meroe rapidisq; fugacior euris
Cur nostros calamos. Et pastoralia uitas Mo
Caria? Quē ue fugis? Quæ me tibi gloria uicto
Quid uultu mēte premis? Ac spē frōte serenas
Tādē dura negas? Nō possum nō uelle negātē

Condicere arbores.
Dicere diem
Condictum.

est dīē denūciare quo ad causā audiēdā fit p̄sto: Sue. in cæsare subornauit ēt g. c. rabirio pduellionis dīē diceret: ꝯdictū ut scribit Pom. ē qd cōi ē dictū Ci. epistolaꝝ li. i. nā cū mihi ꝯdixisset cenauit ap̄ me in mei generi crassipedis hortis: ꝯdictas ergo intellige ab utraq; pte pmissas sub qbus ꝯuenire deberent sic Oui. in. iiii. meta. adoptaq; uultū puenit ad tumulū dictaq; sub arbore sedit. Fagos placidas uel remotas ab oī strepitu & turba uiroꝝ uel respexit ad ætatē primā cui cibus fuit glās fagina. Fallūt antra p decipiūt amātes sb antris expectātes pmissis. Alludere lusu attingere. Ignis lusus. i. amor utriusq; & mopsi & lycidæ. Ederat legēdū ē adederat hoc ē corroserat: & cōsūpserat: ē. n. amāti læsio flāmæ additio uñ cecinit Oui. in. x3. meta. uror. n. læsusq; exestuat acrior ignis. Nudarūt māifestauerūt nudare. n. hic māifestare significat alias spoliare. Desertis siluis ut ap̄ Vir. mōtibꝰ & siluis studio iactabat inani. Inq; uicē. i. alternæ subtexendo carmina. Dulces querelas nō iurgiosas s3 demulcetorias & placidas: q̄s exeqt̄. Imītis meroe īcipit amatorie: ita ap̄ poetā dido arguit crudelitatis æneā & mediis pperas aqlonibus ire p altū crudelis & ī buc. corydon o crudelis alexi. Imītis dr̄ ferus & ipius ut in Calpur. ānotauimꝰ Tibul. q3 iuuat īmites uentos audire cubātē. Fugacior euris p oī uēto posuit: eurus uētus ē ab oriēte flans brūali uulturnus a latinis appellatus eurus a græcis ut docēt pli. & gel. Vitas deuias fugis uitabūdus p uitans īuenit ap̄ Salustiū. Marce. in. 3. histo. Quē ue fugis q. dicat opulentū & formo. ū. Me uicto uel decepto: uel superato: uincere ut notat Mar. significat superare aliqn̄ exprimere ut ap̄ Vir. nec sū aī dubius uerbis ea uincere magnū q3 sit: alias uero ꝯpotē aī fieri. Quid uultu mēte legēdū ē qd uultū ueniēs pmis ex ātiquo exēplari & inest huic lectiōi duplex intellectus ut sit premis uultū. s. meū qn̄ aduenis paululū tribuata frōte: amantis est n. ab amasia sūmere uultū qr̄ mōet Oui. i. ii. de arte amā. riserit & ride. si flerit t lef memīto īpōat leges uultibꝰ illa tuis uel premis uultū. i. quæ bōa ex uultu hylari tribuis frustraris. Tādē dura negas. tādē signat tn̄ ut scribit Mar. titinius ī gemia symphōia odiosū tādē ut moribꝰ placeā uiro plautus tādē tādē odiosus es mihi alias tādē ēt uix significat ut

Læsus amās magis adurītur.
Nudare
Immitis
Eurus
Vulturnus.
Vitabūdus
Vincere
Tandem
Tandem. s. uix ap̄ Vir.
Vetius inēclar x

apud Ci.tādē aliqñ quies:& apd Vir.l.3.ęne.ergo ispata tādē tellure potiti. Negas sub intellige ɔcubitū solēt.n.p circūlocutionē id petere amātes Mar.ita nō dat nō tñ illa negat Auso.patti negaui iā tuo Non possū nō uelle:delēdū est n supius ut ita intelligas possū nō uelle negantē.i.possū desinere ab amore tuo si spernas me ē autē irascētis amantis ut ap Teren.in eunucho ego ne illā.quæ illū quæ me Cantet amat qd quisq.Sensus ē:q pueros amat puerosq cātet amo res q uero fœminas de fœminis & puellis frequētet cātilenā:& iste uersus ē hic itercalaris Sicuti ap Vir.incipe mēalios mecū mea tibia uersus & apud Oui.in libris amoꝝ tēpora noctis eūt excute poste serā Leuāt carmīa curas sicuti apud Hora.minuentur atræ carminæ curæ: Leuāt tollūt & absumunt: Respice me tandē.alternat cātilenam lycidas cuius erat ardor puerilis Nō semp hoc eris.Scilicet ut es formosus nā peūr

Cātet amat quod quisq; leuāt & carmina curas
Ly. Respice me tandem puer O crudelis Iola
Non hoc semp eris.Perdunt & gramina flores.
Perdit spina rosas.Nec semper lilia candent.
Nec lōgū tenet uua comas: Nec popolus ūbras
Donū forma breue ē.Nec se tibi cōmodat ānis
Cantet amat quod quisq; leuāt & carmīa curas
Mo. Cerua marem sequitur:Taurū formosa iuuēca
Et uenerem sensere lupæ: Sensere leænæ
Et genus aereum uolucres: Et squāmea turba

dies & pede cito labitur ætas quantūq accedit ad ānos formositas minuitur Gramina.p quibuscūq herbis posuit flores emittentibꝰ Perdit rosas.qd documētū ē naturæ cuncta bona in se quædā latibula retinere mali Oui.in.p.fastoꝝ & monet ætatis specie dū floreat uti cōtemnūt spinā cū cecidere rosæ & de arte amādi & riget āmissa spina relicta rosa: Vir.: collige uirgo rosas dū flos nouus & noua pubes & memor esto æuū sic pperare tuū Candent candorē & albedinē retinēt dr ēt cādere ferrū ignitū: Nec longū.non ppetue ut apud Tibul.longa dies.i.ppetua Vua.p uite uuā dixit.i.ɔtentū p cōtinenti Comas idest frondes ita ēt appellant a Vir.in hortulo phibet q dēs feruidū solē comis:comis ēt placidus dr ut apud Ouidiū in secūdo tristiū Maiestas adeo comis ubiq tua est Populus ūbras.i.frōdes et quibꝰ ūbra cōficit ita Calpur.p frōdibus ūbras posuit Dum uitet & tremulas non excutit africus umbras: Donū forma breue est:Sic Oui.in.ii.de arte amandi forma bonū fragile est quātūq accedit ad ānos fit minor et spatio carpit illa suo Nonse tibi comodat ānis Sensus est nō illa succrescente ānoꝝ numero se tibi comodā præstat sꝫ ānis deficit et uenuit rugæ quæ tibi corpus arēt: Cerua marē sequtur.hic loqtur mopsus et arguit naturaliter cū marē in animaliū oiū genere sequtur fœmina et ita debere uiꝝ mulierē seq: Marē idest masculū sic Oui.in scdo de arte amādi cerua parē sequit serpens serpente tenet hæret adulterio cū cane nexa canis læta salit ouis Tauro quoq læta iuuenca est sustinet imundū sima capella marē in furias agitatur equæ spatio q remoto p loca diuiduos āne sequnt equos: Formosa iuuēca.arguit ɔtra supbiā quæ ex formositate pueniit nā ut inqt Oui.forma quota quæq supbit et alibi sequturq supbia formā:nō solū eni iuuēca sequitur tauꝝ sed et formosa q̄si dicat sic tu nō debes ex formositate supbiā ɔcipere. Venerē sensere lupæ.i.in furorē ueneris agitanē.nō e.. i maī fœminā sequit ābit ue sꝫ ab illa expetitur et ultro poscit. Lupæ animalia sunt nocturna quæ toto anno nō āplius.xii. diebus coeunt ut scribit Pli.in octauo lupæ etiā dicūt scorta idest meretrices uñ et lupanaria loca in quibꝰ habitāt et lupi quoq dicti scortatores Genus aereum.qm̄ in aere est uita uolucrū sicuti q̄drupedū in terris pisciū in aquis Calpur.et quæcūq uagis altū ferit aera pēnis aeriæ palūbes a Vir.appellant coloris aerei in buccolicis illo uersu ipse locum aeriæ quo congessere palūbes. Squāmea turba.genus serpētū squamigeꝝ nā ut inqt Oui.in.3.fast.cū pare queq suo coeūt uolucresq feræq atq aliquā de qua procreet anguis habet ex squāma aūt ɔstare serpētes uel ex his patet Vir.uersibꝰ ex tertio georgicō est etiā ille malus calabris in saltibꝰ anguis squāmea ɔuoluens sublato pectore terga possumus tñ hic etiam pisciū cōprehēdere genus quod squāmeū ē uñ squamigeros ita eos appellauit Lucretius in.i.Cedere squāmigeris latices nitentibꝰ autē et liqdas apire uias ubi tu pisces intelligere

Versus intercalaris

Candere ferrum.

Longa dies

Comæ arborum.

Comis.

Vmbræ pro foliis

Forma fragilis

Formosa superba

Lupæ

Lupanaria.

Lupi

Locus Vir.

Squāmeus serpens.

Locus Luc.

Et mõtes ſiluæq. Repetendum eſt habẽt ſuos amores ex quibus propagentur unde
Vtrunq genus arboribꝰ ineſt. Ouidius in quarto faſtoꝝ de uenere loquens illa deos omnes longum eſt numerare creauit illa ſatis cauſas arboribuſq dedit annotauerunt namq eruditi utrunq genus arboribꝰ ineſſe notabiliuſq in palmis: Plinius libro. xiii. arboribus immo potius omnibus que terra
Locus Clau. gignit herbiſq etiam utrũq ſexum eſſe diligentiſſimi nature tradunt: inde eſt illud Clau
Vna. diani de nuptiis honorii uiu/
Perdere unt in uenerem frõdes omnis
Locus franciſci petrarche q uiciſſim fœlix arbor amat nutãt & mutua palmæ fœdera populeo ſuſpirat populus ictu & platani platanis alnoq aſibilat alnus: Vna .i. ſola alias ſimul ſignificat ut una eurus nõ tuſq ruunt. Perdis enecas de hoc uerbo diſſus plura ſuperius Omnia tempus alit. loquitur Lycidas admonetq puerum ut reſpectu fugientis temporis ætatẽ exerceat nam ut alit oĩa tempus ita deſtruit oĩa uñ dixit franciſcus Petrarcha noſter de tempore ſcribẽs glaciem ſe roſe uidiſſe uicinaſ cum temporis uelocitatem nõ

Et montes: ſiluæq. Suos habet arbor amores
Tu tamen una fugis. Miſerum tu pdis amãtẽ
Cantet amat quod quiſq leuãt & carmiã curas
Omnia tẽpus alit tempus rapit. uſus ĩ arcto eſt Ly
Ver erat & uitulos uidi ſub matribus iſtos
Qui nunc pro niuea coiere in cornua uacca
Et tibi iam tumide nares: Iam fortia colla
Iam tibi bis denis numerantur meſſibus anni
Cãtet amat quod quiſq leuãt & carmĩa curas
Huc merore formoſa ueni. Vocat æſtus ĩ ũbram Mo

Saturnus p tempore melius demonſtrare poſſet: ex hac uelocitate finxerunt ſaturnum qui pro tempore accipitẽ
Quare filios comeſſe dicat ſaturnus filios comeſſe ſuos q omne tempus quodcũq gignit conſumit ut ſcribit Fulgetius in prio mytologicon unde & illi quoq ob hanc falcem dedere cauſam q omne tẽpus in ſe uergat ut curuamina falcium a filio itaq eum ideo pulſum dixerunt quoniam tẽpora ſeneſcentia ab his quæ poſt ſunt nata depelluntur ut docet Macrobius libro primo ſaturnaliuꝫ qui idẽ
Cur falcẽ habeat Saturn. refert cum chaos eſſet tempora non fuiſſe ſi quidem tempus eſt certa dimenſio quæ ex cœli conuerſione colligitur tempus cœpit inde quare ab ipſo natus putatur ideſt χρονοσ
Quare a filio pulſus. Vſus ſcilicet temporis In arcto eſt ideſt breui durat ſpatio: Arctum appellamus ſtrictũ & breue ut arctam uiam quare uſum temporis arctum ita intelligimus ad breue ſpatiũ ui/
Tempus qd. tæ redactum Ver erat. quod cum pulcherrimum & præteritum ita poteſt formoſitatem
Tẽpus e lat. natus admonere pueris non fore diutinam. ſubminiſtrat autem florum omnium uer genera uñ extitit maior ipſius formoſitas Ouidius poma dat autumnus formoſa eſt meſſibus æſtas
Arctũ uer præbet flores igne leuatur hyems & quoniam tempus hoc ueris maxime partui aptuꝫ
Flores uere eſt inde uernas domi natos appellauere: Vitulos paruulos Vitulari ut docet Macrobiꝰ
Vernæ ũde in tertio Saturnalium uerbum eſt quod ſignificat uoce lætari Quare Varro in libro quin/
Vitulari todecimo rerum diuinarum ita refert. quod pontifex in ſacris quibuſdam uitulari ſoleat
Locus Virg. quod græci παιανιζειν uocant. id docta Maronis ita expreſſit elegantia Lætumq cho/
Vitula dea ro pæana canentes: uitulam deam uocari letitiæ quæ præeſt hilus putauit piſo uero uicto/
Coire i corn'a riam dixit nominari de qua re plura in libro prædicto apud Macrobium uideto. Coiere
Pubeſcẽtibꝰ mẽbra augẽtur in cornua Tauri facti ſunt cornibus coactis quod ſignum eſt ætatis uirilis dicuntur enim coire cornua in tauro quoniam in ſe ref lectuntur Pro niuea uacca. ad prolem ſcilicet reparandaꝫ & generationi apti. Tũidæ nares diximus ſuperius ex auctoritate alexandri
Locus Hor. aphrodiſei pubeſcẽtibꝰ mẽbra oĩa augeri ſicuti morboꝝ mutatiões ſdicãt & ſolutiões cir/
Anni p meſ. ca decimũ & quartum annum progenitæ poſt ter ſeptenos aũt annos genas flore ueſtiri iu/
æſtus uenta ut ſcribit Macrobius in primo de ſomno ſcipionis idem annus tipem in longum cre/
Eſtas unde ſcendi facit & quarta annoꝝ hebdomas impleta in latum quoq creſcere ultra ſã phibet
Eſtuare Fortia colla. propter auctionem humeroꝝ & mẽbroꝝ cæteroꝝ methaphora aũt a bobꝰ ſũpta q collo prævalere icipiũt creſcẽtes uñ Hor. methaphorice quoq de puella nõdũ uiro matura dixit nõdũ ſubacta ferre iugũ uallet ceruice. Bis denis meſſibꝰ .i. uiginti ãnis nũc tãt. n. ÿ meſſes & hyemes ut dixius ãni æſtus calor a quo Eſtas dr ut ſcri. Var. in. ii. de lin lati. ab æſtu ẽ uerbũ æſtuare qd ſigni. nimio pmi calore Iuuenalis Sed Iulius ardet & æſtuo

Pecudes subiere nemus sic persius & patula pecus omne sub ulmo est solent enim medio æstu umbras pecudibus pastores inquirere. Auis nulla secretissimam esse siluam dicit ubi ne quidem auis cantilenam interpellet: Auis ut quidã uoluere ab aduẽtu dicta ꝙ quolibet anno aues adueniant uel quasi sine uia naʒ qua aduentent uiã nemo intelligit: ab aue auicula diminutione fit & auiarium qui locus appellatur domesticus ubi aues educant.

Auis unde
Auicula
Auiarium

Iam pecudes subiere nemus. Non ulla canoro
Gutture cantat auis. Toto non squamea tractu
Signat humũ serpẽs: Solus cano. Me sonat oĩs
Silua. Nec æstiuis cantu concedo cicadis.
Cantet amat q̃d quisq; leuant & carmina curas
Lyti. Tu quoq; sæue puer niueum ne perde colorem
Sole sub hoc. Solet hic lucentes urere malas.
Hic age pampinea mecum requiesce sub umbra
Hic tibi lene fluẽs fõs murmurat. hic & ab ulmis
Purpureæ fœtis dependent uitibus uuæ
Cantet amat q̃d quisq; leuãt & carmina curas.
Qui tulerit meroes fastidia longa superbæ
Sithonias feret ille niues libycosq; calores

Gutture canoro dulcisona lingua uñ & ipse canoræ appellantur Vir. aues canoros garrulæ fundunt sonos. Squammea serpens squammis obducta a squama squamosus fit. i. squammis plenus unde & uerbum desquamare q̃d significat squammas detrahere plautus in aulularia, Dromo desquama pisces. Signat dũ repit uel in puluere uel in loco humido. Torto tractu semita reflexa & obtorta nam serpentum gradus tortuosus est & circũt luxus Solus cano sine aliquo arbitro ne cœtũ timeas pastorum. Sonat resonat. Aestiuis cantu cõcedo cicadis sensus ẽ: adeo uehemens est cantus meus ut ne quidem cedam obstroperis cicadis in aliq̃bus exemplaribus legitur pro cantu tantum quod tu ita intellige ego solus canto nec hoc unum quidem facio ut cedam cicadis obstrepentibus. Aestiuis q̃m æstate tãmodo apparent cicadæ.

Squamosus.
Disquamare

Tu quoq; sæuæ puer sæuus hic crudelis dicitur & durus ut sæuæ memorem iunonis ob iram alias enim seuum potentem dicimus ut apud uirgilium non illi imperiuʒ pelagi seuumq; tridentem sed mihi sorte datum. Niueum colorem quoniam fuscantur qui sub sole morantur. unde remediuʒ galerum adhibere mos fuit. Calpurnius torrida cur solo deffendimus ora galero. Vrere colorare unde indi & seres colorati appellantur oui. in primo amorum uela colorati qualia seres hñt. Lucentes malas genas nitidas & fulgentes. Vmbra pampinea ex pampinis & uitibus conserta. Fons murmurat aquarum est ꝓprie murmur. Papinius in primo siluarum hic tumidam rabiem spumosaq; põit murmura cum de aquis loquitur: mussare & murmurare ut author est marcellus ita discernuntur ꝙ mussare hominũ sit occulte quid & pressa uoce loquentiũ q̃d celatũ uelint apud Virgiliũ in. x. q̃d fortuna ferat populi sed dicere mussant: murmurare aũt est maioris sonitus ad tumultũ ut in primo georgicoꝝ nemoꝝ increbescere murmur murmillũ ẽt per diminutionem dixere Plautus in rudente nolo ego murmurillũ neq; susurrũ fieri inde etiã est uerbum murmurillare ut apud eundem plautum q̃d murmurillas tecum & cedis & cruciãs. Purpureæ uuæ. i. coloratæ & ceteri coloris quem maturæ representant uuæ. Fœtis uitibus. i. plenis fœtum. n. aliq̃ñ plenũ dicimus ut ap̃ Vir. loca fœta furẽtibus austris. i. plena. Qui tulerit meroes fastidia connumerat omnia dura mopsus & aspera quibus similem esse dicit amasi. i. Fastidia contemptiones dicuntur fastidia quasi cũ fastu Vir. in alexi atq; superba pati fastidia ubi ait Seruius ex fastidio prouenire oẽm superbi fastidire inde significat cum fastu contemnere Vir. inuenies aliũ si te hic fastidit alexis. Fastidiliter antiqui pro fastidiose dixere ut author est marcellus. Scythonias niues frigus Scythiæ quæ regio est septentrionalis a fluuio tanai diuisa quã a scytha herculis filia denominatam putat herodotus. Scythas uniuersos persæ sacas appellauere a proxima gẽte. antiqui aramenos ut docet Plini. li. v. natu. hi. de scythis uideto ap̃ herodotũ plura libro. iiii.

Seuus
Seres colorati
Murmur aquarum.
Mussare
Murmurare.
Murmurillũ
Murmurillare.
Fœtum.
Loc. Virgi.
Fastidia
Fastidire
Fastidiliter
Scythia
Sacæ

Riphei montes. historiasque. Scythonias niues intelligere potes et ripheas nam Riphei mõtes sunt scythiae ut docet Ser. Vir. in. i. geor. Mũdus ut ad scythiã ripheas arduus arces cõsurgit Riphei aũt Riphei unde dicti sunt authore Ser. a perpetuo uentorum flatu nã ριφή graece impetus dr: de scythieis gẽtibus Maro. in. 3. georgicorum at nõ quã scythiae gẽtes meotieaque unda turbidus & torquẽs t la uentes ister arenas quaque tedit mediũ rhodope porrecta sub axẽ illic clusa tenent stabulis armenta neque ullae aut herbae campo apparẽt aut arbore frondes sed iacet aggeribus niueis informis & alto terra gelu late septẽque assurgit in ulnas semper hyems sẽper spirantes frigora cauri.

Lybia Lybicos calores exustiões lybiae quae tertia pars rerum est si credere famae cuncta uelis a quã tẽperies uitalis abest & nulla sub illa cura iouis terra ẽ natura deside torpet orbis & immotis annũ non sẽtit arenis ut scribit Lucanus in nono: Regio aphricae est

Nerines potabit aquas: taxique nocentis
Non metuet succos Sardorum gramina uincet
Et sua marmaricos coget iuga ferre leones
Cãtet amat quod quisque leuãt & carmina curas.
Quisquis amat pueros ferro precordia duret Lyc.
Nil properet discatque diu patienter amare
Prudẽtesque animos teneris nõ spernat in annis
Perferat & fastus. Sic olim gaudia sumet:

Mareotis lybia. Mare salsum. Prodigiũ dionysii. Nereus deus libia quae ab atlante monte mauritaniae incipit & canopum usque nili hostium pandit: est & quae mareotis lybia appellatur aegypto contermina de quã pli. in. v. nat. hist. Nerines potabit aquas maris salsi ferre potum ualebit iniucundũ est nãque natura salsum mare quare i exemplis hẽmus Dyonisio siciliae tyranno cũ pulsus est ea potentia accidisse prodigiũ ut uno die in portu dulcesceret mare. Nerines. i. galatheae nerei filiae qui deus est maris an Grecum patronimicũ foemininum tiquisfimus oium deorum ut scribit orpheus in argonautica: hoc ãt a uirgilio sumptũ est qui in buccolicis tali est usus patronymico nerine galathea thymo mihi dulcior hyblae ubi hec seruius Nerine grecum patronimicũ foemininũ qd definit aut in as ut pelias aut in eis ut Galathea. Acis in amnẽ. atteis aut in ne ut nerine adrastine ergo expõe nerines. i. galatheae nerei filiae nymphae maritimae haec acim ardentissime amauit quẽ mole montis interẽptũ a poliphemo riuali in Taxus. amnẽ eiusdẽ nõis fuisse querẽs scribit Oui: Taxi nocentis supius docuimus Taxum ar Sardoa herba. botẽ esse minus uirẽtẽ, gracilẽ tristẽ ac dirã. nullo succo quppe ex authoritate Pliniana laeta Sardinia. le baccis in hispania praecipue uenenũ inest. Sardorum gramia uicet scribit Ser. i sardinia Sardi. herbã sardoã nasci apiastri similẽ quae ora hoiũ in rictus dolore cõtrahat ut ueluti ridentes Sardinia sandaliotis. moriãt d hac meminit & Soli. i polhystore Vir. quoque i buc. ita imo ego sardois uideat tibi amarior herbis: ẽ ãt sardinia cuius hitatores sardi. nũcupãt ab oriẽte patẽs. clxxxviii. M. pafsuũ Salebrae. ab occidẽte. clxx. M. a meridie. lxxiiii. M. a septẽtrione. cxxii. M. circuitu. d. lxii. M. Sardi nii ipsã timeus sãdaliotin appellauit ab effigie soleae. Myrsilus Ichnusã a similitudie uestigii ut auc. ẽ Pli. l. 3. nat. hist. qdã hñt textus salebrosa ut sit. Vicet p supabit salebras mon Marmaridae. tiũ & saltuũ: Salebras. n. ut scribit Marce. a saltu dixerũt quae difficultates locorum significãt praestãtiores inaequalitates & aspitates quae qi nisi saltu praeteriri nõ põt Ci. de ora. alter. n. fine ullis salebris leones qi sedato ãnis i lurit. Marmaricos leões marmaridae populi sũt aphrorum aegypto cõtermi Locus Clau. ni q usque ad maiores syrtes ptẽdũt ut scribit Pli. rn. v. de his filuis i telligit ita scribẽs ñ ego Quis primus marmaridũ timeã penetrare phalãgẽ cũ uero auc. Pli. l. viii. pstãtiores utribo leões finr q in leones iugauit rome. aphrica aut syria gignũt potes marmaricos expõere africãos qa ex aphris sũt marmaridae de his ut itelliget Clau. i cõsulatũ honorii ita scribẽs, legerat eximios phoebi germana leões Durandũ est hespidas q saepe iugãt uetorum citatis terrificãt atlãta iubis armataque lõge uastãt ethiopũ. leones prius rome ad currũ iũxisse. M. A. ciuili qdẽ bello cũ dimicatũ eẽt i pharsalicis cãpis ñ amore Amatores sine ostẽto quodã tpe illo generosos spũs iugũ subite pdigio significante auc. est Pli. l. viii. puerorũ quo Quisqs amat pueros ex docũẽto ouidiãõ durãdũ eẽ arguit qm ut ipe ait penelopẽ ipas fidere pstes mõ tpe uices Tibu. itaque mõet i. i. tu puero qdcũque tuo tẽtar licebit cedas oblego plu ria uicit amor Seti. Firmicus i. vi. mercuriũ & martẽ i horoscopo cõstitutos pariter puerorũ

amatores efficere. Duret.firmet & solidet ut durate & uosmet rebus seruate secundis. Nihil ꝓpet.nolit primo ipetu oībus potiri qm̄ (ut inquit Oui.) per nūeros ueniūt ista gradusq; suos. Tibullus sȝ ne te capiant primo si forte negabit tedia paulatiȝ sub iuga colla dabit. Amate patienter.tolerando.s.iurgia ut præcipit nostri preceptor amoris nec male dicta puta nec uerbera ferre puellæ turpe nec ad teneros oscula ferre pedes. Prudētes animos.ꝙ ille plusq̄ȝ ætas porrigat sentire uideatur. Perferat fastus.toleret superbiam ut est illud perfer & obdura post modo compos eris. Olim.in futurum. Aliqs deus.uel mortalia curantium Seu ex amorum cœtu. Audit.exaudit. Amantes sollicitos.anxios & semper de re amata cogitantes: Sollicitus enim dicitur iquietus & curis plenus & sollicitatio pro cura sæpius accipitur est & sollicitare uerbum quod significat sollicitum reddere & inquietare Martialis in prio. Turba grauis paci placidæq; inimica quiete quæ semper miseras sollicitabat opes.

Si modo sollicitos aliquis deus audit amātes.
Cantet amat quod quisq; leuāt & carmia curas
Mo. Quid prodest quod me pagāi mater Amynte
Ter uittis: Ter frōde sacra ter thure uaporo
Lustrauit. Cineresq; auersa effudit in amnem
Incendēs uiuo crepitātes sulphure lauros
Cū sic in meroen totis miser ignibus arsi
Cātet amat quod quisq; leuāt & carmina curas
Lyci. Hæc eadem nobis quæ uersicoloria fila

Sollicitus
Sollicitacio
Sollicitare

Quid prodest.pharmaceutriam maronis paucis colligit ille enim mulierē se ab amore liberare uolentem talia facere inducit. Pagani.a pagis paganos dici superius docuimus & pagos a fontibus. Ter uittis. Ternarium numerum magnam uim habere in rebus peragendis existimauere de quo uide apud Macrobium in primo de somnō Scipionis, unde Virgilius dixit in Buccolicis Terna tibi hæc primum triplici diuersa colore licia circundo:& Tibullus ter cane, Ter dictis despue carmidibus: Vittas autem dicimꝰ quibus coronantur uictimæ & infulas sacerdotales ūde uittatus & uittata: Virgilius i pharmaceutria: effer aquā & molli cinge hæc altaria uitta. Ter fronde sacra.per sacram frōdem uerbenas intelligit quas & Virg.excantationi adhibet cum inquit uerbenas adole pingues: magnam uerbene authoritatē tribuere ideo ꝙ eā purificationibus sacerdotes adhibent: de uerbena hæc pli.libro.xxii.nat.si quidem auctores impii romani cōditoresq; imē⁄sum quidam & hinc sumpsere qm̄ non aliunde sagmina in remediis publicis fuere & in sacris legationibus q̄ȝ uerbenæ, certe utroq; nomine idem significatur hoc est gramen ex arce cum sua terra euulsum: hac semper & legati cum ad hostes clarigatum mitterentur idest res raptas clare repetitum unus utiq; uerbenarius uocabatur. Thure uaporo. hoc est uaporato & accenso. Lustrauit.me circundauit ita quoq; significat apud Tibullum.& me lustrauit tædis idest circundauit. Cineres auersa.sumptuȝ a poeta ille enim sic fer cineres amarylli foras riuoq; fluenti transq; caput iace ne respexeris. Crepitantes lauros.qui dū incēduntur crepitum faciunt. Viuo sulphure.de sulphure uideto in commentariis Calpurnii plura super illis uersibus uiuentia sulphura tecū & scyllæ caput atq; in tacta bitumina porta ne sæpius oīa repetere uideamur & fugere finē nobis nimiū placētes. In meroen arsi.in amorem meroes. Totis ignibus.omni flamma qua possibile fit mortalem corripi. Hæc eadē nobis.sensus est: eadem mater amyntæ nos quoq; lustrauit uersicoloribus filis & multis aliis herbis quas illi subministrauit Michale. Versicoloria fila. Licia diuersi coloris: ut ap̄ Vir.terna tibi hæc primū triplici diuersa colore nā ut licia stamē implicāt ita adolescētis mētē implicare ꝯtēdūt sagæ ut scri.Ser. Mychale hic nomē ē mistræ adiutricē se pbētis ut ap̄ uir.amaryllis: ap̄ Iuue.ꝯcubiæ sȝ tua nec mychale piet fuit quoq; mychale teste herodoto i.i.hist.ciuitas ꝑpe ioniā ubi ē pānoniū: mychale deducitur po.sȝ noīa a v̄bo græ: μικυμω qd̄ significat traho tāq̄ȝ ista mītes hoīȝ ad se ex arte traheret.

Pagani
Pagi unde
Ternarius numerus
Locus Vir.
Loc. Tibul.
Vittæ
Vittatus
De uerbena
Verbēnarius
Lustrare
Loc. Tibul.
Cur licia in Incātatiōibꝰ
Mychale
Mychale ciuitas

Ignotas artes.legendum est herbas ex antiquo textu. Ignotas. uel mihi / uel q a paucis cognoscerentur his herbis tessalam terram abundare ex auctoritate Lucani apparet ita in sexto scribentis: Tessala quin etiam tellus herbasq nocentes rupibus ingenuit quare hanc designare terram uidetur Ouidius cum dicit in.vii. Metamor. quasq magos tellus pol lentibus instruis herbis: prestatq pontus non pauca unde Virgilius. hæc ponto lecta uene na ipse dedit moeris nascunt plurima ponto inde est quod in primo Georgicon uirosaq pontus dixit non uirosa casto ram ut arbitranti r multi.

Thessala tellus.

Locus ouidii

Locus Virgi.

Et mille ignotas Mychale circumtulit artes
Cātauit quod luna timet.quo rumpitur anguis
Quo currūt scopuli:migrāt sata:uellitur arbos
Plus tamē ecce meus plus est formosus Iolas
Cātat amat quod quisq leuāt & carmina curas

F I N I S.

Cantauit quod luna timet tantam inesse carminibus effi caciam magicis antiqui existi mauere ut crederent per ea lu nam cogi ad terram descende re unde est illud Virgilii car mina uel celo possunt deduce re lunam huicq a ra pulsa au xilio esse crediderere: unde Lucanus dixit in nono pharsaliæ. illic & sydera primum præcipiti deducta polo phœbeq serena non aliter diris uerborum obsessa uenenis palluit & nigris terrenisq ignibus arsit q3 si fiaterna phiberet imagine tellus: insereretq suas flamis cele stibus umbras: Tibullus de saga hanc ego de cælo ducentem sydera uidi fluminis hæc ra pidi carmine uertit iter. Rumpitur anguis. sic Virgilius frigidus in pratis cantando rā pitur anguis Ouidius in.vii. Meta. uipereas rumpo uerbis & carmine fauces. Lucanus hūa noque cadit serpens afflata ueneno. Currunt scopuli. per mare eunt currentes cum a lias sint immoti uel inter se concurrunt quasi dimicaturi. Migrant sata. messes ex loco ad locum traducuntur ut atque satas alio uidi traducere messes: Vellitur arbos. exca uatur & ui carminum supra terram extrahitur Ouidius de Medea conuulsaque robora ter ra & siluas moueo: de ui herbarum magicarum autem si plura uidere placeat legito Plini um in.xxvi. Plus est formosus iolas. sensus est: quamuis carmina uim maximam in præ dictis habeant attamen amori nihil profuere meo ut.s. ex mēte excidat iolas meo: sed ipse mihi semper formosior apparet/unde & magis uror nullis amor est enim medicabilis her bis/quare Tibullus magica spernens dixit non facit hoc uerbis facie tenerisque lacertis De uouet & flauis nostra puella comis: & hæc sint satis ad explanationem Nemesiani cui an si dus interpres fuerim indicent candidi.

Vis carminis magici.

Locus Tibulli.

CFINIS COMMENTARIORVM IN NEMESIANI BVCCOLICVM CARMEN.

Caligula ad Lectorem:

u Ix fieri potest candide lector quin quaedam labeculae incurrant in operibus imprimendis praecipueq; ex exemplaribus ad formulam redigendis saepius enim addere & demere accidit quaedam ut ita compleatur formula. quare ne sit tibi mirum si aliqua minus ortographice formata inuenies id enim fit ex incuria rudiũ impressorum quibus semper adesse non possumus: quae tamen inuersa alicubi uidere ualui ut dignosci non possent reformanda curaui in fine huius operis quae sunt.

i N prima pagina halcioni pro halcionũ honori pro honorũ. in secunda in literam pro in i literam. 4. imucrone pro mucrone. 5. intelli pro intellige: papuetis pro papaueris. 6. quando pro quomodo. 7 nocturnius pro nocturnis: Triuida pro triuia: primum pro primo. 8. fraxinus pro fraxineus. 9. almoniam pro alimoniam. 10 melpemonem pro melpomenem: duulgare pro diuulgare. 11. plura pro pura: hermona pro hermiona. 12. curiae pro curae: trufidantur pro trucidantur: curiona pro curionia: A altera pro altera. xiii. romumulus pro romulus capitolum pro capitolium: xiiii: ɔuenerunt pro ɔsueuerunt. scientia ꝑ sciã. ciuite ꝑ ciuitate sceptꝶ pro sceptꝶ trouins pro troius. 17. appellantur pro appellatur propterea pro propera iudicari pro indicari. 18 pgno pro pugno pale pro palestritae. 19. Sa pro satyram salationum pro saltationũ mutato pro mutuato. 20. iacta pro iactat. 21. romnum pro romanum. 23. consecratim pro ɔsecrantium. 24. per pro pro. 25. perperam a spires pro perperam si aspires. 26. supradicta. m. pro mihi. 27. dolectantur pro delectatur. 28. p. i. pro num precor informis. N. G. pro nuɜ grauis-an. n. d. pro an num decipior decre. pro decrepitus. M. o. pro mollia ora. p. f. pro primi floris quas pro huius arbores. 30. causam pro causa. 31. infestaq; pro infestaq; iratus pro iratos. 32 camenes pro camenas. 35. profundi pro perfundi poeta uide ne Pompeium pro poeta inducit. 38. misereri uero miseratione pro misereri uero esse miseratione. 40. laeitie pro laetitiae. 42. distãs inuenies pro distans ut inuenies artificibꝫ pro artificibꝫ. 43. mirus ꝑ mirust. 44. conti oposita pro contraposita taten pro tamen. 45. pallas sepultus pro pallas ibi sepultus. 46. uiuas & hunc legendum uiuas hunc grandiloquium pro grandiloquum. 46. significant pro significans. 50. authorite pro authoritate. 52. uestibus factis indutum pro uestes factas. 53. torgora pro tergora. 55. graui oratores pro gnaui aratores. 60. pacto ꝑ pactio confussus pro confessus candidum pro callidum. 61. manum pro in manum. 63. intelligi pro itelligi. 64. ares pro aures inducebãt pro i lucebãt. 66. dicitur pro dicitur aco umberes pro accumberes isidi dentes pro insidẽtes. 66. coilitur pro colitur. 68. aloes pro aloe. 69. agos pro agros scapulorum pro scapularum. 70. quandoq; pro quandoq;. 73. ditũ pro conditum. 74. lyibia pro lybia gnatula pro garula. 76. innocuam pro innocuum doloris pro dolori. 77. suus non superuacaneum est non. 78 & pro ut hoc non pro hoc est non. 81 cangit pro tangit ides pro idas. 82 promulgẽtibus promulgantibus iuncat pro uicat calpulnium pro calpurnium conquinariae pro coquinariae. 84 torrente pro torrentem eam reddere pro eam non reddere alter pro alterum ut cal. pro ut cal. 85. iperatõ pro imperato hic pro his nysus pro nysa. 86. tempore pro tempora mulceantur pro mulceant. 87. salix pro calix utebant pro utebatur. 90 murmillũ ꝑ murmurillũ. 92 idicẽt ꝑ iudicẽt.

Registrum huius operis:

✠
Alba prima
Inclito prin.
Eiusdem.

A.

Dio medis
Praela
Vmbris
Me uiuentes

B

Largus
Locus.ut.
Pitalem
Iulius meu.

C

Regno
Iam nec
Sensum
Pacto de

D

Sub flicibus
Statim dux
Aquae hunc
Sicuti & illud

E

Gelius
Imbuat
Stolarum si
Chias ficus

F

Nunc age
Camaenas
At tu si
Vsin argi

G

Munera romae
Bulant quae
Nam aquas
Tore comix

H

Vbera gra.
Fieri talis
Est maledicus
Et enim hunc

I

Eundem temet
Lustra cir
βουλησυ
Verum ubi

K

Aeneis atq;
Potest cura
Diomedis guid
Dirus bu.

L

Viderentur
Ticon uadit

Ciprianus ad
Stodem censuit

M

Tatum est
Dete men
In aliqua
Ita plinius

N

Magnifico
Diomedis
Et ueneres
Mundo

O

Portione
Mul ipsi
Ex desiderio
Sus est

P

In phocionis
Quandam
Super eo

Q

Ingerit
Apud Ci
Pecudes
Amatores

IMPRESSVM Bononiae per CALigulam Bazalerium Ciuem
Bononiensem Anno Millesimo Quingentesimo Quar
to Natiuitatis Domini nostri. Regnante Illustris.
IOAnne BENtiuolo Secūdo Patre p̄riae eius
habenas feliciter moderante.

